

EUROOPAN KESKUSPANKKI

ECB EZB EKT BCE EKP

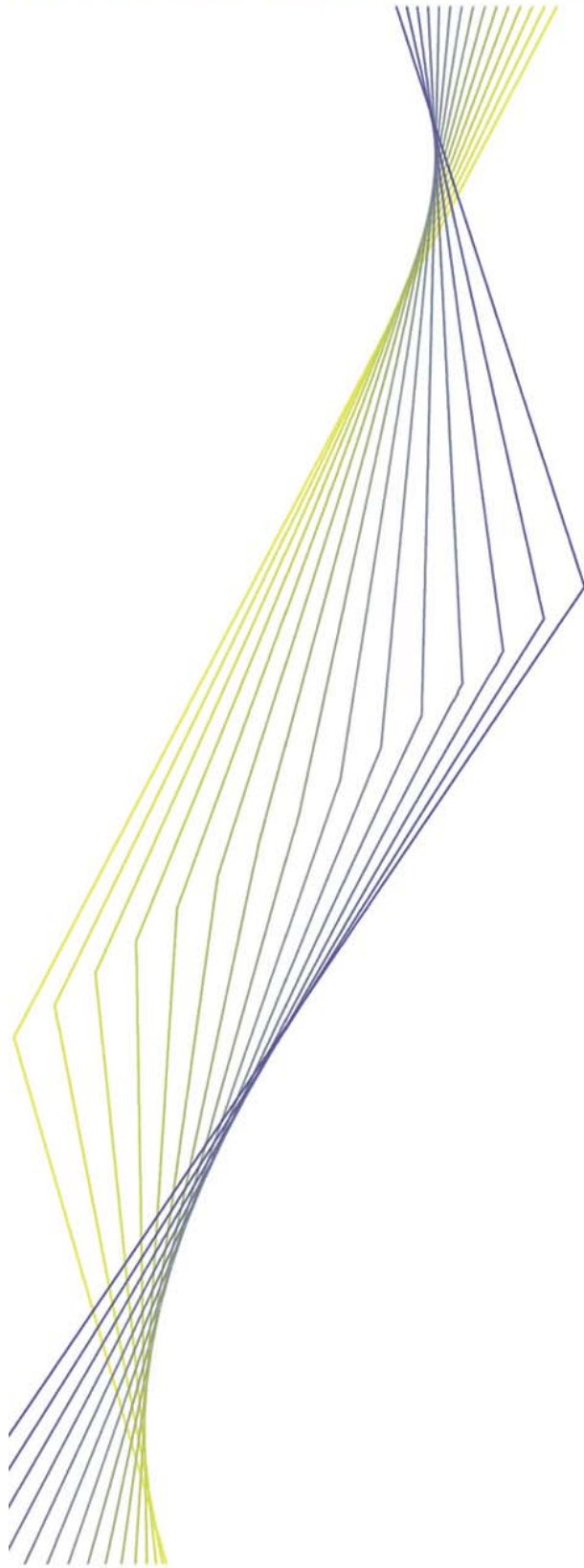
KUUKAUSIKATSAUS

Huhtikuu 2003

EUROOPAN KESKUSPANKKI

KUUKAUSIKATSAUS

Huhtikuu 2003

© Euroopan keskuspankki, 2003

Käyntiosoite	Kaiserstrasse 29 D-60311 Frankfurt am Main Germany
Postiosoite	Postfach 16 03 19 D-60066 Frankfurt am Main Germany
Puhelinnumero	+49 69 1344 0
Internet	http://www.ecb.int
Faksi	+49 69 1344 6000
Teleksi	411 144 ecb d

Kuukausikatsauksen laatimisesta vastaa EKP:n johtokunta. Pääkirjoitusta lukuun ottamatta Kuukausikatsaus on käännetty Suomen Pankissa, joka myös huolehtii katsauksen julkaisemisesta.

Kuukausikatsauksen voi tilata osoitteesta Suomen Pankki, osoiterekisteri, PL 160, 00101 HELSINKI; puh. (09) 1831, faksi (09) 174 872; sähköposti: publications@bof.fi.

Kaikki oikeudet pidätetään. Kopiointi on sallittu opetuskäyttöön ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin, kunhan lähde mainitaan.

Tämän numeron tilastot perustuvat 2.4.2003 käytettävissä olleisiin tietoihin.

ISSN 1561-0322 (painettu julkaisu)

ISSN 1725-3020 (verkkojulkaisu)

Sisällys

Pääkirjoitus	5
Euroalueen talouskehitys	7
Rahatalous ja rahoitusmarkkinat	7
Hintakehitys	21
Tuotanto, kysyntä ja työmarkkinat	27
Valuuttakurssit ja maksutase	33
Kehikot:	
I Rahapoliittiset operaatiot ja likviditeettitilanne 23.3.2003 päättäneenä pitoajanjaksona	12
II Yritysten joukkolainojen tuottoerojen ja osakkeiden hintojen viimeaikainen kehitys	17
III Inflaation hajonta euroalueen maissa ja Yhdysvaltain suurkaupunkialueilla	22
IV YKHI:n kulutusmenojen painojen tarkistus	25
V Euron suppeat ja laajat efektiiviset valuuttakurssi-indeksit	37
Väestön ikääntymisen edellyttämät laajat rakenteelliset uudistukset	39
Euroalueen yleisten taloustilastojen kehitys	53
Kyselytutkimus pankkien luotonannosta euroalueella	65
Euroalueen tilastot	1*
Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet	95*
Euroopan keskuspankin (EKP) julkaisuja	99*

Lyhenteet

Maat

BE	Belgia
DK	Tanska
DE	Saksa
GR	Kreikka
ES	Espanja
FR	Ranska
IE	Irlanti
IT	Italia
LU	Luxemburg
NL	Alankomaat
AT	Itävalta
PT	Portugali
FI	Suomi
SE	Ruotsi
UK	Iso-Britannia
JP	Japani
US	Yhdysvallat

Muut

BIS	Kansainvälinen järjestelypankki
BKT	bruttokansantuote
BPM5	IMF:n maksutasekäsikirja (5. laitos)
cif	kulut, vakuutus ja rahti hintaan luettuina
ECU	Euroopan valuuttayksikkö
EKP	Euroopan keskuspankki
EKPJ	Euroopan keskuspankkijärjestelmä
EKT 95	Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä 1995
EMI	Euroopan rahapoliittinen instituutti
EMU	talous- ja rahaliitto
EU	Euroopan unioni
EUR	euro
fob	vapaasti laivassa
ILO	Kansainvälinen työjärjestö
IMF	Kansainvälinen valuuttarahasto
KHI	kuluttajahintaindeksi
NACE Rev. 1	Euroopan yhteisön tilastollinen toimialaluokitus
repo	takaisinostosopimukseen perustuva käänteisoperaatio
SITC Rev. 3	Kansainvälinen ulkomaankaupan tavaranimikkeistö (3. tarkistettu laitos)
YKHI	yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

Euroopan yhteisön käytännön mukaisesti EU-maiden nimet ovat aakkosjärjestyksessä kunkin maan omakielisen nimen mukaan (eivät suomennoksen mukaan).

Pääkirjoitus

EKP:n neuvosto päätti 3.4.2003 pitämässään kokouksessa, että eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 2,50 %. Myös maksuvalmiusluoton korko ja talletuskorko jätettiin ennalleen 3,50 ja 1,50 prosenttiin.

Huhtikuun 3. päivän kokous pidettiin poikkeuksellisessa tilanteessa Irakin konfliktin vuoksi. EKP:n neuvoston näkemys on, että tällä hetkellä on mahdotonta arvioida sotatoimien mahdollisia vaikutuksia maailmantalouteen sekä talouden kehitykseen ja keskipitkän aikavälin hintavakaushälyksiin euroalueella. Kaiken kaikkiaan rahatalouden, rahoitusmarkkinoiden ja reaali talouden kokonaisvaltainen analyysi ei viittanut siihen, että hintavakaushälykset olisivat muuttuneet EKP:n neuvoston 6.3.2003 pidetyn kokouksen jälkeen.

Neuvosto totesi myös, että sodan syttymisellä ei ollut vaikutusta rahoitusjärjestelmän toimintaan. Neuvosto painotti, että se toimii rahoitusmarkkinoiden normaalin toiminnan varmistamiseksi huolehtimalla siitä, että euroalueella on tarjolla riittävästi likviditeettiä.

Kun EKP:n ohjauksenkorkoihin vaikuttavia tekijöitä arvioidaan, EKP:n rahapolitiikan strategian ensimmäiseen pilariin liittyvien tietojen perusteella voidaan todeta, että M3:n vuotuisen kasvuvauhdin kolmen kuukauden keskiarvo joulukuusta 2002 helmikuuhun 2003 oli 7,4 % eli korkeampi kuin marraskuusta 2002 tammikuuhun 2003, jolloin se oli 7,0 %. Koska rahoitusmarkkinat olivat yhä hyvin epävakaita lähinnä geopoliittisen epävarmuuden vuoksi, M3:n kasvua vauhdittivat edelleen sijoitusten siirrot likvidimpiin ja riskittömämpiin kohteisiin. M3:n kasvuun on vaikuttanut myös euroalueen lyhyiden korkojen matala taso, mikä on heijastunut sen likvidimpien erien voimakkaana kasvuna. M3:n pitkään jatkuneen voimakkaan kasvun seurauksena euroalueella on runsaasti ylimääräistä likviditeettiä. Osa ylimääräisestä likviditeetistä johtuu kuitenkin suuremmasta varovaisuuskysynnästä, joka jäänee tilapäiseksi ja jonka ei siksi katsota vaarantavan keskipitkän aikavälin hintavakaushälyksiä. Lisäksi luotonannon kasvu osoitti vakaantumisen merkkejä alkuvuodesta 2003 hidastuttuaan koko viime vuoden.

Toisen pilarin mukaisessa tarkastelussa viimeaikaiset tiedot ja kyselytutkimukset osoittavat, että euroalueen BKT:n määrän kasvu pysyi heikkona alkuvuodesta 2003. Erityisesti kuluttajien ja teollisuuden luottamus on heikentynyt ja teollisuustuotanto on ollut vaimeaa. Niiden tekijöiden lisäksi, jotka heikensivät näkymiä euroalueella jo ennen tilanteen kärjistymistä Lähi-idässä, myös ajankohtaiset geopoliittiset jännitteet heikensivät edelleen luottamusta ja vähensivät taloudellista toimeliaisuutta.

Vuoden 2003 talouskasvun voidaan odottaa jäävän vaatimattomaksi, mutta vuoden loppupuolen talouskehityksen yksityiskohtia on tällä hetkellä erityisen vaikea ennakoita sotilaallisen konfliktin aiheuttaman poikkeuksellisen epävarmuuden takia. Tulevaisuudessa odotetaan edelleen maltillista elpymistä, kun epävarmuus alkaa hälvetä vuoden 2003 jälkipuoliskolla. Sodan vaikutuksia talouteen täytyy kuitenkin arvioida uudelleen tilanteen selkiinnyttyä. Tällä hetkellä tilanteen kehityksestä voidaan muodostaa useita erilaisia skenaarioita, joihin liittyy toisistaan hyvin poikkeavia odotuksia taloudellisen toimeliaisuuden kehityksestä. Olisi kuitenkin ennenaikaista arvioida näiden skenaarioiden todennäköisyyksiä, sillä ne ovat lähinnä havainnollisia esimerkkejä.

Hintakehityksestä voidaan todeta, että Eurostatin arvion mukaan vuotuinen YKHI-inflaatiovauhti maaliskuussa 2003 oli 2,4 % eli sama kuin helmikuussa. Öljyn hinnan viimeaikaisen laskun ei odoteta näkyvän hintatilastoissa ennen huhtikuuta. Keskipitkän aikavälin hintavakaushälyksien arvioimiseksi on tärkeää tehdä selkeä ero lyhytaikaisen vaihtelun ja perustekijöiden välillä. Öljyn hinnan kehitys saattaa vaikuttaa voimakkaasti tulevien kuukausien inflaatiovauhtiin, mutta pidemmällä aikavälillä muiden tekijöiden odotetaan olevan määräävämpiä. Vuoden ajan jatkuneen euron vahvistumisen viivästyneet vaikutukset ja heikko kysyntä hillinnevät edelleen hintojen nousupaineita. Mikäli viimeaikoina merkittävästi laskenut öljyn hinta ei nouse jälleen, inflaatiovauhti hidastuu todennäköisimmin alle 2 prosenttiin vuoden 2003 aikana ja pysyy sen jälkeen hintavakaustavoitteen mukaisena.

Tämän arvion edellytyksenä on tietenkin, että palkkamaltili säilyy. Viimeaikaiset tiedot ovat viitanneet työvoimakustannusten vakaantumiseen vuoden 2002 jälkipuoliskolla. Tämän havainnon varmistamiseksi tarvitaan kuitenkin myös vuoden 2003 tietoja.

Yleisesti ottaen nykyinen rahapolitiikan viritys edistää hintavakauden säilymistä keskipitkällä aikavälillä. Se pitää myös rahataloudelliset olot suotuisina talouskasvulle tilanteessa, jossa muut tekijät vaikuttavat haitallisesti taloudelliseen toimeliaisuuteen. Tämänhetkinen poikkeuksellinen tilanne vaikeuttaa talouskehityksen arviointia. Siksi EKP:n neuvosto seuraa jatkossakin tapahtumia tarkasti ja arvioi niiden vaikutuksia tehtävänsä mukaisesti.

Finanssipolitiikan suhteen voidaan todeta, että vakaus- ja kasvusopimus tarjoaa vahvan ja joustavan perustan, jonka avulla voidaan tarkastella julkiseen talouteen kohdistuvia paineita ja varmistaa budjettikurin säilyminen. Automaattisten vakauttajien toimiessa muuttuvan taloudellisen tilanteen mukaisesti maissa, joiden julkinen talous on tasapainossa tai joissa asianmukaisiin vakauttamistoiimiin on jo ryhdytty, ei ole syytä aktiiviseen finanssipolitiikkaan. On edelleen olennaisen tärkeää, että vakausohjelmien velvoitteita ja Ecofin-neuvoston vahvistamia kehoituksia kohentaa julkisen talouden rahoitusasema noudatetaan täysimääräisesti. Tämä vahvistaa osaltaan luottamusta julkiseen talouteen ja vakauttaa makrotaloudellisen ympäristön kehitystä koskevia odotuksia.

Hyvin epävarmoissa tilanteissa on erityisen tärkeää, että hallitukset vahvistavat sijoittajien ja kuluttajien luottamusta toimeenpanemalla päättäväisesti rakennemuutoksia työ- ja hyödykemarkkinoilla ja julkisessa taloudessa. Yhtäältä poliittiset päättäjät ja suuri yleisö tuntuvat olevan yhtä mieltä siitä, että uudistukset ovat tärkeitä, kun halutaan kasvattaa euroalueen tuotantopotentiaalia, lisätä talouden joustavuutta ja tehdä euroalueesta vastustuskykyisempi ulkoisia sokkeja vastaan. Toisaalta, joissakin maissa toimeenpannuista muutoksista huolimatta, uudistukset edistyvät hitaasti ja ovat selkeästi riittämättömiä Eurooppa-neuvoston Lissabonissa vuonna 2000 asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi. Uudistusten täytäntöönpanossa on muutamien viime vuosien aikana jääty tavoitteesta. Markkinoiden toimintaa haittaavien rakenteellisten jäykkyyksien karsimiseen tähtäviä pyrkimyksiä on tehostettava. Tämä vahvistaisi luottamusta euroalueella ja lieventäisi siten osaltaan vallitsevaa suurta epävarmuutta.

Kuukausikatsauksen tässä numerossa on vakioartikkelin lisäksi kolme muuta artikkelia. Ensimmäisessä käsitellään väestön ikääntymisen edellyttämiä laajoja rakenteellisia muutoksia. Toisessa tarkastellaan euroaluetta koskevien yleisten taloustilastojen viimeaikaista kehitystä ja niihin suunniteltuja parannuksia. Kolmannessa kuvailaan eurojärjestelmän äskettäin kehittämän pankkien luotonantoa koskevan kyselytutkimuksen piirteitä.

Euroalueen talouskehitys

I Rahatalous ja rahoitusmarkkinat

Rahapoliittiset päätökset

Kokouksessaan 3.4.2003 EKP:n neuvosto päätti, että vaihtuvakorkoisina huutokauppoina toteutettavien perusrahoitusoperaatioiden minimikorko on edelleen 2,50 %. Maksuvalmiusluoton korko päätettiin niin ikään pitää edelleen 3,50 prosentissa ja talletuskorko 1,50 prosentissa (ks. kuvio 1).

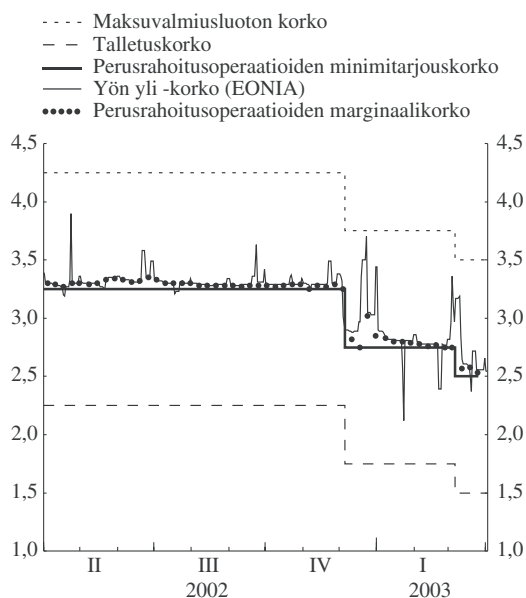
M3:n kasvu nopeutui edelleen helmikuussa

Helmikuussa 2003 lavean raha-aggregaatin M3:n vuotuinen kasvuvauhti nopeutui 8,1 prosenttiin, kun se oli tammikuussa ollut 7,2 % (ks. kuvio 2). Myös M3:n vuotuisen kasvuvauhdin kolmen kuukauden keskiarvo kiihtyi 7,4 prosenttiin joulukuusta 2002 helmikuuhun 2003, kun se oli marraskuusta 2002 tammikuuhun 2003 ollut 7,0 %. Vaikka M3:n vuotuisen kasvuvauhdin nopeutumiseen helmikuussa 2003 vaikuttivat osaksi vertailuajankohdan vaikutukset, siinä näkyi myös helmikuinen 0,9 prosentin nopea kuukausittainen kasvuvauhti.

Kuvio 1.

EKP:n korot ja rahamarkkinakorot

(vuotuinen korko, päivähavaintoja)

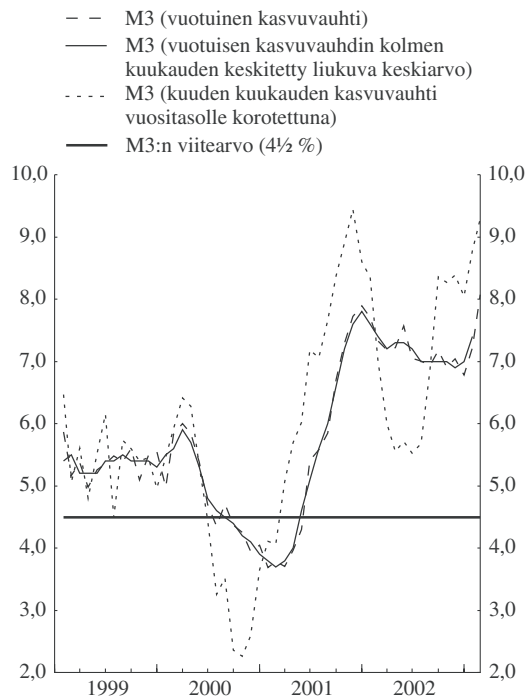

Lähteet: EKP ja Reuters.

Kuvio 2.

M3:n kasvu ja viitearvo

(kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

Lähde: EKP.

Viime kuukausien erittäin nopeaa rahan määrän kasvua edisti edelleen sijoittajien selvä halu hankkia M3:een sisältyviä turvallisia ja likvidejä instrumentteja, koska rahoitusmarkkinat ovat olleet hyvin epävakaat ja geopoliittinen epävarmuus on ollut suurta. M3:n nopeaan kasvuun ovat myös vaikuttaneet euroalueen alaiset korot, mikä tarkoittaa sitä, että likvidien instrumenttien hallussapidon vaihtoehtokustannukset ovat olleet pienet. Koska M3:n kasvu on ollut voimakasta jo pitkään, euroalueelle on kertynyt runsaasti ylimääräistä likviditeettiä. Tilannetta onkin seurattava tarkoin keskipitkällä aikavälillä. Osa tästä ylimääräisestä likviditeetistä voi kuitenkin johtua vain tilapäisistä varoimenpiteistä, eikä asia sen vuoksi luultavasti anna aiheutta erityiseen huoleen.

Kun tarkastellaan M3:n pääeriä, M1:n suppean raha-aggregaatin vuotuinen kasvuvauhti nopeutui 10,3 prosenttiin helmikuussa, kun se oli tammikuussa ollut 9,5 % (ks. taulukko 1). M1:n eris-

tä liikkeessä olevan rahan määrä kasvoi edelleen voimakkaasti helmikuussa, ja kausivaihteluista puhdistettu 8 miljardin euron kasvu edellisestä kuukaudesta vastasi keskimääräistä kuukausittaista kasvua maaliskuusta 2002. Liikkeessä olevan rahan määrän kasvussa näkyi se, että talouden toimijat euroalueella ja sen ulkopuolella ovat asteittain palauttaneet käteisvarantonsa ennalleen, sillä ennen käteisrahan vaihtoa liikkeessä olevan rahan määrä oli pienentynyt huomattavasti. Osa liikkeessä olevan rahan määrän kasvusta liittyi ehkä siihen, että sijoituksia oli siirretty yön yli -talletuksista käteisrahaan. Samaan aikaan yön yli -talletusten vuotuinen kasvuvauhti nopeutui 6,4 prosenttiin helmikuussa 2003, kun se oli tammikuussa ollut 6,2 %. Nousuun todennäköisesti vaikuttivat alhaiset korot ja sitä kautta näiden instrumenttien hallussapidon vaihtoehtoiskustannukset sekä rahoitusmarkkinoiden yhä jatkuva voimakas epävarmuus.

Muiden lyhytaikaisten talletusten kuin yön yli -talletusten vuotuinen kasvuvauhti nopeutui helmikuussa 4,7 prosenttiin, kun se oli tammikuussa ollut 4,0 %. Tässä näkyi se, että irtisanomisajaltaan enintään kolmen kuukauden talletukset sekä enintään kahden vuoden määräaikaistalletukset ovat kasvaneet. Samaan aikaan

enintään kahden vuoden määräaikaistalletusten vuotuinen kasvuvauhti oli hyvin hidaskin (1,2 %, kun se oli tammikuussa ollut 0,6 %) verrattuna irtisanomisajaltaan enintään kolmen kuukauden talletuksiin, joiden kasvuvauhti oli 7,7 %. Tammikuussa kasvuvauhti oli ollut 6,9 %. Kasvuvauhtien eroissa näkyy todennäköisesti edelleenkin näiden talletustyyppeiden korkojen välinen ero, ja sen vuoksi irtisanomisajaltaan enintään kolmen kuukauden talletukset ovat melko houkuttelevia.

Euroalueen muiden sijoittajien kuin rahalaitosten ilmeinen halu hankkia turvallisia ja likvidejä instrumentteja näkyy myös siinä, että jälkimarkkinakelpoisten instrumenttien vuotuinen kasvuvauhti on jälleen nopeutunut: Se oli helmikuussa 12,4 %, kun se oli tammikuussa ollut 11,1 %. Etenkin rahamarkkinarahastojen rahasto-osuudet, joita epävarmoina aikoina pidetään usein varojen tilapäisenä sijoituskohteena, kasvoivat edelleen nopeasti.

Rahalaitossektorin konsolidoidussa taseessa olevista M3:n vastaeristä rahalaitosten pitkäaikaisten rahoitusvelkojen (laskettuna ilman omaa ja varauksia) vuotuinen kasvuvauhti oli helmikuussa 4,7 %, eli se oli pysynyt lähes ennallaan tammikuusta (4,6 %). Tämä vuoden 2002

Taulukko I.

Euroalueen rahataloudelliset muuttujat

(vuotuinen prosenttimuutos, neljännesvuosikeskiarvoja)

	2002 II	2002 III	2002 IV	2002 Marraskuu	2002 Joulukuu	2003 Tammikuu	2003 Helmikuu
<i>Kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistetut tiedot</i>							
M1	6,6	7,6	8,8	9,2	9,8	9,5	10,3
<i>josta: liikkeessä oleva raha</i>	19,9	-7,7	12,9	14,8	42,7	34,8	41,5
<i>josta: yön yli -talletukset</i>	11,7	10,3	8,2	8,3	5,8	6,2	6,4
M2-M1 (= muut lyhytaikaiset talletukset)	6,4	5,5	4,9	4,9	3,5	4,0	4,7
M2	6,5	6,5	6,7	6,9	6,5	6,6	7,3
M3-M2 (= jälkimarkkinakelpoiset instrumentit)	12,5	10,2	8,4	8,0	8,5	11,1	12,4
M3	7,3	7,0	7,0	7,0	6,8	7,2	8,1
<i>Kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistamattomat tiedot</i>							
Pitkäaikaiset velat (ilman omaa pääomaa ja varauksia)	4,0	5,1	5,2	5,3	4,9	4,6	4,7
Luotot euroalueelle	4,5	4,2	4,1	3,9	4,1	4,1	4,3
Luotot julkisyhteisöille	1,8	1,1	1,9	1,7	1,7	1,8	2,4
<i>josta: lainat julkisyhteisöille</i>	-0,9	-0,9	-1,2	-1,7	-1,2	-0,8	-1,1
Luotot muille euroalueella oleville	5,2	5,0	4,8	4,6	4,7	4,8	4,8
<i>josta: lainat yksityiselle sektorille</i>	5,6	5,3	4,8	4,5	4,7	4,9	5,0

Lähde: EKP.

jälkipuoliskon kehitykseen verrattuna melko vaimea kehitys johtuu ehkä siitä, että pitkät korot ovat olleet alhaiset ja joukkovelkakirjamarkkinoiden epävakaus on lisääntynyt.

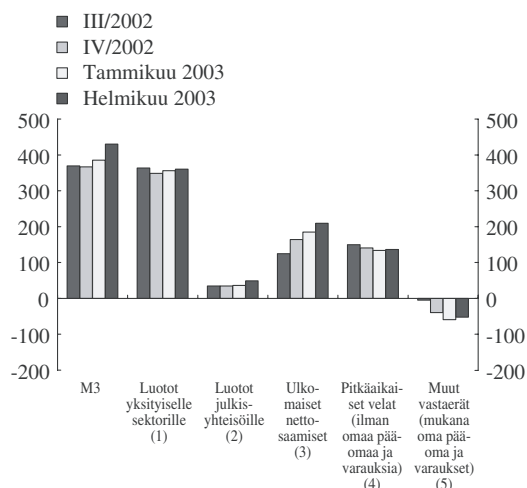
Yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen vuotuinen kasvu tasaantui

Rahalaitossektorin konsolidoidun taseen vastaavaa-puolen euroalueella oleville myönnettyjen luottojen kokonaismäärän vuotuinen kasvuvauhti nopeutui 4,3 prosenttiin helmikuussa 2003, kun se oli tammikuussa ollut 4,1 %. Tässä näkyy se, että julkisyhteisöille myönnettyjen luottojen vuotuinen kasvuvauhti kiihtyi 2,4 prosenttiin, kun se oli tammikuussa ollut 1,8 %. Sitä vastoin yksityiselle sektorille myönnettyjen luottojen vuotuinen kasvuvauhti pysyi jokseenkin vakaana 4,8 prosentissa, sillä se oli helmikuussa ollut 5,0 % ja tammikuussa 4,9 %. Näiden luottojen lyhyen aikavälin kasvu oli melko huomattavaa sekä tammi- että helmikuussa. Vaikka tuoreimpien tietojen perusteella näyttäisi siltä, että osin heikkoon talouskasvuun liittynyt luottojen kasvun hidastuminen on päättynyt, on vielä liian aikaista tehdä tarkkoja päätelmiä.

Kuvio 3.

M3:n ja sen vastaerien muutokset

(vuotuisia virtatietoja, ajanjakson lopussa, mrd. euroa, kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistamattomia tietoja)

Lähde: EKP.

$M3 = 1 + 2 + 3 - 4 + 5.$

Absoluuttisten ja kausivaihteluista puhdistamattomien lukujen perusteella euroalueen rahalaitossektorin ulkomaiset nettosaamiset kasvoivat helmikuussa 14 miljardia euroa. Helmikuuhun ulottuneen 12 kuukauden jakson aikana ne olivat kasvaneet 210 miljardia euroa ja tammikuuhun ulottuneen 12 kuukauden jakson aikana 185 miljardia euroa (ks. kuvio 3). Tammikuuta koskevat luvut sisältävän euroalueen maksutaseen mukaan alueen rahalaitossektorin ulkomaisen nettosaamisten huomattavassa kasvussa 12 viime kuukauden aikana näkyi yhteenlaskettujen suorien sijoitusten ja arvopaperisijoitusten nettotuonti ja jossain määrin myös parantunut vaihtotase.

Velkapapereiden liikkeeseenlasku kasvoi jokseenkin vakaasti tammikuussa

Tammikuussa 2003 euroalueella sijaitsevien liikkeeseen laskemien velkakirjojen kannan vuotuinen kasvuvauhti oli 6,3 %, eli se oli pysynyt kutakuinkin muuttumattomana joulukuusta 2002 (ks. kuvio 4). Pitkäaikaisten velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui hieman tammikuussa eli 5,4 prosenttiin, kun se oli joulukuussa 2002 ollut 5,8 %. Samaan aikaan lyhytaikaisten velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti puolestaan kiihtyi 2,4 prosenttiyksikköä eli 15,2 prosenttiin.

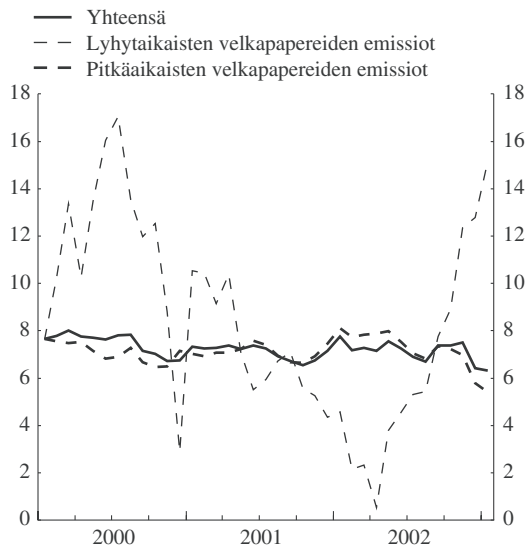
Velkapapereiden erittelyssä valuutoittain käy ilmi, että euroalueella sijaitsevien liikkeeseenlaskijoiden liikkeeseen laskemien euromääräisten velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui tammikuussa hieman eli 5,8 prosenttiin, kun se oli joulukuussa ollut 6,0 %. Samaan aikaan euroalueella sijaitsevien liikkeeseen laskemien muiden kuin euromääräisten velkapapereiden vuotuinen kasvuvauhti nopeutui tammikuussa hieman eli 11,3 prosenttiin, kun se oli joulukuussa ollut 11,1 %. Tähän oli syynä etenkin se, että euroalueen valtion- ja paikallishallinto oli laskenut liikkeeseen aiempaa enemmän muita kuin euromääräisiä velkapapereita.

Sektorikohtainen tarkastelu puolestaan osoittaa, että rahalaitosten liikkeeseen laskemien euromääräisten velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti oli 4,8 % tammikuussa 2003,

Kuvio 4.

Euroalueella olevien liikkeeseen laskemien velkapapereiden vuotuinen kasvuvauhti

(prosenttimuutos)

Lähde: EKP.

Huom. Vuotuiset kasvuvauhdit lasketaan rahoitustransaktioiden perusteella ja ne on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

kun se oli joulukuussa 2002 ollut 4,7 %; rahalaitokset laskevat liikkeeseen suurimman osan muista kuin julkisyhteisöjen velkapapereista. Rahalaitossektorin liikkeeseen laskemien velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti oli likimain sama kuin rahalaitosten yksityiselle sektorille myöntämien luottojen kasvuvauhti. Rahalaitossektorin konsolidoidun taseen mukaan rahalaitosten liikkeeseen laskemien pitkäaikaisten velkapapereiden vuotuinen kasvuvauhti pysyi nopeana tammikuussa osin siksi, että se mahdollisesti kompensoi pitkäaikaistalletusten aiempaa hitaampaa kasvuvauhtia.

Muiden yritysten kuin rahalaitosten sektorilla – siihen kuuluvat muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset sekä yritykset – velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui tammikuussa 13,5 prosenttiin, kun se oli joulukuussa ollut 14,3 %. Tällä sektorilla yritysten liikkeeseen laskemien velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui edelleen ja oli 3,3 % tammikuus-

sa, kun se oli joulukuussa ollut 3,7 %. Suuri osa tästä hidastumisesta johtui siitä, että yritysten liikkeeseen laskemien pitkäaikaisten velkapapereiden kasvuvauhti oli hidastunut. Tuoreimman kehityksen perustella näyttää kuitenkin siltä, että ei-rahoitussektorin nettoemissiot olivat tammikuussa suurimmillaan sitten vuoden 2002 tammikuun. Huomionarvoista on, että ensimmäistä kertaa jotkut televiestintäyhtiöt laskivat liikkeeseen 30 vuoden joukkolainoja, mikä pidentää euroalueen yritysten joukkolainojen tuottokäyrää. Vaikka tammikuussa on tavallisesti runsaasti liikkeeseenlaskuja, tämä kehitys viittaisi siihen, että yritysten liikkeeseen laskemien velkapapereiden kasvuvauhdin hidastuminen on ehkä päättynyt. Rahoitusmarkkinoiden suuri epävarmuus voi kuitenkin vaikuttaa kielteisesti yritysten joukkolainojen liikkeeseen laskuun.

Muiden rahoituslaitosten kuin rahalaitosten liikkeeseen laskemien velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti pysyi nopeana, mutta hidastui 25,9 prosenttiin tammikuussa, kun se oli joulukuussa ollut 27,1 %. Tämä kertoo siitä, että tammikuussa 2002 alkanut hidastuminen jatkui. Muiden rahoituslaitosten kuin rahalaitosten emissioiden suuri määrä johtuu osaksi siitä, että yritykset ovat siirtyneet suorista joukkolainaemissioista epäsuoriin emissioihin. Etenkin televiestintä- ja autoteollisuusyritykset laskivat liikkeeseen suuren määrän arvopapereita muissa euroalueen maissa sijaitsevien, rahalaitossektorin ulkopuolisten rahoitusyhtiöidensä kautta.

Julkisella sektorilla julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemien velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti pysyi tammikuussa likimain ennallaan eli 4,8 prosentissa. Valtioiden liikkeeseen laskemien velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti hiljeni hieman tammikuussa eli 4,0 prosenttiin, kun se oli joulukuussa ollut 4,1 %. Useat valtiot näyttävät lykänneen suunnittelemaan emissioita tammikuussa, mikä viittaa siihen, että emissioiden kasvun hidastuminen ei ehkä kuvasta rahoitustarpeita. Samaan aikaan muiden julkiseen sektoriin kuuluvien yksiköiden liikkeeseen laskemien velkapapereiden kannan vuotuinen kasvuvauhti oli edelleen nopea ja kiihtyi hieman: tammikuussa se oli 27,8 %, kun se oli joulukuussa ollut 27,4 %.

Pankkikorot laskivat edelleen helmikuussa

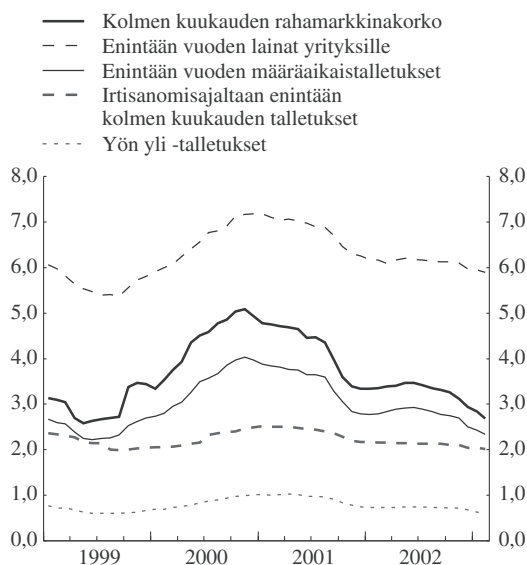
Lyhyet pankkikorot laskivat helmikuussa 2003 edelleen jatkaen näin toukokuusta 2002 alkunutta laskusuuntausta, jota EKP:n ohjauskorkojen alentaminen joulukuussa 2002 oli vahvistanut. Talletuskorot laskivat helmikuussa 2003 viime kuukausien tapaan hieman enemmän kuin yrityksille myönnettyjen lainojen korot. Pankkien yrityksille myöntämien lyhytaikaisten lainojen korot laskivat kaiken kaikkiaan yhtä alas kuin viimeksi tammikuussa 2000 ja olivat noin 30 peruspistettä alemmat kuin toukokuussa 2002 (ks. kuvio 5).

Valtion pitkien joukkolainojen tuottojen pienentyessä voimakkaasti myös pitkät pankkikorot laskivat helmikuussa (ks. kuvio 6) toukokuusta 2002 jatkuneen trendin mukaisesti. Kotitalouksien asuntolainojen korot olivat helmikuussa 105 peruspistettä ja yrityksille myönnettyjen pitkäaikaisten lainojen korot 80 peruspistettä alemmat kuin toukokuussa 2002.

Kuvio 5.

Pankkien lyhyet korot ja vastaava markkinakorko

(vuotuinen korko, kuukausittaisia keskiarvoja)

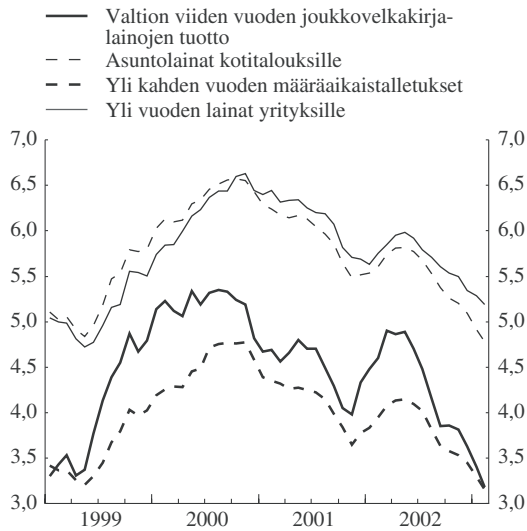

Lähteet: EKP:n yhteenlaskemat maittaiset tiedot ja Reuters. Huom. Sisältää myös Kreikan tiedot 1.1.2001 alkaen.

Kuvio 6.

Pankkien pitkät korot ja vastaava markkinakorko

(vuotuinen korko, kuukausittaisia keskiarvoja)

Lähteet: EKP:n yhteenlaskemat maittaiset tiedot ja Reuters. Huom. Sisältää myös Kreikan tiedot 1.1.2001 alkaen.

Pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna markkinakorot näyttävät viime kuukausina välittyneen asuntolainojen korkoihin suurin piirtein samalla tavoin kuin aikaisemminkin. Yrityksille myönnettyjen lainojen korkojen erot pankkien välisten lyhytaikaisten lainojen korkoihin ja valtion pitkäaikaisten joukkolainojen tuottoihin ovat kuitenkin jonkin verran suurentuneet, mikä todennäköisesti kuvastaa luottoriskiä liittyviä näkemyksiä.

Pitkät rahamarkkinakorot suurin piirtein ennallaan maaliskuussa

Lyhyet rahamarkkinakorot laskivat maaliskuussa 2003 sen jälkeen, kun EKP:n ohjauskorkoja oli 6.3. alennettu. Pitkät rahamarkkinakorot pysyivät sitä vastoin kuta kuinkin ennallaan (ks. kuvio 7). Tästä syystä 12 kuukauden ja yhden kuukauden euriborkorkojen erona mitattu rahamarkkinoiden tuottokäyrä, joka oli helmikuun lopussa negatiivinen, loiveni hieman huhtikuun alussa.

Kehikko I.

Rahapoliittiset operaatiot ja likviditeettitilanne 23.3.2003 päättyneenä pitoajanjaksona

Eurojärjestelmä toteutti tarkasteltavan pitoajanjakson aikana viisi perusrahoitusoperaatiota ja yhden pitempiaikaisen rahoitusoperaation.

Säännölliset rahapoliittiset operaatiot

(mrd. euroa, korot vuotuisina prosentteina)

Operaatio	Maksujen suorituspäivä	Operaation eräpäivä	Tarjousten määrä	Jaetun likviditeetin määrä	Tarjoukset/ jaettu likviditeetti	Vastapuolten määrä	Minimitarjouskorko	Marginaalikorko	Painotettu keski-korko
Perusrahoitusoperaatio	26.2.2003	12.3.2003	110,7	83,0	1,33	261	2,75	2,75	2,76
Perusrahoitusoperaatio	4.3.2003	19.3.2003	54,1	54,1	1,00	159	2,75	2,75	2,75
Perusrahoitusoperaatio	12.3.2003	25.3.2003	126,3	106,0	1,19	293	2,50	2,57	2,63
Perusrahoitusoperaatio	12.3.2003	19.3.2003	75,9	65,0	1,17	151	2,50	2,55	2,64
Perusrahoitusoperaatio	19.3.2003	2.4.2003	129,9	83,0	1,56	269	2,50	2,58	2,59
Pitempiaikainen rahoitusoperaatio	27.2.2003	29.5.2003	24,9	15,0	1,66	118	-	2,48	2,51

Lähde: EKP.

Ainoastaan 159 vastapuolta osallistui perusrahoitusoperaatioon, jonka maksut suoritettiin 4.3., ja tarjousten kokonaismäärä jäi merkittävästi pienemmäksi kuin määrä, jolla olisi voitu varmistaa varantovelvoitteiden sujuva täyttäminen. Näin ollen seuraavina päivinä kertyi suuria varantovajeita. Neutraalin likviditeettitilanteen palauttamiseksi ilman, että kahden erääntymättömän perusrahoitusoperaation välille syntyisi huomattava kokoero, toteutettiin samaan aikaan maturiteetiltaan kahden viikon pituisen säännöllisen perusrahoitusoperaation kanssa uusi, maturiteetiltaan yhden viikon pituinen perusrahoitusoperaatio, jonka maksujen suorituspäivä oli 12.3.¹ Osanottajia oli ennätyksellisen vähän, vain 118, pitempiaikaisessa rahoitusoperaatiossa, jonka maksut suoritettiin 27.2.

Pitoajanjakson neljänä ensimmäisenä päivänä eoniakorko oli sama tai hieman korkeampi kuin 2,75 prosentin minimitarjouskorko, mutta nousi 2,82 prosenttiin perjantaina 28.2. tavanomaisen kuukauden lopun vaikutuksen vuoksi. Eoniakorko nousi yli 3 prosenttiin ja korkeimmillaan 3,36 prosenttiin sen perusrahoitusoperaation jälkeisellä viikolla, jossa tarjouksia annettiin tavoiteltua vähemmän ja jonka maksut suoritettiin 4.3. Maaliskuun 6. päivänä EKP:n neuvosto päätti laskea EKP:n ohjaukskorkeita 0,25 prosenttiyksikköä. Sen jälkeen kun EKP oli tiistaina 11.3. jakanut operaatioiden kokoeroja pienentävän perusrahoitusoperaation likviditeetin, eoniakorko laski tuntuvasti. Se oli 2,60 % 17.3., kun kertynyt varantovaje poistui. Kun pitoajanjakson viimeisen perusrahoitusoperaation likviditeetti oli jaettu ja kun markkinat ilmeisesti tulksivat jaetun likviditeetin määrän melko runsaaksi, eoniakorko laski edelleen ja oli pitoajanjakson toiseksi viimeisenä päivänä 2,37 %. Markkinoiden näkemys kuitenkin muuttui perjantaina 21.3. eli pitoajanjakson viimeisenä päivänä, jolloin eoniakorko nousi 2,72 prosenttiin. Pitoajanjakso päättyi jokseenkin kireässä likviditeettitilanteessa, ja maksuvalmiusluoton nettomääräinen käyttö oli kaiken kaikkiaan ainoastaan 0,8 miljardia euroa (tämä johtui 0,3 miljardin euron nettomääräisestä käytöstä perjantaina 21.3. ja myös sen kumuloitumisesta automaattisesti sekä lauantaina 22.3. että sunnuntaina 23.3.).

Luottolaitosten eurojärjestelmässä olevien sekkitilitalletusten ja varantovelvoitteen välinen ero oli keskimäärin 0,70 miljardia euroa. Tämä määrä, joka toteutui kahtena peräkkäisenä, sunnuntaihin päättyneenä pitoajanjaksona, on hieman pienempi kuin aiemmin tänä viikonpäivänä päättyneiden pitoajanjaksojen määrät.

¹ Vastaavia operaatioiden kokoeroja pienentäviä perusrahoitusoperaatioita on toteutettu aiemminkin (28.11.2001 ja 18.12.2002). Näissä tapauksissa samaan aikaan säännöllisen perusrahoitusoperaation kanssa toteutettu yhden viikon operaatio luokiteltiin kuitenkin teknisesti rakenteelliseksi operaatioksi (eli operaatioksi, jolla pyritään vaikuttamaan pankkisektorin rakenteelliseen likviditeettitilanteeseen) eikä perusrahoitusoperaatioksi. Perusrahoitusoperaatioluokitusta voitiin soveltaa vasta huhtikuun 2002 jälkeen, kun EKP:n asiakirja ”Yhteinen rahapolitiikka euroalueella: Yleisasiakirja eurojärjestelmän rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä” julkistettiin tarkistettuna laitoksena.

Pankkijärjestelmän likviditeettiin vaikuttavien riippumattomien (eli muiden kuin rahapolitiikkaan liittyvien) tekijöiden likviditeettiä vähentävä nettovaikutus (oheisen taulukon kohta b) oli keskimäärin 94,9 miljardia euroa. Riippumattomiin tekijöihin perustuvista keskimääräisistä likviditeettitarpeista julkistetut arviot vaihtelivat 89,9 miljardista eurosta 102,0 miljardiin euroon. Ennusteiden ja todellisen likviditeetin tarpeen välinen ero oli suurimmillaan pitoajanjakson ensimmäisellä viikolla, jolloin se oli 2,6 miljardia euroa.

Pankkijärjestelmän likviditeettiin vaikuttavat tekijät

(mrd. euroa)

Päivittäinen keskiarvo pitoajanjaksona 24.2.2003–23.3.2003

	Likviditeettiä lisäävät	Likviditeettiä vähentävät	Nettovaikutus
(a) Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot	224,7	0,1	+ 224,6
Perusrahoitusoperaatiot	179,5	-	+ 179,5
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	45,0	-	+ 45,0
Maksuvalmiusjärjestelmä	0,2	0,1	0,1
Muut operaatiot	0,0	-	0,0
(b) Muut pankkijärjestelmän likviditeettiin vaikuttavat tekijät	352,5	447,4	- 94,9
Liikkeessä olevat setelit	-	347,8	- 347,8
Valtion talletukset eurojärjestelmässä	-	59,1	- 59,1
Ulkomaiset saamiset (ml. kulta), netto	352,5	-	+ 352,5
Muut tekijät, netto	-	40,6	- 40,6
(c) Luottolaitosten talletukset eurojärjestelmän sekkitileillä (a) + (b)			129,6
(d) Varantovelvoite			128,9

Lähde: EKP.

Huom. Pyöristysten vuoksi luvut eivät välttämättä täsmää.

Eonia-korkona mitattu yön yli -korko vaihteli helmikuun lopusta huhtikuun 2. päivään 2,37 prosentin ja 3,36 prosentin välillä. EKP:n perusrahoitusoperaatio, jonka maksut suoritettiin 4.3. ja jossa tarjousten määrä alitti varantovelvoitteen täyttämiseen tarvittavan määrän, johti kireään likviditeettitilanteeseen. Niinpä eonia-korko pysyikin huomattavasti korkeampana kuin maaliskuun ensimmäisellä puoliskolla toteutettujen EKP:n operaatioiden minimitarjouskorko, joka oli 2,50 %. Seuraavassa perusrahoitusoperaatioissa likviditeettitilanne palautui jälleen normaaliksi, minkä jälkeen eonia-korko asetui lähemmäksi minimitarjouskorkoa. Kahden viikon eoniaswapkorko vaihteli helmikuun lopusta huhtikuun 2. päivään 2,50:stä 2,75 prosenttiin ja oli tämän jakson lopussa 2,52 %. Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioissa, joiden maksut suoritettiin 4.3., sekä marginaali-

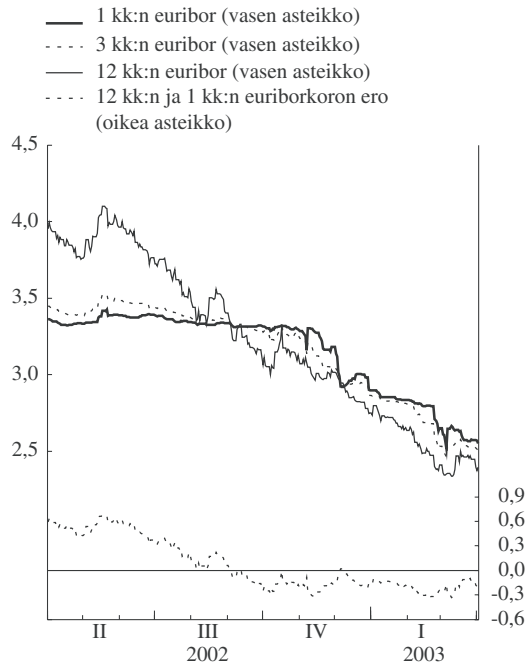
korko että keskiporkko olivat samat kuin tuolloinen minimitarjouskorko, 2,75 %. Sen jälkeen kun EKP:n ohjaukorkoja oli 6.3. alennettu 25 peruspistettä, marginaalikorko oli maaliskuun viimeisinä viikkoina ja huhtikuun ensimmäisellä viikolla 5 peruspistettä ja keskiporkko 9 peruspistettä korkeampi kuin uusi minimitarjouskorko, 2,50 % (ks. kehikko 1).

Helmikuun lopusta huhtikuun 2. päivään yhden kuukauden euribor laski 9 peruspistettä eli 2,55 prosenttiin ja kolmen kuukauden euribor 2 peruspistettä eli 2,51 prosenttiin. Eurojärjestelmän pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden korot ovat viime kuukausina tavanomaiseen tapaan määrättyneet kolmen kuukauden euriborin muutosten mukaisesti. Operaatioissa, jonka maksut suoritettiin 27.3., marginaalikorko oli 2,49 % ja keskiporkko 2,51 %. Molemmat siis

Kuvio 7.

Euroalueen lyhyet korot ja rahamarkkinoiden tuottokäyrä

(vuotuinen korko, prosenttiyksikkönä, päivähavaintoja)

Lähde: Reuters.

pysyivät suunnilleen samana kuin pitempiaikaisessa rahoitusoperaatiossa, jonka maksut suoritettiin 27.2.

Helmikuun lopusta huhtikuun 2. päivään kuuden kuukauden euribor laski 3 peruspistettä eli 2,43 prosenttiin ja 12 kuukauden euribor 1 peruspisteen eli 2,40 prosenttiin. Huhtikuun 2. päivänä kahdentoista ja yhden kuukauden euriborkorkojen erona mitattu rahamarkkinoiden tuottokäyrä oli -15 peruspisteessä eli hieman loivempi kuin helmikuun lopussa.

Vuonna 2003 ja vuoden 2004 alussa erääntyvien futuurisopimusten pohjalta johdetut 3 kuukauden odotetut euriborkorot ovat hieman nousseet helmikuun lopun jälkeen, mikä viittaa siihen, että markkinaosapuolet ovat odottaneet lyhyiden korkojen nousua. Kesä-, syys- ja joulukuussa 2003 sekä maaliskuussa 2004 erääntyvien futuurisopimusten pohjalta johdetut euriborkorot nousivat tarkasteluajanjaksona 7–15 peruspistettä. Huhtikuun 2. päivänä kesäkuussa

2003 erääntyvien futuurisopimusten pohjalta johdetut korot olivat 2,32 %, syyskuussa erääntyvien sopimusten pohjalta johdetut korot 2,26 % ja joulukuussa erääntyvien sopimusten pohjalta johdetut korot 2,33 %. Vastaavasti maaliskuussa 2004 erääntyvien sopimusten pohjalta johdetut korot olivat 2,46 %.

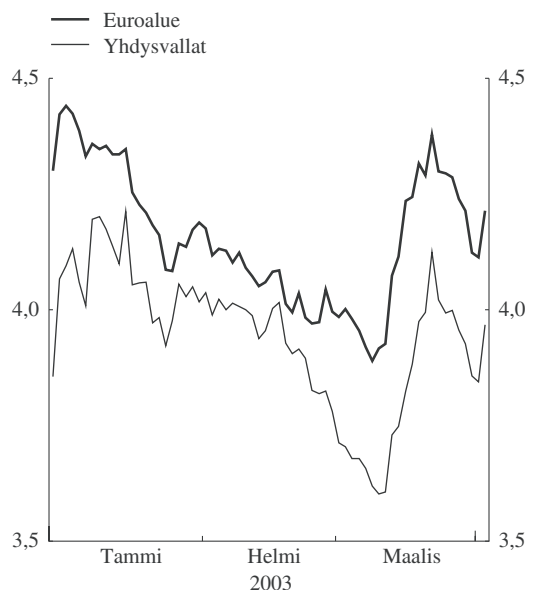
Valtion pitkien joukkolainojen tuotot kasvoivat maaliskuussa

Valtion 10 vuoden joukkolainojen tuotot kasvoivat maaliskuussa sekä euroalueella että Yhdysvalloissa, vaikka heilahtelivatkin huomattavasti. Joukkolainojen tuottojen vaihtelut ovat saattaneet johtua Irakin sotilaallisiin operaatioihin liittyvästä geopoliittisesta epävarmuudesta ja sen vaikutuksista öljyn hintaan. Valtion 10 vuoden joukkolainojen tuotot kasvoivat sekä euroalueella että Yhdysvalloissa noin 20 peruspistettä helmikuun lopusta huhtikuun 2. päivään, jolloin tuotto oli euroalueella noin 4,2 % ja Yhdysvalloissa noin 4 % (ks. kuvio 8). Tämän seurauksena Yhdysvaltain ja euroalueen välinen val-

Kuvio 8.

Valtion pitkien lainojen tuotot

(vuotuinen korko, päivähavaintoja)

Lähde: Reuters.

Huom. Pitkillä valtion lainoilla tarkoitetaan 10 vuoden joukkovelkakirjalainoja tai maturiteetiltaan lähimpiä vastaavia lainoja.

tion 10 vuoden joukkolainojen tuottojen negatiivinen ero oli -25 peruspistettä huhtikuun 2. päivänä.

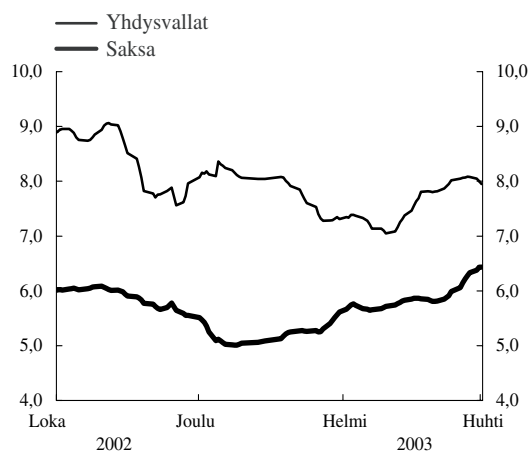
Yhdysvalloissa valtion pitkien joukkolainojen tuotot kasvoivat maaliskuussa. Kasvu alkoi muutamia päiviä ennen Irakin sotilaallisia operaatioita öljyn hinnan laskiessa samaan aikaan huomattavasti. Tämän jälkeen joukkolainojen tuotot heilahtelivat Irakista tulleiden uutisten mukaisesti.

Yhdysvalloissa valtion 10 vuoden joukkolainojen nimellistuoton kasvu näytti selittyvän lähinnä valtion 10 vuoden indeksisidonnaisten joukkolainojen reaalityuoton vastaavalla kasvulla. Reaalityuotto oli 12.3. ennätyksellisen pieni eli 1,5 %, mutta kasvoi huomattavasti sen jälkeen. Yhdysvaltain valtion 10 vuoden indeksisidonnaisten joukkolainojen reaalityuotto kasvoi helmikuun lopusta huhtikuun 2. päivään noin 20 peruspistettä. Yleensä reaalityuottojen merkittävä kasvu tulkitaan siten, että markkinaosapuolten taloutta koskevat pitkän aikavälin kasvuodotukset ovat muuttuneet keskimäärin aikaisempaa

Kuvio 9.

Saksan ja Yhdysvaltojen 10 vuoden valtionlainoihin perustuvista futuurisopimuksista laskettu volatilitiiteetti

(vuotuistina prosentteina; päivähavaintojen 10 päivän liukuva keskiarvo)

Lähde: Bloomberg.

Huom. Sarjat kuvaavat Bloombergin määritelmän mukaisesti lähimmän geneerisen futuurisopimuksen implisiittistä volatilitiiteettiä vähintään 20 päivää ennen erääntymistä. Näin ollen implisiittisen volatilitiiteetin laskemiseksi käytetty erääntymistä lähinnä oleva sopimus vaihdetaan 20 päivää ennen erääntymistä toiseen, erääntymistä seuraavaksi lähinnä olevaan sopimukseen.

optimistisemmiksi. Viimeaikainen reaalityuottojen kasvu on kuitenkin saattanut johtua myös siitä, että nämä aikaisemmin hyvin pienet tuotot ovat palautuneet normaaleiksi. Tätä näkemystä tukee se, että joukkolainojen tuottojen supistumiseen ennen maaliskuun 2003 puoliväliä oli liittynyt Yhdysvaltain 10 vuoden valtionlainoihin perustuvista futuurisopimuksista laskettuna implisiittisenä volatilitiiteettinä mitatun Yhdysvaltain joukkolainamarkkinoiden epävarmuuden voimakas lisääntyminen (ks. kuvio 9). Implisiittisen volatilitiiteetin lisääntyminen viittaa siihen, että markkinaosapuolet olivat epävarmoja tuottojen heikkenemisen jatkumisesta. Samoin kuin vuonna 1994, jolloin Yhdysvaltain joukkolainamarkkinoilla esiintyi merkittäviä korjausliikkeitä, myös valtion 10 vuoden joukkolainojen nimellistuotto oli Yhdysvalloissa maaliskuun alussa huomattavasti pienempi kuin Consensus Economicsin julkaisemat BKT:n 10 vuoden keskimääräiset nimelliskasvuodotukset (laskettuna keskimääräisen 10 vuoden inflaation ja BKT:n reaalityuottojen summana). Inflaatio-odotuksista voidaan todeta, että valtion 10 vuoden nimellisten ja indeksisidonnaisten joukkolainojen tuottojen erotuksena mitattu 10 vuoden tuotto yhtenäistävä inflaatiovauhti pysyi Yhdysvalloissa suurin piirtein ennallaan helmikuun lopusta huhtikuun 2. päivään.

Japanissa valtion 10 vuoden joukkolainojen tuotto supistui noin 10 peruspistettä helmikuun lopusta huhtikuun 2. päivään, jolloin se oli noin 0,7 %. Tuotto oli maaliskuussa lähes sama kuin syyskuussa 1998, jolloin se oli ennätyksellisen pieni. Muissa maturiteeteissa joukkolainojen tuotot pysyivät samana ajanjaksona jokseenkin vakaina, joten markkinaosapuolten käsitykset Japanin talouden lyhyen ja pitkän aikavälin näkymistä, samoin kuin sen deflaatiopaineista, pysyivät ennallaan. Japanin joukkolainamarkkinoiden vakaus näkyi myös siinä, että Japanin valtion lainafutuurien perustuvista optioista laskettuna implisiittisenä volatilitiiteettinä mitattu markkinoiden epävarmuus oli maaliskuussa vähäisimmillään sen jälkeen kun sitä alettiin seurata marraskuussa 1994.

Euroalueella valtion 10 vuoden joukkolainojen tuotto kehittyi maaliskuussa samalla tavoin kuin Yhdysvaltain vastaavien joukkolainojen tuotto.

Tärkein 10 vuoden joukkolainojen tuottojen vaihteluihin maaliskuussa vaikuttanut tekijä oli Irakin tilanne, kuten Yhdysvalloissakin. Joukkolainojen nimellistuoton kasvussa näkyi Ranskan indeksisidonnaisten, ilman tupakan hintojen vaikutusta laskettuun euroalueen YKHlin sidottujen joukkolainojen reaalitytuoton vastaava kasvu. Reaalitytuotto oli 10,3. ennätysellisen pieni eli 1,8 %, mutta se kasvoi helmikuun lopusta huhtikuun 2. päivään huomattavasti eli noin 15 peruspistettä.

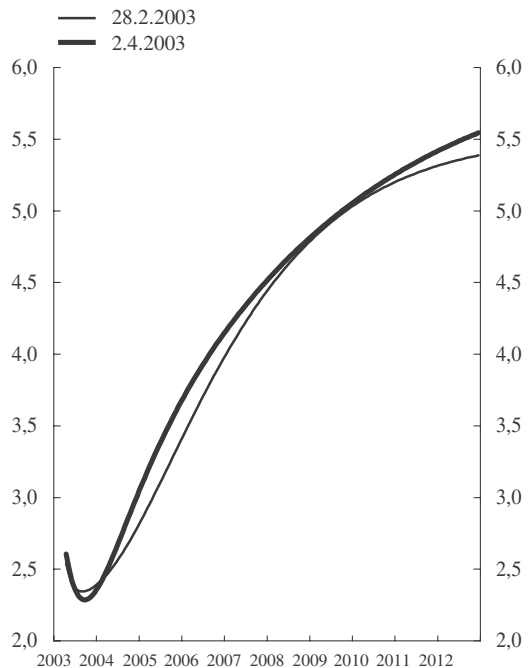
Samoin kuin Yhdysvalloissa, euroalueellakin joukkolainojen nimellistuoton viimeaikaiseen kasvuun on saattanut vaikuttaa se, että markkinaosapuolet ovat arvioineet öljyn hinnan laskun vaikuttavan talouden kasvunäkymiin myönteisesti. Tätä tulkintaa tukee se, että korkojen aikarakenteesta johdettuja yön yli -korkojen odotuksia kuvaava termiinikorkokäyrä kääntyi ylöspäin (ks. kuvio 10). On kuitenkin täysin mahdollista, että – kuten Yhdysvalloissakin – viimeaikainen kehitys johtuu siitä, että aikaisempi tilanne, jossa nämä tuotot olivat erittäin pieniä, on normalisoitunut. Joukkolainojen tuottojen supistamiseen ennen maaliskuun 2003 puoliväliä liittyi Saksan valtionlainoihin perustuvista futuurisopimuksista laskettuna implisiittisenä volatilititeettiä mitatun epävarmuuden huomattava lisääntyminen euroalueen joukkolainamarkkinoilla (ks. kuvio 9). Euroalueen joukkolainamarkkinoiden implisiittinen volatilititeetti lisääntyi edelleen maaliskuun puolivälin jälkeen. Saksan 10 vuoden valtionlainoihin perustuvista futuurisopimuksista johdetun implisiittisen volatilititeetin 10 päivän liukuva keskiarvo nousi 0,6 prosenttiyksikköä helmikuun lopusta huhtikuun 2. päivään, jolloin se oli samalla tasolla kuin viimeksi helmikuussa 2000.

Euroalueen 10 vuoden joukkolainojen nimellistuottojen ja 10 vuoden indeksisidonnaisten (ilman tupakan hintojen vaikutusta laskettuun euroalueen YKHlin sidottujen) joukkolainojen tuottojen erona mitattu 10 vuoden tuotot yhtenäistävä inflatiovahti nopeutui 5 peruspistet-

Kuvio 10.

Korkojen aikarakenteesta johdetut euroalueen yön yli -korkojen odotukset

(vuotuinen korko, päivähavaintoja)

Lähde: EKP:n arvio.

Huom. Korkojen aikarakenteesta johdettu termiinikorkokäyrä kuvaa markkinoiden odotuksia lyhyiden korkojen tulevasta kehityksestä. Käyrien laskentamenetelmää selostettiin tammikuun 1999 Kuukausikatsauksen sivulla 26. Estimoinnissa käytetyt tiedot on johdettu koronvaihtosopimuksista.

tä helmikuun lopusta huhtikuun 2. päivään, jolloin se oli 2 %.

Supistuttuaan voimakkaasti vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä yritysten joukkolainojen ja valtion joukkolainojen tuottoerot pysyivät tammi-helmikuussa suurin piirtein ennallaan. BBB-luokituksen saaneiden yritysten liikkeesen laskemien joukkolainojen tuoton ja valtion vastaavien lainojen tuoton ero supistui euroalueella noin 30 peruspistettä helmikuun lopusta huhtikuun 2. päivään. Nämä yritysten joukkolainojen tuotot ovat jälleen tasolla, jolla ne olivat viimeksi huhtikuussa 2002 (ks. kehikko 2).

Kehikko 2.

Yritysten joukkolainojen tuottoerojen ja osakkeiden hintojen viimeaikainen kehitys

Yritysten pitkäaikaisten joukkolainojen ja valtion joukkolainojen tuottojen erot kaventuivat huomattavasti vuoden 2002 lokakuun alun ja vuoden 2003 huhtikuun 2. päivän välisenä aikana. Tuottoeron huipusta 10.10.2002 alkaen ero euroalueen BBB-luottokelpoisuusluokituksen saaneiden yritysten pitkäaikaisten joukkolainojen tuoton ja valtion joukkolainojen tuoton välillä on 2.4.2003 mennessä kaventunut 110 peruspisteellä. Tuottoerojen kaventuminen vuoden 2002 lokakuun alun ja marraskuun lopun välillä johtui osakemarkkinoiden virkistymisestä. Tämän jälkeen osakkeiden hinnat ja yritysten joukkolainojen tuottoerojen kehitys kuitenkin alkoi erkaantua (ks. kuvio A). Joulukuussa tuottoerot kaventuivat ja euroalueen osakeindeksit laskivat edelleen. Laaja Dow Jones Euro Stoxx -osakeindeksi laski kaikkiaan 18 % marraskuun 2002 lopun ja 2.4.2003 välillä. Tähän kehitykseen vaikuttivat makrotaloudesta saatujen tietojen epäyhtenäisyys, yritysten tulosenusteiden tarkistaminen jonkin verran aiempaa pessimistisemmiksi ja geopolittisten jännitteiden kiristyminen. Nämä osaltaan myötävaikuttivat osakkeiden hintojen laskun jatkumiseen. Tässä kehikossa tarkastellaan eräitä yritysten joukkolainojen tuottoeroihin vaikuttavia tekijöitä ja pyritään löytämään syytä, miksi ne ovat viime aikoina erkaantuneet osakkeiden hinnoista.

Kuvio A. BBB-luokituksen saaneiden yritysten joukkolainojen tuottoerot ja osakkeiden hinnat euroalueella

(vasen asteikko peruspisteinä, oikea asteikko käänteisenä ja indeksipisteinä, päivähavainnot)

Lähteet: Bloomberg, Reuters ja EKP:n laskelmat.

Yksi tärkeimmistä yritysten joukkolainojen tuottoeron osatekijöistä on odotettu liikkeeseenlaskijan takaisinmaksuriski. Jos markkinaosapuolet odottavat yrityksen tulostilanteen heikkenevän, ne vaativat suurempaa tuottoa kompensoimaan kasvaneita riskejä siitä, ettei yritys kykene maksamaan velkaansa takaisin. Näin ollen, jos käy todennäköisemmäksi, että yritys laiminlyö velan takaisinmaksun, velkakirjojen haltijat vaativat lisäkorvauksen tällaiseen lainaan sijoittamisesta. Koska takaisinmaksuriski yleensä kasvaa sitä mukaa kun taloudellinen toimeliaisuus hidastuu, lisääntyvä luottoriski yleensä kasvattaa yritysten joukkolainojen tuottoeroja suhdannetaantumien aikana. Niinpä oletusarvo on, että osakkeiden hintojen ja joukkolainojen tuottoerojen välillä vallitsee negatiivinen korrelaatio, sikäli kuin tulostulokset ovat tärkein osakkeiden hintoja määrittävä tekijä.

Yritysten joukkolainojen tuottoerot riippuvat myös yritysten arvon vaihtelevuudesta. Mitä suurempaa vaihtelu on, sitä korkeampi on kulloinenkin takaisinmaksuriski. Markkinoiden arvio yrityksen arvon vaihtelusta on sen osakkeen hinnan implisiittinen volatilitteetti. Dow Jones Euro Stoxx 50 -indeksin osakkeiden optioista muodostettu implisiittinen volatilitteetti kasvoi 10 prosenttiyksikköä marraskuun 2002 lopun ja 2.4.2003 välillä (ks. kuvio B). Siten yritysten joukkolainojen tuottoerojen ja osakemarkkinoiden implisiittisen volatilitteetin välinen yhteys ei näytä pystyvän selittämään yritysten joukkolainojen tuottoerojen ja osakkeiden hintojen kehityksen erkaantumista.

Kuvio B.
Yritysten joukkolainojen tuottoero ja osakemarkkinoiden implisiittinen volatilitteetti euroalueella

(vasen asteikko peruspisteinä, oikea asteikko vuotuisina prosentteina, päivähavainnot)

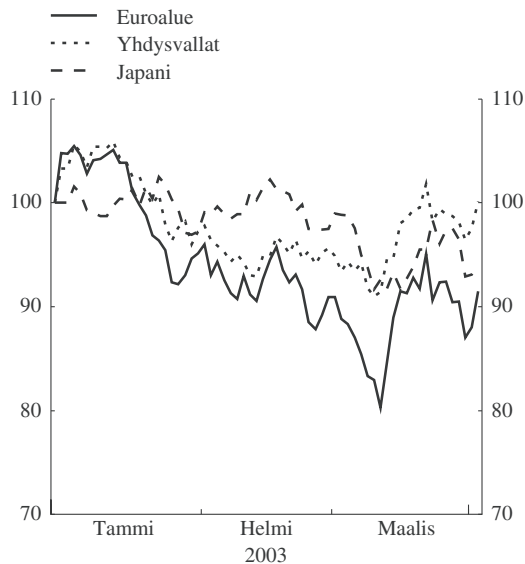
Lähde: Bloomberg.

Tämä viittaa siihen, että yritysten joukkolainojen tuottoerojen kaventuminen johtuu muista tekijöistä. Ensimmäkin markkinaosapuolet saattavat nyt uskoa entistä enemmän siihen, että suuren velkasuhteen (velka/oma pääoma) yritykset ovat pyrkineet järjestämään taseensa uudelleen velkavipuaan keventämällä. Tällaiseen viittaa esimerkiksi velkarahoituksen kasvun hidastuminen vuonna 2002 (ks. EKP:n Kuukausikatsauksen maaliskuun 2003 numero, sivu 19). Kun velkasuhteet ovat pienemmät, yritysten joukkolainoja ostavat sijoittajat odottaisivat takaisinmaksuriskin olevan pienempi. Toiseksi erkaantuminen voi johtua pelkästä korjausliikkeestä, koska yritysten joukkolainojen tuotot olivat vuonna 2002 historiallisesti suuria. Vuonna 2002 tuottoerot kävivät suurimmillaan sitten tammikuun 1999 ja olivat selvästi pitkän aikavälin keskiarvoa suuremmat. Kolmanneksi voidaan katsoa, että osa lokakuun 2002 jälkeisestä laskusta on johtunut teknisluonteisista seikoista indeksin koostumuksessa. Vuoden 2002 lopussa BBB-indeksin koostumus muuttui, kun joidenkin yritysten luottokelpoisuusluokitusta alennettiin, ja tästä aiheutui BBB-luokitettujen joukkovelkakirjojen tuottoerojen kertaluonteinen lasku. Lisäksi joissakin maissa eläkerahastot ja henkivakuutusyhtiöt ovat hiljattain hankkiutuneet osakeomistuksistaan eroon osittain lainsäädännöllisistä syistä. Tämän lisäksi muidenkin sijoittajien kerrotaan siirtäneen arvopaperisijoitusvarallisuuttaan osakkeista joukkovelkakirjoihin. Etsiessään vaihtoehtoisia instrumentteja sijoittajat ovat saattaneet pitää yritysten joukkolainoja niiden paremman tuoton takia houkuttelevampana vaihtoehtona kuin valtion joukkolainoja.

Kuvio 11.

Osakeindeksit

(1.2.2003 = 100, päivähavaintoja)

Lähde: Reuters.

Huom. Dow Jones Euro Stoxx (laaja) euroalueen osalta. Standard & Poor's 500 Yhdysvaltojen ja Nikkei 225 Japanin osalta.

Osakkeiden hinnat heilahtelivat voimakkaasti maaliskuussa

Kansainvälisille osakemarkkinoille oli maaliskuussa tyypillistä hintojen huomattava heilahtelu. Viime kuukausina euroalueella ja Yhdysvalloissa havaittavissa ollut osakkeiden hintojen lasku päättyi maaliskuun puolivälin tienoilla öljyn hinnan laskettua merkittävästi Irakin sotilaallisten operaatioiden alkamisen jälkeen. Kaiken kaikkiaan osakkeiden hinnat nousivat euroalueella laajalla Dow Jones Euro Stoxx -indeksillä mitattuna helmikuun lopusta huhtikuun 2. päivään noin 1 prosentin ja Yhdysvalloissa Standard & Poor's 500 -indeksillä mitattuna samaan aikaan noin 5 % (ks. kuvio 11). Japanissa Nikkei 225 -indeksi laski vastaavana ajankohdalla 3 %.

Kuten edellä todettiin, Irakin sotilaallisten operaatioiden alkaminen käänsi osakkeiden hinnat nousuun Yhdysvalloissa. Kun öljyn hinta samalla laski merkittävästi, markkinaosapuolet alkoivat siirtää sijoituksia vähemmän riskialttiista kohteista (kuten joukkolainoista ja kullasta) osakkeisiin. Epävarmuus talouden kasvunäkymistä ja

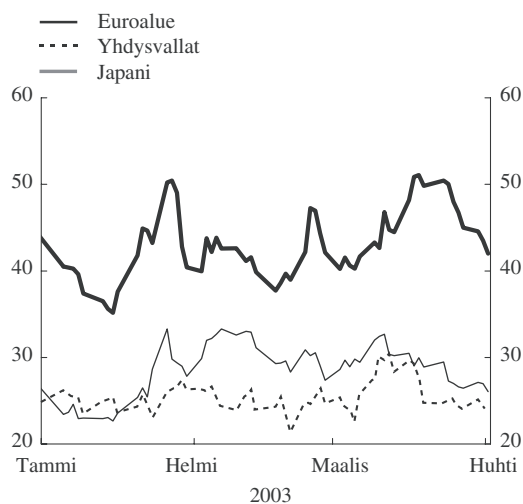
yritysten kannattavuudesta pysyi kuitenkin edelleen suurena myös julkaistujen makrotaloustietojen valossa, sillä ne osoittautuivat kaiken kaikkiaan hieman odotettua heikommiksi. Epävarmuus näkyi myös siinä, että Standard & Poor's 500 -indeksiin perustuvista optioista johdetun implisiittisen volatiliteetin 10 päivän liukuva keskiarvo pysyi jatkuvasti suurena ja oli huhtikuun 2. päivänä 3 prosenttiyksikköä suurempi kuin kahtena viime vuonna keskimäärin (ks. kuvio 12).

Japanissa maailmanlaajuinen geopoliittinen epävarmuus näkyi osakkeiden hintojen kehityksessä, mutta hintoihin vaikutti myös se, että verovuoden viimeinen päivä 31.3. läheni, mikä lisäsi markkinaosapuolten huolta Japanin pankkisektorin järjestämättömistä lainoista. Nikkei 225 -indeksiin perustuvista optioista johdetun implisiittisen volatiliteetin 10 päivän liukuva keskiarvo kasvoi hieman helmikuun lopusta huhtikuun 2. päivään, jolloin se oli noin 4 prosenttiyksikköä pienempi kuin kahtena viime vuonna keskimäärin.

Kuvio 12.

Osakekurssien implisiittinen volatiliteetti

(vuotuisina prosenteina; päivähavaintoja)

Lähde: Bloomberg.

Huom. Sarjat kuvaavat osakeindekseihin perustuvien optioiden hinnoista johdettua odotettua osakkeiden prosentteina lasketujen hinnannuutosten keskihajontaa enintään kolmen kuukauden aikana. Osakeindeksit, joiden implisiittistä volatiliteettia kuvataan, ovat Dow Jones Euro Stoxx 50 euroalueen osalta, Standard & Poor's 500 Yhdysvaltojen osalta ja Nikkei 225 Japanin osalta.

Irakin sotilaallisten operaatioiden alkaminen nosti osakkeiden hintoja euroalueella samoin kuin Yhdysvaltain markkinoillakin, mikä saattaa johtua siitä, että markkinat arvioivat talouden kasvunäkymät entistä myönteisemmiksi öljyn hinnan laskettua. Samalla yritysten kannattavuutta koskeneet ristiriitaiset tiedot ja erityisesti vuoden 2004 talousnäkyviä kuvaavat makrotalouden indikaattorit vaikuttivat osakkeiden hintoihin epäedullisesti. Markkinaosapuolet olivat lisäksi edelleen huolissaan tietyistä talouden sektoreista. Huolet liittyivät osittain

vakuutuslaitosten vakavaraisuuteen, sillä useat suuret eurooppalaiset vakuutusyhtiöt ilmoittivat voittojensa huomattavasta pienenemisestä ja tulevien osinkojen supistumisesta. Dow Jones Euro Stoxx 50 -indeksiin perustuvista optioista johdettuna implisiittisenä volatiliteettina mitattu euroalueen sijoittajien epävarmuus kasvoi erittäin suureksi. Implisiittisen volatiliteetin 10 päivän liukuva keskiarvo kasvoi noin 5 prosenttiyksikköä helmikuun lopusta huhtikuun 2. päivään, jolloin se oli huomattavasti suurempi kuin kahtena viime vuonna keskimäärin.

2 Hintakehitys

YKHI-inflaation arvioidaan pysyneen muuttumattomana maaliskuussa 2003

Eurostatin alustavan arvion mukaan euroalueen YKHI-inflaatio pysyi ennallaan 2,4 prosentissa maaliskuussa 2003 (ks. taulukko 2). YKHIn yksittäisten erien kehityksestä maaliskuussa ei ole vielä saatavissa yksityiskohtaisia tietoja, mutta näyttää siltä, että energian hinnan noususta maaliskuussa 2002 johtuva vertailuajankohdan vaikutus tasoitti hieman nousupainetta, jonka aiheutti öljyn hinnan nousu ennen maaliskuun puoltaväliä. YKHI-tietojen keräämisen ajoituksen vuoksi maaliskuun YKHI-tiedoissa ei todennäköisesti näy täysin öljyn hinnan laskun vaikutus. Irakin sota nimittäin aiheutti öljyn hinnan laskun maaliskuun jälkipuoliskolla.

Tuorein YKHI-erittely on saatavissa helmikuulta 2003, jolloin YKHI-inflaatio nopeutui 2,4 prosenttiin oltuaan 2,2 % tammikuussa. Inflaatio nopeutui koko euroalueella, eikä se siten vaikuttanut inflaation hajontaan, joka ei ole juuri muuttunut EMUn kolmannen vaiheen alusta lähtien (ks. kehikko 3). Ilman jalostamattomien elintarvikkeiden ja energian hintoja lasketun YKHIn vuotuinen muutosvauhti nopeutui hieman helmikuussa eli 2,1 prosenttiin oltuaan 2,0 % tammikuussa. Tämä johtui jalostettujen elintarvikkeiden ja muiden teollisuustuotteiden kuin energian hintojen vuotuisen muutosvauhdin nopeutumisesta.

Energian hinnan vuotuinen muutosvauhti nopeutui edelleen helmikuussa 7,6 prosenttiin,

Taulukko 2.

Euroalueen hinta- ja kustannuskehitys

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	2000	2001	2002	2002 II	2002 III	2002 IV	2003 I	2002 Loka	2002 Marras	2002 Joulu	2003 Tammi	2003 Helmi	2003 Maalis
Yhdenmukaistettu kuluttajahinta- indeksi (YKHI) ja sen erät													
Kokonaisindeksi ¹⁾	2,1	2,4	2,2	2,1	2,1	2,3	.	2,2	2,3	2,3	2,2	2,4	2,4
<i>josta:</i>													
Tavarat	2,5	2,3	1,6	1,4	1,3	1,8	.	1,7	1,8	1,9	1,6	2,1	.
Elintarvikkeet	1,4	4,4	3,1	2,9	2,3	2,3	.	2,3	2,4	2,2	1,4	2,1	.
Jalostetut elintarvikkeet	1,2	2,8	3,1	3,2	3,0	2,7	.	2,7	2,6	2,7	2,8	3,3	.
Jalostamattomat elintarvikkeet	1,8	7,0	3,1	2,4	1,4	1,7	.	1,6	1,9	1,4	-0,6	0,3	.
Teollisuustuotteet	3,0	1,2	0,9	0,7	0,8	1,5	.	1,5	1,5	1,7	1,8	2,2	.
Muut teollisuustuotteet kuin energia	0,5	0,9	1,4	1,6	1,3	1,2	.	1,2	1,2	1,2	0,6	0,7	.
Energia	13,1	2,3	-0,6	-2,3	-0,7	2,8	.	2,5	2,3	3,8	6,0	7,6	.
Palvelut	1,5	2,7	3,1	3,1	3,3	3,1	.	3,2	3,1	3,0	2,8	2,7	.
Muut hinta- ja kustannus- indikaattorit													
Teollisuuden tuottajahinnat	5,5	2,2	0,0	-0,7	0,0	1,3	.	1,0	1,1	1,6	2,2	.	.
Yksikkötyökustannukset	1,2	2,7	.	2,5	2,1	.	.	-	-	-	-	-	-
Työn tuottavuus	1,3	0,0	0,4	0,1	0,6	1,1	.	-	-	-	-	-	-
Työvoimakustannukset/työntekijä	2,6	2,7	.	2,7	2,7	.	.	-	-	-	-	-	-
Työvoimakustannukset/tunti	3,2	3,4	3,6	3,4	3,5	3,7	.	-	-	-	-	-	-
Öljyn hinta (euroa/barreli)	31,0	27,8	26,5	27,8	27,2	26,5	28,4	27,9	24,2	27,1	28,3	29,8	27,2
Raaka-aineiden hinnat (euroina)	16,7	-7,6	-1,7	-5,5	-1,6	4,4	-5,0	7,8	3,4	2,1	-2,3	-4,5	-8,0

Lähteet: Eurostat, kansalliset tiedot, Thomson Financial Datastream, HWWA – Institut für Wirtschaftsforschung (Hampuri) ja EKP:n laskelmat.

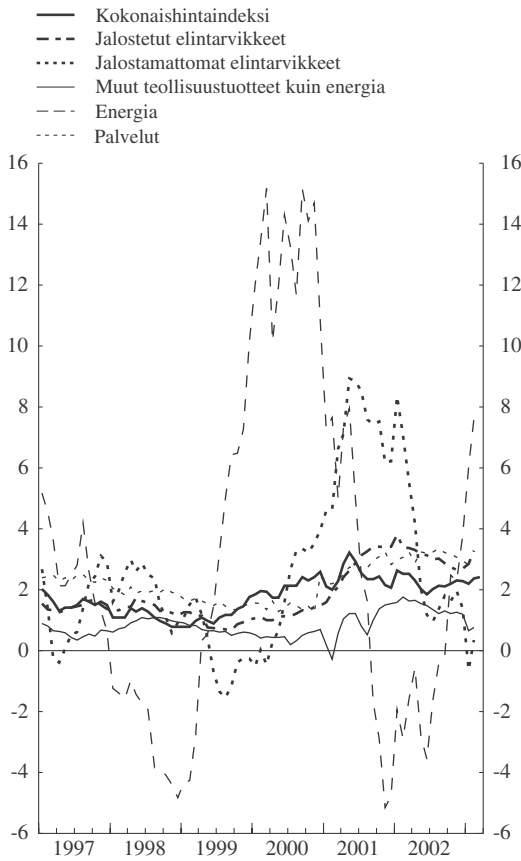
Huom. Kreikan tiedot vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta eivät sisälly YKHIn. Muut hinta- ja kustannusindikaattorit sisältävät Kreikan tiedot myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta. Lisätietoja tilasto-osassa.

1) Maaliskuun 2003 YKHI-inflaatioluku perustuu Eurostatin alustavaan arvioon.

Kuvio 13.

Euroalueen YKHI-inflaatio eriteltynä

(vuotuinen prosenttimuutos, kuukausihavaintoja)

Lähde: Eurostat.

Huom. Kreikan tiedot vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta eivät sisälly YKHIin.

kun se tammikuussa oli ollut 6 %. Tämä johtui öljyn euromääräisen hinnan noususta (ks. kuvio 13). Jalostamattomien elintarvikkeiden hintojen vuotuinen muutosvauhti nopeutui 0,3 pro-

senttiin helmikuussa oltuaan tammikuussa $-0,6$ %. Tämä johtui epäsuotuisasta vertailuajankohdan vaikutuksesta eli jalostamattomien elintarvikkeiden hintojen melko epätavallisesta laskusta helmikuussa 2002. Hintojen lasku tasoitti osittain näiden hintojen voimakasta nousua tammikuussa 2002 huonojen sääolosuhteiden vuoksi.

Ilman jalostamattomia elintarvikkeita ja energiaa lasketussa YKHI:ssä jalostettujen elintarvikkeiden hintojen vuotuinen muutosvauhti nopeutui 0,5 prosenttiyksikköä eli 3,3 prosenttiin helmikuussa 2003, mikä johtui pääasiassa tupakkaveron kiristymisen aiheuttamasta tupakan hinnan noususta eräissä maissa vuoden alussa. Muiden teollisuustuotteiden kuin energian hintojen vuotuinen muutosvauhti nopeutui hieman eli 0,6 prosentista 0,7 prosenttiin. Palveluiden hintojen vuotuinen muutosvauhti hidastui edelleen 2,7 prosenttiin helmikuussa 2003 oltuaan 2,8 % tammikuussa 2003. Palveluiden hintojen vuotuisen muutosvauhtiin vaikuttivat joihinkin YKHI:n eriin kohdistuvat vertailuajankohdan vaikutukset. Esimerkiksi pääasiassa euron käyttöönotosta aiheutunut ravintola- ja majoituspalvelujen sekä kampaamojen hintojen nousu vuoden 2002 alussa ei enää vaikuta palveluiden hintojen vuositasan vertailuun.

Eräitä YKHI:n laskennassa käytettäviä maakohtaisia painoja on tarkistettu ja päivitetty tammikuussa 2003, jotta YKHI:n rakenne vastaisi mahdollisimman hyvin nykyistä kulutusmenojen rakennetta. Kehikossa 4 selostetaan tarkemmin tarkistettuja kulutusmenojen painoja koskevia vaatimuksia ja käytäntöjä.

Kehikko 3.

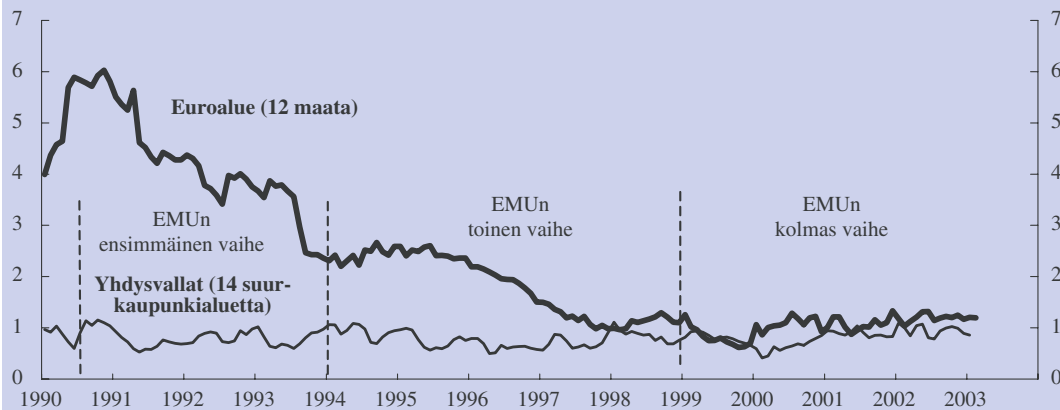
Inflaation hajonta euroalueen maissa ja Yhdysvaltain suurkaupunkialueilla

Inflaatiovauhdit voivat vaihdella rahaliiton eri maiden tai alueiden kesken useista syistä. Näitä syitä ovat esimerkiksi suhdannevaiheiden erot, kustannuspainetekijöiden (esim. öljyn hinnannousujen) epäsymmetriset vaikutukset, hyödyke- ja työmarkkinoiden joustavuuserot, politiikasta (esim. välillisen verotuksen muutoksista) aiheutuvat hinnankorjaukset, talouksien lähentymisen vaikutukset ja maakohtaiset kulustottumusten erot.

Vuotuisen inflaation hajonta euroalueen maissa ja 14:llä Yhdysvaltain tilastollisella suurkaupunkialueella

(painottamaton keskihajonta prosenttiyksikköinä)

Lähteet: Eurostat ja US Bureau of Labour Statistics.

Huom. Euroalueen tiedot ulottuvat helmikuuhun 2003 ja Yhdysvaltain suurkaupunkialueita koskevat tiedot tammikuuhun 2003.

EKP:n rahapolitiikassa keskitytään euroalueeseen kokonaisuutena, eikä siinä voida siksi puuttua kansallisiin inflaatioeroihin. Kun kansalliset inflaatiovauhdit vaikuttavat merkittävästi kilpailukykyyn, käytettävissä oleviin reaalitylöihin tai reaalitylöihin jossakin euroalueen maassa, ainoastaan kansalliset hallitukset voivat reagoida tilanteeseen harjoittamalla tilanteen kannalta tarkoituksenmukaista politiikkaa. Euroalueen maiden kannalta on erittäin tärkeää, että niiden työ- ja hyödykemarkkinat ovat riittävän joustavia kestäämään häiriöitä ja että ne välttävät harjoittamasta politiikkaa, jolla on kielteinen vaikutus niiden inflaatiokehitykseen.

Inflaation hajontaa voidaan mitata useilla eri tavoilla. Yksinkertaisin tapa on mitata nopeimman ja hitaimman inflaatiovauhdin välinen ero. Toinen tavanomainen tapa on mitata eri maiden inflaatiovauhtien keskihajonta. Painotetussa keskihajonnassa otetaan huomioon maiden koko, kun taas painottamattomassa keskihajonnassa maiden koolla ei ole merkitystä. Inflaation hajontaa voidaan mitata myös laskemalla inflaatiovauhdilta kolmen nopeimman ja kolmen hitaimman maan välinen ero tai variaatiokerroin. Tässä kehikossa on käytetty painottamattoman keskihajonnan menetelmää. Inflaation hajonnan suuruus voi riippua yleisestä inflaatiovauhdista, mutta tätä ei kuitenkaan tarkastella tässä kehikossa.

Kun arvioidaan, onko inflaation hajonta euroalueen maissa erityisen pientä tai suurta, vertailukohteena on hyödyllistä käyttää inflaation hajontaa jo kauan toimineessa rahaliitossa kuten Yhdysvalloissa. Oheisessa kuviossa esitetään inflaation hajonta euroalueella ja Yhdysvaltain tilastollisilla suurkaupunkialueilla vuodesta 1990 alkaen (euroalueella tarkoitetaan niitä 12:tä EU:n jäsenvaltiota, jotka kuuluivat euroalueeseen 1.1.2001). Tiedot perustuvat kuukausihavaintoihin. Kuvioista ilmenee, että YKHIllä mitattu vuotuisen inflaation hajonta euroalueen maissa on pienentynyt jatkuvasti EMUn alusta alkaen. Myös inflaatio on hidastunut tänä aikana. Inflaation hajonta pieneni erityisesti EMUn ensimmäisessä vaiheessa. Se oli vähäisintä vuoden 1999 jälkipuoliskolla eli EMUn kolmannen vaiheen alussa. Se kasvoi hieman vuonna 2000, ja vuoden 2001 alusta se on pysynyt suurin piirtein vakaana.

Yhdysvaltain tilastoviranomainen (US Bureau of Labor Statistics) julkistaa säännöllisesti tietoja Yhdysvaltain tilastollisten suurkaupunkialueiden (Metropolitan Statistical Areas, MSAs) kuluttajahintaindeksistä. Tiedot kattavat 26 suurkaupunkialuetta, joiden osuus Yhdysvaltain kokonaiskulutuksesta on noin 51 %. Kuluttajahintaindeksistä saadaan kuitenkin tietoja siten, että 12 suurkaupunkialuetta julkistaa tiedot puolivuositain, 11 aluetta joka toinen kuukausi ja ainoastaan kolme aluetta kuukausittain. Jotta inflaation hajontaa voidaan esittää

mahdollisimman tiheältä ajalta mitattujen tietojen perusteella, tässä kehikossa keskitytään niihin 14 alueeseen, jotka julkistavat tiedot kuukausittain ja joka toinen kuukausi (jälkimmäiset interpoloidaan kuukausitiedoiksi). Nämä 14 aluetta muodostavat hieman yli 40 % Yhdysvaltain kokonaiskulutuksesta.¹

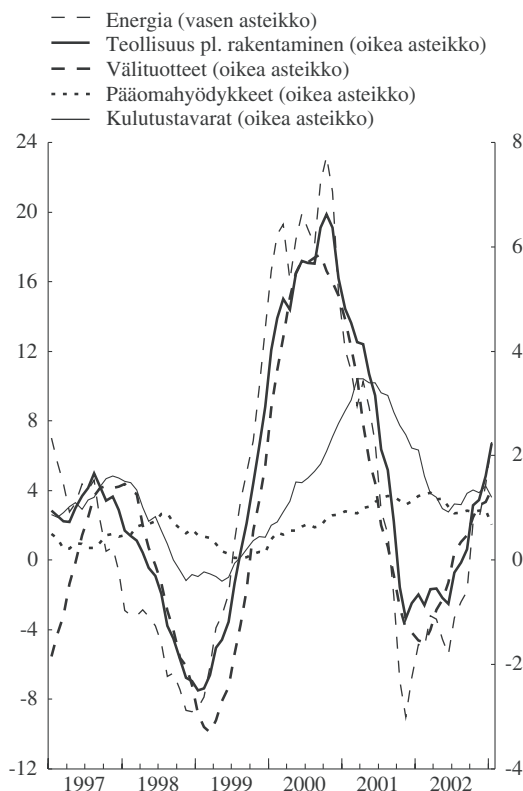
Kiinnostavaa on, että kuvion mukaan inflaation hajonta on vaihdellut euroalueella vuodesta 1997 lähtien ja varsinkin EMUn kolmannen vaiheen jälkeen hyvin samansuuntaisesti kuin Yhdysvaltain 14 suurkaupunkialueella. Näin ollen inflaation hajonta euroalueella näyttää viime vuosina olleen suurin piirtein samansuuruista kuin Yhdysvalloissa. Kuviosta ilmenee kaiken kaikkiaan, että viime vuosina kokonaisinflaation hajonta euroalueen maissa ei ole ollut suurta historiallisesti tarkasteltuna eikä se ole eronnut merkittävästi inflaation hajonnasta Yhdysvalloissa. Euroalueen inflaation hajonta on itse asiassa vaihdellut vähän tammikuusta 1999 lähtien.

¹ Inflaation hajonta voidaan laskea myös puolivuotuisen ja vuotuisen tietojen perusteella kaikista 26 suurkaupunkialueesta. Laskutapa ei kuitenkaan muuttaisi oleellisesti kuviossa esitettyjä tuloksia, jotka perustuvat kuukausittaisiin ja joka toinen kuukausi ilmoitettaviin tuloksiin. Lisäksi on huomattava, että valittujen 14 Yhdysvaltain suurkaupunkialueen painotettu keskimääräinen inflaatiovauhti on kehittynyt hyvin samansuuntaisesti kuin koko Yhdysvaltain kuukausittainen kuluttajahintainflaatio.

Kuvio 14.

Euroalueen teollisuuden tuottajahinnat eriteltyinä

(vuotuinen prosenttimuutos, kuukausihavaintoja)

Lähde: Eurostat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

Tuottajahintojen vuotuisen muutosvauhdin arvioidaan nopeutuneen edelleen helmikuussa 2003

Euroalueen tuottajahinnat helmikuulta 2003 eivät olleet käytettävissä tähän Kuukausikatsaukseen. Ilman rakentamista lasketun teollisuuden tuottajahintojen vuotuinen muutosvauhti nopeutui tammikuussa 2,2 prosenttiin oltuaan 1,6 % joulukuussa 2002 (ks. kuvio 14). Käytettävissä olevat maakohtaiset tiedot viittaavat siihen, että euroalueen teollisuuden tuottajahintojen vuotuinen muutosvauhti nopeutui edelleen helmikuussa, mikä johtui pääasiassa energiaerän kehityksestä. Välituotteiden tuottajahintojen odotetaan myös nousseen edelleen helmikuussa, mikä todennäköisesti johtuisi öljyn hinnan nousun epäsuorista vaikutuksista raaka-aineiden hintoihin.

Ostopäälliköiden kyselyyn perustuvan euroalueen tehdasteollisuuden hintaindeksin (Eurozone Price Index, EPI) indeksiluku nousi maaliskuussa hieman eli 59,7:ään helmikuun 59,3:sta. Tästä oli tuloksena indeksin nopein vuotuinen nousuvauhti sitten joulukuun 2000 (ks. kuvio 15). Vastaajien mukaan tuotantopanosten hintojen nousuun vaikuttivat lähinnä öljyn hinnan nousun aiheuttamat suorat vaikutukset sekä raaka-aineiden hintoja nostaneet epäsuorat vaikutukset. Sodan pelko näyttää myös aiheuttaneen

Kehikko 4.

YKHI:n kulutusmenojen painojen tarkistus

Euroalueen YKHI lasketaan kansallisiin YKHI-kulutuskoreihin sisältyvien yksittäisten hyödykeryhmien hinnanmuutosten painotettuna keskiarvona. Sen varmistamiseksi, että YKHI edustaa kulutuskysyntää, euroalueen YKHI:n laskemiseen käytettävät yksittäisten erien ja maiden painot päivitetään vuosittain. Kansallisten hyödykepainojen muutokset johtuvat esimerkiksi suhteellisten hintojen muutosten aikaansaamista substituuioista ja siitä, että markkinoille tulee yhä enemmän uusia tuotteita ja palveluita. Maiden painojen muutokset kuvastavat kulutuksen kasvun eroja euroalueen maiden välillä. Tässä kehiössä kerrotaan YKHI:n painoja koskevista EU:n vaatimuksista ja kansallisiin YKHI-indekseihin sovellettavista käytännöistä.

EU:n vaatimukset

YKHI:n erien painoja koskevat vaatimukset on määritelty kahdessa EU:n asetuksessa, joissa asetetaan kokonaisindeksin vähimmäisvaatimukset.¹ Asetuksissa määrätään, että YKHI-indeksien hyödykepainot on päivitettävä 1–5 vuoden välein. Lisäksi ns. kriittisten hyödykkeiden painoja on tarkistettava vuosittain siinä tapauksessa, että kulutuskäyttäytymisessä on tapahtunut erityisen merkittäviä muutoksia. Kriittisillä hyödykkeillä tarkoitetaan yleensä eria, joihin vaikuttavat nopeasti muuttuva markkinatilanne ja tekninen kehitys. Myös uusien hyödykkeiden oikea-aikaisesta sisällyttämisestä YKHIin on asetettu vähimmäisvaatimukset. Viime vuosina näitä kahta viimeksi mainittua määräystä on sovellettu YKHI:n kattavuuden täsmentämiseksi, jotta tietotekniikkaan liittyvien kulutustavaroiden ja palveluiden kasvava merkitys voitaisiin ottaa huomioon.

Tietolähteet ja painojen päivityskäytännöt

Euroalueen hyödykepainot lasketaan kansallisista hyödykepainoista ja julkistetaan vuosittain tammikuun tilastoulkaisujen yhteydessä. Kansallisten hyödykepainojen päälähteinä ovat kotitalouskyselyt ja kansantalouden tilinpidon vuotuiset arviot kulutusmenoista.

Kotitalouskyselyistä saadaan erittäin yksityiskohtaista tietoa kotitalouksien kulutusmenoista. Kaikkien EU-jäsenmaiden on tehtävä kotitalouskyselyjä vähintään joka viides vuosi, vaikka jotkin maat tekevät kyselyjä useamminkin. Kaikki maat julkistavat kansantalouden tilinpidon tietoja vuosittain, mutta nämä tiedot eivät ole niin yksityiskohtaisia kuin kotitalouskyselyjen tiedot. Kulutusmenojen koskevien tietojen ajantasaisuus ja yksityiskohtaisuus ovat tärkeitä kuluttajahintaindeksin laadun kannalta. Kuten oikeasta taulukosta ilmenee, käytettävissä olevien tietojen mukaan kuusi euroalueen maata, joiden paino on 49,3 % euroalueen YKHI:stä, tarkistavat indeksipainot joka viides vuosi. Muut maat tarkistavat painot 1–3 vuoden välein. Koska vaatimukset edellyttävät kriittisten hyödykkeiden painojen päivittämistä useammin kuin viiden vuoden välein ja koska kaikkea täydellisen tarkistuksen edellyttämää yksityiskohtaista tietoa ei ehkä ole käytettävissä vuosittain, euroalueen maiden käytännöt eivät poikkea niin paljon toisistaan kuin ensi silmäyksellä näyttäisi. Tällä hetkellä kaikkien kansallisten YKHI-indeksien painot perustuvat kulutuskyselyihin tai kansantalouden tilinpitoon vuosilta 1999–2001 ja viestivät myös siitä, että tavallisesti kestää 1–2 vuotta ennen kuin lopulliset painoarviot voidaan sisällyttää YKHI-laskelmiin.

Painojen viiteajanjaksot¹⁾

	Tammikuussa 2003	Seuraava odotettu painojen päivitys
BE	1999 ²⁾	2002
DE	2000	2005
GR	2000	2004–2005
ES	1999–2001	2004–2006
FR	2001	2002
IE	2001	2006
IT	2001	2002
LU	2000	2001
NL	2000	2001
AT	2000	2005
PT	2000	Ei vielä päätetty
FI	2000	2004–2005

Lähteet: Kansalliset tilastolaitokset ja Eurostat.

1) Vuosiluvut taulukoissa tarkoittavat vuosia, joiden aikana kaikki painot on päivitetty. YKHI:n osalta "kriittisten" hyödykkeiden painot on tarkistettava vuosittain.

2) Huipputekniikan tuotteiden painot päivitettiin vuonna 2000.

1 Neuvoston asetus (EY) N:o 2494/95, annettu 23 päivänä lokakuuta 1995 yhdenmukaistetuista kuluttajahintaindekseistä ja komission asetus (EY) N:o 2454/97, annettu 10 päivänä joulukuuta 1997 neuvoston asetuksen (EY) N:o 2494/95 soveltamisen tietyistä yksityiskohtaisista säännöistä yhdenmukaistettujen kuluttajahintaindeksien (YKHI) painotusten laadun vähimmäisstandardeista.

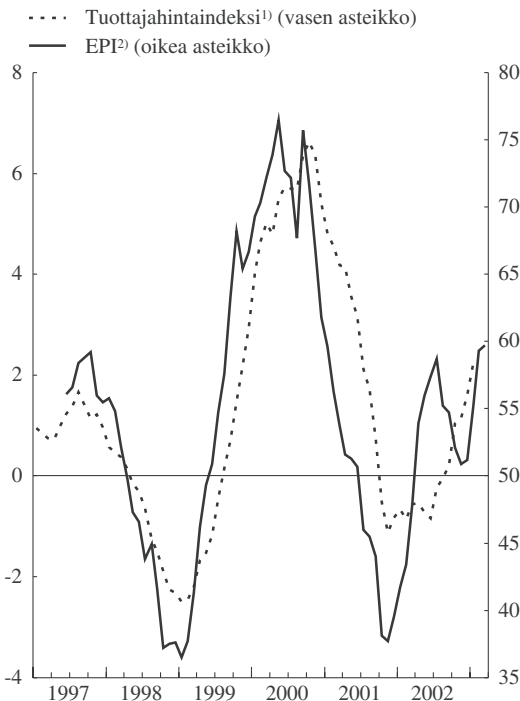
Tarkistukset vuonna 2003

Jokavuotiseen tapaan euroalueen YKHI:n yksittäisten erien ja maiden painoja tarkistettiin tammikuuta 2003 koskevien Eurostatin YKHI-tietojen julkistamisen yhteydessä. Niiden maiden lisäksi, jotka tarkistavat indeksipainot vuosittain joko osittain tai kokonaan, Saksa, Alankomaat ja Portugali siirtyivät käyttämään indeksipainojen viiteajanjaksona vuotta 2000 vuoden 1995 sijasta. Saksan kansallisen tilastolaitoksen arvion mukaan -0,1:stä -0,2:een prosenttiyksikön suuruinen tarkistus Saksan vuotuisessa inflaatiouvauhdissa vuosina 2000–2001 johtui kulutuskäyttäytymisen muutoksesta. Samansuuruiset tarkistukset aiheutuivat Internet-palvelujen sisällyttämisestä uutena tuotteena indeksiin vuonna 2000. Nämä ja muut Saksan YKHI-indeksin muutokset johtivat siihen, että vuotuisen inflaatiouvauhtiin tehtiin -0,6 prosenttiyksikön suuruinen tarkistus vuonna 2000 ja -0,3 prosenttiyksikön suuruinen tarkistus vuonna 2001. Saksan kansallisen YKHI-indeksin tarkistus aiheutti myös sen, että euroalueen inflaatiouvauhtia tarkistettiin aiempaa arvioitua hitaammaksi, toisin sanoen 0,2 prosenttiyksikköä hitaammaksi eli 2,1 prosentiksi vuonna 2000 ja 0,1 prosenttiyksikköä hitaammaksi eli 2,4 prosentiksi vuonna 2001. Alankomaiden ja Portugalin YKHI-inflaatiouvauhteja ei tarkistettu. Alankomaiden tilastoviranomaiset ovat kuitenkin ilmoittaneet, että uuden kulutuskorin käytöllä olisi ollut -0,2 prosenttiyksikön suuruinen vaikutus vuotuisen inflaatiouvauhtiin. Nämä tulokset vahvistavat kokemuksen, että yleisindeksin tasolla päivitystiheydellä on vähäinen vaikutus indeksin tulokseen. On kuitenkin tärkeää tarkistaa menopainoja riittävän usein euroalueen YKHI:n edustavuuden ja kansallisten tietojen vertailukelpoisuuden varmistamiseksi.

Kuvio 15.

Tuottajahinnat ja tehdasteollisuuden tuotantopanosten hinnat euroalueella

(kuukausihavainnot)

Lähteet: Eurostat ja Reuters.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta), mikäli tiedot ovat olleet saatavissa.

- 1) Vuotuinen prosenttimuutos; ei sisällä rakentamista.
- 2) Eurozone Price Index, euroalueen tehdasteollisuuden tuotantopanosten hintaindeksi, jonka tiedot perustuvat ostopäälliköille tehtävään kyselyyn. Indeksiluku, joka on yli 50, viittaa tehdasteollisuuden tuotantopanosten hintojen nousuun, ja 50:tä pienempi indeksiluku hintojen laskuun.

tavaroiden varmuusvarastointia, mikä lienee lisännyt hintojen nousupaineita.

Viitteitä työvoimakustannusten kasvun tasoittumisesta vuoden 2002 loppupuoliskolla

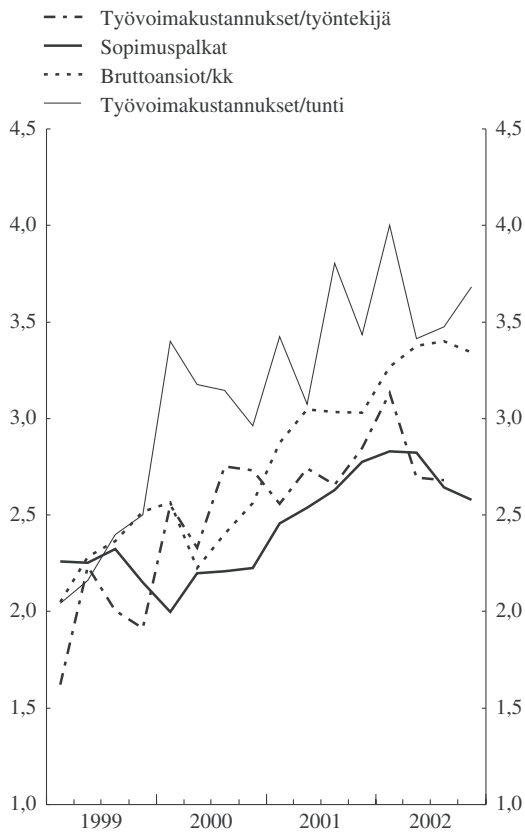
Useimmat työvoimakustannusindikaattorit ovat osoittaneet tasoittumisen merkkejä vuoden 2002 loppupuoliskolla. Työntekijää kohden laskettujen palkkakustannusten vuotuinen muutosvauhti pysyi vuoden 2002 kolmannella neljänneksellä ennallaan eli 2,7 prosentissa (ks. kuvio 16), koska merkittävimpien toimialojen työvoimakustannukset kehittyivät vastakkaisiin suuntiin (uusimpia toimialakohtaisia tietoja analysoidaan maaliskuun 2003 Kuukausikatsauksen kehikossa 6). Vuoden 2002 viimeistä neljännestä koskevat viralliset tiedot eivät ole vielä saatavissa. Käytävissä oleviin kansallisiin tietoihin perustuvan alustavan arvion mukaan työntekijää kohden laskettujen palkkakustannusten vuotuinen muutosvauhti hidastui todennäköisesti hieman vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä.

Kuukausittaisten bruttoansioiden kasvuvauhti hidastui hieman vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä. Sitä vastoin sopimuspalkkojen nousuvauhti pysyi jokseenkin muuttumattomana viimeisellä neljänneksellä hidastuttuaan kolman-

Kuvio 16.

Euroalueen työvoimakustannus-indikaattoreita

(vuotuinen prosenttimuutos)

Lähteet: Eurostat, kansalliset tiedot ja EKP:n laskelmat.

nella neljänneksellä. Eurostatin ensimmäisen arvon mukaan tuntia kohden laskettujen työvoimakustannusten vuotuinen muutosvauhti yrityssectorilla (ilman maataloutta) nopeutui 3,7 prosenttiin viimeisellä neljänneksellä, kun se oli aikaisempina neljänneksinä ollut 3,5 %. Tätä nopeutumista on kuitenkin tulkittava varovaisesti,

3 Tuotanto, kysyntä ja työmarkkinat

BKT:n kasvu hidastui hieman vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä

Kuten edellisessä Kuukausikatsauksessa ilmoitettiin, euroalueen BKT:n määrä kasvoi vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä 0,2 % edellisestä neljänneksestä, kun se oli kolmena edellisenä neljänneksenä kasvanut 0,3–0,4 % (ks. taulukko 3). Kotimaisen kysynnän kasvu nopeutui lähinnä julkisen kulutuksen ja varastojen muutos-

koska indikaattori on erittäin vaihteleva ja siihen vaikuttavat osittain kansallisiin aikasarjoihin liittyvät tilastointierot.

Työn tuottavuuden kasvu elpyi hieman vuoden 2002 toisella ja kolmannella neljänneksellä, kun kasvu oli kahtena aikaisempina neljänneksenä ollut negatiivista. Tämän seurauksena yksikkötyökustannusten vuotuinen kasvuvauhti koko kansantaloudessa hidastui 2,1 prosenttiin kolmannella neljänneksellä oltuaan 2,5 % toisella neljänneksellä. Käytettävissä olevien maakoh- taisten tietojen perusteella yksikkötyökustannusten vuotuisen kasvuvauhdin odotetaan hidastuneen edelleen vuoden viimeisellä neljänneksellä.

Euroalueen inflaation odotetaan hidastuvan vuoden 2003 aikana

Euroalueen YKHI-inflaatio saattaa vaihdella jonkin verran tulevana kuukausina erityisesti sen mukaan, mikä on öljyn hinnan kehitys. Pitkällä aikavälillä muiden tekijöiden vaikutus YKHI-inflaatioon on kuitenkin todennäköisesti suurempi kuin öljyn hinnan vaikutus. Erityisesti euron vahvistuminen 12 viime kuukauden aikana sekä vaimea kysyntä heikentävät hintojen nousupaineita, jos öljyn euromääräinen hinta pysyy samalla tasolla kuin 2. huhtikuuta eli noin 23 eurossa barrelilta. Vuoden 2003 aikana inflaation odotetaan hidastuvan ja vakiintuvan alle 2 prosenttiin. Tämä edellyttää kuitenkin palkkamaltin säilymistä. Hintojen kehitykseen vuonna 2003 liittyy kuitenkin paljon lähinnä Irakin sodan aiheuttamaa epävarmuutta.

että toisiaan seuraavien neljännesten kehityksessä on eroja.

Kotimaisen kysynnän kehityksestä ilmeni, että varastoja pienennettiin edelleen, joskin hitaammin kuin edellisenä neljänneksenä, joten varastojen muutosten vaikutus BKT:n määrän kasvuun oli positiivinen. Kehitys vastaa kyselytietoja, joiden mukaan varastojen koko vastaa paremmin tarvittavaa tasoa vuoden 2002 puoliväliin verrattuna. Investoinnit jäivät kuitenkin vähäisiksi ja pienenivät kahdeksatta neljänestä peräkkäin, joskin aiempaa hitaammin. Tämä viimeaikainen kehitys on osaksi johtunut Italiassa tehdyistä finanssipolitiikan elvytystoimista, mutta se on myös sopusoinnussa sen kanssa, että muuhun kuin asuinrakentamiseen tehtyjen investointien suhde BKT:hen on suhteellisen pieni ja että kapasiteetin käyttöaste on ollut varsin vakaa vuoden 2002 ensimmäisestä neljänneksestä alkaen. Molempien indikaattorien perusteella investointeja on jo supistettu merkittävästi. Samaan aikaan jatkuva suuri epävarmuus geopoliittisesta ja taloudellisesta kehityksestä on todennäköisesti hidastanut investointien kasvua.

Yksityisen kulutuksen neljännesvuosikasvu oli edelleen 0,4 % vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä. Kulutukseen vaikuttivat osittain myönteisesti autojen ostoon liittyvät verotukselliset kannustimet Italiassa. Myös suhteellisen vakaina pysynyt reaalityulojen kasvu ja työllisyyden hienoinen kohentuminen vaikuttivat suotuisasti kotitalouksien käytettävissä oleviin reaalityloihin vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä. Samaan aikaan kuluttajien luottamuksen heikkeneminen on saattanut vaikuttaa kulutukseen negatiivisesti.

Indikaattorien mukaan kulutus vaimeaa vuoden 2003 ensimmäisellä neljänneksellä

Kulutusta kuvaavat indikaattorit viittaavat siihen, että kulutuksen kasvu oli vaimeaa vuoden 2003 ensimmäisellä neljänneksellä. Kuluttajien luottamus heikkeni edelleen maaliskuussa ja oli alimmillaan sitten helmikuun 1994 (ks. taulukko 4). Kotitalouksien pessimismiin olivat todennäköisesti syynä nykyinen talouskehitys ja talousnäkymät ja varsinkin työttömyyden kasvu

Taulukko 3.

BKT:n määrän kasvu euroalueella

(prosenttimuutos, ellei toisin mainita; kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	Vuosimuutos ¹⁾								Neljännesvuosimuutos ²⁾				
	2000	2001	2002	2001	2002	2002	2002	2002	2001	2002	2002	2002	2002
				IV	I	II	III	IV	IV	I	II	III	IV
Bruttokansantuotteen määrä	3,5	1,4	0,8	0,5	0,3	0,6	0,9	1,3	-0,2	0,4	0,3	0,4	0,2
<i>josta:</i>													
Kotimainen kysyntä	2,9	0,9	0,2	0,0	-0,2	-0,1	0,4	0,8	0,0	0,0	0,2	0,2	0,4
Yksityinen kulutus	2,5	1,8	0,6	1,6	0,5	0,4	0,6	1,0	0,0	-0,2	0,4	0,4	0,4
Julkinen kulutus	2,0	2,1	2,5	1,6	2,0	2,6	2,7	2,6	0,6	0,7	0,9	0,3	0,5
Kiinteän pääoman bruttomuodostus	4,9	-0,6	-2,5	-2,5	-2,5	-3,2	-2,6	-1,8	-0,9	-0,2	-1,3	-0,2	-0,1
Varastojen muutos ³⁾	0,0	-0,4	-0,1	-0,7	-0,3	-0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Nettovienti ³⁾	0,6	0,5	0,6	0,5	0,5	0,8	0,5	0,5	-0,2	0,4	0,1	0,2	-0,2
Vienti ⁴⁾	12,6	2,8	1,2	-2,8	-2,4	0,6	2,7	4,1	-1,2	0,2	1,7	2,1	0,0
<i>josta tavarat</i>	12,6	2,7	.	-2,8	-1,8	0,8	3,7	.	-1,3	0,7	1,4	2,9	.
Tuonti ⁴⁾	11,3	1,5	-0,3	-4,1	-3,9	-1,5	1,5	3,0	-0,8	-1,0	1,5	1,8	0,6
<i>josta tavarat</i>	11,2	0,7	.	-5,5	-4,0	-2,0	1,8	.	-1,0	-0,9	1,5	2,3	.
Reaalinen arvonlisäys, brutto:													
Maa- ja kalatalous	-0,6	-1,3	0,4	-0,7	1,1	1,0	0,1	-0,6	-0,3	0,0	-0,3	0,8	-1,1
Teollisuus	3,7	0,8	-0,2	-1,3	-1,6	-0,2	0,2	1,0	-1,1	0,6	0,3	0,4	-0,4
Palvelut	4,0	2,3	1,5	1,6	1,4	1,4	1,4	1,7	0,2	0,4	0,5	0,3	0,5

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta). Lisätietoja tilasto-osassa.

1) Vuosimuutos: prosenttimuutos edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta.

2) Neljännesvuosimuutos: prosenttimuutos edellisestä neljänneksestä.

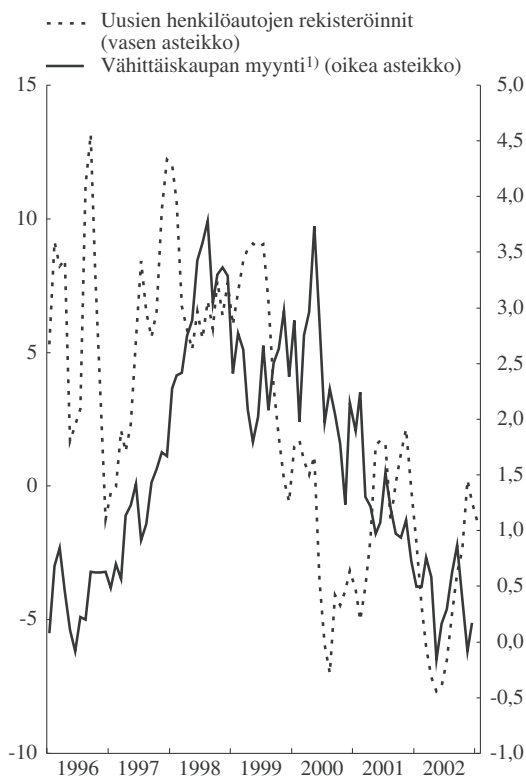
3) Vaikutus BKT:n määrän kasvuun, prosenttiyksikköä.

4) Vienti ja tuonti käsittävät tavarat ja palvelut ja sisältävät euroalueen sisäisen kaupan. Euroalueen sisäisen kaupan tietoja ei ole poistettu kansallisen tilinpidon tuonti- ja vientiluvuista. Tästä syystä nämä tiedot ja makusasetiedot eivät ole täysin verrannollisia.

sekä Irakin sodan uhka. Maaliskuun kyselytuloksissa ei todennäköisesti kuitenkaan näy reaktio sodan puhkeamiseen, koska Euroopan komission suhdannekyselyt tehdään tavallisesti kunkin kuun alkupuoliskolla. Samaan aikaan maaliskuussa vähittäiskaupan luottamus heikkeni jälleen selvästi ja pysyi siten alhaisena. Kulutusta mittaavista indikaattoreista uusien henkilöautojen rekisteröintien määrä väheni keskimäärin vuoden 2003 kahtena ensimmäisenä kuukaute-
na. Tämä johtui suureksi osaksi siitä, että rekisteröinnit vähenivät merkittävästi tammikuussa sen jälkeen, kun Italian verotuksellisten kannustimien voimassaolo lakkasi. Kannustimet olivat lisänneet uusien henkilöautojen rekisteröintien määrää vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä (ks. kuvio 17). Kannustimet olivat jälleen käytössä helmikuusta maaliskuun loppuun, mikä todennäköisesti vaimentaa rekisteröintien määrän vähentymistä koko neljänneksen aikana. Vähittäiskaupan myynnin määrä – toinen käytössä oleva kulutusta mittaava indikaattori – kasvoi voimakkaasti tammikuussa 2003. Tätä ennen se oli vähentynyt kahtena kuukautena peräkkäin, joten kasvu saattaa johtua siitä, että myynti korjautui entisenlaiseksi vuoden 2002 lopun vähäisyydestä. Lopullisia päätelmiä on kuitenkin vaikea tehdä, koska ensimmäisiin arvioihin tulee ehkä korjauksia ja ajanjakso on ollut yleensä hyvin vaihteleva.

Kuvio 17.
Uusien henkilöautojen rekisteröinnit ja vähittäiskaupan myynti euroalueella

(vuotuinen prosenttimuutos, kolmen kuukauden keskitettyjä liukuvia keskiarvoja, työpäivien määrällä korjattuja tietoja)

Lähteet: Eurostat ja ACEA (European Automobile Manufacturers' Association, Bryssel).

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Laskennassa on käytetty kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja.

Taulukko 4.

Euroalueen yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt

(kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	2000	2001	2002	2002	2002	2002	2003	2002	2002	2002	2003	2003	2003
				II	III	IV	I	Loka	Marras	Joulu	Tammi	Helmi	Maalis
Talouden luottamusindeksi ¹⁾	2,5	-2,8	-1,8	0,3	-0,4	-0,3	-0,5	-0,2	-0,4	0,2	-0,4	0,2	-0,6
Kuluttajien luottamusindikaattori ²⁾	12	6	0	3	1	-3	-8	-1	-3	-5	-7	-8	-10
Teollisuuden luottamusindikaattori ²⁾	12	-1	-5	-4	-5	-3	-4	-4	-4	-2	-3	-4	-5
Rakentamisen luottamusindikaattori ²⁾	16	10	1	3	-2	-3	-0	-2	-4	-2	-1	0	0
Vähittäiskaupan luottamusindikaattori ²⁾	5	0	-9	-11	-10	-8	-10	-9	-7	-9	-12	-6	-11
Palvelualojen luottamusindikaattori ²⁾	10	-5	-19	-15	-21	-24	-25	-24	-24	-25	-24	-24	-27
Suhdanneindikaattori ³⁾	1,4	-0,1	-0,5	-0,5	-0,5	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,2	-0,3	-0,3	-0,6
Kapasiteetin käyttöaste, %	84,4	83,1	81,2	81,1	81,3	81,3	.	81,5	-	-	81,1	-	-

Lähteet: Yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt ja Euroopan komissio (talouden ja rahoituksen pääosasto). Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta). Lisätietoja tilasto-osasta.

1) Prosenttimuutos edellisestä kaudesta.

2) Saldoluvut prosenttiyksikköinä. Palvelualojen luottamusindikaattorin tiedot on laskettu poikkeamina huhtikuusta 1995 alkaen lasketusta keskiarvosta, vähittäiskaupan luottamusindikaattorin tiedot poikkeamina heinäkuusta 1986 alkaen lasketusta keskiarvosta ja muiden luottamusindikaattorien tiedot poikkeamina tammikuusta 1985 alkaen lasketusta keskiarvosta.

3) Poikkeama keskiarvosta keskihajontoina mitattuna.

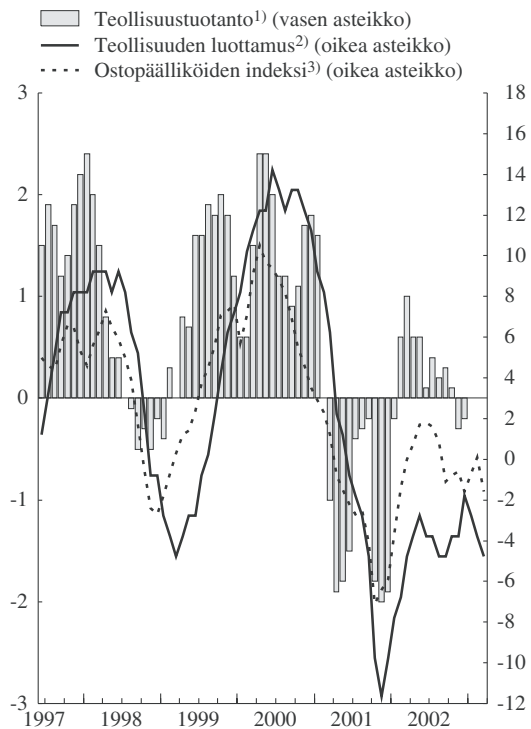
Yrityssektorin kehitys edelleen heikkoa vuoden 2003 ensimmäisellä neljänneksellä

Teollisuuden kehityksessä oli havaittavissa heikkenemisen merkkejä vuoden 2003 ensimmäisellä neljänneksellä. Tammikuussa 2003 ilman rakentamista laskettu euroalueen teollisuustuotanto elpyi joulukuun 2002 huonon kehityksen jälkeen (ks. taulukko 5). Tämä vastasi odotuksia, koska joulukuun heikot tulokset näyttivät osittain johtuvan siitä, että tehtaita oli suljettuna tavanomaista enemmän joulun aikoihin. Teollisuustuotannon tammikuinen elpyminen ei kuitenkaan vaikuttanut yleiseen suuntaukseen. Kolmen kuukauden tietojen perusteella tuotannon kasvuvauhti oli noin nolla tammikuun 2003 loppuun ulottuvalla ajanjaksolla.

Kyselytutkimusten perusteella vaimea kasvu jatkui koko vuoden 2003 ensimmäisen neljänneksen ajan. Yrityksiä koskevien Euroopan komission suhdannekyselyjen mukaan teollisuuden luottamus heikkeni edelleen pääasiassa tuotanto-odotusten huonontumisen vuoksi. Koko ensimmäisenä neljänneksenä teollisuuden luottamus heikkeni hieman edellisestä neljänneksestä. Noustuaan kahtena kuukautena ostopäälliköiden indeksi (Purchasing Managers' Index, PMI) nousi hieman yli 50:een, mutta maaliskuussa indeksi laski 48,4:een (ks. kuvio 18). Useimpien indeksin osatekijöiden lukema laski maaliskuussa, mutta uusien tilausten lukema laski erityisen

Kuvio 18. Teollisuustuotanto, teollisuuden luottamus ja ostopäälliköiden indeksi euroalueella

(kuukausihavaintoja)

Lähteet: Eurostat, yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt, Reuters ja EKP:n laskelmat.

- 1) Tehdasteollisuus; kolmen kuukauden jakson muutos edellisestä kolmen kuukauden jaksosta; kausivaihtelusta puhdistettuja ja työpäivien lukumäärällä korjattuja tietoja.
- 2) Saldoluvut prosentteina; poikkeamat keskiarvosta tammikuusta 1985 lähtien.
- 3) PMI = Purchasing Managers' Index; poikkeamat 50:stä; positiiviset arvot viittaavat taloudellisen toimeliaisuuden lisääntymiseen.

Taulukko 5.

Euroalueen teollisuustuotanto

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	2001	2002	2002	2002	2003	2002	2002	2003	2002	2002	2002	2002	2002
			Marras	Joulu	Tammii	Marras	Joulu	Tammii	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu
				Kuukausimuutos			3 kk:n liukuva keskiarvo						
Koko teollisuus													
pl. rakentaminen	0,4	-0,8	2,6	-0,8	0,7	0,6	-1,6	1,1	0,1	0,1	0,1	-0,2	-0,2
<i>pääaloittain:</i>													
Koko teollisuus pl. rakentaminen ja energiantuotanto	0,2	-1,0	3,3	-0,1	0,8	1,3	-1,9	1,0	0,0	0,1	0,0	-0,2	-0,1
Väli tuotteet	-0,8	0,2	4,2	1,2	1,5	1,0	-2,0	1,4	0,1	0,2	0,3	-0,5	-0,3
Pääomahyödykkeet	1,5	-2,5	3,9	0,1	1,7	1,5	-1,6	0,7	0,6	0,3	0,2	0,5	0,6
Kulutustavarat	0,4	-1,1	1,5	-1,6	-1,1	0,5	-1,2	0,2	-0,5	-0,3	-0,3	-0,2	-0,4
Kestävät	-2,5	-5,1	0,0	-8,2	-3,0	1,0	-4,0	2,7	-0,2	-1,4	-0,5	-1,7	-1,0
Ei-kestävät	1,0	-0,3	1,8	-0,3	-0,7	0,6	-1,0	0,1	-0,6	-0,2	0,2	0,4	0,1
Energiantuotanto	1,3	0,4	-1,8	-5,6	-0,7	-2,1	-0,2	1,4	-0,1	-0,6	-0,8	-0,8	-1,2
Tehdasteollisuus	0,3	-1,0	3,2	-0,1	0,6	0,9	-1,4	0,5	0,2	0,3	0,1	-0,3	-0,2

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta). Lisätietoja tilasto-osassa.

jyrkästi. Vaikka myös tuotannon muutosten lukema laski, se oli silti hieman yli 50. Koko vuoden 2003 ensimmäisenä neljänneksenä ostopäälliköiden indeksi oli edelleen hieman parempi kuin vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä. Reagointi sodan puhkeamiseen ei todennäköisesti näy täysimääräisesti maaliskuun indeksissä. Vaikka nämä tiedot kerätään kuukauden jälkipuoliskolla, kysymykset koskevat pikemminkin tosiasiallista kehitystä kuin odotuksia.

Rakennusalan luottamus pysyi muuttumattomana maaliskuussa 2003, mutta vahvistui selvästi koko ensimmäisenä neljänneksenä. Tämä saattaa viitata rakennusalan kehityksen paranemiseen, mihin viittaa myös alan tuotannon kasvu tammikuun 2003 loppuun ulottuvalla kolmen kuukauden ajanjaksolla. Tulosten tulkinta on kuitenkin hankalaa, koska sekä luottamus- että tuotantotiedot ovat olleet vaihtelevia.

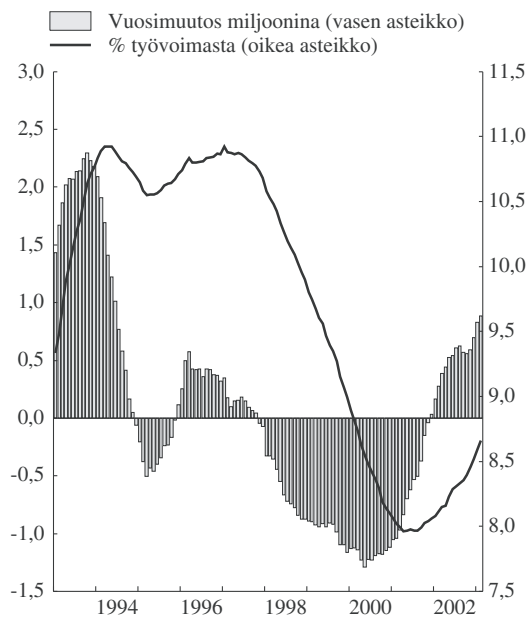
Markkinaehtoisten palvelujen arvonlisäys kasvoi vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä 0,4 % edellisestä neljänneksestä, kun se oli kolmannelle neljänneksellä kasvanut 0,3 %. Vuoden 2003 ensimmäisen neljänneksen kehityksestä ilmenee, että sekä palvelualoja koskevien Euroopan komission kyselytutkimusten että ostopäälliköille tehtyjen kyselyjen mukaan palvelualojen kysyntä ja odotukset kohenivat hieman, mutta sekä luottamus että tuotanto kyselyajankohtana heikkenivät. Lisäksi kummankin kyselytutkimuksen indikaattorilukemat ovat tällä hetkellä historiallisesti katsottuna hyvin alhaisia. Kaiken kaikkiaan viimeisimmät tulokset viittaavat siihen, että palvelualan kasvu oli heikkoa tämän vuoden alussa.

Euroalueen työttömyysaste nousi edelleen helmikuussa 2003

Työmarkkinatilanne heikkeni edelleen tammihelmikuussa 2003. Euroalueen standardoitu työttömyysaste nousi 0,1 prosenttiyksikköä helmikuussa, ja oli 8,7 % (ks. kuvio 19). Työttömien määrä kasvoi edelleen 92 000:lla, kun tammikuussa työttömien määrä oli kasvanut 126 000:lla. Työttömyyden kasvu helmikuussa

Kuvio 19. Euroalueen työttömyys

(kuukausihavaintoja; kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

Lähde: Eurostat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

Taulukko 6.

Euroalueen työttömyys

(% työvoimasta, kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	2000	2001	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2002	2003	2003
				I	II	III	IV	Syys	Loka	Marras	Joulu	Tammi	Helmi	
Yhteensä	8,5	8,0	8,3	8,1	8,2	8,3	8,5	8,4	8,4	8,5	8,5	8,6	8,7	
Alle 25-vuotiaat ¹⁾	16,6	15,6	16,1	15,8	16,0	16,1	16,4	16,1	16,2	16,4	16,5	16,7	16,8	
25-vuotiaat ja sitä vanhemmat	7,4	7,0	7,3	7,1	7,2	7,3	7,4	7,3	7,4	7,4	7,5	7,5	7,6	

Lähde: Eurostat.

Huom. ILO:n suositusten mukaan. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Vuonna 2002 tämän ryhmän osuus työttömien kokonaismäärästä oli 22,4 %.

2003 jakautui tasaisesti kummankin ikäryhmän, alle 25-vuotiaiden ja 25-vuotiaiden ja sitä vanhempien, kesken. Kummankin ikäryhmän työttömyysaste nousi 0,1 prosenttiyksikköä. Siten alle 25-vuotiaiden työttömyysaste nousi 16,8 prosenttiin ja 25-vuotiaiden ja sitä vanhempien 7,6 prosenttiin (ks. taulukko 6).

Työllisyys kasvoi hieman vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä

Kansantalouden tilinpitoon perustuvien työllisyystietojen mukaan työllisyys kasvoi vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä 0,1 %, kun kolmannella neljänneksellä sen kasvuvauhti oli ollut nolla (ks. taulukko 7). Työllisten määrän kasvu viimeisellä neljänneksellä oli kuitenkin vähäistä (79 000) verrattuna etenkin työttömien määrän kasvuun samana ajanjaksona (198 000).

Alakohtainen työllisyyskehitys vaihteli edelleen. Työllisyys heikkeni teollisuudessa vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä 0,4 %, kun taas koko palvelualan työllisyys kasvoi edelleen 0,3 %. Työllisyys itse asiassa kasvoi kaikilla palvelualueilla.

Yrityksiä ja kuluttajia koskevien Euroopan komission kyselytutkimusten ja ostopäällikkö-

kyselyn mukaan työllisyysodotukset tehdasteollisuudessa kohenivat hieman vuoden 2002 viimeisestä neljänneksestä vuoden 2003 ensimmäiseen neljännekseen. Työllisyysodotukset ovat kuitenkin edelleen hyvin heikot, ja ne ovat vaihdelleet huomattavasti. Työllisyyden kasvu on siten todennäköisesti ollut heikkoa vuoden 2003 ensimmäisellä neljänneksellä. Lisäksi maaliskuussa odotukset ovat heikentyneet kaikilla aloilla.

Epävarmuus rasittaa edelleen elpymisnäkyviä

Kaiken kaikkiaan tuoreimmat tiedot viittaavat siihen, että euroalueen talous on edelleen heikko vuoden 2003 ensimmäisellä neljänneksellä. Merkittävin makrotalouden näkyymiin vaikuttava tekijä on huomattava epävarmuus, joka suurelta osin liittyy geopolitiisiin jännitteisiin. Tämä epävarmuus on kasvanut vuoden 2002 lopusta lähtien, ja se on vaikuttanut luottamukseen, tuotantoon, kysyntään ja työmarkkinoiden kehitykseen. Tässä vaiheessa on liian varhaista arvioida Irakin sodan vaikutuksia talouskehitykseen. Nykyisen perusskenaarion mukaan talouskasvun pitäisi elpyä asteittain, kunhan talouden huomattavaan epävarmuuteen vaikuttavien tekijöi-

Taulukko 7.

Työllisyyden kasvu euroalueella

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita; kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	2000	2001	2002	2001	2002	2002	2002	2002	2001	2002	2002	2002	2002
				IV	I	II	III	IV	IV	I	II	III	IV
	Neljännesvuosimuutokset ¹⁾												
Koko kansantalous	2,1	1,4	0,4	0,9	0,7	0,5	0,3	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	0,1
<i>josta:</i>													
Maa- ja kalatalous ²⁾	-1,6	-0,7	-2,0	-1,4	-2,0	-1,9	-1,8	-2,2	-0,4	-0,2	-0,5	-0,8	-0,8
Teollisuus	0,9	0,3	-1,2	-0,5	-1,0	-1,2	-1,3	-1,4	-0,3	-0,4	-0,3	-0,4	-0,4
pl. rakentaminen	0,6	0,3	-1,2	-0,5	-1,1	-1,2	-1,2	-1,5	-0,2	-0,4	-0,3	-0,3	-0,4
Rakentaminen	1,8	0,3	-1,1	-0,4	-0,9	-1,0	-1,4	-1,2	-0,3	-0,4	-0,2	-0,5	-0,1
Palvelut	2,9	2,0	1,2	1,6	1,6	1,3	1,0	0,9	0,4	0,3	0,2	0,2	0,3
Kauppa ja kuljetus ³⁾	2,9	1,6	0,7	1,2	1,5	0,8	0,3	0,2	0,3	0,2	-0,2	0,0	0,2
Rahoitustoiminta ja liike-elämän palvelut ⁴⁾	5,9	3,8	1,8	2,9	2,1	1,9	1,6	1,5	0,6	0,1	0,6	0,3	0,4
Julkishallinto ⁵⁾	1,6	1,6	1,4	1,4	1,5	1,4	1,4	1,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Neljännesvuosimuutokset: prosenttimuutos edellisestä neljänneksestä.

2) Sisältää myös riista- ja metsätalouden.

3) Sisältää myös korjaustoiminnan, tietoliikenteen, majoitus- ja ravitsemistoiminnan.

4) Sisältää myös kiinteistö- ja vuokrauspalvelut.

5) Sisältää myös koulutuksen, terveydenhuollon ja muut palvelut.

den vaikutukset ovat hälventyneet. Euroalueen talouden pitäisi hyötyä erityisesti matalista koroista ja hidastuvasta inflaatiosta, joka kohentaa käytettävissä olevia reaalityuloja ja yksityistä kulutusta. Suuren epävarmuuden vuoksi on kui-

tenkin hyvin vaikea ennakoida loppuvuoden talouskehitystä. Tällä hetkellä on lisäksi useita vaihtoehtoisia skenaarioita, joiden vaikutukset talouskehitykseen ovat erilaisia.

4 Valuuttakurssit ja maksutase

Euro vaihteli merkittävästi maaliskuussa ja huhtikuun alussa

Valuuttamarkkinat pysyivät suhteellisen vakaina helmikuussa 2003, mutta maaliskuussa niihin vaikuttivat markkinaosapuolten reaktiot uusiin Irakissa suoritettavien sotilaallisten operaatioiden valmistelusta, alkamisesta ja toteutuksesta. Nämä tapahtumat heijastuivat useimpiin keskeisiin valuuttapareihin, joiden kurssit vaihtelivatkin tuntuvasti tarkastelujakson aikana.

Maaliskuussa euro vahvistui ensin Yhdysvaltain dollariin nähden, mutta heikkeni uudelleen suhteellisen voimakkaasti kuukauden toisella ja kolmannella viikolla (ks. kuvio 20). Euron heikkeneminen näyttää johtuvan lähinnä kaupankäyntiin liittyvistä teknisistä tekijöistä, joiden vaikutus on tullut esiin Irakin sotatoimien alettua. Sen sijaan makrotaloutta koskevien tietojen julkistamisella näyttää olleen tässä tilanteessa toissijainen merkitys. Tarkastelujakson loppua kohti markkinaosapuolten toistuvat epäilykset meillä olevien sotatoimien kestosta näyttävät heikentäneen Yhdysvaltain dollaria samalla, kun huolet geopoliittisen tilanteen kehittymisen todennäköisistä vaikutuksista maailmantalouden näkymiin lisääntyvät markkinoilla. Huhtikuun 2. päivänä 2003 euron dollarikurssi oli 1,08 eli hieman vahvempi kuin helmikuun lopussa ja 14,5 % vahvempi kuin vuonna 2002 keskimäärin.

Maaliskuun ensimmäisellä viikolla Japanin jeni heikkeni euroon nähden, mutta vahvistui suhteessa Yhdysvaltain dollariin (ks. kuvio 20). Kuun loppupuolella tämä kehitys muuttui päinvastaiseksi, kun jeni alkoi heiketa dollariin nähden samalla, kun se vaihteli suhteessa euroon

ilman selvää trendiä. Tämä johtui lähinnä edellä mainituista Lähi-idän tapahtumista ja vähäisemmässä määrin myös huolista, jotka koskivat maailmantalouden odotettua hitaamman elpymisen todennäköisiä vaikutuksia Japanin talouden kasvunäkymiin. Huhtikuun 2. päivänä euron jenikurssi oli 128,7 eli noin 1 prosentin vahvempi kuin helmikuun lopussa ja 9 % vahvempi kuin vuonna 2002 keskimäärin.

Suhteellisen suuret vaihtelut leimasivat myös punnan kurssin kehitystä sekä euroon että Yhdysvaltain dollariin nähden. Talouslukujen perusteella voitiin nähdä merkkejä Ison-Britannian talouskasvun hidastumisesta samalla, kun RPIX-inflaatio nopeutui edelleen. Huhtikuun 2. päivänä euron puntakurssi oli 0,69 eli noin 0,5 % vahvempi kuin helmikuun 2003 lopussa ja 9,4 % vahvempi kuin vuonna 2002 keskimäärin.

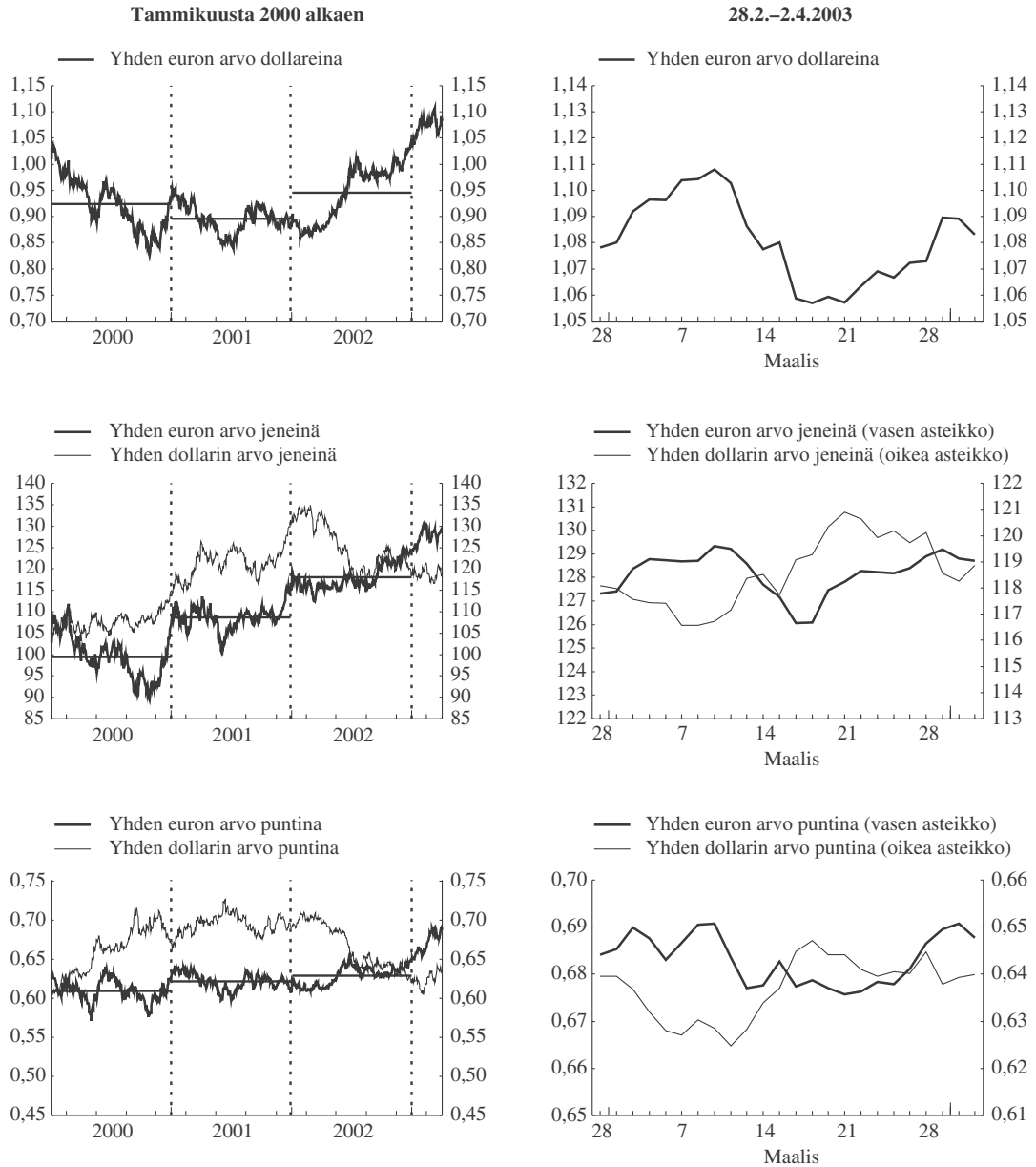
Muista eurooppalaisista valuutoista Tanskan kruunu vaihteli edelleen kapean vaihteluvälän sisällä hieman ERM II -järjestelmän mukaista eurokeskuskurssiaan vahvempana (ks. kuvio 21). Euro vahvistui tarkastelujakson aikana yli 1 % sekä Ruotsin kruunuun että Sveitsin frangiin nähden. Maaliskuun puolivälissä Sveitsin frangi heikkeni jyrkästi, joskin tilapäisesti, suhteessa Yhdysvaltain dollariin sotatoimien alettua Irakissa. Samalla frangi menetti osan aikaisemmasta vahvistumisestaan, joka liittyi turvallisiin sijoituskohteisiin tehtyihin varojen siirtoihin vuoden 2002 lopusta lähtien. Sveitsin frangi vahvistui kuitenkin uudelleen kuukauden loppua kohti.

Ajanjakson suhteellisen suurista vaihteluista huolimatta euron nimellinen efektiivinen valuuttakurssi laskettuna euroalueen 12 merkittä-

Kuvio 20.

Valuuttakurssikehitys

(päivähavaintoja)

Lähde: EKP.

Huom. Kummassakin palstassa mittakaava on vertailukelpoinen. Vaakasuorat viivat kuvaavat vuosikeskiarvoja.

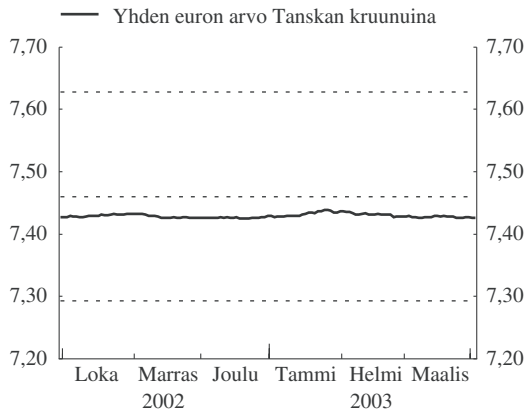
vimmän kauppakumppanin valuuttaan nähden oli 2.4.2003 kuitenkin 1 % vahvempi kuin helmikuun lopussa, sillä euro vahvistui hieman suhteessa kaikkiin keskeisiin valuuttoihin ja varsinkin merkittävästi Etelä-Korean woniin nähden (ks. taulukko 22). Euron nimellinen efektiivinen valuuttakurssi oli 2.4. vahvistunut 9,4 % vuoden

2002 keskimääräisestä tasostaan. Kehikon 5 vertailu, jossa tätä indeksiä on verrattu vastaavaan indeksiin, joka on laskettu laajempaan eli 38 kauppakumppanin joukkoon nähden osoittaa, että euro vahvistui varsin laajasti vuosina 2002–2003.

Kuvio 21.

Valuuttakurssikehitys ERM II:ssa

(päivähavaintoja)

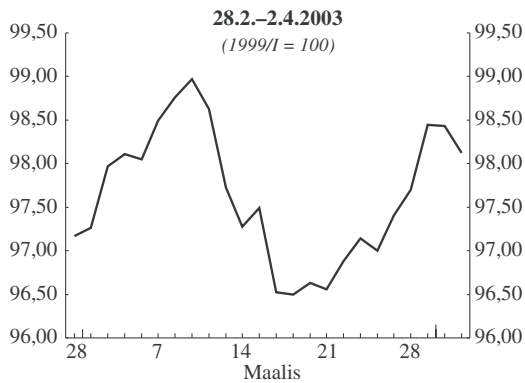
Lähde: EKP.

Huom. Vaakasuorat viivat osoittavat Tanskan kruunun keskus-
kurssia (7,46) ja vaihteluväliä ($\pm 2,25\%$).

Kuvio 22.

Euron efektiivinen valuuttakurssi ja sen jakauma¹⁾

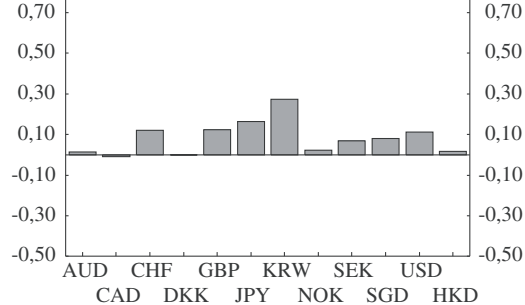
(päivähavaintoja)

Valuuttakurssimuutosten vaikutus efektiivisen

valuuttakurssi-indeksiin²⁾

(prosenttiyksikköinä)

Lähde: EKP.

1) Indeksin nousu merkitsee efektiivisen valuuttakurssin vahvistumista 12 kauppakumppanimaan valuuttaan nähden.

2) Muutosten laskemisessa on käytetty 12 suurimman kauppakumppanin valuuttoja kauppapainoilla painotettuina.

Vaihtotase alijäämäinen tammikuussa 2003

Euroalueen vaihtotase oli 6,4 miljardia euroa alijäämäinen tammikuussa 2003, kun se oli ollut lähellä tasapainoa tammikuussa 2002. Alijäämän kasvu johtui pääasiassa siitä, että tuotannon-tekijäkorvausten taseen alijäämä kasvoi 3,7 miljardilla eurolla samalla, kun sekä tavarakaupan että tulonsiirtojen taseiden ylijäämät pienenivät (edellinen 2,0 miljardilla eurolla ja jälkimmäinen 2,5 miljardilla eurolla). Näiden negatiivisten tekijöiden vaikutus oli voimakkaampi kuin se, että palvelutaseen alijäämä supistui 0,5 miljardiin euroon edellisvuoden 2,4 miljardista eurosta (ks. taulukko 8 ja kuvio 23).

Kuukausitasolla tarkasteltuna kausivaihteluista puhdistetut tiedot osoittavat, että vaihtotaseen ylijäämä oli 0,4 miljardia euroa tammikuussa 2003, kun edelliskuussa ylijäämä oli ollut peräti 7,6 miljardia euroa. Suurin syy tähän supistumiseen oli tuotannon-tekijäkorvausten ja tulonsiirtojen taseiden alijäämien kasvu (edellinen kasvoi 4,8 miljardilla eurolla ja jälkimmäinen 3 miljardilla eurolla). Tuotannon-tekijäkorvausten taseen alijäämän kasvu johtui tuotannon-tekijäkorvauksiin liittyvien menojen huomattavasta kasvusta.

Kahdentoista kuukauden kumulatiivinen vaihtotaseen ylijäämä lakkasi kasvamasta vuoden 2002 loppupuolella. Tämä johtui pääasiassa tavarakaupan taseen kumulatiivisen ylijäämän taasoittumisesta (ks. kuvio 23), mikä saattoi aiheuttaa vuoden 2002 toisella neljänneksellä alkaneen euron vahvistumisen viivästyneistä vaikutuksista. Marraskuuhun ulottuvien tietojen mukaan viennin määrän kasvu oli melko hidasta vuonna 2002. Lisäksi vientihintojen lasku osaltaan voimisti viennin arvon supistumista. Tämä viittaa kenties siihen, että euroalueen viejät pienentävät kateosuuksiaan tarkoituksenaan kompensoida euron vahvistumisesta johtuvaa hintakilpailukyvyyn heikkenemistä. Tuonnin määrä puolestaan kasvoi vain aavistuksen vuoden 2002 yhdentoista ensimmäisen kuukauden aikana. Tuontihinnat olivat euron vahvistumisen ja öljyn hinnan laskun myötä pienempiä kuin vuonna 2001.

Taulukko 8.

Euroalueen maksutase

(mrd. euroa, kausivaihtelusta puhdistamattomia tietoja)

	2002 Tammikuu	2002 Tammi-joulukuu	2002 Marraskuu	2002 Joulukuu	2003 Tammikuu
Vaihtotase	-0,1	61,5	11,5	9,1	-6,4
Tulot	141,7	1712,6	144,5	144,5	142,2
Menot	141,9	1651,1	133,1	135,4	148,6
Tavarat	3,1	134,5	14,1	11,1	1,1
Vienti	79,6	1060,8	92,1	85,2	81,0
Tuonti	76,6	926,3	78,0	74,1	79,9
Palvelut	-2,5	11,1	1,4	2,5	-0,5
Vienti	24,3	331,1	26,5	29,2	24,9
Tuonti	26,8	320,0	25,0	26,8	25,4
Tuotannon tekijäkorvaukset	-6,4	-37,4	0,1	-0,6	-10,1
Tulonsiirrot	5,7	-46,8	-4,2	-3,9	3,1
Pääomansiirrot	2,6	11,3	0,3	0,8	2,0
Rahoitustase	-39,4	-84,8	25,6	-14,3	-15,5
Suorat sijoitukset	1,2	13,4	54,0	1,0	-1,8
Ulkomaille	-6,7	-175,8	-22,4	-4,7	-12,1
Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot	-8,6	-146,6	-16,7	-15,9	-6,7
Muu pääoma, lähinnä konsernien sisäiset lainat	1,9	-29,2	-5,7	11,1	-5,5
Euroalueelle	7,9	189,1	76,4	5,7	10,4
Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot	2,8	149,9	68,0	13,1	8,1
Muu pääoma, lähinnä konsernien sisäiset lainat	5,1	39,3	8,4	-7,4	2,2
Arvopaperisijoitukset	-33,6	110,8	15,9	-2,5	-14,7
Osakkeet	-0,2	53,6	18,0	-4,9	14,3
Saamiset	-13,5	-33,7	2,1	-4,2	2,1
Velat	13,3	87,3	15,9	-0,7	12,2
Velkapaperit	-33,4	57,2	-2,1	2,4	-29,0
Saamiset	-14,0	-148,6	-14,3	-14,5	-25,3
Velat	-19,4	205,8	12,2	17,0	-3,7
Lisätieto: Suorat sijoitukset ja arvopaperisijoitukset yhteensä	-32,4	124,2	69,9	-1,5	-16,5
Johdannaiset	3,3	-12,5	-1,0	-1,6	-1,5
Muut sijoitukset	-5,0	-194,2	-40,9	-10,0	0,9
Valuuttavaranto	-5,3	-2,3	-2,4	-1,2	1,5
Virheelliset ja tunnistamattomat erät	37,0	12,0	-37,3	4,5	19,9

Lähde: EKP.

Huom. Pyöritysten vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää. Rahoitustaseessa positiivinen luku osoittaa pääoman tuontia ja negatiivinen luku sen vientiä. Valuuttavarannossa negatiivinen luku osoittaa valuuttavarannon lisäystä ja positiivinen luku sen vähennyksiä. Yksityiskohtaisia taulukoita 12 maata käsittävän euroalueen maksutaseesta on EKP:n WWW-sivustossa.

Pääomaa vietiin nettomääräisesti velkapaperisijoituksina tammikuussa 2003

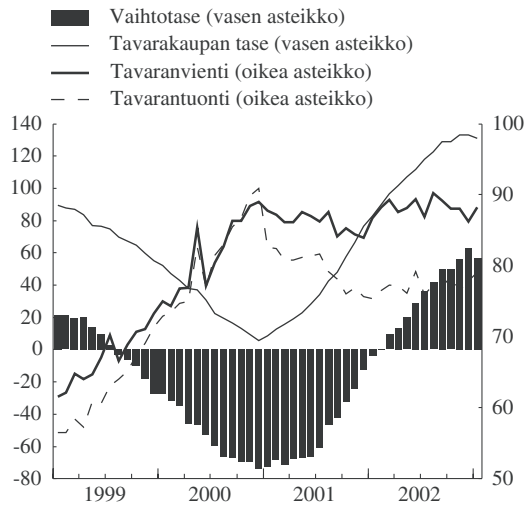
Euroalueelta vietiin tammikuussa 2003 yhteenlaskettuina suorina sijoituksina ja arvopaperisijoituksina nettomääräisesti 16,5 miljardia euroa, mikä pääasiassa johtui arvopaperisijoituksiin liittyvästä huomattavasta nettoviennistä (14,7 miljardia euroa).

Arvopaperisijoitusten kehitys johtui pääasiassa velkainstrumentteihin liittyvästä suuresta nettomääräisestä viennistä (29,0 miljardia euroa). Euroalueen sijoittajat ostivat nettomääräisesti 25,3 miljardilla eurolla ulkomaisia joukkovelkakirjoja ja rahamarkkinainstrumentteja. Sitä vastoin osakesijoituksiin kohdistui huomattava 14,3 miljardin euron nettotuonti. Tämä johtui siitä, että euroalueen ulkopuoliset sijoittajat os-

Kuvio 23.

Euroalueen vaihtotase, tavarakaupan tase sekä tavaravienti ja -tuonti

(mrd. euroa, kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

Lähde: EKP.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja. Taseet ovat 12 kuukauden summia. Vienti- ja tuontitiedot ovat kuukausittaisia arvoja.

tivat euroalueen osakkeita nettomääräisesti 12,2 miljardilla eurolla ja euroalueen sijoittajat myivät ulkomaisia osakkeita nettomääräisesti

2,1 miljardilla eurolla. Suorien sijoitusten tase puolestaan oli lähellä tasapainoa tammikuussa 2003.

Myös muiden sijoitusten tase oli lähellä tasapainoa tammikuussa 2003, kun muiden sektoreiden huomattava nettomääräinen vienti (14,3 miljardia euroa) muihin sijoitusvarallisuusluokkiin (lähinnä yritysten ja kotitalouksien ulkomaiset talletukset) kompensoitui rahalaitossektorin lyhytaikaisten talletusten nettotuonnin ansiosta.

Tarkasteltaessa arvopaperisijoitusten kehitystä pidemmältä jaksolta tammikuun 2003 kehitys oli erilaista kuin suurimman osan vuotta 2002. Kuukausittaisten virtojen vaihtelevuuden vuoksi jää kuitenkin vielä nähtäväksi, onko kehitys vastaavaa myös seuraavina kuukausina. Erityisesti pääomavirran muuttuminen osakesijoitukseen kohdistuvasta nettotuonnista velkainstrumentteihin kohdistuvaan nettotuontiin, mikä oli erityisen korostunut vuoden 2002 lopussa, näytti lakanneen tammikuussa 2003 siitä huolimatta, että euroalueella joukkovelkakirjamarkkinoiden kehitys ja korkoerot olivat suotuisimmat kuin tärkeimmillä ulkomaisilla markkinoilla.

Kehikko 5.

Euron suppeat ja laajat efektiiviset valuuttakurssi-indeksit

EKP laskee ja julkaisee euron nimelliset ja reaaliset efektiiviset valuuttakurssi-indeksit sekä suppean että laajan kauppakumppaniryhmän valuuttoihin nähden. Suppeaan ryhmään kuuluu 12 teollistunutta maata sekä Hongkong, Singapore ja Etelä-Korea. Laajaan ryhmään kuuluu suppean ryhmän maiden lisäksi 26 kehittyvää taloutta¹. Nimelliset efektiiviset valuuttakurssi-indeksit kuvaavat tiivistetysti euron valuuttakurssikehitystä. Reaaliset efektiiviset valuuttakurssi-indeksit ovat puolestaan euroalueen hinta- ja kustannuskilpailukykyä mittaavia indikaattoreita.

Suppeaan ja laajaan ryhmään perustuvia efektiivisiä valuuttakurssi-indeksejä käytetään siksi, että ne sisältävät sekä riittävän kattavat että riittävän laadukkaat tiedot ulkomaankaupasta. Laajaan ryhmään perustuvan indikaattorin etuna on suppeaa indikaattoria kattavampi otos kauppakumppanimaista. Tämä on kuitenkin samalla sen merkittävin rajoite, sillä useista kehittyvistä talouksista ei ole mahdollista saada ajantasaisia tietoja laajasta valikoimasta erilaisia hintadeflaattoreita. Lisäksi joissakin tällaisissa maissa inflaatiovauhdit ovat olleet nopeita ja valuutat ajoittain heikentyneet merkittävästi ja pitkään. Tällainen kehitys ilmenee usein siten, että reaalin ja nimellinen valuuttaindeksi kehittyvät eri suuntiin.

Näistä syistä on valaisevaa verrata säännöllisesti suppean ja laajan indeksin kehitystä. Seuraava analyysi vahvistaa kaiken kaikkiaan käsitystä valuuttaindeksien kehityksen yhdenmukaisuudesta. Sen mukaan euron

¹ Tarkempi kuvaus valuuttakurssi-indeksien painojen muodostamisesta, ks. Buldorini L., Makrydakis S. ja Thimann C., *The effective exchange rates of the euro (2002)*. EKP:n Occasional Paper -sarjan julkaisu nro 2.

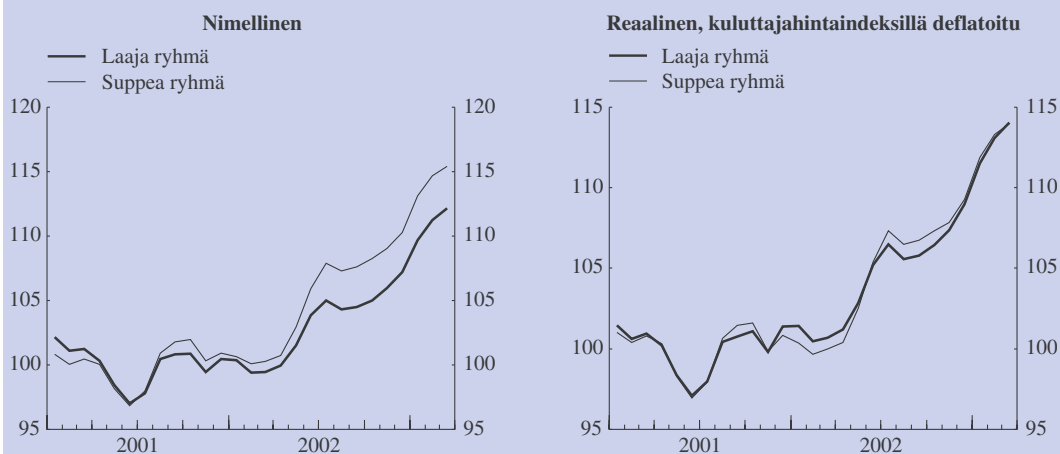
vahvistuminen vuosina 2002–2003 on ollut erittäin laajaa. Euro on vahvistunut sekä euroalueen tärkeimpien kauppakumppanimaiden valuuttoihin että useiden kehittyvien markkinatalouksien valuuttoihin nähden.

Euron nimellinen efektiivinen valuuttakurssi suhteessa laajan kauppakumppanijoukon valuuttoihin oli helmikuussa 2003 miltei 9,1 % vahvempi kuin vuonna 2002 keskimäärin ja suhteessa suppean kauppakumppanijoukon valuuttoihin yli 8 % vahvempi kuin vuonna 2002 keskimäärin (ks. kuvio). Suppean maaryhmän valuutoista euro vahvistui erityisen merkittävästi Yhdysvaltain dollariin nähden sekä sellaisiin valuuttoihin nähden, joiden kehitys yleensä seuraa tiiviisti dollaria. Tällaisia valuuttoja ovat Kanadan dollari sekä suppeaan ryhmään kuuluvien Aasian maiden valuutat Japanin jeniä lukuun ottamatta. Euro vahvistui myös Japanin jeniin ja Englannin puntaan nähden ja pysyi suhteellisen vakaana Tanskan kruunuun, Ruotsin kruunuun ja Sveitsin frangiin nähden.

Euron vahvistumiseen laajassa indeksissä olevien maiden valuuttoihin nähden liittyi kaksi tekijää. Ensimmäinen kun euro vahvistui Yhdysvaltain dollariin nähden, se samalla vahvistui suunnilleen saman verran niihin valuuttoihin nähden, joiden kehitys seuraa tiiviisti dollarin kehitystä tai jotka on virallisesti kiinnitetty dollariin. Euron vahvistuminen Kiinan juan renminbiin ja Taiwanin dollariin nähden oli erityisen tuntuva. Toiseksi euron nimellinen kurssi vahvistui merkittävästi Brasilian realiin ja Meksikon pesoon nähden – niihin kohdistui heikkenemispaineita Latinalaisen Amerikan rahoitusmarkkinoiden levottomuuden takia – sekä Turkin liiraan ja Venäjän ruplaan nähden.

Euron nimellinen ja reaalin efektiivinen valuuttakurssi suhteessa suppean ja laajan kauppakumppanijoukon valuuttoihin

(kuukausihavaintoja, 2001 = 100)

Lähde: EKP.

Suppean ja laajan nimellisen indeksin välillä havaittua eroa ei tarkasteltavana ajanjaksona ollut reaalisissa indekseissä, joissa on otettu huomioon inflaatioerot euroalueen ja sen kauppakumppanimaiden välillä: helmikuussa 2003 molemmat euron kuluttajahintaindeksillä deflatoidut reaaliset efektiiviset valuuttakurssi-indeksit olivat 8,4 % vahvemmat kuin vuonna 2002 keskimäärin (ks. kuvio). Suppeasta maaryhmästä lasketuissa indekseissä euro vahvistui enemmän reaalisesti kuin nimellisesti, mikä johtui Ison-Britannian ja Sveitsin melko vaimeista inflaatiovauhteista sekä deflaatiosta Japanissa ja Hongkongissa. Laajasta maaryhmästä lasketuissa indekseissä euro taas vahvistui vähemmän reaalisesti kuin nimellisesti, mikä johtui nopeasta inflaatiosta joissakin sellaisissa maissa, joiden valuutat heikkenivät tänä ajanjaksona eniten euroon nähden. Tällaisia maita olivat mm. Turkki ja Brasilia.

Väestön ikääntymisen edellyttämät laajat rakenteelliset uudistukset

Väestön ikääntymisellä on tuntuja vaikutuksia euroalueen talouksiin. Kun eläkkeensaajien määrä suhteessa eläkkeiden maksajien määrään kasvaa, alkaa rahastoimattomiin julkisiin eläkejärjestelmiin kohdistua paineita. Terveystieteiden ja pitkäaikaishoidon julkiset menot suurenevat, kun lääketieteen kehitys etenee ja kun näiden palvelujen kysyntä lisääntyy vanhusten määrän kasvun myötä. Lisäksi työikäisen väestön määrän kasvun hidastuminen ja myöhemmin kääntyminen laskuun vaikuttavat epäedullisesti talouskasvuun.

Tässä artikkelissa pyritään osoittamaan, että väestön ikääntymisen vaikutuksista selviytyminen edellyttää laajojen uudistusten toteuttamista nopeasti. Vaikka uhkaavien ongelmien aiheuttajista ja laajuudesta ollaan varsin laajasti yksimielisiä, useiden maiden nykyiset finanssipoliittiset tavoitteet näyttävät riittämättömiltä huomattavien tasapainottomuuksien välttämiseksi tulevaisuudessa. Uudistusten avulla on saatava sekä julkisten eläkejärjestelmien että terveydenhuolto- ja pitkäaikaishoitojärjestelmien rahoitus kestäväälle pohjalta rajoittamalla julkisen sektorin kuormitusta, lisäämällä yksityistä rahastointia ja ottamalla käyttöön tehokkaaseen palvelujen tarjoamiseen liittyviä kannustimia. Samanaikaisesti finanssipoliittisilla uudistuksilla on vähennettävä julkista velkaa ja vahvistettava talouskasvua ja työllisyyttä, jotta tuotantoon kohdistuvat väestönkehityksen vaikutukset lievenevät. Jos uudistusten toteuttaminen viivästyy, mahdollisten sopeutusten tarve kasvaa ja makrotalouden vakaus voi vaarantua.

Euroopan tasolla on otettu käyttöön kattava institutionaalinen järjestelmä väestön ikääntymiseen liittyvien poliittisten toimien koordinoitua ja seuranta varten. Tavoitteena on edistää tietojen vaihtoa ja vertaispainostuksen käyttöä julkisen talouden kestävyden ja vahvan talouskasvun varmistamiseksi. Yhteisesti sovitussa kolmiosaisessa strategiassa on otettu huomioon väestön ikääntymisen vaikutukset. Tämä strategia edellyttää maiden lisäävän työllisyyttä, vähentävän julkista velkaa ja uudistavan eläkejärjestelmiä. Sovitut periaatteet on pantava täytäntöön kaikilta osin, jotta hallituksia tuettaisiin tarkoituksenmukaisen politiikan harjoittamisessa kansallisella tasolla.

I Johdanto: väestön ikääntymisen vaikutukset julkisen talouden kestävyteen

Tämän artikkelin johdannossa kuvataan väestön ikääntymisen keskeisiä taloudellisia vaikutuksia. Toisessa luvussa käsitellään uudistustarpeita eläkkeiden, terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon aloilla sekä toimenpiteitä talouskasvun vahvistamiseksi. Seuraavissa luvuissa kuvataan EU:n finanssipoliittisia välineitä sekä arvioidaan toteutettuja ja suunniteltuja uudistuksia.

Väestön ikääntyminen lisää julkisen talouden rasitusta huomattavasti

Euroopan väestö ikääntyy. Väestön ikääntyminen ilmenee vanhushuoltosuhteen kasvuna; vanhushuoltosuhteella tarkoitetaan 65 vuotta täyttäneiden määrää suhteessa 15–64-vuotiaiden määrään. Eurostatin ennusteen mukaan euroalueen vanhushuoltosuhte nousee noin 25 prosentista vuonna 2000 suunnilleen 36 prosenttiin vuonna 2025 ja yli 50 prosenttiin vuonna

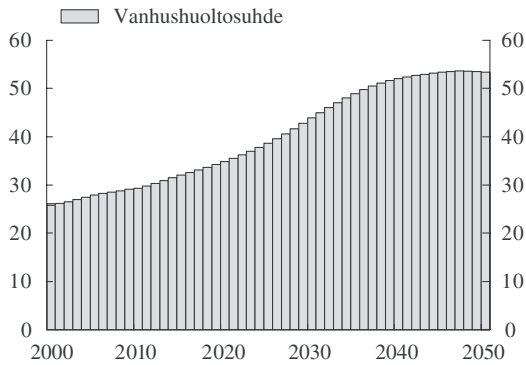
na 2050 (ks. kuvio 1).¹ Väestön ikääntymisen kaksi tärkeintä osatekijää ovat elinajanodotteen piteneminen ja pieni syntyvyys. Elinajanodotteen on viime vuosikymmenten ajan todettu pidentyneen ja sen ennustetaan pitenevän edelleen. Euroalueella keskimääräisen elinajanodotteen arvioidaan pitenevän neljästä viiteen vuotaa vuosina 2000–2050. Syntyvyys on vähentynyt jyrkästi ja on nyt selvästi tasolla, joka ei riitä väkiluvun pitämiseen vakaana. Vaikka lasten määrän naista kohden arvioidaan kasvavan jonkin verran useimmissa Eurostatin ennusteeseen sisältyvissä maissa, kasvu ei riitä estämään vuoden 2020 paikkeilla alkavaa väkiluvun vähene- mistä (ks. kuvio 2).

¹ Nämä ennusteet laadittiin jäljempänä käsiteltäviä väestön ikääntymisen julkistaloudellisia haasteita koskevaa EU:n talouspoliittisen komitean kertomusta (2001) varten ja muodostavat ”keskeisen” skenaarion. Epävarmuustekijöiden huomioon ottamiseksi ennusteita täydennetään nopeamman ja hitaamman väestönkehityksen skenaarioilla.

Kuvio 1.

Euroalueen vanhushuoltosuhte¹⁾

(prosentteina)

Lähde: Eurostatin ennusteet.

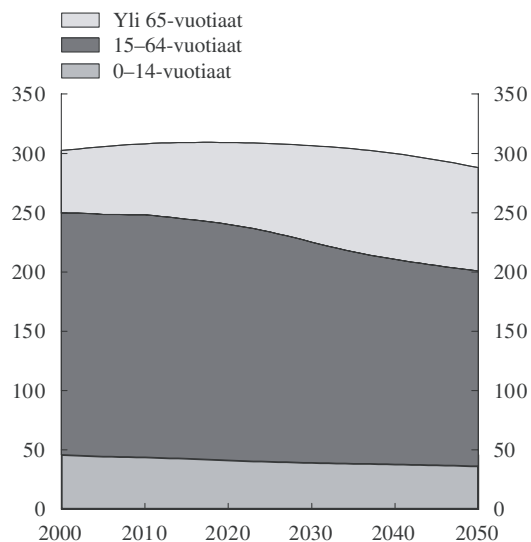
1) Vanhushuoltosuhteella tarkoitetaan 65 vuotta täyttäneiden määrää suhteessa 15–64-vuotiaiden määrään.

Väestörakenteen muutos aiheuttaa paineita julkiseen talouteen, sillä se lisää väestön ikääntymiseen liittyviä menoja. Ennusteen mukaan tärkeimmät kustannusvaikutukset kohdistuvat julkisiin eläkejärjestelmiin, terveydenhuoltoon ja pitkäaikaishoitoon. Euroopassa suurin osa julkisista eläkejärjestelmistä on rahastoimattomia, ts. tällä hetkellä maksettavat eläkkeet rahoitetaan tämänhetkisillä eläkemaksuilla. Eläkkeensaajien määrän kasvaessa näihin järjestelmiin kohdistuu huomattavia paineita. Lisäksi terveydenhuoltomenojen ennustetaan kasvavan, koska kun vanhuksia on enemmän, terveydenhuolto-

Kuvio 2.

Euroalueen kokonaisväestö ja ikäryhmät

(miljoonina)

Lähde: Eurostatin ennusteet.

topalveluille on entistä enemmän kysyntää. Huonokuntoisten ja iäkkäiden kansalaisten pitkäaikaishoidon rahoitus herättää kasvavaa huolta, koska muuttuvien työskentelymallien ja elämäntapojen vuoksi omaisten rooli vanhusten hoidossa pienenee. Sitä vastoin syntyvyyden alenemisen myötä supistuvien koulutusmenojen ja lapsilisien tasapainottava vaikutus on todennäköisesti vähäinen. Vaikka nettomaahanmuutto maahanmuuttajien alhaisen keski-ikänsä vuoksi yleensä hidastaa väestön ikääntymistä, maahanmuuton tulisi olla paljon nykyistä suurempaa ja työikäisten maahanmuuttajien pitäisi päästä työelämään pysyvästi, jotta muuttoliikkeellä olisi tuntuva taloudellisia vaikutuksia.

Väestön ikääntymisellä on kielteisiä vaikutuksia resursseihin, joihin julkisen talouden kestävyys perustuu. Työikäisten määrän kasvu pysähtyy ja kääntyy myöhemmin laskuun, mikä vaikuttaa epäedullisesti työn verotuksen veropohjaan. Seurauksena on – jos muut tekijät pysyvät ennallaan – tuotannon supistuminen.

Nämä vaikutukset ovat kaiken kaikkiaan huomattavia. Ecofin-neuvoston teettämässä ja talouspoliittisen komitean väestön ikääntymistä käsittelevän työryhmän toteuttamassa tutkimuksessa arvioitiin, että useimmissa euroalueen maissa väestön ikääntymisestä johtuva julkisten eläkemenojen kasvu vuoteen 2050 mennessä vastaa 3–6:tä prosenttia BKT:stä.² Joissakin maissa menojen ennustetaan kasvavan tätäkin enemmän. Lisäksi kasvavien terveydenhuolto- ja pitkäaikaishoitomenojen voidaan katsoa vastaavan 2–4:ää prosenttia BKT:stä. Noin puolet ennakoidusta menojen lisäyksestä toteutuu vuoteen 2025 mennessä, joskin menojen kasvun nopeus ja ajoitus vaihtelevat maittain ja menoluokittain. Tämä menojen kasvu siis lisätään keskimääräisiin eläke-, terveydenhuolto- ja pitkäaikaishoitomenoihin, jotka vuonna 2000 olivat noin 18 % BKT:stä.

Euroalueen talouksien velkarasitus voi siis kasvaa merkittävästi. Yksinkertaistettu esimerkki velkarasituksen mahdollisesta kasvusta saadaan käyttämällä edellä mainittujen ennusteiden kes-

2 Tutkimus saatavilla Euroopan komission talouden ja rahoituksen pääosaston verkkosivuilta http://europa.eu.int/comm/economy_finance/epc_en.htm.

kiarvoja, joiden mukaan eläke- ja terveydenhuoltomenojen oletetaan kasvavan vuosina 2010–2040 lineaarisesti yhteensä 7,5 prosenttiyksikköä ja pysyvän tällä tasolla vuoteen 2050. Realististen makrotaloudellisten oletusten perusteella näiden lisämenojen nykyarvo on yli 100 % BKT:stä. Toisin sanoen lisärasitus, joka sisältyy nykyisen kaltaisten sosiaaliturvajärjestelmien laskennallisiin tuleviin eläkevastuisiin, on joissakin maissa paljon suurempi kuin euroalueen nykyinen keskimääräinen julkinen velka, joka on noin 70 % BKT:stä.

Tämä menojen kasvua kuvaava esimerkki saattaa antaa jopa liian myönteisen vaikutelman euroalueen maiden ongelmasta. Ensinnäkin ennusteet perustuvat melko optimistisiin oletuksiin työllisyyden tulevasta kasvusta. Toiseksi terveydenhuoltomenoja koskevat ennusteet keskittyvät ainoastaan väestönkehityksen vaikutuksiin. Niissä ei oteta huomioon tekijöitä, jotka ovat aikaisemmin merkittävästi vaikuttaneet menojen kasvuun. Näihin tekijöihin kuuluvat mm. lääketieteen kehitys, terveydenhuoltopalvelujen kysynnän kasvu asukasta kohti sekä terveydenhuoltoon liittyvien tuotteiden ja palvelujen suhteellisten hintojen nousu.

Julkisen talouden kestävyys ja talouskasvu

Finanssipoliittinen haaste on kaksiosainen: on varmistettava julkisen talouden vakaus ja samanaikaisesti vahvistettava talouden kasvupotentiaalia. On harhaanjohtavaa keskittyä ainoastaan tulevien vastuiden rahoittamisongelmaan kiinnittämättä huomiota kasvun ylläpitämisen ongelmaan, koska kasvun heikkeneminen vie pohjaa julkisen talouden vakaudelta. Koska vero- ja sosiaaliturvarasitteet ovat jo nyt huomattavat, sosiaaliturvamaksujen lisäkorotukset olisivat talouskasvun kannalta haitallisia. Samanaikaisesti vakaus- ja kasvusopimukseen sisältyvä sitoumus julkisen talouden pitämisestä tasapainoisena tekee mahdottomaksi julkisen talouden alijäämien järjestelmällisen käytön kasvavien menojen rahoittamiseen.

Tämän vuoksi uudistusten on oltava laaja-alaisia. Olennaista on, että välttämättömillä uudistuksil-

la vahvistetaan sosiaaliturvajärjestelmien vakuutusmatemaattista tasapainoa, eli että järjestelmien keräämien maksujen ja järjestelmistä saatujen tulonsiirtojen tai palvelujen välillä on selkeä yhteys. Samanaikaisesti sosiaaliturvajärjestelmien aiheuttamaa rasitusta on rajoitettava. Tähän tavoitteeseen voidaan päästä esimerkiksi vahvistamalla eläke-etuuksien ennakkorahastointia – pakollisten työeläkejärjestelmien kautta ja yksityisin järjestelyin taikka molemmin keinoin – sekä uudistamalla terveydenhuollon palvelutarjontaa ja sairausvakuutusjärjestelmää. Näitä uudistuksia on täydennettävä toimenpiteillä, joilla vähennetään julkista velkaa ja vahvistetaan kasvua ja työllisyyttä.

Uudistukset on tehtävä mahdollisimman pian, jotta suotuisat vaikutukset ilmenevät hyvissä ajoin ja keventävät väestön ikääntymisestä aiheutuvia rasitteita. Kun sosiaaliturvajärjestelmien tuntuvilla uudistuksilla pyritään selkeyttämään ja hillitsemään julkisia menoja, uudistukset saavat todennäköisesti osakseen vastustusta joiltakin yhteiskunnallisilta ryhmiltä. Näin ollen on mahdollista, että poliittiseen yhteisymmärrykseen pääseminen voi useinkin kestää kauan. Lisäksi kasvua tukevat sosiaaliturvajärjestelmien muutokset, esimerkiksi osittainen siirtyminen rahastoihin eläkejärjestelmiin, edellyttävät pitkää valmistelu-aikaa, jotta järjestelmän osapuolet voivat sopeuttaa toimintansa muuttuneeseen toimintaympäristöön.

Uudistusten toteuttamatta jättäminen vaarantaa julkisen talouden kestävyys ja makrotalouden vakauden. Jos maiden hallitukset eivät sopeuta sosiaaliturvajärjestelmiään ja julkista talouttaan ajoissa, ne saavat huomata kustannuspaineiden kasvavan nopeasti ja tuntuvasti. Näiden paineiden vuoksi hallitusten voi olla pakko toteuttaa veronkorotusten kaltaisia tilapäisiä toimenpiteitä, jotka vääristävät taloutta entisestään ja horjuttavat luottamusta.

Julkisen talouden kestävyys ja hintavakaus

Julkisen talouden kestävyys on EKP:n rahapolitiikan kannalta erittäin keskeinen tekijä. Jos rahoitusmarkkinoiden usko julkisen talouden

Kehikko I.

Julkisen talouden kestävyuden määrittely ja mittaaminen

Budjettitalouden kestävyydellä tarkoitetaan sitä, miten julkinen talous selviytyy väestön ikääntymisen seurauksista. Teoreettinen kestävyuden käsite ei kuitenkaan ole nykyisen finanssipolitiikan arvioinnissa kovin merkityksellinen, sillä finanssipoliittiset suositukset perustuvat varsin suppeisiin näkökulmiin julkisen talouden toiminnasta.

Teoreettinen lähestymistapa

Kestävyuden analyttinen määritelmä voidaan johtaa budjetin kehitystä ajassa koskevista rajoitteista eli siitä, että julkinen velka on katettava tulevilla ylijäämillä. Tällaista yli ajan -budjettirajoitetta ei voida kuitenkaan välittömästi hyödyntää nykyisen finanssipolitiikan arvioinnissa. Rajoitteet ovat sopusoinnussa suuren velan määrän kanssa niin kauan kuin velka voidaan maksaa takaisin (mahdollisesti kaukaisessa) tulevaisuudessa kertyvien riittävän suurten perusyliäämien avulla. Näin ollen tällaisesta tarkastelusta ei käy selkeästi ilmi, missä määrin finanssipolitiikkaa voidaan pitää kestäväenä.

Käytännöllinen lähestymistapa

Tutkimukset julkisen talouden kestävyydestä perustuvat yleensä finanssipoliittisiin laskelmiin ylijäämistä, jotka ovat välttämättömiä julkiselle velalle asetetun tavoitteen saavuttamiseksi tietyssä ajankohtana tulevaisuudessa. Näiden menetelmien etuna voidaan pitää niiden helppotajuisuutta ja sitä, että niistä saadaan selkeitä politiikkasignaaleja. Analyysin kohteena voi olla esimerkiksi ylijäämä, joka tarvitaan velan vähentämiseksi tiettyyn prosentuaaliseen osuuteen – mahdollisesti nolnaan – BKT:stä seuraavien 50 vuoden aikana. Nykyisen perusyliäämän ja tarvittavan ylijäämän välinen ero on julkisen talouden rahoitusvaje, joka on täytettävä finanssipoliittisin toimin.

Väestön ikääntymisestä aiheutuvat rasitteet voidaan laskea terveydenhuolto- ja eläkejärjestelmiä koskevien sektorikohtaisten ennusteiden perusteella, mutta joitakin yleisiä oletuksia tarvitaan sellaisten tulo- ja menoerien arvioimiseksi, joihin väestön ikääntyminen ei vaikuta. Lisäksi tarvitaan BKT:n kasvua ja korkoja koskevia oletuksia. On myös tärkeää nähdä, millaisia finanssipoliittisia muutoksia on tehtävä EU:n instituutio-naalisissa rakenteissa, jotta julkisen talouden rahoitusasemat pysyvät perustamissopimuksessa sekä vakausa- ja kasvusopimuksessa määritellyissä rajoissa.

Epävarmuustekijät

Julkisen talouden kestävyysanalyseja on syytä tulkita varauksin, koska oletukset tarkasteltavien ilmiöiden mekaanisista suhteista saattavat peittää merkittäviä taloudellisia ilmiöitä. Nämä analyysit näyttävät esimerkiksi osoittavan, että hyvin velkaiset maat, joilla on tällä hetkellä suurehko perusyliäämä korkomenojen rahoittamista varten, ovat suhteellisen hyvin valmistautuneita väestön ikääntymisestä aiheutuviin rasitteisiin. Tätä perustellaan sillä, että velan vähentäminen vapauttaa käyttöön julkisen talouden resursseja, jotka voidaan kohdentaa väestön ikääntymisestä aiheutuvien rasitteiden rahoittamiseen. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon sitä, että näiden maiden taloutta rasittaa kireä verotus, jota on kestävyysanalyysin oletusten perusteella ylläpidettävä kauan. Lisäksi pitkän aikavälin nykyarvolaskelmiin vaikuttavat lähtötilanteen valinta sekä talouden kasvuvauhtia ja korkotasoa koskevat oletukset.

kestävyyteen horjuu, seurauksena voi olla kasvava paine julkista velkarasitusta helpottavan politiikan toteuttamiseksi. Vaikka EKP:n riippumattomuuden takeeksi on luotu vahvat rakenteet, va-

kauteen tähtäävän rahapolitiikan harjoittaminen olisi tällöin entistä vaikeampaa (ks. helmikuun 2003 Kuukausikatsauksen artikkeli ”Rahapolitiikan ja finanssipolitiikan suhde euroalueella”).

Jotta uudistukset voitaisiin tehdä onnistuneesti silloinkin, kun niihin sisältyy yksityisten toimijoiden nykyistä näkyvämpi osallistuminen eläke- ja sairausvakuutusjärjestelmiin, tarvitaan vakaata kokonaistaloutta ja myös hintavakautta. Yksityiset pitkän aikavälin suunnittelua edellyttävät jär-

jestelmät voivat toimia menestyksellisesti vain silloin, kun makrotaloudellinen ja yhteiskunnallinen vakaus on taattu. Tässä suhteessa hintavakauden ylläpitäminen onkin välttämätöntä, jotta pitkän aikavälin rahoitusjärjestelyille voidaan tarjota luotettava perusta.

2 Laajojen uudistusten tarve

Koska väestön ikääntymistä koskevat ongelmat ovat laajoja, tarvitaan useita uudistuksia. Eläkejärjestelmien uudistustarpeita ovat mm. nykyisten rahastoimattomien järjestelmien mukauttaminen uusiin oloihin ja vaihtoehtoisten rahoituskanavien vahvistaminen. Rahoituksen vaikeudessa myös julkisia terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon järjestelmiä on tehostettava. Kaiken kaikkiaan hallitusten on otettava huomioon väestön ikääntymisen yleisemmät seuraukset harjoittamalla laaja-alaista politiikkaa, jolla sekä vahvistetaan työllisyyttä ja talouskasvua että kohennetaan julkista taloutta vähentämällä julkista velkaa.

Rahastoimattomien eläkejärjestelmien välttämättömät uudistukset

Väestörakenteen muutokset vaikuttavat välittömästi rahastoimattomiin julkisiin eläkejärjestelmiin, joten erityisesti niitä on uudistettava. Väestörakenne muuttuu niin, että eläkkeiden maksajien määrä suhteessa eläkkeensaajien määrään pienenee. Jos siis eläkemaksut halutaan pitää entisellään, keskivertoeläkkeitä on alennettava, tai jos keskivertoeläkkeet puolestaan halutaan pitää entisellään, eläkemaksuja on korotettava. Uudistusten kohdistaminen pelkästään eläkkeensaajiin ei kuitenkaan olisi yhteiskunnallisesti hyväksyttävää, ja se johtaisi eläkejärjestelmän uskottavuuden heikkenemiseen. Uudistusten kohdistaminen pelkästään eläkemaksuihin puolestaan johtaisi vääristymiin ja vähentäisi työnteon kannustimia, mikä tukahduttaisi kasvua. Näiden näkökohtien perusteella on syytä noudattaa kahdenlaisia strategioita: nykyisten rahastoimattomien järjestelmien etuuksien ja maksujen rakennetta on tarkistettava (parametriuudistukset) ja eläkkeiden rahoituksen ra-

kennetta on muutettava perusteellisesti (systeemi-uudistukset).

Kun nykyisiin rahastoimattomiin järjestelmiin tehdään parametriuudistuksia, on liian kattavia eläke-etuuksia supistettava. Etenkin on syytä nostaa tosiasiallista eläkeikää eli keskimääräistä ikää, jossa kansalaisesta tulee eläkkeensaaja. Eläkemenoja voitaisiin supistaa, jos eläkkeeseen oikeutetut saisivat eläkettä lyhyemmän aikaa. Tätäkin merkittävämpää voisi olla se, että kansalaisten pysyminen työmarkkinoilla pitempään lisäisi työllisyyttä ja talouskasvua siirtymäkauden aikana. Näin ollen tuotannon kasvu laajentaisi veropohjaa. Iäkkäämpien työntekijöiden työehtoja olisi parannettava mm. tarjoamalla mahdollisuuksia täydennyskoulutukseen ja joustavaan työaikaan.

Julkisen talouden kehitystä koskevien simulaatioiden perusteella on havaittu, että eläkeiän nostamisella on mahdollista parantaa julkisen talouden kestävyyttä huomattavasti. Vaikka elinajanodote on viime vuosikymmeninä jatkuvasti pidentynyt, tosiasiallinen eläkeikä on itse asiassa laskenut. Euroalueella asuvat miehet jäävät tosiasiassa eläkkeelle keskimäärin 58–64-vuotiaana ja naiset tätä nuorempina. Keskimääräinen aika, jona eläkkeensaajat nauttivat eläkettä, onkin nykyään noin 20 vuotta, kun se 1960-luvulla oli noin 13 vuotta.

Eläkkeelle jäämiseen vaikuttavia tekijöitä koskevissa tutkimuksissa viitataan siihen, että on tärkeää vähentää sosiaaliturvajärjestelmiin sisältyviä eläkekannustimia. Monissa järjestelmissä työssäkäynti vuoden ajan laillista vähimmäiseläkeikää pitempään tuottaa keskivertoeläkkeeseen vain vähäisen lisän, eikä lisä riittävällä tavalla korvaa eläkkeitä, jotka olisi maksettu ylimää-

räiseltä työvuodelta. Näin ollen eläkkeellöoloai- kana saatavien eläkkeiden kokonaismäärä pie- nenee ja ylimääräinen työssäkäyntivuosi menee eläkekertymässä hukkaan. Varhaiseläkkeisiin liit- tyviä kannustinväaristymiä voidaan vähentää siirtymällä järjestelmään, jossa eläkejärjestel- mäst4 suoritetvat maksut eivät vaikuta eläke- keellejäännin optimaaliseen ajoitukseen.

Rahastointi eläkerasitteiden keventämiseksi

Rahastoimattomiin julkisiin eläkejärjestelmiin kohdistuvia paineita voidaan lievittää monipuolistamalla vanhuuseläkkeiden rahoitusjärjestelmiä. Eläkkeet voidaan osittain rahoittaa eläkerahastojen kautta kertyneellä pääomalla sen sijaan, että käytettäisiin ainoastaan tämänhetkisiin työtuloihin perustuvia tulonsiirtoja. Tällaisia järjestelmiä onkin olemassa useimmissa euroalueen maissa, mutta monet niistä ovat liian pieniä, jotta ne voisivat tarjota vanhuksille merkittävää lisätuloa julkisten eläkkeiden lisäksi. Suurin rahastovien eläkejärjestelmien vahvistamisesta saatava hyöty on siinä, että rahoitusrasituksen painopiste siirtyy työstä pääomaan. Rahastoimattomat järjestelmät ovat erityisen alttiita väestörakenteen muutoksille, koska mahdollisen lisärasituksen joutuvat kantamaan tämänhetkiset työntekijät. Siirtämällä osa eläkkeiden rahoituksesta rahastoille vähennetään eläkejärjestelmän riskialttiutta: työvoima, joka vähenee väestön ikääntymisen myötä, korvataan reaali-pääomalla.

Painopistettä on ryhdyttävä siirtämään rahastointiin mahdollisimman aikaisin ennen väestörakenteen muutoksia. Tämä johtuu siitä, että rahaston keräämiseen tarvitaan aikaa. Korkokertymän vaikutus rahaston kertymiseen on merkittävä. Aloittamalla eläkemaksujen suorittamisen varhaisessa vaiheessa vakuutetut voivat hyödyntää tämän vaikutuksen ja pitää eläkemaksut pieninä. Viivästykset rahastoivan järjestelmän käynnistämässä lisäävät tulevaa maksurasitusta.

Rahastoivat eläkejärjestelmät edistävät talouskasvua myös muiden työ- ja pääomamarkkinoihin kohdistuvien vaikutusten ansiosta. Työmarkkinat hyötyisivät näistä järjestelmistä, koska ne

vähentäisivät nykyisten rahastoimattomien järjestelmien työssäkäyntiä ehkäiseviä kannustimia. Kansalaiset pitävät sosiaaliturvamaksujen maksamista eläkerahastointia varten pikemminkin eläkesäästämisenä kuin verojen maksamisena. Samasta syystä nämä järjestelmät vähentäisivät osaltaan myös varhaiseläkkeelle siirtymisen kannustimia. Pääoman kertyminen rahastoiuiin järjestelmiin edistäisi myös pääomamarkkinoiden kehittymistä. Tässä suhteessa eläkevarojen yksityisellä hoidolla on etunsa. Kilpailu ja palvelujen monipuolistaminen antavat vakuutus- senottajille mahdollisuuden valita omiin tarpeisiinsa parhaiten sopivat sijoitusmuodot, ja samalla eläkevarojen keskitettyyn hoitoon liittyvät hallinnolliset ongelmat pienenevät.

Samalla kun eläkejärjestelmän painopistettä siirretään rahastointiin, on nykyisten eläkkeensaajien asema turvattava. Nykyisten eläkkeiden maksamisesta aiheutuva rasitus tulee rahastoinnin myötä entistä selkeämmin näkyväksi. Se, miten siirtymävaiheen rasitus jakautuu nykyisten ekäkkeensaajien ja nuorempien ikäluokkien välillä, on poliittinen kysymys, joka edellyttänee rasituksen jakamista eläkkeensaajien ja eläkkeiden maksajien kesken.

On selvää, että siirtyminen rahastoiuiin järjestelmiin edellyttää myös tehokasta sääntelyä, jotta voidaan välttyä liian riskialttiilta sijoitusstrategioilta ja turvata yksittäisten sijoittajien elinikäiset säästöt. Eläkevarojen sijoittaminen arvoltaan mahdollisesti paljonkin vaihteleviin rahoitusinstrumentteihin altistaisi suuren osan väestöstä sijoitusriskeille. Riskit kohdistuvat yksilöllisen elinkaaren myöhempään vaiheeseen, jossa vakuutetut ovat erityisen haavoittuvia ja jossa heillä on vähän mahdollisuuksia tasoittaa varallisuuden ja tulojen vaihteluja. Asianmukaisella sääntelyllä on varmistettava, että nämä riskit hajautetaan tehokkaasti ja että kansalaiset ovat tietoisia heihin kulloinkin kohdistuvista riskeistä. Jos rahastoivat eläkejärjestelmät eivät pysty vastaamaan sitoumuksistaan, myös valtion budjetiteihin kohdistuu eläkkeensaajien tilanteen heikkenemisestä aiheutuva riski.

Rahastoiville eläkejärjestelmille on annettava mahdollisuus etsiä taloudellisesti tehokkaita sijoitusmahdollisuuksia. Jos sijoitukset rajoitetaan

tietäntyyppisiin varallisuuseriin, järjestelmän osapuolet eivät voi hyötyä hajautetuista arvopaperisalkuista. Lisäksi on syytä todeta, että sijoittamalla varat kotimaisiin valtion joukkolainoihin ei tosiasiallisesti monipuolisteta eläkkeiden rahoituspohjaa, koska nämä joukkolainat on viime kädessä lunastettava kotimaisilla verotuloilla. Julkisten ja yksityisten laitosten osallistumista rahastovien järjestelmien suunnitteluun ja toteutukseen voidaan kuitenkin mukauttaa kansallisiin oloihin sopivaksi.

Uudistukset tarpeen myös terveydenhuollossa ja pitkäaikaishoidossa

Terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon menojen nousupaineiden vuoksi myös monissa julkisissa terveydenhuoltojärjestelmissä on tehtävä vaikeita valintoja. Jotta järjestelmät pystyvät kantamaan tulevan rasituksen, hallitusten on ehkä nostettava maksuja, järjeistettävä palveluja ja turvattava yksityinen rahoitus ja rahastointi. Alan kirjallisuudessa erotetaan toisistaan keskeiset palvelut, jotka yksityisesti rahoitettuna eivät ole vakuutuskelpoisia eivätkä kannattavia, ja palvelut, joissa yksityinen rahoitus voisi olla julkista rahoitusta tehokkaampi vaihtoehto. Julkisten terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon järjestelmien on keskityttävä terveydenhuollon ja sairauksien ehkäisemisen ydinpalveluihin, kun taas muiden kuin keskeisten terveydenhuoltomenojen rahoittaminen on jätettävä kansalaisten ratkaistavaksi. Tällöin kansalaiset voisivat päättää, kuinka suuren osan näistä kustannuksista korvaa vakuutus. Yksityisten toimijoiden osallistumista terveydenhuollon rahoittamiseen voidaan lisätä varsinkin palvelujen käyttäjien rahoitusosuuksilla, joita on jo otettu käyttöön eräissä maissa. Käyttäjien rahoitusosuuksilla voidaan parantaa tehokkuutta, jos niihin liitetään tarkoituksenmukaisia kysyntäpuolta koskevia kannustimia. On myös ehdotettu, että väestön ikääntymiseen liittyviä terveydenhuolto- ja pitkäaikaishoitopalveluja rahoitetaan etukäteen rahastoinnilla.

Lisäksi terveydenhuoltopalvelujen kysyntä- ja tarjontaolosuhteet on muokattava tehokkaimpien tulosten saavuttamista tukeviksi. Kehittämistoimet on mukautettava maakohtaisesti, ins-

titutionaaliseen toimintaympäristöön soveltuviksi. On esitetty, että toimintoja voidaan tehostaa asettamalla budjettirajoitteita terveydenhuoltoalan tietyille osa-alueille. Markkinavoimat voivat käyttää budjettirajoitteiden tarjoamaa liikkumavaraa löytääkseen tehokkaita ratkaisuja.

Täydentäviä uudistuksia työllisyyden ja kasvun edistämiseksi

Sosiaaliturvajärjestelmien uudistukset ovat välttämättömiä, mutta ne eivät saisi viedä huomiota siltä, että julkisen talouden velkaantumisen vähentämiseksi sekä työllisyyden ja kasvun vahvistamiseksi tarvitaan laajoja finanssipoliittisia uudistuksia. Sosiaaliturvan uudistamisen pitäisi itse asiassa tuoda finanssipoliittisten uudistusten tarve entistä selvemmin esille. Laaja-alaisella uudistusstrategialla voidaan BKT:n kasvua lisätä euroalueella huomattavastikin.

Työmarkkinoilla on paljon hyödyntämättömiä mahdollisuuksia. Euroalueen työllisyysluvut ovat keskimäärin pienemmät kuin muiden teollisuusmaiden, mikä johtuu alhaisesta työhönosallistumisasteesta ja suuresta työttömyydestä. Työllisyyttä voidaan edistää merkittävästi uudistamalla vero- ja etuusjärjestelmiä työnteon kannustimien lisäämiseksi sekä toteuttamalla toimenpiteitä tosiasiallisen eläkeiän nostamiseksi. Työvoimakustannusten – myös palkkojen sivukulujen – hillitseminen loisi kannustimia työvoiman kysynnän lisäämiseksi, kun taas palkkajousto ja palkkaerot tukisivat työvoiman tehokasta sijoittamista työmarkkinoille. Uusia kasvun mahdollisuuksia voitaisiin luoda pidentämällä työaika, joka euroalueella on lyhyempi kuin muissa teollisuusmaissa.

Tuottavuutta koskevat rakenteelliset uudistukset euroalueella voisivat osaltaan lisätä kasvua. Varsinkin nykyistä vapaammat ja yhtenäisemmät tuotteiden ja palvelujen markkinat auttaisivat lisäämään tuottavuuden kasvua, koska ne edistävät kilpailua.

Laaja-alaiseen uudistusstrategiaan on tarvittaessa sisällytettävä julkisen talouden tasapainottaminen ja velan vähentäminen, sillä ne edistävät makrotalouden vakautta ja siten lujittavat luot-

tamusta talouteen ja talouskasvua. Rahoitusmarkkinoilla seurataan väestön ikääntymisestä aiheutuvien tulevien rasitteiden kehitystä. Viime aikoina liikkeeseen laskettujen valtion joukkolainojen takaisinmaksu osuu ajankohtaan, jona huoltosuhde alkaa kasvaa nopeasti. Jos markkinaosapuolet toteavat valmistautumisen väestön ikääntymiseen riittämättömäksi, näiden maiden pitkien joukkolainojen riskipreemioita nostetaan, mikä lisää niiden rahoitusasemiin kohdistuvia paineita. Valtion lainanotto-tilanteen heik-

kenemisestä voi kärsiä koko taloudellinen toimintaympäristö, mikä johtaa yksityisten investointien syrjäytymiseen tai äärimmäisessä tapauksessa taloudelliseen epävakauteen. Kasvua tukevien, julkisen talouden tasapainottamiseen tähtäävien toimien on kevennettävä raskasta ja vääristävää verorasitusta samalla, kun varsinkin tuottamattomien kohteiden menoja supistetaan (ks. elokuun 2001 Kuukausikatsauksessa julkaistu artikkeli ”Finanssipoliittikka ja talouskasvu”).

3 EU:n finanssipoliittiset välineet

Jotta EU pystyy vastaamaan edellä kuvattuun laajojen uudistusten tarpeeseen ja tarjoamaan aiempaa tuntuvampaa finanssipoliittista ohjausta, se hyväksyi vuonna 2001 kolmiosaisen strategian, jonka avulla ennakoituista väestön ikääntymisen paineista voitaisiin selviytyä. Tämä strategia mainittiin ensimmäisen kerran vuoden 2001 talouspolitiikan laajoissa suuntaviivoissa, ja sille on asetettu kolme yleistä tavoitetta: työllisyyttä on lisättävä, julkista velkaa on vähennettävä nopeasti ja eläkejärjestelmiä on uudistettava mm. rahastointia lisäämällä.

EU osallistuu väestön ikääntymiseen liittyvien finanssipoliittisten toimien seurantaan ja arviointiin kolmella tasolla. Ensimmäisen tason muodostavat Euroopan yhteisön perustamissopimus (jäljempänä ”perustamissopimus”) sekä vakauserä- ja kasvusopimus, joissa määritellään finanssipoliittikan määrälliset tavoitteet. Toisen tason muodostavat väestön ikääntymiseen liittyvät toimet, jotka ovat tärkeitä koko EU:lle ja joita tämän vuoksi ohjataan vakauserä- ja lähentymisohjelmia koskevilla parannetuilla menettelysäännöillä sekä talouspolitiikan laajoilla suuntaviivoilla. Kolmanneksi EU:n avoin koordinoitumisen menetelmä kuvastaa läheisyysperiaatetta, koska se tarjoaa puitteet eläkepolitiikan koordinoitulle vertaisarviointille.

Julkisen talouden kestävyttä edistävät EU:n finanssipoliittiset välineet

Perustamissopimuksessa sekä vakauserä- ja kasvusopimuksessa määrätään finanssipoliittikan va-

kautta koskevista säännöistä. Koska näitä sääntöjä sovelletaan julkisen talouden budjettipoliittikkaan, ne koskevat myös väestön ikääntymisen finanssipoliittisia vaikutuksia. Noudattaakseen perustamissopimuksen määräyksiä maiden on vältettävä liiallisia alijäämiä (artikla 104). Budjettipoliittikan kurinalaisuus tarkastetaan säännöllisesti käyttämällä vertailukohtana julkisen talouden alijäämää ja julkista velkaa koskevia numeerisia viitearvoja, jotka ovat alijäämän osalta 3 % BKT:stä ja velan osalta 60 % BKT:stä. Vakauserä- ja kasvusopimuksella pyritään varmistamaan, että finanssipoliittikka täyttää vakaata julkista taloutta koskevat vaatimukset. Lisäksi pyritään toteuttamaan menettelyjä julkisen talouden kehityksen seuraamiseksi.

Perustamissopimuksessa ja vakauserä- ja kasvusopimuksessa määritellyt julkisen talouden hoidon periaatteet ovat tarkoituksenmukaisia väestön ikääntymisestä aiheutuvien finanssipoliittisten haasteiden huomioon ottamiseksi. Alijäämiä ja velkaa koskevien numeeristen viitearvojen vuoksi maiden on tehtävä riittäviä toimenpiteitä, jotta ne selviytyvät väestön ikääntymisen aiheuttamasta julkiseen talouteen kohdistuvasta rasitteesta.

Vakauserä- ja kasvusopimuksen vaatimuksen mukaan julkisen talouden rahoitusaseman on keskipitkällä aikavälillä oltava lähes tasapainoinen tai ylijäämäinen, ja tämä merkitsee julkisen velan vähentämistä suhteessa BKT:hen. Tästä seuraa korkorasituksen keveneminen vapauttaa käyttöön julkisen talouden resursseja, joiden avulla maiden on helpompi mukauttaa finanssi-

politiikkaansa väestön ikääntymisestä aiheutuviin rasitteisiin. Julkisen talouden kestävyden välttämättömyyttä on korostettu sekä marraskuussa 2002 annetussa komission tiedonannossa että vakausohjelmia koskevissa neuvoston viimeaikaisissa lausunnoissa.

Talouspolitiikan laajat suuntaviivat ja menettelysäännöt

Väestön ikääntymiseen liittyvän finanssipolitiikan koordinoinnin toisella tasolla EU on todennut ikääntymisestä aiheutuvien paineiden koskevan koko EU:ta. Finanssipolitiikan koordinoinnin keskeisenä välineenä käytetään talouspolitiikan laajoja suuntaviivoja. Perustamissopimuksen mukaisesti Ecofin-neuvosto – Eurooppa-neuvoston hyväksynnän saatuaan – vahvistaa vuosittain suuntaviivat ja voi antaa suositusten maille, jotka eivät noudata talouspolitiikan laajoja suuntaviivoja.

Vakaus- ja lähentymisohjelmien sisältöä ja muotoa koskevista menettelysäännöistä on myös tullut tärkeä osa julkisen talouden kestävyden seuranta, koska ne ottavat huomioon väestön ikääntymisestä aiheutuvan julkisen talouden kuormittumisen. Vuodesta 2001 lähtien kansallisissa ohjelmissa on annettu tietoa julkisen talouden pitkän aikavälin kestävydestä vuoteen 2050 asti, ja niissä tarkastellaan toimenpiteitä, joiden avulla on tarkoitus selviytyä väestön ikääntymisen vaikutuksista julkiseen talouteen. Talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen tapaan vakausohjelmat ja niitä koskevat neuvoston lausunnot lisäävät avoimuutta ja vertaispainostusta.

4 Uudistusten suunnittelun käytännön näkökohdat

Aiempien eläkeuudistusten keskeisiä osatekijöitä

Viimeaikaiset sosiaaliturvajärjestelmien uudistukset ovat olleet uudistustarpeeseen nähden varsin suppeita, ja vain muutamissa maissa on käytössä järjestelmiä, joiden rakenteessa on otettu kattavasti huomioon väestön ikääntymisestä aiheutuvat rasitteet. Asiassa on kuitenkin edistytty hieman, ja nykyisten uudistusehdotus-

Koordinointi lisää avoimuutta

Avoin koordinoitimenetelmä on yhteistyön kolmas taso, ja se kunnioittaa kaikilta osin jäsenvaltioiden yksinomaista toimivaltaa sosiaaliturvaan liittyvissä asioissa. Se toimii puitteiltaan jo varsin vakiintuneena foorumina, jolla jäsenvaltiot voivat keskustella eläkkeisiin liittyvistä poliittisista strategioistaan. Toisin sanoen avoimeen koordinoitimenetelmään perustuva prosessi täydentää olemassa olevia EU-prosesseja. Vuonna 2002 EU:n jäsenvaltiot laativat kansallisista eläkestrategioistaan kertomukset, joissa ne kuvailivat toimintamallejaan eläkejärjestelmien kestävyden varmistamiseksi.³ Näistä kertomuksista keskusteltiin Euroopan tasolla järjestetyssä vertaisarvioinnissa ja niiden pohjalta laaditaan keväällä 2003 pidettävään, eläkeasioita käsittelevään neuvoston kokoukseen kertomus, jossa hahmotellaan eläkejärjestelmien haasteita ja uudistuspyrkimyksiä.

Kokoavasti voidaan todeta, että väestön ikääntymiseen liittyvien politiikkojen koordinoinnin kolme tasoa muodostavat kattavan järjestelmän, jolla varmistetaan julkisen talouden vakaus ja kestävyys. Koska uudistusten suunnittelu ja toteuttaminen kuuluvat vastedeskin kansallisen toimivallan piiriin, maiden institutionaaliset puitteet ja päätöksentekijöiden kannustimet toteuttamiskelpoisten pitkän aikavälin ratkaisujen etsimiseen ovat erityisen merkittäviä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Tulevia rasitteita silmällä pitäen näihin kansallisiin järjestelmiin on kenties kiinnitettävä erityistä huomiota.

ten toteuttamista kokonaisuudessaan voitaisiin jo pitää alkuna maiden asianmukaiselle valmistautumiselle.

Nykyisten rahastoimattomien eläkejärjestelmien uudistukset ovat viime vuosina monissa

³ Nämä kertomukset ovat saatavilla Euroopan komission työllisyyden ja sosiaaliasioiden pääosaston verkkosivuilta http://europa.eu.int/comm/employment_social/index_en.htm.

maissa keskittyneet tulevien kustannuspaineiden supistamiseen mm. tarkistamalla etuuksien laskentakaavoja. Lisäksi eläke-etuuksien laskentaperusteena käytettävien vuosien määrää on lisätty. Myös eläke-etuuksien indeksiehtoja on tarkistettu. Kun painopistettä siirretään etuuksien palkkaindeksiehdoista hintaindeksiehtoihin, supistetaan eläke-etuuksia asteittain suhteessa aktiivisen työvoiman tuottavuuteen. Lisäksi monissa eläkejärjestelmissä on tiukennettu eläke-etuuksien myöntämisperusteita.

Useat maat ovat ryhtyneet kasvattamaan eläkejärjestelmien rahastoivia osia. Nämä toimenpiteet ovat edellyttäneet lainsäädännön muuttamista esimerkiksi siten, että yrityksille on annettu mahdollisuus perustaa eläkerahastoja työntekijöilleen. Yhtenä uudistusten tärkeänä näkökohtana on ollut rahastoivia järjestelmiä koskevien kannustimien suunnittelu. Koska eläkesuunnittelu on luonteeltaan pitkäaikaista, kansalliset eivät ehkä oivalla, että maksujen suorittaminen vapaaehtoisin eläkerahastoihin olisi aloitettava työuran varhaisessa vaiheessa. Tämän ongelman lievittämiseksi on käytetty verokannustimia.

Maksuperusteisten järjestelmien avulla voidaan parantaa rahastoimattomien järjestelmien taloudellista elinkelpoisuutta. Tällaisissa järjestelmissä yksittäisten etuuksien laskentaperusteena käytetään vakuutusnottajan suorittamia eläkemaksuja ja järjestelmän kestävä tuottoastetta. Samalla järjestelmän taloudellista elinkelpoisuutta vahvistetaan käyttämällä puskurirahastoja ja elinajanodotetta koskevia automaattisia tarkistuksia. Kun rahastoimattoman järjestelmän etuudet heikkenevät, julkisten eläkkeiden supistuminen katetaan rahastoista.

Terveysthuollon ja pitkäaikaishoidon uudistukset erityisen haastavia

Terveysthuoltoa koskevat uudistukset ovat pikemminkin vastanneet lähinnä välittömiin kustannuspaineisiin kuin pitkän aikavälin kysymyksiin. Julkisten järjestelmien kokonaiskustannuksia on pyritty hillitsemään mm. seuraamalla sairaalahoidon ja lääkevalmisteiden hintoja ja käytettyjä määriä. Viimeaikaisissa uudistuksissa on ryhdytty asettamaan budjettirajoitteita ja luomaan kannustinjärjestelmiä taloudellisesti

tehokkaiden tulosten tuottamiseksi. Näihin toimenpiteisiin kuuluvat mm. terveysthuoltopalvelujen tarjoajien ja kustannuksista vastaavien laitosten väliset pitkäaikaiset sopimukset sekä terveysthuoltopalvelujen tarjoajien toimintaa koskevien standardien käyttöönotto. Rahoituksen uudistuksissa on ollut tapana korostaa palvelujen käyttäjien rahoitusosuuksia.

Pitkäaikaishoidon alalla monet maat ovat siirtymässä integroituun malliin. Yhtenä erityisongelmana on nykyisten pitkäaikaishoitajärjestelmien moninaisuus, sillä pitkäaikaishoidossa on sekä epävirallista, virallista, julkista että yksityistä toimintaa. Parhaillaan valmistellaan mm. siirtymistä erillisestä pitkäaikaishoidosta akuutteihin terveysthuoltopalveluihin ja erillisen pitkäaikaishoitovakuutuksen käyttöönottoa.

Kunnianhimoisten, laajojen ja oikea-aikaisten strategioiden tarve

Kansalliset uudistusstrategiat käyvät ilmi esimerkiksi kansallisista vakausohjelmista, ja ne noudattavat yleisesti hyväksytyjä periaatteita. Strategioiden painopisteenä on useimmiten työllisyyden parantaminen (myös iäkkäiden työntekijöiden osalta) ja julkisen talouden tasapainottaminen. Joissakin maissa on ryhdytty luomaan erillisiä kirjanpitojärjestelmiä valmistelutoimien avoimuuden lisäämiseksi.

Vaikka suurin osa näistä toimenpiteistä on tarpeellisia ja tarkoituksenmukaisia, strategiat eivät ole riittävän kunnianhimoisia. Ensinnäkin on osoitettu, että julkisen talouden kestävyuden saavuttamiseksi on moniin julkisiin eläkejärjestelmiin tehtävä lisä-uudistuksia ja että varhaiseläkkeisiin liittyviä vääristymiä voidaan edelleen vähentää. Terveysthuoltojärjestelmissä voidaan ottaa käyttöön uusia, kustannustehokkuuteen perustuvia kannustimia. Lisäksi tiukkojen budjettirajoitteiden avulla voitaisiin välttää järjestelmälliset kustannusten ylittymiset. Viimeaikaiset kokemukset julkisen talouden tasapainottamisesta ja velan vähentämisestä osoittavat, että tällaiset tavoitteet saattavat helposti unohtua poliittisten painopisteiden muuttuessa. On

syitä todeta, että työllisyyden lisääminen on toistaiseksi ollut enemmän talouspoliittinen tavoite kuin konkreettista toimintaa. Tällaisia tavoitteita on tuettava voimakkailla ja uskottavilla talouspolitiikan muutoksilla, joilla esimerkiksi hillitään työvoimakustannuksia ja poistetaan liian jäykkiä työmarkkinasäännöksiä. Vaikka asiassa onkin edistytty hieman, lisätoimet ovat tarpeen.

Vakauttamista ja seurantaa lisättävä epävarmuustekijöiden vuoksi

Julkisen talouden tasapainottamista on tehostettava pitkän aikavälin ennusteisiin liittyvien epävarmuustekijöiden vuoksi. Edellä esitetyt ennusteet väestönkehityksestä ovat itse asiassa jossain määrin epävarmoja esimerkiksi syntyvyyden ja muuttoliikkeen arvioissaan. Tuottavuuden kasvu on myös niin arvaamaton tekijä, että olisi naiivia luottaa taloudellista kehitystä koskeviin ennusteisiin. Koska väestön ikääntyminen kuuluu keskeisiin talouden rakenteen muutoksiin, sen vaikutukset talouden toimintaan – mm. työtä ja vapaa-aikaa sekä säästämistä ja kuluttamista koskeviin henkilökohtaisiin valintoihin – voivat olla huomattavia.

Kun lisäksi otetaan huomioon epävarmuuden aste ja ongelman suuruus, on tarpeen luoda yhtenäinen tietopohja. Pitkän aikavälin finanssi- poliittisten ratkaisujen on perustuttava kattaviin ja realistisiin ennusteisiin. Väestön ikääntymistä käsittelevä työryhmä on laatinut EU-maille joukon varsin yhtenäisiä ennusteita eläkeuudistusten alalla. (Oheisessa kehikossa 2 tarkastellaan vaihtoehtoisia menetelmiä väestön ikääntymisestä aiheutuvien rasitteiden arvioimiseksi.) Monimutkaisempaan ongelmaan voidaan pitää terveydenhuolto- ja pitkäaikaishoitokustannuksia koskevien ennusteiden laatimista. Näin ollen on sitäkin merkityksellisempää, että kaikille euroalueen maille toimitetaan kattavia ennusteita avoimesti ja vertailukelpoisesti, jolloin tulosten muutosherkkyyttä voidaan arvioida vaihtoehtoisin tavoin. Pitkän aikavälin ennusteiden sisällyttäminen kansallisiin vakausohjelmiin on ensiaskel tähän suuntaan. Lisäksi talouspolitiikan laajat suuntaviivat ja avoin koordinoitun menetelmä tarjoavat eläkkeisiin liittyvissä asioissa käyttökelpoiset puitteet epävarmuuden vähentämiseen kansallisten tietojen yhdenmukaistetun analyysin avulla.

Kehikko 2.

Vaihtoehtoiset menetelmät väestön ikääntymisestä aiheutuvien rasitteiden arvioimiseksi

Menetelmät julkisen talouden rahoitusasemiin ja yleensäkin talouteen kohdistuvien väestön ikääntymisen vaikutusten arvioimiseksi voidaan jakaa kolmeen ryhmään niiden tarkastelukulman rajoitusten perusteella. On rohkaisevaa todeta, että samanlaisten perusoletusten pohjalta nämä kolme mallityyppiä johtavat varsin yhteneviin päätelmiin siitä, kuinka vakavia ovat väestön ikääntymistä koskevat ongelmat. Näin ollen erilaisien lähestymistapojen etuna ei ole niinkään mahdollisuus hylätä jokin niistä vaan se, että on mahdollista tarkastella väestön ikääntymistä koskevien ongelmien erityispiirteitä kulloinkin tarkoituksenmukaisella menetelmällä.

Sosiaaliturvajärjestelmiä koskeissa ennusteissa pyritään tunnistamaan väestörakenteen muutosten vaikutukset julkisen talouden tiettyihin osa-alueisiin, esimerkiksi eläkkeisiin ja terveydenhuoltoon. Näissä ennusteissa esitetään ensinnäkin ikäryhmäkohtaisia oletuksia julkisista menoista (joskus myös tuloista) ja toiseksi niissä arvioidaan kokonaismenoja väestönkehitystä koskevien ennusteiden perusteella. Muut oletukset, myös makrotalouden kehitystä koskevat oletukset, ovat mekaanisia. Tämä menetelmä sopii erityisesti eläkemenojen arviointiin silloin, kun tulevaisuudessa maksettavat eläkkeet voidaan laskea yleisten taloudellisten ja demografisten suhteiden perusteella (suhteellisen yksinkertaisin laskentakaavoin. Muilla osa-alueilla, joilla menot määräytyvät paljolti ihmisten käyttäytymisen mukaan (esim. terveydenhuolto), tällä mekaanisella lähestymistavalla ei todennäköisesti pystytä huomioimaan kaikkia tärkeitä osatekijöitä.

Sukupolvitilinpito laajentaa analyysin koskemaan kaikkia kansalaisten ja hallituksen välisiä maksuvirtoja. Näin ollen siinä voidaan esittää kaikki valtion maksamat etuudet ja valtiolle kuuluvat saamiset tietyn kansalaisen elinaikana kyseiseen ryhmään sovellettavien maksuvirtojen perusteella. Kuten edellä kuvatussa mekaanisessa lähestymistavassa myös sukupolvitilinpidoissa makrotalouden kehitystä koskevat oletukset tehdään mekaanisesti. Auerbachin ja Kotlikoffin alustavien tutkimusten (ks. ”Dynamic Fiscal Policy”, 1987) jälkeen alan kirjallisuuden painopiste on ollut eri maiden julkisen talouden kestävyuden arvioinnissa. Tämän lähestymistavan käyttökelpoisuutta rajoittavat kuitenkin laskelmiin tarvittavat oletukset esimerkiksi elinkaarista ja julkisen talouden rahoitustapahtumista.

Yleistä tasapainoa koskevissa laskennallisissa malleissa otetaan huomioon edellä kuvattujen mallien puutteet ulkoisia tekijöitä koskevien makrotaloudellisten oletusten suhteen. Yleisen tasapainon mallit perustuvat tavallisesti käsitykseen limittäin olevista sukupolvista, joita edustavat kansalaiset käyvät elinaikanaan läpi useita oppimis-, työskentely- ja eläkkeelläolovaiheita. Hyötyä maksimoivien kansalaisten lisäksi näihin malleihin kuuluu voittoa maksimoivia yrityksiä ja hallituksia, jotka mahdollisesti huolehtivat koulutus- ja eläkejärjestelmistä. Mallit on suunniteltu vastaamaan todettuja taloudellisia suhteita. Yleistä tasapainoa koskevien laskennallisten mallien huomattavana etuna on mahdollisuus ottaa huomioon väestörakenteen muutosten tärkeät makrotaloudelliset seuraukset, jotka voivat liittyä esimerkiksi yksityisiin ja kansallisiin säästöihin, työvoiman tarjontaan ja kansainvälisiin pääomavirtoihin. Nämä mallit voivat kuitenkin olla melko monimutkaisia ja sen vuoksi vaikeatajuisia.

5 Päätelmät

Väestön ikääntyminen aiheuttaa euroalueen julkiseen talouteen muutospainetta. Eläkkeensaajien määrän kasvu ja eläkkeiden maksajien määrän pysyminen ennallaan tai pieneneminen vaikuttavat epäsuotuisasti eläkejärjestelmiin. Terveystenhoito- ja pitkäaikaishoitopalvelujen kysyntä kasvaa elinajanodotteen pidentymisen takia. Jos uudistuksia ei tehdä ajoissa, julkisen talouden kestävyys voi vaarantua menojen, verojen ja julkisen velan kasvun vuoksi. Tämä voi myös heikentää talouskasvua ja vakautta.

Jotta väestön ikääntymisestä aiheutuvista rasitteista voidaan selvitä, hallitusten on tehtävä laajoja uudistuksia. Uudistuksilla on pyrittävä ratkaisemaan sekä eläkejärjestelmien että terveydenhuolto- ja pitkäaikaishoitojärjestelmien erityisongelmia, vähentämään julkista velkaa ja lujiittamaan kokonaiskasvua edistäviä tekijöitä. Hintavakaus on yksi näiden uudistusten onnistumisen edellytys.

Uudistettaessa sosiaaliturvajärjestelmää on arvioitava uudelleen järjestelmän luomia kannustimia sekä julkisen ja yksityisen rahoituksen suhdetta. Vaikka eläkejärjestelmiin tehtävillä para-

metri uudistuksilla voidaan osaltaan vähentää varhaiseläkkeelle siirtymisen houkutus, rahoitusjärjestelmiä on monipuolistettava lisäämällä eläkkeiden rahastointia. Terveystenhoito- ja pitkäaikaishoitojärjestelmien rahoitusta tulee tarkastella uudelleen ja harkita kysyntä- ja tarjontapuolen olosuhteiden kehittämistä kustannustehokkuutta vahvistaviksi.

Julkisen talouden kestävyys riippuu joka tapauksessa olennaisella tavalla talouskasvusta. Väestön ikääntymisen epäedullisia vaikutuksia työvoimaan voidaan jossain määrin kompensoida nostamalla työllisyysastetta ja lisäämällä työtuntien määrää. On myös tarpeen edistää tuottavuutta rakenteellisilla uudistuksilla, esimerkiksi uudistamalla vero- ja etuusjärjestelmiä ja vapauttamalla tuotteiden ja palvelujen markkinat. Lisäksi velkaa on vähennettävä ja julkinen talous pidettävä tasapainossa, jotta väestön ikääntymisestä aiheutuvia paineita voidaan hillitä ja makrotalouden vakauteen kohdistuvaa luottamusta lisätä.

Laaja-alaiset uudistukset edellyttävät asianmukaisia institutionaalisia kannustimia sekä euro-

alueen että kansallisella tasolla. EU:n tasolla perustamissopimukseen sekä vakaus- ja kasvusopimukseen sisältyvät säännöt muodostavat tarkoituksenmukaisen perustan harjoittaa väestön ikääntymisen huomioon ottavaa finanssipolitiikkaa. Väestön ikääntymistä koskevia kansallisia toimia seurataan ja arvioidaan talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen perusteella, ja avoin koordinoitimenetelmä toimii keskinäisen oppimisen foorumina eläkkeisiin liittyvissä asioissa. Yhteisesti laaditussa kolmiosaisessa strategias-
tuodaan esille finanssipoliittisten toimien tärkeimmät osa-alueet. Kansallisilla hallituksilla on kuitenkin vastedeskin yksinomainen toimivalta uudistusten toteuttamiseen, ja tällä tasolla voi olla tarpeen lisätä institutionaalisia kannustimia.

Vaikka useat maat ovatkin ryhtyneet toteuttamaan uudistuksia parantaakseen julkisen talouden kestävyyttä ja vahvistaakseen työllisyyttä ja talouskasvua, laajamittaisia uudistuksia tarvitaan edelleenkin. Kaikki uudistussuunnitelmat eivät ole riittävän kunnianhimoisia, joten uudistuspyrkimyksiä on seurattava ja arvioitava tarkkaan. Laajojen ja kannustimien kanssa yhteensopivien uudistusten oikea-aikainen toteuttaminen voisi olla merkittävä edistysaskel valmistauduttaessa väestön ikääntymisestä aiheutuviin rasitteisiin, koska tällöin uudistukset voidaan toteuttaa vaiheittain ja myönteiset kasvuvaikutukset auttavat lievittämään tulevia paineita.

Euroalueen yleisten taloustilastojen kehitys

Tässä artikkelissa luodaan katsaus euroalueen yleisten taloustilastojen viimeaikaiseen kehitykseen ja suunniteltuihin tilastojen uudistuksiin. Euroalueen yleiset taloustilastot ovat ratkaisevan tärkeitä EKP:n rahapolitiikan kannalta. Niiden kattavuus, vertailtavuus ja ajantasaisuus ovat kehittyneet vuodesta 1999 lähtien, ja erityisesti vuoden 2000 syksystä lähtien, jolloin EMUn tilastovaatimuksia koskeva toimintasuunnitelma hyväksyttiin. Tilastoja on kuitenkin kehitettävä vielä huomattavasti. Tämän työn painopisteet on määritelty uusissa Euroopan talouden pääindikaattoreissa, joihin sisältyy myös ”first for Europe”-periaate. Euroopan talouden pääindikaattorit määrittelevät euroalueen tilastoja koskevat tulevien vuosien tavoitteet ja painopisteet.

I Johdanto

Yleisiin taloustilastoihin kuuluvat pääasiassa hintatilastot, kansantalouden tilinpito, yritystoiminnan lyhyen aikavälin tilastot, työmarkkina-tilastot ja ulkomaankauppatilastot. Nämä tilastot ovat erittäin tärkeitä EKP:n rahapolitiikan strategian kannalta etenkin keskipitkän aikavälin inflaationäkymien arvioinnissa. Lisäksi yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi (YKHI) on valittu hintavakauden arvioinnissa käytettäväksi indeksiksi. Hiljattain allekirjoitetun yhteistyöpöytäkirjan (Memorandum of Understanding, MoU) mukaan Euroopan komissio (Eurostat) on vastuussa useimpien näiden euroaluetta koskevien tilastojen kokoamisesta.¹

Yleisiä taloustilastoja arvioitiin edellisen kerran huhtikuun 2001 Kuukausikatsauksessa. Tämän jälkeen tilastojen kehitykseen ovat vaikuttaneet

kaksi merkittävää aloitetta, EMU-toimintasuunnitelma ja uudet Euroopan talouden pääindikaattorit. Ecofin-neuvoston syyskuussa 2000 hyväksymässä EMU-toimintasuunnitelmassa määritellään kunkin jäsenvaltion ja komission osalta tärkeimmät alueet, joilla euroalueen tilastoja tulisi kehittää. Uudistusten täytäntöönpanoa on seurattu säännöllisesti Ecofin-neuvostolle annetuissa seurantaraporteissa.² Viime vuosien edistystä esitellään pääpiirteittäin tämän artikkelin osassa 2. Lisä uudistukset ovat silti vielä tarpeen. Euroopan talouden pääindikaattorit -ohjelmassa, jota Euroopan komissio (Eurostat) on esittänyt ja Ecofin-neuvosto tukenut, selostetaan uudistusten painopisteet, tavoitteet ja aikataulut. Niitä sekä tulevien vuosien muita painopistealueita tarkastellaan osassa 3.

2 Edistyminen vuodesta 2001 alkaen ja keskeisten indikaattorien arviointi

Tässä osassa tarkastellaan EKP:n lyhyen aikavälin analyyseissä käyttämiä tärkeimpiä yleisiä taloustilastoja sekä sitä, miten niiden laatimisessa on edistytty ja miten niitä olisi vielä kehitettävä.

2.1 Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi (YKHI) on hintavakauden määrittelyssä käytetty viiteindeksi ja tärkein hintakehityksen seurannan indikaattori. YKHI julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 1997, ja siitä lähtien sen ajantasaisuutta, luotettavuutta ja vertailtavuutta on asteittain kehitetty. YKHI kehitettiin erityisesti EU-maiden taloudellisen lähentymisen arvioimista varten, ja

siitä on myöhemmin tullut yksi rahapolitiikan harjoittamisessa käytettävistä indikaattoreista. Näkyvin edistysaskel YKHIn laatimisessa syksyn 2001 jälkeen on ollut koko euroalueen YKHIn muutosvauhtia koskevan alustavan arvion julkistaminen jo tarkasteltavana olevan kuukauden lopussa (ks. marraskuun 2002 Kuukausikatsauksen ”Euroalueen talouskehitys” -artikkelin kehikko 4). Täydelliset YKHI-luvut julkaistaan 2–3 viikon kuluttua tarkastelujakson päättymisestä.

¹ Euroopan komission ja EKP:n välinen talous- ja rahoitustilastoja koskeva yhteistyöpöytäkirja on saatavissa EKP:n www-sivustossa. Euroalueen yleiset taloustilastot ovat saatavissa Eurostatin www-julkaisuista (<http://europa.eu.int/comm/eurostat>), joita on Euroopan komission (talouden ja rahoituksen pääosaston, DGECFIN) www-sivustossa (http://europa.eu.int/comm/economy_finance), EKP:n Kuukausikatsauksen tilasto-osassa (taulukot 4, 5 ja 9) ja EKP:n www-sivustossa (Statistics).

² Tämä ja myöhemmin laaditut raportit ovat saatavissa Internetissä osoitteessa <http://ue.eu.int/emu/stat/main.htm>.

YKHI:n kattavuutta on yhdenmukaistettu ja laajennettu lisäämällä indeksiin yhteiskunnallisten palveluiden ja rahoituspalveluiden hintoja. Muut YKHI:n muutokset liittyvät tarkistuskäytäntöön ja alennusmyyntihintojen käsittelyyn (ks. maaliskuun 2002 Kuukausikatsauksen ”Euroalueen talouskehitys” -artikkelin kehikko 4).

Parhailaan on kehitteillä kaksi huomattavaa YKHIä koskevaa uudistusta. Ensimmäisessä on kyse laadun muutosten käsittelyyn sovellettavien menetelmien tehostamisesta ja yhdenmukaistamisesta. On tiedossa, että jäsenmaissa nykyisin käytetyt menetelmät eräiden tuotteiden (esim. vaatteet, elektroniikkalaitteet) laadun muutosten käsittelemiseksi eivät tuota riittävän vertailukelpoisia tuloksia. Toinen suunnitteilla oleva uudistus on YKHI:n kattavuuden lisääminen ottamalla mukaan omistusasumiseen liittyviä kustannuksia. Tämä on ainoa keskeinen kotitalouksien kulutusmenojen erä, joka yhä puuttuu YKHIstä. Näiden kahden alueen uudistukset pantaneen täytäntöön tulevina vuosina. Omistusasumiskustannuksiin liittyvät uudistukset pannaan kuitenkin aluksi täytäntöön vain koeluonteisesti.

2.2 Kansantalouden tilinpito

Kansantalouden tilinpito antaa kattavan ja yhdenmukaisen kuvan taloudesta. Niinpä se onkin rahapolitiikan analysoinnin kulmakivi. Tässä osassa keskitytään tarkastelemaan koko euroalueen kattavaa neljännesvuosittaista kansantalouden tilinpitoa. Yksityiskohtaisemman vuosittaisen kansantalouden tilinpidon osalta useimmat koko euroalueen kattavat indikaattorit eivät vielä ole saatavissa (esim. kotitalous- ja yrityssektorien taseet sekä investoinnit toimialoitain eriteltyinä).

Eurostat julkaisee edelleen kolme arviota kunkin vuosineljänneksen bruttokansantuotteesta. Arviot julkaistaan noin 70, 100 ja 120 päivän kuluttua vuosineljänneksen päättymisestä. Vuoden 2001 alkupuolelta lähtien Eurostat on julkaissut aiempaa yksityiskohtaisempia neljännesvuosittaisia indikaattoreita. Näihin sisältyvät esimerkiksi arvonalisäystä koskevat tiedot, jotka on eritelty kuuteen toimialaan ja jotka julkaistaan 70 päivää neljänneksen päättymisestä. Indikaattoreita on

äskettäin täydennetty vastaavilla tiedoilla palkan-sajakorvauksista. Neljännesvuosittaisia indikaattoreita ovat myös kansantulon erät (esimerkiksi bruttotoimintaylijäämä), joista on julkaistu arviot vuoden 2002 alusta alkaen, kiinteään pääoman bruttomuodostus tuoteryhmittäin eriteltynä sekä vienti ja tuonti eriteltynä tavaroiden ja palveluiden tuontiin ja vientiin. Kaikki nämä tiedot julkaistaan neljän kuukauden kuluttua tarkastelujakson päättymisestä. Uudet tiedot helpottavat analysointia (esim. yksikkötyökustannusten ja tuottavuuden laskemisessa).

Euroaluetta koskevien arvioiden luotettavuus on parantunut, sillä ne perustuvat nykyään aiempaa kattavampiin kansallisiin tietoihin. Vuoden 2001 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien euroalueen BKT:n kasvuvauhtia koskevia tietoja on tarkistettu keskimäärin noin 0,15 prosenttiyksikköä (mitattuna ensimmäisen arvion mukaisen vuotuisen kasvuvauhdin ja tuoreimpien käytettävissä olevien tietojen mukaisen kasvuvauhdin erolla).

Vuoden 2003 puolivälistä lähtien julkisen sektorin neljännesvuosittaisten tietojen eli veroja, sosiaaliturvamaksuja ja -etuksia sekä tuloja, menoja, nettoluotonantoa ja nettoluotonottoa koskevien tietojen odotetaan olevan saatavissa 90 päivän kuluessa vuosineljänneksen päättymisestä. Suunniteltua neljännesvuosittaisten tietojen kokonaisuutta pidetään riittävänä ajantasaisen ja kattavien julkisen sektorin muiden kuin rahoitustilien kokoamiseksi.

Kun euroalueen neljännesvuosittaista kansantalouden tilinpitoa verrataan vastaavanlaiseen tilinpitoon yksittäisissä euroalueen maissa tai joissakin euroalueen ulkopuolisissa maissa (esim. Iso-Britannia ja Yhdysvallat), voidaan kuitenkin havaita useita vakavia puutteita: tiedot julkaistaan suhteellisen myöhään, kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja, kotitalouksien säästämistä ja yritysten investointeja sekä työtunteja kuvaavat neljännesvuosittaiset indikaattorit puuttuvat, eikä euroalueen vientiä ja tuontia ole voitu eritellä asianmukaisesti (vienti- ja tuontiluvut sisältävät yhä euroalueen sisäisen viennin ja tuonnin).

Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston odotetaan vuonna 2003 hyväksyvän

asetuksen, joka parantaa euroaluetta koskevien tietojen ajantasaisuutta (suurimman osan tässä osassa mainituista tiedoista tulisi olla saatavissa 70 päivän kuluttua tarkastelujakson päättymisestä). Lisäksi on suunnitteilla, että toukokuusta 2003 alkaen alettaisiin julkaista pikatilasto BKT:stä noin 45 päivän kuluttua vuosineljänneksen päättymisestä. Kansallisia ja euroalueen tietoja koskevat kausipuhdistus- ja työpäiväkorjausmenetelmät pyritään saamaan aiempaa yhdenmukaisemmiksi, mikä on tärkeää BKT:n lyhyen aikavälin muutosten tulkinnassa. Instituutionaalisen sektorijaon, erityisesti kotitalous- ja yrityssektorin, mukaisesti eriteltyihin neljännesvuosittaisiin kansantalouden tilinpidon tietoihin liittyvä valmistelutyö on aloitettu (ks. myös osa 3). Keskipitkällä aikavälillä pitäisi olla käytettävissä aiempaa toimivampia menetelmiä BKT:n määrän mittaamiseen, kun esimerkiksi palveluihin sovelletaan parempia ja yhdenmukaistettumpia deflaointimenetelmiä.

2.3 Yritystoiminnan lyhyen aikavälin tilastot

Kuukausittaiset ja neljännesvuosittaiset yritystoiminnan indikaattorit ovat tärkeä lisä kansantalouden tilinpitoon, koska niiden avulla saadaan varhaisia ja samalla suhteellisen tarkkoja tietoja kysynnästä, tuotannosta ja hinnoista. Teollisuuden lyhyen aikavälin tilastoja, kuten tuotantoa (ks. kehikko 1), tuottajahintoja, työllisyyttä, palkkoja ja vähittäiskauppaa koskevia tilastoja, on uudistettu viimeisten kahden vuoden aikana. Euroalueen indikaattoreihin on saatu mukaan useampia maita, ylipitkiä julkaisuviipeitä on lyhennetty ja menetelmiä yhdenmukaistettu. Yritystoiminnan lyhyen aikavälin tilastoista puuttuu kuitenkin edelleenkin eräitä tärkeitä indikaattoreita, kuten uusia tilauksia ja vientihintoja kuvaavia indikaattoreita, erilaisia rakentamista kuvaavia indikaattoreita sekä palvelusektoria koskevia tietoja. Tilanteen odotetaan paranevan vuoden 2003 aikana, kun kaikki EU:n jäsenvaltiot panevat yritystoiminnan lyhyen aikavälin tilastoja koskevan asetuksen täysimääräisesti täytäntöön.

Euroalueen yritystoimintaa koskevat lyhyen aikavälin tilastot eivät perustu täysin vertailukelpoisiin kansallisiin menetelmiin. Tässä asiassa on

kuitenkin edistytty huomattavasti viime vuosina, kun teollisuustuotannon, vähittäiskaupan ja tuottajahintojen tilastoinnin vertailukelpoisuutta on parannettu ja tiedot on pystytty erittelemään teollisuuden pääalojen mukaan (energia, välituotteet, pääomahyödykkeet ja kulutustavarat). Nämä euroalueen tilastot ovatkin nykyisin täysin vertailukelpoisia.

Eräitä tärkeitä indikaattoreita ei ole saatavissa vielä ainakaan lähivuosina, tai ne tulevat perustumaan epätäydellisiin tai yhdenmukaistamattomiin tietoihin. Tällaisia indikaattoreita ovat euroalueen tuontihintatiedot, rakennus- ja palvelusektorien tuottajahintaindeksit sekä asuntojen hintoja koskevat tiedot. Lisäksi kuukausittaisen kasvuvauhdin analysointia vaikeuttaa edelleen se, että kausipuhdistus- ja työpäiväkorjauskäytäntöjä ei ole yhdenmukaistettu.

2.4 Työmarkkinatilastot

Euroalueen työmarkkinatilastoja on kehitetty niukasti. Euroalueen työllisyyttä koskevia arvioita on nyt kuitenkin saatavissa, toisin kuin vuonna 2001. Neljännesvuosittaisia tietoja kansantaloudessa tehtyjen työtuntien määrästä, joita tarvittaisiin kiireellisesti työllisyyden ja tuottavuuden kehityksen analysoimiseksi aiempaa tarkemmin, tulisi kansantalouden tilinpitoa koskevan EU:n neuvoston asetuksen muutosehdotuksen mukaan olemaan saatavissa vuonna 2004. Hiljattain on julkaistu ensimmäisiä arvioita teollisuuden työtuntien määrästä.

Euroalueen työttömyystilastoja on parannettu soveltamalla tilastoinnissa aiempaa tarkemmin työttömyyden yhdenmukaistettua määritelmää. Työttömyyttä koskevat tiedot julkaistaan 30–35 päivän kuluttua tarkastelujakson päättymisestä. Ensimmäinen arvio kattaa kuitenkin vain alle 75 % euroalueesta. Euroaluetta koskeviin ensimmäisiin arvioihin tehdyt tarkistukset ovat kuitenkin olleet vähäisiä.

Vuonna 2003 Eurostat aikoo julkaista ensimmäiset euroaluetta koskevaan EU:n työvoimatutkimukseen perustuvat neljännesvuosittaiset arviot. Arvioissa käytetään korvikemuuttujia niiden maiden osalta, joiden tiedot puuttuvat tut-

Kehikko I.

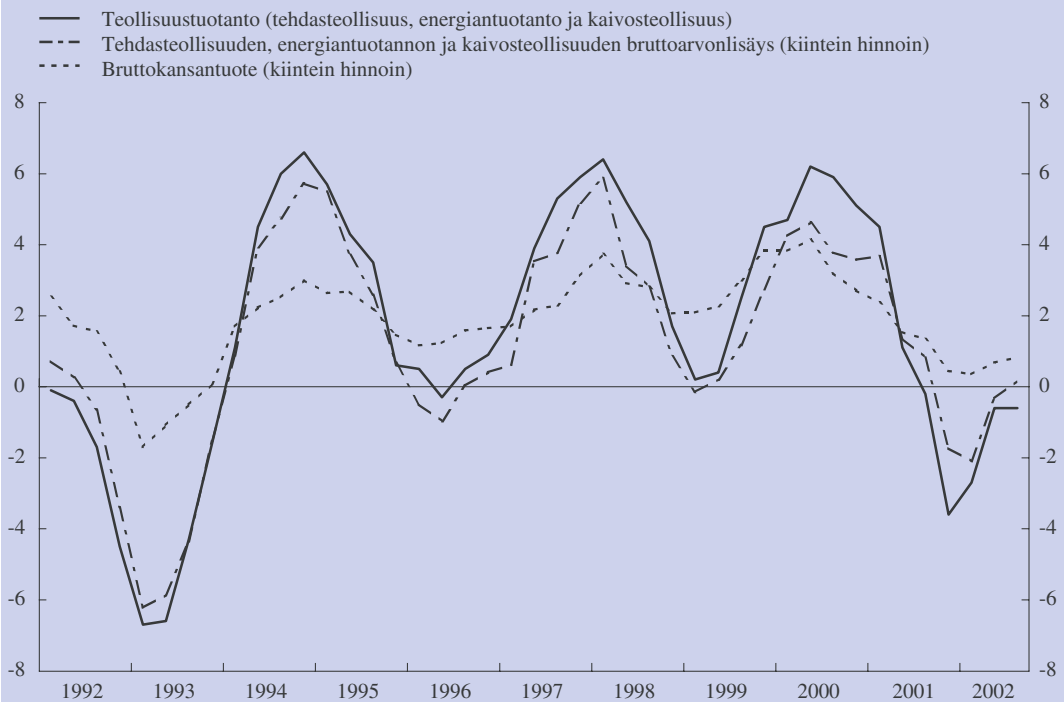
Euroalueen tilastoihin tehdyt parannukset – teollisuustuotanto

Euroalueen tilastojen saatavuutta, ajantasaisuutta ja yhdenmukaisuutta on parannettu monin tavoin vuodesta 1999 lähtien. Kaikkia keskeisiä indikaattoreita ei kuitenkaan ole vielä kehitetty riittävästi. Tässä kehikossa tarkastellaan tämänhetkisiä teollisuustuotantoa koskevia indikaattoreita.

Tärkein teollisuussektorin kasvua kuvaava indikaattori on tuotantoa koskeva kuukausittainen arvio. Se on samalla BKT:n kasvua ennakoiva indikaattori, koska se julkaistaan BKT-lukuja useammin ja aikaisemmin ja koska tehdasteollisuuden tuotantoa koskevat tiedot viestivät koko talouden suhdannetilanteesta. Tehdasteollisuustuotannon osuus euroalueen arvonlisästä on noin 25 %, mutta se saattaa kuitenkin vaikuttaa epäsuorasti liike-elämän palvelujen tuotantoon.

Teollisuustuotanto, bruttoarvonlisäys ja BKT

(vuotuinen prosenttimuutos)

Lähteet: Eurostatin ja EKP:n laskelmat.

Oheinen taulukko osoittaa, että tuotantoa koskevan ensimmäisen arvion ajantasaisuus ja kattavuus on parantunut asteittain. Tammikuussa 1999 ensimmäiset arviot julkaistiin yli 100 päivän kuluttua tarkastelujakson päättymisestä, mutta viime aikoina ne on julkaistu jo alle 50 päivän kuluttua. Ensimmäisessä arvioissa mukana olevien maiden lukumäärä on kasvanut viidestä yhteentoista. Melkein jokaisen euroalueen maan tilastolaitoksen huomattavan panostuksen ansiosta euroalueen ensimmäiseen arvioon sisältyvien maiden kattavuus on parantunut yli 95 prosenttiin, vaikka se on aikaisemminkin ollut hyvä.

Euroalueen ensimmäisiin arvioihin tehdyt tarkistukset eivät ole olleet suurempia kuin aiempina vuosina. Heinäkuusta 2001 lähtien ensimmäisiä kuukausittaisia arvioita on tarkistettu 0,1–1,0 prosenttiyksikköä siten, että luvut ovat tarkistuneet keskimäärin 0,3 prosenttiyksikköä aiempia suuremmiksi mitattuna ensimmäisen ja tuoreimman saatavissa olevan vuosittaisen kasvuvauhdin erotuksella. Ajantasaisuuden ja luotettavuuden välillä on oletettu olevan ristiriita siinä mielessä, että nopeammin julkaistuja talustilastoja jouduttaisiin korjaamaan enemmän. Näin ei kuitenkaan ole käynyt teollisuustuotannon suhteen, mikä johtuu pääasiassa siitä, että yhä useammat maat ovat lähentyneet parhaiden suoriutujien hyviä käytäntöjä.

Euroalueen teollisuustuotantoa koskevien ensimmäisten tietojen ajantasaisuus

	Viive ¹⁾ (kalenteripäivää)	Mukana olevien maiden lukumäärä	Kattavuus (% euroalueesta)
Tammikuu 1999	104	5	85
1999	90	6	84
2000	83	8	90
2001	65	9	94
2002	50	10	95
Tammikuu 2003	49	11	97

Lähteet: Eurostatin ja EKP:n laskelmat; vuotuiset luvut ovat kuukausittain julkaistujen tietojen keskiarvoja.

1) Kalenteripäivinä tarkastelukuukauden päättymisestä ensimmäisten tietojen julkaisupäivään.

Vaikka tavoitteeksi asetetun 45 päivän julkaisuviiveen saavuttaminen näyttääkin olevan mahdollista tänä vuonna, on kuitenkin pidettävä mielessä, että on kulunut jo viisi vuotta siitä, kun julkaisuviivettä koskeva velvoite sisällytettiin lyhyen aikavälin tilastoja koskevaan asetukseen vuoden 1998 puolivälissä. Tämä EU:n tilastovaatimusten täytäntöönpanossa tapahtunut pitkäkö viivästyminen ei valitettavasti koske ainoastaan teollisuustuotantoa vaan myös useita muita euroalueen indikaattoreita.

kimuksesta. Euroalueen työvoimatutkimusta ei ehkä voida täysimääräisesti toteuttaa ennen vuotta 2005. Työvoimatutkimuksen tietojen saatavuus on tärkeä askel, sillä niiden avulla saadaan yhdenmukaisia työmarkkinoita koskevia indikaattoreita (esimerkiksi työllisyydestä ja työttömyydestä).

Euroalueen työvoimakustannusindeksin laadinnassa edistyi vuoden 2002 aikana. Ensimmäiset arviot julkaistaan nyt 90 päivän kuluttua tarkastelujakson päättymisestä, kun ne aikaisemmin julkaistiin 100 päivän kuluttua, ja kansallisten erien vertailtavuus on parantunut. Hiljattain säädettyjen uusien lakien vaikutuksesta ensimmäiset arviot julkaistaan vuonna 2004 jo 70 päivän kuluttua tarkastelujakson päättymisestä, ja palvelusektorin kattavuus paranee. Nämä uudistukset ovat tervetulleita, sillä työvoimakustannustiedot ovat aikaisemmin antaneet ristiriitaisia viitteitä, mikä on luultavasti johtunut tietojen huonosta laadusta (ks. syyskuun 2002 Kuukausikatsauksen ”Euroalueen talouskehitys” -artikkelin kehikko 5).

2.5 Ulkomaankauppatilastot

Tilastot euroalueen tavarakaupasta alueen ulkopuolisten maiden kanssa antavat erittäin yksityiskohtaista tietoa euroalueen viennin ja tuonnin arvosta ja määrästä tuoteryhmittäin ja alueittain jaoteltuna. Ne ovat myös ainoat tilastot, jotka antavat monipuolista tietoa tuonti- ja vientihintojen muutoksista, sillä sopivia hintaindekse-

jä ei vielä ole saatavissa. Viennin ja tuonnin määriä ja hintoja koskevien tietojen julkaiseminen keskeytettiin vuonna 2002, mutta sitä on sittemmin taas jatkettu.

Euroalueen ulkomaankauppaa koskevan ensimmäisen arvon ajantasaisuus on parantunut noin viidellä päivällä viimeisen kahden vuoden aikana, ja tällä hetkellä arvio saadaan 50–53 päivän kuluessa tarkastelujakson päättymisestä. Viennin ja tuonnin määriä ja hintoja koskevat tiedot julkaistaan 4–6 viikkoa myöhemmin.

2.6 Kyselyt

Kuukausittaisista kyselyistä saadaan sekä erittäin ajantasaisia laadullisia indikaattoreita että ennakkoivaa tietoa odotettavissa olevasta talouskehityksestä. Lisäksi ne antavat tärkeää tietoa havaitusta ja odotetusta hintakehityksestä. Euroopan komission yhtenäistettyjen tehdasteollisuutta, rakentamista ja vähittäiskauppaa koskevien kyselytutkimusten sekä kuluttajia koskevan kyselytutkimuksen lisäksi on vuodesta 2001 lähtien julkaistu euroalueen markkinapalveluja (esim. tietotekniikkapalvelut ja kiinteistöalan palvelut) koskevaa uutta kyselytutkimusta. Euroopan komission talous- ja rahoitusasioiden pääosasto on ilmoittanut, että vuonna 2003 kyselytutkimus laajennetaan kattamaan kuljetus-, majoitus- ja ravitsemussektorit. Palvelusektorin kattavuuden laajentaminen on erittäin tervetullut uudistus etenkin sen vuoksi, että muita palvelualaa koskevia tietoja on saatavissa vain vähän (ks. myös osa 3).

Taulukko.

Euroalueen tilastoihin tehdyt keskeiset parannukset

Alue	Keskeiset parannukset	2003–2004 odotettavissa olevat parannukset
YKHI	<ul style="list-style-type: none"> Uusi pika-arvio tarkasteluukauden päätyttyä Laajempi kattavuus, yhtenäistetyt käytännöt	<ul style="list-style-type: none"> Laadun muutosten parempi huomioon ottaminen Omistusasumisen sisällyttäminen
Neljännesvuosittainen kansantalouden tilinpito	<ul style="list-style-type: none"> Eriolaiset uudet erittelyt 70–120 päivän kuluttua tarkastelujakson päättymisestä (arvonlisä, kiinteän pääoman brutto-muodostus, tuloerät)	<ul style="list-style-type: none"> BKT:n pika-arvio 45 päivän kuluttua tarkastelujakson päättymisestä Julkaisuviiheen lyhentäminen 70 päivään Julkisyhteisöjen muut kuin rahoitustilit
Yritystoiminnan lyhyen aikavälin tilastot	<ul style="list-style-type: none"> Parempi ajantasaisuus (esim. tuotanto, vähittäiskauppa) Parempi vertailtavuus (esim. tuottaj hinnat, päätoimialaryhmät)	<ul style="list-style-type: none"> Uudet indikaattorit, erityisesti uudet tilaukset, palvelujen liikevaihto ja työllisyys Parempi ajantasaisuus (esim. vähittäiskauppa)
Työmarkkinatilastot	<ul style="list-style-type: none"> Neljännesvuosittainen työvoimakustannusindeksi 90 päivän kuluttua tarkastelujakson päättymisestä, parempi vertailtavuus Paremmat työttömyystiedot	<ul style="list-style-type: none"> Työvoimatutkimusten ennakkoindikaattorit Työvoimakustannustilastojen laajempi kattavuus ja vertailtavuus Neljännesvuosittaiset arviot työtuntimääristä
Barometrikyselyt	<ul style="list-style-type: none"> Yhdenmukaistettu palvelusektoria koskeva kysely	<ul style="list-style-type: none"> Palvelusektorin laajempi kattavuus

3 Tulevien vuosien painopisteet

Tilastojen uudistamisprosessi kestää yleensä useamman vuoden, sillä siihen saattaa liittyä yhteisistä tavoitteista ja menetelmistä sopiminen, eurooppalaisen oikeusperustan täytäntöönpaneminen, uusien menetelmien tai kyselyjen käyttöön ottaminen kansallisella tasolla sekä tulosten julkistaminen kansallisella ja Euroopan tasolla. Monet viimeaikaiset euroalueen tilastoja koskevat uudistukset pohjautuvatkin 1990-luvun jälkipuoliskolla aloitettuun työhön.

Ottaen huomioon viiveet uudistusten täytäntöönpanossa sekä ne rajoitukset, jotka vaikuttavat kansallisia tilastoja tuottaviin tahoihin, on tärkeää, että euroalueen tilastoja koskevat muutokset otetaan osaksi Euroopan tilastoja koskevaa pitkän aikavälin strategiaa. Tähän tavoitteeseen on pyritty määrätietoisesti vuodesta 1999 alkaen. Prosessia kuvataan tässä osassa.

Euroalueen yleisten taloustilastojen perusta luotiin vuosina 1996–2000, jolloin hyväksyttiin ja pantiin täytäntöön useita tilastoja koskevia asetuksia (esim. Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmää (EKT 95) koskeva asetus ja asetus yritystoiminnan lyhyen aikavälin tilastoista). Näillä asetuksilla pyrittiin saamaan maakohtaiset tilastotiedot aiempaa yhtenäisemmiksi. Uudistetut ti-

lastotkaan eivät kuitenkaan ole täyttäneet kaikkia EMUn tilastovaatimuksia. Asiantuntijat ja tiedotusvälineet ovat usein kritisoineet, että tilastoihin on tehty parannuksia liian vähän ja liian myöhään. Syyskuussa 2000 laaditussa EMU-toimintasuunnitelmassa käsiteltiin euroalueen yleisten taloustilastojen uudistamisen tarpeita, joihin sisältyi sekä kansallisella tasolla tehtäviä lyhyen aikavälin parannuksia että pitkän aikavälin strategisia parannuksia. Strategisia parannuksia ovat

- vahvempi keskittyminen koko euroalueen tilastoihin
- euroalueen aggregaattitietojen kokoamiseen käytettävien menettelyjen uudelleenarvioiminen
- Euroopan tilastojen vertaileminen sovittuihin laatutavoitteisiin
- uusien tilastojen kehittäminen vastaamaan talouden kehitystä (esim. palvelusektoria koskevat tiedot)
- painopisteiden määrittäminen tilastojen laajuuksille ja kyselyihin vastaajille aiheutuvan rasitteen vähentämiseksi.

3.1 Euroopan komission ja Ecofin-neuvoston helmikuussa 2003 laatima raportti

Eurooppa-neuvoston kokouksessa Barcelonassa maaliskuussa 2002 todettiin, että euroalueen tilastoja on kehitettävä edelleen. Tämän seurauksena Euroopan komissio ja Ecofin-neuvosto laativat yhteisen euroalueen tilastoja koskevan raportin ja tekivät esityksen keskeisistä tilastoihin tehtävistä parannuksista.

Yleisiä taloustilastoja koskevan pitkän aikavälin strategian tärkeä osa ovat Euroopan talouden pääindikaattorit (Principal European Economic Indicators, PEEIs). Niitä käsitellään tarkemmin kehikossa 2. Komission ja Ecofin-neuvoston yhteisen raportin mukaan Euroopan talouden pääindikaattorit olisi pantava täysimääräisesti täytäntöön vuoteen 2005 mennessä. Eurooppa-neuvosto totesi myös, että indikaattoreiden ajantasaisuuden, luotettavuuden ja muiden vaadittavien laatuominaisuuksien tulisi vastata vaativimpia kansainvälisiä standardeja. Tämä merkitsee sitä, että tärkeimpien euroaluetta koskevien tilastojen julkaisemista on nopeutettava ja tilastojen muita tärkeitä laatuominaisuuksia on parannettava (esim. tarkistukset ja johdonmukaisuus). Ehdottaessaan näiden indikaattoreiden käyttöönottoa EU seuraa Yhdysvaltain tilastointijärjestelmän esimerkkiä. Vuonna 1985 Office of Management and Budget (varainhallinta- ja talousarviovirasto) hyväksyi liittovaltion talouden pääindikaattorien kokoamista ja julkaisemista koskevan tarkistetun asetuksen, jonka mukaan Yhdysvaltoja koskevat tiedot on julkaitava viimeistään 22 työpäivän kuluttua tarkasteltavan kuukauden tai neljänneksen päättymisestä. Euroopan talouden pääindikaattorien tavoitteet eivät ole yhtä laaja-alaiset kuin Yhdysvalloissa, ja eurooppalaiset ajantasaisuusvaatimukset vastaavat vain joiltakin osin Yhdysvalloissa käyttöön otettuja ajantasaisuusvaatimuksia. Vertailtaessa EU:n ja Yhdysvaltojen tilastojärjestelmiä on kuitenkin otettava huomioon instituutioiden ja toimintaperiaatteiden erot. Yhdysvalloissa painopiste on enimmäkseen liittovaltion tason tilastoinnissa toisin kuin EU:ssa, jossa useimpia taloustilastoja käytetään sekä kansallisella että EU:n tasolla.

3.2 Palvelusektoria koskevat tilastot

Euroopan talouden pääindikaattoreita koskevis- sa suosituksissa painotetaan euroalueen tilastojen osalta erityisesti aiempaa paremman palvelusektorin tilastoperustan kehittämistä. Ecofin-neuvosto hyväksyi hiljattain tätä koskevat toimenpiteet, jotka Eurostat ja EKP ovat kehittäneet tiiviissä yhteistyössä kansallisten tilastolaitosten ja keskuspankkien kanssa.

Lähes 70 prosenttia euroalueen BKT:stä tuotetaan palvelualoilla, ja tästä osuudesta noin kaksi kolmasosaa on peräisin markkinapalveluista. Nämä palvelut koostuvat monista erilaisista toimintoista. Eri palvelualoja koskevissa tilastovaatimuksissa on myös eroja, erityisesti suhdanne- luonteisten ja jatkuvasti kasvavien markkinapalvelujen ja muiden kuin markkinapalvelujen välillä.

Lyhyen aikavälin tilastoja on kuitenkin vähän tältä tärkeältä talouden osa-alueelta. Neljännesvuosittaisesta kansantalouden tilinpidosta saadaan arvonlisää koskeva arvio, mutta tämä tieto ei ole riittävä. Kyselyjen tuloksia on ollut saatavissa kuukausittain vuodesta 2001 lähtien. Muita virallisia työllisyyttä, tuottajahintoja ja työvoimakustannuksia koskevia lyhyen aikavälin tilastoja ei joko ole saatavissa euroalueen laajuisina tai tilastot ovat epätäydellisiä. Vastaavia puutteita on myös monissa euroalueen maissa kansallisten tilastojen suhteen. Koko EU:n kattavien palvelualaa koskevien lyhyen aikavälin tilastojen kehittämiseksi on sovittu seuraavat painopisteet:

- enemmän tietoja kaikkien palvelutoimialojen työllisyydestä ja työvoimakustannuksista
- enemmän tietoja markkinapalvelujen liikevaihdosta, arvonlisästä ja tuottajahinnoista.

Näiden uudistusten odotetaan tulevan voimaan vuoden 2003 loppupuolen ja vuoden 2007 välisenä aikana sen mukaan, mikä on tarvittavien parannusten määrä. Ensimmäinen askel kohti palvelualoja koskevien tietojen parempaa kattavuutta lyhyen aikavälin taloustilastoissa on odotettavissa, kun valikoitujen palvelutoimialojen lii-

Kehikko 2.

Euroopan talouden pääindikaattorit

Euroopan talouden pääindikaattorit (Principal European Economic Indicators, PEEIs) koostuvat joukosta keskeisiä euroalueen indikaattoreita (kuluttajahinnat, kansantalouden tilinpito, yritystoiminnan lyhyen aikavälin tilastot, työmarkkinatilastot ja ulkomaankauppatilastot), jotka ovat välttämättömiä lyhyen aikavälin analyyseissa. Eurostat ja kansalliset tilastolaitokset ovat valinneet indikaattorit konsultoituaan niiden keskeisiä käyttäjiä eli EKP:tä ja Euroopan komissiota. Euroopan talouden pääindikaattoreissa määritellään euroalueen aggregaatteja koskevat tavoitteet. Koska kaikki nykyiset euroalueen tilastot kootaan kansallisten tilastolaitosten toimittamien tietojen pohjalta, Eurostatin ja kansallisten tilastolaitosten tiivis yhteistyö on välttämätöntä. Tapauksissa, joissa Euroopan talouden pääindikaattoreita koskevat tilastojen julkaisu- ja ajantasaisuustavoitteet ovat tiukemmat kuin EU:n tilastolainsäädännön asettamat vaatimukset, maiden osallistuminen Euroopan talouden pääindikaattoreihin on vapaaehtoista.

Oheisessa taulukossa luetellaan kaikki Euroopan talouden pääindikaattorit, niiden julkaisu- ja ajantasaisuustavoitteet sekä indikaattorien ajantasaisuus vuoden 2002 loppupuolella.

Euroopan talouden pääindikaattorit

Euroalueen indikaattori	Julkaisu- tiheys	Tavoitena oleva julkaisu- ajankohta*	Julkaisuajankohta (vuoden 2002 loppupuoli)
Kuluttajahintaindikaattorit			
YKHI: pika-arvio	Kuukausittain	0	0
YKHI: toteutuneet indeksit	Kuukausittain	17	17
Neljännesvuosittainen kansantalouden tilinpito			
Ensimmäinen pika-arvio BKT:stä	Neljännesvuosittain	45	Tieto ei saatavissa
Eritelty ensimmäinen BKT-arvio	Neljännesvuosittain	60	70–120
Kotitalous- ja yrityssektorin tilit	Neljännesvuosittain	90	Tieto ei saatavissa
Julkisen talouden tilastot	Neljännesvuosittain	90	Tieto ei saatavissa
Yritystoiminnan indikaattorit			
Teollisuustuotannon indeksi	Kuukausittain	40	48
Teollisuuden tuottajahintojen indeksi (kotimaa)	Kuukausittain	35	35
Teollisuuden uusien tilausten indeksi	Kuukausittain	40/50	Tieto ei saatavissa
Tuontihintaindeksi	Kuukausittain	45	Tieto ei saatavissa
Rakennustuotanto	Kuukausittain/Neljännesvuosittain	45	75
Vähittäiskaupan ja korjauspalvelujen liikevaihdon indeksi	Kuukausittain	30	60
Palvelujen liikevaihdon indeksi	Neljännesvuosittain	60	Tieto ei saatavissa
Markkinapalvelujen tuottajahintaindeksi	Neljännesvuosittain	60	Tieto ei saatavissa
Työmarkkinaindikaattorit			
Työttömyysaste	Kuukausittain	30	30
Avointen työpaikkojen suhde työvoimaan	Neljännesvuosittain	45	Tieto ei saatavissa
Työllisyys	Neljännesvuosittain	45	100
Työvoimakustannusindeksi	Neljännesvuosittain	70	90
Ulkomaankaupan indikaattorit			
Kauppataase	Kuukausittain	45	50

* Kalenteripäivinä tarkastelujakson päättymisestä julkaisupäivään. Euroalueen tietoja ei ollut saatavissa vuonna 2002.

Tavoitteiden saavuttamiseksi vuoteen 2005 mennessä tarvitaan huomattavia toimenpiteitä, joihin sisältyvät etenkin uusien euroaluetta kuvaavien tilastojen käyttöönotto (esim. neljännesvuosittaiset kansantalouden tilinpidon tiedot kotitalouksista ja yrityksistä, tuontihintoja koskevat tilastot, palvelusektorin indikaattorit ja avoimia työpaikkoja koskevat tilastot). Monien tällaisten tilastojen käyttöönotto edellyttää vakaan metodologisen perustan kehittämistä ennen tietojen keruun aloittamista (esim. palvelusektorin tuottajahintaindeksi). Joidenkin jo olemassa olevien indikaattorien osalta tavoitteena on nykyisten julkistamisaikataulujen huomattava tiukentaminen (esim. tuotanto-, vähittäiskauppa-, ja työvoimakustannusindeksit). Kaiken kaikkiaan Euroopan talouden pääindikaattorit ovat tärkeä askel euroalueen tilastojen kannalta, sillä niiden avulla euroaluetta koskevissa analyyseissä käytettävien tilastotietojen laadun pitäisi parantua merkittävästi.

kevaihtoa ja työllisyyttä kuvaavia euroalueen indikaattoreita aletaan julkaista vuoden 2003 loppuun mennessä.

3.3 Kansantalouden tilinpito euroalueen tilastojen kehyksenä

EKT 95:n mukainen kansantalouden tilinpito – eli koko talouden ja sen eri sektorien tuotantoa, tulojen jakautumista ja käyttöä, pääoman kertymistä sekä rahoitusta ja tasetta kuvaava tilastointijärjestelmä – on saanut yhä enemmän huomiota viime vuosina. EKT 95 on monikäyttöinen, reaali- ja rahatalouden analysoinnissa ja päätöksenteossa käytettävä järjestelmä. Koska se on eri indikaattorit yhdistävä tilinpitojärjestelmä, se antaa yhtenäisen kuvan taloudesta. Muissa tilastoissa, kuten maksutaseessa, työmarkkinatilastoissa, julkisen talouden tilastoissa sekä rahatalouden tilastoissa, on alettu yhä enemmän käyttää kansantalouden tilinpidon käsitteitä, sillä tilastojen yhdenmukaisuus lisää niiden käytettävyyttä. Euroaluetta koskevien analyysien kannalta on tärkeitä, että kansantalouden tilinpidon laadinnassa käytetään vertailukelpoisia määritelmiä ja että kansantalouden tilinpitoa voidaan käyttää perustana tehtäessä vertailuja euroalueen ja euroalueen ulkopuolisten maiden välillä. Kansantalouden tilinpidosta on kaiken kaikkiaan kehittynyt yhdistävä kehys monille taloustilastoille ja analyyseille, ja tämän kehityksen odotetaan jatkuvan tulevaisuudessa.

Talouden kehityksen arvioinnissa on tarpeen analysoida tuotannon kasvua sekä menoerittäin (kulutus, investoinnit, vienti) että tuloerittäin, minkä lisäksi tarvitaan institutionaalisten sektorien taloudellista käyttäytymistä ja niiden välistä vuorovaikutusta koskevia tilastoja. Institutionaalisia sektoreita ovat kotitaloudet, kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, yritykset, rahoituslaitokset ja julkisyhteisöt. Tilastoja tarvitaan esimerkiksi selittämään kotitalouksien säästämis- ja kulutus päätöksiä sekä yritysten investointeja ja kannattavuutta. Kansantalouden tilinpito tukee myös rahapolitiikan välittymismekanismin analysointia, koska se laaditaan samoin periaattein kuin euroalueen rahoitustilinpito.

Tällä hetkellä useimmat euroalueen maat tuottavat nämä sektorikohtaiset tilinpidon tiedot vuosittain 6–12 kuukauden viiveellä. Tietojen avulla saadaan kuva euroalueen talouden rakenteesta, mutta koska niitä julkaistaan harvakseltaan ja pitkällä viiveellä, niitä ei voida käyttää talouden kehityksen ajantasaiseen seurantaan. Tästä syystä EMU-toimintasuunnitelman ja Euroopan talouden pääindikaattoreihin liittyvien tehtävien yhteydessä on aloitettu työ euroalueen sektoreittaisen neljännesvuosittaisen kansantalouden tilinpidon luomiseksi vuoteen 2005 mennessä.

Täydellisiä, yhdenmukaisia ja luotettavia tilinpidon tietoja voidaan koota vasta jonkin ajan kuluessa tarkastelujakson päättymisestä. Koska tilastot julkaistaan parhaimmassakin tapauksessa vain neljännesvuosittain, kansantalouden tilinpitoa on edelleenkin täydennettävä riittävän laajalla valikoimalla kuukausittaisia ja neljännesvuosittaisia talouden indikaattoreita, kuten uusia tilauksia, tuotantoa, hintoja ja työllisyyttä kuvaavilla indikaattoreilla. Näitä indikaattoreita käytetään usein kansantalouden tilinpidon aggregaattien, kuten BKT:n ja kotitalouksien kulutuksen, ”ennustamiseen” ja myös itse neljännesvuosittaisen kansantalouden tilinpidon kokoaamiseen. Tämän takia euroalueen kansantalouden tilinpidon kehittäminen ja muiden lyhyen aikavälin taloustilastojen kehittäminen käyvät käsi kädessä.

3.4 Uusia euroalueen tilastoja koskevia lähestymistapoja

Kaikki euroaluetta ja EU:ta kuvaavat Euroopan talouden pääindikaattorit on koottava kansallisten tilastolaitosten toimittamista tiedoista. Jos jonkin tilaston laatimista ei edellytetä laissa, tietojen toimittaminen on vapaaehtoista, mutta sen täytyy kuitenkin perustua kyseessä olevan jäsenvaltion lujaan sitoutumiseen. Tämä käytäntö on osa ”first for Europe” -periaatetta, josta on sovittu samaan aikaan kuin Euroopan talouden pääindikaattoreista. Periaate tarkoittaa, että euroaluetta koskevien Euroopan talouden pääindikaattorien sekä niihin liittyvien jäsenvaltioiden indikaattorien julkaisu aikataulu (sekä ensimmäisten tietojen että myöhempien tarkis-

tusten osalta) riippuu EU:n tarpeista. Euroaluetta koskevien Euroopan talouden pääindikaattorien ensimmäiset tiedot julkaistaan erittäin ajantasaisesti ja siten, että niissä mukana olevat kansalliset tiedot edustavat riittävän hyvin koko aluetta. Ihannetilanteessa euroaluetta koskevat ensimmäiset tiedot julkistetaan samana päivänä kuin tärkeimpiä maita koskevat ensimmäiset luvut. Myöhemmin julkaistavat tiedot kattavat kaikki EU:n jäsenvaltiot. First for Europe -periaate tukee myös kausivaihteluun ja työpäiväkorjauksiin liittyvien käytäntöjen yhdenmukaistamista.

EKP:lle on tilastotietojen käyttäjänä ensiarvoisen tärkeää, että tiedot ovat ajantasaisia ja tarkkoja. Tämän vuoksi euroaluetta koskevien Euroopan talouden pääindikaattorien kokoaminen ja julkaiseminen edellyttää riittävän kattavien maiden toimittamia tietoja. Tämä voidaan saavuttaa monella tavalla. Useimpiin indikaattoreihin sovelletaan nykyisin käytäntöä, jonka mukaan ensimmäisessä tuotantovaiheessa kaikki tai useimmat maat tuottavat ja julkaisevat edustavat kansalliset tilastot, joista Eurostat kokoaa seuraavassa vaiheessa euroalueen tilastot. Käytäntö takaa korkeatasoiset euroalueen tilastot sekä kattavat kansalliset tilastot talouden analysointia varten. Tämä ei välttämättä kuitenkaan ole tehokkain tapa tuottaa tilastoja, ja se johtaa usein Eurooppaa koskevien lukujen viivästymiseen. Käytäntöön kehitetäänkin parhailtaan muutoksia, joiden tavoitteena on laadun ja ajantasaisuuden parantaminen ja täydellisten maakohtaisten tietojen tarpeen vähentäminen. Euroaluetta koskevissa ensimmäisissä tiedoissa saatetaan siten esittää ainoastaan suppeampi maakohtainen jaottelu, mutta tiedot on kuitenkin koottu useimpien tai kaikkien maiden nopeasti toimittamista tilastotiedoista. Tässä skenaariossa vasta toiset tai kolmannet tiedot sisältävät kaikkia maita koskevat julkistetut tiedot. Tämä saattaa keventää niiden maiden taakkaa, joiden kannalta erittäin nopeasti laaditut kansalliset tilastot eivät ole etusijalla.

Ensimmäinen esimerkki tästä lähestymistavasta on euroalueen vähittäiskaupan liikevaihtoa koskeva indeksi. Ensimmäiset kansalliset tiedot ovat tällä hetkellä saatavissa 25–70 päivän kuluessa tarkasteluviikon päättymisestä. Eu-

rostat julkistaa tiedot euroalueen vähittäiskaupan liikevaihdosta 60–65 päivän kuluessa tarkasteluviikon päättymisestä. Tiedot perustuvat yleensä kymmenen euromaan julkistamiin tilastoihin. Tutkimukset osoittavat, että tätä merkittävästi pienempikin otos mahdollistaisi riittävän tarkkojen ensimmäisten euroaluetta koskevien tilastojen laatimisen. Jos kansallisia tietoja ei ole tarpeen julkaista ja jos vähittäiskaupan toimialojen mukaan eriteltyt yksityiskohtaisemmat tilastot julkistetaan vasta toisten eli myöhäisempien tietojen yhteydessä, vaadittava euroaluetta koskeva otos voi olla yli 75 prosenttia pienempi kuin tämänhetkiset yhteenlasketut kansalliset otokset, joihin Eurostatin ensimmäinen arvio perustuu. Eurostat ja kansalliset tilastolaitokset ovat sopineet toimenpiteistä julkaisuviiveen lyhentämiseksi, vaikka useimmat maat edelleen julkaisevat ensimmäiset kansalliset arvionsa mieluummin viimeistään silloin, kun euroaluetta koskevat arviot julkaistaan. Maat ovat kuitenkin ryhtyneet muihin toimenpiteisiin ajantasaisuuden parantamiseksi. Tämänhetkinen euroaluetta koskevien tietojen julkaisuviive voidaan pienentää useassa vaiheessa 60–65 päivästä 30–40 päivään vuoden 2003 loppuun mennessä. Tämä on rohkeaseva edistysaskel, ja tämän uuden lähestymistavan käyttämistä myös muihin euroalueen tilastoihin kannattaakin tutkia.

3.5 Painopisteiden määrittäminen

Euroalueen analysoinnissa tarvittavien uusien ja parempien tilastojen luominen vaatii riittävästi voimavaroja sekä painopisteiden määrittämistä. EMU-toimintasuunnitelman yhteydessä Euroopan komissiota (Eurostat) pyydettiin tekemään läheisessä yhteistyössä EKP:n kanssa tilastojen parantamista koskevia esityksiä, joihin sisältyisi myös arvio pienimpiä EU-maita koskevistä tilastointivaatimuksista.

Edellä mainitulla kehityksellä kohti supistettuihin kansallisiin otoksiin perustuvia aikaisempia euroalueen tilastoja saattaa olla keskeinen merkitys tässä prosessissa, erityisesti kun otetaan huomioon Euroopan unionin laajeneminen. Nykyisiä EU:n jäsenvaltioita koskevat tilastovaatimukset koskevat kaikkia uusia EU-maita siitä lähtien, kun ne liittyvät Euroopan unioniin, ellei

niille myönnetä erivapauksia. On kuitenkin otettava huomioon, että 18 EU:n tulevista 25 jäsenvaltiosta vastaa yhdessä vain 20 prosentista laajentuneen EU:n koko BKT:stä. Näistä 18 maasta kuuden yksittäinen osuus EU:n koko BKT:stä on alle 1 %. Useimmat EU-maita koskevat nykyiset taloustilastovaatimukset eivät kuitenkaan tee eroa pienten ja suurten maiden välillä. Kaikista EU-maista tarvitaan keskeisiä talousindikaattoreita, mutta pienten maiden tietojen yksityiskohtaisuutta tai ajantasaisuutta koskevien vaatimusten lieventäminen saattaisi kuitenkin olla hyväksyttävää, jos tällä tavoin euroaluetta koskevat ensimmäiset tulokset voitaisiin laskea aiempaa nopeammin.

On olemassa myös muita mahdollisia lähtökoh-
tia painopisteiden korostamiseksi. Yksi niistä on keskittyminen kuukausi- ja neljännesvuositilastoihin ja nykyisten kattavien vuosittaisten ta-

loustilastojen kriittinen tarkastelu. Vuosittaisissa tilastoissa on yksityiskohtaista tietoa EU-maista, mutta EU:n ja euroalueen aggregaatteja koskevat tiedot julkaistaan kuitenkin joskus niin pitkällä viiveellä, että tietojen arvo talouspolitiikan kannalta on kyseenalainen. Toinen, vielä yleisempi valinnan mahdollisuus koskee nykyisten, EU:n tasolla pakollisten tilastojen käytön arviointia. Tarkastelu saattaa johtaa sääntelyn lieventämiseen niillä alueilla, joilla on epätasapaino tilastojen tuottamiseen tarvittavien voimavarojen ja tilastojen hyödyntämisen välillä. Yksi esimerkki tästä on käynnissä oleva, erittäin yksityiskohtaisen EU:n sisäisen tavarakaupan tilastoja koskevan Intrastat-asetuksen arviointi. Kolmas mahdollisuus on keskittyminen vertailukelpoisiin EU-tilastoihin ja aggregaattitietoihin ei-vertailukelpoisten ja täysin kansallisten tilastojen kustannuksella, erityisesti jos niitä tuotetaan rinnakkain.

4 Päätelmä

Euroaluetta koskevat tilastot ovat viime aikoina parantuneet, mutta edessä on vielä suuria haasteita. Yhteisen rahapolitiikan harjoittamisessa tarvitaan ajantasaisia, luotettavia ja vertailukelpoisia euroalueen talouden kehitystä kuvaavia indikaattoreita. Kun rahaliiton kolmas vaihe alkoi vuonna 1999, eräitä keskeisiä indikaattoreita, kuten YKHLä, koskevia intensiivisiä valmisteluja oli jo tehty, mutta monet muut indikaattorit puuttuivat vielä kokonaan tai olivat yhdenmu-
kaistamattomia. Tilanne on parantunut vähitellen viimeisten parin vuoden aikana, ja lisäparannuksia on odotettavissa. Koko euroaluetta koskevat tilastot eivät kuitenkaan edelleenkään ole yhtä täydellisiä ja ajantasaisia kuin useiden yksittäisten euromaiden tilastot tai tärkeimpien euroalueen ulkopuolisten kauppakumppanien,

kuten Ison-Britannian ja Yhdysvaltojen, tilastot. Tämän vuoksi on tärkeää, että euroalueen tilastojen kehittämistä on saavutettu laaja yksimielisyys, mikä näkyy Euroopan talouden pääindikaattorien hyväksymisenä. Niissä painotetaan erityisesti euroalueen tilastojen ajantasaisuuden parantamista edelleen, palvelusektoria koskevien lyhyen aikavälin tilastojen kehittämistä sekä kansantalouden tilinpidon kehittämistä. On mahdollista, että tämä yhteisymmärrys ohjaa tilastojen kehittämistä myös EU:hun liittyvis-
sä maissa. Tavoitteet ovat kunnianhimoisia. Niiden saavuttaminen vaatii tärkeysjärjestyksen määrittelemistä, aiempaa tiiviimpää eurooppalaista yhteistyötä sekä uusien, joustavien ja tehokkaiden euroalueen tilastojen kokoamiseen käytettävien menetelmien tutkimista.

Kyselytutkimus pankkien luotonannosta euroalueella

Eurojärjestelmä on kehittänyt kyselytutkimuksen pankkien luotonannosta euroalueella saadakseen yksityiskohtaisempaa tietoa luottomarkkinoista ja siten luoton asemasta suhdannevaihtelussa ja rahapolitiikan välittymisessä. Kysely koostuu joukosta laadullisia kysymyksiä, jotka esitetään kunkin vuosineljänneksen alussa ennalta määritellylle joukolle pankkeja, jotka sijaitsevat euroalueen 12 maassa. Ensimmäinen kysely tehtiin vuoden 2003 alussa. Sen tulokset julkistetaan heti lopullisen laadunvarmistuksen päätyttyä.

1 Johdanto

Eurojärjestelmä on kehittänyt euroalueen pankkien luotonantoa koskevan kyselytutkimuksen. Sen avulla EKP:n neuvosto voi paremmin arvioida euroalueen raha- ja reaalitalouden kehitystä rahapoliittisten päätöstensä tueksi. Kysely on suunniteltu täydentämään nykyisiä pankkien vähittäiskorko- ja luottotilastoja tiedoilla, jotka koskevat euroalueen luottomarkkinoiden kysyntä- ja tarjontatilannetta sekä euroalueen pankkien luotonantopoliittikkaa.

Tässä artikkelissa kuvataan pankkien luotonantoa koskevan kyselytutkimuksen kehittämisen syitä ja sen tärkeimpiä piirteitä. Ensimmäisessä osassa selitetään luottotilanteen kehityksen merkitys sekä talouden että rahapolitiikan toiminnan kannalta ja valaistaan edelleen tutkimuksen käyttöönoton syitä. Jälkimmäisissä osissa kuvataan tutkimuksessa käytettyä kyselylomaketta ja vastaajajoukkoa, tulosten painottamista ja yhteenlaskutapaa sekä eräitä operatiivisia kysymyksiä ja tehdään joitakin yleisiä päätelmiä.

2 Euroalueen pankkien luotonantoa koskevan kyselytutkimuksen tarkoitus

Pankkien luotonantoa koskevasta kyselytutkimuksesta saatavat lisätiedot euroalueen luotto-oloista ovat eurojärjestelmälle tärkeitä, koska luotolla on keskeinen asema kansantaloudessa ja rahapolitiikan välittymisessä.

Luoton tärkeys talouden toiminnan kannalta

Pankit ovat talouden toiminnan kannalta tärkeässä asemassa, koska ne kanavoivat varoja nettosäästäjinä toimivilta kotitalouksilta ja yrityksiltä nettolainajille. Tällä tavoin ne saavat varojen kysynnän ja tarjonnan kohtaamaan ja täyttävät sekä kuluttajien että tuottajien rahoitustarpeita antamalla erilaisia lainoja. Tämä pankkien tehtävä on erityisen tärkeä sellaisille luotonottajille, yleensä kotitalouksille ja pk-yrityksille, joiden mahdollisuudet toimia pääomamarkkinoilla ovat rajalliset.

Yleensä ottaen luoton tarjonta määräytyy pankkien luotonantokyvyn ja -halun perusteella. Jos pankit esimerkiksi odottavat yleistaloudellisen tilanteen heikkenevän, ne voivat kiristää luotonantotarjontaa mahdollisille luotonottajille sekä tiukentaa luottokriteerejä ja lainaehdoja. Tämä luultavasti vaikuttaisi rahoituksen yleiseen saatavuuteen, koska ainakin joillakin luotonottajilla voisi olla vaikeuksia löytää vaihtoehtoisia rahoituksen lähteitä. Tämä puolestaan voisi vähentää sekä kuluttajien että tuottajien rahan käyttöä ja vaikuttaa yleiseen taloudelliseen toimeliaisuuteen.

Käytännössä pankit voivat monista syistä kieltäytyä antamasta lainoja, vaikka lainanhakijat olisivat halukkaita maksamaan pyydetyn tai jopa sitä korkeamman koron, tai ne voivat antaa vähemmän rahoitusta kuin on pyydetty. Myönnettyjen luottojen kokonaismäärä riippuukin myös muista tekijöistä, kuten muista lainaehdoista

kuin koroista. Äärimmäisessä tapauksessa useiden pankkien ottaessa käyttöön hyvin ankaran hinnasta riippumattoman luotonsäännöstelyn talous voi joutua ns. luottolamaan. Tällaiselle tilanteelle luonteenomaista on luotontarjonnan, tai kapeammin katsoen pankkilainojen tarjonnan, huomattava supistuminen, joka ei ole riippuvainen siitä, ovatko luotonottajat halukkaita maksamaan luotonotosta korkean hinnan. Luottolamalla voi olla vakavia vaikutuksia talouden kehitykseen, ja se on yksi selvimmistä esimerkeistä, että luotolla on merkittävä asema suhdannevaihteluissa. Käytännössä on kuitenkin hyvin vaikea määritellä, milloin pankkien varoista luotonantoa voidaan pitää luottolamana. Pankkien luotonantoa koskevan kyselyn etuna on se, että se tarjoaa tietoa, joka on saatu suoraan luotonantajilta – eli pankeilta – jotka ovat paras lähde saada tietoa siitä, käyttävätkö ne entistä enemmän hinnasta riippumattomia lainantokriteerejä ja mistä syystä.

Toisena ääripäänä voisi syntyä tilanne, jossa pankit optimististen rahoitus- ja talouskehitysodotusten vuoksi tarjoavat helposti luottoa mahdollisille luotonottajille. Tämä voi johtaa luotonannon tarjonnan huomattavaan kasvuun ja jopa luottomarkkinoiden ”ylikuumentumiseen”. Tällaisessa tilanteessa pankit eivät aina ota riskejä riittävän huolellisesti huomioon tai eivät tee eroa eri luotonottajaryhmien välille. Lopulta talous saattaa kokea luottorahoituksen käynnistämän reaali- ja rahoitusomaisuuskuplan, jota ruokkii kasvavien varallisuushintojen, korkeampien vakuusarvojen ja kasvavien pankkilainojen kierre.

Luoton merkitys rahapolitiikan välittämisessä

Samalla tavoin kuin pankkilainat ja luottorahoitus ovat tärkeitä talouden toiminnan kannalta, luoton saatavuus voi vaikuttaa myös rahapolitiikan välittämisen prosessiin (eli siihen, kuinka rahapolitiittiset päätökset vaikuttavat talouteen yleensä ja erityisesti hintatasoon). Niinpä pankkisektorin luotonannon kehitystä on tärkeää tarkkailla myös rahapolitiittisen päätöksenteon kannalta ottaen huomioon sen asema rahapolitiikan välittämisen prosessissa.

Viime vuosina monissa tutkimuksissa on päätelty, että luottomarkkinoilla on keskeinen rooli siinä, miten rahapolitiittiset toimenpiteet välittyvät reaalitalouteen. Luottomarkkinoiden epätäydellisyydet voivat rajoittaa yritysten ja kotitalouksien rahankäyttöä, koska ne estävät potentiaalisia luotonottajia hankkimasta heidän tarvitsemaansa määrää ulkoista rahoitusta.¹ Jos esimerkiksi keskuspankin päättämän koronlaskun jälkeen kuluttajat ja tuottajat eivät saa hankituksi lisää lainoja pankeista eivätkä saa käyttöönsä lisää varoja muista lähteistä, ne eivät voi lisätä rahankäyttöään vaikka haluaisivatkin. Luoton saatavuus voi häiriintyä esimerkiksi pankkilainojen tarjontaolosuhteiden huonontuessa (pankkilainakanava), tai rahoituksen hankkimisessa tarvittavien vakuuksien (tasekanava) tai likvidien varojen vajeen (kassavirtakanava) vuoksi.

Tällainen ”Luottonäkökulma” talouden toimintaan korostaa sitä merkittävää asemaa, joka pankkien luotonannolla voi olla rahapolitiikan välittämismekanismissa, ja sitä, että luottomarkkinoiden epätäydellisyyksien takia yritysten ja kotitalouksien voi olla kalliimpaa hankkia ulkoista rahoitusta tulorahoitukseen verrattuna. Se myös korostaa luotonottajien erilaisuutta ja painottaa, että rahapolitiikka voi vaikuttaa eri tavoin erilaisiin luotonottajaryhmiin, koska jotkut niistä – kuten kotitaloudet ja pk-yritykset – voivat kärsiä ankarista luotto-oloista muita enemmän.

Pankkien luotonantokyselyn tavoite

Koska luotolla on merkittävä asema taloudessa, eurojärjestelmä hyötyisi huomattavasti siitä, että sen käytettävissä olisi tarkempaa tietoa sekä yritysten että kotitalouksien luotonsaanti-mahdollisuuksista. Kyselytutkimus pankkien luotonannosta euroalueella on kehitetty tuottamaan juuri tällaista tietoa. Eräs sen tavoitteista on tuottaa yksityiskohtaista ja tällä hetkellä rajallisesti käytettävissä olevaa tietoa muista lainan ehdoista kuin koroista, kuten luottolimiit-

¹ Ks. artikkeli ”Recent findings on monetary policy transmission in the euro area” EKP:n Kuukausikatsauksen lokakuun 2002 numerossa s. 41–51.

tien muiden kustannusten kuin korkokulujen suuruuden kehityksestä. Kyselyllä pyritään myös hankkimaan tietoa monista lainojen kysyntään vaikuttavista tekijöistä.

Siten pankkien luotonantokyselyn tulokset eivät vain lisää käytettävissä olevia tietoja vaan myös auttavat tulkitsemaan olemassa olevia EKP:n luotto-oloja koskevia tilastoja. Nämä tilastot esimerkiksi esittävät lainamäärien kehityksen mutta eivät niihin vaikuttaneita tekijöitä. Lisäksi pankkien luotonantokyselystä saadut, etenkin luottokriteerien ja lainan kysynnän odotettuja muutoksia koskevat tiedot antanevat paremman käsityksen tulevasta talouskehityksestä ja saattavat helpottaa taloudellisten ennusteiden laatimista.

3 Pankkien luotonantokyselyn rakenne

Kyselylomake

Kysely on osoitettu pankkien luottopolitiikasta vastuullisille, yleensä johtoryhmään kuuluville henkilöille. Tarkoitus on, että kysymykset pysyvät koko ajan samanlaisina. Kysymykset ovat luonteeltaan laadullisia.

Kyselylomakkeessa on 18 kysymystä menneestä ja odotetusta luottomarkkinoiden kehityksestä. Edelliset kattavat menneen kolmen kuukauden kehityksen ja jälkimmäiset keskittyvät seuraaviin kolmeen kuukauteen. Kyselylomake on esitetty liitteessä.

Kysymykset on luokiteltu kahden kyselyn keskeisen luotonottajien sektorin, eli yritysten ja kotitalouksien, mukaan. Kyselyssä käytetyt määritelmät ja luokitukset ovat yhdenmukaiset EKP:n tilastojen kanssa. Sekä yritysten että kotitalouksien osalta kyselylomakkeessa on sekä lainan kysyntään että tarjontaan liittyviä tekijöitä.

Tarjontatekijöistä tarkastellaan luottokriteereitä ja lainaehtoja sekä useita niiden muutoksiin mahdollisesti vaikuttavia tekijöitä. Luottokriteerit ovat sisäisiä ohjeita tai ehtoja, jotka ohjaavat

Yhdysvaltain keskuspankin ja Japanin keskuspankin tekemät pankkien luotonantoa koskevat kyselytutkimukset ovat osoittaneet, että tällaisista tutkimuksista voi saada tärkeää tietoa menneen ja tulevan kehityksen analysoimiseksi. Yhdysvaltain keskuspankin tekemä tutkimus osoitti, että luottokriteerien muutokset auttavat ennustamaan BKT:n kasvua Yhdysvalloissa, jopa silloin, kun otetaan huomioon aikaisempi taloustilanne ja korkotaso. Lisäksi selvisi, että Yhdysvalloissa liikepankkien luottokriteerien muutokset auttavat ennustamaan yksittäisten taloudellisen toimeliaisuuden osatekijöiden, kuten teollisuustuotannon ja varastojen, kehitystä.²

pankin luottopolitiikkaa. Lainaehdoilla tarkoitetaan lainanantajan ja -ottajan yhdessä hyväksymiä velvoitteita, kuten korkoa, vakuuksia ja maturiteettia. Kaikkiaan kymmenen kysymystä keskittyy tarjontatekijöihin, joista seitsemän koskee luottokriteereitä ja kolme lainaehtoja. Luottokriteereitä koskevista kysymyksistä kolmessa vastaaja voi nimetä erityisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat hänen pankkinsa luottokriteereihin, joita sovelletaan yritysten ja kotitalouksien lainojen hyväksymiseen.

Lainan kysyntään mahdollisesti vaikuttavista tekijöistä on mainittu monia rahoitustarpeisiin ja vaihtoehtoisen rahoituksen käyttöön liittyviä tekijöitä. Seitsemän kysymystä keskittyy suoraan lainan kysyntään. Niistä kolmessa tarkastellaan yritysten kysyntää ja neljässä kotitalouksien kysyntää. Mukana on yhteensä 13 mennyttä aikaa ja neljä tulevaa aikaa koskevaa kysymystä, jotta sekä viimeaikainen että odotettu kehitys tulisivat katetuiksi.

2 C. Lown, D.P. Morgan ja S. Rohatgi, "Listening to Loan Officers: The Impact of Commercial Credit Standards on Lending and Output", *Federal Reserve Bank of New York Policy Review*, July 2000, s. 1–16.

Kyselyn lopussa on avoin kysymys, jonka tarkoituksena on hankkia tietoa mistä tahansa euroalueen luottomarkkinoiden kiinnostavasta kehityksestä, joka ei ole tullut ilmi muissa kysymyksissä.

Vastaajajoukko

Muodostaessaan kyselytutkimukseen osallistuvien pankkien joukkoa eurojärjestelmä otti huomioon hankittavan tiedon laadullisen luonteen, tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuuden ja tarpeen ymmärtää riittävän hyvin kunkin maan pankkijärjestelmän erityispiirteet. Keskeisenä pyrkimyksenä oli myös yksittäisten pankkien antamien tietojen luottamuksellisuuden varmistaminen.

Koska tutkimuksen tavoitteena on saada mielipiteisiin perustuvaa laadullista tietoa, kyselyn ei tarvitse täyttää muilta tilastoilta edellytetyjä kattavuus- ja edustavuusvaatimuksia. Tästä huolimatta tulosten on kuitenkin pystyttävä kuvaamaan koko euroalueen yleistä tilannetta.

Koska pankkitoiminta on rakenteellisesti erilaista euroalueen eri maissa ja erityisesti koska joissakin maissa pienillä tai erikoistuneilla pankeilla on merkittävä asema, ei olisi ollut viisasta keskittyä ainoastaan euroalueen suurimpiin pankkeihin. Näin ollen vastaajajoukko on muodostettu kansallisten pankkijärjestelmien erityispiirteitä silmällä pitäen, jotta sektori tulisi mahdollisimman hyvin edustetuksi.

Kansallisella tasolla vastaajajoukon poimimiseen on annettu seuraavat ohjeet: (i) jokaisesta maasta tulisi olla vähintään kolme pankkia;

(ii) kunkin maan vastaajajoukon suhteellinen koko ei saisi erota selvästi maan osuudesta euroalueen yhteenlasketusta luotonannosta; (iii) kunkin maan suurimmat pankit olisi ensisijaisesti pyrittävä ottamaan mukaan. Tällä hetkellä vastaajajoukkoon kuuluu 86 pankkia (ks. taulukko).

Tulosten painottaminen ja yhteen laskeminen

Koska vastaajajoukon suuruus vaihtelee maittain kansallisten pankkijärjestelmien rakenteen mukaan, kansalliset tulokset lasketaan yhteen euroalueen tasolla käyttäen maakohtaisia painoarvoja. Nämä painoarvot ovat yhtä kuin maakohtaiset osuudet niiden luottojen kannasta, joita euroalueen rahoituslaitokset ovat myöntäneet euroalueella oleville tutkimuksessa tarkasteltaviin markkinasegmentteihin kuuluville (eli yrityksille myönnettävät lainat, kotitalouksille myönnettävät kulutusluotot, asuntolainat ja muut lainat). Taulukossa on esitetty maakohtaiset painoarvot, joiden avulla euroalueen tulokset on laskettu pankkien luotonantoa koskevista kyselytutkimuksesta vuoden 2003 ensimmäisellä neljänneksellä. Maakohtaiset painoarvot tarkistetaan jokaisella vuosineljänneksellä.

Vastaajajoukon koostumuksen ylläpito

Kyselyyn osallistuvien pankkien joukkoa voidaan muuttaa. Mukautuksia voidaan tehdä joko luottomarkkinoiden muutosten tai yksittäisten pankkien muutosten, kuten fuusioiden, vuoksi. Vastaajajoukon koostumukseen vaikuttaa niin

Taulukko.

Vastaajajoukon jakauma ja maakohtaiset painoarvot¹

	BE	DE	GR	ES	FR	IE	IT	LU	NL	AT	PT	FI	Yht.
Kyselyyn osallistuvien pankkien lukumäärä	4	17	3	10	15	5	7	5	6	5	5	4	86
Maiden painoarvot	2,9 %	36,2 %	1,3 %	10,8 %	17,4 %	1,8 %	12,9 %	1,0 %	8,7 %	3,2 %	2,5 %	1,3 %	100,0 %

Lähde: EKP.

¹ Laskettu pankkien luotonantoa vuoden 2002 kolmannella neljänneksellä koskevien tietojen perusteella.

ikään tarve tiettyyn edustavuuteen suhteessa pankkiluottomarkkinoihin ja eri lainatyyppeihin euroalueen tasolla. Eurojärjestelmä tarkkailee kansallisten pankkisektorien ja luottomarkkinoiden kehitystä tunnistaakseen mahdolliset muutokset, joiden perusteella pankkien kyselyyn osallistuvan vastaajajoukon koostumusta olisi tarpeellista mukauttaa.

Täytäntöönpanomenettelyt

Eurojärjestelmässä on sovittu sisäisistä menettelyistä, joilla turvataan yksittäisten vastausten luottamuksellisuus jokaisessa vaiheessa proses-

sia, jossa tutkimukseen osallistuvien pankkien vastaukset toimitetaan EKP:lle. Kansalliset keskuspankit ovat vastuussa yhteydenpidosta omassa maassaan kyselyyn osallistuvien pankkien kanssa, ja ne keräävät kyselylomakkeen vastaukset. Kansalliset keskuspankit lähettävät vastaukset EKP:hen turvaten näiden luottamuksellisuuden ja pankkien anonymiteetin. Lisäksi luettelo kyselyyn osallistuvista pankeista on luottamuksellinen.

Ensimmäisen, vuoden 2003 alussa tehdyn pankkien luotonantoa koskevan neljännesvuotuisen kyselytutkimuksen tulokset julkistetaan lopullisen laadunvarmistuksen jälkeen.

4 Päätelmät

Luottojen kehitys on tärkeä taustatekijä talouden kehityksessä, ja luottomarkkinoiden tilanne voi vaikuttaa siihen, miten rahapolitiikka tehoaa talouteen. Pankkien luotonantokyselyn tavoite on täydentää nykyisiä euroalueen luottokehitystä koskevan tiedon lähteitä, jotta eurojärjestelmä ja yleisö voivat paremmin ymmärtää

pankkien luotonannon kulloisiakin olosuhteita. Aluksi tuloksia voi olla vaikea tulkita, koska aikasarja on lyhyt eikä historiallista vertailua voida tehdä, mutta ajan myötä kyselytutkimuksesta pitäisi muodostua tärkeä tietolähde rahapolitiisten päätösten valmisteluun.

Liite. Kysely pankkien luotonannosta

I Yrityksille myönnetty luotot ja luottolimiitit

1. Onko pankkinne luottopoliittikka muuttunut viimeisten kolmen kuukauden aikana *yrityksille myönnettävien luottojen ja luottolimiittien* osalta? Miten?

	Kaiken kaikkiaan	Pienille ja keskiuurille yrityksille myönnettävät luotot	Suuryrityksille myönnettävät luotot	Lyhytaikaiset luotot	Pitkäaikaiset luotot
Tiukentunut huomattavasti					
Tiukentunut jossain määrin					
Ei huomattavaa muutosta					
Keventynyt jossain määrin					
Keventynyt huomattavasti					

2. Ovatko seuraavat tekijät vaikuttaneet pankkinne luottopoliittikkaan viimeisten kolmen kuukauden aikana *yrityksille myönnettävien luottojen ja luottolimiittien* osalta (vrt. kysymyksen 1 sarake "Kaiken kaikkiaan")? Miten? Arvioi alla olevien tekijöiden vaikutusta luottopoliittikan tiukentumiseen seuraavalla asteikolla:

- = vaikuttanut huomattavasti luottopoliittikan tiukentumiseen
 - = vaikuttanut jossain määrin luottopoliittikan tiukentumiseen
 = vaikuttanut luottopoliittikan pysymiseen muuttumattomana
 + = vaikuttanut jossain määrin luottopoliittikan keventymiseen
 ++ = vaikuttanut huomattavasti luottopoliittikan keventymiseen
 NA = ei tietoja

A) Pankin rahoituskustannukset ja taseen asettamat rajoitukset	--	-	☐	+	++	NA
☐ Pankin oman pääoman määrä						
☐ Markkinaehtoisen rahoituksen saatavuus (esim. raha- tai osakemarkkinoilta)						
☐ Pankin likviditeettiasema						
B) Kilpailu						
☐ Kilpailu toisten pankkien kanssa						
☐ Kilpailu muiden kuin pankkien kanssa						
☐ Kilpailu markkinavälitteisen rahoituksen kanssa						
C) Näkemys riskeistä						
☐ Odotukset yleisestä talouskehityksestä						
☐ Tietyn toimialan tai yrityksen näkymät						
☐ Vakuuksiin liittyvät riskit						
D) Jokin muu, mikä?						

3. Ovatko pankkinne *yrityksille myöntämien luottojen ja luottolimiittien* ehdot muuttuneet viimeisten kolmen kuukauden aikana? Miten? Arvioi alla olevia tekijöitä koskevien ehtojen muuttumista seuraavan asteikon mukaisesti:

- = Tiukentuneet huomattavasti
 - = Tiukentuneet jossain määrin
 = Ei huomattavaa muutosta
 + = Keventyneet jossain määrin
 ++ = Keventyneet huomattavasti
 NA = ei tietoja

A) Hinta	--	-	☐	+	++	NA
☐ Pankin myöntämien tavanomaisten lainojen marginaali (kasvanut marginaali merkitsee tiukentumista, pienentynyt marginaali keventymistä)						
☐ Riskialttiiden lainojen marginaali						
B) Muut ehdot						
☐ Muut kustannukset kuin korkokulut						
☐ Lainan tai luottolimitin suuruus						
☐ Vakuusvaatimukset						
☐ Lainakovenantit						
☐ Maturiteetti						
C) Jokin muu, mikä?						

4. Jos tavanomaisia kausivaihteluja ei oteta huomioon, onko yritysten luottojen ja luottolimiittien kysyntä muuttunut pankissanne viimeisten kolmen kuukauden aikana?

	Kaiken kaikkiaan	Pienille ja keskiuurille yrityksille myönnettävät luotot	Suuryrityksille myönnettävät luotot	Lyhytaikaiset luotot	Pitkäaikaiset luotot
Vähentynyt huomattavasti					
Vähentynyt jonkin verran					
Ei huomattavaa muutosta					
Lisääntynyt jonkin verran					
Lisääntynyt huomattavasti					

5. Ovatko seuraavat tekijät vaikuttaneet viimeisten kolmen kuukauden aikana yrityksille myönnettävien luottojen ja luottolimiittien kysyntään (vrt. kysymyksen 4 sarake "Kaiken kaikkiaan")? Miten? Arvioi alla olevien tekijöiden vaikutusta seuraavalla asteikolla:

- = vaikuttanut huomattavasti kysynnän vähenemiseen
 - = vaikuttanut jossain määrin kysynnän vähenemiseen
 = vaikuttanut kysynnän pysymiseen muuttumattomana
 + = vaikuttanut jossain määrin kysynnän lisääntymiseen
 ++ = vaikuttanut huomattavasti kysynnän lisääntymiseen
 NA = ei tietoja

	--	-	☐	+	++	NA
A) Rahoituksen tarve						
☐ Kiinteät investoinnit						
☐ Varastotilanne ja käyttöpääoma						
☐ Yrityskaupat ja yritysten uudelleenjärjestelyt						
☐ Velkojen uudelleenjärjestelyt						
B) Muiden rahoitusmuotojen käyttö						
☐ Yrityksen sisäinen rahoitus						
☐ Muiden pankkien myöntämät lainat						
☐ Muiden kuin pankkien myöntämät lainat						
☐ Velkapaperien liikkeeseenlasku						
☐ Osakeannit						
C) Jokin muu, mikä?						

6. Odotatko pankkinne luottopolitiikan muuttuvan seuraavien kolmen kuukauden aikana yrityksille myönnettävien luottojen ja luottolimiittien osalta? Miten?

	Kaiken kaikkiaan	Pienille ja keskiuurille yrityksille myönnettävät luotot	Suuryrityksille myönnettävät luotot	Lyhytaikaiset luotot	Pitkäaikaiset luotot
Tiukentuu huomattavasti					
Tiukentuu jonkin verran					
Tilanne ei juurikaan muutu					
Keventyy jonkin verran					
Keventyy huomattavasti					

7. Odotatko yrityksille myönnettävien luottojen ja luottolimiittien kysynnän muuttuvan seuraavien kolmen kuukauden aikana (kun kausivaihteluita ei oteta huomioon)? Minkä verran?

	Kaiken kaikkiaan	Pienille ja keskiuurille yrityksille myönnettävät luotot	Suuryrityksille myönnettävät luotot	Lyhytaikaiset luotot	Pitkäaikaiset luotot
Vähentyy huomattavasti					
Vähentyy jonkin verran					
Ei huomattavaa muutosta					
Lisääntyy jonkin verran					
Lisääntyy huomattavasti					

II Kotitalouksille myönnettävät luotot

8. Onko pankkinne luottopolitiikka muuttunut viimeisten kolmen kuukauden aikana *kotitalouksille myönnettävien luottojen* osalta? Miten?

	Asuntolainat	Kulutusluotot ja muut lainat
Tiukentunut huomattavasti		
Tiukentunut jossain määrin		
Ei huomattavaa muutosta		
Keventynyt jossain määrin		
Keventynyt huomattavasti		

9. Ovatko seuraavat tekijät vaikuttaneet viimeisten kolmen kuukauden aikana pankkinne luottopolitiikkaan *kotitalouksille myönnettävien asuntolainojen* osalta (vrt. kysymys 8)? Miten? Arvioi alla olevien tekijöiden vaikutusta luottopolitiikan tiukentumiseen/keventymiseen seuraavalla asteikolla:

- = vaikuttanut huomattavasti luottopolitiikan tiukentumiseen
 - = vaikuttanut jossain määrin luottopolitiikan tiukentumiseen
 = vaikuttanut luottopolitiikan pysymiseen muuttumattomana
 + = vaikuttanut jossain määrin luottopolitiikan keventymiseen
 ++ = vaikuttanut huomattavasti luottopolitiikan keventymiseen
 NA = ei tietoja

A) Pankin rahoituskustannukset ja taseen asettamat rajoitukset	--	-	☐	+	++	NA
B) Kilpailu						
☐ Kilpailu toisten pankkien kanssa						
☐ Kilpailu muiden kuin pankkien kanssa						
C) Näkemys riskeistä						
☐ Odotukset yleisestä talouskehityksestä						
☐ Asuntomarkkinoiden näkymät						
D) Jokin muu, mikä?						

10. Ovatko pankkinne *kotitalouksille myöntämien asuntolainojen* ehdot muuttuneet viimeisten kolmen kuukauden aikana? Miten? Arvioi alla olevia tekijöitä koskevien ehtojen muuttumista seuraavalla asteikolla:

- = Tiukentuneet huomattavasti
 - = Tiukentuneet jossain määrin
 = Ei huomattavaa muutosta
 + = Keventyneet jossain määrin
 ++ = Keventyneet huomattavasti
 NA = ei tietoja

A) Hinta	--	-	☐	+	++	NA
☐ Pankin keskimääräinen lainamarginaali (kasvanut marginaali merkitsee tiukentumista, pienentynyt marginaali keventymistä)						
☐ Lainojen riskillisä						
B) Muut ehdot						
☐ Vakuusvaatimukset						
☐ Lainan vakuutena olevan asunnon hinnan suhde lainan määrään						
☐ Maturiteetti						
☐ Muut kustannukset kuin korkokulut						
C) Jokin muu, mikä?						

11. Ovatko seuraavat tekijät vaikuttaneet viimeisten kolmen kuukauden aikana pankkinne luottopolitiikkaan *kotitalouksille myönnettävien kulutusluottojen ja muiden luottojen* osalta (vrt. kysymys 8)? Miten? Arvioi tekijöiden vaikutusta luottopolitiikan tiukentumiseen/keventymiseen seuraavalla asteikolla:

- = vaikuttanut huomattavasti luottopolitiikan tiukentumiseen
 - = vaikuttanut jossain määrin luottopolitiikan tiukentumiseen
 = vaikuttanut luottopolitiikan pysymiseen muuttumattomana
 + = vaikuttanut jossain määrin luottopolitiikan keventymiseen
 ++ = vaikuttanut huomattavasti luottopolitiikan keventymiseen
 NA = ei tietoja

A) Pankin rahoituskustannukset ja taseen asettamat rajoitukset	--	-	☐	+	++	NA
B) Kilpailu						
☐ Kilpailu toisten pankkien kanssa						
☐ Kilpailu muiden kuin pankkien kanssa						
C) Näkemys riskeistä						
☐ Odotukset yleisestä talouskehityksestä						
☐ Kuluttajien luottokelpoisuus						
☐ Vakuuksiin liittyvät riskit						
D) Jokin muu, mikä?						

12. Ovatko pankkinne *kotitalouksille myöntämien kulutusluottojen ja muiden luottojen* ehdot muuttuneet viimeisten kolmen kuukauden aikana? Miten? Arvioi alla olevia tekijöitä koskevien ehtojen muuttumista seuraavalla asteikolla:

- = Tiukentuneet huomattavasti
 - = Tiukentuneet jossain määrin
 = Ei huomattavaa muutosta
 + = Keventyneet jossain määrin
 ++ = Keventyneet huomattavasti
 NA = ei tietoja

A) Hinta	--	-	☐	+	++	NA
☐ Pankin myöntämien tavanomaisten lainojen marginaali (kasvanut marginaali merkitsee tiukentumista, pienentynyt marginaali keventymistä)						
☐ Riskialttiiden lainojen marginaali						
B) Muut ehdot						
☐ Vakuusvaatimukset						
☐ Maturiteetti						
☐ Muut kustannukset kuin korkokulut						
C) Jokin muu, mikä?						

13. Jos tavanomaisia kausivaihteluja ei oteta huomioon, onko kotitalouksien luottokysyntä muuttunut pankissanne viimeisten kolmen kuukauden aikana?

	Asuntolainat	Kulutusluotot ja muut lainat
Vähentynyt huomattavasti		
Vähentynyt jonkin verran		
Ei huomattavaa muutosta		
Lisääntynyt jonkin verran		
Lisääntynyt huomattavasti		

14. Ovatko seuraavat tekijät vaikuttaneet *kotitalouksille myönnettävien asuntolainojen* kysyntään viimeisten kolmen kuukauden aikana (vrt. kysymys 13)? Missä määrin? Arvioi tekijöiden vaikutusta seuraavalla asteikolla:

- = vaikuttanut huomattavasti kysynnän vähenemiseen
 - = vaikuttanut jossain määrin kysynnän vähenemiseen
 □ = vaikuttanut kysynnän pysymiseen muuttumattomana
 + = vaikuttanut jossain määrin kysynnän lisääntymiseen
 ++ = vaikuttanut huomattavasti kysynnän lisääntymiseen
 NA = ei tietoja

	--	-	□	+	++	NA
A) Rahoituksen tarve						
☐ Asuntomarkkinoiden näkymät						
☐ Kuluttajien luottamus						
☐ Muuhun kuin asumiseen liittyvät kulutusmenot						
B) Muiden rahoitusmuotojen käyttö						
☐ Kotitalouksien säästöt						
☐ Muiden pankkien myöntämät lainat						
☐ Muut rahoituslähteet						
C) Jokin muu, mikä?						

15. Ovatko seuraavat tekijät vaikuttaneet *kotitalouksille myönnettävien kulutusluottojen ja muiden luottojen* kysyntään viimeisten kolmen kuukauden aikana (vrt. kysymys 12)? Miten? Arvioi tekijöiden vaikutusta seuraavalla asteikolla:

- = vähentänyt kysyntää huomattavasti
 - = vähentänyt kysyntää
 □ = ei ole lisännyt eikä vähentänyt kysyntää
 + = lisännyt kysyntää
 ++ = lisännyt kysyntää huomattavasti
 NA = ei tietoja

	--	-	□	+	++	NA
A) Rahoituksen tarve						
☐ Kestokulutustavaroiden kuten autojen tai huonekalujen hankinta						
☐ Kuluttajien luottamus						
☐ Arvopaperien hankinta						
B) Muiden rahoitusmuotojen käyttö						
☐ Kotitalouksien säästöt						
☐ Muiden pankkien myöntämät lainat						
☐ Muut rahoituslähteet						
C) Jokin muu, mikä?						

16. Odotatteko *pankkinne luottopoliitiikan* muuttuvan seuraavien kolmen kuukauden aikana *kotitalouksille myönnettävien luottojen* osalta? Miten?

	Asuntolainat	Kulutusluotot ja muut lainat
Tiukentuu huomattavasti		
Tiukentuu jonkin verran		
Tilanne ei juurikaan muutu		
Keventyy jonkin verran		
Keventyy huomattavasti		

17. Odotatko *kotitalouksille myönnettävien lainojen kysynnän* muuttuvan seuraavien kolmen kuukauden aikana (kun kausivaihteluita ei oteta huomioon)? Miten?

	Asuntolainat	Kulutusluotot ja muut lainat
Vähentyy huomattavasti		
Vähentyy jonkin verran		
Ei huomattavaa muutosta		
Lisääntyy jonkin verran		
Lisääntyy huomattavasti		

III Lisäkysymys

18. Onko euroalueen tai kotimaan pankkien luotonannossa viimeisten kolmen kuukauden aikana tapahtunut *jotakin muuta merkittävää*, jota ei ole mainittu tässä kyselyssä?

IV Muita lisäkysymyksiä

Euroalueen tilastot

Tilastot

	Yhteenveto euroalueen taloustilastoista	5*
1	Rahapolitiikkatilastot	
	1.1 Eurojärjestelmän konsolidoitu tase	6*
	1.2 EKP:n keskeiset korot	8*
	1.3 Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot, huutokaupoissa hyväksytyt määrät	8*
	1.4 Vähimmäisvarantotilastot	10*
	1.5 Pankkijärjestelmän likviditeettiasema	11*
2	Euroalueen rahatalous ja sijoitusrahastot	
	2.1 Eurojärjestelmän yhteenlaskettu tase	12*
	2.2 Euroalueen rahalaitosten yhteenlaskettu tase (pl. eurojärjestelmä)	13*
	2.3 Euroalueen rahalaitosten konsolidoitu tase (ml. eurojärjestelmä)	14*
	2.4 Raha-aggregaatit ja niiden vastaerät	16*
	2.5 Rahalaitosten lainat vastapuolen, käyttötarkoituksen ja alkuperäisen maturiteetin mukaan	21*
	2.6 Talletukset rahalaitoksissa vastapuolen ja vaateen mukaan	24*
	2.7 Euroalueen ulkopuolisiin kohdistuvat rahalaitosten saamiset ja velat; pääerät	26*
	2.8 Euroalueen rahalaitosten joidenkin velkojen ja saamisten tarkastelu valuutoittain	28*
	2.9 Euroalueen sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase	30*
	2.10 Euroalueen sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase rahastotyyppin mukaan	31*
	2.11 Euroalueen sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase sijoittajatyypin mukaan	33*
3	Euroalueen rahoitusmarkkinat ja korot	
	3.1 Rahamarkkinakorot	34*
	3.2 Valtion lainojen tuotot	35*
	3.3 Osakeindeksit	36*
	3.4 Pankkien luotto- ja talletuskorot	37*
	3.5 Muiden arvopapereiden kuin osakkeiden liikkeeseenlaskut alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja valuutan mukaan	38*
	3.6 Muut euromääräiset arvopaperit kuin osakkeet alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja sektorin mukaan	40*
	3.7 Euroalueella olevien liikkeeseen laskemien muiden arvopaperin kuin osakkeiden vuosikasvuvauhdit	46*
	3.8 Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat noteeratut osakkeet	48*
4	YKHI ja euroalueen muut hinnat	
	4.1 Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi	50*
	4.2 Muut hinnat ja kustannukset	51*
5	Euroalueen reaalityt	
	5.1 Kansantalouden tilinpito	52*
	5.2 Muita keskeisiä reaalityttilastot	54*
	5.3 Euroopan komission suhdannekyselyt	55*
	5.4 Työmarkkinat	56*
6	Euroalueen säästäminen, investoinnit ja rahoitus	
	6.1 Ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttö ja hankinta	59*
	6.2 Vakuutuslaitosten ja eläkerahastojen rahoituksen käyttö ja hankinta	63*
	6.3 Säästäminen, investoinnit ja rahoitus	65*
7	Julkisen talouden rahoitusasema euroalueella ja yksittäisissä euromaissa	
	7.1 Tulot, menot ja alijäämä/ylijäämä	66*
	7.2 Velka	67*
	7.3 Velan muutos	68*

¹ Katso EKP:n verkkosivuilta (www.ecb.int) pitkän aikavälin tilastoja sekä yksityiskohtaisia tilastoja.

8	Euroalueen maksutase ja ulkomainen varallisuus (ml. valuuttavaranto)	
8.1	Maksutase	69*
8.2	Maksutase: vaihtotase ja pääomansiirrot	70*
8.3	Maksutase: tuotannontekijäkorvaukset	71*
8.4	Maksutase: suorat sijoitukset	72*
8.5	Maksutase: arvopaperisijoitukset	73*
8.6	Maksutase: muut sijoitukset ja valuuttavaranto	74*
8.7	Ulkomainen varallisuus ja valuuttavaranto	76*
9	Euroalueen ulkomaankauppa	78*
10	Valuuttakurssit	80*
11	Taloudellinen kehitys muissa EU-maissa	82*
12	Taloudellinen kehitys EU:n ulkopuolella	
12.1	Taloudellinen kehitys	83*
12.2	Säästäminen, investoinnit ja rahoitus	84*
	Teknisiä huomautuksia	85*
	Yleistä	89*

Taulukkomerkintöjen selityksiä

- ”.” Tiedot puuttuvat / Loogisesti mahdoton.
 ”-” Tiedot eivät ole vielä saatavissa.
 ”..” Nolla tai merkityksetön.
 ”miljardia” 10⁹
^(p) Ennakkotieto.
 kp. Kausivaihtelusta puhdistettu.

Yhteenveto euroalueen taloustilastoista

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

1. Rahatalouden kehitys ja korot

	M1 ¹⁾	M2 ¹⁾	M3 ^{1), 2)}		Rahalaitosten lainat euroalueelle (pl. rahalaitokset ja julkisyhteisöt ¹⁾)	Yritysten ja muiden rahoituslaitosten kuin rahalaitosten liikkeeseen laskemat arvopaperit ¹⁾	3 kk:n korko (euribor, vuotuisina prosentteina, ajanjakson keskiarvot)	Valtion 10 vuoden lainojen tuotot, vuotuisina prosentteina, ajanjakson keskiarvot
	1	2	3	3 kk:n liukuva keskiarvo 4				
2001	3,6	4,2	5,3	-	7,8	27,7	4,26	5,03
2002	7,3	6,5	7,2	-	5,3	22,0	3,32	4,92
2002 II	6,6	6,5	7,3	-	5,6	24,4	3,45	5,26
2002 III	7,6	6,5	7,0	-	5,3	18,2	3,36	4,77
2002 IV	8,8	6,7	7,0	-	4,8	16,1	3,11	4,54
2003 I	.	.	.	-	.	.	2,69	4,16
2002 loka	8,3	6,8	6,9	7,0	5,0	16,8	3,26	4,62
2002 marras	9,2	6,9	7,0	6,9	4,4	15,5	3,12	4,59
2002 jouluku	9,8	6,5	6,8	7,0	4,7	14,3	2,94	4,41
2003 tammi	9,5	6,6	7,2	7,4	4,9	13,5	2,83	4,27
2003 helmi	10,3	7,3	8,1	.	5,0	.	2,69	4,06
2003 maalisku	.	.	.	.	.	.	2,53	4,13

2. Hintojen ja reaalitalouden kehitys

	YKHI	Teollisuuden tuottajahinnat	Työkustannukset tuntia kohden (koko taloudessa)	BKT:n määrä	Teollisuustuotanto (pl. rakentaminen)	Kapasiteetin käyttöaste teollisuudessa %	Työllisyys (koko taloudessa)	Työttömyys (% työvoimasta)
	9	10	11	12	13	14	15	16
2001	2,4	2,2	3,4	1,4	0,4	83,1	1,4	8,0
2002	2,2	0,0	3,6	0,8	-0,8	81,2	0,4	8,3
2002 II	2,1	-0,7	3,4	0,6	-0,7	81,1	0,5	8,2
2002 III	2,1	0,0	3,5	0,9	-0,5	81,3	0,3	8,3
2002 IV	2,3	1,3	3,7	1,3	0,9	81,3	0,2	8,5
2003 I	.	.	.	.	.	.	.	.
2002 loka	2,2	1,0	-	-	0,8	81,5	-	8,4
2002 marras	2,3	1,1	-	-	2,6	-	-	8,5
2002 jouluku	2,3	1,6	-	-	-0,8	-	-	8,5
2003 tammi	2,2	2,2	-	-	0,7	81,1	-	8,6
2003 helmi	2,4	.	-	-	.	-	-	8,7
2003 maalisku	2,4	.	-	-	.	-	-	.

3. Maksutase, valuuttavaranto ja valuuttakurssit

(miljardia euroa, ellei toisin mainita)

	Maksutase (nettovirrat)				Valuuttavaranto (ajanjakson lopun kanta)	Euron efektiivinen valuuttakurssi: laaja maaryhmä (1999/I = 100)		Yhden euron arvo dollareina
	Vaihtotase ja pääomansiirrot	Tavarat	Suorat sijoitukset	Arvopaperisijoitukset		Nimellinen	Reaalinen (KHI)	
2001	-4,9	75,8	-101,5	38,1	392,7	91,0	87,8	0,896
2002	73,8	132,7	-21,0	50,4	366,1	95,6	91,7	0,946
2002 II	6,3	30,7	-7,9	57,4	367,0	93,9	90,2	0,919
2002 III	27,5	39,8	-6,7	29,7	380,9	97,9	93,8	0,984
2002 IV	25,1	35,8	8,5	15,2	366,1	99,4	95,0	0,999
2003 I	.	.	.	.	.	104,1	99,3	1,073
2002 loka	5,2	11,7	-5,0	19,4	375,5	98,5	94,2	0,981
2002 marras	10,7	13,6	3,9	9,7	372,6	99,3	94,7	1,001
2002 jouluku	9,2	10,5	9,6	-13,9	366,1	100,4	95,9	1,018
2003 tammi	-4,4	1,1	-1,8	-14,7	363,4	103,0	98,2	1,062
2003 helmi	.	.	.	.	352,7	104,4	99,5	1,077
2003 maalisku	.	.	.	.	.	105,1	100,1	1,081

Lähteet: EKP, Euroopan komissio (Eurostat ja talous- ja rahoitusasioista vastaava pääosasto) ja Reuters.

Lisätietoja tämän tilasto-osan vastaavissa taulukoissa.

1) Kuukausittaiset kasvuvauhdit ajanjakson lopussa, neljännesvuosittaiset ja vuosittaiset kasvuvauhdit ajanjakson keskiarvoja. M1:n, M2:n, M3:n ja lainojen suhteelliset muutokset lasketaan kausivaihtelusta puhdistetuista kuukausittaisista kannoista ja virroista.

2) M3 ja sen erät laskettu ilman euroalueen ulkopuolisten hallussa olevia rahamarkkinarahasto-osuuksia ja enintään kahden vuoden velkaperiteita.

I Rahapolitiikkatilastot

Taulukko I.1

Eurojärjestelmän konsolidoitu tase

(miljoonaa euroa)

1. Vastaavaa

		Kulta ja kultasaamiset	Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta	Euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	Euromääräiset luotot euroalueen rahoitussektorille	Perusrahoitusoperaatiot	Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	Käänteiset hienosäätöoperaatiot	
										1
2002	marras	1.	131 157	244 894	21 007	4 315	190 072	144 999	44 999	0
		8.	131 157	246 441	19 802	3 844	189 009	143 999	44 999	0
		15.	131 137	246 907	20 443	3 887	183 092	138 000	44 999	0
		22.	131 137	246 911	21 014	3 789	196 263	150 000	44 999	0
		29.	131 106	245 572	20 036	3 518	206 092	160 999	45 000	0
joulu	6.	131 065	248 397	20 125	3 668	219 704	173 791	45 000	0	
	13.	131 034	250 736	20 192	3 700	221 816	176 792	45 000	0	
	20.	130 961	248 555	20 196	3 720	223 805	168 501	45 000	9 999	
	27.	130 858	248 634	19 881	4 020	236 589	191 501	45 000	0	
2003	tammi	3.	130 739	236 765	19 948	4 030	225 117	180 000	45 000	0
		10.	130 702	237 058	16 585	4 085	219 066	174 001	45 000	0
		17.	130 686	235 409	15 565	4 369	208 613	160 999	45 000	0
		24.	130 664	231 755	16 584	4 378	215 343	169 999	45 000	0
		31.	130 641	233 338	18 335	4 924	219 190	174 001	45 000	0
helmi	7.	130 641	231 438	17 498	5 305	214 019	169 000	45 000	0	
	14.	130 640	229 822	17 331	5 690	206 155	161 000	45 000	0	
	21.	130 314	228 010	17 686	6 230	216 190	170 001	45 000	0	
	28.	130 314	228 349	17 331	5 926	223 186	178 001	45 000	0	
maalis	7.	130 314	227 928	17 384	6 164	182 175	137 090	45 000	0	
	14.	130 314	226 868	17 048	5 511	270 123	225 091	45 000	0	
	21.	130 314	223 947	17 725	5 121	234 917	189 001	45 000	0	
	28.	130 314	224 146	16 800	5 202	232 049	187 000	45 000	0	

2. Vastattavaa

		Liikkeessä olevat setelit	Euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille				Käänteiset hienosäätöoperaatiot	Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset	Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	Liikkeeseen lasketut sijoitustodistukset	
			RTGS-tilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)	Talletusmahdollisuus	Määräaikaistalletukset						
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
2002	marras	1.	334 839	122 651	122 615	35	0	0	1	132	2 939
		8.	336 722	130 667	130 616	51	0	0	0	266	2 029
		15.	335 687	129 674	129 603	71	0	0	0	183	2 029
		22.	334 601	126 769	126 280	489	0	0	0	210	2 029
		29.	340 039	121 903	121 860	43	0	0	0	192	2 029
joulu	6.	351 340	127 068	127 002	66	0	0	0	262	2 029	
	13.	355 673	130 036	129 942	94	0	0	0	15	2 029	
	20.	367 890	127 909	126 745	1 164	0	0	0	15	2 029	
	27.	374 600	129 305	129 146	159	0	0	0	15	2 029	
2003	tammi	3.	354 528	130 012	129 938	74	0	0	0	15	2 029
		10.	346 293	133 539	133 441	89	0	0	9	15	2 029
		17.	341 636	132 870	132 748	118	0	0	4	15	2 029
		24.	338 201	127 180	127 168	9	0	0	3	15	2 029
		31.	339 517	126 760	126 631	128	0	0	1	62	2 029
helmi	7.	342 781	133 194	133 161	33	0	0	0	62	2 029	
	14.	342 890	128 006	127 947	59	0	0	0	61	2 029	
	21.	341 561	131 392	128 951	2 441	0	0	0	61	2 029	
	28.	345 414	125 405	125 346	59	0	0	0	62	2 029	
maalis	7.	350 078	89 529	89 431	98	0	0	0	62	2 029	
	14.	350 014	177 351	177 262	89	0	0	0	15	2 029	
	21.	350 482	128 616	127 972	623	0	0	21	15	2 029	
	28.	351 783	129 392	129 356	23	0	0	13	15	2 029	

Lähde: EKP.

Käänteiset rakenteelliset operaatiot	Maksuvalmiusluotot	Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot	Muut euromääräiset saamiset euroalueen luotolaitoksilta	Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	Euromääräiset saamiset julkisyhteisöiltä	Muut saamiset	Yhteensä			
9	10	11	12	13	14	15	16			
0	60	14	361	32 264	67 209	88 379	779 659	2002	marras	1.
0	3	8	360	32 554	67 201	87 126	777 495			8.
0	66	27	364	32 675	67 222	87 604	773 332			15.
0	1 229	35	154	33 099	67 223	89 076	788 667			22.
0	65	28	258	33 242	67 225	89 414	796 464			29.
0	892	21	211	33 231	67 224	89 080	812 706		joulu	6.
0	15	9	197	33 205	67 106	90 733	818 720			13.
0	275	30	163	33 253	67 106	92 688	820 448			20.
0	40	48	109	33 098	66 306	93 062	832 558			27.
0	45	72	120	27 824	44 486	105 962	794 992	2003	tammi	3.
0	10	55	103	27 919	44 475	106 625	786 619			10.
0	2 575	39	174	28 016	44 485	105 949	773 267			17.
0	299	45	238	28 522	44 485	106 893	778 863			24.
0	170	19	296	29 054	44 485	106 466	786 730			31.
0	3	16	330	30 675	44 436	107 701	782 044		helmi	7.
0	110	45	326	31 685	44 355	109 365	775 370			14.
0	1 145	44	250	32 602	44 355	109 171	784 809			21.
0	148	37	552	33 484	44 355	107 151	790 649			28.
0	50	35	938	33 495	44 340	107 218	749 960		maalis	7.
0	2	30	473	36 694	44 342	107 546	838 923			14.
0	889	27	276	37 823	44 345	107 801	802 273			21.
0	10	39	275	38 149	44 344	107 391	798 674			28.

Euromääräiset velat muille euroalueella oleville	Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	Valuuttamääräiset velat euroalueelle	Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	Myönnettyjen erityisnosto-oikeuksien vastaerä	Muut velat	Arvonmuutos-tilit	Pääoma ja rahastot	Yhteensä			
10	11	12	13	14	15	16	17	18			
50 648	8 359	1 352	17 305	6 567	64 336	106 307	64 224	779 659	2002	marras	1.
41 235	8 454	1 355	17 013	6 567	62 653	106 307	64 227	777 495			8.
36 809	8 400	1 629	17 097	6 567	64 722	106 307	64 228	773 332			15.
55 095	8 252	1 683	19 268	6 567	63 446	106 307	64 440	788 667			22.
64 849	8 634	1 338	17 292	6 567	62 870	106 307	64 444	796 464			29.
62 194	8 489	1 341	20 045	6 567	62 616	106 307	64 448	812 706		joulu	6.
58 514	8 428	1 296	22 432	6 567	62 972	106 307	64 451	818 720			13.
49 967	9 541	1 382	20 693	6 567	63 728	106 307	64 420	820 448			20.
55 085	8 810	1 232	20 067	6 567	64 121	106 307	64 420	832 558			27.
47 408	11 555	1 126	20 996	6 339	73 817	82 844	64 323	794 992	2003	tammi	3.
48 541	8 278	1 147	19 714	6 339	73 640	82 844	64 240	786 619			10.
42 522	8 346	1 136	17 259	6 339	74 025	82 844	64 246	773 267			17.
58 993	8 872	1 125	14 978	6 339	74 217	82 844	64 070	778 863			24.
65 146	9 426	1 054	15 759	6 339	73 719	82 848	64 071	786 730			31.
52 197	8 473	1 017	15 776	6 339	73 256	82 848	64 072	782 044		helmi	7.
51 338	8 543	1 017	15 195	6 339	72 734	82 848	64 370	775 370			14.
58 968	8 421	1 025	14 113	6 339	74 543	82 840	63 517	784 809			21.
70 147	8 704	1 024	14 054	6 339	70 187	82 840	64 444	790 649			28.
60 226	8 659	1 050	14 772	6 339	69 932	82 840	64 444	749 960		maalis	7.
60 064	8 607	1 054	16 093	6 339	70 055	82 840	64 462	838 923			14.
72 700	8 441	1 076	14 706	6 339	70 565	82 840	64 464	802 273			21.
73 624	8 395	1 071	14 490	6 339	64 227	82 840	64 469	798 674			28.

Taulukko 1.2

EKP:n keskeiset korot

(korro vuotuisina prosentteina, muutokset prosenttiyksikköinä)

Voimassa alkaen ¹⁾	Talletusmahdollisuus		Perusrahoitusoperaatiot			Maksuvalmiusluotto		
			Kiinteäkorkoiset huutokaupat	Vaihtuvakorkoiset huutokaupat	Muutos	Korko	Muutos	
	Kiinteä korko	Korkotarjousten alaraja	Korko	Korko				
	1	2	3	4	5	6	7	
1999 tammi	1.	2,00	-	3,00	-	-	4,50	-
	4. 2)	2,75	0,75	3,00	-	...	3,25	-1,25
	22.	2,00	-0,75	3,00	-	...	4,50	1,25
	huhti 9.	1,50	-0,50	2,50	-	-0,50	3,50	-1,00
	marras 5.	2,00	0,50	3,00	-	0,50	4,00	0,50
2000 helmi	4.	2,25	0,25	3,25	-	0,25	4,25	0,25
	maalis 17.	2,50	0,25	3,50	-	0,25	4,50	0,25
	huhti 28.	2,75	0,25	3,75	-	0,25	4,75	0,25
	kesä 9.	3,25	0,50	4,25	-	0,50	5,25	0,50
	28. 3)	3,25	...	-	4,25	...	5,25	...
	syys 1.	3,50	0,25	-	4,50	0,25	5,50	0,25
	loka 6.	3,75	0,25	-	4,75	0,25	5,75	0,25
2001 touko	11.	3,50	-0,25	-	4,50	-0,25	5,50	-0,25
	elo 31.	3,25	-0,25	-	4,25	-0,25	5,25	-0,25
	syys 18.	2,75	-0,50	-	3,75	-0,50	4,75	-0,50
	marras 9.	2,25	-0,50	-	3,25	-0,50	4,25	-0,50
2002 joul	6.	1,75	-0,50	-	2,75	-0,50	3,75	-0,50
2003 maal	7.	1,50	-0,25	-	2,50	-0,25	3,50	-0,25

Lähde: EKP.

- 1) Päiväys viittaa talletuskorkoon ja maksuvalmiusluoton korkoon. Perusrahoitusoperaatioiden koron muutokset ovat voimassa ensimmäisestä päivästä seuraavasta operaatiosta alkaen, ellei toisin mainita. Syyskuun 18. päivänä 2001 tehty koron muutos tuli voimaan samana päivänä.
- 2) EKP ilmoitti 22.12.1998, että maksuvalmiusluoton koron ja talletuskoron välillä sovelletaan poikkeuksellisesti 4.–21.1.1999 kapeaa 50 peruspisteen korkoputkea. Tämän järjestelyn tarkoituksena oli helpottaa markkinaosapuolten sopeutumista uuteen regimiin.
- 3) EKP ilmoitti 8.6.2000, että siitä operaatiosta alkaen, jonka maksut suoritetaan 28.6.2000, eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatiot toteutetaan vaihtuvakorkoisina huutokaupoina. Korkotarjousten alaraja tarkoittaa alinta korkoa, jolla vastapuolet voivat tehdä tarjouksia.

Taulukko 1.3

Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot, huutokaupoissa hyväksytyt määrät¹⁾

(määrät miljoonaa euroa, korot vuotuisista korkoa)

1. Perusrahoitusoperaatiot²⁾

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Tehdyt tarjoukset (määrä)	Hyväksytyt tarjoukset (määrä)	Kiinteäkorkoiset huutokaupat	Vaihtuvakorkoiset huutokaupat		Painotettu keskikorko	Operaation kesto [...] päivää	
			Kiinteäkorko	Korkotarjousten alaraja	Marginaalikorko ³⁾			
	1	2	3	4	5	6	7	
2002 loka	2.	125 630	80 000	-	3,25	3,28	3,29	14
	9.	111 824	66 000	-	3,25	3,27	3,28	14
	16.	106 563	76 000	-	3,25	3,28	3,29	14
	23.	115 642	88 000	-	3,25	3,29	3,30	14
	30.	101 910	57 000	-	3,25	3,29	3,29	14
	marras 6.	104 397	87 000	-	3,25	3,25	3,26	14
	13.	85 033	51 000	-	3,25	3,28	3,28	14
	20.	120 351	99 000	-	3,25	3,27	3,29	14
	27.	108 905	62 000	-	3,25	3,29	3,31	14
	joul	4.	111 791	111 791	-	3,25	3,25	3,25
11.	100 511	65 000	-	2,75	2,82	2,83	13	
18.	103 502	103 502	-	2,75	2,75	2,87	13	
24.	146 157	88 000	-	2,75	3,02	3,08	15	
31.	117 377	92 000	-	2,75	2,85	2,95	15	
2003 tammi	8.	133 781	82 000	-	2,75	2,83	2,84	14
15.	120 349	79 000	-	2,75	2,80	2,81	14	
22.	123 705	91 000	-	2,75	2,80	2,81	14	
29.	114 931	83 000	-	2,75	2,79	2,81	14	
helmi 5.	115 836	86 000	-	2,75	2,78	2,79	14	
12.	100 544	75 000	-	2,75	2,76	2,78	14	
19.	125 104	95 000	-	2,75	2,77	2,78	13	
26.	110 698	83 000	-	2,75	2,75	2,76	14	
maal	4.	54 090	54 090	-	2,75	2,75	2,75	15
12.	126 251	106 000	-	2,50	2,57	2,63	13	
12.	75 870	65 000	-	2,50	2,55	2,64	7	
19.	129 827	83 000	-	2,50	2,58	2,59	14	
25.	115 518	104 000	-	2,50	2,53	2,55	15	
huhti 2.	112 031	71 000	-	2,50	2,53	2,54	14	

2. Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Tehdyt tarjoukset (määrä)	Hyväksytyt tarjoukset (määrä)	Kiinteäkorkoiset huutokaupat	Vaihtuvakorkoiset huutokaupat			Operaation kesto [...] päivää
			Kiinteäkorko	Marginaalikorko ³⁾	Painotettu keskikorko		
1	2	3	4	5	6	7	
2001 huhti 25.	43 416	20 000	-	4,67	4,70	92	
touko 31.	46 448	20 000	-	4,49	4,51	91	
kesä 28.	44 243	20 000	-	4,36	4,39	91	
heinä 26.	39 369	20 000	-	4,39	4,42	91	
elo 30.	37 855	20 000	-	4,20	4,23	91	
syys 27.	28 269	20 000	-	3,55	3,58	85	
loka 25.	42 308	20 000	-	3,50	3,52	98	
marras 29.	49 135	20 000	-	3,32	3,34	91	
joulu 21.	38 178	20 000	-	3,29	3,31	97	
2002 tammi 31.	44 547	20 000	-	3,31	3,33	84	
helmi 28.	47 001	20 000	-	3,32	3,33	91	
maalis 28.	39 976	20 000	-	3,40	3,42	91	
huhti 25.	40 580	20 000	-	3,35	3,36	91	
touko 30.	37 602	20 000	-	3,45	3,47	91	
kesä 27.	27 670	20 000	-	3,38	3,41	91	
heinä 25.	28 791	15 000	-	3,35	3,37	98	
elo 29.	33 527	15 000	-	3,33	3,34	91	
syys 26.	25 728	15 000	-	3,23	3,26	88	
loka 31.	27 820	15 000	-	3,22	3,24	91	
marras 28.	38 644	15 000	-	3,02	3,04	91	
joulu 23.	42 305	15 000	-	2,93	2,95	94	
2003 tammi 30.	31 716	15 000	-	2,78	2,80	90	
helmi 27.	24 863	15 000	-	2,48	2,51	91	
maalis 27.	33 367	15 000	-	2,49	2,51	91	

3. Muut huutokaupoina toteutetut operaatiot

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Operaation tyyppi	Tehdyt tarjoukset (määrä)	Hyväksytyt tarjoukset (määrä)	Kiinteäkorkoiset huutokaupat	Vaihtuvakorkoiset huutokaupat			Operaation kesto [...] päivää
				Kiinteäkorko	Korkotarjousten alaraja	Marginaalikorko ³⁾	Painotettu keskikorko	
1	2	3	4	5	6	7	8	
2000 tammi 5. ⁴⁾	Määräaikaistalletusten kerääminen	14 420	14 420	-	-	3,00	3,00	7
kesä 21.	Käänteisoperaatio	18 845	7 000	-	-	4,26	4,28	1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>								
2001 huhti 30.	Käänteisoperaatio	105 377	73 000	-	4,75	4,77	4,79	7
syys 12.	Käänteisoperaatio	69 281	69 281	4,25	-	-	-	1
13.	Käänteisoperaatio	40 495	40 495	4,25	-	-	-	1
marras 28.	Käänteisoperaatio	73 096	53 000	-	3,25	3,28	3,29	7
2002 tammi 4.	Käänteisoperaatio	57 644	25 000	-	3,25	3,30	3,32	3
10.	Käänteisoperaatio	59 377	40 000	-	3,25	3,28	3,30	1
joulu 18.	Käänteisoperaatio	28 480	10 000	-	2,75	2,80	2,82	6

Lähde: EKP.

- 1) Esitetyt summat voivat hieman poiketa taulukossa 1.1 (vastaavaa) esitetystä (sarakkeet 6–8) likviditeetin jaon yhteydessä suorittamattomien maksujen vuoksi.
- 2) EKP ilmoitti 8.6.2000, että siitä operaatiosta alkaen, jonka maksut suoritetaan 28.6.2000, eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatiot toteutetaan vaihtuvakorkoisina huutokaupoina. Korkotarjousten alaraja tarkoittaa alinta korkoa, jolla vastapuolet voivat tehdä tarjouksia.
- 3) Likviditeettiä lisäävissä (vähentävissä) operaatioissa marginaalikorko tarkoittaa alinta (korkeinta) korkoa, jolla tarjoukset hyväksyttiin.
- 4) Operaatioissa tarjousten yläraja oli asetettu 3,00 prosentiksi.

Taulukko 1.4

Vähimmäisvarantotilatot

1. Vähimmäisvarantovelvoitteen alaisten luottolaitosten varantopohja^{1),2)}

(miljardia euroa; ajanjakson lopussa)

Varantopohja	Yhteensä	Velat, joihin sovelletaan 2 prosentin velvoitetta			Velat, joihin sovelletaan 0 prosentin velvoitetta		
		Talletukset (yön yli, enintään 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Enintään 2 vuoden velkapaperit	Talletukset (yli 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Repot	Yli 2 vuoden velkapaperit	
	1	2	3	4	5	6	
2002 helmi	10 964,1	6 164,7	392,8	1 337,1	653,2	2 416,3	
maalis	11 031,8	6 178,0	400,6	1 349,9	663,1	2 440,1	
huhti	11 076,4	6 176,1	404,9	1 355,1	699,1	2 441,2	
touko	11 111,6	6 150,4	410,5	1 355,8	741,7	2 453,2	
kesä	11 009,1	6 083,3	407,5	1 355,3	699,2	2 463,9	
heinä	10 999,6	6 069,3	408,6	1 368,0	691,0	2 462,7	
elo	10 952,0	6 010,3	401,5	1 359,7	703,2	2 477,2	
syys	11 054,3	6 055,4	405,0	1 373,5	747,6	2 472,7	
loka	11 113,6	6 052,0	414,2	1 379,1	790,5	2 477,8	
marras	11 207,0	6 142,9	426,9	1 365,2	784,2	2 487,7	
joulu	11 116,8	6 139,9	409,2	1 381,9	725,5	2 460,3	
2003 tammi	11 100,8	6 048,5	426,0	1 385,7	773,9	2 466,7	
helmi ^(p)	11 208,6	6 089,5	433,8	1 394,5	808,4	2 482,4	

Lähde: EKP.

- 1) Luottolaitosten velkoja muille EKPJ:n vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille luottolaitoksille, EKP:lle tai kansallisille keskuspankeille ei sisällytetä varantopohjaan. Jos luottolaitos ei pysty osoittamaan liikkeeseen laskemiensa edellä mainittujen euroalueen laitosten hallussa olevien enintään kahden vuoden velkapaperien määrää, se voi tehdä varantopohjaansa näistä veloista prosenttivähennyksen. Varantopohjaan sovellettava vähennys oli 10 % marraskuuhun 1999 saakka, sen jälkeen 30 %.
- 2) Pitoajanjakso alkavat kunkin kuukauden 24. päivänä ja päättyvät seuraavan kuukauden 23. päivänä. Varantovelvoite lasketaan edeltävän kuukauden lopun varantopohjan perusteella.
- 3) Sisältää rahamarkkinapaperit. Lisätietoja saa Yleistä-osasta.

2. Varantojen pito¹⁾

(miljardia euroa, korko vuotuisena prosenttina)

Varantojen pitoajanjakso päättyy	Vaaditut varantotalletukset ²⁾	Toteutuneet varantotalletukset ³⁾	Varantovelvoitteen ylittävät talletukset ⁴⁾	Varantovaje ⁵⁾	Vähimmäisvarantojen korko ⁶⁾ , %
	1	2	3	4	5
2002 huhti	130,6	131,1	0,5	0,0	3,30
touko	131,0	131,5	0,5	0,0	3,30
kesä	131,0	131,7	0,7	0,0	3,33
heinä	130,7	131,3	0,6	0,0	3,32
elo	129,3	129,7	0,5	0,0	3,29
syys	129,0	129,5	0,5	0,0	3,28
loka	127,7	128,2	0,5	0,0	3,28
marras	128,7	129,2	0,5	0,0	3,28
joulu	128,8	129,4	0,7	0,0	3,06
2003 tammi	130,9	131,4	0,6	0,0	2,87
helmi	130,4	131,0	0,6	0,0	2,78
maalis	128,9	129,5	0,6	0,0	2,67
huhti ^(p)	129,9	.	.	.	.

Lähde: EKP.

- 1) Tässä taulukossa ilmoitetaan päättyneiden pitoajanjaksojen täydelliset tiedot ja nykyisen pitoajanjakson varantovelvoitteet.
- 2) Kunkin luottolaitoksen varantovelvoitteen määrä lasketaan varantopohjana olevista veloista niiden velvoiteprosenttien mukaan, joita sovelletaan kuhunkin velkaerään. Velat lasketaan kuukauden lopun tasetietojen mukaan. Jokainen luottolaitos saa tehdä 100 000 euron suuruisen könttösummavähennyksen varantovelvoitteestaan. Euroalueen varantovelvoitteet lasketaan yhteen.
- 3) Vähimmäisvarantovelvoitteen alaisten luottolaitosten yhteenlasketut keskimääräiset päivittäiset varantotalletukset varantotilillä pitoajanjakson aikana.
- 4) Keskimääräiset varantovelvoitteen ylittävät toteutuneet varantotalletukset pitoajanjakson aikana laskettuna niiden luottolaitosten perusteella, jotka ovat täyttäneet varantovelvoitteen.
- 5) Keskimääräiset varantovelvoitteen alittavat toteutuneet varantotalletukset pitoajanjakson aikana laskettuna niiden luottolaitosten perusteella, jotka eivät ole täyttäneet varantovelvoitetta.
- 6) EKP:n (kalenteripäivien määrällä painotettu) eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden keskimääräinen korko pitoajanjakson aikana (ks. taulukko 1.3).

Taulukko 1.5

Pankkijärjestelmän likviditeettiasema¹⁾

(miljardia euroa; jakson päivittäisten arvojen keskiarvoja)

Pitoajanjakso päätyy	Likviditeettiä lisäävät tekijät					Likviditeettiä vähentävät tekijät					Luotto- laitosten sekkitiilit ⁴⁾	Perusraha (keskus- pankki- rahat) ⁵⁾				
	Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot					Talletus- mahdol- lisuus	Muut likvi- diteettiä vähentävät operaatiot ²⁾	Liikkeessä olevat setelit	Valtioiden tilit euro- järjestel- mässä	Muut tekijät (netto) ³⁾						
	Eurojär- jestelmä kulta- ja valuutta- saamiset (netto)	Perus- rahoitus- operaatiot	Pitempi- aikaiset- rahoitus- operaatiot	Maksu- valmius- luotto	Muut likvi- diteettiä lisäävät operaatiot ²⁾								1	2	3	4
2002 helmi	386,0	127,3	60,0	0,2	0,0	0,1	0,0	306,2	49,6	85,2	132,6	438,8				
maalis	386,7	114,6	60,0	0,2	0,0	0,1	0,0	283,3	54,2	91,8	132,1	415,6				
huhti	395,4	112,7	60,0	0,4	0,0	0,2	0,0	285,9	55,9	95,3	131,2	417,3				
touko	397,7	110,6	60,0	0,1	0,0	0,3	0,0	293,7	49,2	93,5	131,7	425,6				
kesä	396,2	112,6	60,0	0,5	0,0	0,4	0,0	300,8	45,1	91,2	131,8	433,0				
heinä	369,1	130,4	60,0	0,2	0,0	0,2	0,0	313,4	54,4	60,3	131,4	445,0				
elo	360,0	139,2	55,2	0,1	0,0	0,1	0,0	322,8	50,9	50,8	129,9	452,8				
syys	362,3	140,9	50,8	0,1	0,0	0,2	0,0	323,6	49,1	51,7	129,6	453,4				
loka	370,0	146,1	45,3	0,1	0,0	0,1	0,0	329,2	45,6	58,2	128,3	457,6				
marras	372,1	147,5	45,0	0,1	0,0	0,1	0,0	334,0	42,8	58,6	129,3	463,4				
joulu	371,5	168,1	45,0	1,1	2,0	0,2	0,0	350,7	51,7	55,5	129,5	480,5				
2003 tammi	360,9	176,3	45,0	0,5	0,0	0,3	0,0	353,9	43,7	53,3	131,6	485,8				
helmi	356,4	168,6	45,0	0,3	0,0	0,3	0,0	340,7	50,2	48,0	131,1	472,2				
maalis ⁶⁾	352,5	179,5	45,0	0,2	0,0	0,1	0,0	347,8	59,1	40,6	129,6	477,5				

Lähde: EKP.

- 1) Pankkijärjestelmän likviditeettiasema määritellään euroalueen luottolaitosten eurojärjestelmään kuuluvissa keskuspankeissa pitämien sekkitilien saldojen yhteissummana. Summat johdetaan eurojärjestelmän konsolidoidusta taseesta.
- 2) Ei sisällä kansallisten keskuspankkien EMUn toisen vaiheen aikana liikkeeseen laskemia velkasitoumuksia.
- 3) Eurojärjestelmän konsolidoidun taseen muut erät.
- 4) Likviditeettiä lisäävien (erät 1–5) ja likviditeettiä vähentävien erien (erät 6–10) erotus.
- 5) Talletusmahdollisuuden (erä 6), liikkeessä olevien setelien (erä 8) ja sekkitilien (erä 11) summa.

2 Euroalueen rahatalous ja sijoitusrahastot

Taulukko 2.1

Eurojärjestelmän yhteenlaskettu tase

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Saamiset

	Lainat				Hallussa olevat euroalueella olevien liikkeen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet				Hallussa olevat euroalueella olevien liikkeen laskemat osakkeet ja osuudet			Ulkomaiset saamiset ¹⁾	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
	euroalueelle	Rahalaitoksille ¹⁾	Julkis-yhteisöille	Muille	Rahalaitosten	Julkis-yhteisöjen	Muiden	Rahalaitosten	Muiden	12	13				
2000	445,0	427,4	17,1	0,5	97,4	2,5	93,6	1,3	15,3	4,3	11,0	380,7	11,2	56,1	1 005,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001 I	401,7	373,9	27,2	0,6	105,0	2,7	101,2	1,1	14,7	4,6	10,1	396,7	11,3	54,3	983,8
II	426,0	398,2	27,2	0,6	105,8	3,1	101,5	1,2	14,2	4,6	9,6	414,7	11,9	54,5	1 027,2
III	388,2	360,4	27,2	0,6	106,6	3,7	101,9	1,1	13,1	4,8	8,3	397,1	11,9	54,8	971,7
IV	412,7	386,4	25,7	0,6	107,0	3,8	101,8	1,3	13,8	4,6	9,2	399,0	11,9	54,3	998,6
2002 helmi	373,4	347,1	25,7	0,6	105,9	4,1	100,6	1,2	13,7	4,7	9,0	413,5	12,0	98,8	1 017,2
maalis	381,3	354,9	25,8	0,6	106,5	4,1	101,0	1,4	13,8	4,7	9,1	414,4	11,9	101,5	1 029,4
huhti	344,2	317,8	25,8	0,6	107,5	5,0	101,4	1,1	13,5	4,7	8,8	401,2	12,0	103,3	981,7
touko	356,1	329,7	25,7	0,6	107,0	4,9	101,0	1,0	13,3	4,7	8,6	394,4	12,0	105,5	988,3
kesä	387,7	361,3	25,7	0,6	107,9	4,9	101,6	1,4	12,9	4,7	8,2	372,7	12,0	108,9	1 001,9
heinä	364,0	337,7	25,7	0,6	108,8	5,3	101,9	1,7	12,7	4,7	7,9	377,9	12,1	110,5	986,0
elo	363,4	337,5	25,3	0,6	110,8	5,4	103,3	2,1	12,8	4,8	8,0	377,9	12,1	110,9	987,9
syys	365,6	339,6	25,3	0,6	112,5	5,8	104,6	2,2	12,3	4,8	7,5	386,0	12,1	112,5	1 001,0
loka	370,8	344,8	25,3	0,6	113,4	6,4	106,1	0,9	13,0	4,9	8,1	379,9	12,1	115,1	1 004,5
marras	377,3	351,3	25,3	0,6	115,0	7,0	107,1	0,9	13,6	5,0	8,6	378,8	9,8	119,2	1 013,8
joulu	416,1	391,3	24,2	0,6	94,5	7,6	86,0	0,8	13,3	5,1	8,2	374,6	12,1	125,0	1 035,7
2003 tammi	412,3	387,5	24,2	0,6	96,8	8,6	87,4	0,8	12,8	4,9	7,9	373,4	12,2	109,8	1 017,8
helmi ²⁾	410,2	385,4	24,1	0,6	100,7	9,1	90,8	0,8	12,7	5,0	7,8	362,0	12,0	122,4	1 020,5

2. Velat

	Liikkeessä-oleva raha	Talletukset euroalueelta	Rahalaitosten ¹⁾	Valtion	Muiden julkis-yhteisöjen/muiden	Liikkeeseen lasketut velkapaperit ²⁾	Oma pääoma ja varaukset	Ulkomaiset velat ¹⁾	Muut velat	Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2000	390,2	327,3	270,4	47,1	9,8	3,8	197,5	29,9	57,0	1 005,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001 I	370,5	312,6	253,4	46,8	12,4	5,5	204,6	26,8	63,8	983,8
II	368,8	342,2	274,1	51,8	16,3	5,6	223,7	32,6	54,2	1 027,2
III	346,1	323,6	269,4	37,6	16,6	5,5	209,2	30,0	57,3	971,7
IV	285,9	391,9	342,4	35,1	14,4	4,6	209,8	35,6	70,8	998,6
2002 helmi	308,2	349,1	282,3	52,1	14,7	4,6	219,9	33,9	101,5	1 017,2
maalis	309,2	355,1	282,4	56,3	16,4	4,6	217,8	36,9	105,9	1 029,4
huhti	311,3	323,5	254,8	50,8	17,9	4,6	212,7	32,4	97,2	981,7
touko	319,6	326,6	268,4	40,7	17,4	4,6	207,9	31,6	98,0	988,3
kesä	329,4	354,3	285,2	51,5	17,5	4,6	182,3	31,0	100,5	1 001,9
heinä	340,1	316,0	247,4	52,9	15,6	4,6	183,7	35,1	106,6	986,0
elo	342,3	318,7	255,8	47,3	15,6	4,6	186,4	31,0	104,9	987,9
syys	347,0	317,6	258,9	41,7	17,0	4,6	190,2	32,5	109,1	1 001,0
loka	355,4	313,5	254,4	40,8	18,3	4,6	187,9	31,3	111,9	1 004,5
marras	360,8	319,3	255,2	46,2	17,9	3,6	185,7	31,5	112,9	1 013,8
joulu	392,9	328,4	283,3	29,5	15,6	3,6	156,2	32,9	121,7	1 035,7
2003 tammi	352,1	348,3	284,1	49,3	15,0	3,6	154,5	30,2	129,1	1 017,8
helmi ²⁾	358,1	346,0	276,9	54,2	14,9	2,8	159,5	28,6	125,5	1 020,5

Lähde: EKP.

1) Marraskuun lopusta alkaen TARGET-järjestelmän saamiset ja velat nettoutetaan päivittäin järjestämällä ne uudelleen (netting by novation). Tämä tarkoittaa, että kansallisten keskuspankkien ja EKP:n kahdenväliset saamiset ja velat on korvattu yhdellä kunkin kansallisen keskuspankin ja EKP:n kahdenvälisellä nettomääräisellä positiolla. Vuosien 1999 ja 2000 kunkin kuukauden lopun bruttomääräinen tilanne on esitetty vastaavassa alaviitteessä Kuukausikatsauksen helmikuun ja joulukuun 2000 numeroissa.

2) Sisältää rahamarkkinapaperit. Lisätietoja saa Yleistä-osasta.

Taulukko 2.2

Euroalueen rahalaitosten yhteenlaskettu tase (pl. eurojärjestelmä)

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Saamiset

	Lainat euroalueelle	Rahalaitoksille	Julkisyhteisöille	Muille	Hallussa olevat euroalueella olevien liikkeen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet ¹⁾	Rahalaitosten	Julkisyhteisöjen	Muiden	Rahamarkkinarahastosuudet	Hallussa olevat euroalueella olevien liikkeen laskemat osakkeet ja osuudet	Rahalaitosten	Muiden	Ulkomaiset saamiset	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2000	10 419,8	3 510,4	817,8	6 091,5	2 311,5	1 051,4	995,9	264,2	23,3	750,9	240,2	510,8	2 026,2	158,7	1 015,2	16 705,6
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	10 814,0	3 715,6	824,4	6 274,0	2 454,0	1 100,6	1 066,2	287,1	25,6	812,3	255,3	557,0	242,1	160,8	1 097,2	17 606,0
II	10 894,4	3 698,3	808,5	6 387,6	2 529,2	1 123,3	1 104,9	300,9	32,9	799,3	251,3	548,0	290,1	163,5	1 128,3	17 837,7
III	10 953,2	3 729,3	802,6	6 421,3	2 543,2	1 123,5	1 093,3	326,4	36,1	771,6	245,1	526,4	300,6	165,7	1 115,8	17 886,2
IV	11 134,7	3 794,0	822,0	6 518,7	2 535,9	1 122,9	1 077,4	335,6	38,5	810,8	251,9	559,0	408,8	168,1	1 129,5	18 226,3
2002 helmi	11 049,6	3 679,7	821,8	6 548,1	2 611,4	1 155,5	1 107,1	348,7	42,3	811,9	254,2	557,7	2 419,7	164,6	1 096,0	18 195,5
maalis	11 210,8	3 778,4	826,8	6 605,5	2 646,9	1 173,5	1 128,1	345,3	46,6	811,4	260,0	551,4	2 430,8	164,5	1 031,1	18 342,2
huhti	11 264,9	3 817,7	806,7	6 640,6	2 653,2	1 183,6	1 127,8	341,8	47,5	825,4	267,5	557,9	2 425,3	164,2	1 011,2	18 391,8
touko	11 329,0	3 866,4	803,4	6 659,1	2 673,9	1 188,7	1 141,2	343,9	50,8	826,0	265,7	560,3	2 451,4	164,4	984,6	18 480,1
kesä	11 334,7	3 839,8	804,4	6 690,5	2 675,0	1 195,9	1 137,5	341,7	58,3	819,0	263,4	555,6	2 358,6	164,3	1 002,3	18 412,2
heinä	11 339,5	3 844,7	802,8	6 691,9	2 671,9	1 192,8	1 135,5	343,6	60,5	808,1	266,9	541,2	2 378,8	164,6	1 025,6	18 449,0
elo	11 321,2	3 836,8	792,7	6 691,7	2 657,6	1 187,0	1 131,7	338,9	60,9	816,7	265,5	551,1	2 367,3	165,6	1 011,0	18 400,2
syys	11 406,6	3 885,0	795,5	6 726,1	2 687,2	1 190,0	1 148,6	348,6	62,1	805,1	263,6	541,5	2 427,5	166,2	1 057,9	18 612,6
loka	11 463,5	3 926,4	795,1	6 742,0	2 680,0	1 185,5	1 142,3	352,2	63,7	819,5	266,0	553,5	2 483,6	167,1	1 021,1	18 698,6
marras	11 592,2	4 034,5	803,9	6 753,9	2 706,7	1 203,5	1 147,3	355,8	65,6	822,9	264,7	558,2	2 558,2	167,1	1 055,3	18 968,1
joulu	11 610,1	4 020,8	812,0	6 777,4	2 672,9	1 171,9	1 134,2	366,9	62,9	827,9	257,5	570,4	2 463,6	168,1	1 057,1	18 862,6
2003 tammi	11 658,6	4 051,9	803,4	6 803,3	2 782,4	1 220,5	1 187,3	374,5	65,5	814,6	254,6	559,9	2 475,9	164,3	1 024,9	18 986,5
helmi ^②	11 733,3	4 102,5	803,8	6 827,1	2 811,9	1 224,9	1 206,5	380,5	66,8	811,9	254,3	557,6	2 549,2	163,2	1 049,0	19 185,3

2. Velat

	Liikkeessä oleva raha	Talletukset euroalueelta	Rahalaitosten	Valtion	Muiden julkisyhteisöjen/muiden	Yön yli	Määräaikaiset	Irtsanomisehtoiset	Repot	Rahamarkkinarahastosuudet ²⁾	Liikkeen lasketut velkapaperit ^{1), 2)}	Oma pääoma ja varaukset	Ulkomaiset velat	Muut velat	Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2000	0,0	9 057,1	3 679,3	117,4	5 260,5	1 648,9	2 159,8	1 276,9	174,9	323,3	2 712,9	940,5	2 299,5	1 372,2	16 705,6
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001 I	0,0	9 325,3	3 814,5	103,6	5 407,2	1 624,0	2 237,8	1 322,8	222,6	369,2	2 817,4	982,4	2 638,7	1 473,1	17 606,0
II	0,0	9 424,1	3 805,6	113,7	5 504,8	1 715,9	2 236,6	1 330,8	221,5	390,2	2 861,3	998,1	2 713,8	1 450,1	17 837,7
III	0,0	9 484,8	3 839,0	110,2	5 535,5	1 733,7	2 233,5	1 342,6	225,7	417,3	2 875,5	1 011,1	2 613,4	1 484,1	17 886,2
IV	0,0	9 696,6	3 829,6	103,9	5 763,1	1 882,1	2 257,5	1 405,0	218,5	436,5	2 882,9	1 041,9	2 687,4	1 480,9	18 226,3
2002 helmi	0,0	9 571,1	3 745,5	103,7	5 721,9	1 828,9	2 251,0	1 420,9	221,1	469,2	2 933,1	1 050,6	2 734,1	1 437,3	18 195,5
maalis	0,0	9 695,4	3 852,1	101,2	5 742,1	1 823,1	2 266,3	1 423,0	229,6	477,9	2 966,1	1 057,6	2 754,4	1 390,7	18 342,2
huhti	0,0	9 742,5	3 871,8	106,7	5 763,9	1 852,1	2 269,0	1 414,7	228,1	485,0	2 969,4	1 064,1	2 741,5	1 389,4	18 391,8
touko	0,0	9 810,7	3 920,5	108,3	5 781,9	1 852,8	2 278,8	1 415,5	234,8	493,4	2 994,0	1 071,3	2 723,4	1 387,2	18 480,1
kesä	0,0	9 836,4	3 926,6	103,5	5 806,3	1 898,8	2 256,3	1 421,7	229,6	497,5	2 984,6	1 071,6	2 589,0	1 433,2	18 412,2
heinä	0,0	9 818,1	3 932,1	99,0	5 787,1	1 870,1	2 263,8	1 424,3	228,8	510,7	2 989,6	1 081,4	2 613,1	1 436,1	18 449,0
elo	0,0	9 779,9	3 918,3	93,6	5 768,0	1 836,2	2 265,4	1 429,8	236,5	524,3	3 002,0	1 088,2	2 585,3	1 420,5	18 400,2
syys	0,0	9 870,6	3 960,8	104,6	5 805,2	1 891,3	2 242,8	1 432,8	238,3	522,5	3 004,3	1 094,1	2 642,2	1 478,9	18 612,6
loka	0,0	9 942,0	4 020,2	111,0	5 810,8	1 873,5	2 263,8	1 438,1	235,6	526,4	3 010,3	1 097,0	2 666,6	1 456,3	18 698,6
marras	0,0	10 091,7	4 126,6	101,3	5 863,8	1 925,7	2 259,8	1 448,7	229,6	542,8	3 038,6	1 100,1	2 706,3	1 488,6	18 968,1
joulu	0,0	10 190,5	4 133,0	106,9	5 950,6	1 985,1	2 261,3	1 477,8	226,4	532,9	2 990,4	1 102,0	2 596,5	1 450,4	18 862,6
2003 tammi	0,0	10 197,6	4 159,5	105,8	5 932,3	1 935,2	2 263,5	1 500,6	233,0	600,3	3 013,5	1 106,9	2 634,9	1 433,3	18 986,5
helmi ^②	0,0	10 287,9	4 214,5	119,4	5 954,0	1 933,1	2 270,7	1 513,9	236,2	614,1	3 033,1	1 105,0	2 688,4	1 456,9	19 185,3

Lähde: EKP.

1) Sisältää rahamarkkinapaperit. Lisätietoja saa Yleistä-osasta.

2) Sisältää euroalueella olevien hallussa olevat instrumentit. Euroalueen ulkopuolisten hallussa olevat instrumentit sisältyvät erään ”ulkomaiset velat”.

Taulukko 2.3

Euroalueen rahalaitosten konsolidoitu tase (ml. eurojärjestelmä)

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Saamiset: kannat

	Lainat						Hallussa olevat euro- alueella olevien liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet ²⁾	Hullussa olevat euro- alueella olevien liikkeeseen laskemat osakkeet ja osuudet	Ulkomaiset saamiset ³⁾	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
	euro- alueelle	Julkis- yhteisöille	Muille	Hallussa								
				olevat euro- alueella olevien liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet ²⁾	Julkis- yhteisöjen	Muiden						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
2001												
elo	7 198,4	828,8	6 369,6	1 516,6	1 192,9	323,7	545,1	2 624,7	176,9	1 082,6	13 144,3	
syys	7 251,7	829,8	6 421,9	1 522,6	1 195,2	327,4	534,7	2 697,8	177,6	1 134,1	13 318,6	
loka	7 278,8	827,2	6 451,6	1 516,6	1 186,8	329,9	543,7	2 742,5	178,3	1 164,2	13 424,2	
marras	7 345,2	843,3	6 501,9	1 524,1	1 191,0	333,1	544,6	2 827,6	179,1	1 153,9	13 574,5	
joulu	7 367,0	847,7	6 519,3	1 516,1	1 179,2	336,9	568,1	2 807,8	180,0	1 137,6	13 576,7	
2002												
tammi	7 379,2	844,8	6 534,4	1 548,3	1 206,3	341,9	568,1	2 829,6	177,5	1 164,8	13 667,3	
helmi	7 396,2	847,5	6 548,7	1 557,7	1 207,8	349,9	566,7	2 833,2	176,6	1 126,8	13 657,2	
maalis	7 458,8	852,6	6 606,1	1 575,7	1 229,1	346,6	560,5	2 845,2	176,4	1 077,8	13 694,4	
huhti	7 473,6	832,4	6 641,2	1 572,2	1 229,3	342,9	566,8	2 826,5	176,2	1 065,0	13 680,2	
touko	7 488,9	829,2	6 659,7	1 587,2	1 242,3	345,0	568,9	2 845,8	176,4	1 044,4	13 711,6	
kesä	7 521,2	830,1	6 691,1	1 582,0	1 239,0	343,0	563,9	2 731,2	176,2	1 067,7	13 642,2	
heinä	7 521,1	828,5	6 692,6	1 582,7	1 237,4	345,3	549,1	2 756,7	176,7	1 092,7	13 679,1	
elo	7 510,4	818,0	6 692,3	1 576,0	1 235,0	341,0	559,1	2 745,3	177,7	1 080,7	13 649,2	
syys	7 547,5	820,8	6 726,8	1 603,9	1 253,2	350,8	549,1	2 813,5	178,3	1 130,1	13 822,3	
loka	7 563,1	820,4	6 742,7	1 601,6	1 248,5	353,1	561,5	2 863,5	179,3	1 094,9	13 863,8	
marras	7 583,7	829,2	6 754,5	1 611,1	1 254,4	356,7	566,8	2 937,0	177,0	1 135,1	14 010,7	
joulu	7 614,2	836,2	6 778,0	1 587,9	1 220,2	367,7	578,6	2 838,2	180,2	1 130,5	13 929,6	
2003												
tammi	7 631,6	827,6	6 803,9	1 650,0	1 274,7	375,3	567,9	2 849,3	176,6	1 094,6	13 970,7	
helmi ⁴⁾	7 655,6	827,9	6 827,7	1 678,6	1 297,3	381,3	565,4	2 911,2	175,2	1 132,7	14 119,2	

2. Velat: kannat

	Liikkeessä oleva raha ⁴⁾	Valtion talletukset	Muiden julkisyhteisöjen/ muiden talletukset euro- alueelta	Yön yli				Raha- markkina- rahasto- osuudet ⁵⁾	Liikkeeseen lasketut velka- paperit ^{1,5)}	Oma pääoma ja varauk- set	Ulko- maiset velat ³⁾	Muut velat	Raha- laitosten väliset velat, netto	Yhteensä
				Yön yli	Määrä- aikaiset	Irti- sanomis- ehtoiset	Repot							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2001														
elo	319,2	152,4	5 500,1	1 681,2	2 250,8	1 337,3	230,8	377,6	1 731,0	959,9	2 623,1	1 489,4	-8,6	13 144,3
syys	309,6	147,8	5 552,2	1 749,9	2 233,9	1 342,6	225,7	381,2	1 753,9	970,4	2 643,4	1 541,4	18,7	13 318,6
loka	295,5	153,3	5 574,8	1 750,3	2 237,6	1 351,9	235,1	392,3	1 767,9	981,1	2 665,2	1 588,7	5,5	13 424,2
marras	279,7	150,2	5 628,1	1 798,1	2 239,2	1 365,0	225,9	400,8	1 760,3	982,6	2 729,9	1 632,4	10,4	13 574,5
joulu	239,7	139,0	5 777,6	1 896,2	2 257,9	1 405,0	218,5	398,0	1 760,8	995,2	2 723,0	1 551,8	-8,5	13 576,7
2002														
tammi	246,5	148,9	5 736,9	1 847,8	2 254,1	1 418,8	216,2	416,6	1 775,9	1 007,5	2 759,4	1 573,6	2,0	13 667,3
helmi	240,3	155,7	5 736,7	1 843,3	2 251,4	1 420,9	221,1	427,0	1 778,2	1 011,5	2 768,0	1 538,8	1,1	13 657,2
maalis	254,3	157,5	5 758,5	1 839,1	2 266,7	1 423,0	229,6	431,2	1 793,1	1 010,7	2 791,3	1 496,6	1,3	13 694,4
huhti	261,7	157,5	5 781,8	1 869,7	2 269,3	1 414,7	228,1	437,5	1 785,5	1 004,6	2 774,0	1 486,6	-8,9	13 680,2
touko	273,9	149,0	5 799,3	1 869,8	2 279,1	1 415,5	234,8	442,6	1 805,0	1 008,8	2 755,1	1 485,2	-7,3	13 711,6
kesä	285,8	155,0	5 823,9	1 916,0	2 256,6	1 421,7	229,6	439,2	1 788,3	985,8	2 619,9	1 533,6	10,7	13 642,2
heinä	296,8	151,9	5 802,6	1 885,4	2 264,1	1 424,3	228,8	450,3	1 796,1	993,4	2 648,1	1 542,7	-2,9	13 679,1
elo	301,2	141,0	5 783,6	1 851,6	2 265,7	1 429,8	236,5	463,4	1 814,3	1 004,3	2 616,3	1 525,4	-0,2	13 649,2
syys	306,7	146,3	5 822,2	1 908,0	2 243,1	1 432,8	238,3	460,4	1 813,0	1 015,9	2 674,8	1 588,0	-5,0	13 822,3
loka	313,9	151,8	5 829,1	1 891,4	2 264,1	1 438,1	235,6	462,7	1 823,0	1 013,9	2 697,9	1 568,2	3,3	13 863,8
marras	321,4	147,5	5 881,6	1 943,2	2 260,1	1 448,7	229,6	477,1	1 831,7	1 016,0	2 737,8	1 601,5	-4,0	14 010,7
joulu	341,2	136,4	5 966,1	2 000,3	2 261,6	1 477,8	226,4	470,1	1 814,5	995,6	2 629,3	1 572,1	4,3	13 929,6
2003														
tammi	312,0	155,1	5 947,2	1 949,8	2 263,8	1 500,6	233,0	534,7	1 788,0	1 001,8	2 665,1	1 562,5	4,2	13 970,7
helmi ⁴⁾	319,4	173,6	5 968,9	1 947,7	2 271,0	1 513,9	236,2	547,3	1 801,9	1 005,3	2 717,0	1 582,4	3,6	14 119,2

Lähde: EKP.

- 1) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.
- 2) Sisältää rahamarkkinapaperit. Lisätietoja saa Yleistä-osasta.
- 3) Ks. myös taulukon 2.1 alaviite 1.
- 4) Euron aiemmat kansalliset ilmentymät eivät enää 1.1.2003 lukien sisälly tase-erään "liikkeessä oleva raha". Tämä uudelleenluokittelu ei vaikuta virtatietoihin.
- 5) Sisältää euroalueella olevien hallussa olevat instrumentit. Euroalueen ulkopuolisten hallussa olevat instrumentit sisältyvät erään "ulkomaiset velat".

3. Saamiset: virrat¹⁾

												Yhteensä
		Lainat euro-alueelle			Hallussa olevat euro-alueella olevien liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet ²⁾			Hallussa olevat euro-alueella olevien liikkeeseen laskemat osakkeet ja osuudet	Ulkomaiset saamiset ³⁾	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	
		Julkis-yhteisöille	Muulle		Julkis-yhteisöjen	Muiden						
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2001	syys	48,6	1,0	47,5	-1,4	-4,3	2,9	-5,0	49,1	0,7	51,9	143,9
	loka	25,7	-2,7	28,4	-7,0	-9,6	2,6	5,7	43,7	0,7	30,1	99,0
	marras	65,7	16,0	49,7	9,9	7,9	2,1	-3,2	66,0	1,1	5,9	145,6
	joulu	25,5	3,7	21,8	-8,4	-10,3	2,0	22,1	-26,2	1,1	-17,1	-3,0
2002	tammi	9,5	-3,1	12,6	27,1	21,9	5,2	-0,3	-0,1	-2,5	26,6	60,2
	helmi	19,0	2,7	16,2	9,2	1,2	8,0	0,6	0,3	-0,9	-39,3	-11,1
	maalis	64,2	5,2	59,0	14,1	16,9	-2,9	-7,6	19,9	0,0	-48,1	42,4
	huhti	21,7	-20,0	41,7	-1,9	1,5	-3,3	6,3	18,0	-0,2	-13,1	30,8
	touko	25,4	-2,8	28,2	12,7	9,7	3,0	0,9	73,9	0,2	-20,8	92,3
	kesä	40,7	1,4	39,3	-3,0	-1,3	-1,7	-5,1	-26,8	-0,2	23,7	29,2
	heinä	-4,7	-1,8	-2,9	-2,5	-2,0	-0,5	-11,7	-2,4	0,5	23,9	3,1
	elo	-10,6	-10,9	0,3	-5,7	-3,1	-2,6	9,4	-10,5	1,0	-12,1	-28,6
	syys	38,3	2,8	35,4	20,8	11,5	9,3	-4,4	65,5	0,6	47,8	168,5
	loka	18,2	-0,4	18,6	-0,4	-2,6	2,2	10,2	55,0	0,9	-35,8	48,1
	marras	28,4	9,0	19,4	9,7	6,1	3,6	3,2	84,7	-2,3	39,6	163,3
	joulu	44,9	7,4	37,5	-4,4	-14,9	10,6	10,7	-35,1	1,7	-16,0	2,0
2003	tammi	28,2	0,6	27,5	23,9	19,9	4,0	-6,2	17,3	-2,4	-21,8	39,4
	helmi ⁴⁾	24,5	0,2	24,3	22,5	16,3	6,2	-1,6	70,6	-1,4	37,4	151,3

4. Velat: virrat¹⁾

													Yhteensä		
		Liik-keessä oleva raha ⁴⁾	Valtion talletukset	Muiden julkis-yhteisöjen/ muiden talletukset euro-alueelta	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irti- sanomis- ehtoiset	Repot	Raha- markkina- rahasto- osuudet ⁵⁾	Liikkee- seen lasketut velka- paperit ^{2),3)}	Oma pääoma ja varauk- set	Ulko- maiset velat ³⁾	Muut velat	Raha- laitosten väliset velat, netto	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2001	syys	-9,6	-4,6	51,2	68,4	-17,4	5,3	-5,1	3,2	15,8	9,0	18,5	41,3	19,1	143,9
	loka	-14,2	5,4	22,6	0,9	3,0	9,2	9,5	11,5	13,1	7,9	18,7	45,7	-11,8	99,0
	marras	-15,7	-3,0	51,4	47,2	0,3	13,1	-9,2	9,7	24,1	2,9	38,8	32,9	4,6	145,6
	joulu	-40,0	-11,2	149,3	98,4	18,4	40,0	-7,4	-1,3	-0,5	13,6	-17,3	-76,2	-19,5	-3,0
		6,8	10,4	-42,5	-49,5	-3,1	12,4	-2,3	19,5	10,6	14,2	14,1	15,6	11,3	60,2
2002	tammi	-6,2	6,9	0,2	-4,3	-2,5	2,1	4,9	10,4	4,8	-0,8	11,3	-36,9	-0,7	-11,1
	helmi	14,0	1,7	22,8	-3,8	16,1	2,2	8,4	3,3	18,4	2,7	25,5	-55,2	9,3	42,4
	maalis	7,4	0,0	27,6	32,1	5,2	-8,2	-1,5	7,9	-2,1	-5,2	20,6	-15,9	-9,6	30,8
	huhti	12,2	-8,5	24,6	2,4	14,4	1,1	6,7	4,0	29,2	3,7	34,9	-9,3	1,5	92,3
	touko	12,0	6,0	31,1	48,2	-17,3	6,4	-6,1	-7,2	0,6	-17,1	-67,8	56,1	15,6	29,2
	kesä	11,0	-3,1	-24,5	-31,8	5,4	2,5	-0,7	12,0	5,4	9,6	-5,1	11,3	-13,5	3,1
	heinä	4,4	-11,0	-4,7	-33,6	15,7	5,5	7,7	12,3	4,0	9,0	-24,8	-20,5	2,8	-28,6
	elo	5,6	1,6	39,5	56,4	-22,3	3,0	2,4	-2,7	15,8	9,3	47,4	53,9	-1,9	168,5
	syys	7,2	5,5	7,8	-16,4	21,7	5,3	-2,8	2,1	11,4	-0,1	25,5	-20,8	9,4	48,1
	loka	7,5	-4,3	55,6	52,9	-3,7	10,6	-4,4	14,7	14,9	2,7	49,6	29,2	-6,5	163,3
	marras	19,8	-11,0	80,8	49,1	5,5	29,4	-3,2	-6,6	-14,2	-3,1	-53,0	-19,0	8,3	2,0
	joulu														
2003	tammi	-7,6	15,6	-12,1	-49,0	-1,3	23,0	15,1	19,6	10,7	7,4	10,6	-8,2	3,5	39,4
	helmi ⁴⁾	7,3	18,5	21,8	-2,1	7,4	13,3	3,2	12,4	14,7	3,9	56,8	16,6	-0,6	151,3

Taulukko 2.4

Raha-aggregaatit¹⁾ ja niiden vastaerät

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

1. Raha-aggregaatit: kannat ajanjakson lopussa

		M2							Joulukuu 2001 = 100 ⁴⁾
		M1				Enintään 2 vuoden määrä- aikais- talletukset	Irtisanomis- ajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Yhteensä	
		Liikkeessä oleva raha ³⁾	Yön yli -talletukset	Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100 ⁴⁾				
1	2	3	4	5	6	7	8		
2001	elo	319,2	1 747,5	2 066,7	93,61	1 088,8	1 292,9	4 448,4	95,41
	syys	309,6	1 815,1	2 124,7	96,23	1 070,9	1 299,7	4 495,3	96,40
	loka	295,5	1 816,1	2 111,6	95,66	1 074,7	1 311,6	4 497,9	96,46
	marras	279,7	1 864,6	2 144,3	97,11	1 077,6	1 326,4	4 548,2	97,50
	joulu	239,7	1 968,2	2 207,9	100,00	1 088,8	1 367,9	4 664,6	100,00
2002	tammi	246,5	1 921,9	2 168,4	98,16	1 080,9	1 390,4	4 639,7	99,44
	helmi	240,3	1 917,1	2 157,4	97,67	1 076,7	1 394,5	4 628,7	99,21
	maalis	254,3	1 914,2	2 168,5	98,19	1 088,5	1 397,9	4 654,8	99,79
	huhti	261,7	1 945,5	2 207,2	100,01	1 092,0	1 391,9	4 691,2	100,65
	touko	273,9	1 945,4	2 219,3	100,66	1 099,6	1 394,0	4 712,8	101,24
	kesä	285,8	1 992,1	2 277,9	103,41	1 074,8	1 400,0	4 752,8	102,23
	heinä	296,8	1 959,3	2 256,1	102,37	1 083,7	1 403,0	4 742,8	101,89
	elo	301,2	1 927,4	2 228,6	101,13	1 096,8	1 408,9	4 734,3	101,72
	syys	306,7	1 984,3	2 291,0	103,96	1 073,6	1 411,1	4 775,7	102,61
	loka	313,9	1 968,3	2 282,3	103,57	1 093,6	1 417,7	4 793,5	103,00
	marras	321,4	2 020,9	2 342,3	106,35	1 086,2	1 428,8	4 857,3	104,40
	joulu	341,2	2 083,2	2 424,4	109,71	1 075,1	1 458,9	4 958,4	106,47
2003	tammi	312,0	2 030,6	2 342,7	107,06	1 076,6	1 485,9	4 905,1	105,85
	helmi ^(p)	319,4	2 029,3	2 348,7	107,34	1 078,8	1 501,3	4 928,7	106,36

2. Raha-aggregaatit: virrat⁵⁾

		M2							Suhteellinen vuosi- muutos ⁴⁾ , %
		M1				Enintään 2 vuoden määrä- aikais- talletukset	Irtisanomis- ajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Yhteensä	
		Liikkeessä oleva raha ³⁾	Yön yli -talletukset	Yhteensä	Suhteellinen vuosi- muutos ⁴⁾ , %				
1	2	3	4	5	6	7	8		
2001	syys	-9,6	67,4	57,7	5,5	-18,2	6,8	46,3	5,3
	loka	-14,2	1,6	-12,6	5,0	3,3	11,8	2,6	5,4
	marras	-15,7	47,8	32,0	5,5	1,9	14,8	48,7	5,9
	joulu	-40,0	103,8	63,8	5,1	11,1	41,5	116,4	6,1
2002	tammi	6,8	-47,3	-40,6	6,7	-6,7	21,1	-26,2	6,7
	helmi	-6,2	-4,6	-10,8	6,3	-4,0	4,1	-10,7	6,3
	maalis	14,0	-2,6	11,4	6,3	12,3	3,4	27,1	6,4
	huhti	7,4	32,8	40,2	6,6	5,4	-5,8	39,8	6,4
	touko	12,2	2,1	14,3	6,4	10,9	2,3	27,5	6,7
	kesä	12,0	48,6	60,6	7,3	-20,6	6,3	46,3	6,6
	heinä	11,0	-33,8	-22,9	7,3	4,2	2,8	-15,9	6,4
	elo	4,4	-31,7	-27,3	8,0	13,5	6,0	-7,9	6,6
	syys	5,6	56,9	62,5	8,0	-23,3	2,2	41,4	6,4
	loka	7,2	-15,8	-8,6	8,3	20,4	6,7	18,5	6,8
	marras	7,5	53,8	61,2	9,5	-7,3	11,1	65,0	7,1
	joulu	19,8	54,2	74,0	9,7	-8,0	30,3	96,3	6,5
2003	tammi	-7,6	-51,0	-58,6	9,1	2,6	27,1	-28,8	6,5
	helmi ^(p)	7,3	-1,3	6,0	9,9	2,2	15,4	23,7	7,2

Lähde: EKP.

1) Raha-aggregateihin kuuluvat rahalaitosten sekä joidenkin valtionhallintoon kuuluvien yksiköiden (kuten posti ja valtiokonttori) monetaariset velat muille euroalueella oleville kuin rahalaitoksille ja valtioille.

2) M3 ja sen erät on laskettu ilman euroalueen ulkopuolisten hallussa olevia rahamarkkinarahasto-osuuksia ja enintään kahden vuoden velkapapereita.

M3 ²⁾							
Repot	Raha- markkina- rahasto- osuudet	Enintään 2 vuoden velka- paperit ⁶⁾	Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100 ⁴⁾			
9	10	11	12	13			
230,8	377,6	142,5	5 199,3	95,91	2001	elo	
225,7	381,2	147,6	5 249,9	96,71		syys	
235,1	392,3	149,5	5 274,7	97,16		loka	
225,9	400,8	152,2	5 327,1	98,16		marras	
218,5	398,0	145,9	5 427,0	100,00		joulu	
216,2	416,6	141,8	5 414,4	99,83	2002	tammi	
221,1	427,0	138,8	5 415,5	99,84		helmi	
229,6	431,2	137,2	5 453,0	100,56		maalis	
228,1	437,5	134,7	5 491,5	101,35		huhti	
234,8	442,6	144,0	5 534,2	102,23		touko	
229,6	439,2	132,9	5 554,4	102,70		kesä	
228,8	450,3	125,5	5 547,4	102,45		heinä	
236,5	463,4	126,5	5 560,8	102,70		elo	
238,3	460,4	131,3	5 605,8	103,52		syys	
235,6	462,7	133,7	5 625,5	103,90		loka	
229,6	477,1	131,2	5 695,3	105,24		marras	
226,4	470,1	128,3	5 783,3	106,77		joulu	
233,0	534,7	106,3	5 779,2	106,94	2003	tammi	
236,2	547,3	112,9	5 825,1	107,79		helmi ^(p)	

M3 ²⁾							
Repot	Raha- markkina- rahasto- osuudet	Enintään 2 vuoden velka- paperit ⁶⁾	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ⁴⁾ , %			
9	10	11	12	13			
-5,1	3,2	-0,9	43,5	6,8	2001	syys	
9,5	11,5	0,6	24,2	7,3		loka	
-9,2	9,7	5,2	54,4	7,6		marras	
-7,4	-1,3	-7,8	99,9	7,6		joulu	
-2,3	19,5	-0,2	-9,1	7,7	2002	tammi	
4,9	10,4	-3,9	0,7	7,3		helmi	
8,4	3,3	0,2	39,0	7,3		maalis	
-1,5	7,9	-3,6	42,6	7,2		huhti	
6,7	4,0	9,5	47,8	7,5		touko	
-6,1	-7,2	-7,8	25,2	7,2		kesä	
-0,7	12,0	-8,6	-13,2	6,9		heinä	
7,7	12,3	1,1	13,2	7,1		elo	
2,4	-2,7	3,6	44,7	7,0		syys	
-2,8	2,1	2,6	20,3	6,9		loka	
-4,4	14,7	-2,6	72,8	7,2		marras	
-3,2	-6,6	-3,8	82,8	6,8		joulu	
15,1	19,6	3,6	9,5	7,1	2003	tammi	
3,2	12,4	6,4	45,6	8,0		helmi ^(p)	

3) Euron aiemmat kansalliset ilmentymät eivät enää 1.1.2003 lukien sisälly tase-erään "liikkeessä oleva raha". Tämä uudelleenluokittelu ei vaikuta virtatietoihin eikä suhteellisiin vuosimuutoksiin.

4) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

5) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

6) Sisältää rahamarkkinapaperit. Lisätietoja saa Yleistä-osasta.

Taulukko 2.4 (jatkoa)

Raha-aggregaatit¹⁾ ja niiden vastaerät

(miljardia euroa; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

3. Kausivaihtelusta puhdistetut kannat ajanjakson lopussa

		M1						M2	
		Liikkeessä oleva raha ⁴⁾	Yön yli -talletukset	Yhteensä	Indeksi ⁵⁾	Muut lyhytaikaiset talletukset ⁶⁾		Yhteensä	Indeksi ⁵⁾
						Yhteensä	Indeksi ⁵⁾		
1	2	3	4	5	6	7	8		
2001	elo	317,5	1 789,2	2 106,6	95,42	2 378,0	96,88	4 484,7	96,19
	syys	307,8	1 822,4	2 130,2	96,48	2 390,8	97,39	4 521,0	96,96
	loka	295,8	1 843,6	2 139,4	96,92	2 405,6	97,97	4 545,0	97,47
	marras	278,3	1 877,0	2 155,3	97,61	2 421,1	98,56	4 576,3	98,11
	joulu	233,4	1 922,1	2 155,5	97,63	2 441,6	99,39	4 597,1	98,55
2002	tammi	251,3	1 927,2	2 178,5	98,62	2 450,4	99,73	4 628,8	99,21
	helmi	245,3	1 932,6	2 177,9	98,60	2 457,8	100,04	4 635,7	99,36
	maalis	254,1	1 923,7	2 177,8	98,61	2 473,6	100,71	4 651,4	99,72
	huhti	264,4	1 932,8	2 197,2	99,56	2 479,8	101,04	4 677,0	100,34
	touko	273,6	1 942,2	2 215,8	100,50	2 483,4	101,34	4 699,2	100,94
	kesä	283,0	1 945,9	2 228,9	101,19	2 486,5	101,64	4 715,4	101,43
	heinä	292,8	1 954,0	2 246,8	101,95	2 496,5	101,86	4 743,3	101,90
	elo	299,3	1 964,3	2 263,5	102,72	2 502,1	102,10	4 765,7	102,39
	syys	306,2	1 993,3	2 299,5	104,35	2 509,8	102,41	4 809,3	103,33
	loka	314,1	1 997,9	2 312,0	104,92	2 531,6	103,32	4 843,6	104,08
	marras	319,6	2 027,0	2 346,6	106,55	2 532,0	103,35	4 878,7	104,86
	joulu	333,2	2 036,6	2 369,7	107,24	2 517,5	102,89	4 887,2	104,94
2003	tammi	316,8	2 046,0	2 362,8	107,98	2 536,2	103,70	4 899,0	105,72
	helmi ^(p)	324,6	2 056,2	2 380,8	108,81	2 561,5	104,74	4 942,3	106,66

4. Kausivaihtelusta puhdistetut virrat⁸⁾

		M1						M2				
		Liikkeessä oleva raha ⁴⁾	Yön yli -talletukset	Yhteensä	Suhteellinen kuukausimuutos ⁵⁾ , %	Suhteellinen vuosimuutos ⁵⁾ , %	Muut lyhytaikaiset talletukset ⁶⁾					
							Yhteensä	Suhteellinen kuukausimuutos ⁵⁾ , %	Suhteellinen vuosimuutos ⁵⁾ , %	Yhteensä	Suhteellinen kuukausimuutos ⁵⁾ , %	Suhteellinen vuosimuutos ⁵⁾ , %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
2001	syys	-9,6	32,9	23,3	1,1	5,0	12,4	0,5	5,2	35,7	0,8	5,1
	loka	-12,0	21,7	9,7	0,5	5,2	14,2	0,6	5,7	24,0	0,5	5,5
	marras	-17,5	32,7	15,2	0,7	5,9	14,5	0,6	5,9	29,7	0,7	6,0
	joulu	-44,9	45,4	0,5	0,0	5,5	20,4	0,8	7,2	20,9	0,5	6,4
2002	tammi	17,9	4,1	21,9	1,0	6,6	8,4	0,3	6,8	30,4	0,7	6,7
	helmi	-5,9	5,5	-0,4	0,0	6,2	7,6	0,3	6,5	7,3	0,2	6,3
	maalis	8,8	-8,5	0,3	0,0	6,0	16,4	0,7	6,6	16,6	0,4	6,3
	huhti	10,3	10,6	20,9	1,0	6,6	8,2	0,3	6,1	29,0	0,6	6,3
	touko	9,2	11,6	20,8	0,9	6,7	7,3	0,3	6,7	28,1	0,6	6,7
	kesä	9,4	5,7	15,1	0,7	6,8	7,5	0,3	6,1	22,6	0,5	6,4
	heinä	9,8	6,9	16,7	0,8	7,6	5,2	0,2	5,5	21,9	0,5	6,5
	elo	6,4	10,6	17,0	0,8	7,6	6,0	0,2	5,4	23,0	0,5	6,4
	syys	6,9	29,0	36,0	1,6	8,2	7,7	0,3	5,2	43,6	0,9	6,6
	loka	7,9	4,7	12,6	0,5	8,3	22,3	0,9	5,5	34,9	0,7	6,8
	marras	5,5	30,3	35,8	1,5	9,2	0,5	0,0	4,9	36,3	0,8	6,9
	joulu	13,6	1,6	15,2	0,6	9,8	-11,3	-0,4	3,5	3,9	0,1	6,5
2003	tammi	5,6	10,9	16,4	0,7	9,5	20,0	0,8	4,0	36,4	0,7	6,6
	helmi ^(p)	7,8	10,2	18,1	0,8	10,3	25,3	1,0	4,7	43,4	0,9	7,3

Lähde: EKP.

- 1) Raha-aggregaateihin kuuluvat rahalaitosten sekä joidenkin valtionhallintoon kuuluvien yksiköiden (kuten posti ja valtiokonttori) monetaariset velat muille euroalueella oleville kuin rahalaitoksille ja valtioille.
- 2) M3 ja sen erät on laskettu ilman euroalueen ulkupoolisten hallussa olevia rahamarkkinarahasto-osuuksia ja enintään kahden vuoden velkapapereita.
- 3) Lainat ja muut luotot on esitetty kausivaihtelusta puhdistamattomina sivulla 20*.
- 4) Euron aiemmat kansalliset ilmentymät eivät enää 1.1.2003 lukien sisälly tase-erään ”liikkeessä oleva raha”. Tämä uudelleenluokittelu ei vaikuta virtatietoihin eikä suhteellisiin vuosimuutoksiin.
- 5) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

M3 ²⁾				Lainat muille euroalueella (pl. julkisyhteisöt) ³⁾			
Jälkimarkkinakelpoiset instrumentit ⁷⁾		Yhteensä	Indeksi ⁵⁾	Yhteensä	Indeksi ⁵⁾		
Yhteensä	Indeksi ⁵⁾						
9	10	11	12	13	14		
749,1	98,73	5 233,8	96,55	6 398,0	98,17	2001	elo
764,2	99,86	5 285,2	97,36	6 433,8	98,65		syys
783,4	102,28	5 328,4	98,15	6 465,5	99,12		loka
783,5	102,78	5 359,8	98,76	6 503,6	99,69		marras
790,7	103,71	5 387,8	99,28	6 510,0	99,86		joulu
781,1	103,09	5 409,9	99,75	6 535,6	100,21	2002	tammi
781,2	102,99	5 416,9	99,87	6 562,7	100,66		helmi
784,2	103,46	5 435,6	100,24	6 597,2	101,21		maalis
786,6	103,85	5 463,6	100,83	6 626,3	101,76		huhti
798,1	105,27	5 497,3	101,55	6 657,3	102,38		touko
800,5	105,42	5 515,9	101,99	6 665,7	102,63		kesä
809,1	106,51	5 552,4	102,54	6 680,6	102,80		heinä
824,6	108,44	5 590,3	103,24	6 722,9	103,45		elo
841,3	110,59	5 650,6	104,35	6 738,4	103,71		syys
837,5	110,08	5 681,1	104,92	6 756,5	104,03		loka
842,6	110,99	5 721,3	105,72	6 755,2	104,12		marras
854,9	112,55	5 742,1	106,01	6 769,4	104,56		joulu
880,6	114,49	5 779,6	106,95	6 806,0	105,15	2003	tammi
890,5	115,73	5 832,8	107,93	6 843,3	105,73		helmi ^(P)

M3 ²⁾							Lainat muille euroalueella (pl. julkisyhteisöt) ³⁾				
Jälkimarkkinakelpoiset instrumentit ⁷⁾			Yhteensä	Suhteellinen kuukausi- muutos ⁵⁾ , %	Suhteellinen vuosi- muutos ⁵⁾ , %	3 kk:n liukuva keskiarvo (keskitetty) %	Yhteensä	Suhteellinen kuukausi- muutos ⁵⁾ , %	Suhteellinen vuosi- muutos ⁵⁾ , %		
Yhteensä	Suhteellinen kuukausi- muutos ⁵⁾ , %	Suhteellinen vuosi- muutos ⁵⁾ , %									
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21		
8,6	1,1	17,1	44,3	0,8	6,7	6,6	31,0	0,5	6,7	2001	syys
18,5	2,4	19,2	42,5	0,8	7,3	7,2	30,4	0,5	6,5		loka
3,8	0,5	19,3	33,5	0,6	7,7	7,6	37,5	0,6	6,6		marras
7,1	0,9	17,5	28,0	0,5	7,9	7,8	10,9	0,2	6,1		joulu
-4,8	-0,6	13,8	25,6	0,5	7,7	7,6	23,0	0,4	5,7	2002	tammi
-0,7	-0,1	13,5	6,5	0,1	7,3	7,4	29,0	0,4	5,6		helmi
3,6	0,5	12,9	20,3	0,4	7,2	7,2	36,1	0,6	5,5		maalis
3,0	0,4	12,7	32,0	0,6	7,2	7,3	35,6	0,5	5,5		huhti
10,7	1,4	12,8	38,7	0,7	7,6	7,3	40,7	0,6	5,7		touko
1,1	0,1	10,8	23,7	0,4	7,1	7,2	16,3	0,2	5,4		kesä
8,3	1,0	10,1	30,2	0,5	7,0	7,0	10,6	0,2	5,1		heinä
14,7	1,8	9,8	37,7	0,7	6,9	7,0	42,7	0,6	5,4		elo
16,4	2,0	10,7	60,0	1,1	7,2	7,0	16,6	0,2	5,1		syys
-3,9	-0,5	7,6	31,0	0,5	6,9	7,0	20,8	0,3	5,0		loka
6,9	0,8	8,0	43,2	0,8	7,0	6,9	6,3	0,1	4,4		marras
11,9	1,4	8,5	15,8	0,3	6,8	7,0	28,1	0,4	4,7		joulu
14,7	1,7	11,1	51,2	0,9	7,2	7,4	38,3	0,6	4,9	2003	tammi
9,5	1,1	12,4	53,0	0,9	8,1	.	37,8	0,6	5,0		helmi ^(P)

6) Muihin lyhytaikaisiin talletuksiin kuuluvat enintään 2 vuoden määräaikaistalletukset ja irtisanomisajaltaan enintään 3 kuukauden talletukset.

7) Jälkimarkkinakelpoisiin instrumentteihin sisältyvät reposopimukset, rahamarkkinarahasto-osuudet ja enintään 2 vuoden velkapaperit.

8) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.4 (jatkoa)

Raha-aggregaatit¹⁾ ja niiden vastaerät

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

5. M3:n keskeiset vastaerät: kannat ajanjakson lopussa

	Rahalaitosten pitempiäaikaiset velat				Luotot ²⁾				Ulkomaiset netto-saamiset	Kiinteä omaisuus	
	Yli 2 vuoden määräaikaistalletukset	Irtisanomisajaltaan yli 3 kk:n talletukset	Yli 2 vuoden velkapaperit	Oma pääoma ja varaukset	Luotot julkiselle sektorille	Luotot muille euroalueella	Niistä:				
							lainat	Joulukuun 2001 = 100 ³⁾			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
2001	elo	1 162,0	119,5	1 586,2	959,9	2 021,6	7 238,5	6 369,6	97,74	1,5	176,9
	syys	1 163,0	118,6	1 604,7	970,4	2 025,0	7 284,1	6 421,9	98,47	54,3	177,6
	loka	1 162,9	116,9	1 617,0	981,1	2 014,0	7 325,2	6 451,6	98,90	77,3	178,3
	marras	1 161,6	115,8	1 606,6	982,6	2 034,3	7 379,6	6 501,9	99,67	97,7	179,1
	joulu	1 169,1	115,8	1 613,6	995,2	2 026,9	7 424,4	6 519,3	100,00	84,7	180,0
2002	tammi	1 173,2	112,3	1 632,9	1 007,5	2 051,1	7 444,4	6 534,4	100,19	70,1	177,5
	helmi	1 174,7	111,2	1 638,8	1 011,5	2 055,3	7 465,4	6 548,7	100,44	65,2	176,6
	maalis	1 178,2	109,9	1 655,8	1 010,7	2 081,7	7 513,2	6 606,1	101,35	54,0	176,4
	huhti	1 177,3	108,0	1 650,2	1 004,6	2 061,7	7 550,9	6 641,2	101,99	52,5	176,2
	touko	1 179,6	106,8	1 660,6	1 008,8	2 071,5	7 573,6	6 659,7	102,42	90,8	176,4
	kesä	1 181,7	106,6	1 655,2	985,8	2 069,1	7 598,0	6 691,1	103,02	111,3	176,2
	heinä	1 180,4	106,6	1 670,1	993,4	2 065,9	7 587,0	6 692,6	102,98	108,5	176,7
	elo	1 168,9	106,8	1 687,0	1 004,3	2 053,0	7 592,5	6 692,3	102,98	129,0	177,7
	syys	1 169,5	107,2	1 680,8	1 015,9	2 073,9	7 626,6	6 726,8	103,53	138,7	178,3
	loka	1 170,5	106,2	1 688,7	1 013,9	2 068,8	7 657,3	6 742,7	103,81	165,6	179,3
	marras	1 174,0	105,7	1 698,9	1 016,0	2 083,6	7 678,0	6 754,5	104,11	199,2	177,0
	joulu	1 186,4	105,8	1 685,0	995,6	2 056,4	7 724,4	6 778,0	104,69	208,9	180,2
2003	tammi	1 187,2	106,3	1 680,9	1 001,8	2 102,4	7 747,1	6 803,9	105,12	184,2	176,6
	helmi ⁴⁾	1 192,3	105,0	1 688,5	1 005,3	2 125,2	7 774,4	6 827,7	105,49	194,2	175,2

6. M3:n keskeiset vastaerät: virrat⁴⁾

	Rahalaitosten pitempiäaikaiset velat				Luotot ²⁾				Ulkomaiset netto-saamiset	Kiinteä omaisuus	
	Yli 2 vuoden määräaikaistalletukset	Irtisanomisajaltaan yli 3 kk:n talletukset	Yli 2 vuoden velkapaperit	Oma pääoma ja varaukset	Luotot julkiselle sektorille	Luotot muille euroalueella	Niistä:				
							lainat	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
2001	syys	0,8	-0,9	17,5	9,0	-3,3	45,5	47,5	6,7	30,7	0,7
	loka	-0,3	-1,7	12,7	7,9	-12,3	36,8	28,4	6,5	25,0	0,7
	marras	-1,6	-1,1	18,7	2,9	23,8	48,6	49,7	6,6	27,2	1,1
	joulu	7,3	0,1	7,6	13,6	-6,6	45,9	21,8	6,0	-9,0	1,1
2002	tammi	3,6	-3,6	11,0	14,2	18,7	17,5	12,6	5,7	-14,3	-2,5
	helmi	1,6	-1,0	9,3	-0,8	3,9	24,9	16,2	5,6	-11,0	-0,9
	maalis	3,7	-1,3	18,7	2,7	22,1	48,5	59,0	5,5	-5,6	0,0
	huhti	-0,2	-1,9	1,0	-5,2	-18,5	44,6	41,7	5,5	-2,6	-0,2
	touko	3,5	-1,2	19,7	3,7	6,9	32,1	28,2	5,8	39,0	0,2
	kesä	3,3	-0,2	8,6	-17,1	0,1	32,5	39,3	5,4	41,0	-0,2
	heinä	1,3	0,0	13,8	9,6	-3,8	-15,1	-2,9	5,1	2,7	0,5
	elo	2,2	0,2	2,7	9,0	-14,0	7,1	0,3	5,4	14,3	1,0
	syys	1,0	0,4	12,1	9,3	14,3	40,3	35,4	5,1	18,1	0,6
	loka	1,3	-1,0	9,1	-0,1	-3,0	31,0	18,6	5,0	29,5	0,9
	marras	3,6	-0,5	16,6	2,7	15,1	26,2	19,4	4,5	35,1	-2,3
	joulu	13,5	0,1	-10,1	-3,1	-7,5	58,9	37,5	4,7	17,9	1,7
2003	tammi	-3,9	0,6	7,5	7,4	20,6	25,3	27,5	4,9	6,6	-2,4
	helmi ⁴⁾	5,1	-1,3	8,6	3,9	16,5	28,9	24,3	5,0	13,8	-1,4

- 1) Raha-agregaatteihin kuuluvat rahalaitosten sekä joidenkin valtionhallintoon kuuluvien yksiköiden (kuten posti ja valtiokonttori) monetaariset velat muille euroalueella oleville kuin rahalaitoksille ja valtiolle.
- 2) Luottoihin kuuluvat rahalaitosten lainat euroalueella sijaitseville ei-rahallaisille ja sijoitukset euroalueella sijaitsevien ei-rahallaisien liikkeeseen laskemiin arvopapereihin.
- 3) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.
- 4) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokitellun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.5

Rahalaitosten lainat vastapuolen, käyttötarkoituksen ja alkuperäisen maturiteetin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

1. Lainat muille rahoituslaitossektoriin kuuluville kuin rahalaitoksille ja julkisyhteisöille: kannat ajanjakson lopussa

	Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot			Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot			Julkisyhteisöt								
	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Joulukuu 2001 = 100 ²⁾	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Joulukuu 2001 = 100 ²⁾	Valtio ³⁾	Muut julkisyhteisöt				Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100 ²⁾		
								Osavaltiohallinto	Paikallishallinto	Sosiaaliturvarahastot					
1	2	3	4	5	6	7	8	Yli 5 vuotta	9	10	Yli 5 vuotta	11	12	13	14
2001 II	425,5	280,7	97,5	36,2	26,7	102,9	174,1	294,0	254,9	350,4	312,4	17,2	835,7	98,6	
III	409,0	256,8	93,7	37,4	26,9	107,3	167,3	293,9	254,1	349,7	312,0	18,9	829,8	98,0	
IV	434,4	276,0	100,0	34,9	24,8	100,0	170,1	298,3	252,0	362,9	322,3	16,4	847,7	100,0	
2002 I	459,4	305,3	105,9	38,9	28,3	111,3	180,3	294,0	248,2	361,8	317,9	16,4	852,6	100,6	
II	461,1	303,4	106,3	42,5	30,5	120,8	163,0	280,9	245,8	366,6	314,5	19,5	830,1	98,0	
III	452,4	288,0	104,3	42,1	30,1	113,6	156,4	274,7	241,6	367,8	315,6	21,9	820,8	96,9	
IV ⁴⁾	454,7	287,4	105,5	32,9	20,0	88,9	155,5	277,7	237,0	382,0	324,6	21,0	836,2	98,8	

2. Lainat muille rahoituslaitossektoriin kuuluville kuin rahalaitoksille ja julkisyhteisöille: virrat⁴⁾

	Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot			Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot			Julkisyhteisöt								
	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %	Valtio ³⁾	Muut julkisyhteisöt				Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %		
								Osavaltiohallinto	Paikallishallinto	Sosiaaliturvarahastot					
1	2	3	4	5	6	7	8	Yli 5 vuotta	9	10	Yli 5 vuotta	11	12	13	14
2001 III	-16,8	-23,9	7,8	1,5	0,2	13,8	-6,2	0,0	-0,7	-0,7	-0,4	1,7	-5,2	-0,8	
IV	27,5	21,3	11,8	-2,5	-2,1	11,3	1,9	4,4	-2,1	13,2	10,3	-2,5	16,9	-0,9	
2002 I	25,6	29,8	10,5	3,9	3,5	7,5	10,1	-4,3	-3,8	-1,1	-4,4	0,1	4,8	0,0	
II	1,6	-1,8	9,0	3,3	2,1	17,4	-16,2	-13,1	-2,4	4,8	-3,5	3,1	-21,4	-0,6	
III	-8,7	-15,4	11,3	-2,5	-0,4	5,9	-6,7	-6,8	-4,7	1,2	1,1	2,4	-9,9	-1,1	
IV ⁴⁾	5,5	2,8	5,5	-9,2	-10,2	-11,1	-0,4	3,1	-4,6	14,2	9,0	-0,9	15,9	-1,2	

Lähde: EKP.

1) Vastaavat EKT 95:n sektoriluokitukset: Yritykset: S11, Kotitaloudet: S14, Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt: S15, Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (vastaa EKT 95:n luokitusta muut rahoituslaitokset): S123 (ml. Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset: S124), Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot: S125, Julkisyhteisöt: S13.

2) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

3) Valtion lainoista ei ole saatavissa maturiteettijakaamaa.

4) Laskettu kantojen neljännesvuosimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokitellun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.5 (jatkoa)

Rahalaitosten lainat vastapuolen, käyttötarkoituksen ja alkuperäisen maturiteetin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

3. Lainat muille kuin rahoituslaitossektorille ja julkisyhteisöille: kannat ajanjakson lopussa

	Yritykset					Kulutusluotot ³⁾				
	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100 ²⁾	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100 ²⁾
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001 II	1 051,7	456,3	1 343,7	2 851,8	97,8	100,1	171,1	217,7	488,8	98,4
III	1 027,2	467,3	1 372,1	2 866,6	98,7	100,6	170,7	221,7	493,1	99,3
IV	1 019,0	489,8	1 394,5	2 903,3	100,0	102,5	170,4	224,2	497,1	100,0
2002 I	1 018,8	494,8	1 418,9	2 932,5	100,8	99,3	170,5	226,5	496,2	99,8
II	1 008,4	502,7	1 434,1	2 945,2	102,1	102,2	173,6	230,1	505,9	101,3
III	992,9	505,4	1 450,4	2 948,8	102,2	104,1	175,6	233,8	513,5	102,4
IV ⁴⁾	987,7	513,9	1 469,3	2 970,9	103,5	102,2	180,2	235,9	518,3	103,7

4. Lainat muille kuin rahoituslaitossektorille ja julkisyhteisöille: virrat⁴⁾

	Yritykset					Kulutusluotot ³⁾				
	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Suhteellinen vuosi- muutos ²⁾ , %	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001 III	-19,2	14,3	32,3	27,4	7,6	0,9	-0,5	4,1	4,5	3,6
IV	-9,1	23,2	22,4	36,5	6,2	1,8	-0,7	2,4	3,5	3,0
	-2,1	4,7	20,3	22,8	5,0	-4,2	1,2	2,3	-0,7	3,7
2002 I										
II	-2,3	13,3	27,5	38,6	4,4	2,9	0,7	3,7	7,3	3,0
III	-13,1	-1,2	16,3	2,0	3,5	1,9	0,0	3,7	5,6	3,2
IV ⁴⁾	1,2	12,4	25,8	39,4	3,5	1,3	4,1	1,0	6,3	3,7

Lähde: EKP.

- Vastaavat EKT 95:n sektoriluokitukset: Yritykset: S11, Kotitaloudet: S14, Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt: S15, Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (vastaa EKT 95:n luokitusta muut rahoituslaitokset): S123 (ml. Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset: S124), Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot: S125, Julkisyhteisöt: S13.
- Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Tekniisiä huomautuksia.

Kotitaloudet												Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		
Asuntoluotot ³⁾					Muu luotonanto					Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100 ³⁾	Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100 ³⁾	
Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100 ³⁾	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100 ³⁾					
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
22,3	62,4	1 868,0	1 952,8	96,6	148,8	100,9	342,7	592,4	100,1	3 034,0	97,5	40,7	104,3	2001 II
22,5	61,1	1 905,9	1 989,5	98,4	144,3	100,8	342,1	587,2	99,3	3 069,8	98,7	39,0	99,9	III
22,7	61,0	1 937,6	2 021,3	100,0	143,9	101,9	343,6	589,3	100,0	3 107,6	100,0	39,1	100,0	IV
23,1	60,7	1 975,6	2 059,3	101,9	142,1	101,2	337,7	581,1	99,5	3 136,7	101,1	38,7	99,1	2002 I
23,7	60,7	2 019,8	2 104,1	104,1	145,6	103,3	339,4	588,4	101,0	3 198,4	103,1	43,9	112,5	II
24,6	60,7	2 059,7	2 145,0	106,1	141,8	100,0	343,3	585,2	101,0	3 243,7	104,6	39,8	102,0	III
25,8	64,5	2 087,5	2 177,8	107,6	145,9	95,8	342,3	584,0	101,5	3 280,2	105,8	39,4	102,5	IV ⁴⁾

Kotitaloudet												Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		
Asuntoluotot ³⁾					Muu luotonanto					Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	
Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %					
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
0,2	-1,4	38,4	37,3	7,6	-4,5	0,1	0,2	-4,3	2,1	37,4	5,9	-1,7	3,7	2001 III
0,1	-0,1	31,4	31,4	6,9	-0,4	2,3	2,0	3,9	1,7	38,9	5,2	0,0	2,2	IV
0,4	-0,4	38,1	38,1	7,3	-1,3	-0,3	-1,2	-2,8	0,4	34,6	5,4	-0,4	3,9	2002 I
0,6	0,0	44,2	44,8	7,8	3,7	2,4	2,3	8,4	0,9	60,6	5,7	5,3	7,9	II
0,9	0,0	39,6	40,5	7,8	-3,8	-1,3	5,2	0,1	1,7	46,3	5,9	-4,1	2,1	III
1,2	2,0	27,4	30,5	7,6	1,8	1,0	0,4	3,2	1,5	40,0	5,8	0,2	2,5	IV ⁴⁾

3) Kulutus- ja asuntoluottojen määritelmät vaihtelevat alueen eri maissa.

4) Laskettu kantojen neljännesvuosimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.6

Talletukset rahalaitoksissa vastapuolen ja vaateen mukaan ¹⁾

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

1. Muiden rahoituslaitossektoriin kuuluvien kuin rahalaitosten ja julkisyhteisöjen talletukset: kannat ajanjakson lopussa

	Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot					Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot					Julkisyhteisöt					
	Yhteensä ²⁾				Joulukuu 2001 = 100 ³⁾	Yhteensä ²⁾				Joulukuu 2001 = 100 ³⁾	Valtio	Muut julkisyhteisöt			Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100 ³⁾
	Yön yli	Määräaika-	Repot			Yön yli	Määräaika-	Repot				Osa-	Paikal-	Sosiaa-		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2001 II	455,6	164,3	196,0	89,3	100,6	486,3	41,4	424,2	16,9	98,2	165,5	31,4	66,8	60,8	324,6	108,6
III	455,3	162,7	201,8	85,6	98,8	487,8	39,3	426,9	17,9	98,5	147,8	33,3	67,4	60,4	308,9	103,3
IV	465,8	157,9	217,3	85,3	100,0	495,4	48,0	427,5	16,4	100,0	139,0	30,0	68,9	61,0	299,0	100,0
2002 I	485,5	157,8	228,8	92,8	103,8	498,6	43,9	433,0	17,7	100,6	157,5	31,0	64,2	61,8	314,5	105,4
II	492,4	164,0	229,9	93,0	104,8	503,9	48,4	432,9	19,0	101,7	155,0	34,2	65,7	59,8	314,7	105,4
III	488,5	158,2	219,4	105,2	106,4	506,3	50,1	437,9	14,4	102,2	146,3	34,3	63,8	55,0	299,4	99,1
IV ^(p)	480,4	154,0	223,8	96,0	104,9	522,6	56,3	445,4	17,4	105,5	136,4	31,7	68,8	53,0	290,0	96,0

2. Muiden rahoituslaitossektoriin kuuluvien kuin rahalaitosten ja julkisyhteisöjen talletukset: virrat⁴⁾

	Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot					Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot					Julkisyhteisöt					
	Yhteensä ²⁾				Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Yhteensä ²⁾				Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Valtio	Muut julkisyhteisöt			Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %
	Yön yli	Määräaika-	Repot			Yön yli	Määräaika-	Repot				Osa-	Paikal-	Sosiaa-		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2001 III	-8,2	-1,6	-2,2	-3,7	2,3	1,5	-2,1	2,7	1,0	4,6	-17,7	1,9	0,5	-0,5	-15,7	-2,0
IV	5,7	-4,7	10,5	-0,2	3,8	7,6	8,8	0,6	-1,4	3,3	-8,8	-3,4	1,5	0,7	-10,0	-6,9
2002 I	17,7	0,0	9,6	7,4	5,5	3,0	-4,2	5,3	1,3	3,1	19,0	1,0	-4,7	0,7	16,1	3,8
II	4,8	5,8	1,4	-0,4	4,2	5,3	4,5	-0,1	1,2	3,6	-2,5	3,3	1,5	-2,1	0,2	-2,9
III	7,3	-6,2	1,2	12,2	7,7	2,5	1,7	5,1	-4,6	3,8	-12,5	0,1	-1,9	-4,7	-19,0	-4,1
IV ^(p)	-6,9	-4,2	4,0	-7,7	4,9	16,3	6,2	7,5	3,0	5,5	-9,8	-2,6	5,1	-2,0	-9,3	-4,0

Lähde: EKP.

1) Vastaavat EKT 95:n sektoriluokitukset: Yritykset: S11, Kotitaloudet: S14, Kotitalouksia palvelevat voittoja tavoittelemattomat yhteisöt: S15, Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (vastaa EKT 95:n luokitusta muut rahoituslaitokset): S123 (ml. Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset: S124), Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot: S125, Julkisyhteisöt: S13.

2) Sisältää irtisanomisehtoiset talletukset.

3) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

4) Laskettu kantojen neljännesvuosimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.6 (jatkoa)

Talletukset rahalaitoksissa vastapuolen ja vaateen mukaan¹⁾

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

3. Muiden kuin rahoituslaitosten ja julkisyhteisöjen talletukset: kannat ajanjakson lopussa

		Yritykset						Kotitaloudet ²⁾					
		Yön yli	Määrä- aikaiset	Irti- sanomis- ehtoiset	Repot	Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100 ³⁾	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irti- sanomis- ehtoiset	Repot	Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100 ³⁾
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2001	II	514,6	331,2	24,4	29,1	899,3	90,6	947,2	1 198,8	1 293,5	81,3	3 520,8	95,5
	III	514,8	318,4	25,4	32,0	890,7	91,5	963,6	1 203,8	1 305,3	84,6	3 557,3	96,5
	IV	577,1	335,2	27,5	36,2	976,0	100,0	1 043,5	1 194,6	1 365,7	76,6	3 680,4	100,0
2002	I	529,1	344,5	27,5	33,8	934,9	95,7	1 039,1	1 180,1	1 382,6	80,6	3 682,4	100,1
	II	555,7	337,5	27,7	37,0	957,9	99,9	1 076,3	1 174,7	1 382,0	77,0	3 710,0	100,9
	III	562,3	337,9	28,7	36,4	965,3	100,7	1 066,7	1 172,2	1 391,8	78,4	3 709,0	100,9
	IV ⁴⁾	595,1	340,5	30,7	36,0	1 002,3	105,6	1 119,1	1 179,7	1 433,8	74,7	3 807,3	103,3

4. Muiden kuin rahoituslaitosten ja julkisyhteistöjen talletukset: virrat⁴⁾

		Yritykset						Kotitaloudet ²⁾					
		Yön yli	Määrä- aikaiset	Irti- sanomis- ehtoiset	Repot	Yhteensä	Suhteelli- nen vuosi- muutos ³⁾ , %	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irti- sanomis- ehtoiset	Repot	Yhteensä	Suhteelli- nen vuosi- muutos ³⁾ , %
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2001	III	3,9	1,6	0,4	3,0	8,9	5,4	16,2	5,2	12,7	3,4	37,4	6,0
	IV	62,1	14,5	2,0	4,3	82,8	10,2	80,1	-4,1	60,3	-8,0	128,3	7,6
2002	I	-48,5	9,2	0,0	-2,5	-41,8	8,0	-4,5	-10,1	15,1	4,0	4,5	6,5
	II	33,0	4,6	0,2	3,0	40,8	10,3	36,9	-5,1	1,6	-3,7	29,7	5,7
	III	5,6	1,4	0,9	0,0	8,0	10,1	-9,2	-2,8	9,7	1,4	-0,8	4,5
	IV ⁴⁾	36,5	7,8	3,1	-0,4	47,1	5,6	41,9	7,6	41,3	-3,7	87,1	3,3

Lähde: EKP.

1) Vastaavat EKT 95:n sektoriluokitukset: Yritykset: S11, Kotitaloudet: S14, Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt: S15, Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (vastaa EKT 95:n luokitusta muut rahoituslaitokset): S123 (ml. Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset: S124), Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot: S125, Julkisyhteisöt: S13.

2) Sisältää kotitaloudet (S14) ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).

3) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

4) Laskettu kantojen neljännesvuosimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.7

Euroalueen ulkopuolisiin kohdistuvat rahalaitosten saamiset ja velat; pääerät

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

1. Kannat ajanjakson lopussa

	Lainat euroalueen ulkopuolisille								Hallussa olevat euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet								
	Pankit ^{1),2)}		Muut kuin pankit				Yhteensä	Joulukuun 2001 = 100 ³⁾	Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit				Yhteensä	Joulukuun 2001 = 100 ³⁾	
	Yhteensä	Joulukuun 2001 = 100 ³⁾	Julkisyhteisöt	Muut	Yhteensä	Joulukuun 2001 = 100 ³⁾			Yhteensä	Joulukuun 2001 = 100 ³⁾	Julkisyhteisöt	Muut	Yhteensä	Joulukuun 2001 = 100 ³⁾			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2001	II	1 073,2	94,3	79,2	519,0	598,1	94,8	1 671,3	94,5	210,6	87,6	294,6	208,7	503,3	97,2	713,9	94,1
	III	1 084,7	97,4	75,1	527,4	602,5	99,0	1 687,2	97,9	206,7	88,8	273,8	213,1	486,9	97,1	693,6	94,5
	IV	1 119,7	100,0	75,2	543,3	618,6	100,0	1 738,3	100,0	236,6	100,0	290,2	218,0	508,2	100,0	744,8	100,0
2002	I	1 104,8	98,5	76,8	556,1	633,0	102,5	1 737,8	99,9	262,9	110,8	275,9	217,8	493,7	97,3	756,6	101,6
	II	1 083,4	102,9	73,2	529,6	602,9	104,8	1 686,3	103,6	244,0	109,2	244,5	214,6	459,2	96,0	703,2	100,2
	III	1 122,2	105,6	76,3	540,1	616,3	106,3	1 738,5	105,9	249,8	110,2	253,1	231,8	484,9	99,9	734,7	103,2
	IV ^(p)	1 169,2	112,9	73,4	533,1	606,4	108,1	1 775,6	111,2	242,2	109,9	245,7	232,7	478,4	101,6	720,6	104,2

2. Virrat⁴⁾

	Lainat euroalueen ulkopuolisille								Hallussa olevat euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet								
	Pankit ^{1),2)}		Muut kuin pankit				Yhteensä	Suhteellisen vuosimuutos ³⁾ , %	Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit				Yhteensä	Suhteellisen vuosimuutos ³⁾ , %	
	Yhteensä	Suhteellisen vuosimuutos ³⁾ , %	Julkisyhteisöt	Muut	Yhteensä	Suhteellisen vuosimuutos ³⁾ , %			Yhteensä	Suhteellisen vuosimuutos ³⁾ , %	Julkisyhteisöt	Muut	Yhteensä	Suhteellisen vuosimuutos ³⁾ , %			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2001	III	34,8	10,1	-4,1	30,5	26,4	19,6	61,2	13,4	2,9	26,7	-22,3	21,9	-0,4	3,2	2,6	9,2
	IV	29,2	14,0	0,1	6,1	6,2	16,0	35,4	14,7	26,0	33,3	16,7	-2,1	14,6	7,3	40,6	14,3
2002	I	-17,3	4,4	3,6	11,8	15,4	6,3	-2,0	5,1	25,6	35,7	-10,9	-2,8	-13,7	0,9	11,9	10,7
	II	50,2	9,1	-3,6	18,1	14,5	10,6	64,7	9,7	-3,8	24,7	-34,1	27,5	-6,6	-1,2	-10,4	6,5
	III	28,4	8,5	3,0	5,3	8,3	7,4	36,7	8,1	2,3	24,1	4,6	14,0	18,6	2,9	20,9	9,2
	IV ^(p)	76,9	12,9	-2,9	13,3	10,4	8,1	87,3	11,2	-0,7	9,9	-7,5	15,7	8,2	1,6	7,5	4,2

Lähde: EKP.

1) Termillä pankki tarkoitetaan tässä taulukossa euroalueen ulkopuolisia laitoksia, jotka ovat samantyyppisiä kuin rahalaitokset.

2) Lukuihin sisältyvät rahalaitosten talletukset euroalueen ulkopuolisissa pankeissa.

Taulukko 2.7 (jatkoa)

Hallussa olevat euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet						Euroalueen ulkopuolisten talletukset											
Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit		Yhteensä		Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit				Yhteensä		Joulukuu			
Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100 ³⁾	Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100 ³⁾		2001 = 100 ³⁾	Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100 ³⁾	Julkis-yhteisöt	Muut	Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100 ³⁾		2001 = 100 ³⁾				
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30				
61,1	87,5	97,2	107,5	158,3	98,8	1 817,5	103,3	94,9	587,1	681,9	94,3	2 499,4	100,7	2001	II		
63,6	90,9	89,9	99,2	153,5	95,6	1 710,8	100,7	93,0	588,5	681,5	97,2	2 392,3	99,7		III		
73,1	100,0	89,8	100,0	162,9	100,0	1 718,4	100,0	95,3	615,0	710,3	100,0	2 428,8	100,0		IV		
77,1	104,5	98,5	110,9	175,6	108,0	1 740,4	100,4	99,0	636,8	735,9	103,3	2 476,3	101,3	2002	I		
77,0	104,2	100,9	113,4	177,9	109,3	1 605,9	98,9	96,2	607,6	703,8	104,6	2 309,7	100,6		II		
79,5	107,6	94,3	105,9	173,9	106,7	1 644,0	99,3	102,5	613,5	715,9	105,8	2 359,9	101,2		III		
78,7	107,4	98,7	113,2	177,4	110,6	1 605,8	99,7	98,4	596,4	694,9	105,3	2 300,7	101,4		IV ^(p)		

Hallussa olevat euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet						Euroalueen ulkopuolisten talletukset											
Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit		Yhteensä		Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit				Yhteensä		Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %			
Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %		Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Julkis-yhteisöt	Muut	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %		Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %				
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30				
2,4	8,5	-7,5	13,5	-5,1	11,4	-45,2	11,3	-1,9	22,4	20,6	14,0	-24,6	12,0	2001	III		
6,3	11,8	0,8	12,9	7,1	12,4	-12,0	8,7	2,3	17,5	19,8	18,0	7,8	11,2		IV		
3,3	12,0	9,8	6,1	13,0	8,4	7,6	-2,9	4,2	19,0	23,2	9,9	30,8	0,6	2002	I		
-0,2	19,1	2,3	5,5	2,1	10,6	-26,1	-4,2	-2,8	12,3	9,5	10,9	-16,6	-0,1		II		
2,5	18,4	-6,7	6,8	-4,1	11,7	5,8	-1,4	6,1	2,2	8,2	8,9	14,1	1,5		III		
-0,1	7,4	6,5	13,2	6,3	10,6	7,5	-0,3	-4,0	0,3	-3,7	5,3	3,7	1,4		IV ^(p)		

3) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

4) Laskettu kantojen neljännesvuosimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.8

Euroalueen rahalaitosten joidenkin velkojen ja saamisten tarkastelu valuutoittain¹⁾

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

Velat

1. Talletukset euroalueelta

	Rahalaitokset								Muut kuin rahalaitokset							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut
					5	6	7	8					9	10	11	12
2001 II	4 079,7	3 590,3	52,8	436,6	309,0	43,3	65,4	19,0	5 686,6	5 476,6	30,7	179,3	133,5	21,0	11,6	13,2
III	4 108,4	3 628,3	48,9	431,2	300,6	41,7	71,0	17,9	5 700,0	5 503,7	28,2	168,1	125,7	19,4	10,8	12,2
IV	4 171,9	3 699,5	46,6	425,9	307,6	33,5	67,2	17,6	5 916,6	5 715,8	26,0	174,8	127,4	23,9	10,5	13,0
2002 I	4 134,6	3 645,4	46,1	443,0	315,8	40,6	65,6	21,0	5 915,9	5 712,5	28,8	174,6	126,8	22,4	10,7	14,6
II	4 211,9	3 771,7	41,3	398,8	276,4	40,8	62,8	18,8	5 978,9	5 791,1	26,7	161,0	115,0	22,3	10,9	12,8
III	4 219,7	3 799,3	38,8	381,6	266,0	37,1	58,1	20,4	5 968,5	5 782,3	27,3	158,9	115,6	20,8	9,5	13,0
IV ⁴⁾	4 416,3	4 011,7	35,3	369,2	252,6	34,0	60,2	22,5	6 102,6	5 925,5	25,1	151,9	107,7	20,1	10,9	13,2

2. Talletukset euroalueen ulkopuolelta

	Pankit ³⁾								Muut kuin pankit							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut
					5	6	7	8					9	10	11	12
2001 II	1 817,5	690,1	133,8	993,6	815,4	72,9	73,2	32,2	681,9	286,7	73,2	322,0	274,2	19,3	13,6	14,9
III	1 710,8	664,3	140,3	906,2	745,2	53,5	76,3	31,2	681,5	297,7	69,2	314,5	263,0	18,4	17,1	16,0
IV	1 718,4	631,1	132,3	955,1	799,1	48,5	75,3	32,1	710,3	308,1	60,8	341,4	293,9	16,8	18,1	12,6
2002 I	1 740,4	661,8	144,8	933,8	781,0	44,4	74,6	33,8	735,9	312,7	66,6	356,6	302,8	20,0	18,9	14,8
II	1 605,9	648,9	141,6	815,4	665,8	40,5	73,4	35,7	703,8	322,4	63,3	318,1	268,7	19,4	17,8	12,2
III	1 644,0	703,2	147,8	793,0	649,0	37,7	73,0	33,3	715,9	335,7	68,2	312,1	261,7	17,7	16,4	16,4
IV ⁴⁾	1 605,8	702,7	141,3	761,8	627,4	34,2	69,1	31,2	694,9	334,2	72,3	288,3	244,1	15,6	13,6	15,0

3. Euroalueen rahalaitosten liikkeeseen laskemat velka- ja rahamarkkinapaperit⁴⁾

	Velkapaperit								Rahamarkkinapaperit							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut
					5	6	7	8					9	10	11	12
2001 II	2 731,3	2 358,3	53,9	319,1	189,3	69,4	39,6	20,8	275,5	227,0	4,3	44,2	35,8	4,7	2,5	1,1
III	2 751,5	2 384,7	52,9	313,9	187,4	68,6	38,5	19,5	265,0	217,9	4,0	43,2	36,0	3,1	2,8	1,2
IV	2 780,1	2 377,9	67,9	334,4	209,7	63,8	40,6	20,2	254,7	204,8	6,0	43,9	37,9	2,8	2,1	1,1
2002 I	2 844,8	2 428,7	71,5	344,6	219,8	56,4	43,3	25,2	274,7	226,1	5,4	43,2	36,9	2,4	2,6	1,3
II	2 850,7	2 448,4	67,9	334,4	209,4	55,1	44,1	25,8	285,3	233,7	7,2	44,5	38,0	1,5	2,7	2,3
III	2 862,4	2 457,8	72,3	332,4	203,2	53,4	47,8	28,1	287,0	234,6	6,8	45,6	40,4	1,0	3,1	1,1
IV ⁴⁾	2 848,7	2 441,4	72,6	334,7	206,2	53,7	46,8	27,9	289,4	238,1	7,9	43,4	37,9	0,9	3,6	1,0

Lähde: EKP.

1) Kannat ajanjakson lopussa. Tilastot perustuvat osittain arvioihin. Lisätietoja ks. Teknisiä huomautuksia.

2) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

3) Termillä pankit tarkoitetaan tässä taulukossa euroalueen ulkopuolisia laitoksia, jotka ovat samantyyppisiä kuin rahalaitokset.

4) Neljännesvuositiedot ilmoitetaan erikseen velkapapereista ja rahamarkkinapapereista siihen saakka, kunnes vuoden 2003 tiedot julkaistaan ensimmäisen kerran. Lisätietoja saa Yleistä-osasta.

Taulukko 2.8 (jatkoa)

Euroalueen rahalaitosten joidenkin velkojen ja saamisten tarkastelu valuutoittain¹⁾

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

Saamiset

4. Lainat euroalueelle

	Rahalaitokset								Muut kuin rahalaitokset							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat					Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat				
					USD	JPY	CHF	Muut					USD	JPY	CHF	Muut
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2001 II	4 096,6	-	-	-	-	-	-	-	7 223,9	6 857,3	29,4	337,2	205,0	51,7	74,0	6,5
III	4 089,7	-	-	-	-	-	-	-	7 251,7	6 907,3	30,9	313,5	178,2	52,1	77,3	5,8
IV	4 180,4	-	-	-	-	-	-	-	7 367,0	7 025,2	29,8	312,0	181,6	47,8	77,5	5,1
2002 I	4 133,3	-	-	-	-	-	-	-	7 458,8	7 106,7	30,5	321,5	187,4	51,0	76,8	6,3
II	4 201,2	-	-	-	-	-	-	-	7 521,2	7 209,0	28,9	283,3	152,5	46,7	78,3	5,8
III	4 224,7	-	-	-	-	-	-	-	7 547,5	7 238,6	28,4	280,5	148,1	45,4	81,2	5,8
IV ^(p)	4 412,0	-	-	-	-	-	-	-	7 614,3	7 323,1	28,5	262,6	133,7	40,6	82,6	5,7

5. Euroalueen rahalaitosten hallussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet: euroalueella olevat liikkeeseenlaskijat

	Rahalaitosten liikkeeseen laskemat								Muiden kuin rahalaitosten liikkeeseen laskemat							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat					Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat				
					USD	JPY	CHF	Muut					USD	JPY	CHF	Muut
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2001 II	1 114,1	1 071,0	11,0	32,1	22,1	6,5	1,6	1,8	1 508,6	1 466,8	4,9	36,9	21,7	13,3	1,1	0,8
III	1 109,6	1 070,1	9,6	29,9	21,0	5,9	1,5	1,5	1 522,6	1 483,6	4,2	34,8	20,4	12,6	1,2	0,6
IV	1 113,6	1 068,6	12,4	32,6	23,1	6,3	1,4	1,8	1 516,1	1 478,6	3,6	33,9	20,1	12,1	1,1	0,6
2002 I	1 161,3	1 113,2	14,8	33,3	24,0	5,6	1,8	1,9	1 575,7	1 539,1	3,7	32,9	19,5	11,7	1,1	0,6
II	1 183,6	1 136,6	13,5	33,5	23,9	5,8	2,0	1,8	1 582,0	1 547,8	4,5	29,8	15,5	12,2	1,2	0,8
III	1 177,0	1 132,2	14,1	30,7	22,2	4,9	2,0	1,7	1 603,9	1 568,9	5,1	29,8	15,9	11,7	1,4	0,7
IV ^(p)	1 050,1	1 006,9	13,2	29,9	21,9	4,6	1,8	1,7	1 587,9	1 552,4	6,1	29,4	16,2	11,0	1,5	0,7

6. Lainat euroalueen ulkopuolelle

	Pankit ³⁾								Muut kuin pankit							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat					Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat				
					USD	JPY	CHF	Muut					USD	JPY	CHF	Muut
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2001 II	1 073,2	474,4	103,0	495,8	375,9	48,2	36,7	35,0	598,1	184,7	47,7	365,7	318,1	12,1	26,9	8,6
III	1 084,7	488,3	101,5	494,8	378,6	42,0	40,3	33,9	602,5	201,5	46,8	354,2	307,5	12,7	24,9	9,0
IV	1 119,7	452,2	114,7	552,9	435,9	45,2	37,9	33,8	618,6	202,3	46,8	369,5	323,4	12,0	25,7	8,4
2002 I	1 104,8	432,2	131,1	541,6	424,4	45,6	37,3	34,3	633,0	199,4	49,9	383,7	331,2	16,4	26,9	9,2
II	1 083,4	457,7	129,9	495,9	375,0	61,4	36,1	23,4	602,9	205,7	46,6	350,5	300,8	12,8	28,1	8,8
III	1 122,2	495,3	143,8	483,0	369,9	55,8	33,4	23,9	616,3	219,8	46,2	350,3	297,0	15,4	29,0	8,9
IV ^(p)	1 169,2	545,6	122,3	501,3	392,8	53,3	32,4	22,8	606,4	221,4	44,3	340,7	288,9	14,3	28,0	9,5

7. Euroalueen rahalaitosten hallussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet: euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat

	Pankkien liikkeeseen laskemat ³⁾								Muiden kuin pankkien liikkeeseen laskemat							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat					Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat				
					USD	JPY	CHF	Muut					USD	JPY	CHF	Muut
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2001 II	210,6	72,5	25,5	112,6	98,4	6,8	2,6	4,8	503,3	121,4	25,8	356,1	316,2	26,9	3,0	9,9
III	206,7	76,5	27,0	103,2	93,1	4,7	2,1	3,4	486,9	129,1	27,1	330,7	292,7	27,1	3,9	7,1
IV	236,6	80,7	27,6	128,3	118,1	4,2	2,7	3,3	508,2	131,5	27,1	349,6	306,4	30,3	4,2	8,7
2002 I	262,9	87,1	33,5	142,4	130,5	4,4	2,9	4,5	493,7	127,9	26,9	339,0	298,6	24,6	5,0	10,8
II	244,0	87,5	32,6	123,9	111,8	4,0	2,3	5,9	459,2	132,4	25,0	301,7	260,7	24,3	5,0	11,7
III	249,8	90,9	38,7	120,1	111,6	4,0	1,4	3,2	484,9	136,3	31,6	316,9	273,8	26,2	5,4	11,6
IV ^(p)	242,2	88,1	35,4	118,7	110,9	3,9	1,3	2,6	478,4	134,3	33,5	310,7	269,4	24,2	5,8	11,3

Taulukko 2.9

Euroalueen sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase¹⁾

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Saamiset

		Talletukset	Hallussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi	Hallussa olevat osakkeet ja osuudet	Hallussa olevat rahasto-osuudet	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
2001	I	233,0	1 289,7	60,0	1 229,8	1 279,6	191,5	100,1	91,2	3 185,2
	II	248,7	1 293,6	62,0	1 231,7	1 340,4	211,9	104,3	92,2	3 291,3
	III	242,4	1 293,9	62,6	1 231,4	1 053,9	192,4	105,0	90,4	2 977,9
	IV	244,6	1 309,9	63,4	1 246,5	1 219,1	209,6	108,9	98,7	3 190,8
2002	I	253,6	1 308,7	70,7	1 238,0	1 263,3	224,6	111,0	98,0	3 259,2
	II	242,8	1 312,7	75,4	1 237,3	1 056,4	215,3	108,0	99,9	3 035,1
	III ^(p)	237,0	1 338,4	74,5	1 264,0	848,6	204,6	121,0	103,5	2 853,0

2. Velat

		Talletukset ja lainat	Rahasto-osuudet	Muut velat	Yhteensä
		1	2	3	4
2001	I	37,3	3 069,8	78,1	3 185,2
	II	39,3	3 164,2	87,8	3 291,3
	III	41,5	2 858,8	77,6	2 977,9
	IV	41,1	3 075,6	74,1	3 190,8
2002	I	42,6	3 137,7	78,8	3 259,2
	II	39,2	2 920,4	75,5	3 035,1
	III ^(p)	38,9	2 738,9	75,2	2 853,0

3. Varat/velat yhteensä rahasto- ja sijoittajatyypin mukaan

		Rahastot rahastotyypin mukaan					Rahastot sijoittajatyypin mukaan		Yhteensä
		Osake rahastot	Pitkän ja keskipitkän koron rahastot	Yhdistelmärahastot	Kiinteistörahastot	Muut rahastot	Yleisölle tarjottavat rahastot	Rajoitetulle sijoittajajoukkolle tarjottavat rahastot	8
		1	2	3	4	5	6	7	
2001	I	899,7	999,5	849,1	118,1	318,7	2 414,7	770,5	3 185,2
	II	947,5	1 019,3	857,1	123,6	343,8	2 510,3	781,0	3 291,3
	III	738,2	1 019,1	756,0	127,0	337,7	2 241,8	736,1	2 977,9
	IV	839,6	1 031,7	810,3	134,0	375,2	2 408,1	782,7	3 190,8
2002	I	862,4	1 039,3	820,3	142,3	394,8	2 464,2	794,9	3 259,2
	II	728,7	1 037,0	762,6	139,2	367,6	2 262,5	772,6	3 035,1
	III ^(p)	585,5	1 063,3	700,1	145,6	358,6	2 092,8	760,2	2 853,0

Lähde: EKP.

1) Muut kuin rahamarkkinarahastot. Irlannin tiedot eivät sisälly euroalueen tietoihin. Lisätietoja saa Yleistä-osasta.

Taulukko 2.10

Euroalueen sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase rahastotyyppin mukaan

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Osakerahastojen saamiset

		Talletukset				Hallussa olevat osakkeet ja osuudet	Hallussa olevat rahasto-osuudet	Muut saamiset	Yhteensä
			Hallussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi				
		1	2	3	4	5	6	7	8
2001	I	50,2	34,3	4,6	29,6	788,6	13,7	13,0	899,7
	II	48,8	34,7	4,5	30,2	830,5	21,0	12,6	947,5
	III	41,2	30,6	4,2	26,4	636,1	16,7	13,6	738,2
	IV	39,5	29,0	3,0	26,1	735,2	19,4	16,5	839,6
2002	I	39,3	28,7	2,9	25,8	759,1	20,6	14,7	862,4
	II	34,0	27,4	4,0	23,4	630,0	22,2	15,0	728,7
	III ^(p)	29,2	26,6	3,7	22,9	496,4	19,1	14,2	585,5

2. Osakerahastojen velat

		Talletukset ja lainat			Rahasto-osuudet	Muut velat	Yhteensä
		1	2	3	4	5	6
2001	I		3,4		889,3	7,0	899,7
	II		3,2		936,4	8,0	947,5
	III		4,1		727,9	6,1	738,2
	IV		2,6		831,4	5,6	839,6
2002	I		3,5		852,7	6,1	862,4
	II		4,4		718,7	5,6	728,7
	III ^(p)		4,1		576,3	5,1	585,5

3. Pitkän ja keskipitkän koron rahastojen saamiset

		Talletukset				Hallussa olevat osakkeet ja osuudet	Hallussa olevat rahasto-osuudet	Muut saamiset	Yhteensä
			Hallussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi				
		1	2	3	4	5	6	7	8
2001	I	67,4	856,0	26,6	829,4	33,2	9,8	33,1	999,5
	II	78,6	858,4	29,3	829,1	36,4	12,3	33,6	1 019,3
	III	74,9	865,5	32,2	833,3	34,3	12,7	31,6	1 019,1
	IV	73,2	875,4	33,1	842,3	38,5	11,3	33,4	1 031,7
2002	I	77,9	874,0	37,3	836,7	42,9	11,5	33,0	1 039,3
	II	75,9	882,2	38,5	843,8	33,2	10,8	34,9	1 037,0
	III ^(p)	78,3	902,1	37,2	865,0	32,7	11,6	38,6	1 063,3

4. Pitkän ja keskipitkän koron rahastojen velat

		Talletukset ja lainat			Rahasto-osuudet	Muut velat	Yhteensä
		1	2	3	4	5	6
2001	I		7,1		974,0	18,3	999,5
	II		7,3		984,5	27,5	1 019,3
	III		8,1		991,2	19,8	1 019,1
	IV		8,4		1 007,3	16,0	1 031,7
2002	I		8,5		1 013,2	17,7	1 039,3
	II		7,9		1 011,5	17,6	1 037,0
	III ^(p)		7,0		1 039,3	17,0	1 063,3

Lähde: EKP.

Taulukko 2.10 (jatkoa)**Euroalueen sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase rahastotyypin mukaan***(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)***5. Yhdistelmärahastojen saamiset**

		Talletukset				Hallussa olevat osakkeet ja osuudet	Hallussa olevat rahasto-osuudet	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
		1	2	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi	5	6	7	8	9
2001	I	54,8	302,2	19,0	283,2	373,4	88,6	2,5	27,6	849,1
	II	55,8	296,3	18,0	278,3	382,8	93,8	2,6	25,9	857,1
	III	55,2	290,4	16,4	274,0	297,5	85,7	2,5	24,8	756,0
	IV	56,9	286,5	17,0	269,5	347,5	92,7	2,4	24,3	810,3
2002	I	52,6	283,8	18,1	265,7	357,0	100,3	2,3	24,4	820,3
	II	54,2	286,9	20,6	266,3	298,8	94,6	2,1	26,0	762,6
	III ^(p)	53,0	291,7	21,4	270,3	234,3	88,1	5,2	27,7	700,1

6. Yhdistelmärahastojen velat

		Talletukset ja lainat	Rahasto-osuudet	Muut velat	Yhteensä
		1	2	3	4
2001	I	3,1	823,7	22,3	849,1
	II	3,4	834,1	19,6	857,1
	III	3,3	734,4	18,3	756,0
	IV	2,9	790,9	16,5	810,3
2002	I	2,9	799,4	18,0	820,3
	II	3,1	741,3	18,2	762,6
	III ^(p)	3,5	677,1	19,5	700,1

7. Kiinteistörahastojen saamiset

		Talletukset				Hallussa olevat osakkeet ja osuudet	Hallussa olevat rahasto-osuudet	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
		1	2	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi	5	6	7	8	9
2001	I	6,0	8,3	0,5	7,8	0,9	1,5	97,5	4,0	118,1
	II	6,6	8,7	0,5	8,2	1,0	1,3	101,5	4,4	123,6
	III	9,8	7,6	0,5	7,1	0,9	1,5	102,3	4,9	127,0
	IV	8,6	10,7	0,5	10,1	1,0	2,0	106,1	5,7	134,0
2002	I	11,5	12,9	0,6	12,3	1,1	2,1	108,3	6,4	142,3
	II	13,5	9,8	0,6	9,2	0,9	3,9	105,1	6,0	139,2
	III ^(p)	13,3	10,7	0,6	10,1	0,8	5,1	109,5	6,2	145,6

8. Kiinteistörahastojen velat

		Talletukset ja lainat	Rahasto-osuudet	Muut velat	Yhteensä
		1	2	3	4
2001	I	22,3	91,7	4,1	118,1
	II	24,1	95,0	4,5	123,6
	III	24,8	97,9	4,4	127,0
	IV	25,9	103,3	4,8	134,0
2002	I	26,7	110,7	4,9	142,3
	II	22,3	112,1	4,8	139,2
	III ^(p)	22,9	117,7	5,0	145,6

Lähde: EKP.

Taulukko 2.11

Euroalueen sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase sijoittajatyypin mukaan

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Yleisölle tarjottavien rahastojen saamiset

		Talletukset	Hallussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet	Hallussa olevat osakkeet ja osuudet	Hallussa olevat rahasto-osuudet	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
		1	2	3	4	5	6	7
2001	I	192,2	917,9	994,8	151,6	92,9	65,2	2 414,7
	II	209,3	919,1	1 047,7	170,4	96,5	67,4	2 510,3
	III	196,4	912,1	820,2	151,6	96,4	65,1	2 241,8
	IV	201,0	928,7	949,2	167,1	99,1	63,2	2 408,1
2002	I	213,3	921,8	984,8	176,8	100,6	66,9	2 464,2
	II	199,2	915,7	818,4	166,7	96,1	66,4	2 262,5
	III ^(p)	188,2	917,4	654,5	156,0	107,9	68,9	2 092,8

2. Yleisölle tarjottavien rahastojen velat

		Talletukset ja lainat	Rahasto-osuudet	Muut velat	Yhteensä
		1	2	3	4
2001	I	33,9	2 313,7	67,2	2 414,7
	II	35,7	2 397,4	77,3	2 510,3
	III	37,4	2 137,4	67,0	2 241,8
	IV	36,4	2 312,9	58,8	2 408,1
2002	I	38,1	2 360,2	65,9	2 464,2
	II	34,1	2 166,0	62,4	2 262,5
	III ^(p)	33,0	1 998,3	61,5	2 092,8

3. Rajoitetulle sijoittajajoukolla tarjottavien rahastojen saamiset

		Talletukset	Hallussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet	Hallussa olevat osakkeet ja osuudet	Hallussa olevat rahasto-osuudet	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
		1	2	3	4	5	6	7
2001	I	40,8	371,8	284,8	39,9	7,2	26,0	770,5
	II	39,4	374,6	292,7	41,5	7,8	24,9	781,0
	III	46,0	381,8	233,7	40,7	8,6	25,3	736,1
	IV	43,6	381,2	270,0	42,6	9,8	35,6	782,7
2002	I	40,3	386,9	278,4	47,8	10,3	31,2	794,9
	II	43,6	397,1	238,0	48,6	11,9	33,5	772,6
	III ^(p)	48,8	421,0	194,1	48,6	13,1	34,6	760,2

4. Rajoitetulle sijoittajajoukolla tarjottavien rahastojen velat

		Talletukset ja lainat	Rahasto-osuudet	Muut velat	Yhteensä
		1	2	3	4
2001	I	3,4	756,1	11,0	770,5
	II	3,6	766,8	10,6	781,0
	III	4,2	721,4	10,5	736,1
	IV	4,6	762,8	15,3	782,7
2002	I	4,5	777,5	12,9	794,9
	II	5,1	754,4	13,1	772,6
	III ^(p)	5,9	740,6	13,7	760,2

Lähde: EKP.

3 Euroalueen rahoitusmarkkinat ja korot

Taulukko 3.1

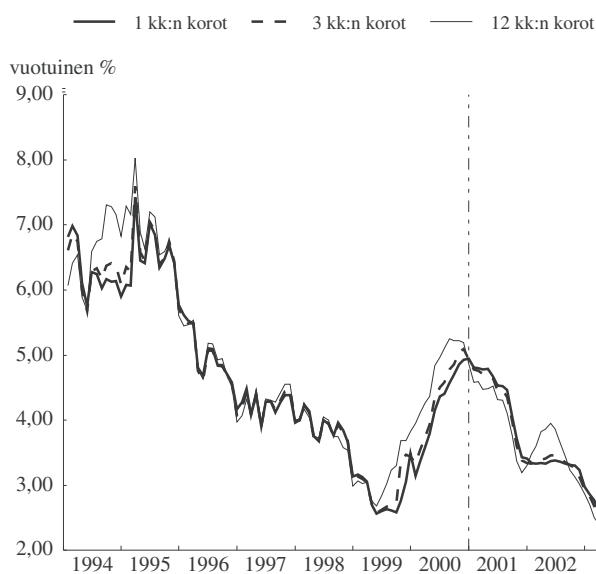
Rahamarkkinakorot ¹⁾

(vuotuisina prosentteina)

	Euroalue ⁴⁾					Yhdysvallat ⁶⁾	Japani ⁶⁾
	Yön yli -talletukset ^{2,3)}	1 kk:n talletukset ⁵⁾	3 kk:n talletukset ⁵⁾	6 kk:n talletukset ⁵⁾	12 kk:n talletukset ⁵⁾	3 kk:n talletukset ⁶⁾	3 kk:n talletukset ⁷⁾
1998	3,09	3,84	3,83	3,78	3,77	5,57	0,66
1999	2,74	2,86	2,96	3,06	3,19	5,42	0,22
2000	4,12	4,24	4,40	4,55	4,78	6,53	0,28
<i>Euroalueen laajeneminen</i>							
2001	4,39	4,33	4,26	4,16	4,09	3,78	0,15
2002	3,29	3,30	3,32	3,35	3,49	1,80	0,08
2002 maaliskuu	3,26	3,35	3,39	3,50	3,82	1,99	0,10
huhti	3,32	3,34	3,41	3,54	3,86	1,97	0,08
touko	3,31	3,37	3,46	3,62	3,95	1,91	0,08
kesä	3,35	3,38	3,46	3,59	3,87	1,88	0,07
heinä	3,30	3,36	3,41	3,48	3,64	1,85	0,07
elo	3,29	3,33	3,35	3,38	3,44	1,78	0,07
syys	3,32	3,32	3,31	3,27	3,24	1,80	0,07
loka	3,30	3,31	3,26	3,17	3,13	1,78	0,07
marras	3,30	3,23	3,12	3,04	3,02	1,46	0,07
joulu	3,09	2,98	2,94	2,89	2,87	1,41	0,06
2003 tammi	2,79	2,86	2,83	2,76	2,71	1,37	0,06
helmi	2,76	2,77	2,69	2,58	2,50	1,34	0,06
maaliskuu	2,75	2,60	2,53	2,45	2,41	1,29	0,06
2003 maaliskuu 7.	3,17	2,65	2,53	2,44	2,35	1,31	0,06
14.	2,61	2,64	2,57	2,50	2,47	1,28	0,06
21.	2,72	2,57	2,54	2,46	2,46	1,29	0,06
28.	2,56	2,57	2,53	2,46	2,45	1,29	0,06

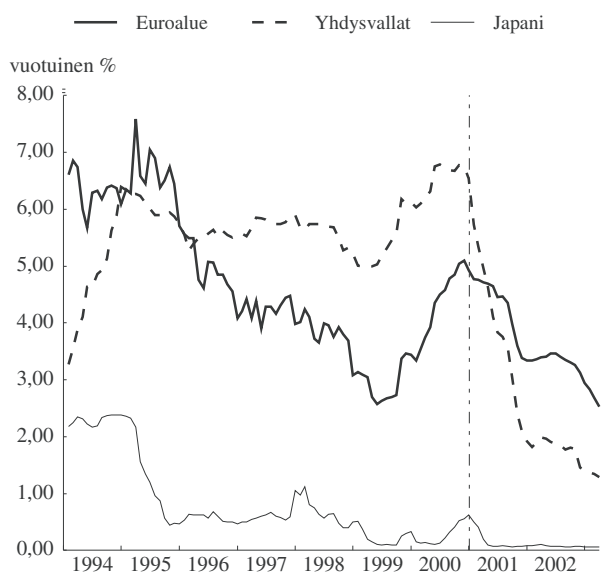
Euroalueen rahamarkkinakorot

(kuukausittain)

3 kk:n rahamarkkinakorot

(kuukausittain)

Lähteet: Reuters ja EKP.

- 1) Kuukausi- ja vuositiedot ovat ajanjakson keskiarvoja lukuun ottamatta yön yli -korkoja koskevia tietoja joulukuuhun 1998 asti.
- 2) Pankkien välisten talletusmarkkinoiden ottolainauskorot (bid rates) joulukuuhun 1998 asti. Sarakkeessa 1 esitetään eontakoron keskiarvo (euro overnight index average) tammikuusta 1999 alkaen.
- 3) Ajanjakson lopun korot joulukuuhun 1998 asti; sen jälkeen ajanjakson keskiarvot.
- 4) Ajalta ennen tammikuuta 1999 on laskettu euroalueen keinotekoiset korot käyttämällä BKT:llä painotettuja kansallisia korkoja.
- 5) Tammikuusta 1999 alkaen euriborkorko ja sitä ennen liborkorko (London interbank offered rate), jos käytettävissä.
- 6) Liborkorko (London interbank offered rate).

Taulukko 3.2

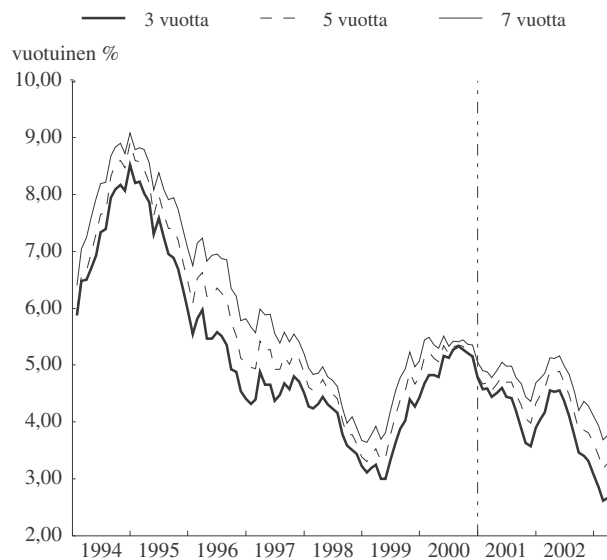
Valtion lainojen tuotot ¹⁾

(vuotuisina prosentteina)

	Euroalue ²⁾					Yhdysvallat	Japani	
	2 v 1	3 v 2	5 v 3	7 v 4	10 v 5	10 v 6	10 v 7	
1998	3,16	3,22	3,38	3,67	4,71	5,33	1,30	
1999	3,38	3,63	4,01	4,38	4,66	5,64	1,75	
2000	4,90	5,03	5,19	5,37	5,44	6,03	1,76	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>								
2001	4,11	4,23	4,49	4,79	5,03	5,01	1,34	
2002	3,68	3,94	4,35	4,70	4,92	4,60	1,27	
2002	maalis	4,25	4,55	4,90	5,13	5,32	5,28	1,45
	huhti	4,21	4,53	4,86	5,12	5,30	5,21	1,39
	touko	4,25	4,55	4,89	5,16	5,30	5,15	1,38
	kesä	4,10	4,37	4,70	4,99	5,16	4,90	1,36
	heinä	3,83	4,10	4,48	4,84	5,03	4,62	1,30
	elo	3,47	3,76	4,15	4,54	4,73	4,24	1,26
	syys	3,19	3,46	3,85	4,20	4,52	3,88	1,16
	loka	3,13	3,41	3,86	4,36	4,62	3,91	1,09
	marras	3,04	3,31	3,81	4,28	4,59	4,04	0,99
	joulu	2,84	3,08	3,63	4,10	4,41	4,03	0,97
2003	tammi	2,64	2,85	3,40	3,93	4,27	4,02	0,84
	helmi	2,45	2,61	3,18	3,68	4,06	3,90	0,83
	maalis	2,50	2,66	3,26	3,76	4,13	3,79	0,74
2003	maalis 7.	2,27	2,42	3,01	3,53	3,92	3,62	0,75
	14.	2,51	2,69	3,27	3,75	4,11	3,71	0,75
	21.	2,75	2,92	3,55	4,03	4,38	4,08	0,75
	28.	2,58	2,75	3,36	3,85	4,21	3,89	0,75

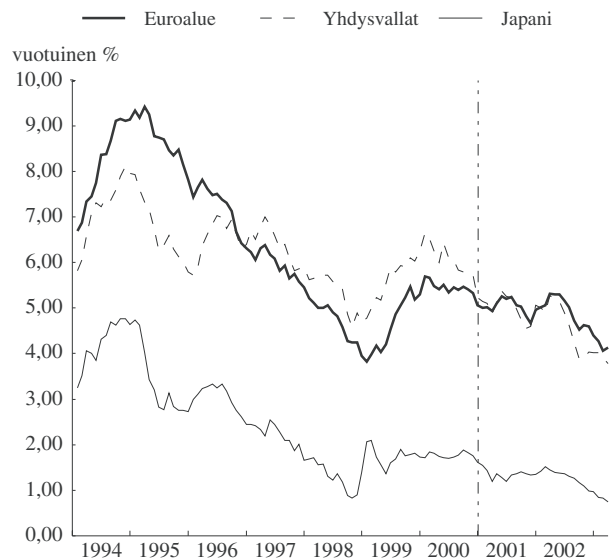
Valtion lainojen tuotot euroalueella

(kuukausittain)

Valtion 10 vuoden lainojen tuotot

(kuukausittain)

Lähteet: Reuters, EKP, Federal Reserve ja Bank of Japan.

1) Euroalueen 2, 3, 5 ja 7 vuoden lainojen tuotot perustuvat joulukuuhun 1998 asti ajanjakson lopun tietoihin. Kymmenen vuoden lainojen tuotot ovat ajanjakson keskiarvoja. Sen jälkeen kaikki tuotot ovat ajanjakson keskiarvoja.

2) Euroalueen lainojen tuotot on joulukuuhun 1998 asti laskettu BKT:llä painotetuista yhdenmukaistetuista valtion lainojen tuotoista. Sen jälkeen painoina on kaikissa maturiteeteissa käytetty valtion lainojen nimellisiä kantoja.

Taulukko 3.3

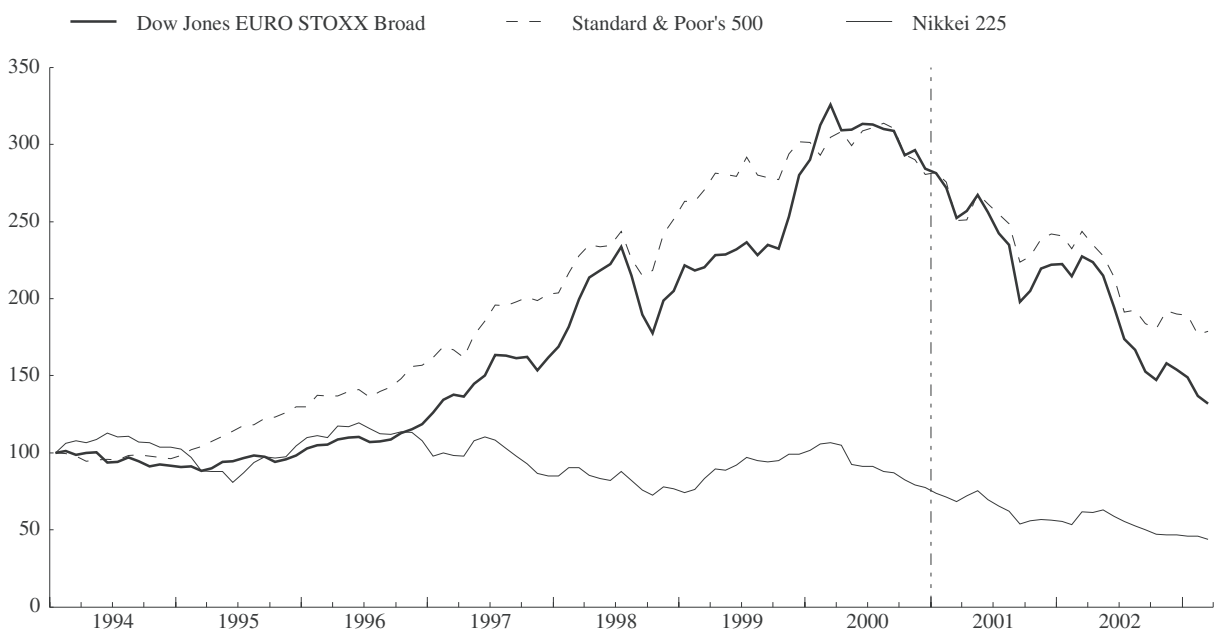
Osakeindeksit

(indeksit pisteinä)¹⁾

	Dow Jones: Euro Stoxx -indeksit												Yhdys- vallat	Japani	
	Viiteaineisto		Toimialakohtaiset indeksit												
	Laaja	50 yritystä	Raaka- aineet	Kulutus- tavarat (sykli- nen)	Kulutus- tavarat (ei- sykli- nen)	Energia	Rahoitus	Teolli- suus	Tek- niikka	Yleis- hyö- dylliset yhtiöt	Tele- vies- tintä	Ter- veyden- hoito			Standard & Poor's 500 -indeksi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
1998	280,5	3 076,3	257,9	245,0	295,5	249,3	281,3	218,4	333,6	282,4	488,1	348,9	1 085,3	15 338,4	
1999	325,8	3 787,3	279,2	262,9	327,7	286,0	295,7	285,1	470,4	306,2	717,7	392,6	1 327,8	16 829,9	
2000	423,9	5 075,5	299,1	292,9	324,3	342,3	350,7	378,0	963,1	341,7	1 072,5	476,0	1 426,7	17 162,7	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	336,3	4 049,4	296,0	228,2	303,3	341,4	321,6	310,0	530,5	309,6	541,2	540,1	1 193,8	12 114,8	
2002	259,9	3 023,4	267,5	175,0	266,5	308,9	243,3	252,4	345,1	255,5	349,2	411,8	995,4	10 119,3	
2002	maalis	315,4	3 739,6	312,9	215,5	296,5	355,0	294,8	299,0	494,4	291,2	429,3	486,3	1 153,3	11 452,5
	huhti	310,2	3 657,0	308,6	210,2	302,8	351,5	299,5	299,0	438,6	296,9	409,7	472,1	1 112,0	11 391,6
	touko	298,2	3 503,5	306,9	204,3	300,7	347,3	293,7	296,7	378,3	290,6	355,9	460,8	1 079,9	11 695,8
	kesä	269,8	3 143,1	293,1	187,5	282,1	324,6	263,8	275,3	312,4	273,0	302,4	408,1	1 014,0	10 965,9
	heinä	241,2	2 810,6	267,8	160,9	252,1	298,6	229,2	248,8	282,1	244,0	300,4	370,6	905,5	10 352,3
	elo	231,3	2 697,4	243,6	152,9	250,1	290,9	217,4	227,9	258,8	236,7	310,0	376,6	912,6	9 751,2
	syys	211,8	2 450,2	227,2	140,6	241,2	274,0	193,1	215,3	229,0	221,2	283,1	337,0	870,1	9 354,8
	loka	204,0	2 384,7	214,4	135,3	236,5	272,1	177,8	193,6	235,8	209,6	286,8	345,4	854,6	8 781,1
	marras	219,5	2 559,0	224,2	145,4	234,8	272,4	197,0	208,8	289,6	215,2	324,5	347,1	910,1	8 699,6
	joulu	213,6	2 475,1	225,3	139,4	226,5	268,8	194,2	205,2	270,4	207,3	322,5	324,4	899,1	8 674,8
2003	tammi	206,3	2 377,4	213,0	130,9	220,2	262,4	186,5	198,5	250,2	210,0	330,0	313,8	896,0	8 567,4
	helmi	189,8	2 170,9	185,8	121,5	196,5	245,1	172,2	186,0	226,5	198,1	309,4	274,3	836,6	8 535,8
	maalis	183,0	2 086,5	176,1	115,4	188,4	241,1	164,5	181,2	228,2	185,6	292,8	275,2	846,6	8 171,0
2003	maalis 7.	175,6	1 992,5	167,9	109,5	180,1	236,4	157,4	176,5	208,3	185,8	281,8	267,9	828,9	8 144,1
	14.	182,8	2 079,7	169,9	114,9	186,4	238,7	166,4	181,0	230,9	182,8	294,3	273,3	833,3	8 002,7
	21.	195,7	2 249,1	191,4	125,0	199,2	248,9	176,7	192,4	254,7	193,4	308,9	303,0	895,8	8 195,1
	28.	186,3	2 132,1	180,6	116,1	195,3	245,7	166,0	183,1	235,3	189,9	301,6	277,8	863,5	8 280,2

Dow Jones: Euro Stoxx (laaja), Standard & Poor's 500 ja Nikkei 225 uudelleen painotettuina

(peruskuukausi tammikuu 1994 = 100; kuukausittain)

Lähde: Reuters.

1) Kuukausi- ja vuositiedot ovat ajanjakson keskiarvoja.

Taulukko 3.4

Pankkien luotto- ja talletuskorot

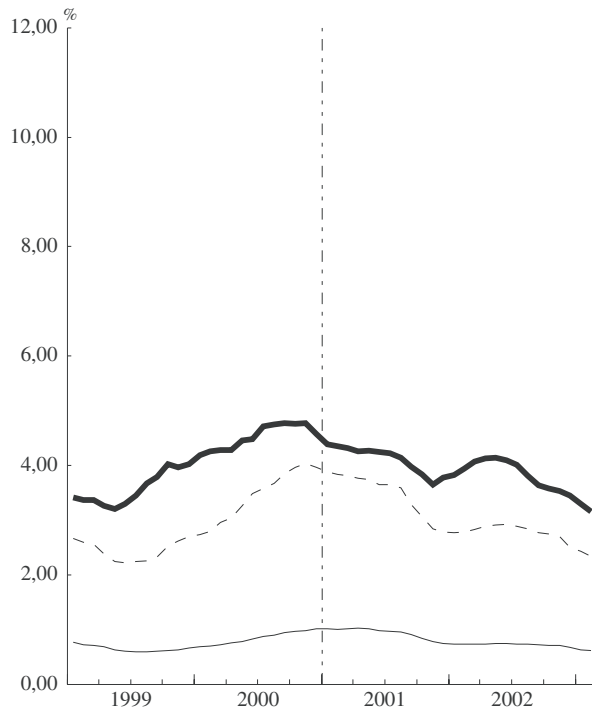
(vuotuisina prosentteina; jakson keskiarvo)

	Yön yli	Talletuskorot					Luottokorot				
		Määräaikaiset			Irtisanomisehtoiset		Yritykset		Kotitaloudet		
		Enintään 1 vuosi	Enintään 2 vuotta	Yli 2 vuotta	Enintään 3 kk	Yli 3 kk	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi	Kulutus- luotot	Asunto- luotot	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
2000	0,85	3,45	3,45	4,52	2,25	3,79	6,60	6,23	9,87	6,34	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	0,94	3,49	3,49	4,12	2,40	3,59	6,83	6,15	10,12	5,97	
2002	0,73	2,80	2,80	3,85	2,13	2,85	6,13	5,71	9,78	5,54	
2002	helmi	0,73	2,78	2,79	3,95	2,15	2,91	6,16	5,75	9,83	5,61
	maalis	0,73	2,84	2,84	4,07	2,15	3,00	6,09	5,85	9,78	5,74
	huhti	0,74	2,89	2,90	4,13	2,14	3,07	6,17	5,95	9,83	5,81
	touko	0,74	2,91	2,92	4,15	2,15	3,08	6,20	5,98	9,87	5,82
	kesä	0,74	2,93	2,94	4,09	2,13	3,08	6,18	5,92	9,83	5,77
	heinä	0,74	2,89	2,90	4,02	2,13	3,02	6,16	5,79	9,78	5,68
	elo	0,73	2,84	2,85	3,81	2,12	2,94	6,15	5,71	9,79	5,53
	syys	0,73	2,77	2,77	3,64	2,13	2,73	6,12	5,61	9,85	5,38
	loka	0,72	2,74	2,74	3,58	2,11	2,63	6,13	5,54	9,72	5,26
	marras	0,71	2,70	2,69	3,53	2,11	2,55	6,10	5,50	9,70	5,21
	joulu	0,68	2,51	2,51	3,45	2,05	2,41	5,97	5,34	9,58	5,09
2003	tammi	0,63	2,43	2,43	3,29	2,05	2,34	5,95	5,29	9,58	4,91
	helmi	0,62	2,33	2,33	3,15	2,02	2,12	5,89	5,19	9,51	4,78

Talletuskorot

(kuukausittain)

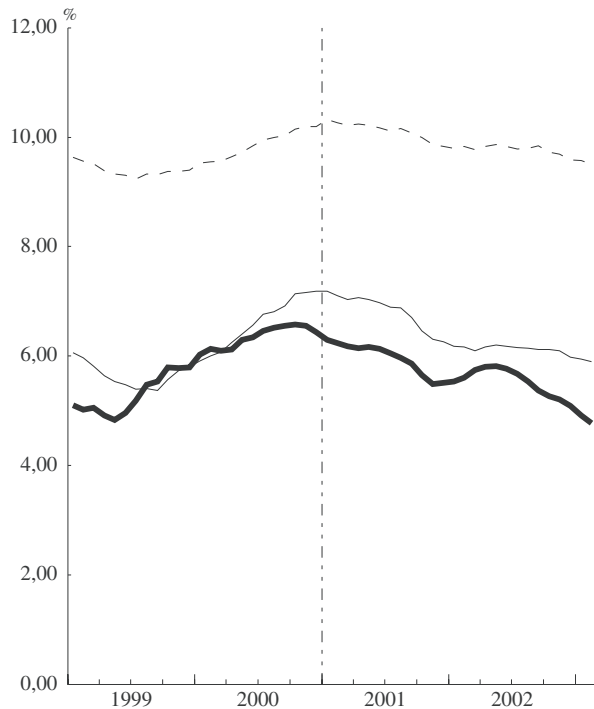
- Yön yli
- - - Määräaikaiset, enintään 1 vuosi
- Määräaikaiset, yli 2 vuotta

Luottokorot

(kuukausittain)

- Yritykset, enintään 1 vuosi
- - - Kulutusluoto
- Asuntoluotot kotitalouksille

Lähde: EKP.

Näitä euroalueen pankkien luotto- ja talletuskorkoja koskevia tietoja on käytettävä varoen ja ainoastaan tilastollisiin tarkoituksiin; korkojen kehitystä olisi analysoitava pääasiassa muutoksina eikä niinkään tasoina. Korot lasketaan kansallisten keskuspankkien ilmoittamien kansallisten luotto- ja talletuskorkojen painotettuna keskiarvona. Kansalliset luotto- ja talletuskorot edustavat niitä kansallisista lähteistä saatavissa olevia korkotietoja, joiden katsotaan sopivan laadittuihin luokituksiin. Nämä kansalliset korot on laskettu yhteen euroalueen korkotiedoiksi käyttäen joissakin tapauksissa arvioita, kun euroalueen kansallisissa rahoitusinstrumenteissa on havaittu epäyhtenäisyyttä. Kansallisten luotto- ja talletuskorkojen kattavuutta (uudet luotot ja/tai luottokannat), tietojen luonnetta (nimelliset tai efektiiviset korot) tai keräämismenetelmiä ei myöskään ole yhdenmukaistettu. Euroalueen pankkien luotto- ja talletuskorkojen maakohtaiset painot kootaan rahalaitostilastotiedoista tai mahdollisimman edustavista muista tiedoista. Painot heijastavat instrumenttien käytön maakohtaisia osuuksia euroalueella laskettuna kantatiedoista. Painot tarkistetaan kuukausittain siten, että korot ja painot viittaavat aina saman kuukauden tietoihin.

Taulukko 3.5

Muiden arvopapereiden kuin osakkeiden liikkeeseenlaskut alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja valuutan mukaan

(miljardia euroa; vaihto ajanjakson aikana ja ajanjakson lopun kanta; nimellisarvoon)

1. Lyhytaikaiset

		Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat									
		Euromääräiset ¹⁾								Muun valuutan määräiset	
		Liikkeeseenlaskut	Kuuletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuuletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuuletukset
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2002	tammi	489,5	454,2	35,3	737,9	467,9	432,9	35,0	647,4	21,6	21,3
	helmi	407,3	408,9	-1,6	733,9	387,2	387,6	-0,4	647,9	20,0	21,2
	maalis	422,4	404,4	18,0	753,4	400,5	383,4	17,1	666,3	21,9	21,0
	huhti	403,5	407,0	-3,5	749,4	377,3	384,3	-7,0	659,2	26,1	22,7
	touko	401,8	379,7	22,1	770,3	377,9	358,5	19,5	677,5	23,9	21,2
	kesä	337,8	342,1	-4,3	766,4	316,9	318,9	-2,0	676,9	20,9	23,1
	heinä	406,0	392,2	13,7	772,8	382,4	371,4	11,0	685,2	23,5	20,9
	elo	384,5	378,1	6,4	775,7	366,2	356,8	9,4	693,2	18,3	21,3
	syys	414,9	400,6	14,3	792,8	392,1	381,0	11,0	706,8	22,8	19,5
	loka	468,3	456,4	11,9	806,1	441,8	433,3	8,5	715,5	26,5	23,1
	marras	435,4	413,0	22,4	830,6	413,5	388,9	24,6	740,3	22,0	24,1
	joulu	406,1	451,6	-45,5	783,5	386,7	429,9	-43,1	696,1	19,3	21,7
2003	tammi	544,2	487,4	56,8	840,5	517,7	462,7	55,0	750,5	26,5	24,7

2. Pitkäaikaiset

		Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat									
		Euromääräiset ¹⁾								Muun valuutan määräiset	
		Liikkeeseenlaskut	Kuuletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuuletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuuletukset
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2002	tammi	169,1	110,8	58,3	7 095,7	151,4	104,3	47,1	6 453,6	17,7	6,5
	helmi	142,9	108,2	34,7	7 130,7	130,2	97,5	32,6	6 486,6	12,7	10,7
	maalis	164,4	101,3	63,2	7 192,8	142,9	90,2	52,7	6 538,7	21,5	11,1
	huhti	126,8	79,4	47,3	7 230,3	115,6	74,4	41,3	6 580,5	11,1	5,1
	touko	149,4	87,3	62,1	7 279,0	126,9	75,6	51,2	6 633,0	22,5	11,6
	kesä	133,0	94,7	38,3	7 294,4	123,3	86,9	36,4	6 665,7	9,7	7,8
	heinä	131,1	113,0	18,2	7 324,1	114,3	103,6	10,7	6 680,1	16,8	9,3
	elo	68,8	64,2	4,6	7 326,3	59,2	54,7	4,5	6 684,2	9,6	9,5
	syys	140,5	86,3	54,2	7 379,8	121,4	74,6	46,9	6 730,3	19,1	11,7
	loka	123,4	92,0	31,3	7 410,6	105,7	81,4	24,4	6 755,0	17,6	10,7
	marras	131,0	94,7	36,3	7 444,1	118,0	89,5	28,4	6 783,4	13,1	5,2
	joulu	127,1	170,0	-42,8	7 382,1	116,5	158,3	-41,8	6 740,5	10,7	11,7
2003	tammi	164,4	129,1	35,3	7 404,5	144,5	120,9	23,6	6 764,2	19,8	8,1

3. Yhteensä

		Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat									
		Euromääräiset ¹⁾								Muun valuutan määräiset	
		Liikkeeseenlaskut	Kuuletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuuletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuuletukset
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2002	tammi	658,6	565,0	93,6	7 833,7	619,3	537,3	82,1	7 101,0	39,2	27,7
	helmi	550,2	517,1	33,1	7 864,6	517,4	485,2	32,2	7 134,5	32,8	31,9
	maalis	586,8	505,7	81,2	7 946,2	543,4	473,6	69,8	7 205,0	43,4	32,1
	huhti	530,2	486,4	43,8	7 979,6	493,0	458,7	34,3	7 239,7	37,3	27,8
	touko	551,2	467,0	84,2	8 049,3	504,8	434,1	70,7	7 310,5	46,4	32,9
	kesä	470,9	436,8	34,1	8 060,7	440,2	405,9	34,4	7 342,7	30,6	30,9
	heinä	537,1	505,2	31,9	8 096,9	496,7	475,0	21,7	7 365,3	40,4	30,2
	elo	453,3	442,3	11,0	8 102,0	425,4	411,6	13,8	7 377,4	27,9	30,8
	syys	555,4	486,8	68,5	8 172,6	513,5	455,6	57,9	7 437,1	41,9	31,3
	loka	591,7	548,4	43,3	8 216,7	547,6	514,6	32,9	7 470,5	44,1	33,8
	marras	566,5	507,7	58,7	8 274,6	531,4	478,4	53,0	7 523,6	35,0	29,3
	joulu	533,2	621,6	-88,4	8 165,6	503,2	588,2	-85,0	7 436,6	30,0	33,4
2003	tammi	708,6	616,5	92,1	8 245,0	662,2	583,6	78,6	7 514,7	46,4	32,9

Lähteet: EKP ja BIS (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat).

1) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

		Euroalueen ulkopuolisten euromääräiset liikkeeseenlaskut ¹⁾				Euromääräiset yhteensä ¹⁾				
Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut, netto	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut netto	Liikkeessä oleva määrä	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
0,3	90,5	11,3	24,2	-12,9	41,6	479,2	457,1	22,1	689,1	2002 tammi
-1,2	86,0	13,4	11,8	1,7	43,3	400,6	399,4	1,3	691,2	helmi
0,8	87,1	24,3	7,9	16,4	59,7	424,8	391,3	33,6	726,0	maalis
3,4	90,2	9,7	28,1	-18,4	41,3	387,0	412,4	-25,4	700,4	huhti
2,6	92,8	13,7	13,4	0,3	41,5	391,6	371,9	19,7	719,1	touko
-2,2	89,5	20,9	8,0	12,9	54,4	337,8	327,0	10,9	731,3	kesä
2,7	87,6	14,7	24,8	-10,1	44,4	397,1	396,2	1,0	729,5	heinä
-3,0	82,5	12,1	11,5	0,6	44,9	378,3	368,4	9,9	738,1	elo
3,3	85,9	31,7	7,7	24,0	68,9	423,8	388,7	35,1	775,8	syys
3,4	90,7	17,1	31,4	-14,2	54,7	458,9	464,6	-5,7	770,2	loka
-2,2	90,3	14,6	16,9	-2,3	52,4	428,1	405,8	22,3	792,6	marras
-2,4	87,4	23,9	10,7	13,2	65,6	410,6	440,5	-29,9	761,7	joulu
1,8	90,1	.	.	.	.	.	.	.	.	2003 tammi

		Euroalueen ulkopuolisten euromääräiset liikkeeseenlaskut ¹⁾				Euromääräiset yhteensä ¹⁾				
Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut, netto	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut netto	Liikkeessä oleva määrä	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
11,2	642,1	19,6	6,8	12,7	888,7	171,0	111,1	59,9	7 342,3	2002 tammi
2,0	644,1	20,0	13,9	6,2	895,0	150,2	111,4	38,8	7 381,6	helmi
10,5	654,1	25,5	12,0	13,5	908,5	168,4	102,2	66,2	7 447,2	maalis
6,0	649,7	23,0	7,6	15,4	924,1	138,6	81,9	56,7	7 504,7	huhti
10,9	646,0	26,3	8,2	18,0	942,3	153,1	83,9	69,3	7 575,3	touko
2,0	628,6	29,3	10,9	18,5	960,7	152,6	97,8	54,8	7 626,4	kesä
7,5	644,1	11,6	8,2	3,4	964,1	125,9	111,9	14,1	7 644,2	heinä
0,1	642,1	7,0	8,1	-1,1	963,0	66,2	62,8	3,4	7 647,2	elo
7,4	649,5	24,3	11,4	12,9	976,0	145,8	86,0	59,8	7 706,2	syys
6,9	655,6	13,2	13,1	0,1	976,1	118,9	94,5	24,5	7 731,1	loka
7,9	660,7	13,7	11,9	1,8	977,9	131,6	101,4	30,2	7 761,3	marras
-1,0	641,6	18,3	10,9	7,4	985,3	134,8	169,2	-34,4	7 725,8	joulu
11,7	640,3	.	.	.	.	.	.	.	.	2003 tammi

		Euroalueen ulkopuolisten euromääräiset liikkeeseenlaskut ¹⁾				Euromääräiset yhteensä ¹⁾				
Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut, netto	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut netto	Liikkeessä oleva määrä	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
11,5	732,6	30,9	31,0	-0,1	930,3	650,2	568,3	82,0	8 031,4	2002 tammi
0,8	730,1	33,5	25,6	7,8	938,3	550,8	510,8	40,1	8 072,8	helmi
11,3	741,2	49,8	19,9	30,0	968,2	593,2	493,5	99,8	8 173,2	maalis
9,5	739,9	32,7	35,7	-3,0	965,4	525,6	494,4	31,3	8 205,1	huhti
13,5	738,8	39,9	21,6	18,3	983,9	544,7	455,7	89,0	8 294,4	touko
-0,3	718,1	50,2	18,9	31,3	1 015,1	490,5	424,8	65,7	8 357,8	kesä
10,2	731,6	26,4	33,0	-6,7	1 008,5	523,1	508,0	15,1	8 373,7	heinä
-2,8	724,6	19,1	19,7	-0,6	1 007,9	444,5	431,2	13,3	8 385,3	elo
10,6	735,5	56,0	19,1	37,0	1 044,9	569,5	474,7	94,9	8 482,0	syys
10,3	746,2	30,3	44,5	-14,2	1 030,8	577,9	559,1	18,8	8 501,3	loka
5,7	751,0	28,3	28,8	-0,5	1 030,3	559,7	507,2	52,5	8 554,0	marras
-3,4	729,0	42,2	21,6	20,6	1 051,0	545,4	609,7	-64,3	8 487,5	joulu
13,5	730,3	.	.	.	.	.	.	.	.	2003 tammi

Taulukko 3.6

Muut euromääräiset arvopaperit kuin osakkeet alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja sektorin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; ajanjakson lopun kanta; nimellisarvoon)

Liikkeessä oleva määrä

1. Lyhytaikaiset

		Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat					Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
		Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2002	tammi	647,4	261,2	3,7	100,2	278,8	3,5	41,6	18,8	19,3	3,1
	helmi	647,9	255,6	3,9	98,2	286,7	3,5	43,3	19,9	19,2	3,6
	maalis	666,3	262,5	4,3	97,1	299,0	3,3	59,7	26,4	26,4	6,4
	huhti	659,2	260,2	4,5	92,7	298,8	3,0	41,3	18,2	18,6	3,8
	touko	677,5	266,7	3,7	89,9	314,3	3,0	41,5	18,3	19,2	3,5
	kesä	676,9	265,4	3,8	82,1	322,5	3,0	54,4	21,3	28,0	4,4
	heinä	685,2	269,7	4,1	86,3	321,7	3,4	44,4	18,3	22,8	2,8
	elo	693,2	269,9	4,3	86,8	328,8	3,3	44,9	18,1	23,9	2,6
	syys	706,8	276,6	4,1	87,9	335,7	2,6	68,9	26,8	37,3	4,0
	loka	715,5	284,0	4,2	88,7	335,6	3,0	54,7	20,9	28,1	3,5
	marras	740,3	304,7	4,7	90,0	337,8	3,1	52,4	18,2	28,1	3,7
	joulu	696,1	281,5	4,3	85,4	321,8	3,2	65,6	20,5	37,9	4,6
2003	tammi	750,5	312,7	4,5	92,7	337,9	2,6	.	.	.	.

2. Pitkäaikaiset

		Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat					Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
		Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2002	tammi	6 453,6	2 324,9	370,0	355,1	3 270,2	133,4	888,7	226,3	336,1	105,7
	helmi	6 486,6	2 346,2	374,3	357,6	3 275,6	133,0	895,0	229,8	339,5	106,5
	maalis	6 538,7	2 368,6	380,3	357,9	3 294,3	137,6	908,5	232,2	350,3	108,2
	huhti	6 580,5	2 377,4	391,2	363,4	3 306,3	142,2	924,1	234,9	360,8	108,7
	touko	6 633,0	2 391,5	402,6	368,7	3 322,4	147,7	942,3	238,5	367,6	111,5
	kesä	6 665,7	2 401,8	407,4	372,2	3 334,1	150,2	960,7	245,9	381,2	111,0
	heinä	6 680,1	2 400,7	414,4	374,6	3 331,1	159,2	964,1	245,9	385,5	110,7
	elo	6 684,2	2 399,8	414,7	372,7	3 337,0	160,1	963,0	245,3	385,3	110,8
	syys	6 730,3	2 421,4	423,0	375,5	3 348,7	161,8	976,0	246,1	394,5	109,3
	loka	6 755,0	2 417,7	429,4	374,6	3 367,8	165,5	976,1	246,9	396,1	109,0
	marras	6 783,4	2 418,3	442,0	374,9	3 381,2	167,0	977,9	249,2	398,5	108,7
	joulu	6 740,5	2 404,3	464,2	375,3	3 328,2	168,4	985,3	251,8	403,2	109,8
2003	tammi	6 764,2	2 398,5	465,6	376,4	3 351,3	172,4	.	.	.	.

3. Yhteensä

		Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat					Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
		Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2002	tammi	7 101,0	2 586,1	373,7	455,3	3 549,0	136,9	930,3	245,1	355,4	108,8
	helmi	7 134,5	2 601,8	378,1	455,8	3 562,2	136,5	938,3	249,7	358,7	110,1
	maalis	7 205,0	2 631,1	384,6	455,1	3 593,3	140,9	968,2	258,6	376,6	114,6
	huhti	7 239,7	2 637,6	395,7	456,1	3 605,1	145,2	965,4	253,2	379,5	112,5
	touko	7 310,5	2 658,2	406,3	458,6	3 636,7	150,7	983,9	256,8	386,7	115,0
	kesä	7 342,7	2 667,2	411,2	454,4	3 656,7	153,2	1 015,1	267,2	409,2	115,4
	heinä	7 365,3	2 670,4	418,6	460,9	3 652,8	162,6	1 008,5	264,2	408,3	113,5
	elo	7 377,4	2 669,7	419,0	459,5	3 665,8	163,4	1 007,9	263,4	409,1	113,4
	syys	7 437,1	2 697,9	427,1	463,3	3 684,4	164,4	1 044,9	272,9	431,8	113,3
	loka	7 470,5	2 701,7	433,7	463,2	3 703,4	168,4	1 030,8	267,8	424,2	112,5
	marras	7 523,6	2 723,0	446,7	465,0	3 718,9	170,1	1 030,3	267,4	426,6	112,4
	joulu	7 436,6	2 685,8	468,4	460,7	3 650,1	171,6	1 051,0	272,3	441,1	114,4
2003	tammi	7 514,7	2 711,2	470,1	469,0	3 689,3	175,0	.	.	.	.

Lähteet: EKP ja BIS (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat).

1) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

			Yhteensä								
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin raha-laitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
0,1	0,1	0,2	689,1	280,0	23,0	103,3	279,0	3,6	0,2	2002	tammi
0,1	0,1	0,4	691,2	275,5	23,1	101,8	286,8	3,6	0,4		helmi
0,1	0,1	0,4	726,0	288,9	30,7	103,5	299,2	3,4	0,4		maalis
0,1	0,1	0,5	700,4	278,4	23,1	96,5	298,9	3,1	0,5		huhti
0,1	0,1	0,4	719,1	285,0	22,9	93,4	314,4	3,1	0,4		touko
0,2	0,1	0,5	731,3	286,7	31,8	86,6	322,7	3,1	0,5		kesä
0,2	0,0	0,2	729,5	288,0	26,9	89,1	321,9	3,4	0,2		heinä
0,1	0,0	0,1	738,1	288,0	28,2	89,4	329,0	3,4	0,1		elo
0,2	0,0	0,6	775,8	303,3	41,4	91,9	335,9	2,7	0,6		syys
0,1	0,2	1,8	770,2	304,9	32,4	92,2	335,7	3,2	1,8		loka
0,1	0,2	2,0	792,6	322,9	32,9	93,7	337,8	3,3	2,0		marras
0,0	0,2	2,4	761,7	302,0	42,2	89,9	321,9	3,4	2,4		joulu
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2003	tammi

			Yhteensä								
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin raha-laitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
91,3	15,0	114,4	7 342,3	2 551,2	706,1	460,8	3 361,5	148,3	114,4	2002	tammi
92,0	14,6	112,5	7 381,6	2 576,0	713,7	464,1	3 367,6	147,6	112,5		helmi
92,2	14,6	111,1	7 447,2	2 600,8	730,5	466,2	3 386,4	152,1	111,1		maalis
94,1	14,6	111,0	7 504,7	2 612,3	752,0	472,1	3 400,4	156,8	111,0		huhti
95,1	14,6	115,1	7 575,3	2 630,0	770,1	480,2	3 417,5	162,3	115,1		touko
93,2	14,6	114,7	7 626,4	2 647,7	788,6	483,2	3 427,3	164,8	114,7		kesä
93,1	14,6	114,3	7 644,2	2 646,7	799,9	485,3	3 424,2	173,8	114,3		heinä
93,4	14,6	113,6	7 647,2	2 645,1	799,9	483,5	3 430,4	174,7	113,6		elo
94,1	14,7	117,3	7 706,2	2 667,5	817,5	484,8	3 442,8	176,5	117,3		syys
93,6	14,6	115,9	7 731,1	2 664,6	825,5	483,6	3 461,4	180,1	115,9		loka
93,1	14,6	113,8	7 761,3	2 667,5	840,5	483,6	3 474,3	181,6	113,8		marras
92,7	14,3	113,6	7 725,8	2 656,2	867,3	485,1	3 420,9	182,7	113,6		joulu
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2003	tammi

			Yhteensä								
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin raha-laitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
91,4	15,0	114,6	8 031,4	2 831,2	729,1	564,1	3 640,5	151,9	114,6	2002	tammi
92,2	14,7	112,9	8 072,8	2 851,5	736,9	565,9	3 654,4	151,2	112,9		helmi
92,3	14,6	111,5	8 173,2	2 889,7	761,2	569,7	3 685,6	155,5	111,5		maalis
94,2	14,6	111,5	8 205,1	2 890,7	775,1	568,6	3 699,3	159,8	111,5		huhti
95,2	14,6	115,5	8 294,4	2 915,0	793,0	573,6	3 731,9	165,4	115,5		touko
93,4	14,7	115,2	8 357,8	2 934,4	820,4	569,8	3 750,0	167,9	115,2		kesä
93,3	14,7	114,5	8 373,7	2 934,7	826,8	574,4	3 746,1	177,2	114,5		heinä
93,5	14,7	113,7	8 385,3	2 933,1	828,1	572,9	3 759,4	178,1	113,7		elo
94,3	14,7	117,9	8 482,0	2 970,8	858,9	576,6	3 778,7	179,1	117,9		syys
93,7	14,8	117,7	8 501,3	2 969,5	857,9	575,8	3 797,2	183,2	117,7		loka
93,2	14,8	115,9	8 554,0	2 990,4	873,3	577,4	3 812,1	184,9	115,9		marras
92,7	14,5	116,0	8 487,5	2 958,1	909,5	575,1	3 742,8	186,0	116,0		joulu
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2003	tammi

Taulukko 3.6 (jatkoa)

Muut euromääräiset arvopaperit kuin osakkeet alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja sektorin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; liikkeeseenlaskut ajanjakson aikana; nimellisarvoon)

Liikkeeseenlaskut, netto

1. Lyhytaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Raha-laitokset (ml. euro-järjestelmä)	Muut rahoitus-laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2002 tammi	467,9	331,4	2,1	71,1	61,3	2,0	11,3	5,0	5,0	1,1	
helmi	387,2	269,0	2,6	65,9	47,9	1,9	13,4	5,0	6,6	1,5	
maalis	400,5	287,4	2,2	60,1	49,0	1,8	24,3	10,7	10,1	3,3	
huhti	377,3	255,9	2,5	63,4	53,8	1,8	9,7	4,4	4,1	0,9	
touko	377,9	255,0	2,1	62,2	57,0	1,6	13,7	5,2	7,1	1,2	
kesä	316,9	208,1	2,5	51,7	52,5	2,2	20,9	6,3	12,6	1,8	
heinä	382,4	260,2	1,8	65,6	52,6	2,2	14,7	5,9	8,2	0,6	
elo	366,2	257,8	1,8	50,9	53,9	1,8	12,1	4,5	6,8	0,6	
syys	392,1	278,4	1,9	56,8	53,0	2,0	31,7	11,1	18,0	2,0	
loka	441,8	319,5	2,2	64,7	53,1	2,3	17,1	5,0	9,0	1,3	
marras	413,5	302,9	2,4	58,2	47,7	2,3	14,6	4,7	8,4	1,2	
joulu	386,7	291,3	2,2	46,4	44,3	2,6	23,9	6,3	15,7	1,3	
2003 tammi	517,7	374,7	2,1	66,0	72,9	2,0	.	.	.	.	

2. Pitkäaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Raha-laitokset (ml. euro-järjestelmä)	Muut rahoitus-laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2002 tammi	151,4	44,3	9,5	6,5	88,0	3,2	19,6	4,1	9,6	3,7	
helmi	130,2	54,6	8,7	8,3	57,5	1,1	20,0	8,2	8,8	1,3	
maalis	142,9	56,9	9,0	2,9	68,8	5,3	25,5	8,6	12,4	3,3	
huhti	115,6	44,1	13,3	8,2	45,2	4,9	23,0	5,1	12,8	1,1	
touko	126,9	41,5	16,0	7,4	55,3	6,6	26,3	5,7	10,1	3,2	
kesä	123,3	48,2	13,5	7,4	51,3	2,9	29,3	9,9	17,7	0,7	
heinä	114,3	37,9	12,7	6,2	48,2	9,4	11,6	2,9	6,9	0,4	
elo	59,2	28,2	2,4	2,1	25,2	1,3	7,0	3,1	2,7	0,3	
syys	121,4	52,5	11,6	4,4	50,4	2,6	24,3	5,2	12,6	0,2	
loka	105,7	39,3	9,1	0,9	52,1	4,4	13,2	4,6	6,8	0,3	
marras	118,0	48,5	14,9	3,0	48,0	3,6	13,7	5,6	6,6	0,8	
joulu	116,5	45,6	26,6	6,4	34,4	3,4	18,3	6,1	8,8	2,2	
2003 tammi	144,5	53,5	5,6	3,3	75,8	6,3	.	.	.	.	

3. Yhteensä

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Raha-laitokset (ml. euro-järjestelmä)	Muut rahoitus-laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2002 tammi	619,3	375,7	11,6	77,6	149,3	5,2	30,9	9,1	14,6	4,8	
helmi	517,4	323,6	11,2	74,2	105,4	3,0	33,5	13,2	15,4	2,9	
maalis	543,4	344,3	11,3	63,0	117,8	7,1	49,8	19,3	22,5	6,6	
huhti	493,0	300,0	15,8	71,5	99,0	6,7	32,7	9,5	16,9	2,0	
touko	504,8	296,5	18,2	69,7	112,3	8,2	39,9	10,9	17,2	4,4	
kesä	440,2	256,3	16,0	59,0	103,8	5,2	50,2	16,3	30,3	2,5	
heinä	496,7	298,1	14,5	71,8	100,8	11,6	26,4	8,8	15,1	1,0	
elo	425,4	285,9	4,2	53,1	79,1	3,2	19,1	7,7	9,6	0,9	
syys	513,5	330,9	13,5	61,1	103,5	4,6	56,0	16,3	30,7	2,1	
loka	547,6	358,8	11,3	65,6	105,2	6,7	30,3	9,7	15,8	1,6	
marras	531,4	351,4	17,3	61,2	95,7	5,8	28,3	10,4	15,1	2,0	
joulu	503,2	336,9	28,7	52,8	78,7	6,1	42,2	12,4	24,5	3,5	
2003 tammi	662,2	428,3	7,6	69,3	148,7	8,3	.	.	.	.	

Lähteet: EKP ja BIS (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat).

1) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

			Yhteensä								
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
0,1	0,0	0,1	479,2	336,4	7,1	72,2	61,5	2,0	0,1	2002 tammi	
0,0	0,0	0,2	400,6	274,1	9,2	67,4	47,9	1,9	0,2	helmi	
0,0	0,0	0,1	424,8	298,0	12,4	63,5	49,0	1,8	0,1	maalis	
0,1	0,0	0,2	387,0	260,3	6,6	64,3	53,9	1,8	0,2	huhti	
0,0	0,0	0,1	391,6	260,2	9,2	63,5	57,0	1,6	0,1	touko	
0,0	0,0	0,1	337,8	214,4	15,1	53,5	52,5	2,2	0,1	kesä	
0,0	0,0	0,0	397,1	266,1	10,0	66,2	52,7	2,2	0,0	heinä	
0,0	0,0	0,1	378,3	262,3	8,6	51,5	53,9	1,8	0,1	elo	
0,1	0,0	0,5	423,8	289,5	19,9	58,7	53,1	2,0	0,5	syys	
0,0	0,1	1,6	458,9	324,5	11,2	66,0	53,1	2,5	1,6	loka	
0,0	0,0	0,2	428,1	307,6	10,8	59,4	47,7	2,3	0,2	marras	
0,0	0,0	0,5	410,6	297,6	17,9	47,7	44,3	2,7	0,5	joulu	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2003 tammi	

			Yhteensä								
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
0,0	0,0	2,1	171,0	48,4	19,1	10,2	88,0	3,2	2,1	2002 tammi	
1,5	0,0	0,3	150,2	62,7	17,5	9,6	59,0	1,1	0,3	helmi	
0,8	0,2	0,3	168,4	65,5	21,4	6,1	69,5	5,5	0,3	maalis	
3,3	0,0	0,7	138,6	49,1	26,1	9,3	48,5	4,9	0,7	huhti	
2,0	0,0	5,3	153,1	47,2	26,1	10,6	57,2	6,6	5,3	touko	
0,1	0,1	0,7	152,6	58,2	31,2	8,1	51,4	3,0	0,7	kesä	
0,9	0,1	0,3	125,9	40,8	19,6	6,6	49,1	9,5	0,3	heinä	
0,3	0,1	0,5	66,2	31,3	5,1	2,4	25,5	1,4	0,5	elo	
0,7	0,2	5,5	145,8	57,6	24,2	4,5	51,1	2,7	5,5	syys	
0,2	0,0	1,3	118,9	43,9	15,9	1,2	52,2	4,4	1,3	loka	
0,0	0,0	0,5	131,6	54,1	21,6	3,8	48,0	3,6	0,5	marras	
0,4	0,0	0,8	134,8	51,7	35,4	8,6	34,8	3,4	0,8	joulu	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2003 tammi	

			Yhteensä								
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
0,1	0,0	2,2	650,2	384,8	26,2	82,4	149,5	5,2	2,2	2002 tammi	
1,5	0,0	0,5	550,8	336,8	26,7	77,0	106,9	3,0	0,5	helmi	
0,8	0,2	0,4	593,2	363,6	33,8	69,6	118,6	7,3	0,4	maalis	
3,3	0,0	0,9	525,6	309,5	32,6	73,6	102,3	6,7	0,9	huhti	
2,0	0,0	5,5	544,7	307,4	35,3	74,0	114,3	8,2	5,5	touko	
0,2	0,1	0,9	490,5	272,6	46,3	61,5	103,9	5,3	0,9	kesä	
1,0	0,1	0,4	523,1	306,8	29,6	72,8	101,8	11,7	0,4	heinä	
0,3	0,1	0,6	444,5	293,6	13,7	54,0	79,4	3,3	0,6	elo	
0,8	0,2	6,0	569,5	347,1	44,1	63,3	104,3	4,8	6,0	syys	
0,2	0,2	2,9	577,9	368,4	27,1	67,2	105,3	6,9	2,9	loka	
0,0	0,0	0,7	559,7	361,8	32,4	63,2	95,7	5,9	0,7	marras	
0,4	0,0	1,3	545,4	349,3	53,2	56,3	79,1	6,1	1,3	joulu	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2003 tammi	

Taulukko 3.6 (jatkoa)

Muut euromääräiset arvopaperit kuin osakkeet alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja sektorin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; liikkeeseenlaskut ajanjakson aikana; nimellisarvoon)

Liikkeeseenlaskut, brutto

1. Lyhytaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2002 tammi	35,0	19,4	0,2	4,6	11,4	-0,6	-12,9	-5,0	-5,5	-1,3	
helmi	-0,4	-6,2	0,2	-2,2	7,8	0,0	1,7	1,1	-0,1	0,5	
maalis	17,1	5,7	0,4	-1,1	12,4	-0,2	16,4	6,5	7,1	2,8	
huhti	-7,0	-2,2	0,2	-4,4	-0,3	-0,3	-18,4	-8,1	-7,7	-2,6	
touko	19,5	7,6	-0,8	-2,8	15,5	0,0	0,3	0,1	0,5	-0,3	
kesä	-2,0	-2,5	0,1	-8,0	8,3	0,0	12,9	3,0	8,8	1,0	
heinä	11,0	7,2	0,3	4,1	-0,8	0,3	-10,1	-3,0	-5,2	-1,6	
elo	9,4	1,5	0,2	0,5	7,2	0,0	0,6	-0,2	1,1	-0,2	
syys	11,0	4,1	-0,3	1,1	6,9	-0,7	24,0	8,6	13,5	1,4	
loka	8,5	7,5	0,2	0,8	-0,3	0,3	-14,2	-5,8	-9,2	-0,5	
marras	24,6	20,5	0,5	1,4	2,2	0,1	-2,3	-2,7	0,0	0,2	
joulu	-43,1	-22,2	-0,4	-4,7	-15,9	0,1	13,2	2,3	9,8	0,9	
2003 tammi	55,0	31,9	0,3	7,3	16,1	-0,6	.	.	.	.	

2. Pitkäaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2002 tammi	47,1	3,2	4,8	5,5	30,7	2,9	12,7	0,1	8,7	3,4	
helmi	32,6	20,0	4,3	3,3	5,4	-0,4	6,2	3,5	3,3	0,9	
maalis	52,7	23,0	6,0	0,4	18,7	4,6	13,5	2,4	10,8	1,7	
huhti	41,3	8,2	10,9	5,5	12,0	4,6	15,4	2,7	10,5	0,5	
touko	51,2	12,9	11,4	5,3	16,1	5,5	18,0	3,6	6,7	2,8	
kesä	36,4	13,8	4,9	3,5	11,7	2,5	18,5	7,4	13,7	-0,6	
heinä	10,7	-4,6	7,0	2,4	-3,0	8,9	3,4	0,0	4,3	-0,3	
elo	4,5	-0,7	0,3	-1,9	5,9	0,9	-1,1	-0,6	-0,2	0,1	
syys	46,9	22,5	8,3	2,6	11,7	1,7	12,9	0,8	9,3	-1,5	
loka	24,4	-4,2	6,4	-0,9	19,3	3,7	0,1	0,8	1,5	-0,3	
marras	28,4	0,7	12,5	0,4	13,3	1,5	1,8	2,3	2,4	-0,3	
joulu	-41,8	-14,1	22,3	1,5	-52,9	1,4	7,4	2,6	4,7	1,1	
2003 tammi	23,6	-6,1	1,5	1,0	23,1	4,0	.	.	.	.	

3. Yhteensä

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2002 tammi	82,1	22,6	5,0	10,0	42,2	2,3	-0,1	-4,9	3,2	2,2	
helmi	32,2	13,8	4,5	1,1	13,2	-0,4	7,8	4,6	3,2	1,3	
maalis	69,8	28,7	6,4	-0,7	31,1	4,3	30,0	8,9	17,9	4,5	
huhti	34,3	6,0	11,1	1,1	11,8	4,4	-3,0	-5,4	2,8	-2,1	
touko	70,7	20,5	10,6	2,5	31,6	5,5	18,3	3,7	7,2	2,5	
kesä	34,4	11,4	5,0	-4,5	20,0	2,5	31,3	10,4	22,5	0,4	
heinä	21,7	2,6	7,3	6,5	-3,9	9,2	-6,7	-3,0	-1,0	-1,9	
elo	13,8	0,9	0,5	-1,4	13,0	0,8	-0,6	-0,8	0,9	-0,1	
syys	57,9	26,6	8,1	3,7	18,6	1,0	37,0	9,4	22,7	-0,1	
loka	32,9	3,3	6,6	-0,1	19,1	4,0	-14,2	-5,1	-7,6	-0,8	
marras	53,0	21,2	13,0	1,7	15,5	1,6	-0,5	-0,4	2,4	-0,1	
joulu	-85,0	-36,3	21,9	-3,2	-68,9	1,5	20,6	4,9	14,5	2,0	
2003 tammi	78,6	25,7	1,8	8,4	39,2	3,5	.	.	.	.	

Lähteet: EKP ja BIS (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat).

1) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

			Yhteensä								
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
0,0	0,0	-1,1	22,1	14,3	-5,2	3,3	11,5	-0,6	-1,1	2002	tammi
0,0	0,0	0,2	1,3	-5,2	0,1	-1,7	7,8	0,0	0,2		helmi
0,0	0,0	0,0	33,6	12,2	7,5	1,7	12,4	-0,2	0,0		maalis
-0,1	0,0	0,1	-25,4	-10,3	-7,5	-7,0	-0,3	-0,3	0,1		huhti
0,0	0,0	-0,1	19,7	7,7	-0,3	-3,1	15,5	0,0	-0,1		touko
0,0	0,0	0,1	10,9	0,5	8,9	-7,0	8,3	0,0	0,1		kesä
0,0	0,0	-0,2	1,0	4,2	-4,9	2,5	-0,8	0,3	-0,2		heinä
0,0	0,0	-0,1	9,9	1,3	1,3	0,3	7,1	0,0	-0,1		elo
0,1	0,0	0,5	35,1	12,7	13,2	2,5	6,9	-0,7	0,5		syys
-0,1	0,1	1,2	-5,7	1,7	-9,0	0,3	-0,3	0,5	1,2		loka
0,0	0,0	0,2	22,3	17,8	0,5	1,5	2,1	0,1	0,2		marras
-0,1	0,0	0,3	-29,9	-19,9	9,4	-3,8	-16,0	0,1	0,3		joulu
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2003	tammi

			Yhteensä								
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
-0,8	-0,3	1,5	59,9	3,3	13,5	8,9	29,9	2,7	1,5	2002	tammi
0,7	-0,3	-1,9	38,8	23,6	7,5	4,2	6,1	-0,7	-1,9		helmi
0,1	0,0	-1,4	66,2	25,4	16,8	2,1	18,8	4,5	-1,4		maalis
1,8	0,0	-0,1	56,7	10,9	21,4	6,0	13,9	4,7	-0,1		huhti
0,9	0,0	4,1	69,3	16,5	18,1	8,1	17,0	5,5	4,1		touko
-1,9	0,0	-0,3	54,8	21,3	18,6	3,0	9,8	2,5	-0,3		kesä
-0,1	0,0	-0,5	14,1	-4,6	11,3	2,1	-3,1	8,9	-0,5		heinä
0,3	0,0	-0,7	3,4	-1,3	0,0	-1,7	6,2	0,9	-0,7		elo
0,7	0,0	3,7	59,8	23,4	17,6	1,1	12,4	1,7	3,7		syys
-0,5	-0,1	-1,4	24,5	-3,4	8,0	-1,2	18,8	3,6	-1,4		loka
-0,5	0,0	-2,0	30,2	3,0	14,8	0,0	12,9	1,5	-2,0		marras
-0,4	-0,3	-0,3	-34,4	-11,5	27,0	2,6	-53,4	1,1	-0,3		joulu
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2003	tammi

			Yhteensä								
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
-0,8	-0,3	0,5	82,0	17,7	8,2	12,2	41,4	2,0	0,5	2002	tammi
0,7	-0,4	-1,7	40,1	18,4	7,7	2,4	14,0	-0,7	-1,7		helmi
0,1	0,0	-1,4	99,8	37,6	24,3	3,8	31,2	4,3	-1,4		maalis
1,8	0,0	0,0	31,3	0,6	13,9	-1,0	13,5	4,4	0,0		huhti
0,9	0,0	4,0	89,0	24,1	17,9	5,0	32,5	5,5	4,0		touko
-1,8	0,0	-0,3	65,7	21,8	27,5	-4,1	18,2	2,6	-0,3		kesä
-0,1	0,0	-0,7	15,1	-0,4	6,4	4,6	-3,9	9,2	-0,7		heinä
0,3	0,0	-0,8	13,3	0,1	1,3	-1,4	13,3	0,8	-0,8		elo
0,8	0,0	4,2	94,9	36,0	30,8	3,6	19,3	1,0	4,2		syys
-0,6	0,1	-0,2	18,8	-1,7	-1,0	-0,9	18,5	4,1	-0,2		loka
-0,5	0,0	-1,8	52,5	20,8	15,3	1,6	15,0	1,6	-1,8		marras
-0,5	-0,3	0,1	-64,3	-31,4	36,4	-1,2	-69,4	1,2	0,1		joulu
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2003	tammi

Taulukko 3.7

Euroalueella olevien liikkeeseen laskemien muiden arvopaperien kuin osakkeiden vuosikasvuvauhdit ¹⁾

(prosenttimuutos)

1. Lyhytaikaiset

	Kaikki valuutat yhteensä							
	Yhteensä		Rahalaitokset (ml. euro- järjestelmä)	Muut rahoitus- laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis- yhteisöt	
	1	Joulukuu 2001 = 100 2						
2002	tammi	4,6	105,0	1,1	-27,2	12,2	6,5	22,6
	helmi	2,1	104,8	-3,2	-21,7	5,7	7,4	55,3
	maalis	2,3	107,4	-2,5	-16,3	4,1	7,5	48,8
	huhti	0,5	106,9	-3,0	-18,0	1,4	4,4	36,1
	touko	3,8	110,0	2,1	-32,8	-8,3	10,5	27,8
	kesä	4,5	109,4	0,4	-25,1	-15,1	16,7	50,8
	heinä	5,3	111,4	3,8	-16,4	-13,9	14,6	-3,1
	elo	5,4	112,3	4,8	0,6	-17,9	15,2	-1,3
	syys	7,8	114,4	8,9	0,8	-16,9	16,3	-19,4
	loka	8,9	116,1	10,5	14,9	-18,4	17,9	-0,9
	marras	12,4	119,3	18,6	23,3	-14,5	15,6	-5,3
	joulu	12,8	112,8	14,8	30,4	-10,3	19,3	-14,3
2003	tammi	15,2	121,0	17,4	28,9	-7,2	21,1	-15,6

2. Pitkäaikaiset

	Kaikki valuutat yhteensä							
	Yhteensä		Rahalaitokset (ml. euro- järjestelmä)	Muut rahoitus- laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis- yhteisöt	
	1	Joulukuu 2001 = 100 2						
2002	tammi	8,1	100,8	7,2	33,4	24,5	3,7	23,7
	helmi	7,7	101,3	6,7	32,2	23,4	3,7	21,6
	maalis	7,8	102,2	7,5	30,9	15,8	4,0	23,7
	huhti	7,9	102,9	7,4	32,5	16,3	3,8	25,4
	touko	8,0	103,8	8,0	33,3	14,4	3,5	29,6
	kesä	7,5	104,3	7,7	30,8	12,9	3,1	31,7
	heinä	7,1	104,6	6,7	27,7	11,7	3,1	36,6
	elo	6,8	104,6	6,5	27,0	8,9	3,3	34,3
	syys	7,3	105,4	7,0	27,8	11,7	3,6	31,2
	loka	7,2	105,9	6,3	27,2	12,2	3,9	30,0
	marras	7,0	106,4	5,7	27,4	7,7	4,3	29,3
	joulu	5,8	105,8	5,0	23,6	6,4	2,9	29,4
2003	tammi	5,4	106,3	4,6	22,3	5,3	2,7	30,0

3. Yhteensä

	Kaikki valuutat yhteensä							
	Yhteensä		Rahalaitokset (ml. euro- järjestelmä)	Muut rahoitus- laitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis- yhteisöt	
	1	Joulukuu 2001 = 100 2						
2002	tammi	7,8	101,2	6,5	32,5	21,9	3,9	23,7
	helmi	7,2	101,6	5,5	31,5	19,5	3,9	22,3
	maalis	7,3	102,7	6,3	30,3	13,4	4,2	24,2
	huhti	7,2	103,3	6,2	31,8	13,3	3,9	25,7
	touko	7,6	104,3	7,3	32,3	9,6	4,0	29,6
	kesä	7,2	104,8	6,8	30,0	7,1	4,2	32,0
	heinä	6,9	105,2	6,4	27,2	6,4	4,0	35,4
	elo	6,7	105,3	6,3	26,7	3,2	4,3	33,2
	syys	7,4	106,2	7,2	27,6	5,5	4,6	29,7
	loka	7,4	106,8	6,7	27,1	5,4	5,0	29,2
	marras	7,5	107,6	7,1	27,3	3,0	5,2	28,4
	joulu	6,4	106,4	6,0	23,6	3,2	4,1	28,1
2003	tammi	6,3	107,6	6,0	22,4	2,9	4,1	28,8

Lähde: EKP.

1) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta lähemmin Teknisiä huomautuksia-osassa.

2) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

Euromääräiset ²⁾								
Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100	Rahalaitokset (ml. euro- järjestelmä)	Muut rahoitus- laitokset kuin rahallaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis- yhteisöt		
8	9	10	11	12	13	14		
4,2	105,7	-0,3	-27,2	11,2	6,6	23,0	2002 tammi	
2,4	105,7	-4,1	-21,7	4,5	8,0	58,5	helmi	
2,7	108,5	-2,9	-16,3	2,4	8,1	52,5	maalis	
-0,2	107,3	-5,3	-18,0	-0,1	4,7	38,6	huhti	
3,2	110,5	0,9	-32,8	-10,1	10,6	26,0	touko	
4,1	110,2	-0,9	-27,1	-16,4	16,5	51,6	kesä	
5,1	112,0	3,5	-18,5	-15,5	14,5	-7,0	heinä	
5,7	113,5	6,0	-1,8	-19,3	15,0	-7,0	elo	
7,7	115,3	9,0	-1,8	-18,0	16,7	-28,9	syys	
7,6	116,7	8,0	12,1	-20,2	18,1	-11,8	loka	
12,3	120,7	20,3	20,6	-15,8	15,9	-14,0	marras	
13,7	113,7	16,6	27,3	-11,3	20,3	-23,4	joulu	
16,0	122,6	20,2	26,0	-8,0	21,1	-26,6	2003 joulu	

Euromääräiset ²⁾								
Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100	Rahalaitokset (ml. euro- järjestelmä)	Muut rahoitus- laitokset kuin rahallaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis- yhteisöt		
8	9	10	11	12	13	14		
7,5	100,7	5,5	47,0	23,9	3,8	24,8	2002 tammi	
7,2	101,2	5,0	45,2	23,2	3,7	22,5	helmi	
7,4	102,1	5,6	43,3	18,8	3,9	24,7	maalis	
7,5	102,7	5,6	44,6	19,4	3,8	26,5	huhti	
7,4	103,5	5,8	42,9	17,3	3,6	30,5	touko	
7,0	104,1	5,7	39,6	15,8	3,2	32,7	kesä	
6,4	104,2	4,5	33,9	15,7	3,1	37,9	heinä	
6,3	104,3	4,4	32,8	12,8	3,3	35,3	elo	
6,7	105,0	5,1	33,7	14,1	3,4	32,1	syys	
6,5	105,4	4,3	31,3	14,7	3,9	29,7	loka	
6,5	105,9	4,2	31,7	9,2	4,3	29,1	marras	
5,2	105,2	3,5	27,1	7,9	2,7	29,0	joulu	
4,8	105,6	3,1	25,9	6,5	2,5	29,2	2003 joulu	

Euromääräiset ²⁾								
Yhteensä	Joulukuu 2001 = 100	Rahalaitokset (ml. euro- järjestelmä)	Muut rahoitus- laitokset kuin rahallaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis- yhteisöt		
8	9	10	11	12	13	14		
7,2	101,2	4,9	45,6	20,9	4,0	24,7	2002 tammi	
6,8	101,6	4,1	44,0	18,6	4,1	23,2	helmi	
6,9	102,6	4,7	42,1	14,9	4,3	25,2	maalis	
6,7	103,1	4,4	43,3	14,8	3,9	26,7	huhti	
7,0	104,1	5,3	41,5	10,7	4,2	30,4	touko	
6,7	104,6	5,0	38,4	8,2	4,2	33,0	kesä	
6,3	104,9	4,4	33,1	8,3	4,0	36,6	heinä	
6,2	105,1	4,6	32,3	5,0	4,2	34,0	elo	
6,8	105,9	5,5	33,2	6,3	4,5	30,3	syys	
6,6	106,4	4,7	31,1	5,9	5,0	28,7	loka	
7,0	107,2	5,8	31,6	3,3	5,3	27,9	marras	
6,0	106,0	4,7	27,1	3,7	4,1	27,4	joulu	
5,8	107,1	4,8	25,9	3,3	4,0	27,8	2003 joulu	

Taulukko 3.8

Euroalueella olevien liikkeeseen lasketut noteeratut osakkeet

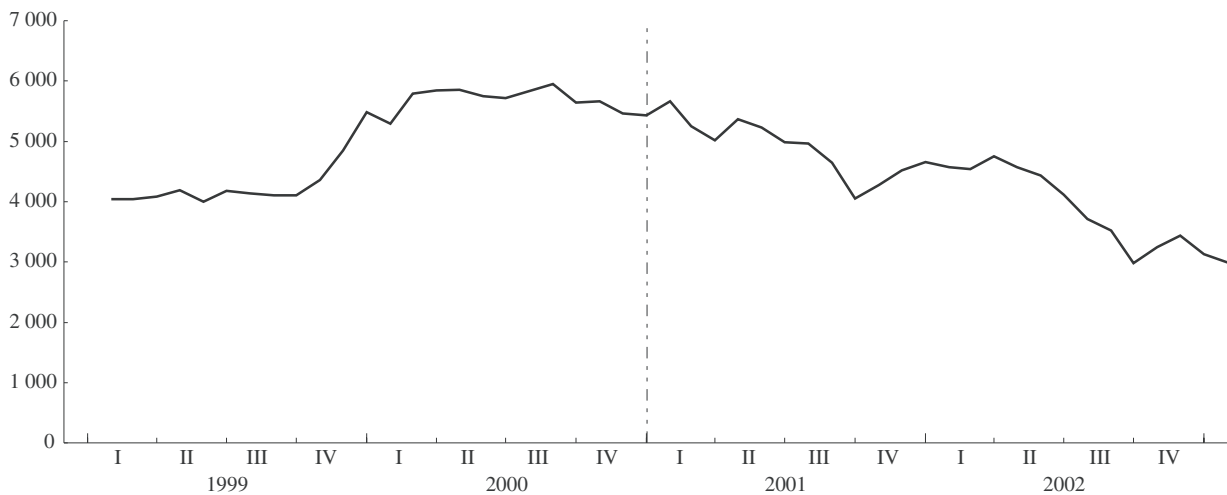
(miljardia euroa; ajanjakson lopun kanta; markkina-arvoon)

Liikkeessä oleva määrä

	Yhteensä 1	Rahalaitokset 2	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset 3	Yritykset 4
2000 tammi	5 297,1	628,9	582,8	4 085,3
helmi	5 794,6	647,8	600,6	4 546,2
maalis	5 841,3	658,2	649,7	4 533,4
huhti	5 860,1	670,4	654,9	4 534,8
touko	5 751,1	673,4	648,2	4 429,5
kesä	5 716,5	692,0	645,7	4 378,8
heinä	5 833,7	700,3	696,3	4 437,2
elo	5 947,3	742,1	700,4	4 504,7
syys	5 638,6	730,3	687,7	4 220,7
loka	5 666,3	719,0	664,4	4 282,9
marras	5 465,3	674,5	673,5	4 117,4
joulu	5 430,4	687,0	675,0	4 068,3
<i>Euroalueen laajeneminen</i>				
2001 tammi	5 667,2	762,2	706,3	4 198,7
helmi	5 247,9	710,1	661,6	3 876,2
maalis	5 020,1	686,3	620,4	3 713,5
huhti	5 364,4	715,3	643,4	4 005,6
touko	5 233,9	697,9	627,0	3 909,0
kesä	4 984,1	676,5	635,1	3 672,5
heinä	4 959,8	647,0	572,4	3 740,4
elo	4 650,3	643,2	576,6	3 430,5
syys	4 052,5	535,7	485,3	3 031,5
loka	4 277,9	551,5	497,7	3 228,7
marras	4 522,8	587,5	512,0	3 423,2
joulu	4 652,4	617,3	511,0	3 524,1
2002 tammi	4 574,0	623,8	518,8	3 431,4
helmi	4 545,6	622,4	509,8	3 413,4
maalis	4 750,1	665,3	536,7	3 548,2
huhti	4 569,8	678,0	517,5	3 374,2
touko	4 432,0	666,3	484,9	3 280,9
kesä	4 113,3	614,8	463,4	3 035,1
heinä	3 709,7	515,6	395,4	2 798,7
elo	3 519,2	521,6	371,0	2 626,6
syys	2 977,9	412,6	276,0	2 289,4
loka	3 250,5	446,8	321,2	2 482,5
marras	3 434,7	487,3	346,0	2 601,4
joulu	3 133,7	450,7	283,6	2 399,5
2003 tammi	2 993,5	425,7	261,2	2 306,6

Liikkeessä oleva määrä yhteensä

(miljardia euroa; ajanjakson lopun kanta; markkina-arvoon)

Lähde: EKP.

4 YKHI ja euroalueen muut hinnat

Taulukko 4.1

Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

(kausivaihtelusta puhdistamaton, vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

1. Kokonaisindeksi ja tavarat ja palvelut

	Kokonaisindeksi		Tavarat		Palvelut		Kokonaisindeksi (kp.)		Tavarat (kp.)	Palvelut (kp.)
	Indeksi 1996 = 100		Indeksi 1996 = 100		Indeksi 1996 = 100		Indeksi 1996 = 100	Prosentti- muutos edellisestä ajanjaksosta	Indeksi 1996 = 100	Indeksi 1996 = 100
Paino kokonais- indeksissä (%) ¹⁾	100,0	100,0	59,1	59,1	40,9	40,9	100,0	100,0	59,1	40,9
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1999	103,8	1,1	102,7	0,9	106,0	1,5	-	-	-	-
2000	106,0	2,1	105,3	2,5	107,6	1,5	-	-	-	-
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	108,6	2,4	107,7	2,3	110,4	2,7	-	-	-	-
2002	111,0	2,2	109,4	1,6	113,9	3,1	-	-	-	-
2002 I	110,0	2,5	108,6	2,1	112,6	3,1	110,2	0,8	108,8	112,7
2002 II	111,1	2,1	109,9	1,4	113,4	3,1	110,8	0,5	109,4	113,4
2002 III	111,2	2,1	109,1	1,3	114,8	3,3	111,3	0,4	109,6	114,3
2002 IV	111,8	2,3	110,1	1,8	114,8	3,1	111,8	0,5	110,0	115,1
2002 huhti	111,0	2,3	109,9	1,9	113,0	2,9	110,6	0,2	109,4	112,9
2002 touko	111,2	2,0	110,0	1,2	113,4	3,2	110,9	0,2	109,4	113,5
2002 kesä	111,1	1,8	109,7	1,0	113,8	3,2	110,9	0,0	109,3	113,8
2002 heinä	111,1	2,0	108,9	1,1	114,8	3,2	111,0	0,1	109,3	114,1
2002 elo	111,1	2,1	108,9	1,3	114,9	3,3	111,3	0,2	109,5	114,4
2002 syys	111,4	2,1	109,7	1,4	114,5	3,2	111,5	0,3	109,8	114,6
2002 loka	111,6	2,2	110,1	1,7	114,5	3,2	111,8	0,2	110,0	114,8
2002 marras	111,6	2,3	110,0	1,8	114,4	3,1	111,8	0,0	109,9	115,1
2002 joulou	112,1	2,3	110,2	1,9	115,5	3,0	112,0	0,2	110,0	115,4
2003 tammi	112,1	2,2	110,2	1,6	115,2	2,8	112,4	0,4	110,7	115,5
2003 helmi	112,5	2,4	110,6	2,1	115,7	2,7	112,7	0,3	111,0	115,7
2003 maaliskuu ²⁾	.	2,4	.	.	.	.	.	.	.	.

2. Tavaroiden ja palveluiden jakauma

	Tavarat						Palvelut				
	Elintarvikkeet ³⁾			Teollisuustuotteet			Asuminen	Liikenne	Viestintä	Kulttuuri ja vapaa- aika	Muut
	Kokonais- indeksi	Jalostetut elin- tarvikkeet ³⁾	Jalosta- mattomat elin- tarvikkeet	Kokonais- indeksi	Muut teollisuus- tuotteet kuin energia	Energia					
Paino kokonais- indeksissä (%) ¹⁾	19,3	11,7	7,6	39,8	31,6	8,2	10,4	6,3	2,9	14,9	6,4
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1999	0,6	0,9	0,0	1,0	0,7	2,4	1,8	2,1	-4,4	2,0	1,8
2000	1,4	1,2	1,8	3,0	0,5	13,1	1,5	2,5	-7,0	2,5	2,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	4,4	2,8	7,0	1,2	0,9	2,3	1,7	3,6	-4,1	4,2	2,8
2002	3,1	3,1	3,1	0,9	1,4	-0,6	2,4	3,2	-0,3	4,2	3,3
2002 I	4,9	3,5	7,0	0,8	1,7	-2,1	2,2	3,4	-0,6	4,3	3,2
2002 II	2,9	3,2	2,4	0,7	1,6	-2,3	2,3	3,1	-0,1	4,2	3,4
2002 III	2,3	3,0	1,4	0,8	1,3	-0,7	2,5	3,4	-0,1	4,3	3,5
2002 IV	2,3	2,7	1,7	1,5	1,2	2,8	2,5	3,0	-0,3	4,0	3,4
2002 huhti	3,6	3,3	4,2	1,1	1,6	-0,6	2,3	2,9	-0,2	3,7	3,3
2002 touko	2,7	3,2	2,0	0,5	1,5	-2,8	2,3	3,2	-0,1	4,5	3,5
2002 kesä	2,3	3,1	1,2	0,3	1,5	-3,6	2,3	3,3	-0,1	4,3	3,4
2002 heinä	2,2	3,0	0,9	0,6	1,3	-1,6	2,5	3,4	-0,1	4,3	3,5
2002 elo	2,4	3,0	1,4	0,8	1,2	-0,4	2,5	3,6	-0,1	4,4	3,5
2002 syys	2,4	2,9	1,8	0,9	1,3	-0,2	2,4	3,2	0,0	4,3	3,4
2002 loka	2,3	2,7	1,6	1,5	1,2	2,5	2,5	3,0	0,1	4,3	3,2
2002 marras	2,4	2,6	1,9	1,5	1,2	2,3	2,4	3,2	-0,4	4,0	3,4
2002 joulou	2,2	2,7	1,4	1,7	1,2	3,8	2,5	2,8	-0,6	3,8	3,5
2003 tammi	1,4	2,8	-0,6	1,8	0,6	6,0	2,4	3,3	-0,8	3,2	3,6
2003 helmi	2,1	3,3	0,3	2,2	0,7	7,6	2,4	3,3	-1,1	3,0	3,7
2003 maaliskuu	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

1) Viittaa ajanjaksoon 2003.

2) Arvio perustuu Saksasta ja Italiasta (ja mahdollisesti myös muista euroalueen maista) saatuihin alustaviin tietoihin sekä energian hintoja koskeviin ennakkotietoihin.

3) Sisältää alkoholijuomat ja tupakkatuotteet.

Taulukko 4.2

Muut hinnat ja kustannukset

1. Teollisuuden tuottajahinnat ja raaka-aineiden hinnat

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	Teollisuuden tuottajahinnat										Raaka-aineiden maailmanmarkkinahinnat ¹⁾	Öljyn hinta ²⁾ (euroa/barreli)			
	Teollisuus ilman rakentamista ³⁾														
	Kokonaisindeksi		Teollisuus ilman rakentamista ja energiatuotteita			Kulutustavarat		Energia	Rakentaminen ⁴⁾	Tehdas-teollisuus					
	1995 = 100		Kokonaisindeksi	Väli-tuotteet	Pääoma-hyödykkeet	Kokonaisindeksi	Kestävät						Ei-kestävät		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Kokonaisindeksi ilman energiaa ¹³⁾	13	14	
1997	101,4	1,1	0,6	0,2	0,3	1,1	0,6	1,2	3,2	1,3	0,8	10,7	14,6	17,0	
1998	100,6	-0,8	0,2	-0,4	0,6	0,5	0,8	0,5	-5,2	0,3	-0,6	-21,0	-12,5	12,0	
1999	100,2	-0,4	-0,6	-1,5	0,2	-0,1	0,7	-0,2	0,5	1,2	0,2	15,8	-5,9	17,1	
2000	105,7	5,5	2,6	5,0	0,6	1,5	1,4	1,6	19,0	2,4	5,2	50,8	16,7	31,0	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	108,2	2,2	1,9	1,2	1,1	3,0	2,0	3,1	2,7	2,2	1,2	-8,8	-7,6	27,8	
2002	108,1	0,0	0,7	-0,2	1,1	1,3	1,6	1,3	-2,2	.	0,3	-3,2	-1,7	26,5	
2002 I	107,5	-0,7	0,4	-1,5	1,3	1,7	1,9	1,6	-4,4	1,8	-0,5	-10,5	-3,6	24,6	
2002 II	108,1	-0,7	0,4	-0,7	1,1	1,0	1,7	0,9	-4,5	1,5	-0,3	-8,7	-5,5	27,8	
2002 III	108,3	0,0	0,8	0,3	0,9	1,1	1,5	1,1	-2,5	1,5	0,4	-4,2	-1,6	27,2	
2002 IV	108,6	1,3	1,1	1,0	0,9	1,3	1,3	1,4	2,9	.	1,5	14,0	4,4	26,5	
2003 I	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	10,0	-5,0	28,4	
2002	maalis	107,8	-0,6	0,3	-1,3	1,3	1,9	1,2	-3,2	-	-0,3	-1,6	-0,3	27,9	
	huhti	108,1	-0,5	0,4	-1,0	1,2	1,8	1,1	-3,4	-	-0,1	-1,2	-1,4	29,3	
	touko	108,1	-0,7	0,4	-0,8	1,2	1,0	0,9	-4,6	-	-0,4	-9,5	-6,8	28,1	
	kesä	108,0	-0,8	0,4	-0,4	1,0	0,9	0,8	-5,4	-	-0,5	-14,9	-8,4	25,8	
	heinä	108,1	-0,2	0,7	0,1	0,9	1,1	1,3	-3,3	-	0,1	-10,2	-7,6	25,9	
	elo	108,2	0,0	0,8	0,3	0,9	1,1	1,5	-2,4	-	0,4	-4,3	-1,3	27,0	
	syys	108,5	0,2	0,9	0,5	0,9	1,3	1,5	-1,8	-	0,6	2,4	4,7	28,9	
	loka	108,8	1,0	1,0	0,8	0,9	1,3	1,4	2,1	-	1,3	14,3	7,8	27,9	
	marras	108,4	1,1	1,1	1,1	0,9	1,3	1,3	2,4	-	1,4	10,5	3,4	24,2	
	joulu	108,7	1,6	1,2	1,1	1,0	1,4	1,3	4,3	-	1,9	17,2	2,1	27,1	
2003	tammi	109,7	2,2	1,1	1,4	0,7	1,2	1,0	1,2	6,8	-	2,1	16,9	-2,3	28,3
	helmi	.	.	.	.	.	.	.	.	-	.	16,6	-4,5	29,8	
	maalis	.	.	.	.	.	.	.	.	-	.	-1,7	-8,0	27,2	

2. Bruttokansantuotteen deflaattorit⁵⁾

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita; kausivaihtelusta puhdistettu)

	Kokonaiskysyntä		Kotimainen kysyntä	Yksityinen kulutus	Julkinen kulutus	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	Vienti ⁶⁾	Tuonti ⁶⁾
	1995 = 100							
	15	16	17	18	19	20	21	22
1996	102,0	2,0	2,1	2,4	2,2	0,9	0,8	0,8
1997	103,6	1,5	1,7	2,0	1,3	0,9	1,8	2,6
1998	105,3	1,7	1,3	1,4	1,2	0,9	-0,1	-1,5
1999	106,4	1,1	1,2	1,1	1,9	0,8	-0,5	-0,3
2000	107,8	1,3	2,5	2,2	2,7	2,5	4,6	8,2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>								
2001	110,8	2,4	2,2	2,4	2,4	2,0	1,5	0,8
2001 I	109,9	2,2	2,7	2,3	2,6	2,5	3,1	4,3
2001 II	110,7	2,5	2,7	2,7	2,3	1,8	2,2	2,7
2001 III	111,1	2,3	2,0	2,5	2,5	2,3	0,9	-0,1
2001 IV	112,0	2,8	1,5	2,1	2,3	1,6	0,3	-3,2
2002 I	112,7	2,5	1,6	2,5	2,3	1,1	0,6	-2,1
2002 II	113,2	2,3	1,3	1,9	2,0	1,1	0,3	-2,7
2002 III	113,8	2,4	1,3	1,7	1,5	0,4	0,8	-2,5

Lähteet: Eurostat paitsi sarakkeissa 12 ja 13 (HWWA, Hamburg Institute of International Economics), sarakkeessa 14 (Thomson Financial Datastream) ja sarakkeissa 15–22 (EKP:n laskelmat perustuvat Eurostatin tilastoihin).

1) Joulukuuhun 1998 asti ecuina; tammikuusta 1999 alkaen euroina.

2) Brent Blend (yhden kuukauden kuluttua tapahtuvaan toimitukseen). Joulukuuhun 1998 asti ecuina; tammikuusta 1999 alkaen euroina.

3) Teollisuuden koontiryhmien yhdenmukaistetun määritelmän mukainen erittely.

4) Asuinrakennukset; tiedot perustuvat yhdenmukaistamattomiin tilastoihin.

5) Vuoden 1998 loppuun asti tilastot perustuvat kansallisessa valuutassa laskettuihin kansallisiin tietoihin.

6) Viennin ja tuonnin deflaattorit viittaavat hyödykkeisiin ja palveluihin, ja niihin sisältyy euroalueen sisäinen kauppa.

5 Euroalueen reaalityalous

Taulukko 5.1

Kansantalouden tilinpito¹⁾

Bruttokansantuote ja sen käyttö

1. Käyvin hinnoin

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], kausivaihtelusta puhdistettu)

	BKT								
	Yhteensä	Kotimainen kysyntä					Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankaupan tase ³⁾		
		Yhteensä	Yksityinen kulutus	Julkinen kulutus	Kiinteän pääoman brutto-muodostus	Varastojen muutokset ²⁾	Yhteensä	Vienti ³⁾	Tuonti ³⁾
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1998	5 883,6	5 743,8	3 330,9	1 176,4	1 203,6	33,0	139,8	1 949,1	1 809,3
1999	6 150,1	6 048,6	3 507,1	1 230,0	1 291,8	19,7	101,5	2 052,1	1 950,6
2000	6 449,4	6 380,5	3 674,6	1 288,8	1 389,0	28,0	68,9	2 415,9	2 347,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	6 827,7	6 716,6	3 919,3	1 367,4	1 437,3	-7,4	111,1	2 551,8	2 440,7
2002	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2001 III	1 711,6	1 681,0	986,1	343,4	360,0	-8,4	30,6	636,6	606,0
IV	1 721,8	1 681,8	989,3	347,2	357,2	-12,0	40,0	632,2	592,1
2002 I	1 739,3	1 692,2	994,9	351,8	356,3	-10,7	47,0	633,3	586,3
II	1 753,5	1 703,7	1 001,4	355,2	351,3	-4,2	49,7	643,4	593,6
III	1 768,8	1 709,2	1 009,6	358,0	352,1	-10,4	59,5	659,4	599,8
IV	.	.	.	.	.	.	.	.	.

2. Kiintein hinnoin

(miljardia ecua, vuoden 1995 hinnoin, kausivaihtelusta puhdistettu)

	BKT								
	Yhteensä	Kotimainen kysyntä					Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankaupan tase ³⁾		
		Yhteensä	Yksityinen kulutus	Julkinen kulutus	Kiinteän pääoman brutto-muodostus	Varastojen muutokset ²⁾	Yhteensä	Vienti ³⁾	Tuonti ³⁾
10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1998	5 667,3	5 544,8	3 186,3	1 142,2	1 191,0	25,4	122,5	1 938,8	1 816,2
1999	5 826,1	5 738,1	3 299,2	1 164,7	1 260,6	13,7	88,0	2 039,4	1 951,4
2000	6 029,4	5 904,1	3 382,0	1 187,7	1 321,9	12,4	125,3	2 295,4	2 170,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	6 223,2	6 074,4	3 520,0	1 227,9	1 338,9	-12,4	148,9	2 386,9	2 238,1
2002	6 271,3	6 087,4	3 542,1	1 258,1	1 305,2	-18,1	183,9	2 416,1	2 232,2
2001 III	1 557,8	1 517,2	881,8	307,1	333,7	-5,3	40,5	596,4	555,9
IV	1 554,2	1 516,5	882,1	309,0	330,7	-5,3	37,7	589,0	551,3
2002 I	1 560,3	1 516,0	880,5	311,3	330,0	-5,7	44,2	590,1	545,9
II	1 565,4	1 519,5	883,6	314,3	325,6	-4,0	45,9	600,2	554,3
III	1 571,5	1 522,9	887,4	315,4	325,0	-4,8	48,5	612,8	564,2
IV	1 574,1	1 528,9	890,6	317,1	324,7	-3,5	45,2	613,0	567,8

(vuotuinen prosenttimuutos)

1998	2,9	3,5	3,0	1,4	5,1	-	-	7,4	10,0
1999	2,8	3,5	3,5	2,0	5,8	-	-	5,2	7,4
2000	3,5	2,9	2,5	2,0	4,9	-	-	12,6	11,2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	1,4	0,9	1,8	2,1	-0,6	-	-	2,8	1,5
2002	0,8	0,2	0,6	2,5	-2,5	-	-	1,2	-0,3
2001 III	1,3	0,7	1,8	2,2	-1,5	-	-	1,5	-0,2
IV	0,5	0,0	1,6	1,6	-2,5	-	-	-2,8	-4,1
2002 I	0,3	-0,2	0,5	2,0	-2,5	-	-	-2,4	-3,9
II	0,6	-0,1	0,4	2,6	-3,2	-	-	0,6	-1,5
III	0,9	0,4	0,6	2,7	-2,6	-	-	2,7	1,5
IV	1,3	0,8	1,0	2,6	-1,8	-	-	4,1	3,0

Lähde: Eurostat.

1) Yleistä-osan alussa on lyhyt selostus käyvin hinnoin ilmaistuista tiedoista, jotka on esitetty ecuna vuoden 1998 loppuun asti.

2) Sisältää arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset.

3) Vienti ja tuonti käsittävät tavarat ja palvelut ja sisältävät euroalueen sisäisen kaupan. Käsitteet eivät ole täysin yhdenmukaisia taulukoiden 8 ja 9 vienti- ja tuontikäsitteiden kanssa.

Arvonlisäys toimialoitain

3. Käyvin hinnoin

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], kausivaihtelusta puhdistettu)

	Arvonlisäys, brutto							Välillisten rahoituspalveluiden väli- tuotekäyttö ¹⁾	Tuoteverot vähennettynä tuotetukipalk- kioilla
	Yhteensä	Maa-, riista-, metsä- ja kalatalous	Tehdasteolli- suus, sähkö-, kaasu- ja vesi- huolto, mineraal- ien kaivu	Rakentaminen	Kauppa, korjaus, majoitus- ja ravitsemistoi- minta, kuljetus ja tietoliikenne	Rahoitustoimin- ta, kiinteistö- ja vuokrauspalve- lut, liike-elämän palvelut	Julkinen hal- linto, koulutus, terveyspalvelut ja muut palvelut		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1998	5 471,0	138,7	1 276,8	295,4	1 139,8	1 441,3	1 179,0	202,2	614,8
1999	5 689,1	136,0	1 293,3	310,7	1 191,3	1 527,3	1 230,6	201,6	662,7
2000	5 972,6	136,9	1 347,3	326,5	1 261,1	1 619,9	1 280,9	212,1	688,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	6 344,0	151,7	1 411,7	347,4	1 356,8	1 719,1	1 357,2	232,3	715,9
2002	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2001 III	1 591,4	38,6	353,5	87,3	340,8	430,5	340,7	58,6	178,8
IV	1 601,6	38,5	349,4	88,2	342,8	438,0	344,7	59,2	179,4
2002 I	1 614,2	39,1	351,2	89,6	345,8	439,3	349,2	58,1	183,1
II	1 628,0	38,6	354,5	89,3	348,0	444,6	353,0	57,7	183,2
III	1 640,9	39,3	356,8	89,8	351,0	447,2	356,8	58,3	186,1
IV	.	.	.	.	.	.	.	.	.

4. Kiintein hinnoin

(miljardia ecua, vuoden 1995 hinnoin, kausivaihtelusta puhdistettu)

	Arvonlisäys, brutto							Välillisten rahoituspalveluiden väli- tuotekäyttö ¹⁾	Tuoteverot vähennettynä tuotetukipalk- kioilla
	Yhteensä	Maa-, riista-, metsä- ja kalatalous	Tehdasteolli- suus, sähkö-, kaasu- ja vesi- huolto, mineraal- ien kaivu	Rakentaminen	Kauppa, korjaus, majoitus- ja ravitsemistoi- minta, kuljetus ja tietoliikenne	Rahoitustoimin- ta, kiinteistö- ja vuokrauspalve- lut, liike-elämän palvelut	Julkinen hal- linto, koulutus, terveyspalvelut ja muut palvelut		
	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1998	5 319,6	142,3	1 256,7	291,9	1 114,3	1 388,4	1 126,1	222,4	570,2
1999	5 462,1	146,0	1 268,3	299,2	1 164,1	1 441,0	1 143,5	231,2	595,3
2000	5 666,9	145,6	1 319,0	306,2	1 220,5	1 507,7	1 167,9	247,6	610,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	5 865,2	151,8	1 348,3	311,0	1 282,6	1 569,0	1 202,4	264,7	622,8
2002	5 922,9	152,5	1 350,3	306,4	1 299,6	1 589,6	1 224,6	271,3	619,7
2001 III	1 469,0	38,3	337,0	77,8	321,1	393,8	301,0	66,4	155,2
IV	1 466,5	38,2	332,5	77,8	321,5	394,4	302,2	67,2	155,0
2002 I	1 472,8	38,1	335,5	77,3	322,6	395,2	304,0	67,1	154,5
II	1 478,7	38,0	337,5	76,5	324,1	397,2	305,4	67,2	153,9
III	1 484,2	38,3	339,3	76,4	325,6	398,0	306,6	68,0	155,2
IV	1 487,2	37,9	338,0	76,2	327,2	399,2	308,6	69,1	156,0

(vuotuinen prosentimuutos)

1998	2,9	1,5	3,2	0,4	4,0	3,7	1,5	3,6	2,6
1999	2,7	2,6	0,9	2,5	4,5	3,8	1,5	4,0	4,4
2000	3,8	-0,3	4,0	2,3	4,8	4,6	2,1	7,1	2,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	1,7	-1,3	1,1	-0,6	2,6	2,6	1,4	5,4	0,1
2002	1,0	0,4	0,2	-1,5	1,3	1,3	1,8	2,5	-0,5
2001 III	1,6	-1,3	0,8	-0,8	2,4	2,5	1,5	5,0	-0,1
IV	0,7	-0,7	-1,5	-0,6	1,4	2,0	1,4	5,0	-0,3
2002 I	0,6	1,1	-1,8	-0,6	1,0	1,6	1,6	2,9	-1,1
II	0,9	1,0	0,1	-1,6	1,1	1,3	1,8	2,0	-1,6
III	1,0	0,1	0,7	-1,8	1,4	1,1	1,8	2,3	0,0
IV	1,4	-0,6	1,7	-2,0	1,8	1,2	2,1	2,7	0,6

Lähde: Eurostat.

1) Välillisten rahoituspalveluiden käyttö luokitellaan välituotekäytöksi, jota ei ole jaoteltu toimialoitain.

Taulukko 5.2

Muita keskeisiä reaaliatalouden tilastoja¹⁾

1. Teollisuustuotanto

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	Yhteensä	Teollisuus ilman rakentamista ²⁾									Raken- taminen	Tehdas- teollisuus
		Kokonaisindeksi		Teollisuus ilman rakentamista ja energiatuotteita					Energia			
		1995 = 100 (kp.)		Kokonais- indeksi	Väli- tuotteet	Pääoma- hyödyk- keet	Kulutustavarat					
							Kokonais- indeksi	Kestokulu- tustavarat				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1999	2,1	111,3	1,9	2,0	1,9	2,5	1,6	1,4	1,6	0,9	4,0	1,9
2000	5,0	117,4	5,5	6,0	6,0	9,2	2,2	6,5	1,4	1,8	2,1	5,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	0,2	118,0	0,4	0,2	-0,8	1,5	0,4	-2,5	1,0	1,3	0,0	0,3
2002	-1,0	117,0	-0,8	-1,0	0,2	-2,5	-1,1	-5,1	-0,3	0,4	-1,1	-1,0
2001 IV	-2,9	116,0	-3,6	-4,7	-6,0	-4,7	-2,6	-7,4	-1,6	3,5	1,4	-4,5
2002 I	-2,6	116,6	-2,9	-3,4	-2,1	-6,7	-1,3	-6,7	-0,2	1,0	1,2	-3,7
II	-1,1	117,1	-0,7	-1,0	0,3	-2,7	-1,1	-6,0	-0,1	2,1	-1,7	-0,8
III	-0,8	117,3	-0,5	-0,7	0,7	-1,6	-1,9	-4,3	-1,5	0,5	-0,9	-0,6
IV	0,3	117,0	0,9	1,2	2,2	1,2	-0,1	-3,5	0,5	-1,6	-2,7	1,2
2002 huhti	-0,6	116,9	-0,6	-0,9	0,4	-2,2	-1,5	-6,3	-0,5	1,2	0,7	-0,4
touko	-1,9	116,8	-1,0	-1,3	0,5	-4,6	-0,6	-6,9	0,7	1,9	-3,2	-1,4
kesä	-0,9	117,6	-0,3	-0,8	-0,1	-1,5	-1,2	-4,8	-0,5	3,2	-2,3	-0,7
heinä	-0,5	117,1	-0,1	-0,3	0,6	-0,6	-1,7	-1,7	-1,7	1,1	-1,0	-0,3
elo	-1,2	117,4	-1,3	-1,4	-0,4	-1,7	-2,5	-9,6	-1,3	0,3	-0,5	-1,2
syys	-0,6	117,2	-0,3	-0,5	1,6	-2,4	-1,7	-3,2	-1,4	0,1	-1,2	-0,5
loka	-0,2	117,2	0,8	0,3	1,2	-0,2	-0,4	-2,8	0,1	3,5	-3,8	0,4
marras	1,9	117,9	2,6	3,3	4,2	3,9	1,5	0,0	1,8	-1,8	-2,0	3,2
joulu	-0,8	116,0	-0,8	-0,1	1,2	0,1	-1,6	-8,2	-0,3	-5,6	-2,2	-0,1
2003 tammi	0,3	117,2	0,7	0,8	1,5	1,7	-1,1	-3,0	-0,7	-0,7	2,5	0,6
helmi	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

2. Vähittäiskaupan myynti ja henkilöautojen rekisteröinnit

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	Vähittäiskaupan myynti (kp.)									Uusien henkilöautojen rekisteröinnit	
	Käyvin hinnoin			Kiintein hinnoin						Tuhansia ³⁾ (kp.)	
	Yhteensä			Yhteensä		Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	Muut kuin elintarvikkeet				
	1995 = 100			1995 = 100			Tekstiilit, vaatteet ja jalkineet	Kotitalous- esineet			
			13			14			15	16	17
1999	111,4	3,1	107,3	2,4	2,8	2,3	1,1	2,6	973	5,4	
2000	115,9	4,1	109,7	2,3	2,0	2,2	1,7	4,5	953	-2,1	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	121,0	4,2	111,3	1,4	1,5	1,3	1,1	-0,4	968	-0,8	
2002	123,4	1,9	111,5	0,2	0,8	-0,1	-0,8	-2,1	925	-4,3	
2001 IV	122,2	3,5	111,6	1,1	1,4	0,9	-0,2	-0,7	954	2,1	
2002 I	122,6	2,6	111,4	0,5	0,9	-0,2	0,2	-2,2	917	-4,5	
II	123,0	1,9	111,1	-0,2	0,4	0,1	-1,4	-2,3	911	-7,7	
III	123,9	1,8	112,0	0,6	1,0	0,5	-1,3	-1,0	919	-4,8	
IV	124,0	1,5	111,5	-0,1	0,9	-0,6	-0,9	-3,1	954	0,2	
2002 huhti	123,2	2,8	110,9	0,0	0,9	0,4	-0,3	-2,3	898	-7,7	
touko	122,8	1,5	111,5	0,4	0,8	0,2	-2,9	-1,5	908	-7,8	
kesä	123,1	1,3	110,9	-0,8	-0,5	-0,4	-0,8	-3,0	927	-7,6	
heinä	123,5	1,7	111,9	1,0	1,0	0,8	0,8	0,0	899	-7,1	
elo	124,3	2,1	112,5	0,7	1,5	0,4	0,0	-2,2	926	-4,0	
syys	123,9	1,5	111,5	0,1	0,5	0,3	-4,7	-0,7	932	-2,6	
loka	124,8	3,4	112,3	1,7	1,9	1,7	5,0	-1,8	932	-3,3	
marras	123,6	0,8	111,5	-0,7	1,0	-1,5	-5,3	-3,6	946	-1,2	
joulu	123,6	0,4	110,6	-1,3	-0,1	-1,9	-2,1	-3,8	984	6,1	
2003 tammi	125,9	3,3	113,4	2,5	4,1	1,3	2,6	-0,7	886	-5,3	
helmi	.	.	.	.	.	.	.	.	894	-3,5	

Lähteet: Eurostat paitsi sarakkeissa 21–22 (EKP:n laskelmat perustuvat ACEA, European Automobile Manufacturers' Associationin tilastoihin).

1) Korjattu työpäivien määrällä.

2) Teollisuuden koontiryhmien yhdenmukaistetun määritelmän mukainen erittely.

3) Vuosi- ja neljännesvuositiedot ovat kuukausitietojen keskiarvoja.

Taulukko 5.3

Euroopan komission suhdannekyselyt¹⁾

1. Talouden ilmapiiri-indikaattori, tehdasteollisuuden ja kuluttajien kyselyt

(saldoluku, prosenttiyksikköä²⁾, ellei toisin mainita, kausivaihtelusta puhdistettu)

	Talouden ilmapiiri-indikaattori ³⁾ (1995 = 100)	Tehdasteollisuus				Kapasi- teetin käyttö- aste ⁴⁾ , %	Kuluttajien luottamusindikaattori				
		Teollisuuden luottamusindikaattori					Yh- teensä ⁵⁾	Rahoitus- tilanne seuraavan 12 kk:n aikana	Talous- tilanne seuraavan 12 kk:n aikana	Työttömyys- tilanne seuraavan 12 kk:n aikana	Säästöt seuraavan 12 kk:n aikana
		Yhteensä ⁵⁾	Tilau- kanta	Valmis- tuote- varastot	Tuotanto- odotukset						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1999	101,2	-7	-16	12	6	82,3	-3	3	-4	11	1
2000	103,7	5	3	5	16	84,4	1	4	1	1	2
2001	100,8	-8	-14	13	1	83,1	-5	2	-10	14	2
2002	99,0	-12	-25	12	3	81,2	-11	-1	-12	26	-3
2002 I	99,1	-14	-26	14	-1	81,1	-10	0	-12	28	0
2002 II	99,4	-11	-25	12	4	81,1	-8	-1	-9	22	-3
2002 III	98,9	-12	-27	11	4	81,3	-10	-1	-11	26	-3
2002 IV	98,6	-10	-23	11	3	81,3	-14	-3	-15	30	-8
2003 I	98,1	-11	-24	10	1	.	-19	-5	-23	39	-9
2002 maaliskuu	99,3	-12	-25	13	3	-	-9	0	-10	26	0
2002 huhti	99,2	-11	-26	12	4	81,2	-9	-1	-10	23	-3
2002 touko	99,5	-10	-23	11	4	-	-8	-1	-8	22	-2
2002 kesä	99,4	-11	-25	12	4	-	-8	0	-8	22	-3
2002 heinä	99,1	-11	-26	11	4	81,0	-10	-1	-10	26	-4
2002 elokuu	98,7	-12	-30	10	4	-	-11	-1	-12	27	-4
2002 syys	99,0	-12	-26	12	3	-	-9	-1	-10	24	-2
2002 loka	98,8	-11	-25	10	3	81,5	-12	-2	-12	27	-7
2002 marraskuu	98,4	-11	-23	12	2	-	-14	-4	-15	30	-7
2002 joulukuu	98,6	-9	-22	10	4	-	-16	-4	-19	33	-9
2003 tammi	98,2	-10	-23	10	2	81,1	-18	-5	-21	36	-9
2003 helmikuu	98,4	-11	-23	11	2	-	-19	-5	-23	39	-9
2003 maaliskuu	97,8	-12	-25	10	-2	-	-21	-6	-26	42	-9

2. Rakentamisen, vähittäiskaupan ja palveluiden kyselyt

(saldoprosenttia²⁾, kausivaihtelusta puhdistettu)

	Rakentamisen luottamusindikaattori			Vähittäiskaupan luottamusindikaattori				Palveluiden luottamusindikaattori			
	Yhteensä ⁵⁾	Tilau- kanta	Työllisyys- odotukset	Yhteensä ⁵⁾	Tämän- hetkinen suhdanne- tilanne	Varastojen määrä	Suhdanne- näkömät	Yh- teensä ⁵⁾	Suhdanne- näkömät	Kysyntä- tilanne	Kysyntä- näkömät
1999	-10	-17	-2	-7	-7	17	2	27	25	26	31
2000	-5	-13	3	-2	1	17	9	30	36	23	33
2001	-11	-16	-4	-7	-7	17	2	15	16	8	20
2002	-20	-28	-12	-16	-23	18	-9	1	-4	-6	13
2002 I	-16	-23	-9	-16	-22	20	-6	3	3	-14	21
2002 II	-18	-24	-10	-18	-24	20	-9	5	1	1	14
2002 III	-23	-32	-14	-17	-23	15	-11	-1	-5	-8	11
2002 IV	-24	-31	-16	-15	-21	16	-8	-4	-13	-4	4
2003 I	-21	-28	-14	-17	-24	17	-10	-5	-16	-11	11
2002 maaliskuu	-17	-23	-10	-17	-22	23	-7	7	7	-11	26
2002 huhti	-18	-24	-11	-17	-25	21	-6	7	3	1	18
2002 touko	-17	-24	-9	-18	-24	21	-8	6	3	1	14
2002 kesä	-18	-25	-11	-18	-23	18	-12	3	-3	1	10
2002 heinä	-21	-31	-10	-17	-23	17	-11	0	-4	-7	10
2002 elokuu	-25	-34	-16	-16	-22	14	-12	-2	-4	-12	11
2002 syys	-23	-30	-15	-17	-25	15	-11	0	-6	-5	12
2002 loka	-23	-32	-14	-16	-21	15	-11	-4	-13	-4	5
2002 marraskuu	-25	-32	-18	-14	-17	18	-7	-4	-13	-4	5
2002 joulukuu	-23	-30	-15	-16	-24	16	-7	-5	-13	-4	2
2003 tammi	-22	-29	-15	-19	-29	18	-10	-4	-15	-12	14
2003 helmikuu	-21	-28	-13	-13	-17	14	-9	-4	-15	-8	10
2003 maaliskuu	-21	-27	-14	-18	-25	18	-12	-7	-17	-12	8

Lähde: Yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt.

1) Luvut viittaavat 12 maata käsittävään euroalueeseen.

2) Myönteisten ja kielteisten vastausten prosenttiosuuskien erotus.

3) Talouden ilmapiiri-indikaattori koostuu teollisuuden, kuluttajien, rakentamisen ja vähittäiskaupan luottamusindikaattoreista. Teollisuuden luottamusindikaattorin paino on 40 % ja jokaisen muun indikaattorin paino 20 %.

4) Tietoa kerätään joka tammi-, huhti-, heinä- ja lokakuussa. Neljännesvuosiluvut ovat kahden peräkkäisen kyselyn keskiarvoja. Vuositiedot lasketaan neljännesvuosittaisista keskiarvoista.

5) Luottamusindikaattorit lasketaan komponenttiensa keskiarvona. Indikaattorien laskennassa käytetään arvioituja varastotietoja (sarakeet 4 ja 17) ja työttömyyslukuja (sarake 10) käänteisin etumerkein.

Taulukko 5.4

Työmarkkinat¹⁾

1. Työllisyys

(vuotuisia prosenttumuutoksia, ellei toisin mainita, kausivaihtelusta puhdistettu)

	Yhteensä		Sosioekonomisen aseman mukaan		Toimialoittain						
	Milj. henkilöä		Palkan-saajat	Yrittäjät	Maa-, riista-, metsä- ja kalatalous	Tehdasteollisuus, sähkö-, kaasuja vesihuolto, mineraalin kaivu	Raken-taminen	Kauppa, korjaus, majoitus- ja ravitsemistoi-minta, kuljetus ja tietoliikenne	Rahoitustoiminta, kiinteistö- ja vuokrauspalvelut, liike-elämän palvelut	Julkinen hal-linto, koulutus, terveys-palvelut ja muut palvelut	
Osuus ²⁾	100,0	100,0	84,2	15,8	4,7	19,3	7,0	25,2	14,2	29,6	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1998	122,334	1,8	1,9	0,8	-1,3	1,0	0,1	2,0	5,2	1,6	
1999	124,584	1,8	2,3	-0,6	-2,5	-0,2	1,9	2,3	5,7	1,9	
2000	127,335	2,2	2,5	0,8	-1,5	0,6	1,7	3,0	6,0	1,6	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	133,148	1,4	1,7	0,3	-0,7	0,3	0,3	1,6	3,8	1,6	
2002	133,700	0,4	0,6	-0,6	-2,0	-1,2	-1,1	0,7	1,8	1,4	
2001 IV	133,538	0,9	1,1	-0,4	-1,4	-0,5	-0,4	1,2	2,9	1,4	
2002 I	133,662	0,7	0,9	-0,3	-2,0	-1,1	-0,9	1,5	2,1	1,5	
II	133,693	0,5	0,7	-0,7	-1,9	-1,2	-1,0	0,8	1,9	1,4	
III	133,683	0,3	0,5	-0,9	-1,8	-1,2	-1,4	0,3	1,6	1,4	
IV	133,762	0,2	0,3	-0,6	-2,2	-1,5	-1,2	0,2	1,5	1,3	

2. Työttömyys

(kausivaihtelusta puhdistettu)

	Yhteensä		Iän mukaan ³⁾				Sukupuolen mukaan ⁴⁾			
	Milj. henkilöä	% työ-voimasta	Aikuiset		Nuoriso		Miehet		Naiset	
			Milj. henkilöä	% työ-voimasta	Milj. henkilöä	% työ-voimasta	Milj. henkilöä	% työ-voimasta	Milj. henkilöä	% työ-voimasta
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1998	13,270	10,2	10,146	8,9	3,124	20,0	6,445	8,6	6,825	12,5
1999	12,247	9,3	9,431	8,2	2,815	18,0	5,901	7,8	6,345	11,4
2000	11,104	8,4	8,555	7,3	2,549	16,2	5,286	7,0	5,818	10,3
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	11,026	8,0	8,505	7,0	2,521	15,6	5,295	6,7	5,731	9,7
2002	11,525	8,3	8,944	7,3	2,580	16,1	5,695	7,2	5,830	9,7
2001 IV	11,140	8,0	8,604	7,0	2,536	15,7	5,421	6,9	5,719	9,6
2002 I	11,269	8,1	8,724	7,1	2,545	15,8	5,510	7,0	5,759	9,7
II	11,448	8,2	8,871	7,2	2,577	16,0	5,643	7,1	5,805	9,7
III	11,603	8,3	9,015	7,3	2,588	16,1	5,755	7,2	5,848	9,8
IV	11,801	8,5	9,180	7,4	2,621	16,4	5,880	7,4	5,920	9,9
2002 helmi	11,267	8,1	8,725	7,1	2,542	15,8	5,504	6,9	5,763	9,7
maalis	11,327	8,2	8,771	7,1	2,556	15,9	5,552	7,0	5,775	9,7
huhti	11,358	8,2	8,806	7,2	2,552	15,9	5,576	7,0	5,783	9,7
touko	11,453	8,2	8,882	7,2	2,570	16,0	5,648	7,1	5,804	9,7
kesä	11,534	8,3	8,924	7,2	2,610	16,2	5,705	7,2	5,829	9,7
heinä	11,569	8,3	8,979	7,3	2,590	16,1	5,730	7,2	5,839	9,8
elo	11,601	8,3	9,012	7,3	2,589	16,1	5,755	7,2	5,846	9,8
syys	11,638	8,4	9,053	7,3	2,585	16,1	5,779	7,3	5,859	9,8
loka	11,704	8,4	9,111	7,4	2,593	16,2	5,822	7,3	5,882	9,8
marras	11,802	8,5	9,178	7,4	2,624	16,4	5,881	7,4	5,921	9,9
joulu	11,896	8,5	9,249	7,5	2,647	16,5	5,938	7,5	5,959	9,9
2003 tammi	12,023	8,6	9,340	7,5	2,683	16,7	5,999	7,5	6,023	10,0
helmi	12,114	8,7	9,413	7,6	2,701	16,8	6,047	7,6	6,067	10,1

Lähteet: Sarakkeet 1–10 Eurostatin tilastoihin perustuvat EKP:n laskelmat ja sarakkeet 11–20 Eurostat.

- 1) Työllisyystilastot on laskettu henkeä kohden ja perustuvat EKT 95:een Työttömyystilastot on laskettu henkeä kohden ja ovat ILO:n suositusten mukaisia.
- 2) Vuonna 2002.
- 3) Aikuisväestö käsittää 25-vuotiaat ja sitä vanhemmat, nuoriso alle 25-vuotiaat, ilmaistu prosentteina vastaavasta työvoimasta.
- 4) Ilmaistu prosentteina vastaavasta työvoimasta.

3. Yksikkötyökustannukset, työkustannukset työntekijää kohden ja työn tuottavuus

(vuosittaisia prosenttimuutoksia, ellei toisin mainita, kausivaihtelusta puhdistettu)

	Yhteensä		Toimialoittain					
	Indeksi 1995 = 100		Maa-, riista- metsä- ja kalatalous	Tehdasteollisuus, sähkö-, kaasu- ja vesihuolto, mineraalin kaivu	Rakentaminen	Kauppa, korjaus, majoitus- ja ravitsemistoi- minta, kuljetus ja tietoliikenne	Rahoitustoiminta, kiinteistö- ja vuokrauspalvelut, liike-elämän palvelut	Julkinen hallinto, koulutus, terveyspalvelut ja muut palvelut
	1	2	3	4	5	6	7	8
Yksikkötyökustannukset ¹⁾								
2000	104,2	1,3	1,6	-0,3	2,0	0,0	4,1	1,8
				<i>Euroalueen laajeneminen</i>				
2001	107,2	2,7	3,0	1,7	4,0	1,5	4,1	2,8
2002	.	.	.	.	.	.	.	.
2001 IV	108,7	3,3	2,1	3,3	3,5	2,6	3,8	3,1
2002 I	109,3	3,6	6,1	3,3	4,3	3,8	3,7	2,9
II	109,6	2,5	3,3	1,5	3,9	2,5	2,7	2,3
III	109,9	2,1	2,5	1,2	3,0	1,7	2,8	2,1
IV	.	.	.	.	.	.	.	.
Työkustannukset työntekijää kohden								
2000	110,2	2,5	2,9	3,0	2,6	1,9	2,7	2,3
				<i>Euroalueen laajeneminen</i>				
2001	113,6	2,7	2,4	2,5	3,0	2,5	2,9	2,7
2002	.	.	.	.	.	.	.	.
2001 IV	114,7	2,8	2,8	2,3	3,4	2,8	2,9	3,2
2002 I	115,7	3,1	9,6	2,5	4,5	3,3	3,1	3,1
II	116,4	2,7	6,4	2,9	3,3	2,8	2,1	2,6
III	117,1	2,7	4,5	3,2	2,6	2,8	2,2	2,5
IV	.	.	.	.	.	.	.	.
Työn tuottavuus ²⁾								
2000	105,7	1,3	1,3	3,3	0,6	1,8	-1,3	0,5
				<i>Euroalueen laajeneminen</i>				
2001	105,9	0,0	-0,6	0,8	-1,0	1,0	-1,2	-0,1
2002	106,3	0,4	2,4	1,4	-0,4	0,6	-0,5	0,4
2001 IV	105,5	-0,4	0,7	-0,9	-0,2	0,2	-0,9	0,1
2002 I	105,8	-0,4	3,3	-0,7	0,3	-0,5	-0,5	0,2
II	106,2	0,1	3,0	1,3	-0,6	0,3	-0,6	0,3
III	106,6	0,6	2,0	2,0	-0,4	1,1	-0,5	0,4
IV	106,7	1,1	1,6	3,2	-0,8	1,6	-0,2	0,8

4. Työkustannukset työtuntia kohden

(vuosittaisia prosenttimuutoksia, ellei toisin mainita)

	Yhteensä ³⁾		Alaerittäin		Toimialoittain		
	Indeksi 1995 = 100 (kp.)		Palkat ja palkkiot	Työnantajan sosiaaliturva- maksut	Tehdasteolli- suus, sähkö-, kaasu- ja vesi- huolto, mineraa- lien kaivu	Rakentaminen	Palvelut
	9	10	11	12	13	14	15
2000	109,9	3,2	3,4	2,3	3,2	3,9	3,0
			<i>Euroalueen laajeneminen</i>				
2001	113,7	3,4	3,6	2,7	3,2	4,0	3,2
2002	117,8	3,6	3,7	3,4	3,5	4,2	3,6
2001 IV	115,2	3,4	3,6	2,9	3,0	4,4	3,7
2002 I	116,4	4,0	4,2	3,4	3,8	5,0	4,0
II	117,2	3,4	3,4	3,3	3,0	3,7	3,6
III	118,3	3,5	3,5	3,2	3,3	3,9	3,4
IV	119,4	3,7	3,7	3,5	3,7	4,2	3,3

Lähteet: Sarakkeet 1–8 ja 15 Eurostatin tilastoihin perustuvat EKP:n laskelmat ja sarakkeet 9–14 Eurostat.

1) Työvoimakustannukset (markkinahinnoin) työntekijää kohden jaettuna arvonlisäyksellä (kiintein hinnoin) työntekijää kohden.

2) Arvonlisäys (kiintein hinnoin) työntekijää kohden.

3) Työvoimakustannukset tuntia kohden koko kansantaloudessa, pl. maatalous, julkishallinto, koulutus, terveydenhuolto ja muut palvelut. Kattavuuserojen vuoksi erien kokonaisummat eivät välttämättä täsmää.

6 Euroalueen säästäminen, investoinnit ja rahoitus

Taulukko 6.1

Ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttö ja hankinta¹⁾

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

Kantatiedot

1. Rahoitusvarat²⁾

		Käteinen ja talletukset									Lisätieto: Muiden kuin pankkien talletukset euroalueen ulkopuolella ³⁾
		Yhteensä	Käteinen	Ei-rahoitussektorin (pl. valtio) talletukset euroalueen rahalaitoksissa				Valtion talletukset euroalueen raha- laitoksissa	Talletukset muissa kuin raha- laitoksissa ⁴⁾	10	
				Yhteensä	Yön yli	Määri- aikaiset	Irtisanomis- ehtoiset				
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1998	IV	4 825,9	323,4	4 211,2	1 282,9	1 463,3	1 386,3	78,6	149,8	141,5	215,3
1999	I	4 676,1	318,6	4 075,8	1 239,1	1 464,6	1 306,2	66,0	133,4	148,3	243,9
	II	4 702,4	324,8	4 114,2	1 321,8	1 418,3	1 315,7	58,4	125,0	138,4	242,7
	III	4 713,7	328,3	4 112,8	1 324,6	1 416,5	1 313,1	58,7	133,3	139,4	238,6
	IV	4 859,9	350,8	4 215,1	1 370,9	1 457,7	1 323,5	63,0	142,0	152,0	229,7
2000	I	4 837,9	335,5	4 222,3	1 379,6	1 462,5	1 303,3	76,8	130,2	150,0	260,5
	II	4 894,9	342,0	4 256,9	1 409,7	1 485,7	1 282,6	78,9	146,0	150,0	247,1
	III	4 915,1	339,8	4 266,5	1 396,9	1 524,0	1 263,7	81,9	159,2	149,6	253,9
	IV	5 030,3	348,4	4 361,6	1 464,4	1 542,4	1 269,1	85,6	164,5	155,9	230,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	I	5 140,9	336,3	4 494,1	1 446,1	1 620,9	1 314,6	112,6	150,3	160,1	259,6
	II	5 238,8	333,0	4 579,2	1 526,1	1 616,7	1 321,1	115,3	165,5	161,0	268,8
	III	5 226,7	309,6	4 609,0	1 547,9	1 605,2	1 333,7	122,2	147,8	160,2	265,6
	IV	5 362,7	239,7	4 816,3	1 690,3	1 613,0	1 396,3	116,7	139,0	167,6	297,7
2002	I	5 363,9	254,3	4 774,3	1 637,4	1 604,8	1 413,0	119,1	157,5	177,8	300,5
	II	5 448,7	285,8	4 827,6	1 703,6	1 593,8	1 412,5	117,6	155,0	180,3	277,7
	III	5 461,9	306,7	4 827,4	1 699,6	1 585,8	1 423,3	118,8	146,3	181,4	289,0
	IV	.	341,2	4 963,2	1 790,0	1 592,3	1 467,7	113,1	136,4	.	.

		Muut arvopaperit kuin osakkeet			Osakkeet ⁵⁾				Vakuustekninen vastuuvetka		
		Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Noteer- ratut osakkeet	Rahasto- osuudet	Raha- markkina- rahasto- osuudet	Yhteensä	Kotitalouk- sien osuus henki- vakuutus- ja eläke- rahastoista	Vakuutus- maksu- ja korvaus- vastuu
1998	IV	1 532,7	155,6	1 377,1	3 762,2	2 252,5	1 509,7	168,1	2 630,2	2 353,0	277,2
1999	I	1 583,9	136,7	1 447,3	4 042,1	2 423,7	1 618,4	194,9	2 686,3	2 403,5	282,8
	II	1 502,5	126,7	1 375,8	4 164,3	2 447,0	1 717,4	211,4	2 755,8	2 468,9	286,9
	III	1 512,7	114,3	1 398,5	4 081,3	2 356,5	1 724,9	210,0	2 797,9	2 507,1	290,8
	IV	1 595,6	166,3	1 429,2	4 822,5	3 002,5	1 820,0	204,2	2 943,0	2 648,9	294,1
2000	I	1 590,9	183,1	1 407,8	4 887,4	2 969,2	1 918,2	214,9	3 061,4	2 760,6	300,8
	II	1 619,2	189,7	1 429,5	4 800,0	2 908,0	1 892,0	204,6	3 108,1	2 803,5	304,6
	III	1 697,2	207,6	1 489,6	4 843,3	2 938,1	1 905,3	204,1	3 163,1	2 854,5	308,6
	IV	1 777,9	226,5	1 551,4	4 867,1	3 009,0	1 858,1	200,2	3 193,0	2 885,7	307,3
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	I	1 916,5	315,3	1 601,2	4 543,6	2 725,1	1 818,6	223,7	3 243,7	2 930,5	313,2
	II	1 910,1	268,4	1 641,7	4 519,1	2 669,7	1 849,4	232,2	3 302,6	2 987,2	315,4
	III	1 938,1	263,4	1 674,7	4 039,1	2 312,0	1 727,0	253,0	3 277,8	2 958,7	319,2
	IV	1 948,0	251,9	1 696,1	4 384,0	2 566,1	1 817,9	259,9	3 373,1	3 049,9	323,3
2002	I	2 019,4	292,0	1 727,4	4 462,0	2 611,1	1 851,0	290,4	3 409,7	3 077,2	332,4
	II	2 046,2	254,2	1 792,0	4 077,5	2 324,0	1 753,6	292,8	3 429,2	3 093,0	336,2
	III	2 108,5	277,2	1 831,3	3 480,7	1 765,4	1 715,3	310,1	3 455,7	3 116,2	339,5
	IV	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Lähde: EKP.

- 1) Ei-rahoitussektori sisältää julkisyhteisöt (S13), Yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).
- 2) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvarojen ja velkojen luokat. Kohtaan eivät sisälly johdannaiset, julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät lainat, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet sekä muut saamiset ja velat.
- 3) BIS:n kansainväliset pankkitilastot. BIS:n määritelmän mukainen pankki-käsite on lähellä euroalueella käytettävän määritelmän mukaista rahalaitos-käsitettä.
- 4) Sisältää euroalueen valtionhallinnon (S1311), muiden rahoituksen välittäjien (S123) ja vakuutuslaitosten sekä eläkerahastojen (S125) vastaanottamat talletukset.
- 5) Ei sisällä noteeraamattomia osakkeita.

Taulukko 6.1 (jatkoa)

Ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttö ja hankinta¹⁾

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

Kantatiedot

2. Velat²⁾

		Lainat euroalueen rahalaitoksista ja muista rahoituslaitoksista velalliselle sektorille										Lisätieto: Muiden kuin pankkien lainat euro- alueen ulko- puolisista pankeista ³⁾	
		Yhteensä	Euroalueen raha- laitoksista	Julkisyhteisöt			Yritykset			Kotitaloudet ⁴⁾			
				Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset ⁵⁾	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset		Pitkä- aikaiset
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
1998	IV	6 221,7	5 663,5	909,9	36,0	873,9	2 597,3	902,9	1 694,4	2 714,5	240,8	2 473,8	151,3
1999	I	6 253,6	5 682,7	900,8	36,3	864,5	2 592,5	921,3	1 671,1	2 760,3	251,8	2 508,5	156,8
	II	6 417,4	5 817,5	898,2	39,0	859,3	2 684,6	964,2	1 720,4	2 834,5	255,6	2 578,9	183,3
	III	6 485,3	5 886,6	883,4	37,9	845,5	2 699,6	943,7	1 755,9	2 902,4	255,4	2 647,0	191,4
	IV	6 658,7	6 039,5	898,8	42,1	856,7	2 791,8	979,8	1 811,9	2 968,2	264,1	2 704,1	201,4
2000	I	6 803,7	6 156,4	889,5	41,1	848,3	2 890,3	1 038,0	1 852,3	3 024,0	265,6	2 758,4	221,1
	II	6 952,9	6 262,2	885,5	42,0	843,5	2 990,4	1 090,7	1 899,7	3 077,0	274,4	2 802,7	219,7
	III	7 098,2	6 379,6	866,1	39,9	826,2	3 098,4	1 152,4	1 946,0	3 133,7	275,9	2 857,7	252,3
	IV	7 262,0	6 500,5	881,9	42,0	839,9	3 196,6	1 167,3	2 029,3	3 183,4	281,0	2 902,4	245,2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	I	7 456,2	6 671,7	897,6	41,8	855,8	3 322,3	1 244,0	2 078,3	3 236,3	279,3	2 957,0	257,3
	II	7 561,6	6 762,2	881,8	42,1	839,6	3 394,0	1 266,4	2 127,6	3 285,8	285,2	3 000,6	279,2
	III	7 633,6	6 805,2	875,5	45,1	830,4	3 434,5	1 244,6	2 189,9	3 323,7	280,7	3 042,9	249,7
	IV	7 748,2	6 897,7	901,9	50,6	851,3	3 474,1	1 227,4	2 246,7	3 372,3	282,1	3 090,1	268,7
2002	I	7 821,2	6 960,5	905,9	53,3	852,6	3 509,6	1 224,6	2 285,0	3 405,7	277,7	3 128,0	285,5
	II	7 903,7	7 017,6	879,0	53,5	825,5	3 549,6	1 209,3	2 340,3	3 475,2	288,5	3 186,7	252,1
	III	7 945,6	7 053,0	869,0	54,8	814,2	3 555,3	1 191,1	2 364,2	3 521,3	284,5	3 236,8	247,6
	IV		7 126,6										

		Muut arvopaperit kuin osakkeet liikkeeseenlaskijoittain							Yritysten liikkeeseen laskemat noteeratut osakkeet	Valtion talletus- velka	Yritysten vakuutus- tekninen eläkevastuu- velka
		Yhteensä	Julkisyhteisöt			Yritykset					
			Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset			
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
1998	IV	3 924,3	3 591,8	468,0	3 123,9	332,4	55,0	277,4	2 817,3	140,3	217,2
1999	I	3 970,3	3 635,6	466,6	3 169,1	334,6	65,9	268,7	2 964,9	146,9	219,6
	II	3 953,5	3 612,8	459,0	3 153,8	340,7	66,5	274,2	3 087,2	136,6	221,9
	III	3 932,7	3 578,3	449,1	3 129,2	354,5	74,9	279,6	3 012,8	137,6	224,2
	IV	3 899,3	3 534,5	420,9	3 113,6	364,8	78,2	286,7	4 193,3	149,8	226,5
2000	I	3 953,7	3 586,2	425,3	3 160,9	367,5	78,6	288,9	4 533,4	147,6	228,4
	II	3 987,8	3 608,1	426,0	3 182,1	379,6	88,8	290,8	4 378,8	147,6	230,2
	III	4 020,0	3 621,0	422,0	3 199,0	399,0	95,5	303,6	4 220,7	147,2	232,1
	IV	4 066,8	3 648,0	400,7	3 247,3	418,8	101,0	317,8	4 068,3	153,7	233,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	I	4 243,6	3 787,5	429,8	3 357,7	456,1	111,9	344,2	3 713,5	154,7	236,1
	II	4 293,0	3 811,9	441,6	3 370,3	481,1	122,9	358,2	3 672,5	155,2	238,3
	III	4 377,8	3 879,6	450,3	3 429,4	498,2	136,9	361,2	3 031,5	155,4	240,5
	IV	4 389,8	3 874,4	434,3	3 440,1	515,4	135,7	379,8	3 524,1	165,5	240,0
2002	I	4 445,9	3 924,8	446,7	3 478,1	521,1	140,9	380,2	3 548,2	174,8	242,4
	II	4 535,6	4 020,3	481,8	3 538,5	515,3	126,5	388,8	3 035,1	176,1	244,8
	III	4 643,8	4 113,5	479,6	3 634,0	530,2	133,9	396,3	2 289,4	177,2	247,2
	IV								2 399,5		

Lähde: EKP.

- 1) Ei-rahoitussektori sisältää julkisyhteisöt (S13), Yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).
- 2) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvarojen ja velkojen luokat. Kohtaan eivät sisälly johdannaiset, julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät lainat, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet sekä muut saamiset ja velat.
- 3) BIS:n kansainväliset pankkilistat. BIS:n määritelmän mukainen pankki-käsite on lähellä euroalueella käytettävän määritelmän mukaista rahalaitos-käsitettä.
- 4) Sisältää kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.
- 5) Sisältää kaikki julkisyhteisöjen lainat euroalueen rahalaitoksista.

Rahoitustaloustoimet

1. Rahoitusvarat¹⁾

		Käteinen ja talletukset									Lisätieto: Muiden kuin pankkien talletukset euroalueen ulkopuolella ²⁾
		Yhteensä	Käteinen	Ei-rahoitussektorin ³⁾ (pl. valtio) talletukset euroalueen rahalaitoksissa					Valtion talletukset euroalueen raha- laitoksissa	Talletukset muissa kuin raha- laitoksissa ⁴⁾	
				Yhteensä	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irtisanomis- ehtoiset	Repot			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1998	IV	148,5	11,6	137,0	98,1	13,0	44,8	-18,9	-6,6	6,5	-24,5
1999	I	-40,3	-5,2	-37,7	-19,4	-15,7	10,1	-12,7	-4,2	6,8	23,4
	II	22,0	6,2	34,2	81,3	-48,9	9,4	-7,6	-8,4	-9,9	-4,3
	III	12,9	3,5	0,2	3,5	-1,1	-2,6	0,3	8,3	1,0	-2,8
	IV	138,7	22,3	95,1	44,2	36,4	10,3	4,2	8,7	12,7	-14,2
2000	I	-28,9	-15,3	0,4	6,1	0,9	-20,4	13,7	-11,9	-2,1	26,1
	II	52,6	6,7	30,0	31,9	17,8	-21,8	2,1	15,8	0,1	-12,8
	III	6,4	-2,2	-4,2	-17,3	28,8	-18,5	2,9	13,3	-0,5	-1,7
	IV	128,4	8,6	108,3	71,4	27,3	5,7	3,8	5,3	6,3	-16,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	I	-17,3	-19,8	13,9	-34,4	42,6	-6,1	11,8	-15,6	4,2	13,6
	II	94,6	-3,3	81,8	77,1	-4,3	6,3	2,7	15,1	0,9	4,8
	III	6,4	-23,4	48,3	25,4	3,0	13,0	7,0	-17,7	-0,8	3,4
	IV	138,6	-69,9	209,9	142,3	10,6	62,5	-5,4	-8,8	7,4	12,2
2002	I	3,6	14,6	-40,2	-53,4	-4,1	14,9	2,3	19,0	10,2	1,9
	II	104,8	31,5	73,2	72,2	0,9	1,7	-1,7	-2,5	2,5	-9,2
	III	11,3	20,9	0,6	-4,4	-7,3	10,6	1,7	-12,5	2,3	9,1
	IV	.	34,5	134,7	83,6	11,9	44,8	-5,6	-9,8	.	.
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
		Muut arvopaperit kuin osakkeet			Osakkeet ⁵⁾				Vakuustekninen vastuuelka		
		Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Noteer- ratut osakkeet	Rahasto- osuudet	Raha- markkina- rahasto- osuudet	Yhteensä	Kotitalouk- sien osuus henki- vakuutus- ja eläke- rahastoista	Vakuutus- maksu- ja korvaus- vastuu
		11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1998	IV	-15,4	-2,3	-13,1	72,8	53,6	19,1	-15,4	51,7	50,0	1,8
1999	I	32,8	-13,1	45,9	105,3	3,9	101,3	4,3	63,6	57,7	5,8
	II	-41,0	-11,9	-29,0	154,1	69,7	84,4	15,4	52,9	48,7	4,2
	III	-3,3	-13,0	9,7	90,1	49,7	40,4	-2,1	55,7	51,6	4,1
	IV	90,1	50,4	39,6	-17,0	15,7	-32,6	-12,6	73,9	70,5	3,5
2000	I	13,2	25,9	-12,7	-18,4	-65,2	46,7	13,6	79,6	72,9	6,7
	II	41,2	4,4	36,8	56,4	38,1	18,4	-7,4	55,9	52,0	3,9
	III	81,0	20,4	60,6	105,0	98,4	6,6	-1,3	56,0	52,0	4,0
	IV	24,1	6,5	17,6	179,8	142,6	37,2	-5,0	60,0	61,2	-1,2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	I	133,2	89,4	43,8	45,3	-2,4	47,7	21,9	60,9	55,0	5,9
	II	-4,7	-41,7	37,1	41,0	38,7	2,3	3,4	55,6	53,3	2,2
	III	36,0	-4,9	40,9	54,9	28,2	26,7	14,1	50,8	47,1	3,7
	IV	-0,1	-16,7	16,6	11,7	-13,6	25,3	2,9	68,2	64,1	4,1
2002	I	77,8	36,8	41,0	47,7	2,8	44,8	25,9	70,6	61,4	9,2
	II	-5,5	-43,1	37,6	26,9	12,7	14,2	-1,8	50,8	47,0	3,8
	III	48,3	23,9	24,4	51,1	22,4	28,7	13,6	50,3	46,2	4,1
	IV	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Lähde: EKP.

- 1) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvarojen ja velkojen luokat. Kohtaan eivät sisälly johdannaiset, julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät lainat, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet sekä muut saamiset ja velat.
- 2) BIS:n kansainväliset pankkitilastot. BIS:n määritelmän mukainen pankki-käsite on lähellä euroalueella käytettävän määritelmän mukaista rahalaitos-käsitettä.
- 3) Ei-rahoitussektori sisältää julkisyhteisöt (S13), Yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).
- 4) Sisältää euroalueen valtionhallinnon (S1311), Muiden rahoituksen välittäjien (S123) ja vakuutuslaitosten sekä eläkerahastojen (S125) vastaanottamat talletukset.
- 5) Ei sisällä noteeraamattomia osakkeita.

Taulukko 6.1 (jatkoa)

Ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttö ja hankinta¹⁾

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

Rahoitustaloustoimet

2. Velat²⁾

		Lainat euroalueen rahalaitoksista ja muista rahoituslaitoksista velallisestoreittain											Lisätieto: Muiden kuin pankkien lainat euro- alueen ulko- puolisista pankeista ³⁾
		Yhteensä	Euroalueen raha- laitoksista	Julkisyhteisöt			Yritykset			Kotitaloudet ⁴⁾			
				Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset ⁵⁾	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
1998	IV	160,2	151,0	8,4	2,8	5,6	75,8	37,3	38,5	76,0	7,1	68,9	3,5
1999	I	89,5	75,6	-7,7	0,3	-8,0	21,1	23,3	-2,2	76,2	9,2	67,0	1,7
	II	162,6	133,2	-4,1	2,7	-6,7	89,6	41,2	48,4	77,1	3,9	73,2	23,9
	III	70,5	71,5	-14,7	-1,1	-13,6	17,4	-16,7	34,1	67,8	-0,3	68,1	8,4
	IV	170,0	146,6	15,0	4,2	10,9	86,2	34,0	52,2	68,7	8,8	59,9	-7,0
2000	I	141,8	108,8	-7,9	-0,9	-7,0	91,7	54,7	37,0	58,0	1,6	56,5	15,1
	II	164,9	118,4	-4,3	0,9	-5,2	113,3	62,2	51,2	55,9	9,8	46,1	-0,8
	III	132,7	91,6	-15,8	-2,1	-13,7	96,7	53,4	43,3	51,8	0,0	51,8	23,2
	IV	186,8	140,1	16,1	2,1	14,0	117,4	19,7	97,7	53,3	5,3	48,0	1,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	I	96,0	78,5	-3,6	-0,5	-3,2	63,3	39,6	23,7	36,3	-5,1	41,5	9,2
	II	105,6	88,0	-16,2	0,3	-16,5	64,6	20,9	43,7	57,2	6,0	51,2	16,8
	III	83,7	57,9	-5,8	2,9	-8,7	50,5	-15,8	66,3	38,9	-4,2	43,1	-21,4
	IV	112,0	92,4	25,5	5,5	20,1	37,6	-15,8	53,5	48,8	1,4	47,4	4,2
2002	I	72,0	61,9	3,9	2,7	1,2	29,1	-4,7	33,9	39,0	-4,9	43,9	15,8
	II	108,9	83,0	-25,8	0,2	-26,0	66,3	-7,2	73,5	68,3	10,9	57,4	-18,2
	III	36,2	34,2	-12,3	1,3	-13,6	1,3	-15,9	17,2	47,2	-4,0	51,1	-6,1
	IV	.	95,5	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
		Muut arvopaperit kuin osakkeet liikkeeseenlaskijoin							Yritysten liikkeeseen- laskemat noteeratut osakkeet	Valtion talletus- velka	Yritysten vakuutus- tekninen eläkevastuu- velka		
		Yhteensä	Julkisyhteisöt			Yritykset							
		13	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	20	21	22		
1998	IV	-11,3	-15,8	-31,5	15,6	4,6	0,5	4,1	28,7	6,4	1,9		
1999	I	73,3	59,8	0,4	59,4	13,5	10,5	3,0	10,8	6,6	2,3		
	II	37,3	29,0	-7,8	36,7	8,4	0,6	7,8	34,4	-10,3	2,3		
	III	56,8	38,8	-9,8	48,6	18,0	8,3	9,7	34,7	1,0	2,3		
	IV	-12,1	-19,5	-27,6	8,1	7,5	3,3	4,1	41,9	12,1	2,3		
2000	I	61,0	60,0	9,9	50,1	1,0	0,5	0,5	20,0	-2,2	1,9		
	II	39,2	23,7	-1,0	24,8	15,5	10,3	5,2	29,2	0,0	1,9		
	III	48,3	25,3	-2,7	28,1	23,0	7,0	16,0	68,6	-0,4	1,9		
	IV	-1,1	-20,1	-27,3	7,2	18,9	5,8	13,1	55,0	6,4	1,8		
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	I	74,5	37,6	32,3	5,3	36,8	11,1	25,7	52,4	1,1	2,2		
	II	90,3	65,1	16,1	49,0	25,3	11,1	14,1	45,0	0,4	2,2		
	III	48,0	29,5	8,8	20,7	18,5	14,4	4,1	10,1	0,2	2,2		
	IV	7,0	-8,8	-22,3	13,5	15,8	-1,8	17,6	7,2	10,1	-0,5		
2002	I	102,4	92,9	21,7	71,2	9,5	5,6	3,9	9,5	9,3	2,4		
	II	59,6	61,7	33,9	27,8	-2,1	-15,1	13,0	4,2	1,3	2,4		
	III	56,4	45,5	-1,4	46,9	10,9	7,5	3,4	-0,4	1,1	2,4		
	IV	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		

Lähde: EKP.

- 1) Ei-rahoitussektori sisältää julkisyhteisöt (S13), Yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).
- 2) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määriteltyt rahoitusvarojen ja velkojen luokat. Kohtaan eivät sisälly johdannaiset, julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät lainat, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet sekä muut saamiset ja velat.
- 3) BIS:n kansainväliset pankkilasit. BIS:n määritelmän mukainen pankki-käsite on lähellä euroalueella käytettävän määritelmän mukaista rahalaitos-käsitettä.
- 4) Sisältää kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.
- 5) Sisältää kaikki julkisyhteisöjen lainat euroalueen rahalaitoksista.

Taulukko 6.2

Vakuutuslaitosten ja eläkerahastojen rahoituksen käyttö ja hankinta

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

Kantatiedot

		Rahoitusvarojen pääerät ¹⁾										
		Talletukset euroalueen rahalaitoksissa					Lainat			Muut arvopaperit kuin osakkeet		
		Yhteensä	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irtisanomis- ehtoiset	Repot	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
1998	IV	412,4	28,3	371,2	2,8	10,1	331,2	41,5	289,8	1 013,3	36,4	976,9
1999	I	426,0	32,1	380,1	3,0	10,8	323,3	42,6	280,8	1 008,6	37,1	971,6
	II	430,9	36,4	380,5	3,3	10,7	321,7	42,5	279,2	1 020,3	35,7	984,6
	III	436,6	32,0	389,8	3,3	11,5	313,6	41,3	272,3	1 031,1	35,4	995,7
	IV	447,5	32,2	400,3	3,3	11,7	313,6	41,1	272,5	1 035,3	38,5	996,8
2000	I	458,9	35,4	407,1	3,2	13,1	317,1	45,1	272,0	1 066,8	45,2	1 021,6
	II	460,8	34,6	411,1	3,5	11,6	316,1	46,5	269,6	1 088,8	46,4	1 042,4
	III	464,6	34,1	413,8	3,7	12,9	317,3	47,1	270,2	1 088,5	46,1	1 042,5
	IV	477,6	40,6	418,5	3,2	15,3	312,5	50,5	262,0	1 084,7	40,2	1 044,4
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	I	483,8	38,2	423,3	3,5	18,8	311,3	50,8	260,5	1 115,6	35,5	1 080,1
	II	486,3	41,4	424,2	3,8	16,9	316,3	53,6	262,7	1 126,5	37,4	1 089,1
	III	487,8	39,3	426,9	3,8	17,9	314,8	53,1	261,7	1 148,2	37,9	1 110,3
	IV	495,4	48,0	427,5	3,4	16,4	313,8	55,8	258,1	1 189,6	37,8	1 151,8
2002	I	498,6	43,9	433,0	4,0	17,7	325,5	56,1	269,3	1 240,7	49,1	1 191,5
	II	503,9	48,4	432,9	3,7	19,0	329,9	60,6	269,3	1 230,5	37,9	1 192,5
	III	506,3	50,1	437,9	3,9	14,4	327,1	61,6	265,5	1 356,5	47,2	1 309,3
	IV	522,6	56,3	445,4	3,5	17,4	.	.	.	.	.	.

		Rahoitusvarojen pääerät ¹⁾						Velkojen pääerät ¹⁾					
		Osakkeet ²⁾				Vakuutus- maksu- ja korvaus- vastuu	Lainat euroalueen raha- laitoksista ja muista rahoituslaitoksista		Muut arvo- paperit kuin osakkeet	Noteeratut osakkeet	Vakuutustekninen vastuuvetä		
		Yhteensä	Noteer- ratut osakkeet	Rahasto- osuudet	Raha- markkina- rahasto- osuudet		Yhteensä	Euroalueen raha- laitoksista			Yhteensä	Kotitalouk- sien osuus henki- vakuutus- ja eläke- rahastoista	Vakuutus- maksu- ja korvaus- vastuu
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23		
1998	IV	860,9	496,5	364,5	26,4	66,6	41,9	27,4	1,5	293,3	2 390,4	2 076,4	313,9
1999	I	931,9	538,5	393,4	33,7	70,1	49,8	36,1	2,1	290,5	2 444,3	2 123,7	320,6
	II	1 001,5	580,2	421,2	36,6	71,3	54,4	40,4	4,3	276,8	2 511,8	2 186,1	325,6
	III	1 011,9	585,7	426,1	33,7	72,5	56,4	41,9	5,0	269,1	2 552,5	2 221,8	330,7
	IV	1 232,5	719,4	513,1	33,4	75,5	44,1	29,6	5,0	332,4	2 696,7	2 359,5	337,2
2000	I	1 347,9	777,1	570,8	37,1	78,0	52,3	37,1	5,8	363,8	2 814,1	2 467,4	346,7
	II	1 362,9	771,4	591,5	40,6	78,9	54,2	38,8	5,9	332,2	2 859,1	2 508,0	351,1
	III	1 411,8	797,2	614,6	37,4	80,0	49,0	33,1	8,9	359,1	2 912,4	2 556,6	355,8
	IV	1 332,1	727,5	604,6	36,9	78,4	47,3	31,5	10,2	328,8	2 937,8	2 582,5	355,3
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	I	1 317,0	723,9	593,1	44,9	80,9	51,3	36,4	10,8	317,9	2 987,7	2 623,7	364,0
	II	1 346,7	746,8	599,9	46,7	81,9	51,2	36,2	12,0	315,6	3 045,1	2 678,2	366,9
	III	1 201,1	646,7	554,4	46,1	83,8	52,2	37,4	12,6	221,5	3 021,2	2 648,2	373,0
	IV	1 304,7	713,3	591,4	46,1	85,2	48,5	34,9	13,5	234,7	3 116,7	2 738,3	378,4
2002	I	1 381,5	772,0	609,5	47,8	89,2	54,5	38,9	13,6	257,0	3 154,5	2 763,5	390,9
	II	1 265,7	679,0	586,7	50,4	90,0	59,2	42,5	13,9	226,5	3 171,9	2 776,8	395,1
	III	1 139,2	566,5	572,7	49,0	91,2	64,2	42,1	14,0	127,1	3 198,6	2 798,2	400,4
	IV	.	.	.	.	.	.	32,9	.	112,9	.	.	.

Lähde: EKP.

- 1) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvarojen ja velkojen luokat. Kohtaan eivät sisälly johdannaiset, julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät lainat, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet sekä muut saamiset ja velat.
- 2) Ei sisällä noteeraamattomia osakkeita.

Taulukko 6.2 (jatkoa)

Vakuutuslaitosten ja eläkerahastojen rahoituksen käyttö ja hankinta

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

Rahoitustaloustoimet

		Rahoitusvarojen pääerät ¹⁾										
		Talletukset euroalueen rahalaitoksissa					Lainat			Muut arvopaperit kuin osakkeet		
		Yhteensä	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irtisanomis- ehtoiset	Repot	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1998	IV	3,1	3,9	4,8	0,2	-5,9	-3,8	1,2	-5,0	10,8	-1,2	12,0
1999	I	12,7	3,8	8,1	0,1	0,7	2,1	1,3	0,8	26,9	0,8	26,1
	II	4,8	4,3	0,4	0,3	-0,2	-1,7	-0,1	-1,6	18,2	-1,4	19,7
	III	5,8	-4,4	9,3	0,0	0,8	-8,4	-1,2	-7,2	20,9	0,0	21,0
	IV	10,5	0,2	10,1	0,0	0,2	-0,1	-0,3	0,2	3,8	3,0	0,8
2000	I	11,4	3,2	6,8	0,0	1,4	3,8	4,1	-0,3	33,7	7,5	26,3
	II	1,9	0,3	2,8	0,3	-1,5	-0,7	1,3	-2,0	18,4	1,0	17,4
	III	1,2	-0,7	0,4	0,2	1,3	1,4	0,7	0,7	4,6	-0,2	4,8
	IV	13,0	6,5	4,6	-0,5	2,4	-4,6	3,1	-7,7	-12,6	-6,5	-6,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	I	3,9	-2,5	4,7	0,3	1,3	-1,2	0,3	-1,5	17,3	-4,8	22,1
	II	2,8	3,4	1,0	0,3	-1,9	5,1	2,9	2,2	18,5	1,9	16,5
	III	1,5	-2,1	2,7	-0,1	1,0	-1,6	-0,6	-1,0	31,2	0,4	30,8
	IV	7,6	8,8	0,6	-0,3	-1,4	0,3	2,7	-2,4	33,1	-0,6	33,7
2002	I	3,0	-4,2	5,3	0,5	1,3	12,3	1,0	11,3	59,4	11,4	48,0
	II	5,3	4,5	-0,1	-0,3	1,2	5,1	5,1	0,0	-15,5	-11,3	-4,2
	III	2,5	1,7	5,1	0,3	-4,6	-2,3	1,6	-3,9	33,0	9,1	24,0
	IV	16,3	6,2	7,5	-0,4	3,0	.	.	.	.	.	.

		Rahoitusvarojen pääerät ²⁾						Velkojen pääerät ²⁾					
		Osakkeet ²⁾				Vakuutus- maksu- ja korvaus- vastuu	Lainat euroalueen raha- laitoksista ja muista rahoituslaitoksista		Muut arvo- paperit kuin osakkeet	Noteeratut osakkeet	Vakuutustekninen vastuuvetä		
		Yhteensä	Notee- ratut osakkeet	Rahasto- osuudet	Raha- markkina- rahasto- osuudet		Yhteensä	Euroalueen raha- laitoksista			Yhteensä	Kotitalouk- sien osuus henki- vakuutus- ja eläke- rahastoista	Vakuutus- maksu- ja korvaus- vastuu
1998	IV	35,3	9,5	25,8	3,2	0,1	-7,1	-7,4	-0,3	3,4	47,3	47,7	-0,3
1999	I	20,8	5,3	15,5	5,5	2,1	9,1	8,7	-0,4	0,4	62,7	54,5	8,2
	II	23,1	12,5	10,6	3,0	1,2	4,3	4,3	1,8	0,3	50,9	45,7	5,2
	III	14,8	11,7	3,1	-2,8	1,3	1,7	1,5	0,4	0,2	53,8	48,6	5,2
	IV	51,2	11,6	39,6	-0,3	3,0	-12,6	-12,4	0,6	-0,4	73,5	66,8	6,7
2000	I	46,2	9,0	37,3	4,4	2,4	8,2	7,5	0,5	0,7	78,6	69,1	9,5
	II	32,6	7,8	24,8	3,4	0,9	1,9	1,7	0,0	1,9	54,1	49,6	4,5
	III	35,8	18,3	17,5	-3,2	1,1	-5,2	-5,7	2,7	0,2	54,4	49,7	4,7
	IV	14,9	0,5	14,4	-0,5	-1,6	-1,7	-1,6	1,0	0,1	58,2	58,6	-0,4
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	I	46,2	29,9	16,2	8,3	2,5	3,9	4,8	0,0	0,4	59,7	51,0	8,7
	II	16,7	13,2	3,4	1,3	1,0	0,0	-0,2	0,6	0,0	54,2	51,3	2,9
	III	24,8	20,7	4,1	-0,8	1,9	1,2	1,5	0,1	4,1	51,1	45,1	6,1
	IV	31,9	5,2	26,7	0,0	1,4	-3,8	-2,5	0,3	0,6	68,7	63,3	5,4
2002	I	32,8	17,4	15,4	1,6	4,0	6,0	3,9	0,1	0,2	70,1	57,5	12,5
	II	18,4	5,8	12,6	2,5	0,8	4,4	3,3	0,2	0,2	48,1	43,9	4,2
	III	12,2	4,8	7,4	-1,5	1,2	2,8	-2,5	0,0	0,0	49,0	43,7	5,3
	IV	.	.	.	.	.	.	-9,2	.	.	.	.	.

Lähde: EKP.

1) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvarojen ja velkojen luokat. Kohtaan eivät sisälly johdannaiset, julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät lainat, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet sekä muut saamiset ja velat.

2) Ei sisällä noteeraamattomia osakkeita.

Taulukko 6.3

Säästäminen, investoinnit ja rahoitus ¹⁾

(miljardia euroa, ellei toisin mainita)

1. Kaikki euroalueen sektorit ²⁾

	Muiden kuin rahoitusvarojen nettohankinta					Rahoitusvarojen nettohankinta							
	Yhteensä	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	Kiinteän pääoman kuluminen	Varastojen muutokset ³⁾	Valmistamattomat varat	Yhteensä	Mone-taarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	Käteinen ja talletukset	Muut arvo-paperit kuin osakkeet ⁴⁾	Lainat	Osakkeet ja osuudet	Vakuutus-tekni- ninen vastuu- velka	Muut sijoitukset, netto ⁵⁾
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1995	368,4	1 093,3	-751,7	26,6	0,1	1 538,8	0,7	489,7	222,9	422,4	164,6	201,1	37,3
1996	340,9	1 122,7	-783,9	1,7	0,4	1 727,2	-3,0	395,1	397,8	383,8	312,5	193,6	47,5
1997	353,2	1 139,5	-797,1	10,8	0,1	1 913,6	-0,2	393,2	332,2	449,7	483,5	222,0	33,0
1998	412,5	1 203,6	-823,6	32,3	0,2	2 376,2	11,0	430,2	360,8	519,7	813,4	214,0	27,2
1999	448,0	1 291,8	-863,7	19,7	0,1	3 048,5	1,3	554,3	437,1	880,0	903,6	253,6	18,6
2000	487,1	1 389,0	-913,1	27,8	-16,6	2 776,7	1,3	348,4	247,9	804,8	1 116,5	254,4	3,3
Euroalueen laajeneminen													
2001	456,1	1 437,3	-973,6	-8,3	0,7	2 488,8	-0,5	587,8	464,9	699,1	552,3	242,4	-57,1
	Nettovarallisuuden muutokset ⁶⁾				Nettovelkaantuminen								
	Yhteensä	Brutto- säästäminen	Kiinteän pääoman kuluminen	Nettopää- oman siirrot, saadut	Yhteensä	Käteinen ja talletukset	Muut arvo- paperit kuin osakkeet ⁴⁾	Lainat	Osakkeet ja osuudet	Vakuutus- tekni- ninen vastuu- velka			
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23			
1995	412,9	1 159,6	-751,7	5,0	1 494,2	486,7	277,8	384,3	140,0	205,5			
1996	410,7	1 190,0	-783,9	4,6	1 657,4	472,2	378,2	335,0	275,8	196,3			
1997	456,4	1 242,1	-797,1	11,5	1 810,4	510,3	319,0	378,0	373,2	229,9			
1998	487,8	1 300,4	-823,6	11,1	2 300,9	646,0	322,2	481,2	632,0	219,5			
1999	500,4	1 353,9	-863,7	10,1	2 996,1	926,7	493,8	755,7	557,0	262,9			
2000	514,1	1 419,3	-913,1	8,0	2 749,7	530,9	411,7	831,9	721,7	253,4			
Euroalueen laajeneminen													
2001	485,5	1 451,4	-973,6	7,7	2 459,4	675,7	479,3	570,2	490,3	243,8			

2. Yritykset

	Muiden kuin rahoitusvarojen nettohankinta			Rahoitusvarojen nettohankinta				Nettovarallisuuden muutokset ⁶⁾		Nettovelkaantuminen				
	Yhteensä	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	Kiinteän pääoman kuluminen	Yhteensä	Käteinen ja talletukset	Muut arvopa- perit kuin osak- keet ⁴⁾	Lainat	Osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Brutto- säästä- minen	Muut arvopa- perit kuin osak- keet ⁴⁾	Lainat	Osakkeet ja osuudet	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1995	155,0	569,8	-438,7	255,3	33,5	10,2	40,0	64,6	270,4	531,0	139,9	-87,3	126,0	90,5
1996	136,3	589,4	-454,8	265,7	54,4	-13,8	55,1	86,0	126,5	538,4	275,5	7,0	143,8	117,1
1997	157,5	615,2	-469,3	244,1	24,4	-13,4	46,3	94,8	114,3	546,6	287,4	12,0	154,5	111,4
1998	202,4	660,2	-487,8	432,5	55,0	-7,6	96,6	200,0	151,7	592,2	483,2	25,6	252,7	196,3
1999	221,7	708,1	-508,5	610,9	28,5	89,2	169,8	307,2	113,5	572,4	719,2	47,3	422,0	235,1
2000	319,4	774,1	-542,9	816,0	69,9	101,9	167,9	420,6	97,0	593,6	1 038,5	58,3	551,2	424,7
Euroalueen laajeneminen														
2001	218,1	799,3	-577,0	543,0	83,4	90,7	137,8	184,4	72,7	598,5	688,4	96,4	317,0	268,3

3. Kotitaloudet ⁷⁾

	Muiden kuin rahoitusvarojen nettohankinta			Rahoitusvarojen nettohankinta					Nettovarallisuuden muutokset ⁶⁾		Netto- velkaantuminen		Lisätieto:	
	Yhteensä	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	Kiinteän pääoman kuluminen	Yhteensä	Käteinen ja tallet- tukset	Muut arvopa- perit kuin osak- keet ⁴⁾	Osakkeet ja osuudet	Vakuu- tus- tekni- ninen vastuu- velka	Yhteensä	Brutto- säästä- minen	Yhteensä	Lainat	Käytet- tävissä olevat tulot	Brutto- säästä- mis- aste ⁸⁾
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1995	162,1	351,5	-192,1	394,3	185,2	82,3	1,2	178,7	419,5	606,4	136,9	135,8	3 604,3	16,8
1996	159,9	361,8	-203,5	433,5	145,6	24,6	93,6	189,0	432,0	620,2	161,3	160,1	3 763,0	16,5
1997	156,0	353,6	-198,8	422,4	69,1	-17,9	194,3	215,8	409,9	589,4	168,5	167,1	3 790,0	15,6
1998	163,7	363,8	-203,4	444,3	95,5	-118,5	288,8	208,9	395,3	568,5	212,7	211,4	3 899,3	14,6
1999	172,1	392,3	-217,6	478,8	115,1	-16,4	198,8	240,1	382,7	557,4	268,2	266,7	4 064,5	13,7
2000	179,1	413,0	-225,2	413,6	52,7	45,9	132,0	248,4	370,6	555,7	222,1	220,4	4 230,3	13,1
Euroalueen laajeneminen														
2001	170,3	418,7	-246,2	396,0	178,9	66,6	67,5	230,0	397,7	600,2	168,6	166,7	4 519,5	13,3

Lähde: EKP.

1) Konsolidoimattomia tietoja.

2) Kaikki sektorit sisältävät julkisyhteisöt (S13), Yritykset (S11), Rahoitus- ja vakuutuslaitokset (S12) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).

3) Sisältää arvoesineiden nettohankinnat.

4) Ei sisällä johdannaisia.

5) Johdannaiset, muut saamiset/velat ja tilastolliset erot.

6) Muutokset johtuvat säästämisestä ja saaduista nettopääomansiirroista kiinteän pääoman (-) kulumisen huomioon ottaen.

7) Sisältää kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.

8) Bruttosäästäminen prosentteina käytettävissä olevista tuloista.

7 Julkisen talouden rahoitusasema euroalueella ja yksittäisissä euromaissa

Taulukko 7.1

Tulot, menot ja alijäämä / ylijäämä¹⁾

(prosenttia BKT:stä)

1. Euroalue – tulot

	Yhteensä	Tulot									Pääoma-tulot	Lisätieto: verot yhteensä ²⁾		
		Välitörmät verot	Kotitaloudet	Yritykset	Väliliset verot	EU:n toimielinten	Sosiaaliturvamaksut	Työntantaja	Vakuutettu	Myynnit			Pääoma-verot	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1992	47,4	46,7	11,9	9,8	2,0	13,0	0,9	17,1	8,7	5,4	2,4	0,7	0,6	42,6
1993	48,0	47,6	12,1	10,0	2,0	13,2	0,8	17,5	8,7	5,5	2,5	0,5	0,3	43,1
1994	47,6	47,1	11,6	9,6	2,0	13,5	0,8	17,5	8,5	5,7	2,5	0,4	0,2	42,8
1995	47,2	46,6	11,6	9,5	2,0	13,3	0,9	17,3	8,4	5,6	2,5	0,5	0,3	42,6
1996	48,0	47,5	12,0	9,6	2,3	13,4	0,8	17,6	8,7	5,6	2,5	0,5	0,3	43,3
1997	48,3	47,6	12,2	9,6	2,6	13,5	0,7	17,6	8,8	5,5	2,5	0,7	0,4	43,7
1998	47,7	47,2	12,4	9,9	2,5	14,1	0,7	16,5	8,5	4,9	2,5	0,5	0,3	43,3
1999	48,2	47,7	12,8	10,1	2,6	14,3	0,6	16,4	8,5	4,9	2,5	0,6	0,3	43,8
2000	47,9	47,4	13,0	10,2	2,7	14,2	0,6	16,2	8,4	4,9	2,4	0,5	0,3	43,7
2001	47,3	46,8	12,7	10,0	2,6	Euroalueen laajeneminen			8,4	4,8	2,3	0,6	0,3	42,9
						13,9	0,6	16,0						

2. Euroalue – menot

	Yhteensä	Menot							Pääoma-menot	Lisätieto: perusmenot ⁴⁾				
		Yhteensä	Palkan-saaja-korvaukset	Väli-tuote-käyttö	Korko-menot	Tulon-siirrot	Sosiaali-etuudet ja avustukset ³⁾	Tuki-palkkiot			EU:n toimielinten maksamat	Inves-toinnit	Pää-oman-siirrot	EU:n toimielinten maksamat
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1992	52,3	47,6	11,4	5,0	5,7	25,6	21,9	2,4	0,5	4,7	3,2	1,5	0,0	46,7
1993	53,8	49,2	11,6	5,1	5,9	26,6	22,9	2,5	0,6	4,6	3,1	1,6	0,1	47,9
1994	52,7	48,3	11,3	5,0	5,5	26,5	22,9	2,4	0,6	4,3	2,9	1,5	0,0	47,1
1995	52,2	47,7	11,2	4,8	5,7	26,1	22,8	2,2	0,6	4,5	2,7	1,8	0,1	46,5
1996	52,3	48,3	11,2	4,8	5,7	26,6	23,2	2,2	0,6	4,0	2,6	1,4	0,0	46,6
1997	50,9	47,2	11,0	4,8	5,1	26,3	23,1	2,1	0,6	3,7	2,4	1,3	0,1	45,8
1998	50,0	46,1	10,7	4,6	4,7	26,0	22,6	2,1	0,5	3,9	2,4	1,5	0,1	45,2
1999	49,5	45,4	10,7	4,7	4,2	25,8	22,6	2,0	0,5	4,1	2,5	1,6	0,1	45,3
2000	48,8	44,8	10,5	4,7	4,0	25,5	22,2	1,9	0,5	4,0	2,5	1,5	0,0	44,8
2001	48,8	44,5	10,5	4,8	3,9	Euroalueen laajeneminen			0,5	4,3	2,6	1,7	0,0	44,9
						25,3	22,2	1,9						

3. Euroalue – alijäämä / ylijäämä, perusalijäämä / -ylijäämä ja julkinen kulutus

	Alijäämä (-) / ylijäämä (+)					Perus alijää-mä (-) / ylijää-mä (+)	Julkinen kulutus ⁵⁾							Yksi-lölliset kulutus-menot
	Yhteensä	Valtio	Osa-valtio-hallinto	Paikal-lis-hallinto	Sosiaali-turva-rahastot		Yhteensä	Palkan-saaja-korvaukset	Väli-tuote-käyttö	Luon-toismuo-toiset tulonsiirrot	Kiinteän pääoman kulu-minen	Myynnit (miinus)	Kollek-tiiviset kulutus-menot	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1992	-4,9	-4,3	-0,3	-0,2	0,0	0,8	20,8	11,4	5,0	5,0	1,8	-2,4	8,8	12,0
1993	-5,7	-5,0	-0,4	-0,2	-0,1	0,2	21,2	11,6	5,1	5,0	1,9	-2,5	8,9	12,3
1994	-5,1	-4,4	-0,5	-0,2	0,0	0,4	20,8	11,3	5,0	5,1	1,9	-2,5	8,6	12,2
1995	-5,1	-4,2	-0,5	-0,1	-0,3	0,6	20,5	11,2	4,8	5,1	1,8	-2,5	8,5	12,1
1996	-4,3	-3,6	-0,4	-0,1	-0,2	1,4	20,6	11,2	4,8	5,2	1,8	-2,5	8,5	12,1
1997	-2,7	-2,3	-0,4	0,1	0,0	2,5	20,4	11,0	4,8	5,1	1,8	-2,5	8,4	12,0
1998	-2,3	-2,2	-0,2	0,1	0,1	2,5	20,0	10,7	4,6	5,1	1,7	-2,5	8,1	11,9
1999	-1,3	-1,6	-0,1	0,1	0,4	2,9	20,0	10,7	4,7	5,1	1,7	-2,5	8,1	11,9
2000	-0,9	-1,3	-0,2	0,1	0,4	3,1	20,0	10,5	4,7	5,1	1,7	-2,4	8,1	11,8
2001	-1,5	-1,6	-0,4	0,1	0,3	Euroalueen laajeneminen			4,8	5,1	1,7	-2,3	8,1	11,8
						2,4	20,0	10,5						

4. Euromaat – alijäämä (-) / ylijäämä (+)⁶⁾

	BE	DE	GR	ES	FR	IE	IT	LU	NL	AT	PT	FI
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1999	-0,5	-1,5	-1,8	-1,2	-1,8	2,3	-1,7	3,5	0,7	-2,3	-2,8	2,0
2000	0,1	1,1	-1,9	-0,8	-1,4	4,3	-0,6	6,1	2,2	-1,5	-2,8	6,9
2001	0,4	-2,8	-1,4	-0,1	-1,5	1,1	-2,6	6,4	0,1	0,3	-4,2	5,1
2002	0,0	-3,6	-1,2	-0,1	-3,1	-0,1	-2,3	2,6	-1,1	-0,6	-2,7	4,7

Lähteet: Euroaluetta koskevat tiedot: EKP, euroalueen maiden ali-ylilyijäämä koskevat tiedot: Euroopan komissio.

1) Tuloja, menoja ja alijäämää (-) / ylijäämää (+) koskevat tiedot perustuvat EKT 95:een. UMTS-toimilupien myynnistä saatuja tuloja ei kuitenkaan ole laskettu mukaan (euroalueen ylijäämä nämä tulot mukaan laskettuna on 0,2 %). Tiedot vuotta 1995 edeltävältä ajalta perustuvat osittain arvioihin. Euroalueen maiden ja EU:n toimielinten väliset tulonsiirrot on laskettu mukaan konsolidoituina. Euroalueen maiden välisiä tulonsiirtoja ei ole konsolidoitu.

2) Verot ja sosiaaliturvamaksut.

3) Sosiaalietuudet, markkinatuottajien välittämät luontaismuotoiset sosiaaliset tulonsiirrot ja tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille.

4) Kokonaismenot miinus korkomenot.

5) Vastaa julkisyhteisöjen kulutusmenoja (P.3) EKT 95:n luokituksessa julkinen talous.

6) Sisältää UMTS-toimilupien myynnistä saadut tulot.

Taulukko 7.2

Velka¹⁾

(prosenttia BKT:stä)

1. Euroalue – julkinen velka rahoitusvaateittain ja velkojan mukaan

	Yhteensä	Rahoitusvaade				Velkoja				Muut luotonantajat ³⁾
		Kolikot ja talletukset	Lainat	Lyhyt-aikaiset arvopaperit	Pitkä-aikaiset arvopaperit	Kotimainen luotonantaja ²⁾				
						Yhteensä	Rahalaitokset	Muut rahoituslaitokset	Muut sektorit	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1992	61,0	2,6	16,2	10,1	32,0	50,3	26,4	7,6	16,3	10,7
1993	67,3	2,7	17,0	10,0	37,6	52,5	27,6	8,7	16,2	14,8
1994	70,0	2,9	16,1	10,3	40,6	55,8	29,8	9,9	16,0	14,2
1995	74,2	2,9	17,7	9,9	43,8	58,3	30,5	11,0	16,9	15,9
1996	75,5	2,9	17,2	9,9	45,5	58,9	30,3	13,2	15,5	16,5
1997	74,9	2,8	16,3	8,9	46,8	56,9	29,0	14,4	13,4	17,9
1998	73,1	2,8	15,1	7,9	47,3	53,3	27,0	16,2	10,2	19,8
1999	71,9	2,9	14,1	6,9	48,0	49,7	25,3	14,8	9,6	22,3
2000	69,4	2,7	13,0	6,2	47,5	45,9	22,8	13,3	9,8	23,6
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	69,2	2,6	12,6	6,3	47,7	44,9	22,2	12,2	10,4	24,4

2. Euroalue – julkinen velka liikkeeseenlaskijan, laina-ajan ja valuutan mukaan

	Yhteensä	Liikkeeseenlaskija ⁴⁾				Alkuperäinen laina-aika			Jäljellä oleva laina-aika			Valuutta			Muut valuutat
		Valtio	Osa-valtiohallinto	Paikallis-hallinto	Sosiaali-turva-rahastot	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi	Vaihtu-vakor-koinen	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Euro tai jäsen-valuutta ⁵⁾	Ei-koti-maan valuutta		
														1	
1992	61,0	49,8	4,7	6,1	0,4	12,3	48,7	6,4	17,8	21,1	22,1	59,7	2,2	1,3	
1993	67,3	55,3	5,2	6,3	0,6	12,0	55,3	6,7	18,5	24,4	24,4	65,6	2,9	1,7	
1994	70,0	57,9	5,4	6,1	0,5	11,2	58,8	7,4	16,6	26,7	26,7	68,1	3,0	1,9	
1995	74,2	61,7	5,7	6,0	0,8	10,6	63,6	6,9	17,6	26,4	30,2	72,3	2,9	1,9	
1996	75,5	63,0	6,1	5,9	0,5	10,2	65,2	6,3	19,3	25,4	30,8	73,5	2,7	1,9	
1997	74,9	62,4	6,3	5,6	0,6	8,8	66,0	6,0	18,6	25,4	30,8	72,8	2,8	2,0	
1998	73,1	61,1	6,3	5,4	0,4	7,7	65,5	5,5	16,4	26,1	30,7	71,4	3,2	1,7	
1999	71,9	60,1	6,2	5,3	0,3	6,3	65,6	5,1	14,5	26,8	30,6	70,0	-	1,9	
2000	69,4	57,9	6,1	5,1	0,3	5,5	63,9	4,5	14,4	27,4	27,6	67,6	-	1,8	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	69,2	57,7	6,2	5,0	0,3	5,8	63,4	3,2	.	.	.	67,5	-	1,7	

3. Euromaat – julkinen velka

	BE 1	DE 2	GR 3	ES 4	FR 5	IE 6	IT 7	LU 8	NL 9	AT 10	PT 11	FI 12
1999	114,9	61,2	105,1	63,1	58,5	49,3	114,9	6,0	63,1	67,5	54,3	47,0
2000	109,6	60,2	106,2	60,5	57,2	39,3	110,6	5,6	55,8	66,8	53,3	44,5
2001	108,5	59,5	107,0	56,9	56,8	36,8	109,5	5,6	52,8	67,3	55,6	43,8
2002	105,4	60,8	104,9	54,0	59,1	34,0	106,7	5,7	52,6	67,9	58,0	42,7

Lähteet: Euroaluetta koskevat tiedot: EKP, euroalueen maiden ali-/ylilyijäämää koskevat tiedot: Euroopan komissio.

1) Tiedot perustuvat osittain arvioihin. Julkisen sektorin nimellinen konsolidoitu bruttovelka vuoden lopussa. Muiden maiden sijoituksia valtion joukkolainoihin ei ole konsolidoitu.

2) Valtion joukkolainojen haltijat, jotka sijaitsevat joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa.

3) Sisältää muissa euroalueen maissa kuin joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa sijaitsevat velkojat.

4) Ei sisällä joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa sijaitsevien julkisyhteisöjen hallussa olevia joukkolainoja.

5) Ajalta ennen vuotta 1999 ecumääräinen velka kotimaan valuuttana ja euron käyttöön ottaneiden maiden valuuttoina.

Taulukko 7.3

Velan muutos¹⁾

(prosenttia BKT:stä)

1. Euroalue – julkisen velan muutos aiheuttajan, rahoitusvaateen ja velkojan mukaan

	Yhteensä	Aiheuttaja				Rahoitusvaade				Velkoja			Muut luotonantajat ⁷⁾
		Rahoitus-tarve ²⁾	Arvostus-tekijät ³⁾	Luokit-telu-muutok-set ⁴⁾	Aggre-gaatti-vaiku-tus ⁵⁾	Kolikot ja talle-tukset	Lainat	Lyhyt-aikaiset arvo-paperit	Pitkä-aikaiset arvo-paperit	Koti-mainen luoton-antaja ⁶⁾	Raha-laitokset	Muut rahoitus-laitokset	
											11	12	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1992	6,7	5,6	0,4	0,7	0,1	0,1	1,1	1,0	4,5	4,8	3,1	0,6	1,9
1993	8,0	7,5	0,3	0,1	0,1	0,2	1,2	0,1	6,5	3,6	2,0	1,3	4,4
1994	6,0	5,2	0,2	0,7	0,0	0,4	-0,1	0,9	4,9	5,9	3,6	1,7	0,2
1995	7,8	5,5	0,2	2,2	-0,2	0,2	2,3	0,0	5,2	5,3	2,2	1,5	2,4
1996	3,8	4,2	-0,2	0,1	-0,3	0,1	0,1	0,4	3,2	2,6	0,8	2,6	1,2
1997	2,3	2,4	0,2	-0,2	0,0	0,0	-0,2	-0,6	3,1	0,3	-0,1	1,8	2,0
1998	1,6	1,9	-0,2	0,0	0,0	0,1	-0,4	-0,6	2,6	-1,0	-0,8	2,4	2,7
1999	1,6	1,3	0,3	0,0	0,0	0,2	-0,4	-0,7	2,5	-1,6	-0,7	-0,7	3,2
2000	0,8	0,8	0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,5	-0,3	1,7	-1,5	-1,3	-0,9	2,4
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	1,7	1,7	0,0	0,1	0,0	0,0	-0,1	0,4	1,3	0,4	-0,1	-0,3	1,3

2. Euroalue – alijäämä-/velkakoikaisut

	Velan muutos	Alijää-mä (-) / ylijää-mä (+) ⁸⁾	Alijäämä-/velkakoikaisut ⁹⁾											Muut ¹¹⁾
			Yhteensä	Julkisyhteisöjen rahoitusvarojen muutokset							Arvos-tus-tekijät	Valuutta-kurssi-vaiku-tukset	Luokit-telu-muu-tokset	
				Yhteensä	Käteinen ja talle-tukset	Arvo-paperit ¹⁰⁾	Lainat	Osakkeet ja osuudet	Yksityis-tämis-tulot	Pääoma-sijoituk-set				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1992	6,7	-4,9	1,8	0,7	0,1	0,1	0,3	0,2	-0,1	0,2	0,4	0,3	0,7	0,0
1993	8,0	-5,7	2,3	1,5	1,3	0,2	0,3	-0,2	-0,3	0,1	0,3	0,3	0,1	0,3
1994	6,0	-5,1	0,9	0,0	-0,2	0,1	0,3	-0,1	-0,4	0,2	0,2	0,0	0,7	0,1
1995	7,8	-5,0	2,7	0,6	0,1	-0,1	0,5	0,1	-0,4	0,2	0,2	0,0	2,2	-0,3
1996	3,8	-4,3	-0,5	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,3	0,2	-0,2	-0,2	0,1	-0,2
1997	2,3	-2,7	-0,4	-0,5	0,2	-0,1	-0,1	-0,5	-0,8	0,3	0,2	0,2	-0,2	0,2
1998	1,6	-2,3	-0,6	-0,5	0,2	0,0	0,0	-0,7	-0,8	0,3	-0,2	0,0	0,0	0,1
1999	1,6	-1,3	0,3	-0,2	0,3	0,1	0,1	-0,7	-0,9	0,2	0,3	0,2	0,0	0,2
2000	0,8	0,2	1,0	1,0	0,7	0,2	0,2	-0,2	-0,4	0,2	0,1	0,0	-0,1	0,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
2001	1,7	-1,5	0,3	-0,3	-0,5	0,1	0,1	0,0	-0,3	0,2	0,0	0,0	0,1	0,5

Lähde: EKP.

- 1) Tiedot perustuvat osittain arvioihin. Nimellisen konsolidoidun bruttovelan vuosimuutos, % BKT:stä: $(velka [t] - velka [t-1]) / BKT (t)$.
- 2) Luotonotto vastaa määritelmän mukaan julkiseen velkaan kohdistuvia transaktioita.
- 3) Sisältää valuuttakurssimuutosten vaikutusten lisäksi vaikutukset, jotka johtuvat velan laskemisesta nimellisarvoisena (esim. liikkeeseen laskettujen arvopaperien preemiot tai diskonttaukset).
- 4) Sisältää erityisesti yksiköiden uudelleenluokittelun vaikutukset ja tietyt valtioiden vastuulleen ottamat velat.
- 5) Maiden yhteenlasketun velan muutoksen ja määriteltävien velkojen muutosten summan välinen erotus. Erotus johtuu siitä, että aggregoinneissa käytettiin ennen vuotta 1999 useita eri valuuttakursseja.
- 6) Valtion joukkolainojen haltijat, jotka sijaitsevat joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa.
- 7) Sisältää muissa euroalueen maissa kuin joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa sijaitsevat velkojat.
- 8) Sisältää UMTS-toimilupien myynnistä saadut tulot.
- 9) Nimellisen konsolidoidun bruttovelan vuosimuutoksen ja prosentteina BKT:stä ilmoitetun alijäämän välinen erotus.
- 10) Ei sisällä johdannaisia.
- 11) Sisältää pääasiassa muihin velkoihin ja saamisiin kohdistuvat transaktiot (kauppaluotot, muut velat/saamiset ja johdannaiset).

8 Euroalueen maksutase ja ulkomainen varallisuus (ml. valuuttavaranto)

Taulukko 8.1

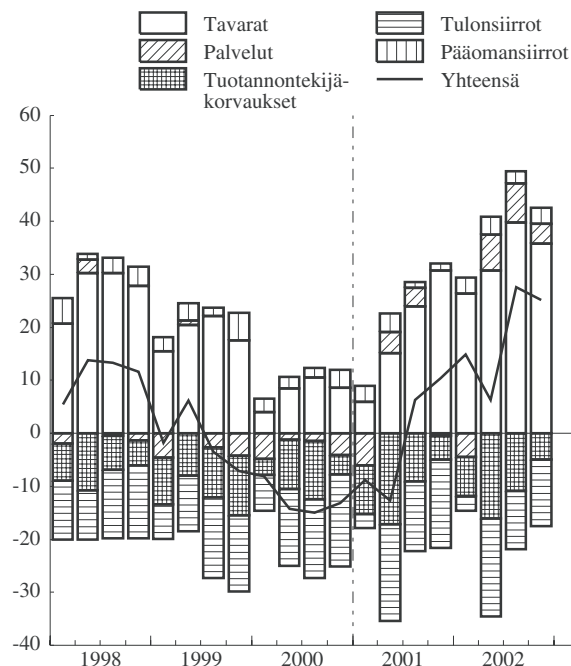
Maksutase^{1), 2)}

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

	Vaihtotase					Pää- oman- siirrot	Rahoitustase						Virheelli- set ja tunnis- tamattomat erät
	Yhteensä	Tavarat	Palvelut	Tuo- tannon- tekijä- kor- vaukset	Tulon- siirrot		Yhteensä	Suorat sijoi- tukset	Arvo- paperi- sijoi- tukset	Johdan- naiset	Muut sijoi- tukset	Valuutta- varanto	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1997	62,1	116,4	3,1	-15,2	-42,2	13,0	.	-44,5	-24,3	.	.	.	.
1998	31,9	109,0	-1,1	-28,8	-47,2	12,4	-68,4	-81,3	-110,0	-8,2	123,0	8,2	24,1
1999	-19,0	75,7	-10,7	-37,3	-46,7	12,8	11,7	-120,1	-43,0	3,8	160,8	10,1	-5,4
2000	-60,4	31,6	-11,5	-27,0	-53,4	9,8	70,0	-12,3	-115,2	-2,2	182,0	17,6	-19,4
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	-13,8	75,8	0,9	-39,7	-50,8	8,9	-40,5	-101,5	38,1	-3,7	8,8	17,8	45,4
2002	62,0	132,7	13,3	-39,2	-44,8	11,9	-171,3	-21,0	50,4	-13,8	-184,4	-2,5	97,5
2001 IV	9,1	30,7	-0,5	-4,4	-16,7	1,4	-32,1	16,5	5,3	-6,9	-50,3	3,3	21,6
2002 I	11,7	26,3	-4,5	-7,4	-2,7	3,1	-26,5	-15,0	-51,8	1,6	41,8	-3,1	11,6
II	2,9	30,7	6,7	-16,0	-18,6	3,5	-29,0	-7,9	57,4	-3,1	-82,2	6,7	22,7
III	25,2	39,8	7,3	-10,8	-11,1	2,3	-55,7	-6,7	29,7	-9,9	-64,2	-4,6	28,1
IV	22,1	35,8	3,8	-5,0	-12,5	3,0	-60,1	8,5	15,2	-2,4	-79,8	-1,6	35,0
2001 marras	2,7	8,8	-0,9	-0,1	-5,2	0,2	-6,8	11,7	19,9	-2,8	-35,7	0,1	3,9
joulu	2,3	10,4	-0,1	-1,9	-6,1	0,7	-3,2	0,8	-16,0	-1,1	7,2	5,9	0,2
2002 tammi	-0,1	3,1	-2,4	-6,4	5,6	2,6	-49,5	0,0	-41,5	3,0	-5,8	-5,3	47,1
helmi	4,4	10,0	-1,7	0,0	-3,9	0,2	6,7	-8,9	-12,9	1,7	24,4	2,5	-11,4
maalis	7,4	13,2	-0,4	-0,9	-4,5	0,3	16,3	-6,1	2,6	-3,2	23,2	-0,2	-24,1
huhti	-5,3	7,8	0,5	-7,8	-5,8	1,3	13,6	9,3	12,0	1,5	-17,5	8,4	-9,7
touko	2,3	10,0	3,8	-6,3	-5,2	1,0	2,3	1,3	29,8	-2,3	-28,4	1,9	-5,7
kesä	5,8	12,9	2,4	-1,9	-7,5	1,1	-45,0	-18,5	15,6	-2,3	-36,3	-3,5	38,1
heinä	5,7	16,2	1,7	-9,2	-3,0	0,5	-20,9	-6,6	6,9	-8,2	-10,5	-2,6	14,7
elo	10,9	12,1	1,6	0,4	-3,2	0,6	-13,4	3,1	6,0	-2,3	-22,0	1,8	1,9
syys	8,7	11,6	4,0	-2,0	-4,9	1,1	-21,3	-3,2	16,8	0,6	-31,7	-3,8	11,5
loka	3,7	11,7	1,4	-3,1	-6,3	1,5	-21,5	-5,0	19,4	0,0	-38,0	2,1	16,3
marras	10,3	13,6	0,7	-0,1	-3,9	0,4	-28,6	3,9	9,7	-1,1	-38,5	-2,6	17,9
joulu	8,1	10,5	1,7	-1,8	-2,3	1,1	-10,1	9,6	-13,9	-1,2	-3,3	-1,2	0,8
2003 tammi	-6,4	1,1	-0,5	-10,1	3,1	2,0	-15,5	-1,8	-14,7	-1,5	0,9	1,5	19,9

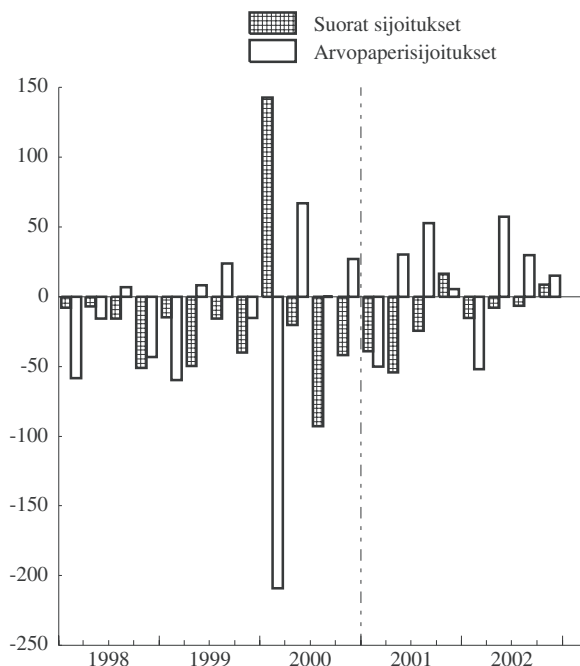
Vaihtotase ja pääomansiirrot

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

Suorat sijoitukset ja arvopaperisijoitukset

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-). Valuuttavaranto: lisäys (-), vähennys (+).

2) Viimeaikaisten ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

Taulukko 8.2

Maksutase: vaihtotase ja pääomansiirrot¹⁾

(miljardia euroa, miljardia ecua vuoden 1998 loppuun)

1. Keskeiset erät

	Vaihtotase											Pääomansiirrot		
	Yhteensä			Tavarat		Palvelut		Tuotannon- tekijäkorvaukset		Tulonsiirrot		Tulot 12	Menot 13	
	Tulot 1	Menot 2	Netto 3	Tulot 4	Menot 5	Tulot 6	Menot 7	Tulot 8	Menot 9	Tulot 10	Menot 11			
1997	1 218,5	1 156,3	62,1	754,6	638,3	214,2	211,0	189,5	204,7	60,1	102,3	18,9	5,9	
1998	1 277,7	1 245,8	31,9	784,4	675,4	231,9	233,0	198,5	227,3	63,0	110,1	17,7	5,3	
1999	1 337,5	1 356,5	-19,0	818,3	742,5	247,4	258,1	207,0	244,3	64,8	111,5	19,1	6,3	
2000	1 612,4	1 672,8	-60,4	989,8	958,2	287,0	298,5	267,9	295,0	67,6	121,0	18,3	8,5	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
2001	1 712,2	1 726,0	-13,8	1 033,0	957,1	321,6	320,6	282,0	321,7	75,7	126,5	17,0	8,1	
2002	1 704,5	1 642,5	62,0	1 057,4	924,8	326,3	313,0	235,8	275,0	84,9	129,8	19,0	7,1	
2001	IV	432,6	423,5	9,1	264,6	233,9	81,4	81,9	70,2	74,6	16,3	33,0	4,4	3,0
2002	I	415,2	403,5	11,7	254,3	228,0	71,6	76,1	58,3	65,7	31,0	33,8	4,6	1,5
	II	428,6	425,8	2,9	266,8	236,0	83,9	77,2	62,6	78,6	15,3	33,9	4,9	1,5
	III	425,1	399,8	25,2	262,8	223,0	89,0	81,7	55,1	65,9	18,2	29,2	4,0	1,7
	IV	435,6	413,4	22,1	273,6	237,8	81,9	78,1	59,7	64,7	20,4	32,9	5,4	2,4
2001	marras	138,3	135,7	2,7	89,1	80,3	24,7	25,6	19,4	19,4	5,2	10,4	0,9	0,6
	joulu	145,4	143,1	2,3	81,0	70,5	28,8	28,9	29,4	31,3	6,3	12,4	2,4	1,7
2002	tammi	141,5	141,6	-0,1	79,5	76,4	24,0	26,4	20,4	26,8	17,5	11,9	3,0	0,5
	helmi	132,3	127,9	4,4	83,2	73,2	22,7	24,4	19,2	19,2	7,2	11,0	0,8	0,6
	maalis	141,5	134,0	7,4	91,5	78,3	24,9	25,3	18,7	19,6	6,3	10,8	0,8	0,5
	huhti	140,7	146,0	-5,3	88,3	80,5	26,9	26,4	20,1	27,9	5,4	11,2	1,9	0,6
	touko	144,0	141,7	2,3	88,8	78,7	29,1	25,3	20,7	27,0	5,5	10,7	1,4	0,4
	kesä	143,8	138,0	5,8	89,7	76,8	27,9	25,5	21,8	23,7	4,5	12,0	1,6	0,5
	heinä	150,6	144,9	5,7	93,1	77,0	31,0	29,3	20,0	29,3	6,4	9,4	1,1	0,6
	elo	134,5	123,6	10,9	81,6	69,5	28,7	27,1	18,3	18,0	6,0	9,1	1,3	0,7
	syys	140,0	131,3	8,7	88,1	76,5	29,4	25,4	16,7	18,7	5,8	10,7	1,6	0,4
	loka	150,2	146,5	3,7	97,6	85,9	28,7	27,3	18,7	21,8	5,1	11,4	2,1	0,6
	marras	141,6	131,3	10,3	90,6	77,0	25,0	24,3	19,2	19,4	6,8	10,7	1,2	0,8
	joulu	143,8	135,7	8,1	85,4	74,8	28,2	26,5	21,8	23,6	8,5	10,8	2,1	0,9
2003	tammi	142,2	148,6	-6,4	81,0	79,9	24,9	25,4	18,7	28,8	17,6	14,5	2,6	0,5

2. Keskeiset vaihtotaseen erät (kausivaihtelusta puhdistetut)

	Vaihtotase											
	Yhteensä			Tavarat		Palvelut		Tuotannon- tekijäkorvaukset		Tulonsiirrot		
	Tulot 1	Menot 2	Netto 3	Tulot 4	Menot 5	Tulot 6	Menot 7	Tulot 8	Menot 9	Tulot 10	Menot 11	
2000	IV	431,7	449,5	-17,8	264,8	259,8	75,5	80,9	73,8	76,8	17,5	32,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	I	431,0	438,6	-7,6	261,1	245,9	78,3	79,5	72,6	83,7	19,1	29,5
	II	430,5	440,2	-9,7	260,7	243,4	80,9	80,5	70,1	82,5	18,8	33,8
	III	428,8	429,0	-0,1	258,0	239,0	81,0	80,4	71,0	78,8	18,8	30,7
	IV	421,3	416,7	4,7	253,7	228,6	80,8	79,9	67,8	75,5	19,0	32,7
2002	I	423,9	409,4	14,5	264,2	229,2	80,2	79,7	59,7	68,7	19,7	31,7
	II	425,8	415,8	10,0	265,1	232,5	81,9	78,7	59,2	70,5	19,6	34,1
	III	430,6	409,7	20,9	266,2	230,3	82,7	78,4	59,3	68,9	22,4	32,1
	IV	425,3	407,7	17,6	262,4	232,8	81,4	76,1	58,2	66,0	23,3	32,7
2001	marras	137,4	137,4	0,0	84,4	76,9	26,4	26,6	20,7	22,9	6,0	11,0
	joulu	142,3	141,2	1,1	84,0	75,6	27,8	27,1	24,4	27,4	6,2	11,0
2002	tammi	142,1	135,5	6,7	86,7	75,4	26,8	26,8	21,5	24,5	7,0	8,8
	helmi	141,4	137,8	3,6	88,2	76,5	26,5	26,7	20,6	23,3	6,1	11,3
	maalis	140,3	136,1	4,3	89,3	77,3	26,8	26,2	17,6	21,0	6,6	11,6
	huhti	141,4	140,6	0,9	87,6	77,2	27,2	26,8	20,1	25,3	6,5	11,4
	touko	141,9	136,6	5,3	88,2	76,2	27,5	25,7	19,7	23,5	6,6	11,2
	kesä	142,4	138,6	3,8	89,4	79,2	27,2	26,2	19,4	21,8	6,5	11,5
	heinä	141,0	136,6	4,4	86,9	75,9	26,6	26,4	20,2	24,0	7,4	10,3
	elo	145,7	137,2	8,5	90,2	77,3	27,2	26,4	20,5	23,0	7,8	10,5
	syys	143,9	135,9	8,0	89,2	77,1	28,8	25,6	18,6	21,9	7,3	11,4
	loka	142,4	139,2	3,2	88,0	78,4	27,3	26,1	19,8	22,9	7,3	11,8
	marras	143,6	136,8	6,8	88,1	76,5	27,4	25,8	20,4	23,0	7,7	11,5
	joulu	139,3	131,7	7,6	86,2	77,8	26,6	24,2	18,1	20,2	8,4	9,4
2003	tammi	142,9	142,4	0,4	88,2	79,1	28,1	25,8	19,8	26,7	6,8	10,9

Lähde: EKP.

1) Viimeaikaisen ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

Taulukko 8.3

Maksutase: tuotannontekijäkorvaukset

(miljardia euroa, bruttovirrat)

	Yhteensä		Palkansaaja-korvaukset		Pääomakorvaukset							
	Tulot 1	Menot 2	Tulot 3	Menot 4	Yhteensä		Suorat sijoitukset		Arvopaperisijoitukset		Muut sijoitukset	
					Tulot 5	Menot 6	Tulot 7	Menot 8	Tulot 9	Menot 10	Tulot 11	Menot 12
1999	207,0	244,3	12,7	5,0	194,4	239,4	42,7	51,2	63,9	102,3	87,8	85,8
2000	267,9	295,0	13,2	5,4	254,8	289,5	60,1	64,3	76,4	107,5	118,3	117,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	282,0	321,7	14,2	6,4	267,8	315,3	68,8	67,4	81,9	117,7	117,1	130,2
2001 III	65,9	74,9	3,5	1,8	62,4	73,1	15,0	15,0	19,9	27,4	27,5	30,7
2001 IV	70,2	74,6	3,7	1,5	66,6	73,1	19,0	20,8	21,9	22,3	25,7	30,0
2002 I	58,3	65,7	3,5	1,2	54,8	64,5	11,6	12,7	20,1	26,6	23,0	25,2
2002 II	62,6	78,6	3,7	1,6	59,0	77,1	17,1	16,0	22,1	38,8	19,7	22,3
2002 III	55,1	65,9	3,7	1,8	51,4	64,2	10,9	11,5	20,3	31,1	20,2	21,5

	Suorien sijoitusten tuotot				Arvopaperisijoitusten tuotot			
	Oman pääoman tuotot		Korot		Oman pääoman tuotot		Korot	
	Tulot 13	Menot 14	Tulot 15	Menot 16	Tulot 17	Menot 18	Tulot 19	Menot 20
1999	36,2	46,7	6,5	4,5	9,5	34,0	54,4	68,4
2000	49,2	56,6	10,9	7,7	14,2	30,6	62,1	76,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>								
2001	58,7	58,7	10,2	8,7	17,3	43,8	64,5	73,9
2001 III	12,9	13,2	2,1	1,8	3,8	8,6	16,1	18,8
2001 IV	15,9	18,9	3,1	1,9	4,8	6,3	17,1	16,0
2002 I	9,5	11,4	2,1	1,3	4,5	8,4	15,7	18,2
2002 II	15,3	14,8	1,8	1,2	6,8	23,9	15,4	14,9
2002 III	9,5	10,2	1,5	1,3	4,3	10,6	16,0	20,6

Lähde: EKP.

Taulukko 8.4

Maksutase: suorat sijoitukset¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

	Euroalueelta ulkomaille							Ulkomailta euroalueelle							
	Yhteensä	Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot			Muu pääoma, lähinnä konsernien sisäisiä lainoja			Yhteensä	Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot			Muu pääoma, lähinnä konsernien sisäisiä lainoja			
		Yhteensä	Raha-laitokset ²⁾	Muut kuin raha-laitokset	Yhteensä	Raha-laitokset ²⁾	Muut kuin raha-laitokset		Yhteensä	Raha-laitokset ²⁾	Muut kuin raha-laitokset	Yhteensä	Raha-laitokset ²⁾	Muut kuin raha-laitokset	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
1997	-93,1	.	.	.	.	.	48,6	.	.	.	.	.	.		
1998	-172,8	.	.	.	.	.	91,5	.	.	.	.	.	.		
1999	-320,5	-239,2	-25,0	-214,2	-81,3	-0,6	-80,7	200,4	146,6	3,5	143,0	53,8	0,2	53,6	
2000	-436,3	-344,8	-35,8	-309,0	-91,5	-0,3	-91,2	424,0	298,1	12,2	285,9	125,9	0,1	125,8	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	-255,8	-164,1	-13,2	-150,9	-91,7	-0,7	-91,0	154,3	103,1	5,3	97,8	51,2	0,7	50,5	
2002	-151,0	-129,6	-18,4	-111,2	-21,4	-0,6	-20,8	129,9	82,6	2,5	80,1	47,3	0,3	47,0	
2001	IV	-28,2	-26,9	-3,1	-23,7	-1,3	-0,1	-1,3	44,7	16,6	8,4	8,2	28,1	0,1	28,0
2002	I	-56,0	-42,2	-2,2	-40,0	-13,8	0,0	-13,8	41,0	26,1	1,1	24,9	15,0	0,0	15,0
	II	-45,8	-29,1	-6,5	-22,5	-16,8	-0,3	-16,5	37,9	21,3	2,6	18,7	16,6	0,1	16,5
	III	-27,7	-31,8	-5,2	-26,7	4,2	-0,1	4,3	21,0	12,2	-0,5	12,8	8,8	0,6	8,2
	IV	-21,4	-26,5	-4,5	-22,0	5,1	-0,1	5,2	30,0	23,0	-0,7	23,7	7,0	-0,4	7,3
2001	marras	-17,8	-7,8	0,3	-8,1	-9,9	0,0	-9,9	29,5	14,2	1,9	12,3	15,3	0,0	15,2
	joulu	-17,8	-10,8	-2,8	-8,0	-6,9	0,0	-6,9	18,6	12,0	6,3	5,7	6,6	0,0	6,6
2002	tammi	-8,5	-9,4	-0,5	-8,9	1,0	0,0	0,9	8,5	3,0	0,2	2,8	5,5	0,1	5,5
	helmi	-20,1	-5,0	-0,3	-4,7	-15,1	0,0	-15,1	11,2	3,3	1,1	2,2	7,8	0,0	7,8
	maalis	-27,5	-27,8	-1,4	-26,3	0,3	-0,1	0,4	21,4	19,7	-0,2	19,9	1,6	0,0	1,7
	huhti	-6,8	-2,3	-4,2	1,9	-4,5	0,0	-4,5	16,1	9,3	1,9	7,3	6,8	0,0	6,9
	touko	-17,8	-10,7	-1,2	-9,5	-7,1	0,0	-7,1	19,1	6,2	0,6	5,6	12,9	0,0	12,9
	kesä	-21,2	-16,1	-1,1	-14,9	-5,2	-0,3	-4,9	2,7	5,8	0,0	5,8	-3,1	0,1	-3,2
	heinä	-12,7	-14,0	-3,4	-10,6	1,3	0,0	1,3	6,1	2,8	0,9	1,9	3,3	0,0	3,4
	elo	-0,2	-6,1	-0,3	-5,9	5,9	-0,1	6,0	3,4	2,6	-0,8	3,4	0,7	0,7	0,0
	syys	-14,7	-11,7	-1,5	-10,2	-3,0	0,0	-3,0	11,5	6,8	-0,6	7,4	4,7	-0,1	4,8
	loka	-11,4	-6,4	-0,8	-5,7	-5,0	0,0	-4,9	6,4	5,4	0,1	5,3	1,0	-0,3	1,3
	marras	-10,5	-5,9	-0,4	-5,5	-4,6	0,0	-4,5	14,4	7,2	-0,4	7,6	7,1	0,0	7,1
	joulu	0,4	-14,2	-3,4	-10,8	14,6	-0,1	14,7	9,3	10,4	-0,3	10,8	-1,2	-0,1	-1,1
2003	tammi	-12,1	-6,7	-0,8	-5,9	-5,5	0,0	-5,5	10,4	8,1	0,3	7,8	2,2	0,0	2,2

Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-).

2) Ei sisällä eurojärjestelmää.

Taulukko 8.5

Maksutase: arvopaperisijoitukset¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

1. Vaateittain²⁾

	Yhteensä		Osakkeet		Velkapaperit						
	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset			Velat			
					Yhteensä	Joukkolainat	Rahamarkkinapaperit	Yhteensä	Joukkolainat	Rahamarkkinapaperit	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1998	-363,3	253,3	-116,2	104,0	-247,1	-238,9	-8,2	149,3	121,6	27,7	
1999	-311,3	268,3	-156,5	92,3	-154,8	-155,0	0,1	176,0	117,0	59,0	
2000	-411,3	296,1	-287,9	50,8	-123,4	-114,6	-8,8	245,4	232,2	13,2	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	-288,0	326,1	-108,6	231,1	-179,4	-158,7	-20,7	95,0	90,4	4,5	
2002	-176,1	226,6	-37,1	76,2	-139,0	-83,4	-55,6	150,3	104,4	45,9	
2001	IV	-87,0	92,3	-24,8	60,5	-62,2	-51,3	-10,9	31,8	28,6	3,1
2002	I	-73,0	21,2	-33,6	30,4	-39,4	-20,8	-18,6	-9,2	1,0	-10,2
	II	-52,1	109,6	-13,6	30,9	-38,5	-23,4	-15,1	78,7	52,5	26,2
	III	-18,5	48,1	12,9	4,1	-31,4	-17,0	-14,4	44,0	23,0	21,0
	IV	-32,5	47,7	-2,8	10,9	-29,7	-22,2	-7,5	36,8	27,9	8,9
2001	marras	-40,8	60,7	-10,2	24,8	-30,6	-17,1	-13,6	35,9	37,8	-1,9
	joulu	-13,5	-2,5	-6,6	12,6	-6,8	-16,4	9,5	-15,1	-18,2	3,1
2002	tammi	-26,9	-14,6	-14,9	12,9	-12,0	-2,4	-9,6	-27,5	-15,5	-12,0
	helmi	-17,8	4,9	-8,8	8,0	-8,9	-5,4	-3,6	-3,1	0,0	-3,0
	maalis	-28,3	30,9	-9,8	9,5	-18,5	-13,0	-5,4	21,4	16,5	4,9
	huhti	-13,0	25,0	-1,7	5,0	-11,2	-9,7	-1,5	20,0	12,7	7,3
	touko	-29,1	58,9	-5,8	26,8	-23,3	-14,3	-9,0	32,1	18,8	13,3
	kesä	-10,1	25,7	-6,1	-0,9	-4,0	0,6	-4,6	26,6	21,0	5,6
	heinä	-16,1	23,0	-6,3	3,3	-9,8	-1,4	-8,4	19,7	10,5	9,2
	elo	-3,4	9,4	5,2	-0,7	-8,6	-10,0	1,5	10,1	0,0	10,1
	syys	1,1	15,7	14,1	1,5	-13,0	-5,5	-7,5	14,2	12,5	1,8
	loka	-2,4	21,8	0,6	-4,2	-3,0	-6,7	3,7	26,0	12,1	13,9
	marras	-11,7	21,4	1,6	14,5	-13,3	-6,9	-6,3	6,8	12,1	-5,3
	joulu	-18,5	4,6	-5,1	0,5	-13,4	-8,6	-4,9	4,0	3,8	0,3
2003	tammi	-23,2	8,5	2,1	12,2	-25,3	-17,6	-7,7	-3,7	1,6	-5,3

2. Saamiset vaateittain ja omistajasektoreittain

	Osakkeet					Velkapaperit										
	Eurojärjestelmä	Rahalaitokset ³⁾	Muut kuin rahalaitokset			Eurojärjestelmä	Joukkolainat			Rahamarkkinapaperit						
			Yhteensä	Julkisyhteisöt	Muut sektorit		Eurojärjestelmä	Rahalaitokset ³⁾	Muut kuin rahalaitokset		Eurojärjestelmä	Rahalaitokset ³⁾	Muut kuin rahalaitokset			
									Yhteensä	Julkisyhteisöt			Muut sektorit	Yhteensä	Julkisyhteisöt	Muut sektorit
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
1999	0,1	-1,5	-155,1	-2,1	-153,0	0,1	-15,4	-139,7	-1,7	-138,0	0,9	-8,1	7,3	-0,1	7,5	
2000	-0,1	-4,3	-283,5	-2,6	-280,9	-1,9	-46,3	-66,4	-1,5	-64,9	2,2	-15,5	4,5	-1,0	5,5	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001	-0,4	3,8	-112,0	-2,0	-110,0	1,9	-71,6	-88,9	-1,2	-87,7	-2,3	-34,3	16,0	-0,1	16,1	
2002	-0,4	-6,7	-30,1	.	.	1,2	-8,7	-75,9	.	.	2,0	-35,9	-21,7	.	.	
2001	IV	-0,1	4,7	-29,4	-0,5	-28,9	-0,7	-38,1	-12,4	-0,3	-12,2	-0,3	-3,8	-6,8	1,9	-8,8
2002	I	0,0	-4,9	-28,7	-1,4	-27,3	0,4	-4,5	-16,7	-0,5	-16,2	0,8	-13,6	-5,8	-1,2	-4,6
	II	-0,1	-3,6	-10,0	-2,0	-7,9	2,4	-2,1	-23,7	0,2	-23,9	0,0	-2,4	-12,7	-0,1	-12,6
	III	-0,1	2,8	10,2	-0,6	10,8	-1,1	-3,5	-12,4	-0,3	-12,1	0,9	-13,6	-1,7	0,2	-1,9
	IV	-0,1	-1,0	-1,6	.	.	-0,5	1,3	-23,1	.	.	0,4	-6,3	-1,6	.	.
2002	elo	-0,3	3,2	2,3	.	.	0,0	-5,1	-4,9	.	.	-0,1	0,0	1,6	.	.
	syys	0,4	-0,9	14,6	.	.	-0,4	0,2	-5,3	.	.	0,4	-6,1	-1,9	.	.
	loka	-0,2	-0,6	1,5	.	.	-0,5	3,2	-9,5	.	.	0,4	2,8	0,6	.	.
	marras	0,1	-0,4	1,9	.	.	0,2	-6,9	-0,2	.	.	-0,1	-8,9	2,7	.	.
	joulu	0,0	0,0	-5,0	.	.	-0,2	4,9	-13,3	.	.	0,1	-0,2	-4,8	.	.
2003	tammi	0,0	1,6	0,5	.	.	0,0	-12,7	-4,8	.	.	-0,3	-10,9	3,4	.	.

Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-).

2) Viimeaikaisien ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

3) Ei sisällä eurojärjestelmää.

Taulukko 8.6

Maksutase: muut sijoitukset ja valuuttavaranto

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

1. Muut sijoitukset sektoreittain^{1), 2)}

	Yhteensä		Eurojärjestelmä		Julkisyhteisöt		Rahalaitokset (pl. eurojärjestelmä)						Muut sektorit		
	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Yhteensä		Pitkäaikaiset		Lyhytaikaiset		Saamiset	Velat	
							Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1998	-81,9	204,9	-0,7	3,5	-1,0	-6,1	-22,6	192,4	-37,6	40,4	15,0	152,0	-57,6	15,2	
1999	-31,9	192,7	-2,0	6,6	3,3	-13,0	16,3	161,2	-47,2	53,8	63,5	107,4	-49,4	37,8	
2000	-178,9	361,0	-1,1	0,9	-2,2	0,9	-130,3	289,4	-50,0	53,0	-80,4	236,3	-45,3	69,8	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	-240,9	249,6	0,6	4,4	2,9	-1,1	-227,2	234,1	-44,4	20,1	-182,9	214,0	-17,2	12,2	
2002	-223,6	39,1	-1,2	0,1	-0,8	-6,8	-164,7	27,4	-30,5	52,6	-134,3	-25,2	-56,8	18,5	
2001	IV	-61,3	11,0	-0,4	3,7	1,9	4,2	-45,9	4,7	-17,6	-8,7	-28,3	13,4	-16,9	-1,7
2002	I	19,1	22,8	-0,4	1,2	-0,7	-8,4	18,4	25,8	-2,1	10,2	20,4	15,6	1,8	4,1
	II	-73,9	-8,3	-0,6	-3,5	0,9	3,9	-62,4	-11,2	-7,5	20,3	-54,9	-31,6	-11,8	2,5
	III	-65,1	0,8	0,3	-0,1	-0,6	-2,8	-35,7	9,1	-4,9	5,9	-30,8	3,2	-29,1	-5,4
	IV	-103,7	23,9	-0,4	2,5	-0,4	0,4	-85,1	3,7	-16,0	16,1	-69,0	-12,4	-17,8	17,3
2001	marras	-61,4	25,7	0,0	2,0	2,5	2,5	-53,3	22,4	-9,6	-13,3	-43,6	35,7	-10,6	-1,2
	joulu	35,5	-28,3	0,1	-2,8	0,1	-0,4	30,5	-24,3	-4,3	2,7	34,8	-27,0	4,8	-0,8
2002	tammi	1,3	-7,0	-0,7	2,6	-1,4	-8,8	14,3	0,5	-1,5	5,5	15,9	-5,0	-10,9	-1,3
	helmi	26,2	-1,8	-0,1	-3,8	1,0	-1,6	5,3	12,3	-6,6	1,2	11,9	11,1	20,1	-8,8
	maalis	-8,5	31,6	0,4	2,4	-0,2	2,1	-1,3	13,0	6,0	3,5	-7,3	9,5	-7,3	14,2
	huhti	-41,1	23,5	-0,4	-4,3	1,7	5,7	-29,8	22,5	-4,2	7,7	-25,6	14,8	-12,5	-0,3
	touko	-63,2	34,8	-0,1	-0,5	-0,1	-0,1	-56,0	36,5	-5,2	8,2	-50,8	28,3	-7,0	-1,1
	kesä	30,4	-66,7	-0,1	1,3	-0,7	-1,7	23,5	-70,2	1,9	4,4	21,5	-74,6	7,7	3,9
	heinä	-1,2	-9,3	0,4	2,7	-0,2	-1,2	13,6	-10,1	3,0	2,9	10,6	-13,0	-14,9	-0,7
	elo	7,1	-29,1	0,1	-5,0	-0,6	-2,2	12,7	-17,9	0,3	2,0	12,4	-19,9	-5,1	-4,0
	syys	-70,9	39,2	-0,2	2,1	0,3	0,6	-61,9	37,1	-8,2	0,9	-53,8	36,2	-9,0	-0,6
	loka	-69,6	31,6	-0,1	-0,3	-0,4	1,4	-53,9	22,0	-4,4	7,4	-49,5	14,6	-15,2	8,5
	marras	-81,0	42,5	0,9	1,2	-1,6	0,5	-65,6	34,7	-7,3	-7,5	-58,3	42,1	-14,7	6,1
	joulu	46,8	-50,2	-1,3	1,6	1,5	-1,5	34,4	-53,0	-4,4	16,2	38,7	-69,1	12,2	2,7
2003	tammi	2,3	-1,4	0,5	-2,4	-1,7	-6,1	17,8	1,9	2,4	9,0	15,4	-7,2	-14,3	5,3

2. Muut sijoitukset sektoreittain ja vaateittain¹⁾

2.1. Eurojärjestelmä

	Lainat / käteinen ja talletukset			Muut saamiset/velat		
	Saamiset	Velat	Netto	Saamiset	Velat	Netto
1999	-1,2	6,7	5,5	-0,8	-0,1	-0,9
2000	-1,1	0,9	-0,2	0,0	0,0	0,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>						
2001	0,6	4,4	5,0	0,0	0,0	0,0
2001	III	1,0	-1,0	0,0	0,0	0,0
	IV	-0,4	3,8	3,4	0,0	0,0
2002	I	-0,4	1,2	0,7	0,0	0,0
	II	-0,6	-3,5	-4,1	0,0	0,0
	III	0,3	-0,2	0,1	0,0	0,0

Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-).

2) Viimeaikaisten ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

2.2. Julkisyhteisöt

	Kauppaluotot			Lainat / käteinen ja talletukset			Muut saamiset/velat		
	Saamiset 7	Velat 8	Netto 9	Saamiset 10	Velat 11	Netto 12	Saamiset 13	Velat 14	Netto 15
1999	0,0	0,0	0,0	4,4	-13,1	-8,7	-1,2	0,2	-1,0
2000	0,1	0,0	0,1	-1,4	0,8	-0,5	-0,9	0,1	-0,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	-0,1	0,0	-0,1	4,4	-1,1	3,3	-1,4	0,1	-1,3
2001 III	0,0	0,0	0,0	-0,7	0,2	-0,6	-0,3	0,0	-0,3
2001 IV	0,0	0,0	0,0	2,1	4,1	6,2	-0,1	0,1	-0,1
2002 I	0,0	0,0	0,0	-0,4	-8,1	-8,5	-0,3	-0,3	-0,6
2002 II	1,4	0,0	1,4	-0,3	3,8	3,5	-0,3	0,2	-0,2
2002 III	0,0	0,0	0,0	-0,3	-2,8	-3,1	-0,2	0,0	-0,2

2.3. Rahalaitokset (pl. eurojärjestelmä)

	Lainat / käteinen ja talletukset			Muut saamiset/velat		
	Saamiset 16	Velat 17	Netto 18	Saamiset 19	Velat 20	Netto 21
1999	15,5	160,5	176,0	0,8	0,7	1,5
2000	-126,3	284,0	157,8	-4,1	5,3	1,3
<i>Euroalueen laajeneminen</i>						
2001	-213,3	224,3	10,9	-13,9	9,8	-4,1
2001 III	-53,9	-29,1	-82,9	-1,1	1,8	0,7
2001 IV	-41,2	3,4	-37,8	-4,7	1,3	-3,4
2002 I	23,9	19,8	43,7	-5,5	6,0	0,5
2002 II	-61,4	-9,9	-71,4	-0,9	-1,3	-2,2
2002 III	-33,4	7,1	-26,3	-2,3	2,0	-0,3

2.4. Muut sektorit

	Kauppaluotot			Lainat / käteinen ja talletukset			Muut saamiset/velat		
	Saamiset 22	Velat 23	Netto 24	Saamiset 25	Velat 26	Netto 27	Saamiset 28	Velat 29	Netto 30
1999	-7,5	4,8	-2,7	-18,9	21,7	2,8	-23,0	11,3	-11,7
2000	-14,5	10,4	-4,1	-25,2	64,4	39,2	-5,7	-5,0	-10,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	-0,6	0,7	0,1	-16,2	10,9	-5,3	-0,3	0,6	0,3
2001 III	0,8	-0,9	-0,1	-0,9	11,1	10,2	-1,9	1,4	-0,5
2001 IV	2,6	-1,2	1,3	-19,4	-1,0	-20,4	-0,1	0,6	0,5
2002 I	-0,6	-0,5	-1,1	3,9	3,4	7,3	-1,5	1,2	-0,3
2002 II	-3,4	-0,8	-4,2	-8,3	2,3	-5,9	-0,1	0,9	0,8
2002 III	-2,9	0,6	-2,3	-26,1	-7,3	-33,5	-0,1	1,4	1,3

3. Valuuttavaranto¹⁾

	Yhteensä 1	Kulta 2	Eryi- set nosto- oikeudet 3	Varanto- osuus IMF:ssä 4	Valuuttasaamiset							Muut saamiset 12
					Yhteensä 5	Käteinen ja talletukset		Arvopaperit			Johdan- naiset 11	
						Rahaviran- omaiset ja BIS 6	Pankit 7	Osakkeet 8	Joukko- lainat 9	Raha- markkina- paperit 10		
1999	10,1	0,3	1,0	2,0	6,1	12,5	-12,1	0,2	3,5	2,0	-0,1	0,8
2000	17,6	1,0	0,3	2,9	13,3	4,3	4,6	0,0	-5,6	10,1	-0,1	0,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	17,8	0,6	-1,0	-4,2	22,5	10,0	-5,3	-1,1	20,4	-1,6	0,0	0,0
2001 III	2,5	0,2	0,1	-4,5	6,7	-0,9	3,1	0,0	4,9	-0,4	0,0	0,0
2001 IV	3,3	0,1	-0,1	0,8	2,4	2,7	1,7	0,0	4,8	-6,9	0,0	0,0
2002 I	-3,1	-0,2	0,0	-0,4	-2,4	-1,7	-12,4	0,0	4,2	7,4	0,0	0,0
2002 II	6,7	0,5	0,5	-2,1	7,8	-0,6	1,2	0,0	4,3	3,1	-0,2	0,0
2002 III	-4,6	-0,1	-0,2	0,2	-4,6	-2,4	-3,0	0,0	1,9	-1,2	0,0	0,0

Lähde: EKP.

1) Lisäys (-), vähennys (+).

Taulukko 8.7

Ulkomainen varallisuus¹⁾ ja valuuttavaranto

(miljardia euroa [miljardia ecua vuonna 1997]; ajanjakson lopun kantatieto)

1. Yhteenvedo ulkomaisesta varallisuudesta

	Yhteensä		Suorat sijoitukset	Arvopaperisijoitukset	Johdannaiset	Muut sijoitukset	Valuuttavaranto
	1	% BKT:stä 2					
Ulkomainen nettovarallisuus^{2,3)}							
1997	16,3	0,3	181,5	-750,5	-5,9	223,8	367,3
1998	-170,1	-2,8	152,0	-748,5	2,3	86,5	337,6
1999	-297,3	-4,7	369,6	-881,2	16,0	-183,9	382,2
2000	-414,7	-6,3	428,4	-804,9	8,5	-437,2	390,4
2001	-152,2	-2,2	530,7	-682,7	-5,9	-387,0	392,7
Saamiset							
1999	5 796,7	92,5	1 174,5	2 058,1	111,1	2 070,8	382,2
2000	6 740,0	102,5	1 609,7	2 344,1	117,9	2 277,9	390,4
2001	7 459,4	109,3	1 859,9	2 499,8	123,7	2 583,4	392,7
Velat							
1999	6 094,0	97,2	804,9	2 939,3	95,1	2 254,7	-
2000	7 154,7	108,9	1 181,2	3 149,1	109,3	2 715,1	-
2001	7 611,6	111,5	1 329,2	3 182,5	129,5	2 970,5	-

2. Suorat sijoitukset

	Euroalueelta ulkomaille						Ulkomailta euroalueelle					
	Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot			Muu pääoma (lähinnä konsernien sisäisiä lainoja)			Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot			Muu pääoma (lähinnä konsernien sisäisiä lainoja)		
	Yhteensä	Rahalaitokset ⁴⁾	Muut kuin rahalaitokset	Yhteensä	Rahalaitokset ⁴⁾	Muut kuin rahalaitokset	Yhteensä	Rahalaitokset ⁴⁾	Muut kuin rahalaitokset	Yhteensä	Rahalaitokset ⁴⁾	Muut kuin rahalaitokset
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1999	938,7	85,7	853,0	235,8	1,8	234,0	606,3	24,3	582,0	198,6	1,7	196,9
2000	1 256,0	115,9	1 140,1	353,7	2,3	351,3	880,6	31,8	848,8	300,7	1,8	298,9
2001	1 478,4	132,0	1 346,4	381,5	2,6	378,9	985,6	42,4	943,2	343,6	2,6	341,0

3.1. Arvopaperisijoitukset vaateittain

	Osakkeet		Velkapaperit					
	Saamiset	Velat	Saamiset			Velat		
			Yhteensä	Joukkolainat	Rahamarkkinapaperit	Yhteensä	Joukkolainat	Rahamarkkinapaperit
1	2	3	4	5	6	7	8	
1999	1 013,6	1 698,1	1 044,4	937,2	107,2	1 241,2	1 138,5	102,7
2000	1 183,6	1 627,6	1 160,5	1 038,4	122,1	1 521,5	1 399,9	121,6
2001	1 111,5	1 577,6	1 388,3	1 208,1	180,1	1 604,9	1 505,5	99,4

3.2. Arvopaperisijoitukset: saamiset vaateittain ja sijoittajasektoreittain

	Osakkeet					Velkapaperit									
	Eurojärjestelmä	Rahalaitokset ⁴⁾	Muut kuin rahalaitokset			Joukkolainat				Rahamarkkinapaperit					
			Yhteensä	Julkisyhteisöt	Muut sektorit	Eurojärjestelmä	Rahalaitokset ⁴⁾	Muut kuin rahalaitokset		Eurojärjestelmä	Rahalaitokset ⁴⁾	Muut kuin rahalaitokset			
								Yhteensä	Julkisyhteisöt			Yhteensä	Julkisyhteisöt	Yhteensä	Julkisyhteisöt
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
1999	0,4	25,9	987,3	4,1	983,2	4,5	257,2	675,4	6,2	669,3	2,6	68,5	36,1	0,2	35,9
2000	0,9	42,7	1 140,0	5,6	1 134,4	3,4	328,5	706,5	5,7	700,9	0,5	85,6	36,0	0,1	35,8
2001	1,2	43,7	1 066,7	6,6	1 060,0	2,1	422,1	784,0	8,0	776,0	2,8	125,2	52,1	0,2	51,9

Lähde: EKP.

1) 12 maata käsittävän euroalueen tietoja eli Kreikan tiedot ovat mukana.

2) Saamiset vähennettynä veloilla.

3) Viimeaikaisten ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

4) Ei sisällä eurojärjestelmää.

4. Muut sijoitukset sektoreittain ja vaateittain

	Eurojärjestelmä						Julkisyhteisöt							
	Yhteensä		Lainat / käteinen ja talletukset		Muut saamiset/velat		Yhteensä		Kauppaluotot		Lainat / käteinen ja talletukset		Muut saamiset/velat	
	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1999	3,1	27,4	3,0	27,1	0,1	0,3	125,5	57,3	2,5	0,1	72,4	45,4	50,6	11,8
2000	3,0	32,2	2,9	31,9	0,1	0,3	133,8	60,0	2,8	0,2	77,5	47,7	53,5	12,1
2001	3,0	36,4	2,9	36,2	0,1	0,2	132,5	63,8	3,1	0,2	73,6	51,4	55,9	12,3

	Rahalaitokset (pl. eurojärjestelmä)						Muut sektorit							
	Yhteensä		Lainat / käteinen ja talletukset		Muut saamiset/velat		Yhteensä		Kauppaluotot		Lainat / käteinen ja talletukset		Muut saamiset/velat	
	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat
	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
1999	1 317,7	1 823,5	1 291,8	1 798,1	25,9	25,5	624,5	346,5	161,0	90,7	394,2	225,7	69,3	30,1
2000	1 458,5	2 168,4	1 421,4	2 126,4	37,1	42,0	682,6	454,5	179,5	110,2	418,9	314,8	84,2	29,5
2001	1 719,5	2 407,3	1 668,6	2 354,1	50,9	53,2	728,4	462,9	177,6	109,7	478,4	321,9	72,4	31,4

5. Eurojärjestelmän ja Euroopan keskuspankin valuuttavaranto ja siihen liittyvät saamiset¹⁾

(miljardia euroa; ajanjakson lopun kantatieto, ellei toisin mainita)

	Valuuttavaranto														Lisätieto: valuuttavarantoon liittyvät saamiset
	Yhteensä	Kulta	Valuuttasaamiset											Muut saamiset	
			Miljoonaa troy- unssia ²⁾	Erytiset nosto- oikeudet	Varanto- osuus IMF:ssä	Yhteensä	Käteinen ja talletukset		Arvopaperit				Johdan- naiset		
							Raha- viran- omaiset ja BIS	Pankit	Yhteensä	Osak- keet	Joukko- lainat	Raha- mark- kina- paperit			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	

Eurojärjestelmä³⁾

1998 joulukuu ⁴⁾	329,4	99,6	404,131	5,2	23,4	201,2	12,6	19,6	169,0	0,0	116,6	52,4	0,0	0,0	7,6
1999 joulukuu	372,1	116,4	402,758	4,5	24,3	226,9	13,5	23,0	190,7	0,0	133,9	56,8	-0,2	0,0	14,6
2000 joulukuu	377,2	117,1	399,537	4,3	20,8	235,0	9,7	20,1	204,4	0,0	154,0	50,4	0,7	0,0	15,8
2001 tammi 1.	390,4	118,4	404,157	4,3	21,2	246,5	16,8	20,5	208,5	0,0	158,1	50,4	0,7	0,0	16,3
2001 joulukuu	392,7	126,1	401,876	5,5	25,3	235,8	8,0	25,9	201,5	1,2	147,0	53,3	0,4	0,0	24,7
2002 marraskuun joulukuu	372,6	128,5	399,951	5,0	25,4	213,7	10,0	39,0	164,5	-	-	-	0,2	0,0	21,8
	366,1	130,4	399,022	4,8	25,0	205,8	10,3	35,3	159,8	-	-	-	0,4	0,0	22,4
2003 tammi	363,4	135,5	398,728	4,7	24,4	198,8	13,1	38,5	146,6	-	-	-	0,6	0,0	20,4
helmi	352,7	128,2	397,765	4,8	24,3	195,4	10,4	38,4	146,0	-	-	-	0,5	0,0	19,3

Euroopan keskuspankki⁵⁾

1999 joulukuu	49,3	7,0	24,030	0,0	0,0	42,3	0,3	7,8	34,3	0,0	27,8	6,5	0,0	0,0	2,6
2000 joulukuu	45,3	7,0	24,030	0,0	0,0	38,2	0,6	6,8	30,6	0,0	20,4	10,2	0,3	0,0	3,8
2001 joulukuu	49,3	7,8	24,656	0,1	0,0	41,4	0,8	7,0	33,6	0,0	23,5	10,1	0,0	0,0	3,6
2002 marraskuun joulukuu	45,1	7,9	24,656	0,2	0,0	37,0	1,4	9,4	26,2	-	-	-	0,0	0,0	3,3
	45,5	8,1	24,656	0,2	0,0	37,3	1,2	9,9	26,1	-	-	-	0,0	0,0	3,0
2003 tammi	42,9	8,4	24,656	0,2	0,0	34,4	0,8	9,5	24,1	-	-	-	0,0	0,0	2,9
helmi	42,4	7,9	24,656	0,2	0,0	34,3	1,3	8,8	24,2	-	-	-	0,0	0,0	2,6

Lähde: EKP.

1) Valuuttavarantoa ja valuuttamääräistä likviditeettiä koskevan raportointimallin mukaisia lisätietoja on saatavissa EKP:n verkkosivuilla.

2) Eurojärjestelmän kultavarantojen muutos johtuu siitä, että eräs keskuspankki myi kultaa 26.9.1999 tehdyn keskuspankkien kultasopimuksen ehtojen mukaisesti.

3) Kattavuus- ja arvostuserojen vuoksi luvut eivät ole täysin verrattavissa taulukon 1.1 lukuun.

4) Tilanne 1.1.1999.

5) Osa eurojärjestelmän valuuttavarantoa.

9 Euroalueen ulkomaankauppa

Taulukko 9

1. Arvot, määrät ja yksikköarvot hyödykkeittäin^{1), 2)}

(kausivaihtelusta puhdistamaton, ellei toisin mainita)

	Tavaroiden vienti (fob)					Tavaroiden tuonti (cif)					Yhteensä (kp.) (2000 = 100)			
	Yhteensä	Raaka- aineet ja tuotanto- hyödykkeet	Investoin- titavarat	Kulutus- tavarat	Lisätieto: Valmistetut tavarat	Yhteensä	Raaka- aineet ja tuotanto- hyödykkeet	Investoin- titavarat	Kulutus- tavarat	Lisätieto: Valmistetut tavarat	Öljy	Vienti	Tuonti	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Arvot (miljardia euroa; 2000 = 100 sarakkeet 12 ja 13)														
1999	832,8	386,5	183,2	224,2	725,0	781,2	423,2	143,6	192,1	590,6	61,5	82,5	78,1	
2000	1 013,7	482,6	221,7	265,4	883,2	1 008,4	579,8	179,4	218,1	730,2	118,9	100,0	100,0	
Euroalueen laajeneminen														
2001	1 060,7	491,4	236,0	287,0	930,7	1 011,0	574,9	178,3	226,0	738,0	107,5	106,3	98,9	
2002	1 073,1	489,6	226,5	301,1	935,8	970,4	544,2	159,5	226,9	704,4	102,0	107,5	94,9	
2001	IV	272,7	122,2	63,2	75,0	238,7	247,4	136,7	45,0	57,2	181,7	23,1	104,8	94,1
2002	I	258,5	118,9	53,8	72,8	225,9	239,5	134,8	39,5	55,8	175,8	22,7	107,4	94,3
	II	272,8	127,4	57,4	74,8	238,3	248,4	141,7	40,6	57,0	180,6	25,8	108,0	95,9
	III	265,4	120,2	55,4	75,9	231,5	232,9	130,2	37,7	56,1	169,4	26,0	107,7	94,4
	IV	276,3	123,1	59,9	77,7	240,0	249,5	137,5	41,7	58,1	178,6	27,5	106,9	95,1
2002	elo	81,2	36,9	17,5	22,7	70,8	71,4	39,3	11,5	17,5	51,6	8,4	109,5	95,1
	syys	89,6	40,5	18,3	25,9	78,0	80,4	45,2	13,4	18,8	58,6	8,7	108,3	94,3
	loka	98,6	43,9	20,4	28,9	85,9	89,0	50,1	14,0	20,9	64,2	9,9	106,6	95,5
	marras	92,9	41,5	20,0	26,4	80,9	83,1	45,4	14,6	19,3	60,1	8,3	108,6	95,9
	joulu	84,8	37,8	19,5	22,4	73,3	77,4	41,9	13,0	18,0	54,3	9,3	105,6	93,8
2003	tammi	81,4	38,2	16,1	22,4	70,7	82,9	46,5	13,2	18,8	58,7	9,8	106,7	97,2
Määrät (vuotuinen prosenttimuutos; 2000 = 100 sarakkeet 12 ja 13)														
1999	2,2	2,8	-0,8	3,3	1,4	6,1	3,5	12,9	7,7	7,1	6,0	89,3	95,2	
2000	12,4	12,5	12,7	12,7	13,6	5,9	6,8	11,7	4,5	8,9	4,7	100,0	100,0	
Euroalueen laajeneminen														
2001	5,1	1,8	8,6	7,9	5,8	-1,2	-1,0	-3,9	-0,1	-1,7	-1,6	105,3	98,8	
2002	1,8	1,0	-3,5	4,3	1,2	-1,5	-2,5	-8,2	1,6	-2,7	-1,5	107,2	97,2	
2001	IV	-0,4	-3,8	0,9	3,1	-0,5	-5,7	-4,9	-12,8	-1,7	-8,0	0,5	104,1	96,7
2002	I	-2,3	-3,8	-7,1	1,9	-3,0	-6,1	-17,9	-1,0	-8,8	-1,3	106,0	96,7	
	II	2,7	2,7	-2,5	4,8	2,4	-1,4	-1,7	-9,4	2,4	-2,7	-3,1	107,2	97,6
	III	4,7	3,5	-0,3	6,5	3,9	0,8	-0,6	-0,3	1,6	0,7	-2,6	108,5	97,2
	IV	2,3	1,8	-4,0	4,2	1,6	0,4	-1,9	-4,2	3,0	0,0	-0,9	107,3	97,2
2002	elo	0,6	-0,4	-3,1	3,5	0,1	-3,1	-4,7	-0,9	-3,6	-3,4	-5,7	110,1	98,0
	syys	8,9	9,1	4,5	8,1	8,8	3,8	2,1	2,6	4,6	3,9	-3,9	109,0	96,9
	loka	0,5	-0,6	-7,2	3,8	-0,4	0,0	-0,8	-6,9	2,2	-0,2	-0,7	106,9	97,8
	marras	1,9	0,4	-1,3	4,0	1,9	-2,9	-5,9	-3,3	-1,1	-3,6	-3,5	108,7	98,0
	joulu	4,8	6,1	-3,1	4,5	3,6	4,5	1,4	-2,5	8,5	4,4	1,1	106,3	95,7
2003	tammi	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
Yksikköarvot (vuotuinen prosenttimuutos; 2000 = 100 sarakkeet 12 ja 13)														
1999	2,3	1,7	2,7	1,4	2,4	3,5	3,9	3,4	1,4	2,0	39,4	92,4	82,1	
2000	8,3	11,0	7,4	5,1	7,2	21,9	28,3	11,8	8,7	13,5	84,8	100,0	100,0	
Euroalueen laajeneminen														
2001	1,0	0,7	0,3	1,9	1,0	0,2	-1,3	1,6	2,8	1,6	-11,0	100,9	100,2	
2002	-0,6	-1,4	-0,5	0,6	-0,7	-2,4	-2,8	-2,3	-1,1	-1,8	-3,4	100,3	97,8	
2001	IV	-1,6	-3,1	-0,2	0,2	-1,0	-7,5	-11,5	-2,8	-1,0	-2,6	-34,5	100,7	97,5
2002	I	0,9	-0,5	1,3	2,9	0,9	-3,4	-5,5	-0,7	1,1	-0,7	-16,4	101,4	97,6
	II	-0,7	-1,4	-0,4	0,6	-0,7	-3,1	-4,1	-1,8	-1,2	-1,8	-7,8	100,8	98,3
	III	-1,8	-2,6	-1,8	-0,5	-1,8	-3,6	-3,7	-3,7	-2,8	-2,9	-4,6	99,3	97,2
	IV	-1,0	-1,0	-1,3	-0,6	-1,1	0,5	2,5	-3,3	-1,4	-1,7	19,8	99,7	97,9
2002	elo	-1,6	-2,2	-2,2	-0,1	-1,5	-3,7	-3,5	-4,2	-3,1	-3,4	-3,5	99,5	97,1
	syys	-1,4	-2,5	-1,4	0,3	-1,5	-1,7	-1,5	-1,8	-1,7	-1,4	0,4	99,4	97,4
	loka	0,0	-0,3	-0,9	1,1	0,0	1,2	3,1	-2,2	-0,4	-0,8	19,6	99,8	97,8
	marras	-0,9	-0,8	-1,3	-0,5	-1,0	0,2	1,8	-3,3	-0,8	-1,5	15,4	99,9	97,9
	joulu	-2,0	-1,9	-1,8	-2,2	-2,2	0,0	2,7	-4,3	-3,0	-2,9	24,8	99,4	98,1
2003	tammi	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	

Lähteet: Eurostat ja Eurostatin laskelmiin perustuvat EKP:n laskelmat (määrälaskelmat ja yksikköarvojen puhdistus kausivaihtelusta).

1) Määritelmien, kattavuuden ja kirjausajankohdan erojen vuoksi Eurostatin kokoamat ulkomaankaupan tilastot eivät ole täysin vertailukelpoisia EKP:n kokoaman maksutasetilaston tavarat-erän kanssa (taulukko 8.2).

2) Hyödykejako sarakkeissa 2–4 ja 7–9 noudattaa Broad Economic Categories -luokitusta. Valmistettujen tavaroiden (sarakkeet 5 ja 10) ja öljyn (sarake 11) hyödykejako noudattaa SITC-luokitusta (3. tarkistettu laitos).

2. Maaryhmittäin ja maittain¹⁾

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton, ellei toisin mainita)

	Yhteensä	Yhteensä (kp.)	Iso- Britannia	Ruotsi	Tanska	Hakija- maat	Sveitsi	Yhdys- vallat	Japani	Aasia pl. Japani	Afrikka	Latina- lainen Amerikka	Muut maat	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Vienti (fob)														
1999	832,8	-	161,4	33,1	21,1	102,9	56,1	135,1	26,8	119,2	48,4	39,1	89,6	
2000	1 013,7	-	189,7	38,8	23,2	131,0	63,4	171,4	34,2	151,6	56,1	46,7	107,8	
Euroalueen laajeneminen														
2001	1 060,7	-	201,7	36,9	24,3	137,1	66,3	180,0	34,5	165,3	60,3	49,8	104,4	
2002	1 073,1	-	202,9	36,7	24,6	147,7	63,7	180,7	32,5	169,8	59,5	42,9	.	
2001	IV	272,7	262,4	50,8	9,6	6,2	36,0	16,2	45,0	8,8	43,3	15,8	12,6	28,4
2002	I	258,5	268,7	51,8	9,2	6,0	34,0	15,9	44,6	7,9	39,4	14,0	10,2	25,6
	II	272,8	270,3	51,3	9,3	6,2	38,4	16,2	45,9	7,8	42,8	15,6	11,3	28,1
	III	265,4	269,7	49,8	8,3	6,0	36,6	15,6	44,1	8,3	42,8	14,8	10,5	28,6
	IV	276,3	267,6	50,0	9,9	6,5	38,8	16,0	46,1	8,5	44,9	15,1	10,9	.
2002	elo	81,2	91,3	14,9	2,7	1,8	10,9	4,8	14,0	2,5	13,3	4,8	3,3	8,3
	syys	89,6	90,3	17,3	3,1	2,2	12,8	5,4	14,4	2,8	14,2	4,7	3,2	9,4
	loka	98,6	88,9	17,9	3,6	2,3	14,0	5,8	16,6	3,0	15,6	5,3	4,1	10,3
	marras	92,9	90,6	17,2	3,5	2,2	13,3	5,5	15,7	2,9	14,4	4,8	3,4	.
	joulu	84,8	88,1	14,9	2,8	1,9	11,4	4,7	13,8	2,6	14,9	5,0	3,4	.
2003	tammi	81,4	89,0	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Muutos edellisestä vuodesta, %														
2003	tammi	0,3	-	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Tuonti (cif)														
1999	781,2	-	131,0	33,2	18,6	80,4	43,2	113,2	53,9	151,8	49,0	30,4	76,5	
2000	1 008,4	-	156,6	38,0	21,8	101,2	49,8	140,7	65,5	211,6	72,2	39,7	111,5	
Euroalueen laajeneminen														
2001	1 011,0	-	153,9	34,3	21,3	117,3	52,9	138,1	58,6	207,9	74,0	40,9	111,8	
2002	970,4	-	143,2	34,1	21,5	123,5	51,9	124,5	52,0	202,6	68,5	38,9	.	
2001	IV	247,4	240,9	39,0	8,7	5,7	30,0	14,0	32,7	13,5	50,4	16,9	9,4	27,0
2002	I	239,5	241,3	36,1	8,2	5,1	29,3	12,7	32,9	12,8	49,2	17,8	9,3	26,1
	II	248,4	245,5	37,4	8,9	5,2	31,3	13,6	32,9	13,5	48,7	17,1	10,6	29,2
	III	232,9	241,6	33,5	7,9	5,2	30,2	12,3	28,4	12,3	51,0	16,2	9,8	26,1
	IV	249,5	243,4	36,3	9,1	6,1	32,7	13,2	30,3	13,5	53,7	17,3	9,2	.
2002	elo	71,4	81,2	9,9	2,4	1,7	8,9	3,6	9,3	3,7	16,1	4,6	3,0	8,1
	syys	80,4	80,5	11,9	3,0	1,8	10,5	4,3	8,9	4,2	17,8	5,8	3,3	8,9
	loka	89,0	81,5	12,3	3,2	2,0	11,8	4,9	10,8	4,8	19,3	6,4	3,6	9,9
	marras	83,1	81,8	12,1	3,0	2,0	10,9	4,4	10,5	4,6	18,0	5,4	2,9	.
	joulu	77,4	80,0	12,0	2,8	2,0	9,9	3,9	9,0	4,0	16,4	5,5	2,7	.
2003	tammi	82,9	82,9	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Muutos edellisestä vuodesta, %														
2003	tammi	3,5	-	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Tase														
1999	51,6	-	30,4	-0,1	2,6	22,5	12,9	21,9	-27,1	-32,6	-0,6	8,7	13,1	
2000	5,3	-	33,1	0,8	1,4	29,8	13,6	30,7	-31,3	-60,0	-16,1	7,0	-3,7	
Euroalueen laajeneminen														
2001	49,7	-	47,8	2,7	3,0	19,8	13,4	42,0	-24,1	-42,5	-13,7	8,9	-7,5	
2002	102,7	-	59,6	2,6	3,1	24,2	11,8	56,2	-19,5	-32,8	-8,9	4,0	.	
2001	IV	25,3	21,5	11,7	0,9	0,5	5,9	2,2	12,3	-4,6	-7,1	-1,1	3,1	1,5
2002	I	19,0	27,4	15,7	1,0	0,9	4,6	3,2	11,7	-4,9	-9,8	-3,8	1,0	-0,5
	II	24,4	24,8	13,9	0,4	1,0	7,1	2,7	13,0	-5,7	-6,0	-1,5	0,6	-1,1
	III	32,5	28,1	16,4	0,5	0,8	6,4	3,3	15,7	-4,0	-8,2	-1,4	0,7	2,4
	IV	26,8	24,3	13,6	0,8	0,4	6,1	2,7	15,8	-4,9	-8,8	-2,2	1,7	.
2002	elo	9,9	10,2	4,9	0,4	0,1	2,0	1,2	4,6	-1,2	-2,8	0,2	0,3	0,2
	syys	9,2	9,9	5,4	0,1	0,4	2,3	1,1	5,6	-1,4	-3,6	-1,2	0,0	0,5
	loka	9,6	7,4	5,6	0,4	0,3	2,2	0,9	5,8	-1,8	-3,7	-1,1	0,5	0,4
	marras	9,8	8,8	5,1	0,4	0,2	2,4	1,1	5,1	-1,7	-3,6	-0,6	0,5	.
	joulu	7,4	8,1	3,0	0,0	-0,1	1,5	0,8	4,9	-1,5	-1,5	-0,5	0,8	.
2003	tammi	-1,5	6,0	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Lähteet: Eurostat ja Eurostatin tietoihin perustuvat EKP:n laskelmat (Kauppatase ja Muut maat).

1) Määritelmien, kattavuuden ja kirjausajankohdan erojen vuoksi Eurostatin kokoamat ulkomaankaupan tilastot eivät ole täysin vertailukelpoisia EKP:n kokoaman maksutaseilaston tavarat-erän kanssa (taulukot 8.1 ja 8.2).

10 Valuuttakurssit

Taulukko 10

Valuuttakurssit

(jakson keskiarvo, x yksikköä valuuttaa / 1 ecu tai euro, 1999/I = 100 [efektiivinen])

	Euron efektiivinen valuuttakurssi ¹⁾						Ecu/euron valuuttakurssit ²⁾			
	Suppea maaryhmä				Laaja maaryhmä		USA:n dollari	Japanin jeni	Sveitsin frangi	Englannin punta
	Nimellinen	Reaalinen: kuluttaja-hinta-indeksi	Reaalinen: teollisuuden tuottaja-hinta-indeksi	Reaalinen: tehdasteollisuuden yksikkötyökustannukset	Nimellinen	Reaalinen: kuluttaja-hinta-indeksi				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1997	99,1	99,4	99,3	100,6	90,4	96,5	1,134	137,1	1,644	0,692
1998	101,5	101,3	101,6	99,4	96,6	99,1	1,121	146,4	1,622	0,676
1999	95,7	95,7	95,7	96,0	96,6	95,8	1,066	121,3	1,600	0,659
2000	85,7	86,3	87,1	87,1	88,2	86,0	0,924	99,5	1,558	0,609
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	87,3	88,7	89,3	87,7	91,0	87,8	0,896	108,7	1,511	0,622
2002	90,0	92,6	92,9	90,7	95,6	91,7	0,946	118,1	1,467	0,629
2001	I	88,6	89,6	90,6	89,2	91,4	0,923	109,1	1,533	0,633
	II	86,0	87,4	87,9	86,9	89,5	0,873	106,9	1,528	0,614
	III	87,0	88,4	88,9	86,8	91,2	0,890	108,3	1,507	0,619
	IV	87,5	89,3	89,9	87,9	92,0	0,896	110,5	1,473	0,621
2002	I	87,1	89,4	89,9	87,5	91,3	0,877	116,1	1,473	0,615
	II	88,8	91,4	91,6	90,0	93,9	0,919	116,5	1,465	0,629
	III	91,3	94,0	94,4	92,4	97,9	0,984	117,2	1,464	0,635
	IV	92,5	95,4	95,6	92,9	99,4	0,999	122,4	1,467	0,636
2003	I	96,9	100,1	100,3	-	104,1	1,073	127,6	1,466	0,670
2001	tammi	89,2	90,0	90,9	-	91,7	0,938	109,6	1,529	0,635
	helmi	88,3	89,2	90,3	-	91,0	0,922	107,1	1,536	0,634
	maalis	88,4	89,5	90,5	-	91,4	0,910	110,3	1,535	0,629
	huhti	87,6	88,9	89,6	-	91,0	0,892	110,4	1,529	0,622
	touko	85,9	87,2	87,7	-	89,3	0,874	106,5	1,533	0,613
	kesä	84,7	86,1	86,4	-	88,1	0,853	104,3	1,522	0,609
	heinä	85,4	86,9	87,2	-	89,1	0,861	107,2	1,514	0,609
	elo	87,7	89,0	89,6	-	91,8	0,900	109,3	1,514	0,627
	syys	88,0	89,4	90,0	-	92,6	0,911	108,2	1,491	0,623
	loka	88,0	89,7	90,1	-	92,8	0,906	109,9	1,479	0,624
	marras	86,8	88,5	89,2	-	91,3	0,888	108,7	1,466	0,618
	joulu	87,7	89,9	90,3	-	91,9	0,892	113,4	1,475	0,620
2002	tammi	87,6	89,9	90,5	-	91,6	0,883	117,1	1,475	0,617
	helmi	86,8	89,1	89,6	-	91,1	0,870	116,2	1,477	0,612
	maalis	86,8	89,3	89,7	-	91,2	0,876	114,7	1,468	0,616
	huhti	87,2	89,7	90,1	-	91,7	0,886	115,8	1,466	0,614
	touko	88,6	91,2	91,4	-	93,7	0,917	115,9	1,457	0,628
	kesä	90,6	93,3	93,4	-	96,4	0,955	117,8	1,472	0,644
	heinä	91,7	94,4	94,7	-	98,2	0,992	117,1	1,462	0,639
	elo	91,1	93,6	94,2	-	97,7	0,978	116,3	1,464	0,636
	syys	91,2	93,8	94,4	-	98,0	0,981	118,4	1,465	0,631
	loka	91,7	94,4	94,5	-	98,5	0,981	121,6	1,465	0,630
	marras	92,5	95,2	95,3	-	99,3	1,001	121,7	1,467	0,637
	joulu	93,6	96,7	96,8	-	100,4	1,018	124,2	1,468	0,642
2003	tammi	95,8	98,9	99,1	-	103,0	1,062	126,1	1,462	0,657
	helmi	97,1	100,3	100,4	-	104,4	1,077	128,6	1,467	0,670
	maalis	97,9	101,2	101,3	-	105,1	1,081	128,2	1,469	0,683
Muutos ed. kuukaudesta, % ⁴⁾										
2003	maalis	0,8	0,9	0,9	-	0,6	0,3	-0,3	0,1	1,9
Muutos ed. vuodesta, % ⁴⁾										
2003	maalis	12,8	13,3	13,0	-	15,1	14,0	23,4	11,7	10,9

Lähde: EKP.

1) Lisätietoja laskentatavasta Yleistä-osassa.

2) Joulukuuhun 1998 asti ecun valuuttakurssit (BIS); tammikuusta 1999 alkaen euron valuuttakurssit.

3) Koska EKP ei ilmoittanut virallisia viitekursseja näille valuutoille ennen lokakuuta 2000, taulukossa esitetään viitteelliset kurssit syyskuuhun 2000 saakka.

Ecun/euron valuuttakurssit ²⁾									
Ruotsin kruunu	Tanskan kruunu	Norjan kruunu	Kanadan dollari	Australian dollari	Hongkongin dollari ³⁾	Etelä-Korean won ³⁾	Singaporen dollari ³⁾		
11	12	13	14	15	16	17	18		
8,65	7,48	8,02	1,569	1,528	8,75	1 069,8	1,678	1997	
8,92	7,50	8,47	1,665	1,787	8,69	1 568,9	1,876	1998	
8,81	7,44	8,31	1,584	1,652	8,27	1 267,3	1,806	1999	
8,45	7,45	8,11	1,371	1,589	7,20	1 043,5	1,592	2000	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
9,26	7,45	8,05	1,386	1,732	6,99	1 154,8	1,604	2001	
9,16	7,43	7,51	1,484	1,738	7,37	1 175,5	1,691	2002	
9,00	7,46	8,20	1,410	1,741	7,20	1 174,7	1,616	2001	I
9,13	7,46	8,01	1,345	1,701	6,81	1 138,9	1,583		II
9,41	7,44	8,01	1,374	1,734	6,94	1 150,1	1,582		III
9,48	7,44	7,97	1,416	1,751	6,99	1 155,2	1,634		IV
9,16	7,43	7,81	1,398	1,692	6,84	1 155,3	1,607	2002	I
9,16	7,43	7,52	1,428	1,666	7,17	1 157,8	1,657		II
9,23	7,43	7,40	1,536	1,796	7,67	1 172,7	1,729		III
9,09	7,43	7,32	1,569	1,791	7,79	1 215,4	1,767		IV
9,18	7,43	7,57	1,620	1,809	8,37	1 288,9	1,872	2003	I
8,91	7,46	8,24	1,410	1,689	7,32	1 194,9	1,630	2001	tammi
8,98	7,46	8,21	1,403	1,724	7,19	1 153,8	1,607		helmi
9,13	7,46	8,16	1,417	1,807	7,09	1 173,4	1,611		maalis
9,11	7,46	8,11	1,390	1,785	6,96	1 183,5	1,617		huhti
9,06	7,46	7,99	1,347	1,681	6,82	1 133,7	1,586		touko
9,21	7,45	7,94	1,302	1,647	6,65	1 104,1	1,550		kesä
9,26	7,44	7,97	1,315	1,689	6,71	1 120,3	1,569		heinä
9,31	7,45	8,06	1,386	1,717	7,02	1 154,0	1,586		elo
9,67	7,44	8,00	1,426	1,804	7,11	1 178,3	1,593		syys
9,58	7,44	8,00	1,422	1,796	7,07	1 178,6	1,640		loka
9,42	7,45	7,92	1,415	1,717	6,93	1 137,5	1,625		marras
9,44	7,44	7,99	1,408	1,735	6,96	1 147,0	1,639		joulu
9,23	7,43	7,92	1,413	1,709	6,89	1 160,8	1,625	2002	tammi
9,18	7,43	7,79	1,388	1,696	6,79	1 147,2	1,594		helmi
9,06	7,43	7,72	1,390	1,669	6,83	1 157,3	1,602		maalis
9,14	7,43	7,62	1,401	1,654	6,91	1 163,2	1,619		huhti
9,22	7,44	7,52	1,421	1,666	7,15	1 150,1	1,651		touko
9,11	7,43	7,40	1,463	1,679	7,45	1 160,6	1,703		kesä
9,27	7,43	7,40	1,532	1,792	7,74	1 169,2	1,740		heinä
9,25	7,43	7,43	1,533	1,805	7,63	1 167,1	1,716		elo
9,17	7,43	7,36	1,543	1,793	7,65	1 182,6	1,732		syys
9,11	7,43	7,34	1,548	1,783	7,65	1 211,9	1,751		loka
9,08	7,43	7,32	1,574	1,785	7,81	1 208,2	1,767		marras
9,10	7,43	7,29	1,587	1,808	7,94	1 226,9	1,786		joulu
9,17	7,43	7,33	1,636	1,822	8,28	1 250,1	1,843	2003	tammi
9,15	7,43	7,54	1,630	1,811	8,40	1 282,8	1,880		helmi
9,23	7,43	7,84	1,594	1,795	8,43	1 335,4	1,895		maalis
0,9	-0,1	4,0	-2,2	-0,9	0,3	4,1	0,8	Muutos ed. kuukaudesta, % ⁴⁾	2003 maalis
1,8	-0,1	1,6	14,7	7,5	23,4	15,4	18,3	Muutos ed. vuodesta, % ⁴⁾	2003 maalis

4) Viimeisen kuukausihavainnon prosentimuutos on esitetty verrattuna edellisen kuukauden tietoihin ja vuotta aikaisempiin tietoihin. Positiivinen muutos merkitsee euron vahvistumista. Tammikuusta 2001 alkaen efektiivistä valuuttakurssia koskevat tilastot eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempien havaintojen kanssa muuttuneiden painojen vuoksi.

II Taloudellinen kehitys muissa EU-maissa

Taulukko 11

Taloudellinen kehitys

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	YKHI	Julkisen talouden ali-jäämä (-)/yli-jäämä (+), % BKT:stä	Julkisen talouden brutto-velka, % BKT:stä	Valtion pitkä-aikaisten lainojen tuotot ¹⁾ , vuotuinen korko	Valuuttakurssi ²⁾ , kansallinen valuutta/ ecu tai euro	Vaihtotase ja uusi pääomataase, % BKT:stä	Yksikkötyö-kustannukset ³⁾	BKT:n määrä	Teollisuus-tuotannon volyymindeksi ⁴⁾	Standardoitu työttö-myysaste, % työ-voimasta (kp.)	Lavea raha ⁵⁾	3 kk:n korko ¹⁾ , vuotuinen korko	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Tanska													
1999	2,1	3,3	53,0	4,91	7,44	1,8	2,4	2,6	1,8	4,8	-0,2	3,44	
2000	2,7	2,6	47,4	5,64	7,45	1,5	1,7	2,8	6,2	4,4	1,1	5,00	
2001	2,3	3,1	45,4	5,08	7,45	3,1	3,4	1,4	1,7	4,3	5,7	4,70	
2002	2,4	1,9	45,2	5,06	7,43	2,9	1,1	1,6	0,0	4,5	3,6	3,54	
2001	IV	2,0	-	-	4,83	7,44	0,7	3,5	1,0	-1,3	4,3	9,6	3,77
2002	I	2,5	-	-	5,21	7,43	2,7	2,3	1,2	-3,2	4,3	2,3	3,63
	II	2,1	-	-	5,36	7,43	3,3	0,5	3,0	3,9	4,4	2,8	3,71
	III	2,4	-	-	4,92	7,43	3,8	0,9	1,1	-1,2	4,6	3,0	3,57
	IV	2,7	-	-	4,74	7,43	1,8	0,8	0,9	0,5	4,7	6,1	3,27
2003	I	.	-	-	4,30	7,43	.	.	.	.	.	.	2,83
2002	loka	2,7	-	-	4,81	7,43	-	-	-	3,7	4,7	2,9	3,44
	marras	2,8	-	-	4,79	7,43	-	-	-	-0,2	4,7	4,7	3,31
	joulu	2,6	-	-	4,61	7,43	-	-	-	-2,1	4,8	11,2	3,07
2003	tammi	2,6	-	-	4,43	7,43	-	-	-	.	4,9	17,7	2,97
	helmi	2,9	-	-	4,21	7,43	-	-	-	.	5,0	20,9	2,83
	maalis	.	-	-	4,26	7,43	-	-	-	.	.	.	2,67
Ruotsi													
1999	0,6	1,5	62,7	4,98	8,81	2,6	-1,2	4,6	2,2	6,7	6,8	3,32	
2000	1,3	3,4	52,8	5,37	8,45	3,8	5,0	4,4	6,3	5,6	6,2	4,07	
2001	2,7	4,5	54,4	5,11	9,26	3,8	5,8	1,1	-0,3	4,9	3,4	4,11	
2002	2,0	1,2	52,4	5,31	9,16	4,1	2,1	1,9	-1,2	4,9	5,3	4,24	
2001	IV	3,0	-	-	5,12	9,48	4,3	5,6	0,8	-2,3	4,9	6,2	3,85
2002	I	2,9	-	-	5,42	9,16	5,5	4,7	0,8	-1,2	4,9	7,0	4,00
	II	1,9	-	-	5,64	9,16	5,3	0,8	3,1	0,2	4,9	5,3	4,43
	III	1,5	-	-	5,16	9,23	4,1	1,4	2,4	-1,1	4,9	5,8	4,41
	IV	1,6	-	-	5,00	9,09	1,8	1,7	1,3	-2,5	5,1	3,1	4,09
2003	I	.	-	-	4,59	9,18	.	.	.	.	.	.	3,72
2002	loka	1,7	-	-	5,07	9,11	-	-	-	-2,3	5,0	2,4	4,30
	marras	1,4	-	-	5,05	9,08	-	-	-	-1,6	5,1	2,8	4,12
	joulu	1,7	-	-	4,89	9,10	-	-	-	-3,5	5,1	4,2	3,85
2003	tammi	2,6	-	-	4,71	9,17	-	-	-	2,6	5,3	5,2	3,83
	helmi	3,3	-	-	4,48	9,15	-	-	-	.	5,1	.	3,75
	maalis	.	-	-	4,57	9,23	-	-	-	.	.	.	3,56
Iso-Britannia													
1999	1,3	1,1	45,1	5,01	0,659	-2,1	2,9	2,4	0,8	5,9	5,5	5,54	
2000	0,8	3,9	42,1	5,33	0,609	-1,8	2,3	3,1	1,6	5,4	6,6	6,19	
2001	1,2	0,8	39,0	5,01	0,622	-1,1	4,1	2,1	-2,1	5,0	8,1	5,04	
2002	1,3	-1,4	38,6	4,91	0,629	-0,7	.	1,8	-3,4	5,1	6,0	4,06	
2001	IV	1,0	-1,9	38,8	4,82	0,621	-1,5	3,4	1,9	-5,6	5,1	7,8	4,16
2002	I	1,5	2,7	37,8	5,13	0,615	-0,3	2,7	1,2	-5,7	5,1	6,1	4,08
	II	0,9	-3,7	38,3	5,28	0,629	-1,7	2,6	1,6	-4,3	5,1	5,7	4,17
	III	1,1	-1,2	37,9	4,71	0,635	0,3	1,5	2,2	-2,3	5,2	5,7	4,01
	IV	1,6	-2,9	38,5	4,52	0,636	-1,1	.	2,2	-1,2	5,0	6,3	3,98
2003	I	.	.	.	4,34	0,670	.	.	.	.	.	.	3,80
2002	loka	1,4	3,0	37,8	4,53	0,630	-	-	-	-1,0	5,1	5,6	3,96
	marras	1,6	-7,3	37,8	4,55	0,637	-	-	-	-1,7	5,1	6,1	3,97
	joulu	1,7	-4,5	38,5	4,49	0,642	-	-	-	-1,0	4,9	7,1	4,02
2003	tammi	1,4	3,7	37,9	4,31	0,657	-	-	-	-2,2	.	6,6	3,98
	helmi	1,6	-1,5	37,7	4,29	0,670	-	-	-	.	.	6,7	3,75
	maalis	.	.	.	4,41	0,683	-	-	-	.	.	.	3,66

Lähteet: Eurostat (sarakeet 1, 8, 9 ja 10), Euroopan komissio (talous- ja raha-asioista vastaava pääosasto ja Eurostat) (sarake 2 [vuosittain] ja sarake 3 [vuosittain]), Reuters (sarake 12), kansalliset tilastot (sarake 2 [neljännesvuosittain ja kuukausittain], sarake 3 [neljännesvuosittain ja kuukausittain]), 4, 5, 7 [pl. Ruotsi] ja 11), EKP:n laskelma (sarakeet 6 ja 7 [Ruotsi]).

- 1) Ajanjakson keskiarvoja.
- 2) Lisäinformaatiota, ks. taulukko 10.
- 3) Koko talous; Ison-Britannian tilastot eivät sisällä työnantajan sosiaaliturvamaksuja.
- 4) Yhteensä (rakentamista lukuun ottamatta); korjattu työpäivien määrällä.
- 5) Kuukauden lopun keskiarvoja; M3; M4 Ison-Britannian osalta.

12 Taloudellinen kehitys EU:n ulkopuolella

Taulukko 12.1

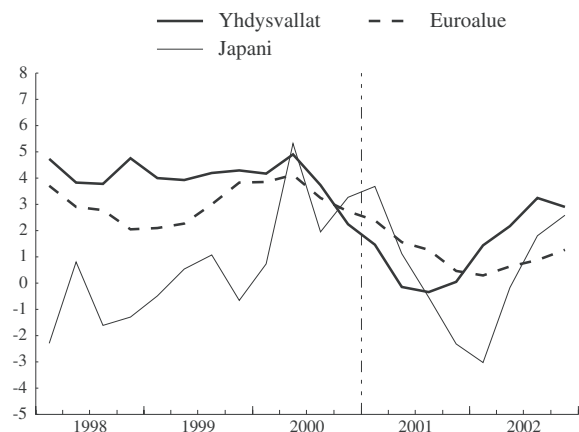
Taloudellinen kehitys

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	KHI	Yksikkö- työ- kustannuk- set ¹⁾	BKT:n määrä	Teollisuus- tuotannon volyyymi- indeksi ¹⁾	Työttö- määrä, % työ- voimasta (kp.)	M2 ²⁾	Pankkien- välisen 3 kk:n talletusten korko ³⁾ , vuotuinen korko	Valtion 10 vuoden lainojen tuotto ³⁾ , vuotuinen korko	Valuutta- kurssi ⁴⁾ , kansallinen valuutta/ ecu tai euro	Julkisen talouden rahoitus- asema alijäämä (-) ⁵⁾ / ylijäämä (+), % BKT:stä	Julkinen brutto- velka ⁶⁾ , % BKT:stä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Yhdysvallat											
1998	1,6	0,4	4,3	6,5	4,5	7,3	5,57	5,33	1,121	0,3	52,7
1999	2,2	-1,1	4,1	5,0	4,2	7,6	5,42	5,64	1,066	0,7	49,6
2000	3,4	3,2	3,8	5,2	4,0	6,1	6,53	6,03	0,924	1,4	44,3
2001	2,8	0,7	0,3	-1,1	4,8	8,7	3,78	5,01	0,896	-0,5	43,9
2002	1,6	-0,7	2,4	-4,0	5,8	7,7	1,80	4,60	0,946	-3,4	46,1
2002 I	1,3	-0,8	1,4	-4,0	5,6	9,1	1,90	5,06	0,877	-3,0	44,3
2002 II	1,3	-1,5	2,2	-1,5	5,8	7,5	1,92	5,08	0,919	-3,3	44,6
2002 III	1,6	-0,9	3,3	0,5	5,8	7,3	1,81	4,25	0,984	-3,4	45,2
2002 IV	2,2	0,5	2,9	1,2	5,9	7,0	1,55	3,99	0,999	-3,8	46,1
2003 I	.	.	.	.	.	.	1,33	3,90	1,073	.	.
2002 loka	2,0	-	-	0,9	5,8	7,2	1,78	3,91	0,981	-	-
2002 marras	2,2	-	-	1,5	5,9	7,3	1,46	4,04	1,001	-	-
2002 joul	2,4	-	-	1,2	6,0	6,6	1,41	4,03	1,018	-	-
2003 tammi	2,6	-	-	1,1	5,7	6,6	1,37	4,02	1,062	-	-
2003 helmi	3,0	-	-	0,8	5,8	6,8	1,34	3,90	1,077	-	-
2003 maal	.	-	-	.	.	.	1,29	3,79	1,081	-	-
Japani											
1998	0,7	6,3	-1,1	-7,1	4,1	4,4	0,66	1,30	146,4	-10,7	105,6
1999	-0,3	-2,4	0,1	0,8	4,7	3,7	0,22	1,75	121,3	-7,2	118,2
2000	-0,7	-6,3	2,8	5,9	4,7	2,1	0,28	1,76	99,5	-7,4	126,1
2001	-0,7	5,8	0,4	-7,8	5,0	2,8	0,15	1,34	108,7	-6,1	134,6
2002	-0,9	-3,0	0,3	-1,5	5,4	3,3	0,08	1,27	118,1	.	.
2002 I	-1,4	6,6	-3,0	-10,9	5,3	3,6	0,10	1,46	116,1	.	.
2002 II	-0,9	-1,7	-0,2	-3,6	5,4	3,5	0,08	1,37	116,5	.	.
2002 III	-0,8	-7,6	1,8	3,7	5,4	3,3	0,07	1,24	117,2	.	.
2002 IV	-0,5	-8,5	2,6	5,7	5,4	2,9	0,07	1,01	122,4	.	.
2003 I	.	.	.	.	.	.	0,06	0,80	127,6	.	.
2002 loka	-0,9	-8,8	-	5,4	5,5	3,3	0,07	1,09	121,6	-	-
2002 marras	-0,4	-8,2	-	5,1	5,3	3,2	0,07	0,99	121,7	-	-
2002 joul	-0,3	-8,4	-	6,5	5,4	2,1	0,06	0,97	124,2	-	-
2003 tammi	-0,4	.	-	7,4	5,5	1,9	0,06	0,84	126,1	-	-
2003 helmi	-0,2	.	-	4,2	.	2,0	0,06	0,83	128,6	-	-
2003 maal	.	.	-	.	.	.	0,06	0,74	128,2	-	-

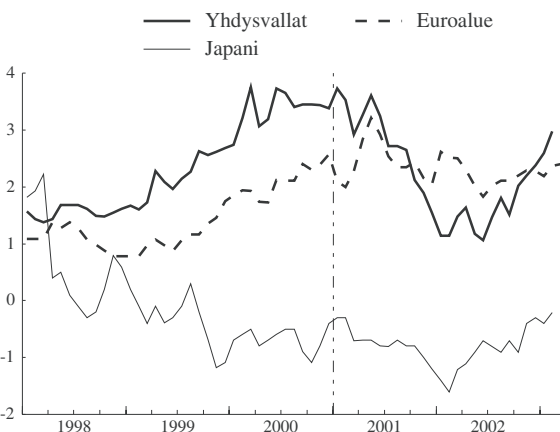
Bruttokansantuotteen määrä

(vuotuinen prosenttimuutos; neljännesvuosittain)

Kuluttajahintaindeksit

(vuotuinen prosenttimuutos; kuukausittain)

Lähteet: Kansalliset tilastot (sarakeet 1, 2 [Yhdysvallat], 3, 4, 5, 6, 8 [joulukuuhun 1998 asti], 9 ja 10), OECD (sarake 2 [Japani]), Eurostat (euroaluetta koskevan kuvion tilastot), Reuters (sarake 7 ja sarake 8 [tammikuusta 1999 alkaen]), EKP:n laskelma (sarake 11).

1) Tehdasteollisuus.

2) Ajanjakson keskiarvo, M2 ja sijoitustodistukset Japanin osalta.

3) Lisäinformaatiota, ks. taulukot 3.1 ja 3.2.

4) Lisäinformaatiota, ks. taulukko 10.

5) Japania koskevat tiedot: vuoden 1998 alijäämä sisältää valtion vastuulle ottaman suuren velan; vuoden 1999 tiedot perustuvat rahoitustilin rahoitustilinpitotilastoihin.

6) Julkisen sektorin konsolidoitu bruttovelka (ajanjakson lopussa).

Taulukko 12.2

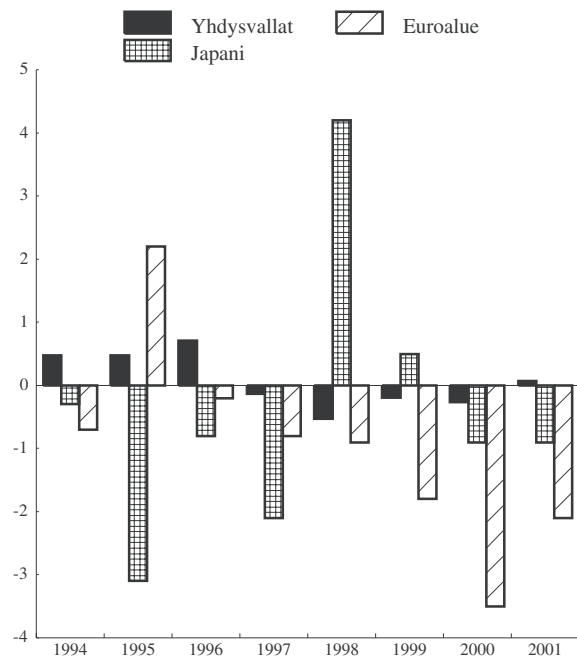
Säästäminen, investoinnit ja rahoitus

(prosenttia BKT:stä)

	Kansallinen säästäminen ja investoinnit			Yritysten (pl. rahoitussektori) investoinnit ja rahoitus						Kotitalouksien investoinnit ja rahoitus ¹⁾			
	Brutto-säästäminen	Pääoman brutto-muodostus	Nettoluotonanto ulkomaille	Pääoman brutto-muodostus	Kiinteän pääoman brutto-muodostus	Rahoitusvarojen netto-hankinta	Brutto-säästäminen	Netto-velkaantuminen	Arvo-paperit ja osakkeet	Pääoma-menot	Rahoitusvarojen netto-hankinta	Brutto-säästäminen	Netto-velkaantuminen
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Yhdysvallat													
1999	18,4	20,9	-3,0	9,5	8,9	10,5	8,2	10,6	2,9	12,4	4,6	11,2	6,2
2000	18,4	21,1	-4,0	9,7	9,1	12,3	7,5	12,6	2,7	12,5	3,0	11,5	5,7
2001	16,5	19,1	-3,7	7,9	8,5	3,7	7,7	3,7	2,0	13,0	5,5	11,6	5,7
2002	15,2	18,6	-4,6	7,7	7,7	2,3	7,6	2,9	0,2	12,8	6,4	12,7	6,8
2001 I	16,9	20,0	-4,1	8,6	8,9	4,6	7,1	5,6	2,2	12,9	4,0	11,4	3,5
2001 II	16,6	19,3	-3,8	8,1	8,6	4,0	7,4	4,1	2,8	12,9	6,2	11,2	6,6
2001 III	16,5	18,8	-3,5	7,7	8,3	2,6	7,8	2,2	0,8	12,9	9,1	12,8	9,1
2001 IV	15,9	18,2	-3,6	7,1	8,0	3,8	8,5	2,8	2,3	13,4	2,7	10,9	3,7
2002 I	15,6	18,6	-4,1	7,5	7,8	2,6	7,9	2,8	0,3	12,8	6,5	12,3	6,7
2002 II	15,5	18,7	-4,8	7,7	7,6	2,6	7,7	3,1	1,1	12,7	6,8	12,7	5,8
2002 III	15,0	18,6	-4,7	7,8	7,6	1,2	7,5	2,1	-1,3	12,9	4,7	12,7	6,5
2002 IV	14,8	18,7	-5,0	7,8	7,6	2,7	7,3	3,5	0,8	12,7	7,5	12,8	8,2
Japani													
1999	27,8	25,9	2,2	14,4	14,8	2,4	13,7	-3,5	1,7	5,2	5,1	11,5	0,2
2000	27,7	26,2	2,3	15,8	15,4	2,4	14,3	0,3	1,2	5,2	4,1	10,7	0,0
2001	26,4	25,6	2,0	15,7	15,2	-2,3	14,1	-5,7	1,7	4,9	3,0	8,6	-0,1
2002	.	23,7	.	.	.	-2,4	.	-6,6	-0,3	.	1,2	.	-2,1
2001 I	30,1	26,4	2,3	.	.	8,9	.	-2,4	2,2	.	-4,1	.	3,2
2001 II	24,2	25,4	1,7	.	.	-26,7	.	-15,3	4,0	.	11,8	.	-4,5
2001 III	25,9	25,3	2,1	.	.	6,3	.	-8,9	-1,1	.	-5,2	.	2,6
2001 IV	25,5	25,5	2,0	.	.	2,3	.	3,2	1,5	.	8,8	.	-1,5
2002 I	29,6	22,8	3,4	.	.	10,0	.	-6,7	-2,5	.	-6,5	.	2,5
2002 II	.	22,7	.	.	.	-25,0	.	-19,0	2,0	.	7,4	.	-8,0
2002 III	.	23,7	.	.	.	-0,8	.	-7,5	-2,6	.	-4,3	.	-0,1
2002 IV	.	25,0	.	.	.	6,0	.	5,8	1,5	.	7,3	.	-2,6

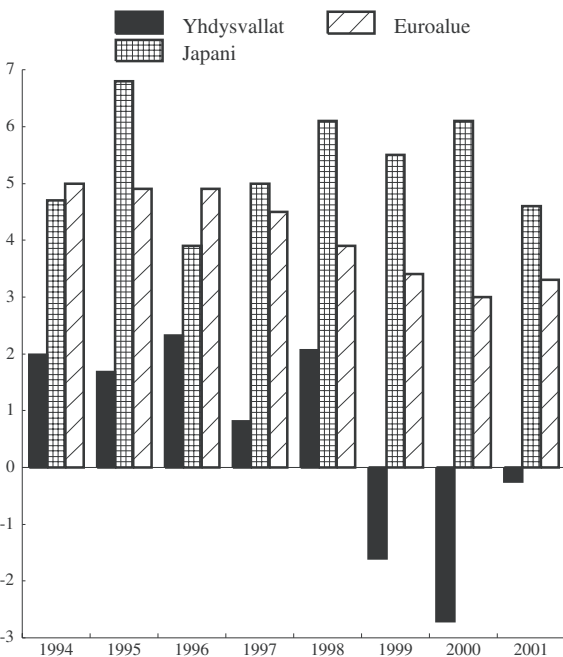
Yritysten (pl. rahoitussektori) nettoluotonanto

(prosenttia BKT:stä)

Kotitalouksien nettoluotonanto¹⁾

(prosenttia BKT:stä)

Lähteet: EKP, Federal Reserve Board, Bank of Japan ja Economic and Social Research Institute.

1) Kotitaloudet mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.

Teknisiä huomautuksia

Taulukot 2.3–2.7

Virtatilastojen laskeminen

Kuukausittaiset virtatilastot lasketaan kantojen kuukausierotuksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Jos L_t on kanta kuukauden t lopussa, C_t^M uudelleenluokittelun vaikutus kuukaudessa t , E_t^M valuuttakurssimuutosten vaikutus ja V_t^M arvostusmuutosten vaikutus, virtatilastot F_t^M kuukaudessa t lasketaan seuraavasti:

$$a) F_t^M = (L_t - L_{t-1}) - C_t^M - E_t^M - V_t^M$$

Vastaavasti neljännesvuosivirtatilastot F_t^Q kuukauden t päättyvänä neljännesvuotena lasketaan seuraavasti:

$$b) F_t^Q = (L_t - L_{t-3}) - C_t^Q - E_t^Q - V_t^Q$$

Tässä L_{t-3} on kanta kuukauden $t-3$ lopussa (edellisen neljänneksen lopussa) ja esimerkiksi C_t^Q on uudelleenluokittelun vaikutus kuukauden t päättyvänä neljännesvuotena.

Taulukko 2.4

Suhteellisten vuosimuutosten laskeminen

Muutosprosentit lasketaan joko virtatietojen tai kausivaihtelusta puhdistettujen kantatietojen (indeksisarjojen) perusteella. Jos F_t^M ja L_t ovat yllä olevan määritelmän mukaisia, kuukauden t kausivaihtelusta puhdistettu kanta I_t on

$$c) I_t = I_{t-1} \times \left(1 + \frac{F_t^M}{L_{t-1}} \right)$$

Kausivaihtelusta puhdistamattomien sarjojen perusjaksoksi on asetettu 100 joulukuun 2001 tilanteen mukaan. Suhteellinen vuosimuutos a_t eli muutos kuukauden t päättyvänä 12 kuukauden ajanjaksona voidaan laskea joko seuraavasti:

$$d) a_t = \left[\prod_{i=0}^{11} \left(1 + \frac{F_{t-i}^M}{L_{t-i-1}} \right) - 1 \right] \times 100$$

tai seuraavasti:

$$e) a_t = \left(\frac{I_t}{I_{t-12}} - 1 \right) \times 100$$

Vastaavasti prosenttimuutos a_t^M kuukautena t voidaan laskea seuraavasti:

$$f) a_t^M = \left(\frac{F_t^M}{L_{t-1}} \right) \times 100$$

$$g) a_t^M = \left(\frac{I_t}{I_{t-1}} - 1 \right) \times 100$$

M3:n kolmen kuukauden liukuva keskiarvo lasketaan kaavalla $(a_t + a_{t-1} + a_{t-2})/3$.

Pyörästysten vuoksi näin lasketut luvut eivät välttämättä täsmää taulukon 2.4 lukujen kanssa. Kausivaihtelusta puhdistetut, useampidesimaaliset kantatiedot ovat saatavissa EKP:n verkkosivuilta (www.ecb.int) kohdasta "Euro area statistics-download" CSV-tiedostona, josta taulukon 2.4 tarkat suhteelliset muutosluvut on mahdollista laskea.

Euroalueen raha-aggregaattien ja lainojen puhdistaminen kausivaihtelusta¹

Kausitasoituksessa käytetty lähestymistapa perustuu multiplikaatiiviseen erittelyyn X-12-ARIMA-ohjelmalla.² M3 puhdistetaan kausivaihtelusta epäsuorasti laskemalla yhteen M1:n ja erotuksien (M2–M1) ja (M3–M2) kausivaihtelusta puhdistetut aikasarjat.

Kausivaihteluista puhdistettujen kantojen indeksille estimoidaan kausitekijät.³ Niillä muokataan

¹ Lisätietoja: Euroopan keskuspankki (elokuu 2000), "Seasonal adjustment of monetary aggregates and HICP for the euro area".

² Lisätietoja: Findley, D., Monsell, B., Bell, W., Otto, M. ja Chen, B.C. (1998), "New Capabilities and Methods of the X-12-ARIMA Seasonal Adjustment Program", *Journal of Business and Economic Statistics*, 16, 2, 127–152, tai "X-12 Reference Manual, Time Series Staff, Bureau of the Census, Washington, D.C. Sisäisiä tarkoituksia varten on käytetty myös multiplikaatiivisia malleja TRAMO-SEATS-ohjelmista. Lisätietoja: Gomez, V. ja Maravall, A. (1996), "Programs TRAMO and SEATS: Instructions for the User", Bank of Spain, Working Paper No. 9628, Madrid.

³ Tästä seuraa, että kausivaihtelusta puhdistetuissa aikasarjoissa perusjaksoksi (joulukuun 2001) indeksi yleensä poikkeaa 100:sta, mikä johtuu kausivaihtelusta tuona kuukautena.

kantoja sekä uudelleenluokittelusta ja arvostusmuutoksista aiheutuvia korjauseiä. Näin saadaan virtojen kausipuhdistetut arvot. Kausitekijät (ja kauppapäivään liittyvät tekijät) tarkistetaan vuosittain tai tarvittaessa.

Taulukot 2.5–2.8

Tilastot ovat mahdollisimman yhtenäisiä ja vertailukelpoisia. Tammikuussa 1999 käyttöön otetun uuden raportointimenetelmän vuoksi kantatiedot vuoden 1999 ensimmäistä neljänestä edeltävältä ajalta eivät ole suoraan vertailukelpoisia myöhempien tietojen kanssa.

Taulukoissa 2.5–2.8 esitetyt tilastot tarkistetaan neljännesvuosittain (maalis-, kesä-, syys- ja joulukuun Kuukausikatsauksissa), joten niissä esiintyvät luvut voivat hieman poiketa kuukausitilastojen luvuista.

Suhteellisten vuosimuutosten laskeminen

Muutosprosentit lasketaan joko virtatietojen tai kausivaihtelusta puhdistettujen kantatietojen (indeksisarjojen) perusteella. Jos F_t^Q ja L_{t-3} ovat yllä olevan määritelmän mukaisia, kuukauden t kausivaihtelusta puhdistettu kanta I_t on

$$h) I_t = I_{t-3} \times \left(1 + \frac{F_t^Q}{L_{t-3}} \right)$$

Perusjaksoksi on asetettu 100 joulukuun 2001 tilanne. Suhteellinen vuosimuutos a_t eli muutos kuukauteen t päättyvänä neljän neljänneksen jaksossa voidaan laskea joko seuraavasti:

$$i) a_t = \left[\prod_{i=0}^3 \left(1 + \frac{F_{t-3i}^Q}{L_{t-3(i+1)}} \right) - 1 \right] \times 100$$

tai seuraavasti:

$$j) a_t = \left(\frac{I_t}{I_{t-12}} - 1 \right) \times 100$$

Vastaavasti prosenttimuutos edellisen vuoden vastaavasta neljänneksestä a_t^Q kuukauteen t päättyvänä neljänneksenä voidaan laskea seuraavasti:

$$k) a_t^Q = \left(\frac{F_t^Q}{L_{t-3}} - 1 \right) \times 100$$

$$l) a_t^Q = \left(\frac{I_t}{I_{t-3}} - 1 \right) \times 100$$

Pyörästysten vuoksi näin lasketut luvut eivät välttämättä täsmää taulukkojen 2.5–2.7 lukujen kanssa. Kausivaihtelusta puhdistetut, useampidesimaaliset kantatiedot ovat saatavissa EKP:n verkkosivuilta (www.ecb.int) kohdasta ”Euro area statistics-download” CSV-tiedostona, josta taulukkojen 2.5–2.7 tarkat suhteelliset muutokset on mahdollista laskea.

Taulukko 3.7

Suhteellisten vuosimuutosten laskeminen

Muutosprosentit lasketaan rahoitustransaktioiden perusteella ja siten ne on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista. Muutosprosentit lasketaan joko virtatietojen tai kausivaihtelusta puhdistettujen kantatietojen perusteella. Jos N_t^M kuvaa virtaa (nettoemissioita) kuukauden t aikana, L_t kantaa kuukauden t lopussa, kuukauden t kausivaihtelusta puhdistettu kanta I_t on

$$m) I_t = I_{t-1} \times \left(1 + \frac{N_t^M}{L_{t-1}} \right)$$

Perusjaksoksi on asetettu 100 joulukuun 2001 tilanne. Suhteellinen vuosimuutos a_t eli muutos kuukauteen t päättyvänä 12 kuukauden ajanjaksona voidaan laskea joko seuraavasti:

$$n) a_t = \left[\prod_{i=0}^{11} \left(1 + \frac{N_{t-1-i}^M}{L_{t-1-i}} \right) - 1 \right] \times 100$$

tai seuraavasti:

$$o) a_t = \left(\frac{I_t}{I_{t-12}} - 1 \right) \times 100$$

Arvopaperien liikkeeseenlaskujen suhteellisten vuosimuutosten laskemisessa käytetään samaa metodologia kuin raha-aggregaattien suhteellisten

vuosimuutosten laskemisessa. Ainoa ero on, että kaavassa käytetään F-muuttujan tilalla N-muuttujaa. Syynä on se, että näin tehdään ero rahaaggregaattien virtatietojen ja arvopaperien liikkeeseenlaskuja koskevien nettomääräisten tilastojen välillä. Arvopaperitilastoissa EKP kerää erikseen bruttomääräisiä liikkeeseenlaskuja ja lunastuksia koskevat tiedot.

Taulukko 4.1

YKHI-tietojen puhdistaminen kausivaihtelusta⁴

Kausitasoituksessa käytetty lähestymistapa perustuu multiplikatiiviseen erittelyyn X-12-ARIMA-ohjelmalla (ks. alaviite 2). Kokonaisindeksi puhdistetaan kausivaihtelusta epäsuorasti laskeamalla yhteen kausivaihtelusta puhdistetut jalostettuja ja jalostamattomia elintarvikkeita, muita teollisuustuotteita kuin energiaa sekä palveluja koskevat euroalueen aikasarjat. Energian hintoja koskevia tietoja ei ole puhdistettu, koska kausivaihtelusta ei ole tilastollista näyttöä. Kausitekiöt tarkistetaan vuosittain tai tarvittaessa.

Taulukko 8.2

Vaihtotaseen puhdistaminen kausivaihtelusta

Kausivaihtelusta puhdistaminen, joka tässä perustuu aikasarjan komponenttien multiplikatiiviseen malliin, toteutetaan X-12-ARIMA-ohjelmalla (versio 0.2.2) (ks. alaviite 2). Tavarakaupan taseessa kausivaihtelusta puhdistaminen käsittää korjaukset työpäivien lukumäärän, karkausvuosien ja pääsiäispyhien vaikutuksista, palvelutaseessa pelkästään työpäivien lukumäärän vaikutuksista. Tuotannon tekijäkorvauksia ja tulonsiirtoja koskevia tietoja ei korjata vastaavasti. Koko vaihtotaseen kausivaihtelusta puhdistettu sarja muodostetaan laskemalla yhteen kausivaihtelusta puhdistetut euroalueen tavarakauppaa, palveluja, tuotannon tekijäkorvauksia ja tulonsiirtoja kuvaavat aikasarjat. Kausikomponentit tarkistetaan vuosittain tai tarvittaessa.

⁴ Ks. alaviite 1.

Yleistä

Euroopan keskuspankin (EKP) keräämät ja julkaisemat tilastot perustuvat toukokuussa 2000 julkaistuun asiakirjaan ”Statistical information collected and compiled by the ESCB”, jolla päivitetään heinäkuussa 1996 julkaistua asiakirjaa ”Statistical requirements for Stage Three of Monetary Union (Implementation Package)”. Päivitetystä asiakirjasta käsitellään raha- ja pankkitilastoja sekä niihin liittyviä tilastoja, kuten maksusetilastoja, ulkomaista varallisuutta koskevia tilastoja ja rahoitustilinpitoa. Sen sijaan ne EKP:n vaatimukset, jotka koskevat hinta- ja kustannustilastoja, kansantalouden tilinpitoa, työmarkkinatilastoja, julkisen talouden tulo- ja menotilastoja, lyhyen aikavälin tarjonta- ja kysyntätilastoja sekä yrittäjiä ja kuluttajia koskevia suhdannekyselyitä, esitetään elokuussa 2000 julkaistussa asiakirjassa ”Statistical requirements of the ECB in the field of general economic statistics”.¹

Nämä tilastot keskittyvät euroalueeseen kokonaisuutena, EKP:n kuukausikatsauksessa julkaistaan uusia tietoja heti tuoreeltaan. Pitkän aikavälin yksityiskohtaisia tilastotietoja lisäselvityksineen on saatavissa EKP:n verkkosivujen osassa ”Statistics”(www.ecb.int). Näiden verkkosivujen osassa ”Statistics on-line” on käytettävissä hakutoiminto, niiden kautta voi tilata tilastoaineistoja ja ladata tilastoja zip-pakatussa CSV-muodossa (Comma Separated Value).

Koska ecun muodostavat valuutat eivät ole samat kuin rahaliittoon osallistuvien jäsenvaltioiden valuutat, rahaliiton ulkopuolisten jäsenvaltioiden valuuttojen kurssimuutokset vaikuttaisivat niihin vuotta 1999 edeltäviin tilastojen lukuun, jotka saataisiin muuttamalla rahaliittoon osallistuvien jäsenvaltioiden valuutat senhetkisten vaihtokurssien mukaan ecuiksi. Jotta tämä voitaisiin välttää rahatilastoissa, taulukoiden 2.1–2.8 tiedot vuotta 1999 edeltävältä ajalta on ilmoitettu yksikköinä, jotka on saatu muuttamalla kansalliset valuutat 31.12.1998 asetetuilla euron peruuttamattomilla muutokursseilla. Ellei toisin mainita, hinta- ja kustannustilastot vuotta 1999 edeltävältä ajalta perustuvat kansallisissa valuutoissa ilmoitettuun tietoihin.

Tietoja on tarpeen mukaan laskettu yhteen tai konsolidoitu (mukaan lukien maitten välinen konsolidointi).

Kuukausikatsauksen tilastot perustuvat yleensä tietoihin, jotka ovat olleet käytettävissä EKP:n neuvoston kunkin kuukauden ensimmäistä kokouspäivää edeltävänä päivänä. Tämän numeron tilastot perustuvat 2.4.2003 käytettävissä olleisiin tietoihin.

Uusimmat tiedot ovat usein ennakkotietoja, joita voidaan myöhemmin tarkistaa. Pyörästysten vuoksi eri lukujen yhteissummat eivät välttämättä täsmää.

Euroalueen tilastolliset aikasarjat käsittävät ne jäsenvaltiot, jotka tarkastelujaksona kuuluvat euroalueeseen. Tämä tarkoittaa, että vuoden 2000 loppua edeltävät aikasarjat kattavat 11 maata käsittävän euroalueen ja vuoden 2001 alusta aikasarjat kattavat 12 maata käsittävän euroalueen. Poikkeukset tähän sääntöön ilmoitetaan erikseen.

Taulukoissa euroalueen laajeneminen esitetään viivalla ja kuvioissa katkoviivalla. Vuotta 2001 koskevista absoluuttisista ja prosenttimääräisistä muutoksista on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon Kreikan liittyminen euroalueeseen.

Kreikan tiedoilla täydennetyt euroalueen tilastot ovat ladattavissa (CSV-muodossa) EKP:n verkkosivuilta (www.ecb.int).

Yhteenveto

Taulukossa esitetään yhteenveto euroalueen talouskehityksen keskeisimmistä piirteistä.

Rahapolitiikkatilastot

Taulukoissa 1.1–1.5 esitetään eurojärjestelmän (Eurosystem) konsolidoitu tase, tietoja eurojärjestelmän rahapolitiittisista operaatioista sekä tilastoja, jotka liittyvät vähimmäisvarantoihin ja pankkijärjestelmän likviditeettiasemaan. Taulukot

¹ Euroopan tasolla raha-, pankki- ja rahoitusmarkkinatilastoista vastaa EKP. Maksusetilastoista sekä ulkomaista varallisuutta ja rahoitustilinpitoa koskevista tilastoista vastaavat Euroopan komissio (Eurostat) ja EKP yhdessä. Hinta- ja kustannustilastoista ja muista taloustilastoista vastaa Euroopan komissio (Eurostat).

I.2 ja I.3 kuvaavat siirtymistä vaihtuvakorkoi-
siin huutokauppoihin kesäkuussa 2000.

Rahatalous ja sijoitusrahastot

Taulukoissa 2.1–2.3 esitetään rahalaitoksiin liit-
tyviä, rahataloutta koskevia tilastoja eurojärjes-
telmä mukaan lukien. Taulukon 2.3 tiedot on
konsolidoitu; euroalueen rahalaitosten välisiä
positioita ei ole esitetty, mutta niiden saamista
ja velkojen yhteissummien erotus esitetään sa-
rakkeessa I3. Taulukossa 2.4 on rahalaitossek-
torin konsolidoidusta taseesta johdetut raha-
aggregaatit ja joitakin valtionhallinnon (monetaa-
risia) velkoja. M3 on laskettu ilman euroalueen
ulkopuolisten hallussa olevia euroalueella sijait-
sevien rahamarkkinarahastojen rahasto-osuuk-
sia, euroalueella sijaitsevien rahalaitosten liikke-
eseen laskemia rahamarkkinapapereita ja enintään
kahden vuoden velkapapereita. Nämä osuudet
sisältyvät taulukon 2.3 erään ”ulkomaiset velat”,
joten ne vaikuttavat myös taulukossa 2.4 esitet-
tyyn erään ”ulkomaiset nettosaamiset”. Taulukos-
sa 2.5 esitetään neljännesvuositilastot rahalaitos-
ten lainoista kotitalouksille ja yrityksille eritel-
tyinä käyttötarkoituksen ja alkuperäisen matu-
riteetin mukaan. Taulukossa 2.6 on neljännesvu-
ositilastot euroalueella olevien talletuksista raha-
laitoksiin ja taulukossa 2.7 neljännesvuositilas-
tot euroalueen ulkopuolisiin kohdistuvista raha-
laitosten saamisista ja veloista. Taulukossa 2.8
esitetään neljännesvuositilastot joistakin rahalai-
tosten tase-eristä valuutoittain. Taulukoissa 2.5–
2.7 esitetään virtatiedot, jotka on puhdistettu
uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuut-
takurssimuutosten tai itse transaktioista johtu-
mattomien muiden vastaavien muutosten aiheut-
tamista eroista, sekä vuotuiset prosenttimuutok-
set. Luettelo rahalaitoksista on kokonaisuudes-
saan EKP:n verkkosivuilla. Sektoriluokitus on
esitetty yksityiskohtaisesti raha- ja pankkitilas-
tojen sektorikäsikirjassa ”Money and Banking
Statistics Sector Manual – Guidance for the sta-
tistical classification of customers” (EKP, marras-
kuu 1999). Rahalaitossektorin konsolidoidusta
taseesta annettua asetusta koskevissa ohjeissa
”Guidance Notes to Regulation ECB/2001/13
on the MFI Balance Sheet Statistics” esitetään
suositukset, joita kansallisten keskuspankkien
tulee noudattaa. Tilastotiedot on kerätty ja laa-

dittu I.1.1999 lähtien rahalaitossektorin konso-
lidoidusta taseesta annetun Euroopan keskus-
pankin asetuksen (EKP/2001/13, joka tammikuus-
sa 2002 korvasi aiemman asetuksen EKP/1998/
16) mukaisesti.

EKP:n asetuksen EKP/2001/13 voimaantulon
myötä tase-erä ”Rahamarkkinapaperit” on yh-
distetty erään ”Velkapaperit” rahalaitosten ta-
seen sekä saamis- että velkapuolella. Termi ”ra-
hamarkkinapaperit” esiintyy edelleen neljännes-
vuosittain päivitettävissä taulukoissa 2.5–2.8.
Näissä taulukoissa ei vielä ole saatavissa tietoja
vuodelta 2003 – tuoreimmat tiedot koskevat
vuoden 2002 viimeistä neljänestä.

Taulukossa 2.9 esitetään euroalueen sijoitusra-
hastojen (muiden kuin rahamarkkinarahastojen)
neljännesvuositaseiden kantatiedot. Taseet on
laskettu yhteen, ja siten velkoihin lasketaan mu-
kaan hallussa olevat muiden rahastojen liikke-
eseen laskemat rahasto-osuudet. Sijoitusrahasto-
jen varat/velat on jaoteltu rahaston sijoituspoli-
tiikan (osakerahastot, pitkän ja keskipitkän ko-
ron rahastot, yhdistelmärahastot, kiinteistörahas-
tot ja muut rahastot) ja sijoittajatyypin (yleisölle
tarjottavat rahastot ja rajoitetulle sijoittajajou-
kolle tarjotut rahastot) mukaan. Taulukossa 2.10
esitetään sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase
rahastotyyppin mukaan ja taulukossa 2.11 sijoi-
tusrahastojen yhteenlaskettu tase sijoittajatyyp-
in mukaan.

Rahoitusmarkkinat ja korot

EKP tuottaa tilastot, jotka koskevat rahamarkki-
nakorkoja, valtion pitkäaikaisten lainojen tuotto-
ja ja osakeindeksejä (taulukot 3.1–3.3), sähkösis-
tä markkinainformaatiojärjestelmistä saatujen tie-
tojen perusteella. Pankkien luotto- ja talletuskor-
koja koskevien tilastojen (taulukko 3.4) yksityis-
kohdat ilmenevät taulukon alaviitteestä.

Muiden arvopapereiden kuin osakkeiden (velka-
paperien) liikkeeseenlaskua koskevat tilastot
esitetään taulukoissa 3.5, 3.6 ja 3.7. Tilastossa 3.8
esitetään noteerattujen osakkeiden kannat. Vel-
kapaperit on jaoteltu pitkä- ja lyhytaikaisiin ar-
vopapereihin. Lyhytaikaisilla arvopapereilla tar-
koitetaan arvopapereita, joiden alkuperäinen

maturiteetti on enintään yksi vuosi (EKT 95:n luokittelun mukaisesti; poikkeuksellisesti enintään kaksi vuotta). Pitkäaikaisiin arvopapereihin lasketaan arvopaperit, joiden alkuperäinen maturiteetti on pitempi kuin yksi vuosi tai joiden valinnainen maturiteetti on vähintään yksi vuosi tai joiden maturiteettia ei ole määritelty. Euroalueella olevia velkapaperien liikkeeseenlaskijoita koskevien tilastojen arvioidaan kattavan noin 95 % kaikista liikkeeseenlaskuista.

Taulukosta 3.5 käyvät ilmi lyhyt- ja pitkäaikaisen arvopapereiden liikkeeseen laskut, kuoletukset ja kannat. Nettomääräiset liikkeeseenlaskut ja kantojen muutokset eroavat toisistaan arvostusmuutosten, uudelleenluokittelun sekä muiden muutosten vuoksi.

Taulukossa 3.6 eritellään sektoreittain euromääräisten arvopapereiden liikkeeseenlaskijat euroalueella ja sen ulkopuolella. Euroalueen liikkeeseenlaskijoiden sektoriluokitus on EKT 95:n mukainen.² Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseenlaskijoiden luokituksessa termillä ”pankit (ml. keskuspankit)” tarkoitetaan laitoksia, jotka ovat samantyyppisiä kuin rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä) ja jotka sijaitsevat euroalueen ulkopuolella. Euroopan investointipankki sisältyy luokitukseen ”kansainväliset järjestöt”. Euroopan keskuspankki sisältyy eurojärjestelmään.

Taulukossa 3.6 yhteismäärät (sarakkeet 1, 7 ja 14) ovat samat kuin taulukossa 3.5 esitetyt luvut euromääräisten arvopapereiden kannoista (sarakkeet 8, 16 ja 20), bruttomääräisistä liikkeeseenlaskuista (sarakkeet 5, 13 ja 17) ja nettomääräisistä liikkeeseenlaskuista (sarakkeet 7, 15 ja 19). Rahalaitosten liikkeeseen laskemien arvopapereiden kanta (sarake 2) taulukossa 3.6 vastaa suurin piirtein taulukossa 2.8.3 esitettyjä rahalaitosten yhteenlasketun taseen velkapuolen rahamarkkinapapereita ja velkapapereita (sarakkeet 2 ja 10), vaikka liikkeeseenlaskutilastojen kattavuus onkin tällä hetkellä hieman suppeampi.

Taulukossa 3.7 esitetään euroalueella olevien liikkeeseen laskemien velkapaperien vuotuinen kasvuvauhti liikkeeseenlaskijan sektorin mukaan jaoteltuna. Tilastot perustuvat sellaisiin rahoitus-transaktioihin, joissa institutionaalinen yksikkö

ostaa tai myy rahoitusvaateita, jolloin otetaan velkaa tai maksetaan sitä pois. Vuotuisen kasvuvauhtiin ei siten lasketa mukaan uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamia eroja.

Taulukossa 3.8 esitetään euroalueella olevien liikkeeseen laskemat noteeratut osakkeet liikkeeseenlaskijan sektorin mukaan jaoteltuna. Yritysten liikkeeseen laskemien noteerattujen osakkeiden kuukausitiedot vastaavat taulukossa 6.1 esitettyjä neljännesvuosisarjoja (Velat, sarake 20).

YKHI-inflaatio ja hinnat

Tämän osan ja reaalitalouden tilastot ovat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta Euroopan komission (lähinnä Eurostatin) ja kansallisten tilastoviranomaisten tuottamia. Euroaluetta koskevat tiedot on saatu laskemalla yksittäisten jäsenvaltioiden tiedot yhteen. Tilastot ovat mahdollisimman yhtenäisiä ja vertailukelpoisia. Yleensä tuoreimmista tilastoista saa vertailukelpoisinta tietoa.

Euroalueen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi YKHI (taulukko 4.1) on käytettävissä vuodesta 1995 lähtien. YKHI perustuu kansallisiin yhdenmukaistettuihin kuluttajahintaindeksihin, jotka lasketaan samoin menetelmin kaikissa euroalueen valtioissa. Tavara- ja palveluerien jaottelu perustuu YKHIn erien luokittelussa käytettyyn yksilöllisen kulutuksen luokitukseen käyttötarkoituksen mukaan (Classification of Individual Consumption by Purpose, COICOP). YKHIn sisältyvät kotitalouksien todelliset rahamääräiset kulutusmenot euroalueen muodostamalla talousalueella. Taulukossa on myös EKP:n kokamat, kausivaihtelusta puhdistetut YKHI-tilastot.

2 Sektorijaottelu on EKT 95:n mukainen. Kuukausikatsauksen taulukoissa käytetyt sektoriluokitukset ovat seuraavat: rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä) sisältää EKP:n ja euroalueen jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit (S121) sekä muut rahalaitokset (S122); muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset sisältää muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (S123), rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset (S124) sekä vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (S125); yritykset (S11); valtio (S1311); muut julkisyhteisöt sisältää osavaltiohallinnon (S1312), paikallishallinnon (S1313) ja sosiaaliturvarahastot (S1314).

Reaalitalous

Kansantalouden tilinpitoa koskevat tilastot (taulukot 4.2 ja 5.1) – mm. neljännesvuosittaiset yhteenvedot tilinpidosta – tulevat täysin vertailukelpoisiksi koko euroalueella, kun Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä (EKT 95) otetaan käyttöön vuoden 1999 aikana ja sen jälkeen. Osa tilastoista on jo täysin vertailukelpoisia. Taulukossa 4.2.2 esitetyt bruttokansantuotteen deflaattorit vuotta 1999 edeltävältä ajalta on laskettu kansallisessa valuutassa kansallisten tietojen perusteella. Tämän Kuukausikatsauksen kansantalouden tilinpitotilastot perustuvat EKT 95:een.

Taulukossa 5.2 on muita keskeisiä reaalitalouden tilastoja. EU:n neuvoston 19.5.1998 antaman lyhyen aikavälin tilastoja koskevan asetuksen (EY) N:o 1165/98 täytäntöönpano kasvattaa käytettävissä olevien euroaluetta koskevien tilastojen määrää. Tuotteiden loppukäytön mukainen erittely taulukoissa 4.2.1 ja 5.2.1 vastaa ilman rakennusteollisuutta lasketun teollisuuden yhdenmukaistettua alajaottelua (NACE-luokitukset C–E) teollisuuden koontiryhmiin siten kuin komission 26.3.2001 antamassa asetuksessa (EY) N:o 586/2001 on määritelty.

Barometritiedot (taulukko 5.3) perustuvat Euroopan komission tekemiin yritys- ja kuluttajakyselyihin.

Työllisyystilastot (taulukko 5.4) perustuvat EKT 95:een. Milloin euroaluetta koskevat tiedot eivät ole kattavia, jotkin luvut ovat käytettävissä oleviin tietoihin perustuvia EKP:n arvioita. Työttömyystilastot ovat Kansainvälisen työjärjestön (ILO) ohjeiden mukaisia. Työttömyysasteen laskemisessa käytetyt työvoiman määrää koskevat arviot poikkeavat taulukossa 5.4 esitetyistä yhteenlasketuista työllisyys- ja työttömyyslukuista.

Säästäminen, investoinnit ja rahoitus

Taulukossa 6.1 esitetään euroalueen ei-rahoitussektorin rahoitustilipidon neljännesvuositilastot, joissa ovat mukana julkisyhteisöt (S13), yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15). Tilastot sisältävät kantatie-

dot ja EKT 95:n mukaiset taloustoimet. Tilastoissa esitetään ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttöä ja hankintaa koskevia tietoja. Rahoituksen hankintaa käsittelevässä osassa velat on jaoteltu EKT 95:n luokituksen ja alkuperäisen maturiteetin mukaan. Rahoituksen käyttöä (saamia) koskevat tiedot eivät ole yhtä yksityiskohtaisia kuin tiedot rahoituksen hankinnasta erityisesti sen vuoksi, ettei niitä pystytä erittelemään sektoreittain. Sekä kantatiedot että tiedot rahoitustaloustoimista saattavat antaa talouskehityksen taustaa selventäviä viitteitä.

Taulukossa 6.2 esitetään neljännesvuosittaiset vakuutuslaitosten ja eläkerahastojen (S. 125) rahoitustilipidon tiedot. Kuten taulukossa 6.1, tilastot sisältävät kantatiedot ja rahoitustaloustoimet, ja niissä esitetään rahoituksen käyttöä ja hankintaa koskevia tietoja.

Taulukkojen 6.1 ja 6.2 neljännesvuositiedot perustuvat kansallista tilipitoa koskeviin neljännesvuositietoihin, rahalaitosten taseisiin ja arvopapereiden liikkeeseenlaskuja koskeviin tilastoihin. Taulukon 6.1 tiedot perustuvat myös BIS:n kansainvälisiin pankkitilastoihin. Vaikka euroalueen tilastot perustuvatkin kaikkien euroalueen maiden rahalaitosten taseita ja arvopapereiden liikkeeseenlaskuja koskeviin tietoihin, Irlannin ja Luxemburgin kansallisen tilinpidon neljännesvuositilastoja ei toistaiseksi ole käytettävissä.

Taulukossa 6.3 esitetään kaikkien euroalueen sektoreiden säästämistä, (rahoitusomaisuuteen ja muuhun kuin rahoitusomaisuuteen tehtyjä) investointeja ja rahoitusta koskevat vuotuiset tiedot. Yritysten ja kotitalouksien tiedot esitetään erikseen. Näistä vuotuisista tilastoista saadaan entistä yksityiskohtaisempaa tietoa rahoitusvarojen hankinnasta, ja ne ovat yhdenmukaisia taulukoissa 6.1 ja 6.2 esitettyjen neljännesvuositietojen kanssa.

Julkisen talouden rahoitusasema

Taulukoissa 7.1–7.3 esitetään euroalueen julkisen talouden rahoitusasema. Tiedot on suurimmaksi osaksi konsolidoitu, ja ne perustuvat EKT 95:een. EKP laatii euroalueen aggregaattitilastot jäsenmaiden toimittamien tietojen perusteella, ja tilastoja

päivitetään säännöllisesti. Tiedot, jotka koskevat euroalueen maiden julkisen talouden alijäämää ja julkista velkaa, voivat poiketa Euroopan komission liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn yhteydessä käyttämistä tiedoista.

Taulukossa 7.1 esitetään julkisyhteisöjen tulot ja menot EKT 95:n määritelmien mukaisesti sellaisina kuin ne on muutettu Euroopan komission 10.7.2000 antamassa asetuksessa N:o 1500/2000. Taulukossa 7.2 esitetään konsolidoitu julkisen talouden bruttovelka nimellisarvoisena liiallisia alijäämiä koskevaa menettelyä käsittelevien Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräysten mukaisesti. Taulukoissa 7.1 ja 7.2 esitetään yhteenvedot euroalueen yksittäisten maiden tiedoista, koska ne ovat tärkeitä vakaus- ja kasvusopimuksen kannalta. Taulukossa 7.3 esitetään analyysi julkisen talouden velasta. Julkisen velan muutoksen ja julkisen talouden alijäämän erotus (eli alijäämä-/velkakoikaisu) johtuu pääasiassa julkisyhteisöjen rahoitusvarojen muutoksista ja valuutan arvostusmuutosten vaikutuksista.

Maksutase ja ulkomainen varallisuus (ml. valuuttavaranto)

Maksutasetta (taulukot 8.1–8.6) ja ulkomaista varallisuutta (taulukot 8.7.1–8.7.4) koskevien tilastojen käsitteet ja määritelmät vastaavat yleensä IMF:n maksutasekäsikirjan 5. laitosta (lokakuu 1993), EKP:n toukokuussa 2000 antamien Euroopan keskuspankin tilastovaatimuksia koskevia suuntaviivoja (EKP/2000/04) ja Eurostatin ohjeita.

Euroalueen maksutasetilastot on laatinut EKP. Joulukuuhun 1998 asti tiedot on ilmoitettu ecuinä. Maksutasetilaston tuoreimmat kuukausitiedot ovat ennakkotietoja, jotka tarkistetaan yksityiskohtaisten neljännesvuosittaisten maksutasetilastojen julkaisemisen yhteydessä. Aiempia tietoja tarkistetaan aika ajoin.

Tilastot, jotka perustuvat osittain arvioihin, eivät ole täysin vertailukelpoisia myöhempien havaintojen kanssa. Tällaisia tilastoja ovat maksutaseen rahoitustasetilastot vuoden 1998 loppua edeltävältä ajalta, palvelusetilastot vuoden 1997 loppua edeltävältä ajalta, tuotannontekijäkor-

vausten taseen kuukausikehitystä koskevat tilastot vuosilta 1997–1999 ja ulkomaista varallisuutta koskevat tilastot vuoden 1997 loppua edeltävältä ajalta. Taulukossa 8.5.2 on jaoteltu euroalueella olevien sijoitukset euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemiin arvopapereihin sijoittajan sektorin mukaan. Sen sijaan ulkomaisten sijoittajien sijoituksia euroalueella olevien liikkeeseen laskemiin arvopapereihin ei toistaiseksi voida esittää liikkeeseenlaskijan sektorin mukaan jaoteltuina.

Euroalueen ulkomaista varallisuutta koskevat tilastot (taulukot 8.7.1–8.7.4) on saatu laskemalla yhteen euroalueen jäsenmaiden ulkopuoliset saamiset ja velat eli euroaluetta käsitellään yhtenä kokonaisuutena alkaen vuoden 1999 lopun tilanteesta. Siten euroalueen ulkopuoliset saamiset ja velat on voitu tilastoissa eritellä (ks. myös joulukuun 2002 Kuukausikatsauksen talouskehitys-osan kehikko 9). Vuoden 1997 ja vuoden 1998 lopun ulkomaista varallisuutta koskevat tilastot on saatu laskemalla yhteen kansalliset nettomääräiset tiedot. Nettomääräinen menetelmä ja euroalueen ulkopuolisten tietojen yhteenlaskeminen eivät välttämättä tuota täysin vertailukelpoisia tietoja. Ulkomainen varallisuus on laskettu käyttäen tämänhetkisiä markkinahintoja poikkeuksena suorien sijoitusten kantatiedot, jotka laajalti perustuvat kirjanpitoarvoihin.

Eurojärjestelmän valuuttavarannon ja siihen liittyvien saamisten kannat sekä EKP:n valuuttavaranto ja siihen liittyvät saamiset esitetään taulukossa 8.7.5., jonka tiedot ovat IMF:n ja BIS:n valuuttavarannon ja valuuttamääräisen likviditeetin raportointimallin mukaisia. Aiempia tilastoja tarkistetaan jatkuvasti, eivätkä valuuttavarantotilastot vuoden 1999 loppua edeltävältä ajalta ole täysin vertailukelpoisia myöhempien tilastojen kanssa. Eurojärjestelmän valuuttavarannon tilastointia käsittelevä julkaisu on saatavissa EKP:n verkkosivuilla (Statistical treatment of the Eurosystem's international reserves. Lokakuu 2000).

Tavaroiden ulkomaankauppa

Taulukossa 9 esitetään euroalueen tavaroiden ulkomaankauppa. Enin osa tiedoista on saatu Eurostatista. EKP laskee määräindeksit Eurostatin

arvo- ja yksikköarvoindeksien perusteella. Yksikköarvoindeksit puhdistetaan kausivaihtelusta EKP:ssä ja arvoa koskevat tilastot puhdistetaan kausivaihtelusta ja korjataan työpäivien määrillä Eurostatissa.

Raaka-aineiden ja tuotantohyödykkeiden, investointitavaroiden ja kulutustavaroiden hyödykejako noudattaa SITC-luokitukseen (3. tarkistettu laitos) perustuvaa Broad Economic Categories -luokitusta. Valmistettujen tavaroiden ja öljyn hyödykejako noudattaa SITC-luokitusta (3. tarkistettu laitos). Maantieteellisessä jaottelussa euroalueen tärkeimmät kauppakumppanit esitetään joko maittain tai ryhmittäin. EU:n jäsenyyttä hakeneet 13 maata ovat Bulgaria, Kypros, Latvia, Liettua, Malta, Puola, Romania, Slovakia, Slovenia, Tšekki, Turkki, Unkari ja Viro.

Määritelmien, luokittelun, kattavuuden ja kirjausajankohdan erojen vuoksi ulkomaankaupan tilastot eivät ole täysin verrattavissa maksutasetilastojen tavarakaupan eriin (taulukot 8.1 ja 8.2). Ero johtuu osittain siitä, että vakuutus ja rahti on laskettu mukaan tavaroiden tuontitilastoissa. Vakuutuksen ja rahdin osuus tuonnin arvosta (kulut, vakuutus ja rahti hintaan luettuina) oli noin 3,8 % vuonna 1998 (EKP:n arvio).

Valuuttakurssit

Taulukossa 10 esitetään EKP:n laskemat euron nimellinen ja reaaliinen efektiivinen valuuttaindeksi. Indeksit perustuvat euron valuuttakurssien painotettuihin keskiarvoihin. Painot perustuvat teollisuustuotteiden kaupankäyntitilastoihin vuo-

silta 1995–97, ja niissä on otettu huomioon kolmansien markkinoiden vaikutus. Joulukuuhun 2000 asti suppeaan maaryhmään kuuluvat ne maat, joiden valuutat on esitetty taulukossa, sekä Kreikka. Alkaen tammikuusta 2001, jolloin Kreikka otti euron käyttöön, Kreikan drakmaa ei enää ole mukana euron efektiivisessä valuuttakurssissa, mikä on otettu painoissa huomioon. Laajaan maaryhmään kuuluvat lisäksi seuraavat maat: Algeria, Argentiina, Brasilia, Etelä-Afrikka, Filippiinit, Indonesia, Intia, Israel, Kiina, Kroatia, Kypros, Malesia, Marokko, Meksiko, Puola, Romania, Slovakia, Slovenia, Taiwan, Thaimaa, Tšekki, Turkki, Unkari, Uusi-Seelanti, Venäjä ja Viro. Reaaliset valuuttakurssit lasketaan kuluttajahintaindeksin, tehdasteollisuuden tuottajahintaindeksin ja tehdasteollisuuden yksikkötyökustannusten pohjalta. Jos deflaattoreita ei ole saatavissa, käytetään arvioita. Taulukossa esitetään euron kahdenväliset kurssit suhteessa niihin 12 valuuttaan, joita EKP käyttää ”suppean” efektiivisen valuuttakurssin laskennassa. EKP:n julkaisee päivittäisiä viitekursseja näille ja joillekin muille valuutoille. Lisätietoja ks. EKP:n Occasional Paper no. 2 (Buldorini L., Makrydakis S. ja Thimann C., The effective exchange rates of the euro. Helmikuu 2002), joka on saatavissa EKP:n verkkosivuilta.

Talouden ja rahoitusmarkkinoiden kehitys euroalueen ulkopuolella

EU:n muita jäsenvaltioita koskevat tilastot (taulukko 11) noudattavat samoja periaatteita kuin euroalueen tilastot. Yhdysvaltoja ja Japania koskevat tilastot (taulukot 12.1 ja 12.2) perustuvat kansallisiin lähteisiin.

Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet¹

2.1.2001

Kreikka otti euron käyttöön 1.1.2001, ja siitä tuli näin ollen kahdestoista yhteisen rahan käyttöönsä ottava EU:n jäsenvaltio. Se on myös ensimmäinen EU:n jäsenvaltio, joka siirtyy yhteisen rahan käyttöön sen jälkeen, kun talous- ja rahoituksen (EMU) kolmas vaihe 1.1.1999 alkoi. Kreikan keskuspankki on nyt siten eurojärjestelmän täysivaltainen jäsen, jolla on samat oikeudet ja velvoitteet kuin euron aiemmin käyttöön ottaneiden 11 EU-jäsenvaltion kansallisilla keskuspankeilla. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 49 mukaisesti Kreikan keskuspankki maksaa EKP:n pääomasta merkitsemänsä osuuden loppuosan ja osuutensa EKP:n rahastoista sekä siirtää EKP:lle osan omista varannoistaan.

Vuoden 2001 ensimmäinen perusrahoitusoperaatio, josta ilmoitettiin 29.12.2000, on eurojärjestelmän kreikkalaisille vastapuolille ensimmäinen. Operaation toteutus onnistuu hyvin. Likviditeettiä jaetaan 101 miljardia euroa. Jaossa otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän likviditeettitarpeiden lisääntyminen, joka johtuu Kreikan rahalaitosten liittymisestä järjestelmään.

4.1.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja on edelleen 4,75 %, maksuvalmiusluoton korko 5,75 % ja talletuskorko 3,75 %.

Lisäksi EKP:n neuvosto päättää, että vuoden 2001 pitempiäaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaetaan likviditeettiä 20 miljardia euroa kussakin. Tällöin otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän odotetut likviditeettitarpeet vuonna 2001 ja eurojärjestelmän halukkuus kattaa edelleen suurin osa rahoitussektorin likviditeettitarpeista perusrahoitusoperaatioillaan. EKP:n neuvosto voi muuttaa jaettavan likviditeetin määrää, jos vuoden aikana ilmenee odottamattomia likviditeettitarpeita.

¹ Luettelot eurojärjestelmän rahapoliittisista toimenpiteistä vuosina 1999 ja 2000 löytyvät EKP:n vuosikertomuksista näiltä vuosilta.

18.1., 1.2., 15.2., 1.3., 15.3., 29.3., 11.4., 26.4.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja on edelleen 4,75 %, maksuvalmiusluoton korko 5,75 % ja talletuskorko 3,75 %.

10.5.2001

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 4,50 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 15.5.2001. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 5,50 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 3,50 prosenttiin 11.5.2001 lähtien.

23.5., 7.6., 21.6., 5.7., 19.7., 2.8.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 4,50 %, maksuvalmiusluoton korko 5,50 % ja talletuskorko 3,50 %.

30.8.2001

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 4,25 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 5.9.2001. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 5,25 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 3,25 prosenttiin 31.8.2001 lähtien.

13.9.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 4,25 %, maksuvalmiusluoton korko 5,25 % ja talletuskorko 3,25 %.

17.9.2001

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 3,75 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 19.9.2001. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,50 prosenttiyksikköä 4,75 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 2,75 prosenttiin 18.9.2001 lähtien.

27.9., 11.10., 25.10.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,75 %, maksuvalmiusluoton korko 4,75 % ja talletuskorko 2,75 %.

8.11.2001

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 3,25 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 14.11.2001. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,50 prosenttiyksikköä 4,25 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 2,25 prosenttiin 9.11.2001 lähtien.

6.12.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,25 % ja talletuskorko 2,25 %.

EKP:n neuvosto päättää myös pitää lavean rahaaggregaatin M3:n vuotuisen kasvuvauhdin viitearvon 4½ prosenttina.

3.1.2002

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,25 % ja talletuskorko 2,25 %.

Lisäksi EKP:n neuvosto päättää, että vuonna 2002 toteutettavissa pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaetaan 20 miljardia euroa kussakin. Määrää päätettäessä otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän odotettu likviditeetin tarve vuonna 2002 sekä eurojärjestelmän pyrkimys tarjota vastaisuudessakin suurin osa rahoitussektorille jakamastaan likviditeetistä perusrahoitusoperaatioiden kautta. EKP:n neuvosto voi vuoden aikana muuttaa jaettavan likviditeetin määrää, jos likviditeetin tarpeessa ilmenee odottamattomia muutoksia.

7.2., 7.3., 4.4., 2.5., 6.6., 4.7.2002

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,25 % ja talletuskorko 2,25 %.

10.7.2002

EKP:n neuvosto päättää pienentää jaettavan likviditeetin määrän jokaisessa vuoden 2002 jälkipuoliskolla toteutettavassa pitempiaikaisessa rahoitusoperaatioissa 20 miljardista eurosta 15 miljardiin euroon. Määrää päätettäessä otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän odotettu likviditeetin tarve vuoden 2002 jälkipuoliskolla sekä eurojärjestelmän pyrkimys tarjota vastaisuudessakin suurin osa jakamastaan likviditeetistä perusrahoitusoperaatioiden kautta.

1.8., 12.9., 10.10., 7.11.2002

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,25 % ja talletuskorko 2,25 %.

5.12.2002

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 2,75 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 11.12.2002. Lisäksi EKP:n neuvosto

päätää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,50 prosenttiyksikköä 3,75 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 1,75 prosenttiin 6.12.2002 lähtien.

EKP:n neuvosto päättää myös pitää lavean rahaaggregaatin M3:n vuotuisen kasvuvauhdin viitearvon 4½ prosenttina.

9.1.2003

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 2,75 %, maksuvalmiusluoton korko 3,75 % ja talletuskorko 1,75 %.

23.1.2003

EKP:n neuvosto päättää seuraavasta kahdesta toimenpiteestä rahapolitiikan ohjausjärjestelmän kehittämiseksi.

Ensiksikin vähimmäisvarantojen pitoajanjakson ajoitusta muutetaan siten, että pitoajanjakso alkaa aina perusrahoitusoperaation suorituspäivänä sellaisen EKP:n neuvoston kokouksen jälkeen, jossa ennakkotietojen mukaan arvioidaan rahapolitiikan viritystä. Myös maksuvalmiusjärjestelmän korkojen muutosten voimaantulo ajoitetaan uuden pitoajanjakson alkuun.

Toiseksi perusrahoitusoperaatioiden maturiteetti lyhennetään kahdesta viikosta yhteen viikkoon.

Muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2004 ensimmäisellä neljänneksellä.

EKP:n neuvosto päättää myös, että vuonna 2003 toteutettavissa pitempiaikaisissa rahoitusoperaa-

tioissa jaetaan edelleen 15 miljardia euroa kussakin. Määrän muuttamisesta 15 miljardiksi euroksi kerrottiin lehdistötiedotteessa 10.7.2002. Määrää päätettäessä otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän odotettu likviditeetin tarve vuonna 2003 sekä eurojärjestelmän pyrkimys tarjota vastaisuudessakin suurin osa jakamastaan likviditeetistä perusrahoitusoperaatioiden kautta.

6.2.2003

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 2,75 %, maksuvalmiusluoton korko 3,75 % ja talletuskorko 1,75 %.

6.3.2003

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 2,50 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 12.3.2003. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 3,50 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 1,50 prosenttiin 7.3.2003 lähtien.

3.4.2003

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 2,50 %, maksuvalmiusluoton korko 3,50 % ja talletuskorko 1,50 %.

Euroopan keskuspankin julkaisuja

Tässä luettelossa on tietoja joistakin Euroopan keskuspankin julkaisemista asiakirjoista. Julkaisut ovat saatavissa maksutta EKP:n tiedotuksesta (Press and Information Division). Tilaukset voi lähettää nimiösivun kääntöpuolella olevaan postiosoitteeseen.

Täydellinen luettelo Euroopan rahapoliittisen instituutin julkaisemista asiakirjoista löytyy Internet-kotisivuiltamme (<http://www.ecb.int>).

Vuosikertomus

Vuosikertomus 1998. Huhtikuu 1999.

Vuosikertomus 1999. Huhtikuu 2000.

Vuosikertomus 2000. Toukokuu 2001.

Vuosikertomus 2001. Huhtikuu 2002.

Lähentymisraportti

Lähentymisraportti 2000. Toukokuu 2000.

Lähentymisraportti 2002. Toukokuu 2002.

Kuukausikatsaus

Tammikuusta 1999 lähtien julkaistut artikkelit:

Euroalue kolmannen vaiheen alussa. Tammikuu 1999.

Vakauteen tähtäävä eurojärjestelmän rahapolitiikan strategia. Tammikuu 1999.

Euroalueen raha-aggregaatit ja niiden merkitys eurojärjestelmän rahapolitiikan strategiassa.
Helmikuu 1999.

Lyhyen aikavälin talousindikaattorien merkitys euroalueen hintakehityksen arvioinnissa.
Huhtikuu 1999.

Euroalueen pankkitoiminta: rakenteellisia piirteitä ja kehitysnäkymiä. Huhtikuu 1999.

Eurojärjestelmän toimintakehikko: kuvaus ja ensimmäinen arviointi. Toukokuu 1999.

Vakaus- ja kasvusopimuksen täytäntöönpano. Toukokuu 1999.

Keskeisten talousindikaattorien pitkän aikavälin kehitys ja suhdannevaihtelut euroalueen maissa.
Heinäkuu 1999.

Euroopan keskuspankkijärjestelmän institutionaalinen rakenne. Heinäkuu 1999.

Euron kansainvälinen asema. Elokuu 1999.

Euroalueen rahalaitosten taseet vuoden 1999 alkupuolella. Elokuu 1999.

Inflaatioerot rahaliitossa. Lokakuu 1999.

EKP:n valmistautuminen vuoteen 2000. Lokakuu 1999.

Vakauteen tähtäävä politiikka ja pitkien reaalikorkojen kehitys 1990-luvulla. Marraskuu 1999.

TARGET ja euromääräiset maksut. Marraskuu 1999.

Euroopan keskuspankin säädökset. Marraskuu 1999.

Euroalue vuosi euron käyttöönoton jälkeen: rahoitusrakenteen tärkeimmät piirteet ja muutokset.
Tammikuu 2000.

Eurojärjestelmän valuuttavaranto ja -operaatiot. Tammikuu 2000.

Eurojärjestelmä ja EU:n laajentuminen. Helmikuu 2000.

Arvopaperiselvityksen yhdentyminen. Helmikuu 2000.

Euron nimelliset ja reaaliset efektiiviset valuuttakurssit. Huhtikuu 2000.

EMU ja pankkivalvonta. Huhtikuu 2000.

Korkojen ja korkojohdannaisten informaatioisisältö rahapolitiikan kannalta. Toukokuu 2000.

Euroalueen työmarkkinoiden kehitys ja rakenteelliset piirteet. Toukokuu 2000.

Siirtyminen vaihtuvakorkoisina huutokauppoina toteutettaviin perusrahoitusoperaatioihin. Heinäkuu 2000.

Rahapolitiikan välitysmekanismi euroalueella. Heinäkuu 2000.

Väestön ikääntyminen ja finanssipolitiikka euroalueella. Heinäkuu 2000.

Katsaus euroalueen hinta- ja kustannusindikaattoreihin. Elokuu 2000.

Euroalueen ulkomaankauppa: tyypilliset piirteet ja viimeaikainen kehitys. Elokuu 2000.

Potentiaalisen tuotannon kasvun ja tuotantokuilun käsitteet, hyödyntäminen ja estimaatit. Lokakuu 2000.

EKP:n suhteet Euroopan yhteisön toimielimiin ja laitoksiin. Lokakuu 2000.

EKP:n rahapolitiikan strategian kaksi pilaria. Marraskuu 2000.

Elektronisen rahan käyttöönoton vaikutuksia. Marraskuu 2000.

Euroalue Kreikan liittymisen jälkeen. Tammikuu 2001.

Epävarmuuden vaikutus rahapoliittiseen päätöksentekoon. Tammikuu 2001.

EKP:n suhteet kansainvälisiin järjestöihin ja foorumeihin. Tammikuu 2001.

Yritysrahoitus euroalueella. Helmikuu 2001.

Palvelutason yhdenmukaistaminen euroalueella maasta toiseen suoritettavien pienten maksujen välityksessä. Helmikuu 2001.

Euroopan keskuspankin ulkoinen viestintä. Helmikuu 2001.

Euroalueen yleiset taloustilastot. Huhtikuu 2001.

Eurojärjestelmän vakuuskäytäntö. Huhtikuu 2001.

Eurosetelien ja -kolikoiden käyttöönotto. Huhtikuu 2001.

Rahatalouden analyysin välineet ja menetelmät. Toukokuu 2001.

Uudet vakavaraisuussäännöt – EKP:n näkökulma. Toukokuu 2001.

Ei-rahoitussektorin rahoituksen hankinta ja käyttö euroalueella. Toukokuu 2001.

Uusi tieto- ja viestintäteknikka ja tuottavuus euroalueella. Heinäkuu 2001.

Euroalueen pohjainflaation mittarit. Heinäkuu 2001.

Finanssipolitiikka ja talouskasvu. Elokuu 2001.

Euroalueen hyödykemarkkinauudistukset. Elokuu 2001.

Keskusvastapuoliclearingin keskittyminen euroalueella. Elokuu 2001.

Rahapolitiikan säännöt. Lokakuu 2001.

Vastapuolten tarjoukset eurojärjestelmän säännöllisissä avomarkkinaoperaatioissa. Lokakuu 2001.

Eurokäteisen käyttöönotto euroalueen ulkopuolella. Lokakuu 2001.

Euroalueen suhdannekehitystä kuvaavien yhdistelmäindikaattorien informatiivisuus. Marraskuu 2001.

Talouspolitiikan päätöksenteko EMUssa. Marraskuu 2001.

Talouden perustekijät ja euron kurssi. Tammikuu 2002.

Eurosetelien käyttöönotto: Mitä käteisrahan vaihdon jälkeen? Tammikuu 2002.

Osakemarkkinat ja rahapolitiikka. Helmikuu 2002.

Kansainvälisen yhteistyön kehitys viime aikoina. Helmikuu 2002.

Julkisen talouden automaattisten vakauttajien toiminta euroalueella. Huhtikuu 2002.

Eurojärjestelmä ja maksu- ja selvitysjärjestelmät. Huhtikuu 2002.

Rahalaitosten tase- ja korkotilastoihin tehtävät muutokset. Huhtikuu 2002.

EKP:n likviditeetin hallinta. Toukokuu 2002.

Kansainvälinen valvontayhteistyö. Toukokuu 2002.

Käteisen euron käyttöönoton vaikutus liikkeessä olevien setelien ja kolikkojen määrään. Toukokuu 2002.

Euroalueen suhdannekierron piirteitä 1990-luvulla. Heinäkuu 2002.

Eurojärjestelmän vuoropuhelu hakijamaiden kanssa. Heinäkuu 2002.

Euroalueen ulkomaisiin suoriin sijoituksiin ja arvopaperisijoituksiin liittyvien pääomavirtojen kehitys. Heinäkuu 2002.

Hintojen lähentyminen ja kilpailu euroalueella. Elokuu 2002.

Euroalueen pankkisektorin viimeaikainen kehitys ja riskit. Elokuu 2002.

Euroalueen säästäminen, rahoitus ja investoinnit. Elokuu 2002.

Rahapolitiikan välittyminen euroalueella. Lokakuu 2002.

Euroalueen repomarkkinoiden pääpiirteitä. Lokakuu 2002.

EKP:n tilivelvollisuus. Marraskuu 2002.

EKP:n rahapolitiikan avoimuus. Marraskuu 2002.

Työllisyyden kasvu euroalueella viime vuosina. Marraskuu 2002.

Rahan kysyntä euroalueella ja käteisen euron käyttöönoton vaikutus. Tammikuu 2003.

CLS-järjestelmän tavoite, määritelmä ja vaikutukset. Tammikuu 2003.

Rahapolitiikan ja finanssipolitiikan suhde euroalueella. Helmikuu 2003.

Kehittyvien markkinatalousmaiden valuuttakurssijärjestelmät. Helmikuu 2003.

Väestön ikääntymisen edellyttämät laajat rakenteelliset uudistukset. Huhtikuu 2003.

Euroalueen yleisten taloustilastojen kehitys. Huhtikuu 2003.

Kyselytutkimus pankkien luotonannosta euroalueella. Huhtikuu 2003.

Occasional Paper Series

- 1 Santillán J., Bayle M. ja Thygesen C., The impact of the euro on money and bond markets. Heinäkuu 2000.
- 2 Buldorini L., Makrydakís S. ja Thimann C., The effective exchange rates of the euro. Helmikuu 2002.
- 3 Brand C., Gerdesmeier D. ja Roffia B., Estimating the trend of M3 income velocity underlying the reference value for monetary growth. Toukokuu 2002.
- 4 Genre V. ja Gómez-Salvador R., Labour force developments in the euro area since the 1980s. Heinäkuu 2002.
- 5 Russo D., Hart T. L. ja Schönerberger A., The evolution of clearing and central counterparty services for exchange-traded derivatives in the United States and Europe: a comparison. Syyskuu 2002.
- 6 Cabral I., Dierick F. ja Vesala J., Banking integration in the euro area. Joulukuu 2002.
- 7 Mazzaferro F., Mehl A., Sturm M., Thimann C. ja Winkler A., Economic relations with regions neighbouring the euro area in the "Euro Time Zone". Joulukuu 2002.

Working Paper Series

- 1 Brousseau V. ja Scacciavillani F., A global hazard index for the world foreign exchange markets. Toukokuu 1999.
- 2 Monticelli C. ja Tristani O., What does the single monetary policy do? A SVAR benchmark for the European Central Bank. Toukokuu 1999.
- 3 Detken C., Fiscal policy effectiveness and neutrality results in a non-Ricardian world. Toukokuu 1999.
- 4 Angeloni I. ja Dedola L., From the ERM to the euro: new evidence on economic and policy convergence among EU countries. Toukokuu 1999.
- 5 Wynne M., Core inflation: a review of some conceptual issues. Toukokuu 1999.
- 6 Coenen G. ja Vega J.-L., The demand for M3 in the euro area. Syyskuu 1999.

- 7 De Bandt, O. ja Davis E. P., A cross-country comparison of market structures in European banking. Syyskuu 1999.
- 8 Orphanides A. ja Wieland V., Inflation zone targeting. Lokakuu 1999.
- 9 Coenen G., Asymptotic confidence bands for the estimated autocovariance and auto-correlation functions of vector autoregressive models. Tammikuu 2000.
- 10 Fatum R., On the effectiveness of sterilized foreign exchange intervention. Helmikuu 2000.
- 11 Berk J. M. ja van Bergeijk P., Is the yield curve a useful information variable for the Euro-system? Helmikuu 2000.
- 12 Svensson L. E. O. ja Woodford M., Indicator variables for optimal policy. Helmikuu 2000.
- 13 Söderström U., Monetary policy with uncertain parameters. Helmikuu 2000.
- 14 Rudebusch G. D., Assessing nominal income rules for monetary policy with model and data uncertainty. Helmikuu 2000.
- 15 Orphanides A., The quest for prosperity without inflation. Maaliskuu 2000.
- 16 Hördahl P., Estimating the implied distribution of the future short-term interest rate using the Longstaff-Schwartz model. Maaliskuu 2000.
- 17 Fabiani S. ja Mestre R., Alternative measures of the NAIRU in the euro area: estimates and assessment. Maaliskuu 2000.
- 18 Iacoviello M., House prices and the macroeconomy in Europe: results from a structural VAR analysis. Huhtikuu 2000.
- 19 Detken C. ja Hartmann P., The euro and international capital markets. Huhtikuu 2000.
- 20 De Bandt O. ja Mongelli F. P., Convergence of fiscal policies in the euro area. Toukokuu 2000.
- 21 Ehrmann M., Firm size and monetary policy transmission: evidence from German business survey data. Toukokuu 2000.
- 22 Holthausen C. ja Rønde T., Regulating access to international large-value payment systems. Kesäkuu 2000.
- 23 Cho I.-K. ja Sargent T. J., Escaping Nash inflation. Kesäkuu 2000.
- 24 Smets F., What horizon for price stability. Heinäkuu 2000.
- 25 Schellekens P., Caution and conservatism in the making of monetary policy. Heinäkuu 2000.
- 26 Winkler B., Which kind of transparency? On the need for clarity in monetary policy-making. Elokuu 2000.
- 27 Camacho M. ja Perez-Quiros G., This is what the US leading indicators lead. Elokuu 2000.
- 28 Ellison M. ja Valla N., Learning, uncertainty and central bank activism in an economy with strategic interactions. Elokuu 2000.
- 29 Fabiani S., Locarno A., Oneto G. ja Sestito P., The sources of unemployment fluctuations: an empirical application to the Italian case. Syyskuu 2000.
- 30 Coenen G. ja Wieland V., A small estimated euro area model with rational expectations and nominal rigidities. Syyskuu 2000.
- 31 Gropp R. ja Kostial K., The disappearing tax base: is foreign direct investment eroding corporate income taxes? Syyskuu 2000.
- 32 De Fiore F., Can indeterminacy explain the short-run non-neutrality of money? Syyskuu 2000.
- 33 Trecroci C. ja Vega J. L., The information content of M3 for future inflation in the euro area. Lokakuu 2000.
- 34 Castrén O. ja Takalo T., Capital market development, corporate governance and the credibility of exchange rate pegs. Lokakuu 2000.
- 35 De Bandt O. ja Hartman P., Systemic Risk: A survey. Marraskuu 2000.
- 36 Morana C., Measuring core inflation in the euro area. Marraskuu 2000.
- 37 Vermeulen P., Business fixed investment: evidence of a financial accelerator in Europe. Marraskuu 2000.

- 38 De Fiore F., The optimal inflation tax when taxes are costly to collect. Marraskuu 2000.
- 39 Brand C. ja Cassola N., A money demand system for euro area M3. Marraskuu 2000.
- 40 Mojon B., Financial structure and the interest rate channel of ECB monetary policy. Marraskuu 2000.
- 41 Geraats P.M., Why adopt transparency? The publication of central bank forecasts. Tammikuu 2001.
- 42 Fagan G., Henry J. ja Mestre R., An area-wide model (AWM) for the euro area. Tammikuu 2001.
- 43 Rodriguez Palenzuela D., Sources of economic renewal: from the traditional firm to the knowledge firm. Helmikuu 2001.
- 44 Bindseil U. ja Seitz F., The supply and demand for Eurosystem deposits – The first 18 months. Helmikuu 2001.
- 45 Camba-Méndez G. ja Kapetanios G., Testing the rank of the Hankel Matrix: a statistical approach. Maaliskuu 2001.
- 46 Cassola N. ja Luís J. B., A two-factor model of the German term structure of interest rates. Maaliskuu 2001.
- 47 Gropp R. ja Vesala J., Deposit insurance and moral hazard: does the counterfactual matter? Maaliskuu 2001.
- 48 Fratzscher M., Financial market integration in Europe: on the effects of EMU on stock markets. Maaliskuu 2001.
- 49 Casares M., Business cycle and monetary policy analysis in a structural sticky-price model of the euro area. Maaliskuu 2001.
- 50 Von Wachter T., Employment and productivity growth in service and manufacturing sectors in France, Germany and the United States. Maaliskuu 2001.
- 51 Stracca L., The functional form of the demand for euro area M1. Maaliskuu 2001.
- 52 Peersman G. ja Smets F., Are the effects of monetary policy in the euro area greater in recessions than in booms? Maaliskuu 2001.
- 53 Vega J.-L. ja Wynne M. A., An evaluation of some measures of core inflation for the euro area. Huhtikuu 2001.
- 54 Camba-Méndez G. ja Rodriguez Palenzuela D., Assessment criteria for output gap estimates. Huhtikuu 2001.
- 55 Calza A., Gartner G. ja Sousa J., Modelling the demand for loans to the private sector in the euro area. Huhtikuu 2001.
- 56 Faia E., Stabilization policy in a two country model and the role of financial frictions. Huhtikuu 2001.
- 57 Fabiani S. ja Rodriguez Palenzuela D., Model-based indicators of labour market rigidity. Huhtikuu 2001.
- 58 Pérez-Quirós G. ja Timmermann A., Business cycle asymmetries in stock returns: evidence from higher order moments and conditional densities. Huhtikuu 2001.
- 59 Ehrmann M. ja Smets F., Uncertain potential output: implications for monetary policy. Huhtikuu 2001.
- 60 Angelini E., Henry J. ja Mestre R., A multi-country trend indicator for euro area inflation: computation and properties. Huhtikuu 2001.
- 61 Angelini E., Henry J. ja Mestre R., Diffusion index-based inflation forecasts for the euro area. Huhtikuu 2001.
- 62 Camba-Méndez G. ja Kapetanios G., Spectral based methods to identify common trends and common cycles. Huhtikuu 2001.
- 63 Nicoletti Altimari S., Does money lead inflation in the euro area? Toukokuu 2001.

- 64 Anderton R. ja Skudelny F., Exchange rate volatility and euro area imports. Toukokuu 2001.
- 65 Fabiani S. ja Mestre R., A system approach for measuring the euro area NAIRU. Toukokuu 2001.
- 66 Brousseau V. ja Scacciavillani F., Can short-term foreign exchange volatility be predicted by the Global Hazard Index? Kesäkuu 2001.
- 67 Pérez-Quirós G. ja Rodríguez Mendizábal H. R., The daily market for funds in Europe: has something changed with the EMU? Kesäkuu 2001.
- 68 Levin A., Wieland V. ja Williams J. C., The performance of forecast-based monetary policy rules under model uncertainty. Heinäkuu 2001.
- 69 Gaspar V., Pérez-Quirós G. ja Sicilia J., The ECB monetary policy strategy and the money market. Heinäkuu 2001.
- 70 Bindseil U., Central bank forecasts of liquidity factors: quality, publication and the control of the overnight rate. Heinäkuu 2001.
- 71 Hartmann P., Straetmans S. ja de Vries C. G., Asset market linkages in crisis periods. Heinäkuu 2001.
- 72 Corvoisier S. ja Gropp R., Bank concentration and retail interest rates. Heinäkuu 2001.
- 73 Ehrmann M. ja Worms A., Interbank lending and monetary policy transmission – evidence for Germany. Heinäkuu 2001.
- 74 Freixas X. ja Holthausen C., Interbank market integration under asymmetric information. Elokuu 2001.
- 75 Manganelli S. ja Engle R. F., Value at risk models in finance. Elokuu 2001.
- 76 Gropp R. ja Richards A. J., Rating agency actions and the pricing of debt and equity of European banks: what can we infer about private sector monitoring of bank soundness? Elokuu 2001.
- 77 Bouthevillain C., Cour-Thimann P., van den Dool G., Hernández de Cos P., Langenus G., Mohr M., Momigliano S. ja Tujula M., Cyclically adjusted budget balances: An alternative approach. Syyskuu 2001.
- 78 Mojon B., Smets F. ja Vermeulen P., Investment and monetary policy in the euro area. Syyskuu 2001.
- 79 Stracca L., Does liquidity matter? Properties of a synthetic divisia monetary aggregate in the euro area. Lokakuu 2001.
- 80 Hartmann P., Manna M. ja Manzanares A., The microstructure of the euro money market. Lokakuu 2001.
- 81 Morgan J. ja Mourougane A., What can changes in structural factors tell us about unemployment in Europe? Lokakuu 2001.
- 82 Hendry D. ja Clements M. P., Economic forecasting: some lessons from recent research. Lokakuu 2001.
- 83 Wallis K. F., Chi-squared tests of interval and density forecasts, and the Bank of England's fan charts. Marraskuu 2001.
- 84 Coenen G., Levin A. ja Wieland V., Data uncertainty and the role of money as an information variable for monetary policy. Marraskuu 2001.
- 85 Maeso-Fernandez F., Osbat C. ja Schnatz B., Determinants of the euro real effective exchange rate: a BEER/PEER approach. Marraskuu 2001.
- 86 Beeby M., Hall S. G. ja Henry S. B., Rational expectations and near rational alternatives: How best to form expectations. Marraskuu 2001.
- 87 Boissay F., Credit rationing, output gap, and business cycles. Marraskuu 2001.
- 88 Kilian L. ja Taylor M. P., Why is it so difficult to beat the random walk forecast of exchange rates? Marraskuu 2001.

- 89 Brousseau V. ja Detken C., Monetary policy and fears of financial instability. Marraskuu 2001.
- 90 Lambrecht S., Michel P. ja Vidal J.-P., Public pensions and growth. Marraskuu 2001.
- 91 Peersman G. ja Smets F., The monetary transmission mechanism in the euro area: more evidence from VAR analysis. Joulukuu 2001.
- 92 Majon B. ja Peersman G., AVAR description of the effects of the monetary policy in the individual countries of the euro area. Joulukuu 2001.
- 93 McAdam P. ja Morgan J., The monetary transmission mechanism at the euro area level: issues and results using structural macroeconomic models. Joulukuu 2001.
- 94 Van Els P., Locarno A., Morgan J. ja Villette J.-P., Monetary policy transmission in the euro area: what do aggregate and national structural models tell us? Joulukuu 2001.
- 95 Agresti A.-M. ja Mojon B., Some stylised facts on the euro area business cycle. Joulukuu 2001.
- 96 Worms A., The reaction of bank lending to monetary policy measures in Germany. Joulukuu 2001.
- 97 Kaufmann S., Asymmetries in bank lending behaviour. Austria during the 1990s. Joulukuu 2001.
- 98 De Haan L., The credit channel in the Netherlands: evidence from bank balance sheets. Joulukuu 2001.
- 99 Hernando I. ja Martínez-Pagés J., Is there a bank lending channel of monetary policy in Spain? Joulukuu 2001.
- 100 Topi J. ja Vilmunen J., Transmission of monetary policy shocks in Finland: evidence from bank level data on loans. Joulukuu 2001.
- 101 Loupias C., Savignac F. ja Sevestre P., Monetary policy and bank lending in France: are there asymmetries? Joulukuu 2001.
- 102 Farinha L. ja Robalo Marques C., The bank lending channel of monetary policy: identification and estimation using Portuguese micro bank data. Joulukuu 2001.
- 103 Gambacorta L., Bank-specific characteristics and monetary policy transmission: the case of Italy. Joulukuu 2001.
- 104 Brissimis S. N., Kamberoglou N. C. ja Simigiannis G. T., Is there a bank lending channel of monetary policy in Greece? Evidence from bank level data. Joulukuu 2001.
- 105 Ehrmann M., Gambacorta L., Martínez-Pagés J., Sevestre P. ja Worms A., Financial systems and the role of banks in monetary policy transmission in the euro area. Joulukuu 2001.
- 106 Chatelain J.-B. ja Tiomo A., Investment, the cost of capital, and monetary policy in the nineties in France: a panel data investigation. Joulukuu 2001.
- 107 Butzen P., Fuss C. ja Vermeulen P., The interest rate and credit channel in Belgium: an investigation with micro-level firm data. Joulukuu 2001.
- 108 Valderrama M., Credit channel and investment behaviour in Austria: a micro econometric approach. Joulukuu 2001.
- 109 Von Kalckreuth U., Monetary transmission in Germany: new perspectives on financial constraints and investment spending. Joulukuu 2001.
- 110 Gaiotti E. ja Generale A., Does monetary policy have asymmetric effects? A look at the investment decisions of Italian firms. Joulukuu 2001.
- 111 Lünemann P. ja Mathä T., Monetary transmission: empirical evidence from Luxembourg firm level data. Joulukuu 2001.
- 112 Chatelain J.-B., Generale A., Hernando I., von Kalckreuth U. ja Vermeulen P., Firm investment and monetary transmission in the euro area. Joulukuu 2001.
- 113 Bean C., Larsen J. ja Nikolov K., Financial frictions and the monetary transmission mechanism: theory, evidence and policy implications. Tammikuu 2002.
- 114 Angeloni I., Kashyap A., Mojon B. ja Terlizzese D., Monetary transmission in the euro area: where do we stand? Tammikuu 2002.

- I 15 Orphanides A., Monetary policy rules, macroeconomic stability and inflation: a view from the trenches. Joulukuu 2001.
- I 16 Hoffmann J. ja Kurz C., Rent indices for housing in West Germany 1985 to 1998. Tammikuu 2002.
- I 17 Bover O. ja Velilla P., Hedonic house prices without characteristics: the case of new multiunit housing. Tammikuu 2002.
- I 18 Tomat G. M., Durable goods, price indexes and quality change: an application to automobile prices in Italy, 1988–98. Tammikuu 2002.
- I 19 Cassola N. ja Morana C., Monetary policy and the stock market in the euro area. Tammikuu 2002.
- I 20 Honkapohja S. ja Mitra K., Learning stability in economics with agents. Tammikuu 2002.
- I 21 Beyer A. ja Farmer R. E. A., Natural rate doubts. Helmikuu 2002.
- I 22 Vijselaar F. ja Albers R., New technologies and productivity growth in the euro area. Helmikuu 2002.
- I 23 Tabakis E. ja Vinci A., Analysing and combining multiple credit assessments of financial institutions. Helmikuu 2002.
- I 24 Evans G. W. ja Honkapohja S., Monetary policy, expectations and commitment. Helmikuu 2002.
- I 25 Manganelli S., Duration, volume and volatility impact of trades. Helmikuu 2002.
- I 26 Monnet C. ja Quintin E., Optimal contracts in a dynamic costly state verification model. Helmikuu 2002.
- I 27 Honkapohja S. ja Mitra K., Performance of monetary policy with internal central bank forecasting. Helmikuu 2002.
- I 28 Smets F. ja Wouters R., Openness, imperfect exchange rate pass-through and monetary policy. Maaliskuu 2002.
- I 29 Al-Nowaihi A. ja Stracca L., Non-standard central bank loss functions, skewed risks and certainty equivalence. Maaliskuu 2002.
- I 30 Diewert E., Harmonized indexes of consumer prices: their conceptual foundations. Maaliskuu 2002.
- I 31 Wynne M.A. ja Rodríguez-Palenzuela D., Measurement bias in the HICP: what do we know, and what do we need to know? Maaliskuu 2002.
- I 32 Arratibel O., Rodríguez-Palenzuela D. ja Thimann C., Inflation dynamics and dual inflation in accession countries: a "new Keynesian" perspective. Maaliskuu 2002.
- I 33 Mourougane A. ja Roma M., Can confidence indicators be useful to predict short-term real GDP growth? Maaliskuu 2002.
- I 34 Bode B. ja Van Dalen J., The cost of private transportation in the Netherlands, 1992–99. Maaliskuu 2002.
- I 35 De Fiore F. ja Teles P., The optimal mix of taxes on money, consumption and income. Huhtikuu 2002.
- I 36 De Bondt G., Retail bank interest rate pass-through: new evidence at the euro area level. Huhtikuu 2002.
- I 37 Bindseil U., Equilibrium bidding in the Eurosystem's open market operations. Huhtikuu 2002.
- I 38 Mongelli F. P., "New" views on the optimum currency area theory: what is EMU telling us? Huhtikuu 2002.
- I 39 Fratzscher M., On currency crises and contagion. Huhtikuu 2002.

- 140 Casares M., Price setting and the steady-state effects of inflation. Toukokuu 2002.
- 141 Eschenbach F. ja Schuknecht L., Asset prices and fiscal balances. Toukokuu 2002.
- 142 Cabrero A., Camba-Mendez G., Hirsch A. ja Nieto F., Modelling the daily banknotes in circulation in the context of the liquidity management of the European Central Bank. Toukokuu 2002.
- 143 Blow L. ja Crawford I., A non-parametric method for valuing new goods. Toukokuu 2002.
- 144 Silver M. ja Heravi S., A failure in the measurement of inflation: results from a hedonic and matched experiment using scanner data. Toukokuu 2002.
- 145 Bussiere M. ja Fratzscher M., Towards a new early warning system of financial crises. Toukokuu 2002.
- 146 Carletti E. ja Hartmann P., Competition and stability: what's special about banking? Toukokuu 2002.
- 147 Casares M., Time-to-build approach in a sticky price, sticky wage optimizing monetary model. Toukokuu 2002.
- 148 Brousseau V., The functional form of yield curves. Toukokuu 2002.
- 149 Willman A. ja Estrada A., The Spanish block of the ESCB multi-country model. Toukokuu 2002.
- 150 Gropp R., Vesala J. ja Vulpes G., Equity and bond market signals as leading indicators of bank fragility. Kesäkuu 2002.
- 151 Canova F., G7 inflation forecasts. Kesäkuu 2002.
- 152 Camba-Mendez G. ja Lamo A., Short-term monitoring of fiscal policy discipline. Kesäkuu 2002.
- 153 Willman A., Euro area production function and potential output: a supply side system approach. Kesäkuu 2002.
- 154 Fratzscher M., The euro bloc, the dollar bloc and the yen bloc: how much monetary policy independence can exchange rate flexibility buy in an interdependent world? Kesäkuu 2002.
- 155 Jimeno J. F. ja Rodriguez-Palenzuela D., Youth unemployment in the OECD: demographic shifts, labour market institutions, and macroeconomic shocks. Kesäkuu 2002.
- 156 Pérez J. J. ja Hiebert P., Identifying endogenous fiscal policy rules for macroeconomic models. Heinäkuu 2002.
- 157 Nyborg K. G., Bindseil U. ja Strebulaev I. A., Bidding and performance in repo auctions: evidence from ECB open market operations. Heinäkuu 2002.
- 158 Sakellaris P. ja Wilson D. J., Quantifying embodied technological change. Heinäkuu 2002.
- 159 Monnet C., Optimal public money. Heinäkuu 2002.
- 160 Detken C., Dieppe A., Henry J., Marin C. ja Smets F., Model uncertainty and the equilibrium value of the real effective euro exchange rate. Heinäkuu 2002.
- 161 Stracca L., The optimal allocation of risks under prospect theory. Heinäkuu 2002.
- 162 Krogstrup S., Public debt asymmetries: the effect on taxes and spending in the European Union. Elokuu 2002.
- 163 Forsells M. ja Kenny G., The rationality of consumers' inflation expectations: survey-based evidence for the euro area. Elokuu 2002.
- 164 De Bondt G., Euro area corporate debt securities market: first empirical evidence. Elokuu 2002.
- 165 Peersman G. ja Smets F., The industry effects of monetary policy in the euro area. Elokuu 2002.
- 166 Beetsma R. M. W. J. ja Jensen H., Monetary and fiscal policy interactions in a micro-founded model of a monetary union. Elokuu 2002.

- 167 Faust J., Rogers J. H., Swanson E. ja Wright J. H., Identifying the effects of monetary policy shocks on exchange rates using high frequency data. Elokuu 2002.
- 168 Perotti R., Estimating the effects of fiscal policy in OECD countries. Elokuu 2002.
- 169 Onatski A. ja Williams N., Modelling model uncertainty. Elokuu 2002.
- 170 Mankiw G. ja Reis R., What measure of inflation should a central bank target? Elokuu 2002.
- 171 Smets F. ja Wouters R., An estimated stochastic dynamic general equilibrium model of the euro area. Elokuu 2002.
- 172 Jonker N., Constructing quality-adjusted price indices: a comparison of hedonic and discrete choice models. Syyskuu 2002.
- 173 De Fiore F. ja Liu Z., Openness and equilibrium determinacy under interest rate rules. Syyskuu 2002.
- 174 Sutherland A., International monetary policy co-ordination and financial market integration. Syyskuu 2002.
- 175 Gilchrist S., Hairault J.O. ja Kempf H., Monetary policy and the financial accelerator in a monetary union. Syyskuu 2002.
- 176 Corsetti G. ja Dedola L., Macroeconomics of international price discrimination. Syyskuu 2002.
- 177 Bacchetta P. ja van Wincoop E., A theory of the currency denomination of international trade. Syyskuu 2002.
- 178 Benigno P. ja López-Salido J. D., Inflation persistence and optimal monetary policy in the euro area. Syyskuu 2002.
- 179 Erceg C. J. ja Levin A. T., Optimal monetary policy with durable and non-durable goods. Syyskuu 2002.
- 180 Duarte M. ja Wolman A. L., Regional inflation in a currency union: fiscal policy versus fundamentals. Syyskuu 2002.
- 181 Coenen G. ja Wieland V., Inflation dynamics and international linkages: a model of the United States, the euro area and Japan. Syyskuu 2002.
- 182 Rünstler G., The information content of real-time output gap estimates: an application to the euro area. Syyskuu 2002.
- 183 Faia E., Monetary policy in a world with different financial systems. Lokakuu 2002.
- 184 Holthausen C. ja Rochet J.-C., Efficient pricing of large-value interbank payment systems. Lokakuu 2002.
- 185 Dorrucci E., Firpo S., Fratzscher M. ja Mongelli F. P., European integration: what lessons for other regions? The case of Latin America. Lokakuu 2002.
- 186 Manna M., Using money market rates to assess the alternatives of fixed versus variable rate tenders: the lesson from 1989–98 data for Germany. Lokakuu 2002.
- 187 Uribe M., A fiscal theory of sovereign risk. Lokakuu 2002.
- 188 Grüner H. P., Should central banks really be flexible? Lokakuu 2002.
- 189 Hiebert P., Pérez J. J. ja Rostagno M., Debt reduction and automatic stabilisation. Lokakuu 2002.
- 190 Yates T., Monetary policy and the zero bound to interest rates: a review. Lokakuu 2002.
- 191 Schuknecht L. ja Eschenbach F., The fiscal costs of financial instability revisited. Marraskuu 2002.
- 192 Perez-Quiros G. ja Sicilia J., Is the European Central Bank (and the United States Federal Reserve) predictable? Marraskuu 2002.
- 193 Marín J., Sustainability of public finances and automatic stabilisation under a rule of budgetary discipline. Marraskuu 2002.

- 194 Manganelli S., Ceci V. ja Vecchiato W., Sensitivity analysis of volatility: a new tool for risk management. Marraskuu 2002.
- 195 Inoue A. ja Kilian L., In-sample or out-of-sample tests of predictability: which one should we use? Marraskuu 2002.
- 196 Gonçalves S. ja Kilian L., Bootstrapping autoregressions with conditional heteroskedasticity of unknown form. Marraskuu 2002.
- 197 Ewerhart C., A model of the Eurosystem's operational framework for monetary policy implementation. Marraskuu 2002.
- 198 Andersen A. B. ja Wagener T., Extracting risk-neutral probability densities by fitting implied volatility smiles: some methodological points and an application to the 3M EURIBOR futures option prices. Joulukuu 2002.
- 199 Werner T. ja Upper C., Time variation in the tail behaviour of bund futures returns. Joulukuu 2002.
- 200 Ehrmann M. ja Fratzscher M., Interdependence between the euro area and the United States: what role for EMU? Joulukuu 2002.
- 201 Batini N., Euro area inflation persistence. Joulukuu 2002.
- 202 Calza A., Manrique M. ja Sousa J., Aggregate loans to the euro area private sector. Tammikuu 2003.
- 203 Fielding D. ja Stracca L., Myopic loss aversion, disappointment aversion and the equity premium puzzle. Tammikuu 2003.
- 204 Cappiello L., Engle R. F. ja Sheppard K., Asymmetric dynamics in the correlations of global equity and bond returns. Tammikuu 2003.
- 205 Mercereau B., Real exchange rate in an inter-temporal n-country-model with incomplete markets. Tammikuu 2003.
- 206 Gerdesmeier D. ja Roffia B., Empirical estimates of reaction functions for the euro area. Tammikuu 2003.
- 207 Würtz F. R., A comprehensive model on the euro overnight rate. Tammikuu 2003.
- 208 Ang A. ja Maddaloni A., Do demographic changes affect risk premiums? Evidence from international data. Tammikuu 2003.
- 209 Cossin D., Huang Z., Aunon-Nerin D. ja González F., A framework for collateral risk control determination. Tammikuu 2003.
- 210 Schmitt-Grohé S. ja Uribe M., Anticipated Ramsey reforms and the uniform taxation principle: the role of international financial markets. Tammikuu 2003.
- 211 Michel P. ja Vidal J. P., Self-control and savings. Tammikuu 2003.
- 212 Glatzer E. ja Scheicher M., Modelling the implied probability of stock market movements. Tammikuu 2003.
- 213 Fabiani S. ja Morgan J., Aggregation and euro area Phillips curves. Helmikuu 2003.
- 214 Inoue A. ja Kilian L., On the selection of forecasting models. Helmikuu 2003.
- 215 Gleich H., Budget institutions and fiscal performance in central and eastern European countries. Helmikuu 2003.
- 216 Ca' Zorzi M. ja De Santis R. A., The admission of accession countries to an enlarged monetary union: a tentative assessment. Helmikuu 2003.
- 217 Messina J., The role of product market regulations in the process of structural change. Maaliskuu 2003.
- 218 Coenen G. ja Wieland V., The zero-interest-rate bound and the role of the exchange rate for monetary policy in Japan. Maaliskuu 2003.
- 219 Anderton B., Extra-euro area manufacturing import prices and exchange rate pass-through. Maaliskuu 2003.

- 220 Ruta M., The allocation of competencies in an international union: a positive analysis. Huhtikuu 2003.
- 221 Durré A., Evjen S. ja Pilegaard R., Estimating risk premia in money market rates. Huhtikuu 2003.
-

Muita julkaisuja

- The TARGET service level. Heinäkuu 1998.
- Report on electronic money. Elokuu 1998.
- Assessment of EU securities settlement systems against the standards for their use in ESCB credit operations. Syyskuu 1998.
- Money and banking statistics compilation guide. Syyskuu 1998.
- Yhteinen rahapolitiikka kolmannessa vaiheessa: Yleisasiakirja EKP:n rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä. Syyskuu 1998.
- Third progress report on the TARGET project. Marraskuu 1998.
- Correspondent central banking model (CCBM). Joulukuu 1998.
- Payment systems in the European Union: Addendum incorporating 1997 figures. Tammikuu 1999.
- Possible effects of EMU on the EU banking systems in the medium to long term. Helmikuu 1999.
- Euro area monetary aggregates: conceptual reconciliation exercise. Heinäkuu 1999.
- The effects of technology on the EU banking systems. Heinäkuu 1999.
- Payment systems in countries that have applied for membership of the European Union. Elokuu 1999.
- Improving cross-border retail payment services: the Eurosystem's view. Syyskuu 1999.
- Compendium: Säädöskokoelma. Kesäkuu 1998 – toukokuu 1999. Lokakuu 1999.
- European Union balance of payments/international investment position statistical methods. Marraskuu 1999.
- Money and banking statistics compilation guide, addendum I: money market paper. Marraskuu 1999.
- Money and banking statistics sector manual. Toinen painos. Marraskuu 1999.
- Report on the legal protection of banknotes in the European Union Member States. Marraskuu 1999.
- Correspondent central banking model (CCBM). Marraskuu 1999.
- Cross-border payments in TARGET: A users' survey. Marraskuu 1999.
- Money and banking statistics: Series keys for the exchange of balance sheet items time series. Marraskuu 1999.
- Money and banking statistics: Handbook for the compilation of flow statistics. Joulukuu 1999.
- Payment systems in the European Union: Addendum incorporating 1998 figures. Helmikuu 2000.
- Interlinking: Data dictionary, Version 2.02. Maaliskuu 2000.
- Asset prices and banking stability. Huhtikuu 2000.
- EU banks' income structure. Huhtikuu 2000.
- EKP:n kokoamat tilastotiedot. Toukokuu 2000.
- Correspondent central banking model (CCBM). Heinäkuu 2000.
- Yleisiä taloustilastoja koskevat Euroopan keskuspankin tilastovaatimukset. Elokuu 2000.
- Seasonal adjustment of monetary aggregates and HICP for the euro area. Elokuu 2000.
- Improving cross-border retail payment services. Syyskuu 2000.
- Statistical treatment of the Eurosystem's international reserves. Lokakuu 2000.
- European Union balance of payments/international investment position statistical methods. Marraskuu 2000.

Information guide for credit institutions using TARGET. Marraskuu 2000.

Yhteinen rahapolitiikka kolmannessa vaiheessa: Yleisasiakirja eurojärjestelmän rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä. Marraskuu 2000.

EU banks' margins and credit standards. Joulukuu 2000.

Mergers and acquisitions involving the EU banking industry: facts and implications. Joulukuu 2000.

Vuosikertomus Euroopan keskuspankin petostentorjuntakomitean toiminnasta. Tammikuu 2001.

Cross-border use of collateral: A user's survey. Helmikuu 2001.

Price effects of regulatory reform in selected network industries. Maaliskuu 2001.

Keskuspankkien rooli rahoitusvalvonnassa. Maaliskuu 2001.

Money and banking statistics in the accession countries: Methodological Manual. Huhtikuu 2001.

TARGET: Annual Report. Toukokuu 2001.

A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises. Kesäkuu 2001.

Payment and securities settlement systems in the European Union. Kesäkuu 2001.

Why price stability? Kesäkuu 2001.

The euro bond market. Heinäkuu 2001.

The euro money market. Heinäkuu 2001.

The euro equity markets. Elokuu 2001.

EKP:n rahapolitiikka. Elokuu 2001.

Monetary analysis: tools and applications. Elokuu 2001.

Review of the international role of the euro. Syyskuu 2001.

The Eurosystem's policy line with regard to consolidation in central counterparty clearing. Syyskuu 2001.

Provisional list of MFIs of the accession countries (as at the end of December 2000). Lokakuu 2001.

TARGET: the Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system – update 2001. Marraskuu 2001.

European Union balance of payments/international investment position statistical methods. Marraskuu 2001.

Fair value accounting in the banking sector. Marraskuu 2001.

Towards an integrated infrastructure for credit transfers in euro. Marraskuu 2001.

Accession countries: balance of payments / international investment position statistical methods. Helmikuu 2002.

List of Monetary Financial Institutions subject to minimum reserves. Helmikuu 2002.

Labour market mismatches in euro area countries. Maaliskuu 2002.

Compendium: Säädoskokoelma. Kesäkuu 1998 – joulukuu 2001. Maaliskuu 2002.

Evaluation of the 2002 cash changeover. Huhtikuu 2002.

TARGET: Annual Report 2001. Huhtikuu 2002.

Yhteinen rahapolitiikka euroalueella: Yleisasiakirja eurojärjestelmän rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä. Huhtikuu 2002.

Euroopan keskuspankin petostentorjuntakomitean toimintakertomus. Tammikuu 2001 – helmikuu 2002. Toukokuu 2002.

Developments in banks' liquidity profile and management. Toukokuu 2002.

Talletus- ja ottoautomaattien käyttöä koskevat eurojärjestelmän ohjeet luottolaitoksille ja muille euroalueella sijaitseville laitoksille, joiden toimintaan kuuluu seteleiden lajittelu ja jakelu suurelle yleisölle. Toukokuu 2002.

Bond markets and long-term interest rates in European Union accession countries. Kesäkuu 2002.

TARGET minimum common performance features of RTGS systems within TARGET as at November 2001. Kesäkuu 2002.

TARGET Interlinking data dictionary as at November 2001. Kesäkuu 2002.
TARGET Interlinking specification as at November 2001. Kesäkuu 2002.
TARGET Interlinking user requirement as at November 2001. Kesäkuu 2002.
Task force on portfolio investment collection systems, Final Report. Kesäkuu 2002.
Measurement issues in European consumer price indices and the conceptual framework of the HICP. Heinäkuu 2002.
Payment and securities settlement systems in the European Union: Addendum incorporating 2000 figures. Heinäkuu 2002.
Financial Sectors in EU Accession Countries. Elokuu 2002.
Payment and securities settlement systems in accession countries. Elokuu 2002.
Target Interlinking specification. Marraskuu 2002.
Target Interlinking data dictionary. Marraskuu 2002.
Guidance Notes to Regulation ECB/2001/13 on the MFI balance sheet statistics. Marraskuu 2002.
Structural analysis of the EU banking sector. Marraskuu 2002.
European Union balance of payments/international investment position statistical methods. Marraskuu 2002.
Review of the international role of the euro. Joulukuu 2002.
Euro Money Market Study 2001 (MOC). Joulukuu 2002.
EU banking sector stability. Helmikuu 2003.
Review of the foreign exchange market structure. Maaliskuu 2003.
List of Monetary Financial Institutions and institutions subject to minimum reserves. Helmikuu 2003.
Structural factors in the EU housing markets. Maaliskuu 2003.
List of Monetary Financial Institutions in the accession countries. Maaliskuu 2003.

Esitteitä

TARGET: facts, figures, future. Syyskuu 1999.
EPM: the ECB payment mechanism. Elokuu 2000.
The euro: integrating financial services. Elokuu 2000 (painos lopussa).
TARGET. Elokuu 2000 (painos lopussa).
Euroopan keskuspankki. Huhtikuu 2001.
Eurosetelit ja -metallirahat. Toukokuu 2001.
TARGET – update 2001. Heinäkuu 2001.
The euro and the integration of financial services. Syyskuu 2001.
Euro. Yhteinen rahamme. Syyskuu 2002.

